

Kırklareli Kofçaz İlçesi Örneğinde, Kırsal Yerleşimlere İlişkin Kalkınma Öncelikli Ekoturizm Planlaması

Program Kodu: 1002

Proje No: 120O155

Proje Yürütücüsü:
Prof. Dr. Tuğba KİPER

Araştırmacılar:

Prof. Dr. Osman UZUN

Dr. Öğretim Üyesi Oğuz ATEŞ

Bursiyer:

Cansel AKBAŞ

Melisa Nil ELMAS

Temmuz 2021

ANKARA

ÖNSÖZ

Kırsal alanlar, süreç içerisinde mekansal, sosyal, çevresel ve ekonomik anlamda değişime uğramış ve bu durum kalkınma arayışlarının geliştirilmesine neden olmuştur. Özellikle de 1950'li yıllardan itibaren de yerel, ulusal ve uluslararası alanda farklı model, uygulama, strateji ve plan doğrultusunda kalkınma yaklaşımları geliştirilmiştir. Dünya Bankası, OECD, Avrupa Birliği gibi uluslararası alanlarda, kırsal kalkınma odaklı olarak ekolojik, (çevresel, biyolojik), ekonomik (gelir, finans) ve sosyal (demografik, kültürel) bileşenlerin sentezlendiği sürdürülebilirlik ilkelerini gözeterek yaklaşımlar ele alınmıştır. Ülkemiz de ise; Sekizinci Kalkınma Planı ile birlikte kırsal kalkınma ayrı bir başlık altında alınmış ve kırsal alanlarda doğal kaynakların kullanımı ve yönetimi temelinde **sürdürülebilir kalkınma ilkesi vurgulanmıştır**. Ülke düzeyinde yapılan kırsal kalkınma odaklı strateji ve belgelerde; “*Kırsal alanlarda yaşam kalitesi ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi*”, “*Mekâna özgü koşulların doğru çözülmesi, kırsal alan envanterlerinin hazırlanması*” gibi başlıklar öne çıkmıştır. Bununla birlikte, kırsal kalkınmaya yönelik olarak “**üretim kapasitesi ve kırsal istihdam**”, “**yaşam kalitesi**” ve “**nüfusun kırsalda tutundurulması**” ifadeleri vurgulanmıştır. Bütün bu süreçte, ekoturizm de, kalkınmada anahtar bir rol oynamış ve üst ölçek planlarla ilişkilendirilmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından; **2002 yılı “Uluslararası Ekoturizm Yılı”, 2017 yılı da “Kalkınma için Sürdürülebilir Turizm Yılı”** olarak ilan edilmiştir. Bu durum da turizm ve kalkınma arasındaki ilişkiyi destekler niteliktedir. Keza ekoturizm, doğal kaynaklara dayalı, yöre halkının refahını gözeterek, ziyaretçilere eğitim, deneyim, keşif imkanı tanıyan, yerel karakteristikleri temel alan bir turizm çeşididir. Ancak bu noktada, ekoturizmin kalkınmada anahtar bir rol oynayabilmesi için; mekansal anlamda uygulanabilir, çevresel anlamda sürdürülebilir, sosyal anlamda kabul edilebilir ve ekonomik anlamda da uzun dönemli katkı sağlayabilir bir planlama ve yönetim anlayışı gerekmektedir.

Böylelikle bu projede; **üst ölçekli plan kararlarının alt ölçeklerde uygulanabilirliği çerçevesinde; doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri ile öne çıkmış Kırklareli İli Kofçaz İlçesi yerleşimleri mikro havzaları örneğinde etkin bir kırsal kalkınmanın sağlanması için; yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenler temelinde ekoturizme için uygun alanların saptandığı, paydaş temelli ileriye yönelik strateji ve hedeflerinin doğal kaynaklara ilişkin projeksiyonların da dikkate alınarak belirlendiği bir ekoturizm planlaması hedeflenmiştir.**

Projenin gerçekleştirilmesinde verdiği maddi destek nedeniyle TÜBİTAK’a sonsuz teşekkür ve şükranlarımızı sunarız.

Proje süresince bizleri özellikle Hızlı Kırsal Değerlendirme toplantısının düzenlenmesi ve organizasyonu sırasında destekleyen, Kofçaz Kaymakamlığı'na teşekkürlerimizi sunarız. Ayrıca proje süresince desteklerini gördüğümüz Kofçaz Belediye Başkanı Ziya KARATAŞ'a; Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürü Sayın Yalçın ACAR'a, Vakıf Müdürü Bilgen KIRTAY'a ve Hızlı Kırsal Değerlendirme toplantısının düzenlenmesinde mekân organizasyonunu sağlayan Kofçaz Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürü Deniz ÇOBANTEPESİ'ne teşekkür ederiz.

Veri toplama sürecinde bizlere yardımcı olan, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürü Veli Şen'e ve Şube Müdürü Zekeriya KURTULMUŞ'a teşekkür ederiz.

Çalışmanın belirli aşamalarında, konukseverlikleri ve sıcakkanlı tavırları ile desteklerini gördüğümüz, köy muhtarlarına ve adını anamadığımız Ahlatlı, Ahmetler, Aşağıkanara, Beyci, Devletliağaç, Elmacık, Karaabalar, Kocatarla, Kocayazı, Kula, Malkoçlar, Taştepe, Tatlıpınar, Terzidere, Topçular ve Yukarıkanara halkına da sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Çalışmanın belirli aşamalarında desteklerini esirgemeyen Kırklareli Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Araştırma Görevlisi Engin KABATAŞ'a teşekkür ederiz.

Proje Yürütücüsü (Proje ekibi adına)
Prof. Dr. Tuğba KİPER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvii
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ	12
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	41
3.1 Gereç	41
3.2 Yöntem.....	46
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	78
4.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri.....	78
4.1.1 Topoğrafik yapı.....	78
4.1.2 İklim.....	84
4.1.3 Toprak özellikleri.....	89
4.1.4 Jeolojik yapı.....	94
4.1.5 Hidrolojik yapı	96
4.1.6 Doğal bitki örtüsü.....	98
4.1.7 Doğal hayvan varlığı	105
4.1.8 Jeomorfoloji	108
4.2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri	110
4.2.1 Tarihi	110
4.2.2 Ulaşım durumu	112
4.2.3 Demografik yapı	114
4.2.4 Sosyal altyapı	117
4.2.5 Korunan alanlar	117
4.2.6 Ekonomik yapı	121
4.2.7 Geleneksel yaşam biçimi	132
4.2.8 Festival ve şenlikler	135

4.2.9 Turizm ve rekreasyon	136
4.3 Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği İle Ekoturizmin Etkilerinin Değerlendirilmesi	138
4.4 Kırsal Yerleşimlere İlişkin Değerlendirme Matrisinin Oluşturulması	147
4.5 SWOT Analizi İle Ekoturizme İlişkin Mevcut Durumun Saptanması	193
5. UYGUNLUK ANALİZLERİ	196
5.1 Erişilebilirlik	197
5.2 Ekoturizm Kaynağının Doğal Peyzaj Çekicilikleri	202
5.2.1 Biyoklimatik konfor.....	202
5.2.2 Topoğrafik yapı çeşitliliği.....	203
5.2.3 Orman varlığı.....	206
5.2.4 Su varlığı	207
5.2.5 Toprak varlığı	208
5.3 Ekoturizm Kaynağının Kültürel Peyzaj Çekicilik Değerleri	210
5.3.1 Folklorik değerler (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.)	221
5.3.2 Tarihi arkeolojik değerler	212
5.3.3 Yerel mimari yapılar.....	212
5.3.4 Geleneksel yaşam kültürü	213
5.4 Ekoturizm Kaynağının Ekonomik Yapı Çeşitliliği.....	214
5.4.1 Bitkisel üretim durumu	215
5.4.2 Hayvansal üretim durumu.....	216
5.5 Ekoturizm Kaynağının Turistik Alt Yapı Olanakları.....	217
5.6 Ekoturizm Kaynağının Örgütlenme Düzeyi ve Sosyal Etkileşimi	218
5.6.1 Nüfus yoğunluğu.....	218
5.6.2 Örgütlenme düzeyi	219
5.6.3 Ekoturizm algısı	220
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	221
6.1 EKOS Yöntemine İlişkin Sonuç ve Öneriler	221
6.2. Ekoturizm Gelişim Stratejilerine Yönelik Sonuç ve Öneriler	225
6.2.1 Strateji 1 (Ekoturizme yönelik tematik gelişim koridorlarının yaratılması)	229
6.2.2 Strateji 2 (Ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgelerinin yaratılması).....	235
6.2.3 Strateji 3 (Ekoturizm imajının yaratılması).....	240
6.2.4 Strateji 4 (Kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi)	244
6.2.5 Strateji 5 (Yerel halkın ekoturizmde lider konumda yer alması ve turizme yönelik farkındalığın geliştirilmesi)	246

6.2.6 Strateji 6 (Ekoturizme yönelik paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi)	249
KAYNAKLAR.....	262

TABLolar LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Türkiye ve Bölgeler özelinde 2000-2020 arası kentsel ve kırsal alan nüfus oranları	5
Tablo 2. Kırsal kalkınmaya ilişkin geleneksel ve güncel yaklaşımların değerlendirilmesi	8
Tablo 3. Ülke kalkınma planları ve öne çıkan başlıklar	8
Tablo 4. 2000-2021 yılları arasını kapsayan Scopus veri tabanında taranan İngilizce makalelere ilişkin sayısal değerler	32
Tablo 5. Kırsal kalkınma, kırsal planlama, ekoturizm kalkınması, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizmplanlamasıile ilgili yapılan makalelerin en çok içerisinde bulunduğu bilim alanları.....	34
Tablo 6. Meriç ve Marmara ana havzası mikro havzaların kodlanması çalışmaları	44
Tablo 7. Mevcut durum analizi kapsamında gerçekleştirilen süreçler ve ilgili veri kaynakları.....	58
Tablo 8. Kırsal yerleşimlere ilişkin doğal ve kültürel kimlik temelli değerlendirme matrisi örneği	60
Tablo 9. EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri	63
Tablo 10. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri ve alt birimleri	66
Tablo 11. Biyoklimatik konforu belirleyen konfor zonları.....	72
Tablo 12. AHS Tekniğinde kullanılan önem değerleri ve değer tanımları	74
Tablo 13. Uzmanların verdiği cevaplara göre oluşturulan etmen puanları	75
Tablo 14. Kriterlerin ağırlık katsayıları	76
Tablo 15. Ekoturizm planlama yaklaşımı çerçevesinde ele alınması gereken doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenler.....	78
Tablo 16. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları yükseklik grupları dağılımı.....	80
Tablo 17. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grupları dağılımı	82
Tablo 18. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları bakı grupları dağılımı	83
Tablo 19. Çalışma alanına ilişkin 1980 - 2018 yıllarına ilişkin aylık ortalama sıcaklık, nisbi nem ve rüzgar hızı verilerine ilişkin değerler.....	85
Tablo 20. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama sıcaklık değerleri.....	86
Tablo 21. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık	

ortalama nispi nem değerleri	87
Tablo 22. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama rüzgar hızı değerleri.....	87
Tablo 23. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor alan dağılım miktarı.....	88
Tablo 24. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları dağılımı	91
Tablo 25. Arazi kullanım kabiliyeti sınıfları	92
Tablo 26. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon durumu dağılımı	93
Tablo 27. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeolojik yapı (litoloji) dağılımı	95
Tablo 28. Çalışma alanı doğal bitki dokusuna ilişkin liste	100
Tablo 29. Çalışma alanında bulunan doğal hayvan varlığı	106
Tablo 30. Proje alanında yer alan Chironomid (Chironomidae; Diptera) faunasına ilişkin türler	107
Tablo 31. Proje alanında yer alan Tabanidae (Diptera) faunasına ilişkin türler	108
Tablo 32. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeomorfolojik yapı birimlerine ilişkin dağılım.....	110
Tablo 33. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin yıl bazında nüfus miktarları	115
Tablo 34. Çalışma alanında 2020 yılına ilişkin cinsiyet ve yaş gruplarına ilişkin dağılım miktarı	116
Tablo 35. Kırıkköy'de koruma altına alınan alanlar, yapılar ve korunma şekilleri	118
Tablo 36. Ahlatlı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	122
Tablo 37. Ahmetler bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı.....	122
Tablo 38. Aşağıkanara bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	122
Tablo 39. Beyci bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	123
Tablo 40. Devletli ağaç bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı.....	123
Tablo 41. Elmacık bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	124
Tablo 42. Karaabala bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı.....	125
Tablo 43. Kocatarla bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	125
Tablo 44. Kocayazı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	125
Tablo 45. Kula bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı.....	126
Tablo 46. Kocayazı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	126
Tablo 47. Taştepe bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	127
Tablo 48. Tatlıpınar bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	127

Tablo 49. Terzidere bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	128
Tablo 50. Topçular bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	129
Tablo 51. Yukarıkanara bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	129
Tablo 52. Kofçaz merkez bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı	129
Tablo 53. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin tarımsal üretim kooperatif durumu	130
Tablo 54. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin hayvansal üretim miktarı dağılımı.....	131
Tablo 55. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin AKS'ye kayıtlı arı üreticileri ve kovan sayısı	132
Tablo 56. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin 2020 yılı teşvik ve destekleme verileri	132
Tablo 57. Proje alanında yapılan festival ve şenlikler	136
Tablo 58. Turizm ve rekreasyon amaçlı doğal-kültürel kaynak değerleri	137
Tablo 59. Hızlı Kırsal Değerlendirme ön hazırlık aşaması	140
Tablo 60. Kırsal kalkınma konusunda desteklenmesi düşünülen faaliyet alanlarına ilişkin dağılım.....	143
Tablo 61. Ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin öngörüler	144
Tablo 62. Kofçaz'ın ekoturizm potansiyeline ilişkin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin dağılım	145
Tablo 63. Kofçaz'da gerçekleştirilecek ekoturizm çalışmasının başarı koşullarına yönelik dağılım	145
Tablo 64. Kofçaz'da ekoturizm uygulamaya konulursa destek verme durumu	146
Tablo 65. Ahlatlı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	150
Tablo 66. Ahmetler yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	153
Tablo 67. Aşağıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	155
Tablo 68. Beyci yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi.....	158
Tablo 69. Devletliğağaç yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	160
Tablo 70. Elmacık köyünde bulunan anıt ağaçlara ilişkin genel bilgiler	162
Tablo 71. Elmacık yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi.....	163
Tablo 72. Karaabalar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	165
Tablo 73. Kocatarla yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	168
Tablo 74. Kocayazı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi.....	170
Tablo 75. Kula yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	173
Tablo 76. Malkoçlar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	175
Tablo 77. Taştepe yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	178

Tablo 78. Tatlıpınar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	180
Tablo 79. Terzidere yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	182
Tablo 80. Topçular yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	185
Tablo 81. Yukarıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi	187
Tablo 82. Araştırma alanının ekoturizm potansiyeline ilişkin güçlü ve zayıf yönleri	194
Tablo 83. Araştırma alanının ekoturizm potansiyeline ilişkin fırsat ve tehdit unsurları ..	195
Tablo 84. Ağırlık katsayıları	221
Tablo 85. Ekoturizm olanağına ait değer aralığı	222
Tablo 86. Değerlendirme kriterleri açısından mikro havzaların ekoturizm için uygunluk değerleri	222
Tablo 87. Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile proje kapsamında geliştirilen yöntem yaklaşımları, yapılan analizler ve geliştirilen önerilerin ilişkisi	225
Tablo 88. Ekoturizm gelişim stratejilerine ilişkin genel değerlendirme	229
Tablo 89. Strateji 1'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	231
Tablo 90. Strateji 2'ye ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	236
Tablo 91. Strateji 3'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	243
Tablo 92. Strateji 4'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	245
Tablo 93. Strateji 5'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	248
Tablo 94. Strateji 6'ya ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar	250
Tablo 95. Ekoturizm gelişimine katkı sağlayacak paydaşların görev tanımları	251
Tablo 96. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında kurulması planlanan öneri ekoturizm birliğinin görevleri	253

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Türkiye'de uygulanan kırsal kalkınma modelleri	6
Şekil 2. Scopus veritabanından alınan bilgiler ile 2000-2021 yılları arasında ilgili anahtar sözcüklere göre yapılan yayınların yıllara göre olan dağılım	32
Şekil 3. Yıllara göre kırsal kalkınma, kırsal planlama, ekoturizm kalkınması, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizm planlaması ile ilgili yapılan makalelere ilişkin dağılımı	33
Şekil 4. Scopus veri tabanı içerisindeki kırsal kalkınma konusunda yapılan çalışmaların bilim dallarına göre yıllar içerisindeki dağılım miktarları	35
Şekil 5. Scopus veri tabanı içerisindeki ekoturizm planlaması konusunda yapılan çalışmaların bilim dallarına göre yıllar içerisindeki dağılım miktarları	35
Şekil 6. Kırsal kalkınma, ekoturizm, ekoturizm planlama, kırsal planlama ve kırsal peyzaj planlamasına ilişkin Türkiye'de 2000-2021 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerine ilişkin dağılım	36
Şekil 7. Kırsal kalkınma, ekoturizm, ekoturizm planlama, kırsal planlama ve kırsal peyzaj planlamasına ilişkin Türkiye'de 2000-2021 yılları arasında yapılan doktora tezlerine ilişkin dağılım	36
Şekil 8. Kırsal kalkınma, ekoturizm planlama ve ekoturizm konularında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılım oranları	37
Şekil 9. Türkiye'nin ana nehir havzaları.....	42
Şekil 10. Amerika'daki alt havza sınıflandırması	43
Şekil 11. Kofçaz İlçesinde saptanan 145 adet mikro havzaya ilişkin kodlar	44
Şekil 12. Çalışma alanı konumu.....	45
Şekil 13. Yöntem akış şeması	48
Şekil 14. RayMan programına girilen veriler.....	71
Şekil 15. RayMan Pro programı ile yapılan analizler sonrası ortaya çıkan PET (FES) değeri.....	72
Şekil 16. Uzmanlar tarafından AHS Tekniği ile puanlandırılmaya alınan değerlendirme parametreleri.....	74
Şekil 17. Expert Choise programıyla uzmanların verdikleri puanların değerlendirilmesi	75
Şekil 18. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları yükseklik grupları haritası	80
Şekil 19. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grupları haritası	82
Şekil 20. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları bakı grupları haritası	83
Şekil 21. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor durum analizi.....	88

Şekil 22. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları büyük toprak grupları haritası	90
Şekil 23. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları haritası	91
Şekil 24. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon durumu haritası	93
Şekil 25. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeolojik yapı (litoloji)haritası	95
Şekil 26. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları hidrolojik yapı haritası	97
Şekil 27. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları bitki örtüsü haritası.....	99
Şekil 28. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeomorfolojik yapı durum paftası ...	109
Şekil 29. Ergene Havzası kuzey koridorunda eski roma aksı	111
Şekil 30. Kofçaz İlçesi ulaşım bağlantı aksları.....	113
Şekil 31. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları ulaşım durum paftası	114
Şekil 32. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları kültür envanterleri.....	138
Şekil 33. Kofçaz'da uygulanan Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği aşamaları	139
Şekil 34. Arazi gezileri sırasında yerel halk ile yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler	141
Şekil 35. Hızlı Kırsal Değerlendirme toplantısına ilişkin görünüm.....	142
Şekil 36. Ahlatlı yerleşim planı ve kesitleri.....	149
Şekil 37. Ahmetler yerleşim planı ve kesitleri	151
Şekil 38. Aşağıkanara yerleşim planı ve kesitleri.....	154
Şekil 39. Beyci yerleşim planı ve kesitleri.....	156
Şekil 40. Devletli ağaç yerleşim planı ve kesitleri	159
Şekil 41. Elmalı yerleşim planı ve kesitleri.....	161
Şekil 42. Karaabalar yerleşim planı ve kesitleri	164
Şekil 43. Kocatarla yerleşim planı ve kesitleri	166
Şekil 44. Kocayazı yerleşim planı ve kesitleri.....	169
Şekil 45. Kula yerleşim planı ve kesitleri	171
Şekil 46. Malkoçlar yerleşim planı ve kesitleri	174
Şekil 47. Taştepe yerleşim planı ve kesitleri.....	176
Şekil 48. Tatlıpınar yerleşim planı ve kesitleri	179
Şekil 49. Terzidere yerleşim planı ve kesitleri	181
Şekil 50. Topçular yerleşim planı ve kesitleri.....	184
Şekil 51. Yukarıkanara yerleşim planı ve kesitleri	186
Şekil 52. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin genel değerlendirmeler	189
Şekil 53. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ile arıcılık yapma durumlarına ilişkin değerlendirmeler	190
Şekil 54. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin bitkisel üretim (arpa, buğday, ayçiçeği,	

ceviz, fasülye, trikale) durumlarına ilişkin değerlendirmeler	191
Şekil 55. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin bitkisel üretim (mısır, yulaf, yem bezelyesi, macar fiği, yonca, kanola) durumlarına ilişkin değerlendirmeler	192
Şekil 56. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin tarihi-arkeolojik-kültürel-yerel değerler (geleneksel sivil mimari, dolmen, tümülüs, dini yapılar, inanç merkezleri, festival ve şenlikler) durumlarına yönelik değerlendirmeler	193
Şekil 57. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları ana ve stabilize yollara erişim durum analizi	198
Şekil 58. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları km ² başına düşen yol oranı analizi	199
Şekil 59. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları yerleşim merkezlerine erişim analizi	200
Şekil 60. Kofçaz kırsal yerleşimleri ekoturizm kaynaklarına erişim analizi	201
Şekil 61. Kofçaz kırsal yerleşimleri su kaynaklarına erişim analizi	202
Şekil 62. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor analizi	203
Şekil 63. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları yükseklik grubu çeşitlilik analizi	204
Şekil 64. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grubu analizi	205
Şekil 65. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları bakı miktarı yoğunluk durumuanalizi	206
Şekil 66. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları orman varlığı kapalılık analizi	207
Şekil 67. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları içindeki ormanlık alanlardaki toplam akarsu/dere uzunluğu analizi	208
Şekil 68. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon analizi	209
Şekil 69. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları analizi	210
Şekil 70. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları folklorik değerlerin (geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda bulunma durumu analizi .	211
Şekil 71. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarındatarihi ve arkeolojik değerlerin bulunma durumu analizi	212
Şekil 72. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarındayerel mimari bulunma durumuanalizi	213
Şekil 73. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği analizi	214
Şekil 74. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki bitkisel üretim ekim alanı yoğunluk durumuanalizi	215
Şekil 75. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki toplam büyükbaş ve küçükbaş	

hayvan miktarı yoğunluk durum analizi.....	216
Şekil 76. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki içme suyu, elektrik, iletişim araçlarının varlığı analizi.....	217
Şekil 77. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki km ² başına düşen nüfus yoğunluğu analizi.....	218
Şekil 78. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki birlik-kooperatif bulunma durumları analizi.....	219
Şekil 79. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki yerel halkın ekoturizme bakış açısı analizi.....	220
Şekil 80. Değerlendirme kriterleri açısından mikro havzaların ekoturizm için uygunluk değerleri haritası.....	223
Şekil 81. Kalkınma odaklı ekoturizmin geliştirilmesine yönelik olarak geliştirilen tematik turizm koridorları.....	232
Şekil 82. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgeleri önerisi	237
Şekil 83. Kula kırsal yerleşiminde kaybolmaya yüz tutmuş sivil mimari örneği	241

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

KısaltmalarAçıklama

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BM	Birleşmiş Milletler
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
DB	Dünya Bankası
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
ECOS	Ekoturizm Olanakları Spektrumu (Ecotourism Opportunity Spectrum)
HKD	Hızlı Kırsal Değerlendirme
KHGM	Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü
KTVGM	Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü
MSB	Milli Savunma Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik Arama
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
ORKÖY	Orman Köyleri Kalkındırma Genel Müdürlüğü
ROS	Rekreasyon Olanakları Spektrumu (Recreation Opportunity Spectrum)
SWOT	Strength- Weakness- Opportunity- Threat
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Marmara Araştırma Merkezi

ÖZET

KIRKLARELİ KOFÇAZ İLÇESİ ÖRNEĞİNDE, KIRSAL YERLEŞİMLERE İLİŞKİN KALKINMA ÖNCELİKLİ EKOTURİZM PLANLAMASI

Proje konusunu “sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde; ekoturizm faaliyetleri için uygun görülen bölgelerde, “mekansal duyarlılık”, “katılımcı anlayış” ve “bütüncül kullanım” yaklaşımını içeren bir fiziksel planlama gereklidir” öngörüsü oluşturmaktadır. Geliştirilen hipotez çerçevesinde; Kırklareli İli Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimleri mikro havzaları örneğinde, kalkınma öncelikli yerel kimlik değerlerine dayalı olarak sürdürülebilir, ekonomik anlamda uygulanabilir ve sosyal anlamda kabul edilebilir bir ekoturizm planlamasının yapılması hedeflenmiştir.

Proje; amaç ve hedef belirleme, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanı oluşumuna yönelik mevcut durum tespiti ve analizi, kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrisinin oluşturulması, Swot analizi, uygunluk analizleri ve ekoturizm gelişim stratejilerinin oluşturulması olmak üzere 6 temel aşamada yürütülmüştür. Öncelikle, ilgili hipotez çerçevesinde kısa ve uzun dönemli amaçlar belirlenmiştir. Doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanı oluşumuna yönelik mevcut durum tespiti ve analizi aşaması ise, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği ve CBS temelli tematik haritaların oluşumu ile desteklenmiştir. Sonrasında 16 adet köye ilişkin doğal ve sosyo-kültürel kimlik değerlerinin belirlendiği matrisler oluşturulmuş ve mikro havzalara ilişkin swot analizi ile iç ve dış kaynaklı potansiyel ve problemler belirlenmiştir. Ekos yöntemi çerçevesinde, 21 adet literatürden yararlanılarak, araştırma alanı özelinde 6 temel ölçüt, 23 adet değerlendirme faktörü ve 73 adet de alt değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Ana ve alt ölçütlerin öncelik değerleri ve sıralaması amacıyla AHS tekniği ile değerlendirme kriterlerine ilişkin ağırlık puanları belirlenmiştir. Ölçütlere ilişkin uygunluk değerleri ve uygunluk katsayıları 145 adet mikro havza düzeyinde değerlendirilerek hazırlanan tematik haritalar, McHarg (1969)'ın “Çeşitli Kullanımlara Göre Peyzaj Değerlendirme-Overlay” kullanılarak çakıştırılmış ve ekoturizm açısından uygun alanlar belirlenmiştir. Yöntem akışının son bölümünde ilgili paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlendiği stratejiler saptanmıştır. İlgili stratejiler, özellikle; Kofçaz'ın; varolan kapasitesinin tanımlanmasına, kaynakların etkin kullanılmasına ve yerel-bölgesel kalkınmanın başarılmasına yol açacağı gibi, aynı zamanda marka imajı, pazarlama olanakları, ekonomik değer taşıyacak ürün tercihleri ve ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgelerinin yaratılması gibi olanakların geliştirilmesini de etkin kılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, kırsal kalkınma, mikro havza, biyoklimatik konfor, EKOS (Ekoturizm Fırsat Spektrumu) Yöntemi, AHS (Analitik Hiyerarşi Süreci) Tekniği, Kofçaz kırsal yerleşimleri

ABSTRACT

DEVELOPMENT PRIORITY ECOTOURİSM PLANNING FOR RURAL SETTLEMENTS IN THE CASE OF KIRKLARELİ KOFÇAZ DİSTRİCT

In this sense, the hypothesis that is "a physical planning including spatial sensitivity, participatory understanding and holistic use approach is required in the regions deemed suitable for ecotourism activities within the framework of sustainable development principles" forms the project subject. Within the framework of the developed hypothesis, it is aimed to make a sustainable, economically feasible and socially acceptable ecotourism planning based on development priority local identity values in the example of rural settlements micro-basins of Kırklareli Province Kofçaz District.

Project was carried out in 6 main stages including purpose and target determination, current situation determination and analysis for the formation of natural and socio-cultural landscape database, creation of evaluation matrix for rural settlements, SWOT analysis, suitability analyzes and ecotourism development strategies. Firstly, short-term and long-term goals were determined within the framework of the related hypothesis. The current situation determination and analysis phase for the formation of the natural and socio-cultural landscape database was supported by the Rapid Rural Assessment Technique and the formation of GIS-based thematic maps. Subsequently, matrices were created in which the natural and socio-cultural identity values of 16 villages were determined, and internal and external potential and problems were determined with wot analysis regarding micro-basins. Within the framework of the eko smethod, 6 basic criteria, 18 evaluation factors and 73 sub-evaluation criteria were determined specific to the research area by using 21 studies in literature. The weight scores of the evaluation criteria were determined by the AHP technique in order to prioritize and rank the main and sub-criteria. The thematic maps, which were prepared by evaluating the suitability values and suitability coefficients of the criteria at the level of 145 micro-basins, were overlapped using McHarg's (1969) "Landscape Evaluation-Overlay for Various Uses" and suitable areas for ecotourism were determined. In the last part of the methodology, the strategies that define the duties and responsibilities of the relevant stakeholders were determined. Relevant strategies especially will lead to the definition of Kofçaz's existing capacity, efficient use of resources, and achievement of local-regional development, also will enable the development of opportunities such as brand image, marketing opportunities, product preferences that will have economic value and creation of thematic development zones for ecotourism.

Keywords: Ecotourism, rural development, micro watersheds, bioclimatic comfort, EKOS (Ecotourism Opportunity Spectrum) Method, AHP (Analytical Hierarchy Process) technique, Kofçaz rural settlements

1. GİRİŞ

Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğu, sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafya ve idari statü gibi farklı değişkenler çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu durum, kırsal alanlara ilişkin tanım ve kavramların çeşitlilik göstermesine neden olmuştur (Eminağaoğlu ve Çevik, 2005). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından üretilen kırsal alan istatistiklerinde üretilen ilk tanımda temel kriter, “yerleşim yerlerinin idari statüsü” olup, il ve ilçe merkezleri dışında kalan tüm yerleşimler köy (beldeler dahil) kabul edilmektedir. İkinci tanımda ise temel kriter, “nüfus eşiği” olup, nüfusu 20 binden düşük il ve ilçe merkezleri ile beldeler ve köyler kırsal alan olarak kabul edilmektedir. 442 Sayılı Köy Kanunu’na göre de “nüfusu 2000’den aşağı olan yurtlar” köy olarak tanımlanmaktadır (Anonim,1924). Taş (2016)'a göre ise köy; ekonomik fonksiyonları büyük ölçüde tarım ile hayvancılığa dayanan ve nüfusları şehir ve kasabalara göre az olan yerleşme merkezi olarak tanımlanmıştır. Köy Envanteri (1997)'ne göre; nüfus dikkate alınmaksızın bucak, köy belediyesi ve köy statüsündeki tüm yerleşim yerleri kırsal alan olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2002). TDK'nın kırsal alan tanımında ise genel anlamda ekonomik ölçüt dikkate alınmıştır. Genel anlamda kırsal alanlar, TDK'ya göre, “Yerel ekonominin büyük ölçüde tarımsal üretime dayandığı veya tarımsal üretim aracının mülkiyetiyle toplumsal yeniden üretimin ve ilişkilerin belirlendiği bir toplumsal yapılanmayı aynı zamanda nüfus yoğunluğunun çok düşük olduğu alanlar” olarak tanımlanmaktadır (Anonim, 1998). Benzer bir kırsal alan tanımı da Holland vd. (2003) tarafından geliştirilmiştir. Holland vd. (2003)'na göre; kırsal alan, “insanların büyük kısmının tarımla uğraştığı, zayıf altyapıya sahip, büyük kısmı bahçeler, çayır-meralar, ormanlar, akarsular, dağdan oluşan geleneklerin yaygın olduğu, alanlardır” şeklinde tanımlanmıştır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Politikaları Alt Komisyonu Raporu (2005)'na göre de kırsal alan; “nüfus yoğunluğu düşük, insani gelişimin unsurları olarak sayılan gelir düzeyi, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma oranı az, gelir getirici faaliyetleri daha çok doğal kaynaklara ve iklime bağlı ve sosyal-kültürel yapı üzerinde geleneklerin egemen olduğu alanlar” olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2005a).

EUROSTAT, NUTS-5 düzeyinde 100 kişi/km² yoğunluğu kırsal bölgelerin tanımlanması için eşik değer olarak tanımlamıştır (Eurostat, 2020). Kayıkcı (2009)'ya göre ise; OECD, NUTS5 düzeyinde 150 kişi/km² yoğunluğu kırsal bölgelerin tanımlanması için eşik değer olarak tanımlamıştır.

Uluslararası ölçekte farklı ülkelerdeki kırsal alan tanımları incelendiğinde ise; yine farklı ölçütler ele alınmıştır.

- Australya'da, nüfusu 200–999 arasında olan küçük kasabalar,
- Hindistan'da, nüfusu 5000 ve altında veya nüfus yoğunluğu km² başına 400 kişiden daha az olan kentsel olmayan alanlar,
- Avusturya ve Fransa'da, kentsel olmayan veya kent merkezi olmayan alanlar,
- Kanada'da, nüfusu 1000 kişiden az ve nüfus yoğunluğu km² başına 400 kişiden daha az olan alanlar,
- İrlanda'da nüfusu 1500 kişiden az olan kasabalar,
- ABD'de Nüfusu 2500'in altında olan veya nüfus yoğunluğu km² başına 386 kişiden daha az olan kentsel olmayan alanlar,
- Yeni Zelanda'da nüfusu 1000 kişiden az olan merkez dışındaki alanlar kırsal alan olarak tanımlanmaktadır (Australian Bureau of Statistics, 2013; Ministry of Construction, 1993; Government of India, 2012; Statistical Institute of Jamaica, 2012; Womach, 2005; Dasgupta, vd., 2014; Kayıkçı, 2009).

Ortiz-Guerrero (2013)'e göre; kırsal alanlar, kentsel merkezler ile sınırlı ilişkileri alan, ölçek ekonomileri açısından kısıtlı imkânlarla sahip, gelir dağılımı çeşitlilik gösteren, hizmetlere erişimi kısıtlı, tarih, kültür, dil, politik kaygılar, iklim gibi temel özelliklerin yanı sıra, kültürel etkileşimin meydana geldiği alanlar ve doğal yapıyla bağlantılı yerleşme modellerinin geliştiği, karmaşık bir yapıdır. Çekül'ün Kırsal Miras Programı kapsamında hazırlanan raporda ise; kırsal alanların ulusal ölçekte mekân aidiyetinin anahtarını oluşturdukları vurgulanmıştır (Çekül, 2020). Yoloğlu ve Zorlu (2020)'nin de belirttiği gibi; kırsal alanlar, 1990'lı yıllara kadar doğal yapının çevresel olanakları ile sosyo-kültürel yapının alışkanlıkları bağlamında tarımsal üretim odakları olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan bölge planlamada ekonomik temelli yaklaşımlar çerçevesinde ele alınan kırsal alanlar 1990'lı yıllardan sonra bölgesel sorunlara yönelik ilgilerin arttığı hızlı dönüşüme temellenen sosyal, politik, ekonomik ve çevresel mekânın yansıması olarak yeniden tanımlanmaya başlanmıştır. Mengi ve İşcioğlu (2019)'nun da belirttiği gibi; 2009 tarihli Köy Kanunu Tasarısında da, Köy Kanunu'nun aksine kırsal alan tanımlanırken yalnızca nüfus ölçütü olarak alınmamış; **“köy kurulmasında coğrafi, ekonomik, sosyal şartlar ile nüfus ve kamu hizmetlerinin gerekleri gözönünde bulundurulur”** ibaresi tasarıya eklenmiştir. Çünkü kırsal alanlar, doğal özelliklerine, ekonomik aktivitelerine, nüfuslarına ve yönetim biçimlerine göre farklılık ve çeşitlilik gösterirler. Arazi biçimlenişi, yükselti ve eğim farklılıkları, vadiler, ormanlar, dereler, bitki örtüsünün oluşturduğu doğal yapı özellikleri ile geleneksel sivil mimari, mitolojik, folklorik, gastronomik değerler gibi kültürel yapı özellikleri ile de özgünlük taşırlar. Bu

nedenledir ki tek bir ölçüte göre ya da zamansal değişimleri göz ardı ederek geliştirilen kırsal alan tanımlarının revize edilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, **Onbirinci Kalkınma Planı'nın hedeflerin** den bir de, **kırsal alan tanımının revize edilmesi** olmuştur (Anonim, 2019a). Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Raporu'nda kırsal alanlar için; doğa-insan ilişkilerindeki yoğunluk, dayanışma üzerine kurulu toplumsal ilişkiler, küçük ölçekli yaşam ve üretim alanları, kentsel merkezlere uzaklık, düşük nüfus yoğunluğu, tarımsal üretimin (bitkisel üretim ve hayvancılık) başat olması, üretime dayalı işbölümünün ve uzmanlaşmanın gelişmemiş olması ve köy temelli bir yerleşimin ve kültürün varlığı ölçütleri kullanılmıştır (Anonim, 2018a).

Yukarıda verilen tanımlarda da belirtildiği üzere farklı ölçütler çerçevesinde ele alınan kırsal alanların henüz net bir tanımı yapılamamıştır. Bunda özellikle, kırsal alanların zaman içerisinde kentleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile birliktemekânsal, sosyal ve ekonomik anlamda değişime uğramaları (nüfusun kentsel yerleşimlere doğru kayması, kırsal nüfusun yaş oranının artması, geleneksel üretim tekniklerinin azalması, geleneksel yerleşim dokusunun yerini yeni yapıların alması ve ekonomik faaliyet alanlarının değişmesi) da etken olmuştur. Öyle ki Dünya Bankası verilerine göre; 2017 yılında kentsel alanlarda yaşayan nüfus oranı; Türkiye'de %74,4, AB-28 ülkelerinde ise %76,4 olup, bu oranlar dünya ortalaması olan %54,3'ün oldukça üzerindedir (Dünya Bankası, 2018). Bu durum kırsal kalkınmaya yönelik çeşitli politika ve yaklaşımlarının geliştirilmesine neden olmuştur (Anonim, 2019a). Bu noktada; Dünya Bankası (DB), Birleşmiş Milletler (BM), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliği (AB) gibi uluslar üstü kurumların kırsal alanda kalkınma konularında yaklaşımların geliştirilmesinde rol oynamışlardır. Öyleki Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda Türkiye'nin kırsal kalkınma politikalarının oluşturulmasında başta Avrupa Birliği ile uyum çalışmaları olmak üzere, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası gibi önemli kuruluşların yaklaşımlarının önemli bir etken olduğu belirtilmiştir (Anonim, 2018a). Bu anlamda kırsal kalkınma konusunda; Dünya Bankası (DB), kırsal alanların sürdürülebilir ve çekici kılınması, ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve teknolojik değişikliklere adapte olabilir hale getirilmesini, Birleşmiş Milletler Milenyum Kalkınma Hedefleri çerçevesinde yoksulluğun azaltılmasını, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarımsal üretime bağlı bir ekonomik büyümenin yanı sıra turizm, imalat, bilgi ve altyapı gibi çeşitli sektörlerle dayalı rekabetçiliğin geliştirilmesini, Avrupa Birliği ise kırsal alanlarda yaşam kalitesi ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesini hedeflemiştir (Gülçubuk vd., 2016; Çelik, 2006; Yenigül, 2017). Avrupa Birliği'nin kırsal kalkınma ana amacı; tarım ve ormancılık sektörünün rekabet edebilirliğini geliştirmek, çevreyi ve kırsal alanı iyileştirmek ile kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi şeklinde üç ana

eksende şekillenmiştir (Yılmaz ve Tolunay, 2007). OECD (2006) tarafından hazırlanan bölgesel politikalarda kırsal kalkınma için; kırsalın çok işlevli yönetimiyle kaynakların değerlendirilmesi ve kimliklendirilmesi ihtiyacına vurgu yapılmıştır. Kırsal ekonomiye yönelik olarak, anahtar kaynak sadece tarım değil, turizm, imalat, bilişim ve iletişim teknolojileri, sanayi vb. gibi çeşitli sektörler öngörülmüştür. Böylelikle, uluslararası alanda Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, OECD ve Avrupa Birliği gibi kurumların kırsal kalkınma yaklaşımlarında; ekolojik, (çevresel, biyolojik), ekonomik (gelir, finans) ve sosyal (demografik, kültürel) bileşenlerin sentezlendiği sürdürülebilirlik ilkelerini gözeterek yaklaşımlar ele alınmıştır (Yenigül, 2017). Keza Cheia, (2013)'e göre; sürdürülebilir kalkınma bir süreçtir ve ulaşılması gereken bir nihai hedef değildir ve sürdürülebilir kalkınmanın temelinde, yaşayabilir ekonomi, sorumlu yönetim, sosyal uyum ve ekolojik bütünlük yer almaktadır (Cater, 1994; Cohon, 1997; Farsari, 2003; Feick ve Hall, 2002; Priskin, 2003; Alexander ve Whitehouse, 2004). Farklı araştırmacıların da belirttiği bu durum, kırsal kalkınma yaklaşımlarında gelinecek durumu destekler niteliktedir.

Ülkemizde ise; 1927 yılında gerçekleştirilen ilk nüfus sayıma göre; kırsal nüfus oranı %75,8 iken, 2012 yılında %22,7'ye gerilemiştir (DİE, 2013). 6360 sayılı yasa ile birlikte de 2012 yılında % 22,7 olan ülke kırsal nüfus oranı; 2013'te % 8,7'ye, 2018'de ise % 7,7'ye düşmüştür. Kırsal nüfusun 1927'den 2020'ye kadar olan 93 yıllık süreçte % 65,31'inin kentsel alanlara doğru kayması bazı kırsal alanların gerilemesine neden olmuştur. Bu değişim artan nüfus ve beraberindeki teknoloji ve ekonomik şartlar ile birlikte kırsal kalkınma yaklaşımlarının gerekliliğini ortaya koymuştur. Son yirmi yıllık süreçteki kentsel ve kırsal nüfus oranları incelendiğinde ise; 2000 yılında %35,10 olan kırsal nüfus oranı, 2020 yılında 10,49'a gerilemiştir. Bölgeler düzeyinde bu oran incelendiğinde ise en az kırsal nüfus oranına sahip olan Marmara Bölgesi 2000 yılında %21 iken, 2020 yılında % 5,29 olurken, kırsal nüfus oranı en fazla olan Karadeniz Bölgesi'nin kırsal nüfus oranı 2000 yılında %51 iken, 2020 yılında %19,47 olmuştur (TUİK, 2020; TUİK, 2021) (Tablo 1).

Tablo 1'e ek olarak zaman içerisindeki kent ve kır nüfuslarının değişimi ile birlikte, köy sayılarında da değişiklik olmuştur. Köy sayılarındaki değişim doğal olarak kırsal nüfus oranını da etkilemiştir. Öyle ki 2010 yılında 34.401 adet olan köy yerleşimi, 2021 yılında 18.294 adete düşmüştür. Özellikle 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu' nun (6/ 12/ 2012 tarihli) (<http://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat...>) etkisi ile 16 İl büyükşehir ilan edilmiş ve mevcut köyler statüsü değiştirilerek mahalle olarak yeniden düzenlenmişlerdir. Bu durum köy sayısındaki değişime neden olmuştur (www.e-icisleri.gov.tr).

Tablo 1. Türkiye ve Bölgeler özelinde 2000-2020 arası kentsel ve kırsal alan nüfus oranları

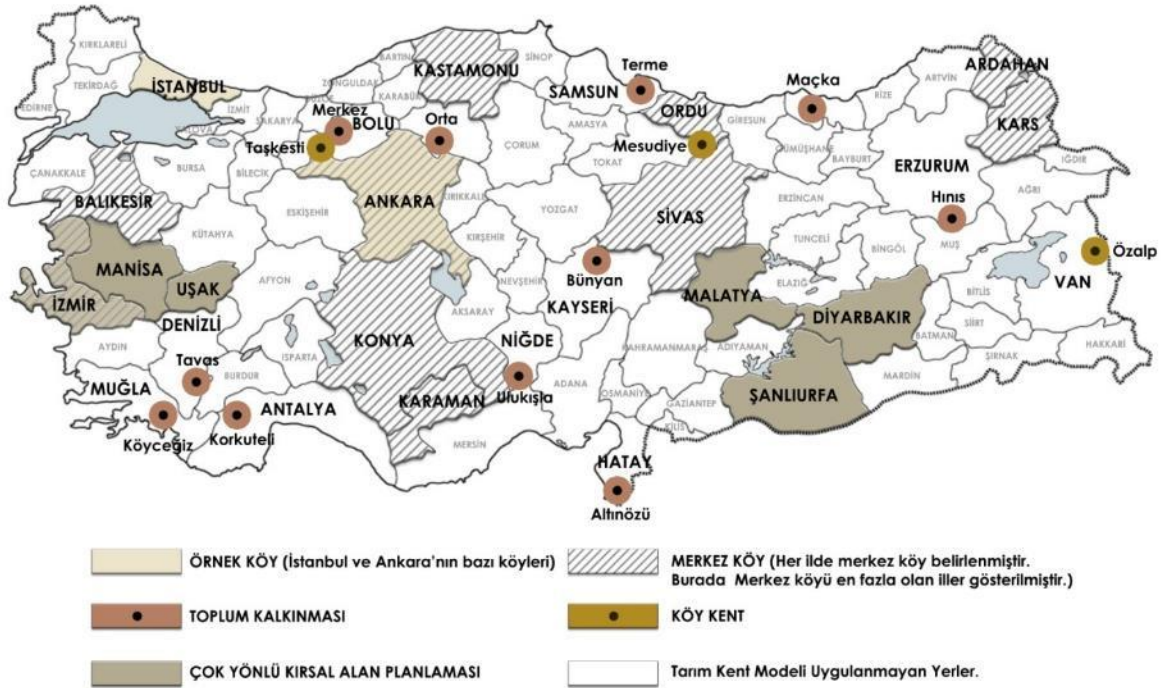
Bölgeler	2000				2010				2020			
	Kent	Kent Nüfus Oranı (%)	Köy	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kent	Kent Nüfus Oranı (%)	Köy	Kırsal Nüfus Oranı (%)	Kent	Kent Nüfus Oranı (%)	Köy	Kırsal Nüfus Oranı (%)
Akdeniz	5.239.500	60	3.484.339	40	6.708.000	71,19	2.715.231	28,81	10.303.575	96,95	323.955	3,05
Doğu Anadolu	3.267.692	53	2.879.911	47	3.244.038	55,17	2.605.599	44,83	4.773.555	76,64	1.356.874	23,36
Ege	5.517.724	61	3.435.651	39	7.084.851	73,09	2.608.743	26,91	10.067.325	94,81	551.108	5,19
Güney Doğu Anadolu	4.154.558	63	2.449.647	37	5.200.627	68,49	2.392.145	31,51	8.324.556	92,75	651.062	7,25
İç Anadolu	8.046.723	69	3.578.386	31	8.989.392	79,89	1.878.069	20,11	11.363.424	90,12	837.063	9,88
Karadeniz	4.143.669	49	4.295.686	51	4.110.191	57,93	2.924.762	42,07	5.830.525	80,53	1.525.805	19,47
Marmara	13.739.470	79	3.611.947	21	20.885.257	82,09	2.376.083	17,91	26.488.320	94,71	757.850	5,29
TÜRKİYE	44.109.336	64,9	23.735.567	35,1	56.222.356	69,7	17.500.632	30,3	77.151.280	89,51	6.003.717	10,49

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7254 Sayılı Kanun'un (16 Ekim 2020 Tarih ve 31276 Sayılı Kanun) 10. maddesi ile başvuru yapmak şartı ile köy statüsü yeniden değiştirilebilmektedir. Söz konusu Torba Kanun ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na eklenen madde ile “Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç 90 gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleler, kırsal mahalle kabul edilir” denilmektedir. Bu bağlamda da önümüzdeki yıllarda Büyükşehir Yasası ve uygulama alanlarına ilişkin farklı yaklaşım ve değişimler beklenmektedir (<https://www.resmigazete.gov.tr/.....>).

Ülkemizin kırsal kalkınma politikalarının temel belirleyicisi kalkınma planları olup, bu plan dönemlerine ait pek çok yaklaşım ve model geliştirilmiştir. Planlı dönemin başlangıcı olarak adlandırılan 1963 yılındaki I. Kalkınma Planından itibaren her 5 yılı hedefleyen kalkınma planları hazırlanmış ve günümüze kadar toplam 11 adet kalkınma planı hayata geçirilmiştir (sadece Dokuzuncu Kalkınma Planı 7 yıllık süreci içermiştir). Bu doğrultuda; başlangıçta V. plan dönemine kadar kırsal kalkınma köy düzeyinde ele alınmıştır. Öyle ki, kalkınma, I. Beş Yıllık ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında, toplum kalkınması şeklinde değerlendirilirken,

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda merkez köy ve tarım-kent, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı da köykentyaklaşımları öngörülmüştür. Beşinci Plan dönemi ile birlikte köylerin tek tek kalkınması değil kalkınmada öncelikli yöreler kapsamında yer alan bir veya birkaç ilin tüm köylerinin tarım öncelikli olarak kalkınmasının amaçlandığı bütünlük kırsal kalkınma projeleri uygulamaya konulmuştur. Bu çerçevede, kırsal kalkınma özellikle V. ve VI. plan dönemine kadar, sektörel odağında tarım sektörü, mekânsal odağında ise köyler olacak şekilde kurgulanmıştır (Anonim, 1963; Anonim, 1967; Anonim, 1972; Anonim,1979; Anonim, 1985; Anonim, 1990) .

Görüldüğü üzere; başlangıçta kırsal kalkınma temelinde farklı plan dönemlerinde; *Örnek köy* (1963-1965), *Toplum kalkınması modeli* (1963-1972 / I. ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planı Dönemleri), *Çok Yönlü Kırsal Alan Planlaması* (1965-1970), *Merkez köy modeli* (1971-1983), *Köykent modeli* (1978-1980 / 2000-2002), *Tarım kentleri modeli* (uygulanmadı) gibi farklı tipte yaklaşımlar geliştirilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Türkiye'de uygulanan kırsal kalkınma modelleri (Çelik 2006'dan değiştirilerek)

Şekil 1.'de aktarılan bu yaklaşımlar; tarımsal üretim odaklı olarak geliştirilmiş ve daha çok ekonomi temelli stratejiler çerçevesinde ele alınmıştır. Ancak, bu yaklaşımlarda istenilen başarı elde edilememiştir. Bu noktada; yerel halk katılımının sağlanamaması (Toplum

kalkınması modeli dışında), bölge/havza planlama kapsamında bütüncül değerlendirilmeyip köy düzeyinde hazırlanması, koordinasyon, işbirliği, idari ve teknik kapasite yetersizlikleri, üst ölçek planlar ile ilişki kurulamamış olması, bölgesel ve yerel farklılıkların dikkate alınmaması, doğal kaynakların koruma–kullanma dengesinde sürdürülebilirlik ilkesinin gözardı edilmesi, mekânsal ve işlevsel kimlik değerlerinin kırsal yerleşmelerin mekânsal örgütlenme süreci ve kurgusunda dikkate alınmaması ile kalkınmanın ekonomik, mekansal, çevresel ayaklarının bütüncül bir biçimde ele alınmaması gibi nedenler etken olmuştur (Çelik, 2006; Akci, 2015; Yenigül, 2017; Karakayacı, 2018).

Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Plan dönemleri ile birlikte, bölgesel kalkınma projeleri yaklaşımı vurgulanmıştır. Böylelikle, kırsal alanda sektör uyumu dışında mekânsal uyuma yönelik stratejiler geliştirilmiştir. Bununla birlikte Sekizinci Kalkınma Planı ile birlikte kırsal kalkınma ayrı bir başlık altında alınmış ve kırsal alanlarda doğal kaynakların kullanımı ve yönetimi temelinde **sürdürülebilir kalkınma ilkesi vurgulanmış** ve Dokuzuncu Kalkınma Planı ile birlikte Ulusal Kırsal Kalkınma Planı ve Kırsal Kalkınma Strateji belgelerinin hazırlanmasına yönelik yaklaşımlar belirlenmiştir (Anonim, 1995; Anonim, 2000a; Anonim, 2006a, Anonim 2006b). Bu strateji ve belgelerde; “*Kırsal alanlarda yaşam kalitesi ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi*”, “*Mekâna özgü koşulların doğru çözülmesi, kırsal alan envanterlerinin hazırlanması*” gibi başlıklar öne çıkmıştır. Onuncu Kalkınma Planı’nın ana hedeflerinden biri de “**Kentsel ve kırsal alanlarda yaşam kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde yükseltilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması**” olmuştur (Anonim, 2013a). Onbirinci Kalkınma Planı’nın sürdürülebilir kırsal kalkınmaya ilişkin amacında da “**üretim kapasitesi ve kırsal istihdam**”, “**yaşam kalitesi**” ve “**nüfusun kırsalda tutundurulması**” ifadelerinin vurgulandığı görülmektedir (Anonim, 2019a). Onbirinci Kalkınma döneminde de Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon raporu yayımlanmıştır. İlgili Komisyon Rapor’unda “*Kırsal çevrenin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması*” amacına yönelik olarak, “**Ekoloji ve iklimle uyumlu mikro havza temelli ve talep yönlü üretim planlamasının yapılması**” gerekliliği hedeflenmiştir. Böylelikle önceleri tarım odaklı ve sektörel bazlı olarak salt ekonomik yönü ağır basan kırsal kalkınma yaklaşımların yerini; çeşitli sektörlerin entegrasyonu, katılımcılık, yere özgülük, sürdürülebilirlik ve yaşanılabilirlik temalarını içeren stratejiler almıştır (Anonim, 2018a). Kırsal Kalkınma Eylem Planı 2015-2018’in ana amacı da “**yerellik, yeşilcilik, katılımcılık ve işbirliği ilkelerine dayalı olarak kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak kendi yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması**” olarak belirlenmiştir (Anonim, 2015a). Bu kapsamda, kalkınma planları ve strateji belgelerinde özellikle, kırsal alanların, arazi yapısı, üretim biçimi yerleşim deseni, mimari

dokusu gibi özgün karakteristiklerinin ön plana çıkarılması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak **zaman içerisinde farklı anlayış ve modellerin ele alındığı kalkınma yaklaşımlarında gelinen noktada; yerel farklılıkları dikkate alan “mekânsal duyarlılık”, ilgili paydaşların yer aldığı “katılımcı anlayış”, çevresel, sosyal ve ekonomik anlamda “sürdürülebilirlik” ilkelerinin yer aldığı bütüncül bir anlayış hâkim olmuştur** (Çelik, 2005; Çelik, 2006; Akci, 2015; Gülçubuk, vd., 2016; Yenigül, 2017; Ögdül, 2019; Doğan, 2019; Doğan ve Yardımcı, 2019). (Tablo 2), (Tablo 3).

Tablo 2. Kırsal kalkınmaya ilişkin geleneksel ve güncel yaklaşımların değerlendirilmesi, OECD (2006)

Katagoriler	Geleneksel Yaklaşım	Güncel Yaklaşım
Hedefler	Tarım gelirleri ve tarımın rekabet gücünün artırılması	Kırsal alanların rekabet gücünün artırılması, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kırsal mirasın değerlendirilmesi
Anahtar Sektör	Tarım	Kırsal turizm, kırsal sanayi, üretim, tarım vb.
Ana Araçlar	Yardım	Yatırımlar (IPARD Programı)
Anahtar Aktörler	Merkezi yönetim, çiftçiler	Paydaşlar (kamu, özel, sivil toplum örgütleri, yerel halk)

Tablo 3. Ülke kalkınma planları ve öne çıkan başlıklar

Kalkınma Planı No	Kırsal Kalkınma Yaklaşımı Ve Öne Çıkan Başlıklar
I. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Toplum kalkınması
II. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Toplum kalkınması
III. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Merkezköyve Tarım-kent projeleri
IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Köykent ve Kalkınmada öncelikli yöreler
V. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kalkınmada Öncelikli yörelerde Entegre Kırsal Kalkınma Projeleri
VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal alan planlaması yaklaşımı (kırsal alanda, gelirin çeşitlendirilmesi ve tarım dışı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi)
VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal altyapısının oluşturulması, Su ve Toprak Yasası çıkarılması (uygulanmamıştır), Bölge Planlama çalışmaları
VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı	Kırsal kalkınma ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, etkili örgütlenme ve katılımçılık Kalkınmada öncelikli yörelerin geliştirilmesi
IX. Kalkınma Planı	Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde kırsal alanda katılımın artırılması ve kalkınmanın çok aktörlü bir yapıya kavuşturulması
X. Kalkınma Planı	Yaşam kalitesi temelinde kırsal alanların bulunduğu yörede iyileştirilmesi
XI. Kalkınma Planı	Kırsal istatistikler ve köy envanterinin güncellenerek, köy envanteri bilgi sisteminin oluşturulması Kırsal alan tanımının revize edilmesi

Kırsal alanlara ilişkin olarak planlama ölçeğinde izlenen kırsal kalkınma yaklaşımlarına ek olarak ilk kez 3194 sayılı İmar Kanunu'nda 2013 yılında yapılan değişiklik ile de "**Köy tasarımı**

rehberleri" ibaresi ile tasarım ölçeğinde bir yaklaşım geliştirilmiştir. Köy tasarım rehberleri, Mülga T. C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu **Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013)**; "Kırsal Alan Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaşam Kalitesinin Artırılması" stratejik amacının alt faaliyetlerinin içinde; "Yöresel mimari özelliklerin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konulduğu tasarım rehberlerinin il düzeyinde hazırlanması" maddesi kapsamında yer almıştır (Anonim, 2011). Mevzuatta ise ilk defa 2013 yılında **3194 sayılı İmar Kanunu'nun 73. maddesine** eklenen 8/ğ maddesi ile yer almıştır. İlgili maddede "Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir" şeklinde yer almıştır. Bununla birlikte kırsal kalkınma yaklaşımlarının amacı kapsamında; yerleşme karakteri ve yerel farklılık gibi kriterler rehberde yer alması gereken önemli kriterler çerçevesinde ele alınmıştır.

Kırsal kalkınma anlayışlarındaki değişimle birlikte; turizm kalkınmanın odağında bir çözüm olmuş ve özellikle de alternatif turizm türleri içerisinde ekoturizmin öncelikli olarak geliştirilmesi hedeflenmiştir. Öyle ki; kırsal alanlara ilişkin yerel ayırt edici özellikler doğrultusunda; kalkınma hedefleri ile paralel olarak; Sekizinci Beş Yıllık ve Dokuzuncu Kalkınma Planları'nda da; Türkiye'nin az gelişmiş bölgelerinde **turizmin bölgesel kalkınmada bir araç** olarak kullanabileceği vurgulanmıştır (Anonim, 1963-2006). **Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon** raporunda da "**Doğa turizmi ve ekoturizm, turizmin gelişmesi ve zenginleşmesinde rol oynayan temel unsurlar olarak kabul edilmeli ve ekoturizm bölgelerinin, doğa kırsal turizm alanlarının belirlenmesi,**" hedeflenmiştir. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı'nın hedefleri arasında da bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ile birlikte, ekonomik gelişimi destekleyen; fiziksel düzeyde uygulanabilir; toplum yönelimli ve sürdürülebilir turizm ilkesini içeren bir planlama yaklaşımı öngörülmüştür. Yine Türkiye Turizm Stratejisi (2023) Planı'nda "**turizmin çeşitlendirilmesi**" stratejisine yönelik olarak, **ekoturizmin geliştirilmesi** öngörülmüş olup, **varış noktası odaklı gelişim ve yerel ve bölgesel kalkınmada turizmin güçlü bir araç** olarak kullanılması hedeflenmiştir (Anonim, 2007). Bununla birlikte; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından; turizm sektörünün mevcut durumunun değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik ulusal bir turizm politikasının oluşturulabilmesi hedefiyle düzenlenen 3. Turizm Şûrası kapsamında; **kalkınmada turizmin bir araç olduğu** belirtilmiştir. Aynı zamanda, ekoturizm gibi farklı turizm türlerine ve yeni tüketici tercihlerine dayalı bir planlama anlayışına geçilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (Anonim, 2017a). OECD ve Avrupa Birliği gibi kurumların kırsal kalkınma yaklaşımlarında da; kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi

gerekliliğine vurgu yapılarak kalkınma ile turizm de ilişkilendirilmiştir. Nitekim **Avrupa Köy ve Küçük Ölçekli Kentler Birliği (ECOVAST)**'ın 1994 yılında hazırladığı ve 2006 yılında güncelleyerek Avrupa Konseyi'ne tekrar sunduğu "**Kırsal Avrupa için Strateji**" başlıklı raporunda; kırsal ekonomilerin canlandırılmasında turizm öngörülmüştür (ÇEKÜL, 2012). Birleşmiş Milletler tarafından da; **2002 yılı "Uluslararası Ekoturizm Yılı"** (Mayıs 2002'de Birleşmiş Milletler Çevre Programı önderliğinde yapılan "Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde ekoturizm, sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası olarak ele alınmış (Erdoğan, 2003), **2017 yılı da "Kalkınma için Sürdürülebilir Turizm Yılı"** olarak ilan edilmiştir. Ekoturizm bir pazarlama değildir stratejidir (Seifi ve Janbaz Ghobad, 2017), ancak birçok araştırmacı tarafından da ekoturizm sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmak için bir araç olarak belirtilmiştir (Stem, vd., 2003; Li, 2004; Telfer ve Sharpley, 2008; Tran ve Walter, 2013; Seifi ve Janbaz Ghobadi, 2017) Ancak burada; Roger ve Bhatta (2013)'nın da bahsettiği gibi; "ekoturizmin sürdürülebilir kalkınmada etkin olabilmesinde, nasıl planlandığı, uygulandığı ve yönetildiği önemlidir" ibaresi unutulmamalıdır. Bu noktada **kalkınmanın başarısı, turizmle ilişkilendirildiğinde, etkin ve sürdürülebilir bir ekoturizm planlama, yönetim ve işbirliğine** bağlıdır. Keza ekoturizm; korumayı teşvik eden, yerel halkın sosyo-ekonomik yaşantısına katkıda bulunan, ziyaretçi etkisi düşük, çevreye karşı duyarlı bir turizm anlayışıdır (Ceballos-Lascurain, 1996). Ekoturizm; biyolojik çeşitlilik ve doğal peyzaj değerlerinin varlığı, doğaya uygun yerel mimari özellikleri taşıyan yapılaşma, yerel halkın kalkınmasını sağlayacak geleneksel üretim biçimleri ile folklorik ve gastronomik değerlerin en az birkaçına sahip olan alanlarda gerçekleşen bir turizm aktivitesidir.

Ekoturizme yönelik olarak, farklı araştırmacılar tarafından yapılan tanımların ortak paydasında çeşitli temel prensipler yer almıştır. Örneğin Fennell (2001); 85 adet çalışmayı içeren ekoturizm tanımlarına yönelik içerik analizi yaptığı çalışmasında; ekoturizmin doğal alanlarda geliştiği, koruma odaklı olduğu, kültürel değerleri içerdiği, yerel halka fayda sağladığı ve eğitim temelli olmak üzere 5 temel temaya atıfta bulunduğu belirlenmiştir. Weaver ve Lawton (2007) ise, ekoturizmin temel kriterlerini ağırlıklı olarak, doğa temelli, öğrenmeye veya eğitim odaklı ve sürdürülebilir temelli uygulamaları içerdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte diğer farklı araştırmacılar da ekoturizm için benzer kriterleri tanımlamışlardır. Bunlar; (Fennell, 2008; Geldenhuys, 2009; Saayman, 2009; Blamey, 2001; With, 2011)

- Doğal ve kültürel çevrenin korunmasına katkıda bulunur,
- Doğal bir çevrede gerçekleştirilir,
- Sürdürülebilir ve katılımcı bir boyut içerir
- Doğal ve kültürel alanlara yönelik olarak farkındalık ve bilinç sağlar,
- Yerel kültürü deneyimlemek için bir fırsat sağlar (gelenekler, yemek, müzik),

- Katılımcılar için; deneyim, öğrenim, keşif ve beğeni gibi etkiler yaratır,
- Yerel halk için uzun vadeli faydalar sağlar,
- Uzun vadeli başarı için planlama ve yönetimi içerir,
- Ekonomi ve ekoloji arasında dengeyi korur,
- Küçük ölçeklidir.

Buradan yola çıkılarak, çalışmanın temelini; **“sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde; ekoturizm faaliyetleri için uygun görülen bölgelerde, yerel farklılıkları dikkate alan “mekansal duyarlılık”, ilgili paydaşların yer aldığı “katılımcı anlayış” ve çevresel, sosyal ve ekonomik anlamda çeşitli stratejilerin üretildiği “bütüncül kullanım” yaklaşımını içeren bir fiziksel planlama gereklidir** hipotezi oluşturmaktadır. Geliştirilen hipotez çerçevesinde; Kırklareli İli Kofçaz İlçesimikro havzaları örneğinde, kalkınma öncelikli çevresel anlamda doğal ve kültürel varlık temelinde dayalı olarak **sürdürülebilir**, ekonomik anlamda **uygulanabilir** ve sosyal anlamda **kabul edilebilir** bir ekoturizm planlamasının yapılması amaçlanmıştır.

Kofçaz, Trakya Bölgesi içerisinde en küçük nüfusa ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip ilçesidir. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yapılan "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" kapsamında yayımlanan çalışmaya göre; Kofçaz, 5. gelişmişlik kademesinde ve ilçe sıralamasında 872 ilçe içinde 757. sırada olduğu tespit edilmiştir. Kırklareli ilinde ise 8. sıra ile en son sırada yer almıştır (Yılmaz, vd., 2019). DPT tarafından 2004 yılında yapılan "*İlçelerin Sosyo-ekonomik Sıralaması Araştırması*" raporunda ise 3. kademe de yer alıp, 460. sırada, Kırklareli İli ilçeleri arasında da yine en son sırada yer almıştır. Bu çalışmalarda; gelişmişlik parametreleri olarak; nüfus, şehirleşme oranı, nüfus artış hızı, nüfus yoğunluğu, nüfus bağımlılık oranı ortalama hanehalkı büyüklüğü tarım sektöründe çalışanlar oranı, sanayi sektöründe çalışanlar oranı, hizmetler sektöründe çalışanlar, işsizlik oranı, okur yazar oranı, bebek ölüm oranı, fert başına genel bütçe geliri, vergi gelirlerinin ülke içindeki payı, tarımsal üretimin ülke içindeki payı dikkate alınmıştır (Dinçer ve Özasan, 2004). 2017 ve 2004 yılları arasında yapılan bu iki araştırma kıyaslandığında geçen 13 yıl zarfında Kofçaz'ın ilçe sıralamaları içerisindeki durumu, 297 adet gerilemiş, gelişmişlik kategorileri içerisinde de 3. sıradan 5. sıraya (toplam 6 adet gelişmişlik kategorisi bulunmaktadır) düşmüştür. Bu durum Kofçaz özelinde kırsal kalkınma öncelikli gelişim stratejilerinin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamını genel olarak şu şekilde özetlemek mümkündür.

Çalışmanın “Giriş” bölümünde proje çalışmasının amacı, hedefi, dayandırıldığı temeller, bu temellere ait tanımlar ile konu ve alan özelinde ulusal ve uluslararası ölçekte kaynak özetlerine yer verilmiştir.

“Gereç ve Yöntem” kısmında ise öncelikle araştırmanın ana materyali tanımlanmıştır. Yöntem olarak öncelikle amaç belirlenmiş, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanı oluşumuna yönelik CBS aracılığı ile mevcut durum tespiti gerçekleştirilmiştir. Kofçaz’ın kırsal kalkınmasına yönelik sorunların, beklentilerin ve çözümlerin yerel aktörlerle tartışılması, ekoturizmin uygulanabilirliğine yönelik potansiyelin yerinde sorgulanması amacıyla Hızlı Kırsal Değerlendirme yöntemi uygulanmıştır. Bu bölüm, arazi gezileri sırasında köy muhtarları ile birlikte yöre halkı ile yapılan görüşmelerle desteklenmiştir. Kırsal yerleşimlere ilişkin yerel kimlik değerlerine ilişkin çizelgeler oluşturulmuş, turizmle iklim ilişkisi arasındaki durum dikkate alınarak turizm alanlarına ilişkin biyoklimatik konfor durumu belirlenmiştir. SWOT Analizi ile, proje alanının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri saptanmıştır. ECOS yöntemi çerçevesinde değerlendirme kriterleri oluşturulmuş AHS tekniği ile öncelikler belirlenmiş ve uygunluk analizleri gerçekleştirilmiştir.

“Araştırma Bulguları” bölümünde; araştırma alanının yeri, sınırları, doğal ve kültürel peyzaj özellikleri, sosyo-ekonomik yapı ile ilgili bulgular CBS aracılığı ile harita, tablo ve grafik şeklinde sunulmuştur.

“Uygunluk analizleri” bölümünde, ECOS yöntemi çerçevesinde değerlendirmeye alınan tüm bulgular CBS ortamında haritalara dönüştürülerek, elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. EKOS yöntemi Biyoklimatik Konfor Analizi ve Analitik Hiyerarşi Süreci Tekniği ile entegre edilmiş ve ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

“Sonuçlar ve Öneriler” kısmında ise yöntem dahilinde elde edilen bulgular ile Swot Analizi çerçevesinde tespit edilen saptamalar kapsamında ekoturizm gelişimine yönelik stratejiler geliştirilerek, ekoturizmden sorumlu paydaşların da görevlerinin tanımlandığı öneri bir eylem planı geliştirilmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Bu çalışmanın konusu; Kofçaz örnek alanında; **doğal peyzaj ve kırsal yerel kültürel peyzaj değerlerinin dikkate alındığı etkin bir kırsal kalkınmanın sağlanması için ekoturizme uygun arazi/alan kullanım planlaması temelinde ekolojik, ekonomik ve sosyal boyutları içeren çeşitli stratejilerin üretilmesidir.** Bu kapsamda projede; konu,

kapsam, yöntem ve araştırma alanı özelinde yapılmış pek çok çalışma baz olarak kullanılmış olup, bu çalışmaların farklı bölümlerinden çeşitli şekillerde yararlanılmıştır.

Eraktan ve Yıldırak (1989) “Türkiye’de Kırsal Kalkınma Stratejileri ve Politikaları” adlı çalışmalarında kırsal kalkınma kavramını açıklayarak, planlı dönem öncesi kırsal kalkınma politika ve uygulamaları ile kalkınma planlarında yer alan kırsal kalkınma ile ilgili politika ve uygulama önerilerini; kırsal kalkınma ile ilgili yasalar, örgütler ve siyasi partilerin kırsal kalkınma yaklaşımlarını incelemişlerdir. Bu çalışmadan, araştırmanın amaç ve öneminin saptanması aşamasında yararlanılmıştır.

Bukenya (2001), "Application of Gıs in Ecotourism Development Decisions: Evidence From The Pearl of Africa" araştırmasında Uganda milli parklarında öncelikli ve önemli problemlerin çözümünde çok kriterli karar verme yöntemi çerçevesinde, Coğrafi Bilgi Sistemlerinden yararlanarak, ekoturizm gelişimi için uygun alanları saptamıştır. Yöntem dahilinde etkili olmuştur.

Ellis ve Biggs (2001) “Evolving Themes in Rural Development 1950s–2000s” adlı çalışmalarında; kırsal kalkınmanın kavramsal olarak yıllar itibarıyla geçirdiği değişim ve gelişimini incelemişlerdir.

Gürbüz (2001)’in “Kırsal Kalkınma Planlaması; Bursa İli Keleş İlçesi Örneği” adlı çalışmasında, bölgesel ve kırsal kalkınma ile Türkiye’de uygulanan bölgesel kalkınma projeleri ve kırsal kalkınma projeleri irdelenmiştir. Çalışma sonucunda, Bursa, Keleş İlçesinin kalkındırılması için, mevcut durum değerlendirilmesini yapılarak, çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Korkmaz ve Tolunay (2002)’in "Kırsal Kalkınma Aracı Olarak Ekoturizm" başlıklı çalışmalarında; literatür verilerine dayalı olarak, ekoturizm etkinliklerinin ekonomik, sosyo-kültürel, çevresel boyutlarıyla kırsal kalkınmadaki rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma amacı kapsamında yararlanılmıştır.

Cengiz (2003) “Peyzaj Değerlerinin Korunmasına Yönelik Kırsal Kalkınma Modeli Üzerine Bir Araştırma: Seben İlçesi (Bolu) Alpağut Köyü Örneği” başlıklı çalışmasında; Seben İlçesi, Alpağut Köyü’nün kırsal kalkınma odaklı olarak, uygun alan kullanım alternatifleri için yer seçimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, yöntem çerçevesinde Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği ile alan kullanım önceliklerinin belirlenmesi için AHS (Analitik Hiyerarşi Süreci) Tekniği uygulanmıştır. Çalışmada; ilgili tekniklerin uygulanması sürecinde yararlanılmıştır.

Cengiz, Tüfekçioğlu ve İskender (2005), "Artvin İl Gelişme Planı Turizm Sektörü Raporu" başlıklı çalışmalarında, Artvin İli örnek alanın turizme yönelik kaynak değerleri belirlenerek, mevcut durum değerlendirilerek turizme yönelik sorunlar saptanarak, çeşitli stratejiler üretilmiştir. Proje alanı özelinde ekoturizmin geliştirilmesine yönelik stratejilerin oluşturulması sürecinde yararlanılmıştır.

Çelik (2006) "Türkiye'de Kırsal Planlama Politikalarının Geliştirilmesi" başlıklı doktora tezinde, kırsal alanda kalkınmanın sağlanması için kırsal planlamanın önemi vurgulanarak; kırsal planlamanın oluşum süreci tanımlanmış, planlama strateji ve politikaları oluşturulmuştur. Proje kurgusu sürecinde yararlanılmıştır.

Beşen (2006) "Katılımcı Havza Planlaması Yaklaşımı ile Kırsal Kalkınma Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma Düzce İli Cumayeri İlçesi Avlıyan Havzası Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinde, sürdürülebilir kırsal kalkınmanın havza bazında yürütülmesine ilişkin çeşitli değerlendirmeler içermektedir. Çalışmada; Katılımcı Kırsal Değerlendirme Tekniği ve SWOT Analizi kullanılmıştır. Çalışma ölçeği ve konusu özelinde bu çalışmadan yararlanılmıştır.

Özkan (2007) "Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm" başlıklı yüksek lisans tezinde; kırsal kalkınma, turizm ve kırsal turizm kavramları ile ilgili yazılı kaynaklar taranarak kuramsal çerçeve oluşturulmuş, sonuç olarak da ülkemizde uygulanabilir bir kırsal turizm modeli oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında; literatür verileri ile desteklenerek, kırsal kalkınma politikaları, kalkınma planlarında kırsal gelişme politikaları, ülkemizde kırsal kalkınma politikalarının dayandığı temel yaklaşımlar, turizmin bölgesel kalkınmaya etkisi, kırsal turizm planlanması başlıkları altında çeşitli kavramlar tanımlanmıştır. Çalışma sonucunda; tanım ve kavramlardan yola çıkılarak, Türkiye için kırsal turizm gelişim model öngörüsü geliştirilmiştir. Çalışmada, kırsal kalkınma kavramı çerçevesinde yararlanılmıştır.

Lamers vd. (2008)'nin "Facing the Elements: Analysing Trends in Antarctic Tourism" başlıklı çalışmasında; Antartika özelinde turizm gelişme ve eğilimlerinin analizine odaklanılarak, turizme yönelik fırsatların tanımlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla; rekreasyon fırsatı spektrumu (ROS) ve ekoturizm fırsat spektrumu (ECOS) ile ilgili literatürü kullanan makalede, Antartika turizminin gelecekteki fırsatları ve Antartika tur operatörleri için turizme yönelik temel faktörleri analiz edilmiştir.

Kiper vd. (2010) "Tekirdağ İli Şarköy İlçesinde Kırsal Turizme Yönelik Alan Kullanım Planlaması" başlıklı proje çalışmalarında, Şarköy'ün, sürdürülebilir bir kırsal *turizme yönelik* olarak arazi kapasitesinin etkin olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, alana ilişkin

doğal ve kültürel peyzaj özellikleri CBS ortamında işlenerek veri tabanı oluşumu sağlanmış ve Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Literatür taramaları, Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı sonuçları ve veri tabanı doğrultusunda, tarımsal turizm, doğa turizmi ve kültür turizmi alan kullanım tipleri için değerlendirme faktörleri ve uygunluk katsayıları (en uygun 3, uygun 2 ve uygun olmayan 1) olacak şekilde puanlandırılmıştır. Elde edilen uygunluk değerleri CBS ortamında sorgulanarak uygunluk haritaları oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda da, araştırma alanı için seçilen 3 kullanım tipinin (Hızlı Kırsal Değerlendirme sonuçları doğrultusunda öncelendirilerek) bir arada yer aldığı sentez paftası oluşturularak, yerel halk ve katılımcı boyutunda öneriler geliştirilmiştir. Araştırma çerçevesinin oluşturulmasında ve Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniğinin belirlenmesinde bu çalışmadan oldukça yararlanılmıştır.

Yavuz (2011), "Katılımcı Havza Planlaması ve Yönetimi: Beyşehir Gölü Havzası'nda Kritik Başarı Faktörlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tezinde, Beyşehir Gölü Havzası'nda yerel halk, yerel yönetim ve uzmanlar temelinde katılımcılık esaslarına dayalı bir havza yönetimine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Yöntem çerçevesinde, Swot analizi ve Analitik Hiyerarşi Süreci Tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada çalışma ölçeğinin belirlenmesi ve katılımcı planlamaya yönelik olarak yararlanılmıştır.

Ramazani Gourbi (2010) "The Zoning of Human Bioclimatic Comfort for Ecotourism Planning in Gilan, İnan South Western of Caspian Sea" başlıklı çalışmada; İnan Gilan Bölgesi'nde ekoturizm planlaması için biyoklimatik konfor durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; literatür verilerine dayalı olarak sıcaklık ve nemin insan sağlığı ve konforu üzerinde önemli rol oynadığı ve ekoturizm planlarında, dikkate alınan verilerin zaman ve mekan sınırlamalarında etkili olduğu vurgulanarak, Gilan Bölgesi'nin günlük ortalama sıcaklık ve rüzgar hızı verileri ile Becker metodu çerçevesinde biyoklimatik konfor durumu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, maksimum konforun Gilan'ın doğu bölgesinde, minimum konforun Gilan'ın orta bölgesinde olduğu belirlenmiş olup, alanın Doğu bölgesinin Batı bölgesinden biyoklimatik konfor açısından daha rahat olduğu saptanmıştır.

Surat (2011) "Yusufeli ve Çevresinde Analitik Hiyerarşi Süreci Kullanılarak Ekoturizm Planlamasında Katılımcı Yaklaşımla Etkinlik Seçimi" başlıklı doktora çalışmasında; Artvin İli Yusufeli İlçesi örnek alanındaki gruplarının (yöre insanları, idari yönetim, orman bölge ve turizm müdürlükleri, sivil toplum kuruluşları, ziyaretçiler (yerli-yabancı turistler), tur acenteleri ve uzmanlar) ekoturizme yönelik algılama, ihtiyaç ve taleplerini belirlemek ve katılımcı bir yaklaşımla ekoturizm yönünden en uygun mekânsal alanları ve etkinliklerin belirlenmesi

amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışma kapsamında, anket tekniği ile çok kriterli karar verme tekniklerinden birisi olan AHS tekniği kullanılmıştır.

Bhuiyan vd. (2012) "The Role of Ecotourism For Sustainable Development In East Coast Economic Region (Ecer), Malaysia" başlıklı çalışmada; ekoturizmin sürdürülebilir kalkınmadaki rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Literatür verilerine dayalı olarak geliştirilen çalışmada, ayrıca örnek seçilen alana ilişkin toplam nüfus, nüfusun ortalama yıllık büyüme oranı, işgücü ve istihdam, GSYİH, göç ve yoksullukla ilgili veriler kullanılmıştır. Çalışmada, Ecer'de ekoturizm yoluyla sürdürülebilir kalkınma için insani gelişme, sosyal uyum, çevresel fayda, teknolojik değişim, uygun planlama, altyapı geliştirme ve uygun toplum katılımına vurgu yapılmaktadır.

Erdem (2012)'nin yapmış olduğu; "Kırsal Yerleşim Peyzaj Kimlik Özelliklerinin Tespiti, Korunması ve Geliştirilmesine Yönelik Değerlendirme Matrisi Önerisi" başlıklı doktora tezinde; doğal, yapısal ve sosyo-kültürel özellikleri ile özgün peyzaj kimliklerine sahip olan kırsal yerleşimlerin, sahip olduğu değerlerin korunması ve geliştirilmesi, çağdaş gereksinimlere cevap veren bir çevre olabilmesi için gerekli olan stratejilerin, ilke ve kararların belirlenebilmesi için "peyzaj kimlik özelliklerinin" tespitine yönelik bir değerlendirme matrisinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla; Türkiye'nin farklı bölgelerinden seçilen 60 adet kırsal yerleşim özelinde; doğal ve yapay değerlere ilişkin peyzaj kimlik kartları hazırlanmış ve hazırlanan kimlik kartları kapsamında her bir yerleşimin peyzaj kimliğinin korunması ve geliştirilmesine yönelik peyzaj stratejileri geliştirilmiştir. Proje çalışmasında; kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrislerinin oluşumu sırasında yararlanılmıştır.

Çekül ve Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan "Anadolu'da Kırsal Mimarlık" başlıklı çalışmada; kırsal alanlarda mimari yapının oluşumu, etkileri, özellikleri hakkında bilgi verilmiş ve Türkiye'de kırsal alanın hâlâ önemli bir ölçüde canlılığını koruduğu, bütüncül ve gerçekçi bir planlama anlayışı çerçevesinde sürdürülebilirliği gözetilen bir yönetim modeli ile doğa ve kültür öncelikli kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesinin olanaklı olduğu vurgusu yapılmıştır (Anonim, 2012a).

Gourabi ve Palic (2012) "Recognition of Monthly Human Bioclimatic Comfort With Tourism Climate Index In Ramsar, South-West of Caspian Sea, Iran" başlıklı çalışmalarında; turizm faaliyetlerinin gelişmesinde iklim yapısının büyük bir önem taşıdığı hipotezinden hareketle, turizm için favori ayları belirlemek ve bölgesel yaşam konforu için İran Hazar Denizi güneybatı bölümünde biyoklimatik konfor sınırlarının tanımlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla; benzer çalışmalarla ilişkilendirilerek, 1981-2005 yılları arasındaki 25 yıllık iklim

verileri kullanılarak, Becker ve Turizm İklim Endeksi metodu kullanılarak biyoklimatik konfor saptanmıştır. Çalışma sonucunda; Becker metoduna göre; örnek alanda, (Mart, Nisan, Mayıs, Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarını içeren 7 ayda hava ılımlı ve arzu edilir iken Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında biraz ılık ve tahammül edilebilir bir hava, Ocak ve Şubat aylarında da serin bir havaya sahip olduğu saptanmıştır. TCI sonuçlarına göre de, iklim koşulları açısından Mayıs TCI 80'in üzerinde (mükemmel) bir puanla turizm faaliyetleri için mükemmel çıkarken, Haziran ve Ekim "çok iyi", Nisan, Temmuz ve Eylül "iyi", Ağustos ve Kasım ise "kabul edilebilir" olarak belirlenmiştir. Ocak, Şubat, Mart ve Aralık ayları ise, hava sıcaklığının düşmesi nedeniyle "olumsuz" olarak belirlenmiştir.

Trakya Kalkınma Ajansı ile ve Boğaziçi Üniversitesi tarafından hazırlanan "Trakya Bölgesi Turizm Master Planı (2013-2023)" çerçevesinde; bölgede turizmin gelişmesi için yapılması gereken aktiviteleri, içeriğini, uygulama süresini, önceliğini ve hangi kuruluşların işbirliği yapması gerektiğini içeren eylem ve hedefleri içermektedir. Katılımcı bir yaklaşımla geliştirilen çalışmada; yerel halka yönelik turizm algısı anketi, seyahat acentelerine yönelik odak grup çalışması ve ilgili paydaş anketleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Trakya Bölgesi turizm gelişim aksı çerçevesinde; Kuzey Trakya Eko-Agro Turizm Koridoru, Güney Trakya Eko-Agro Turizm Koridoru ve Trakya Kültür Koridoru tanımlanmıştır. Bununla birlikte; her bir ile ilişkin çekicilikler; turizm ürünleri, tanıtım ve pazarlama, turizm hizmetleri yapılandırma ve yönetimi, altyapı ve yatırım, insan kaynakları başlıkları çerçevesinde hedefler ve stratejiler geliştirilmiştir.

Chan ve Bhatta (2013) "Ecotourism Planning and Sustainable Community Development: Theoretical Perspectives for Nepal", başlıklı çalışmada; gelişmekte olan ülkelerin genel bağlamına göre (eko) turizm geliştirme ve planlama teorilerini eleştirel bir şekilde gözden geçirmekte, ekoturizm ve sürdürülebilir toplum gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Bu amaçla; Nepal'de sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmak için, Topluluk Odaklı İşbirliği yaklaşımı çerçevesinde Annapurna Koruma Alanı ve Nepal Sagarmatha Ulusal Parkı'ndaki yerel sakinlerle yapılan görüşmelerin yanı sıra dört uluslararası vakanın gözden geçirilmesi ve Nepal'deki politikacılar ve ekoturizm uzmanlarıyla yapılan röportajlar yapılmıştır. Bu kapsamda; çalışmada iki temel koşul ortaya konmuştur. Birincisi; planlama girişimlerinin yerel ekonominin teşviki, sosyo-kültürel değerlerin ve geleneklerin takdir edilmesi, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve turizm altyapısının sağlanması (örneğin, ekoturizm planı; ziyaretçi etki yönetimi stratejileri; eğitim, farkındalık ve eğitimler; akreditasyon ve sertifikasyon; davranış kuralları ve yönergeler ve düzenleyici kontroller) gibi yerel toplulukların temel endişelerinin kapsamlı bir şekilde ele alınmasını gerektiren sürece dayalı sürekli bir yaklaşım benimsenmiştir. İkincisi, katılımcı ve işbirlikçi yaklaşımın uygulanması;

yerel ekonomi, toplum ve çevre düzeni üzerinde toplumun refahını, kaynakların korunmasını geliştiren ve turist taleplerini karşılayan bir yaklaşımdır.

Türker (2013) “Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Bir Ekoturizm Rotası Önerisi” başlıklı çalışmada; Batı Karadeniz Bölgesi'nin ekoturizm potansiyelini belirleyerek, ekoturizm odaklı öneri rotalar belirlemişlerdir.Çalışmada, ECOS (Ecotourism Opportunity Spectrum - Ekoturizm Fırsat Spektrumu) Metodu temel alınmıştır. ECOS Metodu çerçevesinde; ekoturizm kaynağına ulaşılabilirlik, kaynağın fiziksel çekiciliği, altyapı imkanları, üstyapı imkanları, sosyo-kültürel yapı ve ekonomik yapı olmak üzere 6 temel faktör ve 27 alt kriter belirlenmiştir. Bu faktör ve kriterler, 5 uzman grubuna posta ve e-mail yolu ile gönderilmiş ve yapılan değerlendirme sonucunda en yüksek puanı alan ekoturizm kaynakları iki rota şeklinde belirlenmiştir. Araştırma yönteminin çerçevesinde bu çalışma belirleyici olmuştur.

Kiper (2013) “Role of Ecotourism in Sustainable Development” başlıklı çalışmada; ekoturizmin sürdürülebilir kalkınma üzerindeki rolünü ortaya koymuştur. Bu amaçla; ekoturizm kavramı; tanım, amaç, çıkış ve gelişme nedenleri, ilkeleri, türleri, çevresel, sosyal ve ekonomik etkileri çerçevesinde irdelenmiştir. İlgili kavramlardan yola çıkılarak, ekoturizmin kalkınma üzerindeki etkisi ve rolü incelenmiştir.Çalışma ana kurgusu çerçevesinde yararlanılmıştır.

Gültekin (2014) “Uğursuyu ve Aksu Havzalarında Peyzaj Planlama ve Ekoturizm Odaklı Kırsal Kalkınma” başlıklı doktora tez çalışmada; Uğursuyu ve Aksu Havzaları özelinde Çevresel Koridor Yöntemi, Ekoturizm Olanakları Spektrum Yöntemi ve Kültürel Peyzaj Analizi çerçevesinde ekoturizm potansiyeli belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, ekoturizme yönelik çeşitli stratejiler geliştirilerek ve ekoturizm odaklı kırsal kalkınma yönetim modeli önerisi getirilmiştir. Çalışma yöntem kurgusu kapsamında yararlanılmıştır.

Bollukçu (2014) “Peyzaj Planlama ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Bartın-Arıt Çayı Havzası Örneği” başlıklı doktora tezinde; kırsal kalkınma konusunu, peyzaj (mekânsal) planlama ile ilişkilendirerek değerlendirmiştir. Bu kapsamda, Arıt Çayı Havzası'nın doğal ve kültürel potansiyeli ve problemleri yerel halkın görüşleri ve muhtarların da katılımı yoluyla belirlenerek, kırsal kalkınmaya yönelik stratejiler ve gelişim rehberleri hazırlanmıştır.

Doğu Marmara Kalkınma Ajansı ile Düzce İl Özel İdaresi tarafından hazırlanan "Düzce Turizm Strateji ve Eylem Planı'nın Hazırlanması Düzce Turizm Strateji ve Eylem Planı" (2014) kapsamında; turizm sektörünü ekonomik ve toplumsal kalkınma aracı olarak kullanmak amacı ile Düzce İli örneğinde turizme yönelik stratejilerin saptanarak eylem planı

oluşturulması hedeflenmiştir. Çalışmanın kavramsal dayanağını; Doğu Marmara Kalkınma Ajansının (MARKA) hazırladığı TR 42 Doğu Marmara Bölge Planı 2010-2013 ile Türkiye Turizm Stratejisi 2023 dökümanı belgeleri oluşturmuştur. Çalışma sonucunda Düzce İli özelinde sürdürülebilir kalkınma odaklı turizm hedefinde stratejiler, eylemler, sorumlu kuruluşlar ve gerçekleşme zamanları tanımlanmıştır. Proje çalışmasında; ekoturizme yönelik stratejilerin geliştirilmesi aşamasında yararlanılmıştır.

Lang ve Burke (2015) "A Model Ecotourism Master Plan ChapterforRural Massachusetts Communities: A Case Study of Hardwick, MA" başlıklı çalışmada; ekonomik kalkınma stratejisi olarak Massachusetts Hardwick kasabası örneğinde; ekoturizmin, mevcut kaynakları ve doğal varlıkları kullanarak şehir gelirini artırmak isteyen topluluklar için olumlu bir ekonomik kalkınma stratejisi olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu amaçla; Hardwick örneğinde; doğal kaynakların, yerel kültür ve mirasın değerlendirildiği sürdürülebilir ekonomik fırsatları teşvik eden bir ekoturizm ana plan bölümü oluşturmak hedeflenmiştir. Bu çerçevede, ilgili paydaş ve grupların görüş ve öngörülerinin de değerlendirildiği, 0-5 ve 6-10 yıllık süreçleri içeren ekonomik kalkınma, rekreasyon ve yaban hayatı, kültür ve miras ve pazarlama ve imaj ana başlıkları altında çeşitli stratejiler üretilmiştir.

Akçi (2015) "Kırsal Kalkınma İçin Bir Model Önerisi: Köy Kümeleri" başlıklı doktora tezinde; Ülkemizdeki kırsal alanların sorunlarını, var olan potansiyel ve dinamikleriyle birlikte ele alarak, kırsal kalkınma yaklaşımları çerçevesinde mekânsal ve işlevsel karakteristikleri esas alan küme kurgusu içinde bir kalkınma modeli geliştirilmiştir. Bu kapsamda; Türkiye'nin kırsal kalkınma yaklaşımları incelenerek, kırsal alanların sürdürülebilirlik ilkesi temelinde ekolojik/çevresel, mekânsal, sosyal-kültürel, ekonomik, kurumsal-yönetimsel yapısı analiz edilmekte, sektörel düzeyde küme analizine dayanan bir metodoloji izlenmektedir. Çalışma sonucunda; kırsal alanlara yönelik olarak üç ana temel çerçevesinde sorunlar tespit edilmiştir. Bunlar; kırsal yerleşim birimlerinin ulaşım-erişim ve hizmet donanımları bağlamında temel alt ve üst yapı hizmet eksiklikleri, mekânsal örgütlenme/yerleşim deseni bakımından coğrafi-konumsal açıdan farklı dağılım göstermesi ve demografik büyüklük ve nüfus yoğunluğu açısından farklılıklar göstermesi olarak belirlenmiştir.

Kiper vd. (2015) "Kırsal Kalkınma Amaçlı Ekoturizm Planlaması: Kıyıköy Örneği" başlıklı çalışmalarında; Kıyıköy'ün kırsal kalkınma odaklı ekoturizm potansiyelini saptamışlardır. Çalışmada; Kıyıköy'ün ekonomik gelişimini destekleyen fiziksel düzeyde uygulanabilir, toplum katılımlı ve sürdürülebilir turizm ilkesini içeren bir planlama yaklaşımı çerçevesinde, ekoturizme yönelik kullanımlar için uygun yer seçimleri ve tematik yürüyüş güzergâhları

belirlemişlerdir. Proje çalışmasında; ekoturizme yönelik stratejilerin belirlenmesi sırasında yararlanılmıştır.

Wong ve Fung (2015) "Ecotourism Planning in Lantau Island Using Multiple Criteria Decision Analysis With Geographic Information System" başlıklı çalışmalarında; Hong Kong Lantau Adası örneğinde; çeşitli rekreasyonel faaliyetler ve turizm gelişimi için uygun alanların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla GIS ve Çok Kriterli Karar Verme kriterlerinden AHS (Analitik Hiyerarşi Süreci Tekniği) yöntemi entegre edilerek, kamp, yürüyüş ve bisiklete binme alanları için uygun alanlar saptamış ve çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.

Gülçubuk vd. (2016) "Kırsal Kalkınma Yaklaşımları ve Politika Değişimleri" isimli çalışmalarında; kırsal kalkınma yaklaşımlarında ve politika uygulamalarında yaşanan değişimleri ve bunların nasıl yansıdığını belirlemek, uluslararası kuruluşların ne tür politika arayışı içerisine girdiklerini tartışmak, Türkiye'nin değişimlerden nasıl etkilendiğini ve ne tür politika seçenekleri oluşturmaya çalıştıklarını ortaya koymuşlardır.

Cengiz vd. (2016) "Method for Determination of the Potential for Ecotourism in the Çanakkale Wars Gallipoli Historical Area Canakkale Turkey" başlıklı çalışmalarında; Çanakkale Gelibolu Tarihi Milli Parkı örneğinde Ekoturizm Olanakları Spektrumu (EKOS) yöntemi kullanılarak çalışma alanındaki kırsal yerleşimlerin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; Araştırma alanına ilişkin 8 köy, doğal yapı çeşitliliği (suya yakınlık, ormanlar, yaban hayatı zenginliği), sosyo-kültürel yapılar(nüfus potansiyeli, ekoturizm bilinç düzeyi, organizasyon, insan kaynakları (ör. rehber ve arazi rehberi) , ekoturistler için konaklama fırsatları, ulaşım kalitesi (asfalt ve stabilize), merkez ilçeye uzaklık, eğitim kurumu, sağlık kurumu, altyapı hizmeti (örneğin kanalizasyon, elektrik, su ve iletişim), yeme ve içme alanları (ör. restoran ve çay bahçesi), mevcut rekreasyonel faaliyetler, tarihi ve arkeolojik varlıklar), ekonomik yapılar (bitkisel üretim, hayvansal üretim) olmak üzere 3 ana ve 19 alt faktör, 4'lü ölçüt (4 en yüksek, 1 mevcut değil) şeklinde puanlandırılmıştır. İlgili puanlamalar, çalışma ekibi tarafından arazi gözlemleri, mevcut haritalar, köy muhtarlarıyla ve yerel halk ile yapılan görüşmeler ile konu ile ilgili makaleler, raporlar ve yazılı belgelerden yararlanarak verilmiştir. Çıkan sonuçlar doğrultusunda, yerleşimlerin ekoturizm potansiyellerinin artırılmasına yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Proje çalışmasında, EKOS yöntemi çerçevesinde yararlanılmıştır.

Güler (2016) "Türkiye'de Nüfusunu Yitiren Kırsal Yerleşimlerin Korunması İçin Bir Yöntem Önerisi: Ödemiş-Lübbey Köyü Örneği" başlıklı tez çalışmasında; nüfusunu kaybetmiş kırsal yerleşimlerin korunması için ulusal ölçekte kullanılabilecek bir koruma yaklaşımı önerisi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; Lübbey Köyü örneğinde; kırsal yerleşimlerin

nüfusunu yitirme süreci, nedenleri ve nüfus kaybının yarattığı etkiler, nüfusunu yitiren kırsal yerleşimlerin yeniden değerlendirilme olasılıkları ile koruma yaklaşımı öngörüsü irdelenmiştir. Nüfusun azalması; sosyo-kültürel kaynaklı, doğa kaynaklı, politika kaynaklı ve diğer nedenle başlıkları altında değerlendirilmiştir. Kırsal yerleşimlerin yeniden değerlendirilmesi için; müzeleştirme, turizm ya da yeniden iskan yaklaşımlarının uygulanması öngörülere geliştirilmiştir. Bununla birlikte, kırsal alanlarda yaşanan nüfus kaybının ve göçün azaltılmasında turizmin etken olabileceği vurgulanmış ve ulusal ve uluslararası örneklerle desteklenmiştir. Örnek alana ilişkin olarak, mevcut durum Swot Analizi ve ilgili paydaşlarla yapılan sözlü görüşmeler çerçevesinde değerlendirilmiş ve çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Mak vd. (2017) "Community Participation in the Decision-Making Process for Sustainable Tourism Development in Rural Areas of Hong Kong" başlıklı çalışmada; Hong Kong örneğinde, kırsal alanlarda sürdürülebilir turizm gelişimi için karar verme sürecine toplum katılımının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; çalışma kapsamında; Yerel halkı Hong Kong'un turizm gelişimine dahil etmenin uygun yolları nelerdir?, Yerel halkın turizm gelişimindeki uygun rolü ne olmalıdır? ve Turizmin gelişmesiyle ilgili kararları kimler vermelidir? sorularına yanıt aranmıştır. Çalışma anket tekniği çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Kenny (2017) "The Road Less Travelled: A Case Study on Ecotourism and Sustainable Development in the Sundarbans, Bangladesh" başlıklı tez çalışmada, ekoturizmi eleştirel bir şekilde inceyerek, ekoturizm ile sürdürülebilir kalkınma arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Bu amaçla; Ekoturizm, sürdürülebilir kalkınmayı kolaylaştıran bir mekanizma olarak ne ölçüde düşünülebilir?, Bangladeş Sundarbans'ta ekoturizmin sürdürülebilir hedeflerinin geliştirdiği kavramsal çerçeveye ne ölçüde bağlıdır? ve Sundarbanlar'da ekoturizmin sürdürülebilir gelişimini tehlikeye atan ana faktörler nelerdir? sorularına yanıt aranmıştır. Çalışma ilgili literatürlerle desteklenerek, ekonomik, ekolojik ve sosyo-kültürel değerler açısından bütünlük içerisinde planlandığında, ekoturizm büyük ölçüde sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen yararlı bir araç olduğu saptanmıştır.

Seifi ve Janbaz Ghobadi (2017) "The Role of Ecotourism Potentials in Ecological and Environmental Sustainable Development of Miankaleh Protected Region" başlıklı çalışmalarında; tanımlayıcı, analitik bir anket yöntemi kullanarak Miankaleh Koruma Bölgesi'nin çevresel gelişiminde ekoturizm potansiyelinin rolünü ve bölgedeki sürdürülebilir turizm gelişimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla; çalışmada kullanılan veriler, literatür verileri, saha araştırmaları, anketler, not alma, gözlemler ve ekoturizmin geliştirilmesinden sorumlu kişiler, turistler ve yetkililerle görüşmeler yapılarak

elde edilmiştir. Bu kapsamda; Noushahr'da yaşayan 384 aile, 30 uzman ve 100 turistle görüşülmüştür. Çalışma sonucunda; Miankaleh Koruma Bölgesi'nin önemli bir ekoturizm potansiyeline sahip olduğu ve sürdürülebilir ekoturizm gelişimi için ekoturizmin çevresel koşullarla (insan ve doğal unsurlar) uyumlu olarak planlanması, kırsal alanlara yönelik idari planlar ve politikaların gözden geçirilmesi ile çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik değerlere yönelik ilke ve stratejilerin geliştirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur

Yenigül (2017) "Kırsal Kalkınma Politikalarında Yeni Yaklaşımlar ve Bu Yaklaşımların Türkiye'nin Kırsal Kalkınma Politikalarına Etkisi" başlıklı çalışmada; kırsal alanların içeriğindeki değişimle birlikte kırsal kalkınmaya yönelik dünya genelindeki politikaların değişimini saptamak ve bu değişimden Türkiye'nin kırsal kalkınma politikalarının nasıl etkilendiği kalkınma planları ve strateji belgeleri çerçevesinde ortaya konmuştur.

Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; kırsal alan ve kırsal kalkınma kavramları, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası, OECD, IFAD gibi kurumlar ile Ülkemizdeki kırsal kalkınma yaklaşımları irdelenerek, genel eğilim ve hedefler ortaya konmuştur (Anonim, 2018a).

Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda doğal çevre ve yerel yaşam koşullarını gözeterek, tüm paydaşların beklentilerinin gözetildiği, rekabetçi bir turizm anlayışı hedeflenmiştir. Bu kapsamda turizmle ilişkin mevcut durum analizi çerçevesinde, güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler saptanmıştır. Turizm hizmetlerini çeşitlendirmek, Turizmi oniki aya ve tüm coğrafi bölgelere dengeli bir biçimde yayarak bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak, Turizm Gelişim Bölgeleri, Turizm Koridorları, Turizm Kentleri ve Ekoturizm bölgelerinin planlı gelişimini sağlamak, gibi alt amaçlar kapsamında da kalkınma ile turizm ilişkilendirilmiş ve ekoturizme yönelik değerlendirmeler yapılmıştır (Anonim, 2018b).

Beşen vd. (2018) "Ekosistem Yaklaşımıyla Kırsal Kalkınma Metodolojisinin Geliştirilmesi Projesi" başlıklı raporda; Sinop İli Sarıkum Gölü Havzası örneğinde, ekosistem hizmetlerinin devamlılığını sağlayıcı bir kalkınma modelinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, havzadaki sosyo-ekonomik yapı ortaya konmuş, çiftçilerin çevreye duyarlılıkları tespit edilmiş, havzanın floristik yapısı, çayır-mera yapısı ve yeterlilik düzeyi, fauna özellikleri, yaban hayatı- tarım ilişkisi, toprak özellikleri, toprak karbon tutumu, su kalitesi, su talebi, su bütçesi ortaya konulmuş ve haritalandırılmıştır. Elde edilen veriler ile ekosistem hizmetleri ve ekosistem hizmetlerine dayalı kalkınma modeli oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında; yerel

halk ile yapılan Katılımcı Kırsal Değerlendirme Yöntemi, Swot Analizi, işletmelere uygulanan anket çalışmalarından yararlanılmıştır.

Topçuoğlu (2018) "Kırsal Kalkınma Odaklı Stratejilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Tekirdağ, Saray Örneği" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, doğal ve kültürel kaynak değerleri ile önemli bir potansiyele sahip olan Tekirdağ İli, Saray ilçesi kırsal yerleşimlere ilişkin olarak; sahip olduğu değerler ve yerel potansiyellere dayalı olarak kırsal kalkınma odaklı stratejilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda; peyzaj kimliği odaklı planlama çalışmalarına altlık oluşturması amacıyla araştırmada seçilen örnek alanlara yönelik; doğal ve yapay kimlik bileşenleri çerçevesinde peyzaj kimlik kartları hazırlanmış, SWOT analizleri yapılmış ve bu tespitler doğrultusunda kırsal kalkınma odaklı stratejiler belirlenmiştir. Yerel halk ile yapılan görüşmeler, köy bilgi formları, arazi gezileri sırasında elde edilen görsel materyaller ve benzer konularda yapılmış literatürler çalışmada yönlendirici olmuştur. Çalışma kapsamında elde edilen sonuçlar benzer özelliklere sahip alanlar için; kendi kendine yetebilen yerleşimlerde uzun vadede ekonominin iyileştirilmesi, yeni iş imkânları sağlanması, kırsaldan kente göçlerin azalması ve kırsal yerleşimlerdeki yaşam kalitesini arttırmaya yönelik katkılar sağlaması açısından önemlidir.

Gültekin vd. (2018) "Katılımcı Ekoturizm Planlamasında Yapısal Eşitlik Modellemesi ile Paydaş Analizi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği " başlıklı çalışma kapsamında, Batı Karadeniz Bölümünde katılımcı ekoturizm planlamasında paydaş analizi yapılması, paydaşların ekoturizm algılarının ve tutumlarının belirlenmesi, mevcut sorunların çözümlenmesine yeni bir yaklaşım olarak yapısal eşitlik modellemesi ortaya konmuştur. Bu çerçevede; ekoturizm planlamasında ekoturizmin etkileri, ekoturizm faaliyetlerinin uygulanmasının önündeki engeller (EFUE), ekoturizm kaynakların çekicilik derecesi (EKCD) ve kaynak geliştirilmesi (KG) ve yönetim stratejileri (YS) boyutlarına ilişkin özellikler, paydaşların Batı Karadeniz Bölgesi'ndeki ekoturizm faaliyetlerine ilişkin algı ve tutumları yapısal eşitlik modellemesi (YEM) ile ortaya konulmuştur.

Rudianto vd. (2019) "A Strategic Plan for Developing the Banda Archipelago As An Ecotourism and Environmental Conservation Areas Rencana Strategi Untuk Mengembangkan Kepulauan Banda Sebagai Kawasan Ekoturisme Dan Konservasi Lingkungan" başlıklı çalışmalarında; Banda Adalarını ekoturizm ve çevre koruma olarak geliştirmek için stratejik bir plan biçiminde yerel yönetimlere politika girdisi sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışma sürecinde, EKOS (Ekoturizm Olanakları Spektrumu) yöntemi kullanılmıştır. Ekos yönteminde; ulaşılabilirlik, ekoturizmin diğer kaynaklarla ilişkisi, bölgesel

çekicilikler, altyapı, ekoturistlerin yetenek ve bilgileri, sosyal etkileşim, ziyaretçi etkisi ve yönetim bileşenleri ele alınmıştır. Çalışma sonucunda, beş ana adımda stratejik plan üretilmiştir. Bunlar, bir çalışma forumunun oluşturulması, ilgili taraflar arasında görevlerin bütünleştirilmesi, kıyı arazisindeki değişikliklere yönelik düzenlemeler, balıkçılığın haritalandırılması ve alternatif geçim kaynaklarının belirlenmesidir.

Gültekin ve Uzun (2019) "Ecological, Cultural and Participation (ECP) Method for the Development of Ecotourism Planning and Management Strategies: Example of Ugursuyu and Aksu Basins" başlıklı çalışmada; ekolojik temelli peyzaj planlama yaklaşımlarının, kültürel temelli analizlerle bütünleştirilmesi ile ekoturizm yönetimi ve planlamasında katılımcılığın ön plana çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla; ECP (ekolojik, kültürel ve katılımcılık) yöntemi kullanılmış, uygunluk analizleri, peyzaj fonksiyon analizleri ve katılımcılık analizlerinin belirli bir hiyerarşi içinde bütünleştirilerek Düzce Uğursuyu ve Aksu havzaları örneğinde ekoturizm yönetim modeli ve stratejilerin geliştirilmesi sağlanmıştır.

Mondino ve Beery (2019) "Ecotourism As A Learning tool for Sustainable Development the case of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy" başlıklı çalışmalarında; ekoturizm, koruma ve sürdürülebilir kalkınma arasındaki bağı güçlendirmede bir katalizör görevi görebilir mi? sorusundan hareketle; paydaşların bakış açıları yoluyla, koruma ve sürdürülebilir kalkınma odaklı olarak ekoturizmin yerel halkın ve ziyaretçilerin öğrenmelerinde katalizör bir görevi gördüğü üzerinde durulmuştur. Çalışma, konu ile ilgili benzer çalışmalarla desteklenmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.

Sahani (2020) "Application of Analytical Hierarchy Process and GIS For Ecotourism Potentiality Mapping in Kullu District, Himachal Pradesh, India" başlıklı çalışmasında; Hindistan Kullu örnek alanında; Analitik Hiyerarşi Süreci Tekniği kullanılarak ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; eğitim, arazi biçimi, bitki örtüsü, yüzey suyu erişilebilirliği, yükseklik, korunan alan, iklim, görüş mesafesi, yola erişim, yerleşim merkezlerine erişim, toprak yapısı, yeraltı suyu ve jeoloji gibi doğal ve kültürel peyzaj değerlerine ilişkin CBS ortamında analiz yapılmıştır. Kriterlere ilişkin önceliklerin belirlenmesinde AHS Tekniği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; çalışma alanının % 41'i ekoturizm açısından uygun olarak saptanmıştır.

Alam (2019)'ın "Strategi Pengembangan Wisata Mangrove Dengan Pendekatan Ecotourism Opportunity Spectrum Di Kawasan Wisata Mangrove Exotic Mengare Kabupaten Gresik"

başlıklı çalışmasında; Gresik Regency, Bungah Bölgesi örneğinde turizm bileşenlerini iyileştirme çabası olarak en uygun kalkınma stratejisini belirlemek için ECOS (Ecotourism Opportunity Spectrum) yaklaşımını kullanarak turizm alanının durumunu belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla; Ekos yöntemi çerçevesinde; gözlem, görüşme, anket ve literatür araştırmaları olmak üzere dört veri toplama tekniğini kullanan nitel tanımlayıcı bir süreç uygulanmıştır. Ekos çerçevesinde; erişilebilirlik, cazibe merkezleri, altyapı, diğer ilgili kaynaklar, sosyal etkileşimler, yetenek ve bilgi düzeyi ve ziyaretçilerin etkisi olmak üzere yedi temel bileşen ele alınmıştır.

Akın (2020)'nin "Isparta-Atabey Yöresinin Ekoturizm Potansiyeli ve Turizm Rotalarının Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasında; Isparta-Atabey İlçesinde ekoturizm potansiyelinin belirlenerek, mevcut sorunların tespit edilmesi ile birlikte ekoturizm stratejik eylem planı ve turizm rotalarının oluşturulması hedeflenmiştir. Bu amaçla; çalışmada doğal ve kültürel verilerin ArcGIS ortamında envanteri oluşturulmuş, ziyaretçilere yapılan anket çalışması ile ekoturizme yönelik talep ve eğilimler belirlenmiş, SWOT analizi ile güçlü ve zayıf yönler belirlenmiş ve elde edilen bulgular kapsamında, ekoturizm yöneltik stratejik eylem planının oluşturularak, öneri turizm rotaları belirlenmiştir.

Abdullah vd. (2020) "Ecotourism as Tool for Eradicating Rural Poverty in Peninsular Malaysia" başlıklı çalışmada; ekoturizm gelişiminin kırsal yoksulluğu ortadan kaldırmaya ve iyileştirmeye olan etkisinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma ana materyalini, Malezya Yarımadası'ndaki Perlis, Kedah, Perak ve Negeri eyaletleri oluşturmuştur. Ekoturizme yönelik faaliyetlerin, yerel toplulukların sosyo-ekonomik gelişimine yönelik katkısını belirlemek için 2016 ve 2018 yılları arasında, 44 köyden toplam 1439 hane ile görüşülmüştür. Veri ve bilgiler Hızlı Kırsal Değerlendirme yoluyla toplanmıştır. Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği, Kalkınma Ajansı (JAKOA), bölge ofisleri ve topluluk yöneticileri ile odak grup görüşmeleri ile temel bilgileri toplamak ve ekoturizm ile ormanın yerel topluma olan katkısını anlamak için gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular; ekoturizm ve ormancılıkla ilgili faaliyetlerin önemli ekonomik faydalar sağladığı ve faaliyetlerden elde edilen gelirin yerel halklar arasında yoksulluğun azaltılmasında etkili olduğu saptanmıştır.

Yel (2020) Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Ekoturizme Açılabilir Alanların Analitik Hiyerarşi Yöntemi İle Belirlenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde; Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin ekoturizm açısından uygunluğu belirlenmiştir. Bu amaçla karayollarına uzaklık, akarsulara uzaklık, enerji nakil hattına uzaklık, deniz kaplumbağaları koruma alanları, flora-fauna alanlarına uzaklık, hassas bölgeler, mülkiyet, arazi kullanımı olmak üzere sekiz farklı ölçütte uygunluk haritaları oluşturularak sınıflandırılmıştır.

Sınıflandırılan bu haritaların öncelik değerleri belirlenerek AHP yöntemi ile ikili karşılaştırma matrisi oluşturulmuş ve her bir ölçüt için bir ağırlık değeri hesaplanmıştır. ArcGIS programı yardımıyla ve AHP yöntemi ile ağırlıkları belirlenen bu sekiz haritanın ağırlıklı çakıştırmaları yapılarak sonuç haritası üretilmiştir. Sonuç haritanın kadastro parselleri ile çakıştırılması yapılarak ekoturizm için en uygun, uygun, az uygun ve uygun olmayan; hazine, mera, köy tüzel kişiliği ve özel mülkiyet parselleri belirlenmiştir.

Zabihi vd. (2020) "GIS-based Fuzzy-Analytic Hierarchy Process (F-AHP) For Ecotourism Suitability Decision Making: A Case Study of Babol in Iran" başlıklı çalışmalarında; ekoturizm alanlarının uygunluğunun belirlenmesi için fiziksel, doğal, çevresel ve sosyo-ekonomik faktörlerin göreceli önemini değerlendirmek için coğrafi bilgi sistemini (CBS) Bulanık-Analitik Hiyerarşi Süreci (F-AHP) ile entegre etmektedir. AHP tekniği, yükseklik, eğim, yağış, sıcaklık, jeoloji birimleri, arazi biçimi, nehre uzaklık, akıntıya olan mesafe, yola uzaklık, faya uzaklık ve sosyo-ekonomik ölçütler 35 uzmanla görüşmeler şeklinde yapılmıştır.

Shang vd. (2020) "Rural Ecotourism Planning and Design Based on SWOT Analysis" başlıklı çalışmalarında, kırsal eko-turizm kavramını ve SWOT analiz yöntemini tanıtmakta, SWOT analizi yöntemini kullanarak Tianjin'deki kırsal eko-turizmi analiz etmekte ve anket araştırması aracılığıyla güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler hakkında kapsamlı nicel analizler yapmaktadır. Çalışma sonucunda; Tianjin'deki kırsal eko-turizmin coğrafi konum, rahat ulaşım, su kaynakları, biyolojik çeşitlilik ve kültürel çeşitlilik güçlü yön olarak, turizm içeriğinin homojenliği, temanın belirsizliği ve yetersiz kadro kalitesi de zayıf yönler olarak belirlenmiştir.

Miao vd. (2020) "Research on Landscape Planning of Rural Eco-Tourism Area Based on Network TextAnalysis-Takethe Longji Terrace Scenic Spot As An Example" çalışmalarında; ağ metin analizi yardımıyla kırsal turizm peyzajının rasyonel planlaması ve tahsisi için referans sağlamak, kırsalda yaşayanların yaşam kalitesini iyileştirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla, kırsal eko-turizm alanının sürdürülebilir kalkınmasını gerçekleştirmek için peyzaj planlamasındaki mevcut durum saptanarak, sorunlara yönelik önerilerin turistlerin algısına göre planlanmasını ortaya koymak hedeflenmiştir. Bu kapsamda, yüksek frekanslı kelimelerin anlamsal ağ analizi yöntemi ile; doğal peyzaj, kültürel peyzaj ve turistlerin davranışlarını simgeleyen manzara esaslı kelimeleri turistlerin değerlendirmeleri istenmiştir. Kelimelerin kodlama yöntemine göre değerlendirilmesi yapılmış ve çalışma sonucunda, turistlerin kültür peyzajına ve doğal manzaraya odaklandığı saptanmıştır.

Kurniawan vd. (2020) "Analysis of Actors in the Management of Lantebung Mangrove Ecotourism, Bira Village Tamalanrea District, Makassar City" başlıklı çalışmalarında; örnek alanın ekoturizm yönetimine ilişkin her bir katılımcının rolünü ve ilgisini belirlemek amaçlanmıştır. Anket tekniğine dayalı olarak geliştirilen çalışmada; katılımcıların ve rollerinin belirlenmesi, katılımcıların çıkarlarının analizi ve her katılımcının ilgi ve etkilerinin saptanması hedeflenmiştir.

Zhang vd. (2020) "Development Models Matter to the Mutual Growth of Ecosystem Services and House Holdin Comes in Developing Rural Neighborhoods " başlıklı çalışmalarında, farklı arazi kullanımı ve kalkınma modellerinin ekosistem hizmetlerinin karşılıklı büyümesi ve kırsal hanenhalkı gelirleri üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Bu amaçla; Shandong Eyaletindeki 30 köyde arazi kullanımına bağlı olarak ekosistem hizmetlerinin değerlendirilmesi gerçekleştirilmiştir. Köy ölçeğinde ekosistem hizmet değerlendirme için; su kaynakları, biyolojik çeşitlilik kaynakları, bitki örtüsü kaynakları, su temini, gıda temini, hammadde temini, yerel türler, gaz düzenlemesi, su tasarrufu, iklim düzenlemesi, toprak koruma, atık yönetimi, eğlence ve eğitim olmak üzere 13 adet ekosistem hizmet kategorisi değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; çalışmada, veri toplamadan veri analizine kadar bütünleşik bir metodoloji sistemi geliştirilmiştir. Veri toplamak için yüz yüze görüşme anketleri yapılmış ve köy kalkınma modellerini ve bunların ekosistem hizmetleri ve hane geliri üzerindeki etkilerini sınıflandırmak için çoklu doğrusal regresyon ve ANOVA analizi kullanılmıştır. Ekosistem hizmetlerini, hane halkının gelirini ve bunların karşılıklı büyümesini etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak için korelasyon analizi uygulanmıştır. Sonuçlar, hem ekosistem hizmetlerinde hem de hanehalkı gelirlerinde önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir.

Kabataş (2020) "Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinde "Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğu, üretim biçimi, yerel peyzaj karakteri gibidoğal ve sosyo-kültürel değerleri ile özgünlük taşırlar. Aynı zamanda "bu özgünlükler ekoturizmin kaynağını oluşturur" hipotezi üzerinde kurgulanmıştır. Bu çerçevede Kofçaz İlçesi'nin yerel doğal ve sosyokültürel değerlerine yönelik olarak ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla alanın doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerine ilişkin olarak; CBS ortamında haritalar oluşturulmuş ve erişilebilirlik, turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı olanakları, doğal peyzaj çekiciliği, ekonomik yapı çeşitliliği ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği ana bileşenlerine ilişkin değerlendirme faktörü ve alt kriterler belirlenerek, alanın ekoturizm potansiyeli ortaya konmuştur. Çalışma sonucunda, alanın % 89'unun ekoturizm faaliyetleri için uygun, %

6"sının çok uygun olduğu belirlenmiş olup, ekoturizm etkinliklerine yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Baruah (2020) "Potential of Urban Wetlands for Ecotourism Development- A Case of DeeporBeel, Guwahati" başlıklı çalışmada; eko-turizmi geliştirmek için kentsel sulak alanları korumayı ve Hindistan'ın Assam eyaletindeki Guwahati örnek alanında dengeli bir kentsel gelişimine sahip olmasını amaçlamaktadır. Bu amaçla; "Sulak alan ekosisteminin bozulmasının nedenleri ve etkileri nelerdir? ve Ekoturizm geliştirme yoluyla sulak alan ekosistemi nasıl yönetilir?" sorularına yanıt aranmıştır. Amaç doğrultusunda; kentsel sulak alan ekosisteminin önemini ve mevcut durumunu saptamak,Guwahati'de hükümet ve özel sektör tarafından turizm gelişimi açısından kalkınma girişimlerini değerlendirmek, Guwahati'de sulak alan yönetimi ve turizmin sosyo-ekonomik ve yönetim yönlerini analiz etmek hedeflenmiştir. Çalışma metodolojisi olarak, konu ile ilgili benzer literatürlere, uzman görüşlerine ve birincil anketlere dayalı olarak geliştirilen Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS), Analitik Hiyerarşik Süreç Tekniği (AHP), Swot Analizi ve Fayda-maliyet analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda; örnek seçilen alanın önemli bir ekoturizm potansiyeline sahip olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, ekoturizmin hem ekonomik yönden, hem de yerel halkın güçlendirilmesi açısından yararlı bir strateji olması ile; sulak alanın ekoturizm yoluyla yönetilmesi için ekonomik refah, çevresel sürdürülebilirlik ve yerel toplulukların güçlendirilmesi ile sonuçlanacak çeşitli öneriler oluşturulmuştur.

Yiğit (2020) "Giresun'un Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Sürdürülebilir Turizm İçin Ekoturizm Rotası Önerisi" başlıklı tez çalışmada; Giresun İli'nin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve bu doğrultuda bir ekoturizm rotasının oluşturulması hedeflenmiştir. Bu amaçla; ECOS (Ecotourism Opportunity Spectrum/Ekoturizm Fırsat Yelpazesi) tekniği kullanılmıştır. Ekos tekniği, "Giresun İli Doğa Turizmi Master Planı 2013-2023" içinde yer alan 13 adet doğal ve tarihi alanın ekoturizm açısından değerlerinin belirlenmesi amacıyla turizm alanında uzman 22 kişiye yüz yüze yapılan anket çalışması çerçevesinde uygulanmıştır. Ekos çerçevesinde; ulaşılabilirlik, kaynağın fiziksel çekiciliği, altyapı imkanları, üstyapı imkanları, sosyokültürel yapı, ekonomik yapı olmak üzere 6 temel kriter çerçevesinde ele alınmıştır. Değerleme sonucunda Giresun'da bulunan ekoturizm kaynaklarına yönelik iki adet alternatif rota belirlenmiştir.

Shen vd. (2020)'nin "Research on the Impact of Tourism Development on the Sustainable Development of ReservoirHeadwaterArea Using China's Tingxi Reservoir as an Example" başlıklı çalışmalarında; Çin'deki Tingxi Rezerv alanının,turizm gelişmesi ile sürdürülebilir kalkınmaya etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.Bu amaçla; Tingxi Rezerv Alanı'nın turizm

gelişim durumunun, sürdürülebilir kalkınmaya etkisi, bölge sakinleri ve turistlerden oluşan 804 kişiye ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınma ana bileşenleri çerçevesinde uygulanan anket çalışması ile belirlenmiştir. Çalışma sonucunda; farklı paydaşlar arasında turizm gelişimi ile çevresel, sosyal ve ekonomik gelişimin mevcut durumuna ilişkin farkındalık ve algı düzeyleri belirlenerek çeşitli öngörüler geliştirilmiştir.

Yeboah (2020) "Ecotourism and Sustainable Development: An Investigation of Ecotourism Visitors' Experience at Boabeng-Fiema Monkey Sanctuary, Ghana" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında; ziyaretçi deneyimi ile sürdürülebilir ekoturizm uygulamaları arasındaki ilişkiyi katılımcı gözlem, mülakatlar ve odak grup tartışmaları çerçevesinde incelemiştir. Bu kapsamda öncelikle ekoturizm ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına ilişkin literatür verilerini değerlendirmiştir. Özellikle de sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyokültürel boyutları olduğu üzerinde durularak, ekoturizme yönelik ziyaretçi motivasyonları, ziyaretçi etkinlikleri ve ziyaretçi memnuniyetleri belirlenmiştir.

Saidmamatov vd. (2020) "Employing Ecotourism Opportunities for Sustainability in the Aral Sea Region: Prospects and Challenges" başlıklı çalışmalarında; sürdürülebilir bölgesel kalkınma, yerel nüfus için daha iyi geçim, istihdam fırsatı ve gelir kaynağı yaratma arayışında Aral Denizi bölgesindeki ekoturizm faaliyetlerinin teşvik edilmesiyle ilgili zorlukları ve fırsatları analiz etmektedir. Bu amaçla çalışma 5 ana konu üzerinde odaklanmıştır. Bunlar; ekoturizm faaliyetlerinin arzı, ekoturizm ürün ve hizmetlerine olan talebi, ekoturizmin planlanması, yönetimi ve gelişiminin izlenmesinde çeşitli kurumların rolü, ekoturizmin etkileri ve ekoturizm ile diğer turizm türleri ve turizm dışı ekonomik faaliyetler arasındaki ilişki olarak sayılabilir. Çalışma metodolojisi, literatür bulguları ile anket tekniğine dayalı olarak geliştirilmiştir. Çalışma sonucunda; Aral Bölgesi'nin ekoturizmdestinasyonu olarak önemli bir potansiyele sahip olduğu ve ekoturizmin bölgeye sürdürülebilir ve çevre dostu bir kalkınma aracı yarattığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, ilgili paydaşların ekoturizmin değerinin farkında olduklarını ve bölgede ekoturizmi uygulamak için motive olduklarını, ancak ekoturizm ürünlerini ve hizmetlerini tanıtmak ve pazarlamak için ekoturizm ürün ve hizmetlerinin tasarımı ve geliştirilmesinde deneyim ve yetkinlik konusunda eksiklikler yaşandığı saptanmıştır.

Wondirad (2020) "Stakeholder Collaboration As A Major Factor For Sustainable Ecotourism Development in Developing Countries" Etopya Wondo Genet ve çevresinde, ekoturizm gelişiminin zorluklarının ve fırsatlarının sistematik olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; 412 kişi ile yürütülen anket çalışması yapılmıştır.

Shang vd. (2020) "Rural Ecotourism Planning and Design Based on SWOT Analysis" başlıklı çalışmalarında; SWOT analizi yöntemini kullanarak Tianjin'deki kırsal eko-turizmi analiz etmekte ve anket çalışması aracılığıyla alana ilişkin güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler hakkında kapsamlı nicel analizler yapılmaktadır. Bulgular çerçevesinde; Tianjin'deki kırsal eko-turizmin üstünlükleri arasında coğrafi konum, ulaşım kolaylığı, bol ve yüksek kaliteli su kaynakları, biyolojik çeşitlilik ve kültürel çeşitlilik ön plana çıkarken, turizme yönelik temanın belirsizliği ve turizme yönelik hizmet ve personel kalitesindeki eksiklikler de zayıf yönler olarak tespit edilmiştir. Fırsatlar olarak; hükümet desteği, tarihi ve kültürel enerjinin turizm ile entegrasyonu ve artan turizm talebi yer alırken, yakın çevredeki rekabet ve turistlerin ihtiyaçlarının çeşitlendirilmesi de tehditler olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda; SWOT analizine ve Tianjin'deki kırsal ekoturizmin kapsamlı nicel analizine dayanarak, ekoturizm planlamasına yönelik çeşitli kalkınma stratejileri ortaya konmuştur.

Zeren Çetin ve Sevik (2020) "Investigation of the Relationship Between Bioclimatic Comfort and Land Use By Using GIS and RS Techniques in Trabzon" başlıklı çalışmada; Trabzon'da biyoklimatik konfor ile arazi kullanımı arasındaki ilişki coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama teknolojileri kullanarak incelenmiştir. Bu amaçla, Trabzon ve çevresindeki meteoroloji istasyonlarından alınan günlük ortalama sıcaklık, bağıl nem ve rüzgar ölçüm değerleri kullanılarak RayMan programı çerçevesinde PET hesabı yapılmıştır. RayMan programı ile üretilen PET değerleri kullanılarak 1985, 1994, 2005 ve 2018 için ArcGIS yazılımı ile dört mevsim ve yıllık biyoklimatik konfor haritaları üretilmiştir. Arazi kullanımının belirlenmesinde ise; 1985, 1994, 2005 ve 2018 için Corine arazi örtüsü haritaları kullanılmış ve Landsat 8 uydu görüntülerinde kontrollü sınıflandırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda; 1985, 1994, 2005 ve 2018 yıllarına ilişkin biyoklimatik konfor haritaları ve arazi kullanım haritaları incelenmiş ve Trabzon İli konfor bölgelerinin büyük çoğunluğunun tarımsal ve daha sonra doğal ve yarı doğal alanlardan ve ormanlık alanlardan oluştuğu görülmüştür.

Meydan vd. (2020) "Hızlı Kırsal Değerlendirme Yöntemi ile Ekoturizm Kaynak Değerlerinin Geliştirilmesi: Ilıca Köyü Örneği" başlıklı çalışmalarında; Kastamonu İli Ilıca Köyü'nün ekoturizm kaynak değerlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Hızlı Kırsal Değerlendirme toplantısı ile, köy ilişkin nüfus ve hane sayısı, ziyaretçi sayısı, sosyal aktivite, turistik alt ve üst yapı olanakları, sosyo-kültürel peyzaj durumu, geçim kaynakları gibi konular incelenmiş ve mevcut durum ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda köyün mevcut sorunları ve ekoturizm kaynak değerlerinin hangi yönde geliştirilmesi gerektiğine yönelik öneriler getirilmiştir.

Mansour vd. (2020) "Geospatial Based Multi-Criteria Analysis for Ecotourism Land Suitability Using GIS &AHP: A Case Study of Masirah Island" başlıklı çalışmalarında; Masirah Adası örneğinde; CBS ortamında, mekansal veri analizine dayalı olarak, ekoturizm faaliyetlerine uygun alanların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; topografik (yükseklik, eğim, bakı), doğal (toprak yapısı, jeolojik yapı, flora, fauna ve korunan alanlar) ve arazi kullanımına (yol ağı, yerleşimler ve kamu hizmetleri) dayalı olarak geliştirilen ölçütler AHS tekniği çerçevesinde önceliklendirilmesi yapılarak ekoturizm için uygun alanlar belirlenmiştir. Çalışma sonucunda; alanın ekoturizm faaliyetleri için % 5,96'si oldukça uygun, % 46'sı orta derecede uygun ve % 47'si minimum uygun olarak saptanmıştır.

Feltynowski ve Szajt (2021) "The Analytic Hierarchy Process (AHP) in Rural Land-use Planning in Poland: A Case Study of Zawidz Commune" başlıklı çalışmalarında, kırsal alanlarda yerel plan geliştirme seçiminde AHP yöntemini kullanmaktadır. Çalışmanın bulguları, AHP yönteminin kullanılmasının yerel yetkililer tarafından alınan kararları güvenilir kıldığını göstermektedir. Belge, yerel planların nerede geliştirilmesi gerektiğine karar vermek için AHP tekniğinin faydasını göstermektedir.

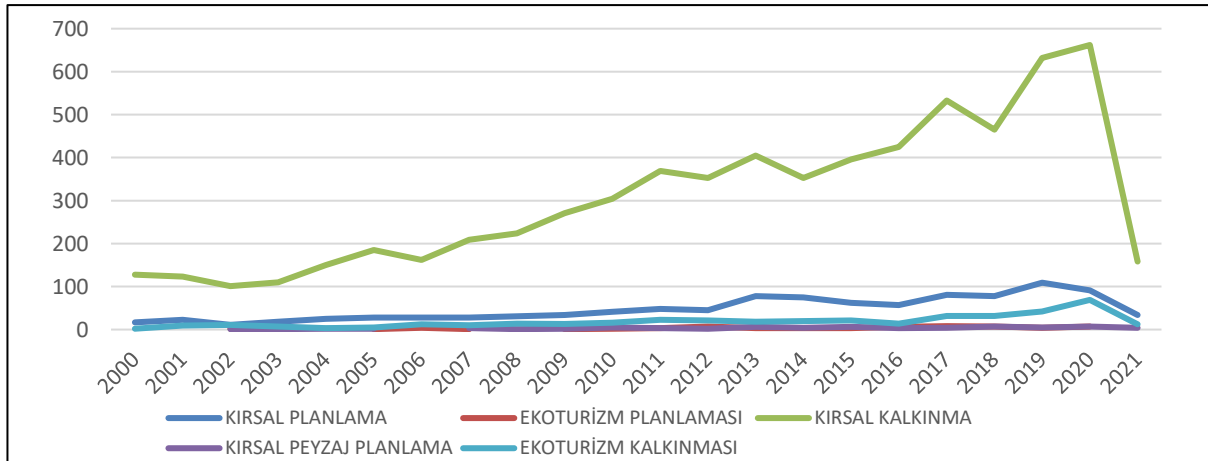
Kırsal kalkınma, ekoturizm planlaması, kırsal planlama ve kırsal peyzaj planlama konularına yönelik yukarıda verilen çalışmalara ek olarak scopus ve yök tez tarama veri tabanlarında 2000 ile 2021 yılları arasında yayınlanan makale ve tezler kapsamında taramalar yapılmış ve çıkan sonuçlar sayısal veriler eşliğinde çizelge ve grafikler şeklinde aşağıda sunulmuştur. Analiz yalnızca, Scopus (www.scopus.com, 2021) ve Ulusal Tez Merkezi (www.tez.yok.gov.tr, 2021) veri tabanlarıncı indekslenmiştir.

Literatür taraması için veriler, Scopus veri tabanında; ***Kırsal kalkınma (Rural development), Ekoturizm planlaması (Ecotourism planning), Kırsal planlama (Rural planning), Kırsal peyzaj planlama (Rural landscape planning), Ekoturizm kalkınması (Ecotourism development)*** ana başlıkları içerisinde incelenmiştir. Scopus veri tabanı arama sonucunda, 2000-2021 yılları arasındaki süreç içerisinde, toplamda 8.305 tane veri elde edilmiştir (Tablo 4). Buna göre; kırsal kalkınma konusunda yayın sayısı en fazla iken, ekoturizm planlaması konusunda ise en az sayıda yayın yapıldığı belirlenmiştir.

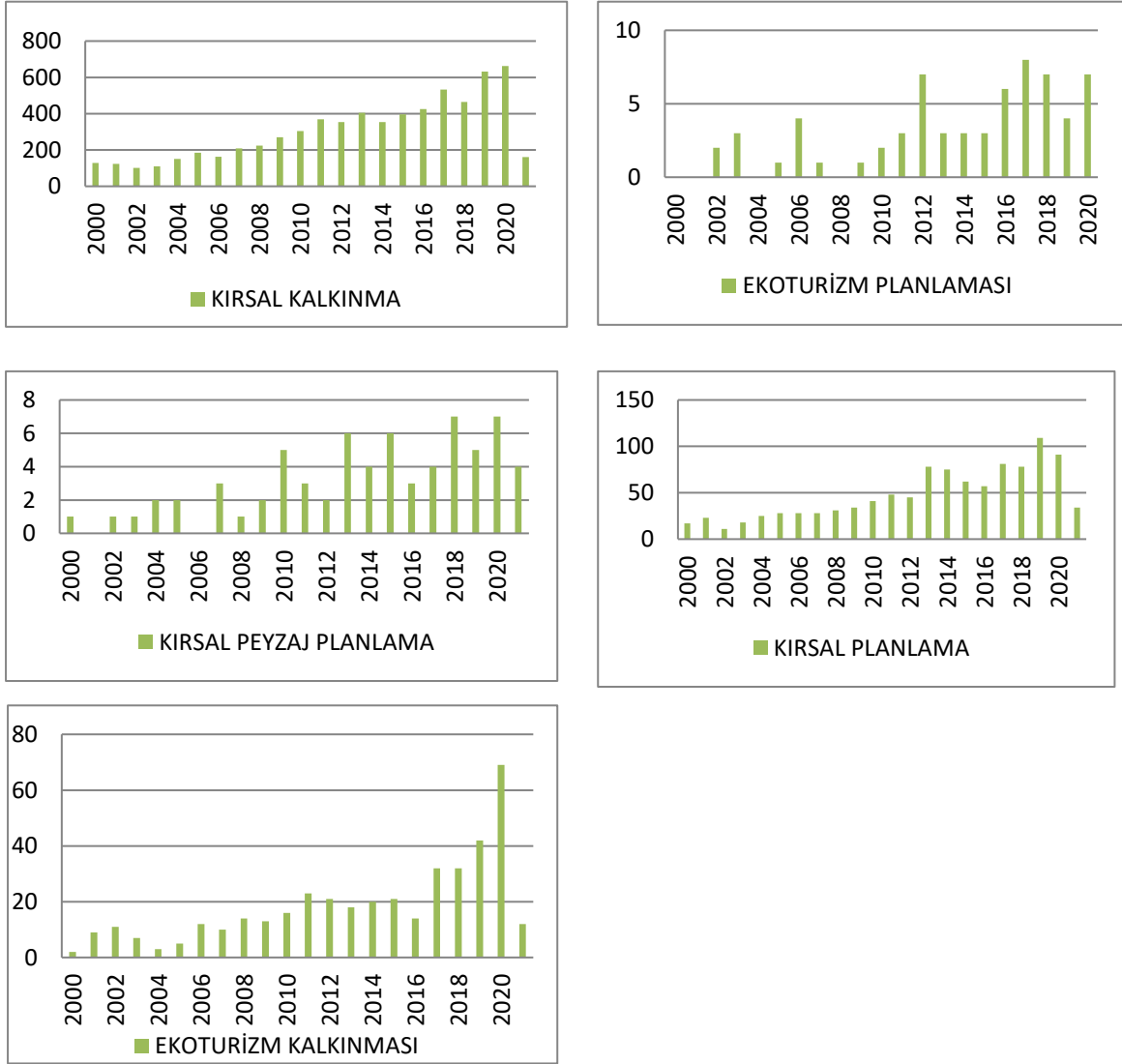
Tablo 4. 2000-2021 yılları arasını kapsayan Scopusveri tabanında taranan İngilizce makalelere ilişkin sayısal değerler (www.scopus.com, 2021)

Anahtar kelimeler	Makale sayısı
Kırsal kalkınma (<i>Rural development</i>)	6.720
Ekoturizm planlaması (<i>Ecotourism planning</i>)	65
Kırsal planlama (<i>Rural planning</i>)	1.044
Kırsal peyzaj planlama (<i>Rural landscape planning</i>)	69
Ekoturizm kalkınması (<i>Ecotourism development</i>)	407
Toplam	8.305

İlgili konulardaki çalışmaların yıl bazında dağılımları incelendiğinde ise; kırsal kalkınma ile ilgili yapılan makalelerin genel olarak her yıl düzenli bir şekilde arttığı ve 2020 yılında en fazla sayıda yayın yapıldığı, ekoturizm planlaması ile olarak ise, yayın sayıları değişiklik göstermekle birlikte, en fazla yayının 2012 ve 2017 yıllarında yapıldığı belirlenmiştir (www.scopus.com, 2021). Ekoturizm planlaması ile ilgili olarak, 2012 yılının "Ekoturizm Yılı" olarak ilan edilmesi yayın sayısında etken olduğu ile desteklenebilir. 2021 yılına ilişkin sayısal verilerin ise diğer yıllara oranla düşük çıkmasında, bütün bir yıl verilerinin tam olarak alınamamasından kaynaklı olduğu unutulmamalıdır. Kırsal kalkınma, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizm kalkınmasında 2020 yılı, ekoturizm planlamasında 2017 yılı ve kırsal planlama konularında da 2019 yılı en fazla sayıda yayın yapılan dönemler olmuştur. Genel olarak incelendiğinde ise, ilgili konularda yapılan çalışmaların genel olarak artış göstermesi bu konulara verilen önemi ortaya çıkartmaktadır (Şekil 2, Şekil 3) .

Şekil 2. Scopus veritabanından alınan bilgiler ile 2000-2021 yılları arasında ilgili anahtar sözcüklere göre yapılan yayınların yıllara göre olan dağılımı(www.scopus.com, 2021)

Şekil 3. Yıllara göre kırsal kalkınma, kırsal planlama, ekoturizm kalkınması, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizm planlaması ile ilgili yapılan makalelere ilişkin dağılımı (www.scopus.com, 2021)

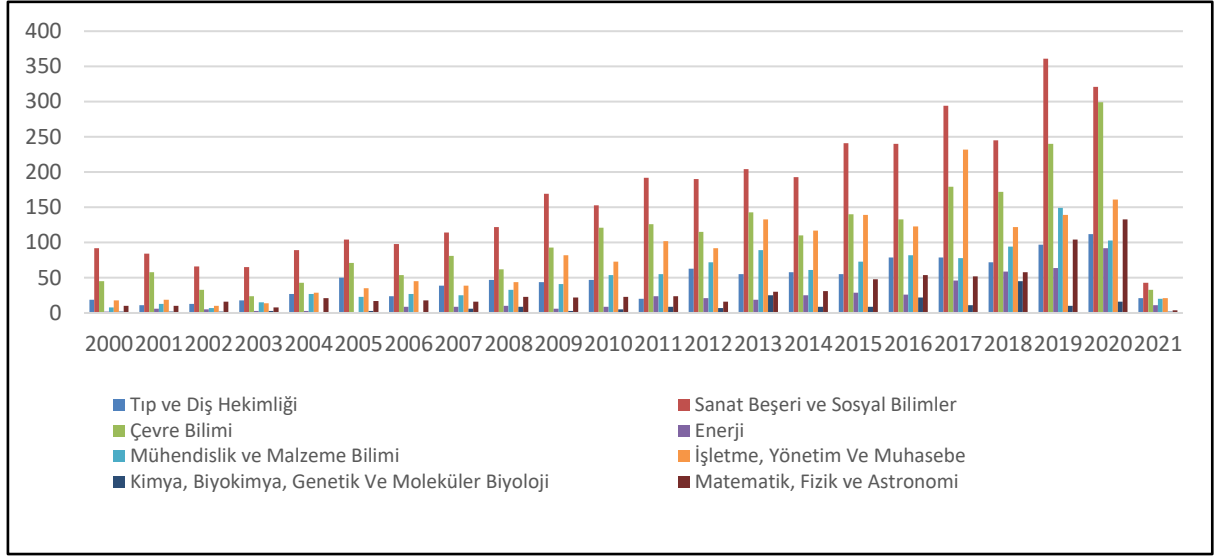
İlgili anahtar sözcüklerle yapılan makalelerin en çok içerisinde bulunduğu bilim alanları (Tablo 5) ile kırsal kalkınma ve ekoturizm planlaması konularında yapılan çalışmaların bilim dallarına göre yıllar içerisindeki dağılım miktarları saptanmıştır (Şekil 4, Şekil 5).

Farklı bilim dallarına yönelik olarak ilgili anahtar sözcüklerle yapılan çalışmalar incelendiğinde; en çok sosyal bilimler, ardından da çevre bilimleri alanında çalışmaların yapıldığı gözlemlenmiştir (Tablo 5).

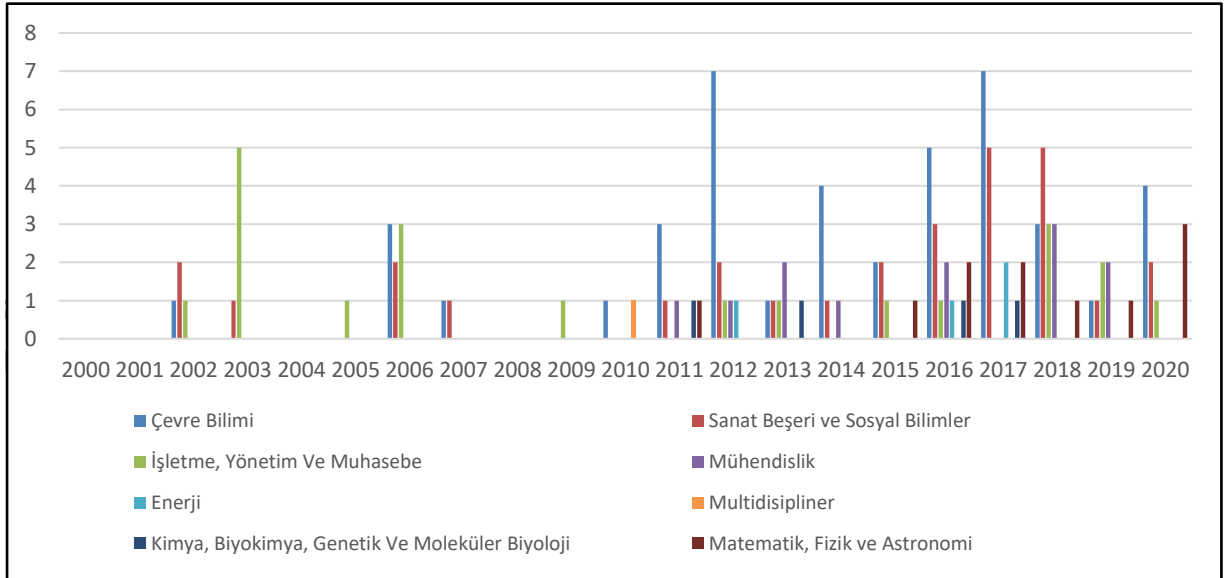
Tablo 5. Kırsal kalkınma, kırsal planlama, ekoturizm kalkınması, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizmplanlamasıile ilgili yapılan makalelerin en çok içerisinde bulunduğu bilim alanları (www.scopus.com, 2021)

Bilim dalları (Ekoturizm planlaması)	Makale Sayısı	Bilim dalları (Ekoturizm kalkınması)	Makale Sayısı
Çevre Bilimleri	29	Çevre Bilimleri	178
Sosyal Bilimler	28	Sosyal Bilimler	174
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	18	İşletme, Yönetim ve Muhasebe	133
Tarım ve Biyolojik Bilimler	15	Dünya ve Gezegen Bilimleri	74
Mühendislik	11	Tarım ve Biyolojik Bilimler	59
Dünya ve Gezegen Bilimleri	7	Ekonomi, Ekonometri ve Finans	34
Enerji	4	Mühendislik	31
Ekonomi, Ekonometri ve Finans	3	Enerji	20
Kimya	2	Bilgisayar Bilimi	16
Bilgisayar Bilimi	2	Sanat ve Beşeri Bilimler	9
Bilim dalları (Kırsal kalkınma)	Makale Sayısı	Bilim dalları (Kırsal peyzaj planlama)	Makale Sayısı
Sosyal Bilimler	3.434	Çevre Bilimi	37
Çevre Bilimi	1.466	Sosyal Bilimler	33
Tarım ve Biyolojik Bilimler	959	Tarım ve Biyolojik Bilimler	13
Ekonomi, Ekonometri ve Finans	862	Mühendislik	12
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	817	Enerji	8
Mühendislik	757	Bilgisayar Bilimi	6
Dünya ve Gezegen Bilimleri	603	Dünya ve Gezegen Bilimleri	5
Tıp	603	Sanat ve Beşeri Bilimler	4
Enerji	491	Kimya Mühendisliği	2
Bilgisayar Bilimi	417	Tıp Bilimi	2
Bilim dalları (Kırsal planlama)		Makale Sayısı	
Sosyal Bilimler		452	
Çevre Bilimi		227	
Mühendislik		219	
Tıp Bilimi		200	
Tarım ve Biyolojik Bilimler		96	
Enerji		88	
Bilgisayar Bilimi		86	
Dünya ve Gezegen Bilimleri		80	
İşletme, Yönetim ve Muhasebe		51	
Sanat ve Beşeri Bilimler		49	

Kırsal kalkınmayla ilgili olarak en çok, sanat beşeri ve sosyal bilimler (3.637) alanında yayın yapılmışken; ekoturizm planlamasıyla ilgili olarak en çok yine Sanat Beşeri ve Sosyal Bilimleri (29) alanında yayın yapılmıştır (Şekil 4, Şekil 5).

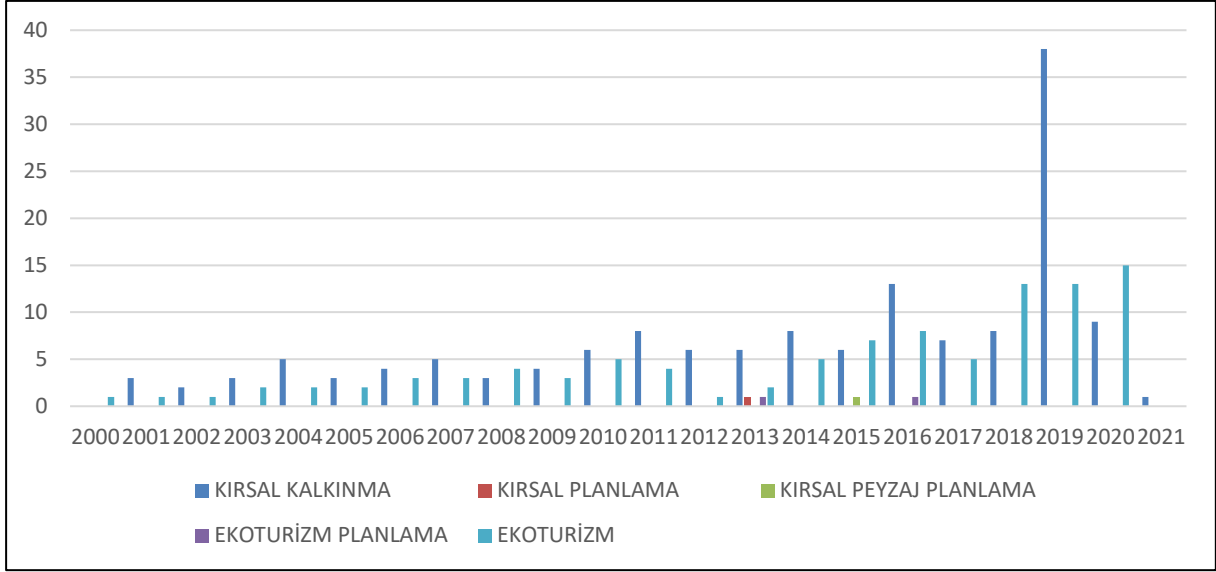

Şekil 4. Scopus veri tabanı içerisindeki kırsal kalkınma konusunda yapılan çalışmaların bilim dallarına göre yıllar içerisindeki dağılım miktarları (www.scopus.com, 2021)

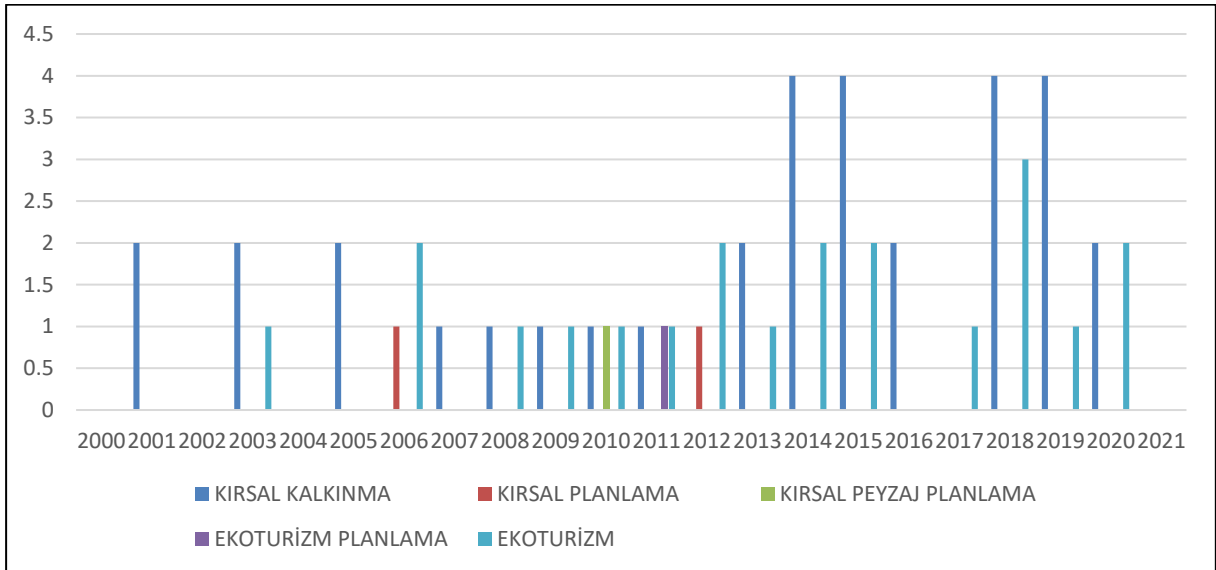

Şekil 5. Scopus veri tabanı içerisindeki ekoturizm planlaması konusunda yapılan çalışmaların bilim dallarına göre yıllar içerisindeki dağılım miktarları(www.scopus.com, 2021)

Ulusal Tez Merkezi veri tabanında ise; *Ekoturizm planlaması*, *Kırsal kalkınma*, *Kırsal planlama* ve *Kırsal Peyzaj Planlama* başlıkları çerçevesinde yüksek lisans-doktora tezleri incelenmiştir (Şekil 6, Şekil 7)(www.tez.yok.gov, 2021).

Şekil 6. Kırsal kalkınma, ekoturizm, ekoturizm planlama, kırsal planlama ve kırsal peyzaj planlamasına ilişkin Türkiye'de 2000-2021 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerine ilişkin dağılım (www.tez.yok.gov, 2021)

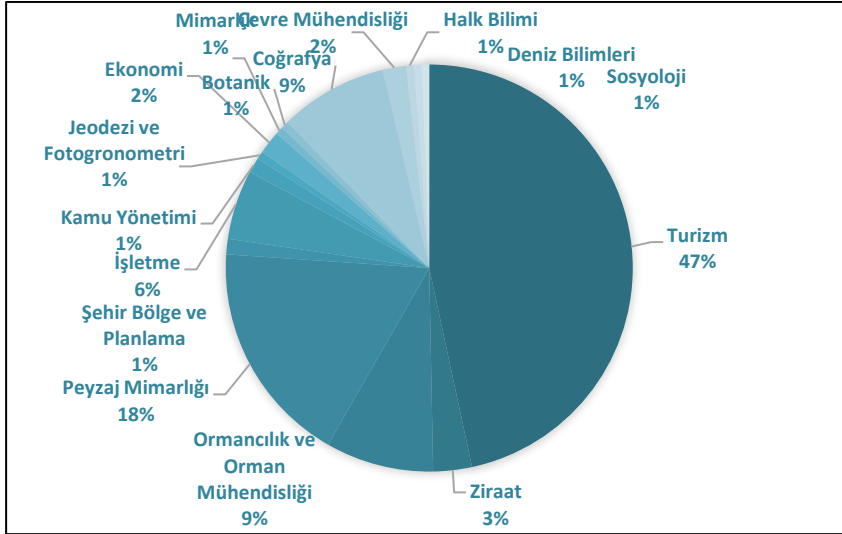
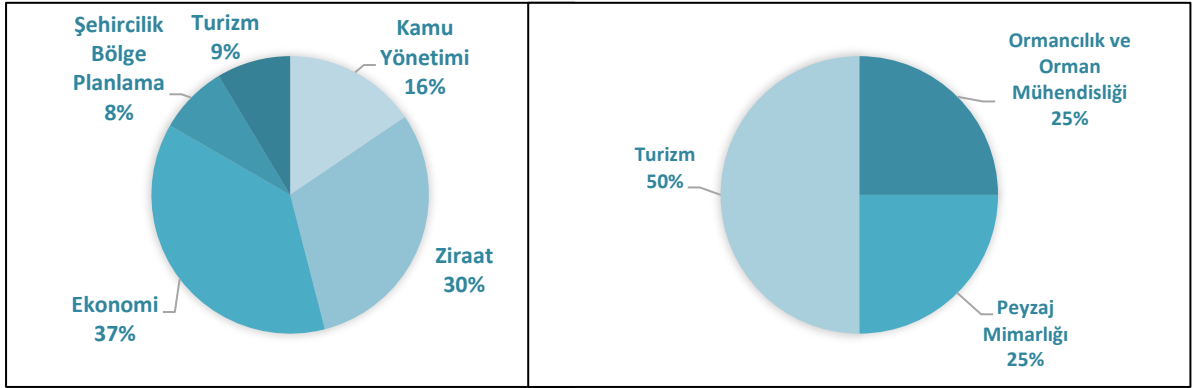

Şekil 7. Kırsal kalkınma, ekoturizm, ekoturizm planlama, kırsal planlama ve kırsal peyzaj planlamasına ilişkin Türkiye'de 2000-2021 yılları arasında yapılan doktora tezlerine ilişkin dağılım (www.tez.yok.gov, 2021).

Yüksek lisans ve doktora tezleri incelendiğinde kırsal kalkınma konusunda yapılan çalışmalar yoğunlukta iken ekoturizm planlaması konusunda yapılan çalışmaların oldukça az olduğu belirlenmiştir. Ekoturizm konusunda ise yüksek lisans düzeyinde en çok tez 2020 yılında,

doktora düzeyinde ise en çok tez 2018 yılında yapılmıştır. Yüksek lisans ve doktora düzeyinde, en fazla sayıda yapılan tez kırsal kalkınma konusunda 2019 yılında olmuştur.

Şekil 8'de de kırsal kalkınma, ekoturizm planlaması ve ekoturizm konularında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapıldığı anabilim dallarına ilişkin dağılım verilmiştir. Buna göre; anabilim dallarına yönelik önceliklerde kırsal kalkınma konusunda en çok ekonomi ve ziraat, ekoturizm planlamada ve ekoturizm konusunda ise turizm birinci sırayı almıştır.

Şekil 8. Kırsal kalkınma, ekoturizm planlama ve ekoturizm konularında yapılmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılım oranları (www.tez.yok.gov, 2021).

Yüksek lisans ve doktora tezi düzeyinde yapılan, kırsal kalkınma, ekoturizm planlama ve ekoturizm konularında yapılmış çalışmalar incelendiğinde kırsal kalkınma konusu ağırlıklı olarak yer alırken ekoturizm planlaması konusunda yapılan çalışmalar oldukça azdır. Bilim dalları açısından irdelendiğinde ise; ekonomi, ziraat ve turizm baskın olmakla birlikte planlama-tasarım anabilim dallarında yapılmış çalışmalar kısıtlı kalmıştır. Bu durum, kırsal

kalkınma ve ekoturizm kavramlarının daha çok sosyal ve ekonomik ölçüt çerçevesinde ele alındığını ortaya koymaktadır. Oysa ki her iki konunun da, giriş bölümünde verilen tanımlardan da anlaşılacağı üzere sosyal ve ekonomik olduğu kadar mekansal ve çevresel boyutları çerçevesinde ele alınması gerekliliği bulunmaktadır. Bu çalışmada, kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlaması konusu yere özgü mekansal değerleri, mikro havzalar çerçevesinde çevresel yaklaşımları, katılımcı boyutta sosyal ölçütleri ve stratejiler ile ekonomik hedefleri içeren bir bakış açısı ile ele alınmıştır.

Ayrıca araştırmada, yukarıda detaylı olarak verilen literatürlere ek olarak; envanter ve analiz çalışmaları sırasında yararlanılmak üzere; çalışma alanı yakın çevresine ilişkin bazı kaynaklardan da yararlanılmıştır. Literatür taramaları sonucu yapılan çalışmalar incelendiğinde Kofçaz özelinde, Trakya Kalkınma ajansı tarafından yapılan "Kofçaz İlçe Vizyonu" (Anonim, 2012b) ile Kabataş (2020) tarafından yapılan " Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezi dışında yapılmış bir çalışma yapılmadığı saptanmıştır. Bu kapsamda; Projede üretilen doğal ve sosyo-kültürel verilerin büyük bir bölümü yazarlar tarafından üretilerek CBS ortamında ilgili tematik haritalar oluşturularak veri tabanı oluşu sağlanmıştır. Araştırma alanına ilişkin doğal bitki dokusu, yabani hayvan varlığı, kırsal yerleşim merkezlerinin tarihi gelişim süreçleri, etnik yapı ve sosyo-kültürel değerlerine ilişkin bilgiler, Trakya Bölgesi ve Kırklareli İli özelinde yapılmış çalışmalardan yararlanılarak üretilmiştir. Bunlar tarih sırasına göre aşağıda verilmiş olup, bazıları üst bölümde genel çalışmalar içerisinde yer almıştır.

Kılıç (1999) "Trakya Bölgesi Tabanidae (Diptera) Faunası" başlıklı çalışmada; Trakya Bölgesi'nde Tabanidae faunası ve türlerin yayılışları tespit edilmiştir. Bu amaçla, Tabanidae faunasına ilişkin 64 tür tespit edilmiştir.

Yarcı (1999) "Contributions to the Flora of the Western Part of Istranca Mountains (Kırklareli/Thrace Region)" başlıklı çalışmada; Trakya Bölgesi'nin kuzeyinde, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan Istranca (Yıldız) Dağ silsilesinin florasına ilişkin tespitler yapılması amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda; 65 familya ve 219 cinse ait toplam 321 takson kaydedilmiştir.

Kültür (2007) "Medicinal Plants Used in Kırklareli Province (Turkey)" başlıklı çalışmada; Kırklareli İli'ne ilişkin tıbbi amaçlı olarak kullanılan bitkilerin tespitini yaparak ve çeşitli değerlendirmeler yapmıştır.

Aydınöz (2010) "Avrupa Kayını (*Fagus sylvatica*)'nın Yıldız (Istranca) Dağlarındaki Yeni Yayılış Alanları" başlıklı çalışmada; *Fagus sylvatica* türünün Türkiye – Bulgaristan

arasındaki sınır bölgesinde topluluk oluşturup oluşturmadığını ve yeni yayılış alanlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaçla ilgili türün yayılış alanlarına yönelik olarak Kofçaz İlçesi köylerine ilişkin çeşitli tespitler yapılmıştır.

"Kırklareli İl Çevre Düzen Planı" (2009)'nında; Kırklareli İli merkez ve diğer ilçelerinin coğrafi konum, idari yapılanma ve nüfus, doğal yapı analizleri ve doğal eşikler ile fiziki yapı analizlerine ilişkin genel bilgiler yer almakta olup, katılımcı plan yaklaşımı çerçevesinde 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı doğrultusunda İl bütününde sürdürülebilir kalkınma ilkeleri ile geliştirilen temel arazi kullanım ve ulaşım kararlarının uygulanmasına yönelik vizyon, amaç, hedef ve stratejiler oluşturulmuştur.

"Kırklareli İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023)" nda; Kırklareli İli'nde doğa turizminin geliştirilmesi çerçevesinde, doğal ve kültürel kaynak değerlerine yönelik, mevcut durumun saptanması ile geliştirilmesine yönelik hedef ve stratejilerin saptanması hedeflenmiştir.

Çekül tarafından yaptırılan "Trakya Birleştirici Güç: Doğa, Su, Kültür, Strateji Planı, 2012. Kültür Öncelikli Bölgesel Yol Haritaları" (2012), başlıklı raporda; doğa, su ve kültür temelinde bölgelemeler yapılarak, her bir bölgeye özgü değerler saptanarak, değerlerin geliştirilmesine yönelik hedef ve stratejiler belirlenmiştir. Çalışma BEK analizi çerçevesinde çeşitli toplantı ve görüşmelerden elde edilen verilerle de desteklenmiştir. Projede, alana ilişkin değer ve stratejilerin oluşturulması sırasında yararlanılmıştır.

Güler (2013), "Kırklareli İli (Merkez, Babaeski, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köy ve Pınarhisar) Flora ve Vejetasyonu" başlıklı çalışmada; 2013 yılı Temmuz-Eylül aylarında yapılan arazi çalışmaları sırasında toplanan örneklerin EDTU (Edirne Trakya Üniversitesi Herbaryumu) ve İSTE (İstanbul Eczacılık Fakültesi Herbaryumu) herbaryumlarında bulunan örnekler çerçevesinde tespit ve tescili yapılmıştır. Kofçaz'a ilişkin saptamaların da yapıldığı bitkilere ilişkin IUCN'e göre koruma statüleri ile familyalarına ilişkin bilgiler verilmiştir.

Özkan (2013), "Kırklareli Omurgalı Faunası" başlıklı çalışmada; bilimsel çalışmalara ait literatürlerin taranması ve bölgede gerçekleştirilen "Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi (GEF II)" ve "Yıldız Dağları Biyoçeşitliliğin Doğal Kaynakların Korunması ve Sürdürülebilir Gelişimi Projesi'nden elde edilen faunal bilgiler ile arazi çalışmalarına ait verilerden yararlanılarak, Kırklareli İli'ne ait, tatlı su balıkları, iki yaşamlılar (kurbağalar, semenderler), sürüngenler (kaplumbağalar, kerkenkeleler, yılanlar), kuşlar ve memelilere ait korunma durumlarını da içeren tür listeleri hazırlanmıştır.

Özdoğan, (2016), "Kırklareli İli Köy Adları İncelemesi" başlıklı Yüksek Lisans tezinde; Kırklareli İl ve ilçelerine bağlı köylere verilen adların tarihi sürecini ve etimolojik yapısını incelemek üzere hazırlanmıştır. Bu amaçla, toplamda 178 köy incelenerek, köy adlarının verilmiş nedenleri, bu nedenlerin incelenen köylerle olan ilişkisi tespit edilmiştir. Kofçaz İlçesi köylerine ilişkin tarihi gelişim hususunda yararlanılmıştır.

İnce (2017); "İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Kırklareli İl ve İlçelerinin Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmada, Kırklareli il ve ilçelerinde bulunan tarihi ve turistik önem taşıyan camilerin, kiliselerin, sinagog ve türbelerin mevcut durumunu belirlemek ve bu varlıkların inanç turizmi açısından oluşturduğu potansiyel saptanmıştır. Kofçaz İlçesi köylerine ilişkin olarak da, inanç turizmi açısından kaynak teşkil edecek çeşitli tespitler yapılmıştır.

Benzer konularda yapılan çalışmalar incelendiğinde; genellikle kırsal kalkınma ve ekoturizm planlama konularının sosyal bilimler içerisinde değerlendirildiği, daha çok anketlere dayalı olarak geliştirildiği, yere özgü doğal ve sosyokültürel altlık veri ve analizlerin haritalara dayandırıldığı çalışmaların kısıtlı olduğu saptanmıştır. Önerilen bu proje konu, kapsam, yöntem ve alan ile ilgili yukarıda belirtilen tüm çalışmalardan beslenerek; çalışma alanı özelinde sürdürülebilir kalkınma odaklı bir planlama yaklaşımının (yerel doğal ve sosyo-kültürel kaynak değerlerinin dikkatlice irdelendiği) ekoturizme yönelik olarak değerlendirildiği bir çerçevede şekillenmiştir. Ayrıca önerilen bu proje diğer çalışmalardan farklı olarak; Kofçaz'ın kırsal kalkınmasına yönelik olarak, doğal eşiklerle çelişen idari sınırlar yerine, alt havzalara göre genişletilmiş ve her bir alt havzanın içindeki mikro havzalara göre değerlendirmeler yapılan bir yaklaşım benimsenmiştir. Bununla birlikte Ülkemizde EKOS yönteminin kullanıldığı çalışma sayısı oldukça kısıtlı olup, daha çok sosyo-ekonomik potansiyeli saptamaya ya da mevcut durumu ortaya koymaya yönelik olarak anketlerle desteklenen çalışmalarla kısıtlı kalmıştır. Bu çalışmada ise **EKOS Metodu**, çalışma alanı özelinde çeşitli değişiklikler ve uyarlamalar yapılarak oluşturulan **değerlendirme kriterlerinin alt havza ve mikro havza düzeyinde** Arc GIS ortamında haritalar üzerinde detaylandırılarak uygunluk analizleri aşamasında kullanılmıştır. Bununla birlikte; **Biyoklimatik Konfor ve AHS Tekniği** ile de birleştirilerek yeni bir yaklaşım çerçevesinde ele alınmıştır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Gereç

Çalışma alanını Kırklareli İli Kofçaz İlçesi oluşturmaktadır. Çalışma ana materyalinin seçiminde idari sınırları yerine doğal eşikleri dikkate alan alt havzalar ve her bir alt havzanın içindeki mikro havzalar dikkate alınmıştır. Öyle ki; planlamada doğal eşiklerin dikkate alınmasının temel amacı, sürdürülebilirliktir (Suri, 2018). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plan Raporu'nda, "sınırları sosyo-ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak değişen bölgeler yerine, doğal sınırları değişmeyen havza ölçeğinde ele alınmanın, öncelikle doğal dengeleri sürdürülebilirlik açısından daha anlamlı bir yaklaşım olduğu belirtilmiştir (Anonim, 2000a). Onuncu Kalkınma Planında da; doğal kaynakların etkin kullanımında havza ölçeğinin gözetilmesinin öncelikli olduğu belirtilmiştir. Garipoğlu (2012) de çalışmasında; idari, siyasi veya ekonomik gibi değişken ayırmalardan uzak; tamamen doğal (jeolojik- jeomorfolojik- hidrografik) ayrıma dayanan havza sınırlarının, doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımların planlanması açısından uygun bir ünite olduğunu vurgulamıştır. Öyle ki; Türkiye Mekânsal Strateji Planı'na ilişkin Kapsam Belirleme Raporu, çevre politikaları kapsamında da; tüm doğal kaynaklarımızın sürdürülebilir yönetiminin havza temelli olması ilkesi benimsenmiş ve havzaların (tarım, su) sürdürülebilir kalkınma amaçları ile korunması ve etkin yönetimi hedeflenmiştir (Anonim, 2020a). Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Raporu kapsamında ise; "Kırsal çevrenin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması" amacı çerçevesinde, "ekoloji ve iklimle uyumlu mikro havza temelli ve talep yönlü üretim planlamasının yapılması" hedeflenmiştir (Anonim, 2018a). Tuna (2012) de; havza planlama ve yönetiminin, sürdürülebilir kalkınma temelinde doğal kaynakların optimum kullanımı ve ekolojik dengenin korunmasında en uygun yöntem olduğunu belirtmiştir (Tuna, 2012). Çelik (2005) de çalışmasında; havza ölçeğinde planlamanın, kırsal kalkınma alanında doğru yapılanma için gerekli olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte ekoloji temelli bir çok mekânsal planlama çalışmalarında da, kırsal ve kentsel alanlara yönelik olarak havza ve mikro havza ölçeğinin etkili olarak kullanılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur (Forman, 1995; Jones, vd., 1997; Uzun, vd., 2015; Kiper, vd., 2017; Yüksel, vd., 2020). Bu çalışmalarda, mikro havzalar, peyzaj analizlerine ilişkin elde edilecek tüm analiz sonuçlarının görsel hale getirilmesinde önemli bir coğrafi veri olarak kullanılmıştır. Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nun "Kırsal çevrenin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması" amacına yönelik olarak da, ekoloji ve iklimle uyumlu mikro havza temelli ve talep yönlü üretim planlamasının yapılması gerekliliği hedeflenmiştir (Anonim, 2018a). Bu durum da üst ölçek plan kararlarının da mikro havzatemelli çalışmaların önemini destekleyen diğer bir sonuçtur. Buradan yola

çıkılarak, ana materyal olarak Kofçaz İlçesi'nde mikrohavzalar temel alınmış ve yöntem süreci çerçevesinde verilerin işlenmesi, değerlendirilmesi ve analiz edilmesinde 145 adet mikrohavza üzerinden hareket edilmiştir.

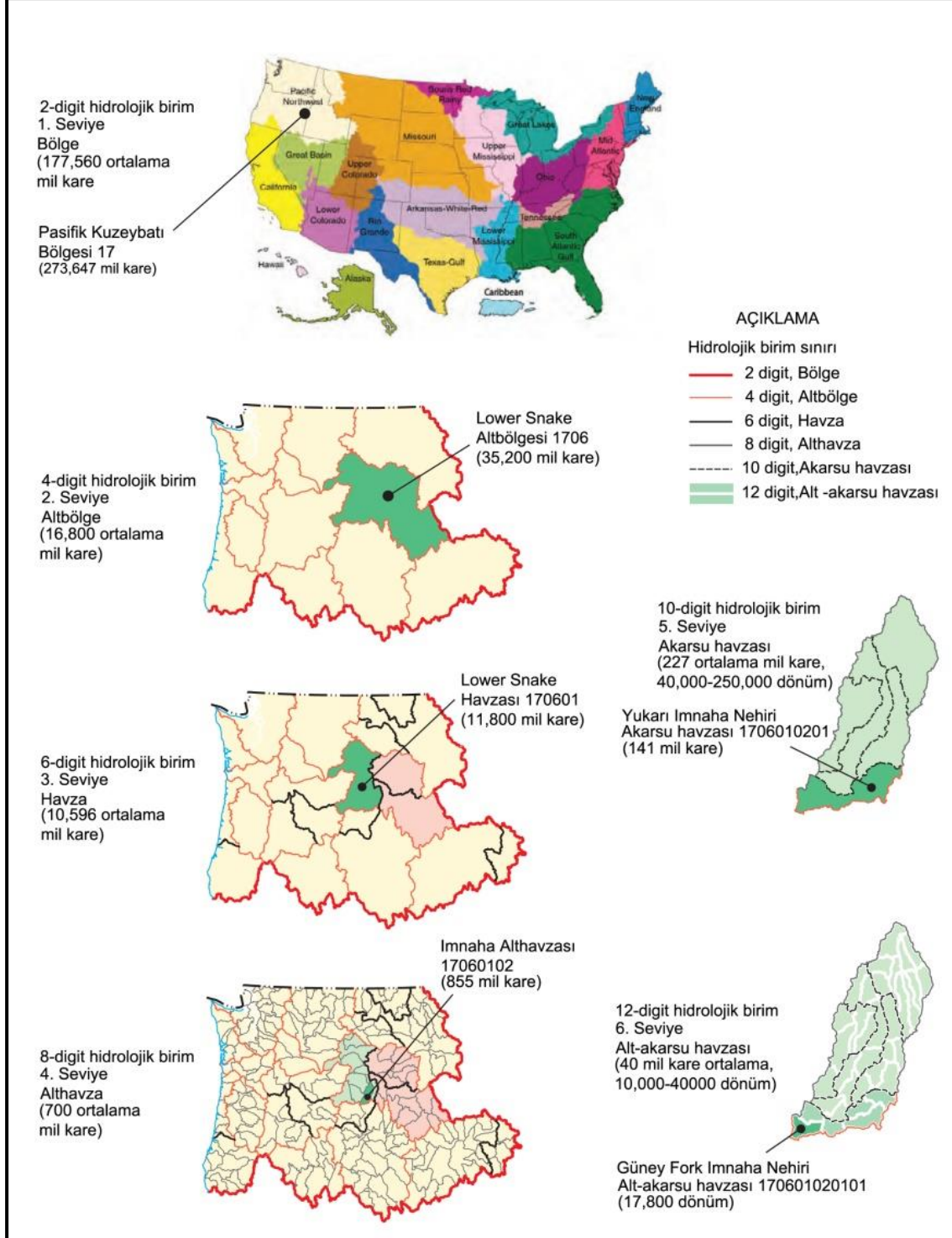
DSİ (2018)'e göre; Türkiye yüzey suyu havzaları; Türkiye'de mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından jeomorfolojik, hidromorfolojik ve topoğrafik yapı dikkate alınarak 26 adet akarsu havzası ve DSİ tarafından da 25 adet ana su toplama havzası sınırlandırılmıştır. Ülkemizde hidrolojik çalışmalara yönelik ise 13086 adet mikro havza sınırı belirlenmiştir (Anonim, 2020a). Meriç havzası 1 nolu, Marmara havzası 2 nolu havza olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle proje alanında mikro havzaların kodlandırılmasında öncelikle 1 ve 2 nolu havza vurgusu yapılmıştır. Proje alanının bulunduğu Kofçaz ilçesinin bu iki havza arasında bölünmektedir (Şekil 9, Tablo 6).

Şekil 9. Türkiye'nin ana nehir havzaları (Ulusal Havza Yönetim Stratejisi, 2014)

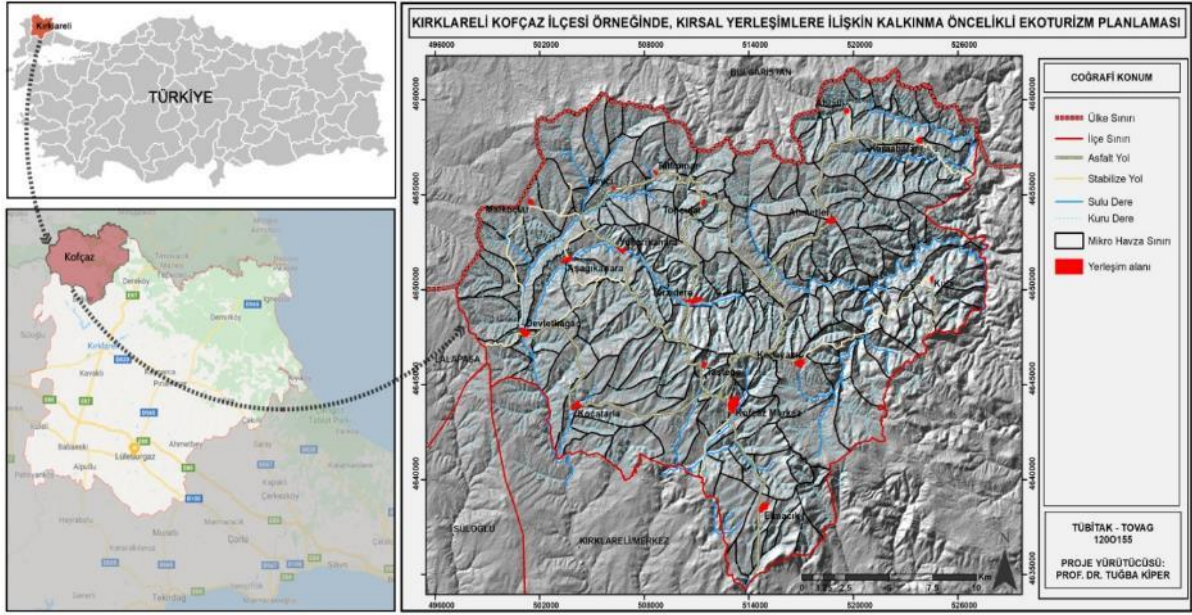
İlgili kodlama çalışmaları sırasında Amerika Doğal Kaynak Koruma Birimi Jeolojik Sörvey ve Tarım Bölümü (U.S. Geological Survey and the U.S. Department of Agriculture, Natural Resources Conservation Service) tarafından 2013 yılında hazırlanan Ulusal Havza Sınırları Veritabanı için Federal Standartlar ve Süreçler (Federal Standards and Procedures for the National Water shed Boundary Dataset (WBD) isimli yayından yararlanılmıştır. U.S. Geological Survey 2013'e göre, hidrolojik ünitelerin oluşturulması 6 aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar sırasıyla; Bölge, Alt Bölge, Havza (Basin), Alt Havza, Akarsu Havzası

(watershed) ve Alt Akarsu Havzası olarak adlandırılmış ve sınıflandırılmıştır (USGS, 2013) (Şekil 10). Çalışmada benzer bir yaklaşımdan hareket edilmiştir.

Şekil 10. Amerika'daki alt havza sınıflandırması (USGS, 2013)

Çalışma alanı coğrafi konum haritası Şekil 12'de verilmiştir. Kofçaz, Ülkemizin kuzeybatı doğrultusunda Yıldız (Istranca) Dağları'nın eteklerinde Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde, yer alan Kırklareli İli'ne bağlı ilçesidir. İlçe merkeze bağlı 2 mahalle (Yeşillik ve Yeni Mahalle) ve 16 köyden (Ahlatlı, Ahmetler, Aşağıkanara, Beyci, Devletliagaç, Elmacık, Karaabalar, Kocatarla, Kocayazı, Kula, Malkoçlar, Tastepe, Tatlıpınar, Terzidere, Topçular, Yukarıkanara) oluşan, 530.000 dekarlık yüzölçümüne sahip bir yerleşim birimidir (Şekil 12).

Şekil 12. Çalışma alanı konumu

Kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlama amaçlı olarak proje alanı seçimi temel ölçütleri ise aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Kofçaz ve kırsal yerleşimleri, Trakya Bölgesi içerisinde en küçük nüfusa ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahiptir.
- Kırklareli İli ilçeleri arasında gelişmişlik derecesi açısından göreceli olarak en sonda yer almaktadır. Öyle ki; sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yapılan "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması 2017" kapsamında yayımlanan çalışmaya göre; Kofçaz, 5. gelişmişlik kademesinde ve ilçe sıralamasında 872 ilçe içinde 757. sırada olduğu tespit edilmiştir. Kırklareli ilinde ise 8. sıra ile en son sırada yer almıştır (Yılmaz, vd., 2019). DPT tarafından 2004 yılında yapılan "*İlçelerin Sosyo-ekonomik Sıralaması Araştırması*" raporunda ise 3. kademe de yer alıp, 460. sırada, Kırklareli İli ilçeleri arasında da yine en

son sırada yer almıştır (Dinçer ve Özasan, 2004). Bu çalışmalarda; gelişmişlik parametreleri olarak; nüfus, şehirleşme oranı, nüfus artış hızı, nüfus yoğunluğu, nüfus bağımlılık oranı ortalama hane halkı büyüklüğü tarım sektöründe çalışanlar oranı, sanayi sektöründe çalışanlar oranı, hizmetler sektöründe çalışanlar, işsizlik oranı, okur yazar oranı, bebek ölüm oranı, fert başına genel bütçe geliri, vergi gelirlerinin ülke içindeki payı, tarımsal üretimin ülke içindeki payı dikkate alınmıştır. 2017 ve 2004 yılları arasında yapılan bu iki araştırma kıyaslandığında geçte 13 yıl zarfında Kofçaz'ın ilçe sıralamaları içerisindeki sırası 297 adet gerilemiş, gelişmişlik kategorileri içerisinde de 3. sıradan 5. sıraya (toplam 6 adet gelişmişlik kategorisi bulunmaktadır) düşmüştür. Bu durum Kofçaz özelinde kırsal kalkınma öncelikli gelişim stratejilerinin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

- Kofçaz ve kırsal yerleşimlerinin önemli bir bölümü orman içi ve orman kenarı köyü statüsündedir.
- Kofçaz, Anadolu'yu Avrupa'ya ve Bulgaristan'a bağlayan önemli yol güzergahları içerisinde yer almayıp, Kırklareli İl yolu bağlantısı bulunmaktadır.
- Kırsal yerleşimlere ilişkin tarihi-arkeolojik-sosyal-yerel değerlerdir (Tarihi değerler:Trak, Bizans ve Anadolu kültürü, tarihi yol izi, arkeolojik değerler: tümülüs, menhir, dolmenler, kale, nekropol alanı, sosyal değerler: Gacallar, Boşnaklar, Pomaklar, Muhacirler, Alevi-Bektaşî kültürü, yerel değerler: şayak dokumaları, yerel tat potansiyeli).

3.2 Yöntem

Yöntem, belli bir amaca ulaşmada izlenecek yolu gösteren bir süreç olup, farklı aşamaları içerir. Çalışma kapsamında geliştirilen yöntem;

- Yerel kaynak değerlerini destekleyen (mekânsal duyarlılık)
- İlgili paydaşların görüş ve beklentilerini dikkate alan (katılımcı yaklaşım)
- Arazi ve büro çalışmalarının birlikte yürütüldüğü, bilgi temelli,
- Doğal ve kültürel verilerin CBS aracılığı ile işlendiği, depolandığı ve sorgulandığı (veri bilgi sistemi temelli)
- Teknik açıdan kullanılabilir,
- Çevresel açıdan sürdürülebilir,
- Sosyal açıdan kabul edilebilir,
- Ekonomik yönden uygulanabilir bir yaklaşım içermektedir.

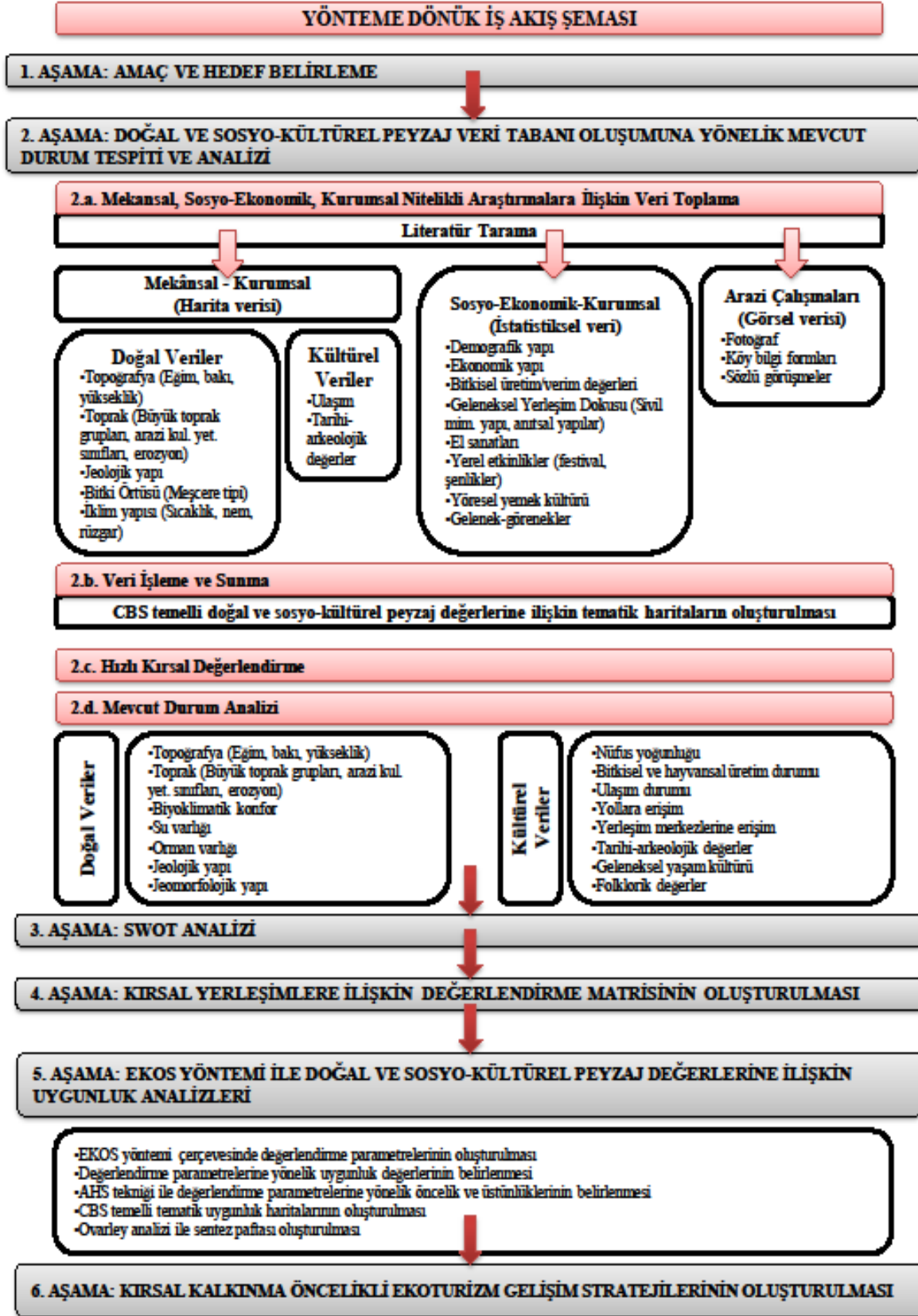
Çalışma kapsamında geliştirilen yöntem ve yaklaşımın, kırsal kalkınma öncelikli ekoturizme yönelik yapılacak planlama çalışmalarda Ülkemizdeki benzer alanlara da uygulanabileceği düşünülmektedir.

Çalışma 6 aşamada gerçekleştirilecektir. Genel yöntem akış şeması Şekil 13'de verilmiştir.

1. AŞAMA: Amaç ve Hedef Belirleme

Çalışma sürecinde, amacın belirlendiği ilk aşamadır. İlk aşamada; ekoturizme yönelik planlama şartlarının ve önceliklerinin belirlenmesi ile hedeflerin ortaya konulması için, öncelikle "Neredeyiz?" ve "Nereye varmak istiyoruz" sorularına yanıt aranmalıdır. Bu noktada Nereye varmak istiyoruz? Bunu ortaya koyan, neyi gerçekleştirmek istediğinizi açıklayan amaç belirleme, planlamanın konusudur ve süreci başlatan ilk etmendir. Öyle ki; planlamanın "*Belirli amaçlara ulaşmak için yapılan eylemler dizisi*" tanımı ile birlikte, Davidoff ve Reiner (1962)'e göre; *planlı bir eylem için, sürecin ereğini oluşturan, önceden belirlenmiş ancak süreç içinde tekrar analiz edilebilen bir dizi amaç ve hedeften yola çıkar* (Ersoy, 2012) ibaresi dikkate alındığında, amaç belirleme planlama çalışmalarında ilk etabı oluşturan önemli bir aşamadır. Bu kapsamda; çalışma başlangıcında amaç ve hedeflerin net bir biçimde tanımlanması planlama çalışmalarının başarısını arttıran en önemli dayanaktır. Buradan yola çıkılarak, yöntem dahilinde "amaç ve hedef belirleme" proje çalışmasının ilk aşamasını oluşturmaktadır.

Zaman içerisinde kentleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisi ile birlikte, kır- kent arasındaki etkileşim ve denge değişikliğe uğramıştır. Bu noktada özellikle nüfusun kentsel yerleşimlere doğru kayması ile birlikte kırsal nüfus giderek azalış göstermiştir. Öyle ki 1927 yılında Türkiye'de toplam nüfusun %75,8'i kırsal alanlarda yaşarken, bu oran günümüzde % 10,49'a gerilemiştir (TÜİK, 2021). Yıllar içerisindeki kent-kır arasındaki bu değişim, azalan nüfus ile birlikte, kırsal alanların; fiziksel, mekânsal, teknik ve sosyo-kültürel açıdan etkilenmesine neden olmuştur. Bu noktada kırsal kalkınma; ekonomik, sosyal ve çevresel değişimlerin uzun dönemde tüm halkın refahını artıracak biçimde düzenlenmesini sağlayan dinamik ve sürdürülebilir bir süreç olup, yerel değerlere dayalı olarak sosyal, mekânsal ve ekonomik potansiyellerin geliştirilmesini hedeflemektedir (Moseley, 2003; Malkoç, vd., 2020). Dolayısıyla kırsal kalkınma; mekansal, çevresel, ekonomik, toplumsal ve kültürel boyutları bulunan bir süreci içerir. Keza Ülkemiz Kalkınma Planları içerisinde Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kırsal kalkınma, doğal kaynakların kullanımı ve yönetimi temelinde sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde değerlendirilmiştir (Anonim, 2000a).

Şekil 13. Yöntem akış şeması

Dokuzuncu Kalkınma Planı çerçevesinde DPT tarafından hazırlanan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi I Belgesi kapsamında ise; kırsal kalkınma *“Kırsal alanda, sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını esas alarak, bir taraftan kırsal kesimin gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılması amacına yönelik, diğer taraftan çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözeterek, yerelde farklılaşan sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri, ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak, çok sektörlü yaklaşımla planlanan faaliyetler bütünü”* şeklinde tanımlanmıştır (Anonim, 2006b). Onbirinci Kalkınma Planı çerçevesinde de kırsal kalkınmada özellikle, sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışıyla, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ve nüfusun kırsalda tutundurulması hedeflenmiştir. Bu amaçla; köylere özgü geleneksel zanaat ve el sanatları, agro-turizm, coğrafi işaretli ürünler, süs bitkileri, bağcılık, arıcılık, balıkçılık, kümes hayvancılığı, alternatif tarım ürünleri yetiştiriciliği, tarım ve gıda ürünlerindeki geleneksel üretim ve saklama bilgisini gelecek kuşaklara taşıyacak girişimler ve işbirlikleri gibi alanların desteklenmesi de öngörülmüştür. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020) ile de kırsaldaki yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu biçimde geliştirilmesi ve sürdürülmesi amaçlanmıştır (Anonim,2013b). Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı'nda ise; yaşam ve mekân kalitesinin iyileştirilmesinin desteklenmesi kırsal, kentsel, bölgesel katmanda potansiyeller ve sektörel öncelikler göz önünde bulundurularak yerinde kalkınmanın sağlanması hedeflenmiştir (Anonim,2019b). 2020 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan genelgeye göre de sürdürülebilir katılımcı kırsal kalkınma prensipleri çerçevesinde nüfusu kırsalda tutan strateji ve hedeflere ihtiyaç bulunduğu ve Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi'nin hazırlanması gerektiği belirtilmiştir ([https://www. tarimorman. gov.tr/ TRGM/ Belgeler](https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler)). Üst ölçek planlarda yerinde kalkınma ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi gerekliliği çerçevesinde kalkınma ile turizm ilişkilendirilmiştir. Öyle ki; Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; **ekoturizmin çevresel değerleri korurken, aynı zamanda kırsal bölgelerde ekonominin çeşitlilik kazanmasında etkili olduğu** belirtilmiştir (Anonim, 2000b). Dokuzuncu ve Onuncu Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporlarında ise, **“Sürdürülebilir gelişmenin unsuru olarak turizm”** başlığı altında **“Doğa turizmi ve ekoturizm, turizmin gelişmesi ve zenginleşmesinde rol oynayan temel unsurlar olarak kabul edilmesi”** hedeflenmiştir (Anonim, 2014a). Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023) Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporunda da ekoturizme yönelik hedefler arasında; **“ekoturizm bölgelerinin belirlenmesi ve bu alanlara yönelik taşıma kapasitelerinin tespit edilmesi”** ile **“ekoturizm bölgelerinin planlı gelişiminin sağlanması”** yer almıştır (Anonim, 2018b). Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde yapılan III. Turizm Şurası'nda da ekoturizmin de içerisinde bulunduğu farklı turizm türlerinin geliştirilmesi ve turizmin dikkatli bir şekilde planlandığında ve

izlendiğinde, korunan alanlar ve çevresinin sürdürülebilir kalkınmasında önemli bir araç olabileceği öngörülmüştür. Yine aynı Şura'da turizm planlamasının yeniden ele alınması çerçevesinde turizm master planlarının veya destinasyon bazında gelişme stratejileri ve mekânsal planlama kararlarının oluşturulması, üzerinde önemle üzerinde durulan konular arasında yer almıştır (Anonim, 2017a). Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Havza Yönetim Stratejisi (2014-2023)'ün hedeflerinden biri de havzalarda ekoturizm gibi alternatif gelir yaratıcı faaliyetlerin geliştirilmesinin desteklenmesi öngörülmüştür (Ulusal Havza Yönetim Stratejisi, 2014). Bununla birlikte; Aydın ve Türker (2010)'in de belirttiği gibi; Türkiye'de orman köylüleri diğer kırsal yerleşimlere oranla önemli ölçüde düşük olup, ekonomik yapıları önemli ölçüde orman kaynaklarının kullanımına ve küçük ölçekli geçimlik tarımsal faaliyetlere dayanmaktadır. Orman köylerinin bulunduğu yerleşimler için de ekoturizm kalkınmayı teşvik eder konumdadır.

Yukarıda belirtilen tüm esaslara bağlı olarak; ekoturizm, kalkınmada anahtar bir rol oynamış ve üst ölçek planlarla ilişkilendirilmiştir. Öyle ki Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planında ortaya konan gelişme eksenlerine göre planda yer alan **“Tematik eksen 11: Turizmin çeşitlendirilmesi”** ekseninin altında **“Alternatif turizm türleri arasında ekoturizm”** yer almıştır. Bununla birlikte çalışma alanı olarak belirlenen Kırklareli İli Kofçaz İlçesi de üst ölçek planlarda ekoturizmle ilişkilendirilmiştir. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı'nda belirlenen **yedi tematik turizm gelişim koridorları** kapsamında; **Kırklareli-Edirne ve Tekirdağ illerini kapsayan alan “Trakya Kültür Koridoru”** olaraktanımlanmıştır (Anonim, 2007). Bununla birlikte; **1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda Kofçaz İlçesi “kırsal merkez”** olarak tanımlanmış olup, **agro-eko turizmin** geliştirileceği alan olarak değerlendirilmiştir (Trakya Çevre Düzen Plan Raporu, 2009). **TR 21 Trakya Bölge Planı'nda (2014-2023) bölgenin rekabet gücünün artırılmasına yönelik olarak turizmin geliştirilmesi hedeflenirken;“Bölge'nin kuzeyinde ve Karadeniz sahilinde yer alan Saray, Kofçaz, Vize ve Demirköy ilçeleri ve Kastro, Kıyıköy ve İğneada gibi kıyı beldeleri ile birlikte orman köylerinin koruma-kullanma dengesi çerçevesinde “Eko-Agro Turizm Koridoru” olarak geliştirilmesi öngörülmüştür (TR21 Trakya Bölge Planı, 2013). TR 21 Trakya Turizm Master Planı'nda (2013-2023); Kofçaz; bitkisel ve hayvansal üretim potansiyelinin turizm açısından değerlendirilmesi ve markalaşma amacıyla eko-agro turizmin geliştirilmesi ve doğa sporlarının yaygınlaştırılması** öngörülmüştür (Trakya Bölgesi Turizm Master Planı, 2012). **Kırklareli İl Çevre Düzen Planı'nda; Kofçaz İlçesi'nde Ahlatlı, Tatlıpınar, Kocayazı, Ahmetler, Elmacık, Karabalar, Topçular, Kula, Terzidere, Kocatarla, Malkoçlar, Taştepe, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Devletliğağaç köylerinde ekolojik tarım ve kontrollü tıbbi**

aromatik bitki toplayıcılığı, organik hayvancılık ve arıcılık” gibifaaliyetlere yönelik potansiyeller taşıdığı belirtilmiştir (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009). Aynı plan kapsamında Kofçaz'da agro-eko turizmin geliştirilmesi öngörülmektedir. Kofçaz İlçe Vizyon Planında yerel kalkınma öncelikleri arasında değerlendirilmiş olup, eko-agro turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve eko-turizm geliştirilmesine yönelik planlamaların yapılması öngörülmüştür (Anonim, 2012b). Trakya Kültür Öncelikli Yol Haritası'nda; Kofçaz'ın da içinde yer aldığı Ergene Havzası kuzey koridoru olarak belirlenen bölge; Osmanlı Döneminde, “Sultan Yolu” olarak, Roma döneminde “Via Militaris” (Ordu Yolu) olarak tanımlanmıştır. Ergene Havzası'nın kuzey kısmında bulunan İstanbul ile Balkanlar'ı bağlayan koridor, bölge içinde tarihte en yoğun yerleşim aksıdır. Bu kapsamda proje alanı da kalkınma öncelikli ekoturizme yönelik olarak üst ölçek planlarla da uyumlu bir nitelik taşıması açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır (ÇEKÜL, 2012).

Bu noktada **kalkınmanın başarısı, etkin ve sürdürülebilir bir ekoturizm planlama, yönetim ve işbirliğine** bağlıdır. Öyle ki; Collings vd. (2001)'nin de belirttiği gibi; turizm planlamasında amaç, belirtilen gereksinimlere ve tercihlere göre çeşitli turizm faaliyetlerini barındıracak en uygun mekansal modeli bulmaktır. Böylelikle bu projede; tüm bu değerlendirmeler doğrultusunda, bu aşamanın temel sorusu **Nereye varmak istiyoruz?** u destekler nitelikte; **“Üst ölçek plan kararlarında ekoturizm gelişim alanı olarak öngürülen alanlarda turizm gelişimi mekânsal anlamda nasıl olmalıdır? ve Ekoturizm gelişimi sürecinde, kalkınma öncelikli turizm stratejileri öngörüsü ne olmalı ve kimler tarafından uygulanmalıdır?”** sorularına yanıt aranarak kısa ve uzun dönemli gerçekleştirilecek amaçlar tanımlanmıştır.

Buna göre proje kapsamında kısa dönemde gerçekleştirilecek amaçlar:

- Doğal ve kültürel peyzaj değerlerinin ortaya konması (Coğrafi Bilgi Sistemi ortamında veri tabanı oluşturulması)
- Kırsal yerleşim alanlarının özgün mekânsal karakterinin saptanması (CBS tabanlı tematik haritalar)
- Yerel halk ve ilgili paydaşların ekoturizme yönelik görüş, beklenti, farkındalık ve algılarının belirlenmesi ve ilgili paydaşların planlama sürecindeki rolünün artırılması (Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı ve arazi gezileri)
- Kırsal yerleşim alanlarının yerel kimlik değerlerinin belirlenmesi (Kırsal yerleşmelere ilişkin kimlik kartları)
- Çalışma alanına ilişkin iç ve dış dinamiklere ilişkin durum değerlendirmesi (SWOT Analizi)

- Biyoklimatik konfor şartları açısından turizme elverişli alanların saptanması (Biyoklimatik Konfor Analizi)
- Ekoturizm potansiyeli belirleme çalışmalarında kullanılacak değerlendirme parametrelerinin öncelik ve önem derecelerinin belirlenmesi (Analitik Hiyerarşi Süreci)
- Ekoturizm gelişimi açısından uygun alanların belirlenmesi (EKOS Yöntemi)
- Kalkınma öncelikli ekoturizm çerçevesinde; mekânsal, toplumsal ve ekonomik gelişme stratejilerinin belirlenmesi

Uzun dönemde gerçekleştirilmesi planlanan amaçlar ise;

- Üst ölçek plan kararlarının alt ölçek plan kararlarında uygulanabilirliğinin sağlanması ve ilgili paydaşlara destek sunulması
- Mekânsal açıdan duyarlı, sosyal açıdan kabul edilebilir, ekonomik açıdan sürdürülebilir bir ekoturizm planı ile yerel halkın yaşam kalitesinin artırılması
- Çalışma alanına ilişkin kalkınma öncelikli ekoturizm çerçevesinde yol haritasının belirlenmesi
- Çalışma alanına ilişkin yerel ayırt edici özelliklerin ön plana çıkarılarak rekabet gücünün artırılması,
- Çalışma alanına yönelik eko-turizm gelişimi için bir rehber oluşturulması,
- Çalışma alanının tanınabilirliğinin sağlanması,
- Yerel ürün destekli ekonominin canlandırılmasıdır.

Bu çerçevede proje çalışması kapsamında; **Ülke kalkınma plan ve stratejileri ile Türkiye Turizm Stratejisi-2023'ün de öngördüğü hedeflere paralel olarak; Üst ölçekli plan kararlarının alt ölçeklerde uygulanabilirliği çerçevesinde; doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri ile öne çıkmış Kırklareli İli Kofçaz İlçesi örneğinde etkin bir kırsal kalkınmanın sağlanması için; yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenler temelinde ekoturizme için uygun olan alanların saptandığı, paydaş temelli ileriye yönelik strateji ve hedeflerinin doğal kaynaklara ilişkin projeksiyonların da dikkate alınarak belirlendiği bir ekoturizm planlaması** hedeflenmiştir.

2. AŞAMA: Doğal ve Sosyo-Kültürel Peyzaj Veri Tabanı Oluşumuna Yönelik Mevcut Durum Tespiti ve Analizi

Bu aşamada, "Neredeyiz?" sorusuna cevap aranmaktadır. Neredeyiz?

- Çalışma alanının ekoturizm açısından kaynak değeri yaratacak doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri nedir?
- Ekoturizme yönelik özgün ve üstün nitelikli yerel değerler nelerdir?
- Yerel halk ve ilgili kurum temsilcilerinin turizme yönelik algı, farkındalık ve yapabilecekleri nelerdir?

Benzer çalışmalar ile kurum ve kuruluşlardan elde edilen bilgiler, büro çalışmaları ve arazi çalışmaları çerçevesinde; doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanının oluşturulduğu aşamadır. Öyle ki Erdoğan (2015) de çalışmasında; **“doğru, güncel harita ve verilerden elde edilmesi planlama sürecinde yürütülecek tüm çalışmaların ve alınacak kararların bilimsel bilgi temeline dayanması gerektiğini yerine getirebilmesinin ön koşuludur”** diyerek veri toplamanın önemine dikkat çekmiştir. Bununla birlikte; Tatar ve Armatlı Köroğlu (2017)da **kırsal alanların sahip olduğu doğal ve kültürel-tarihi potansiyellerin yerel kalkınmada girdi sağladığını belirterek**, doğal ve sosyo-kültürel değerlerin varlığı ile kalkınma arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Onbirinci Kalkınma Planı'nın Kırsal Kalkınma başlığı altındaki hedefleri arasında **“Köy envanteri tüm illeri kapsayacak şekilde güncellenecek ve köy envanteri bilgi sistemi oluşturulacaktır”** ibaresi yer almaktadır (Anonim, 2019a). Bu durum da üst ölçek planlarda, kırsal kalkınma temelinde köy envanterlerinin gerekliliğini ortaya koyan diğer bir örnektir.

2.a. Mekânsal, sosyo-ekonomik, kurumsal nitelikli araştırmalara ilişkin veri toplama:

Bu aşama; yöntem çerçevesinde yer alan “yerel kaynak değerlerini destekleyen” yaklaşımının özünü oluşturmaktadır. Bu aşamada yapılan çalışmalar aşağıda maddeler şeklinde açıklanmıştır.

- Konu (Kırsal kalkınma, kırsal planlama, ekoturizm kalkınması, kırsal peyzaj planlama ve ekoturizm planlaması, biyoklimatik konfor vb.) ve alana ilişkin yapılmış ilgili literatürün (tez, makale, rapor) incelenmesi: Literatürden elde edilen bilgiler; projeye ilişkin amaç ve hedeflerin saptanması aşamasından, yöntem akış süreci içerisinde belirtilen son aşamaya kadar çalışmada destekleyici ve yol gösterici olmuştur.
- İlgili kurum ve kuruluşlarının hazırladığı üst ölçekte mekânsal ve sosyo-ekonomik plan, rapor vb. temin edilmesi, (Ulusal Kalkınma Planları, Türkiye Mekânsal Strateji Planı'na ilişkin Kapsam Belirleme Raporu (2020), Türkiye Turizm Stratejisi (2023), Ulusal Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013), Kırsal Kalkınma Eylem Planı 2015-2018, 1/100.000 ölçekli Trakya Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzen Planı, 1/25.000

ölçekli Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, Trakya Bölgesi Turizm Master Planı (2013-2023), Kofçaz İlçe Vizyonu): İlgili raporlardan proje çalışmasının kavramsal dayanağını ve hipotezini oluşturma açısından yararlanılmıştır.

- İlgili kurum ve kuruluşlarının hazırladığı, basılı ve/veya sayısal harita temin edilmesi (Harita Genel Komutanlığı D17C3, D18D4, D18D3, D18C4, E17B2, E18A1, E18A2, E18B1, E18A3 No'lu Sayısal Topoğrafik Haritalar, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1/25.000 Ölçekli Sayısal Toprak Haritası, MTA 1/25.000 ölçekli Jeoloji Haritası, Orman Genel Müdürlüğü 1/25.000 ölçekli Orman Amenajman Haritası, MTA 1/25.000 ölçekli Sayısal Jeoloji Haritası): proje alanının doğal peyzaj değerlerine ilişkin veri tabanı oluşumu aşamasında yararlanılmıştır.
- İlgili kurum ve kuruluşlarının hazırladığı istatistiki verilerin temin edilmesi (Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden alınan uzun yıllar (1980-2018) iklim verileri, DİE ve TÜİK'den alınan nüfus, eğitim, cinsiyet ve sosyo ekonomik durum verileri, Kırklareli İl ve Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüklerinden temin edilen tarımsal yapıya ilişkin veriler, Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden elde edilen turizm değerlerine ilişkin veriler): proje alanının sosyo-kültürel peyzaj değerlerine (sosyo-ekonomik durum, geleneksel yaşam tarzı, yerleşim durumu vb.) ilişkin veri tabanı oluşumu aşamasında yararlanılmıştır.
- Yerel halk, köy muhtarları ve kurum temsilcileri ile yapılan görüşmelerden elde edilen form ve belgelerin incelenmesi (Köy bilgi formları (EK-1), Hızlı Kırsal Değerlendirme formları (EK-2))
- Arazi çalışmaları sırasında elde edilen görsel materyallerin incelenmesi (arazi gözlemleri sırasında çekilen fotoğraflar, proje alanının tanımlanması ve görsellerle desteklenmesi amacıyla kullanılmıştır.

2.b. Veri İşleme ve Sunma

Bu aşama; ilgili kurum ve kuruluşlardan, arazi gezilerinden, gözlemlerden elde edilen mekânsal, sosyo-ekonomik nitelikli verilerin CBS aracılığı ile tematik haritalara dönüştürülmesi sürecini içermektedir. Bu aşama; yere özgü kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlama yaklaşımı çerçevesinde, kırsal peyzaja ilişkin mekansal kararlar üretmek için veri temini aşamasında anahtar rol oynar. Bu aşamada yapılan çalışmalar aşağıda maddeler şeklinde açıklanmıştır

- İlgili kamu kurum ve kuruluşlardan temin edilen sayısal haritalar CBS paket yazılımlarıyla (Arcmap 10.2) tematik haritalara (Eğim, bakı, yükseklik, büyük toprak

grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları, erozyon, hidrolojik yapı, jeomorfolojik yapı, orman amenajman, ulaşım durumu) dönüştürülmüştür.

- Araştırma kapsamında geliştirilen haritalar, 1/25.000 ölçekli olarak hazırlanmış olup, ulaşım ağı, mikro havza sınırları, köy yerleşimleri ile kuru ve sulu dereler, referans oluşturmak amacı ile her bir analiz haritasında kullanılmıştır.
- Biyoklimatik konfor durum haritası üretilme amaçlı, Kırklareli İl İklim istasyonundan alınan uzun yıllar yıllık ortalama sıcaklık, rüzgar ve bağıl nem verilerinden yararlanılmıştır.
- İlgili kurum ve kuruluşlarının hazırladığı istatistiki veriler CBS paket yazılımlarıyla (Arcmap 10.2) tematik haritalara (bitkisel üretim durumu, hayvansal üretim durumu, kültürel ve arkeolojik değerler) ve (doğal bitki varlığı, doğal hayvan varlığı, nüfus bilgileri, sağlık, eğitim durumu, festival ve şenlik durumu, erişilebilirlik durumu) grafik ve çizelgelere dönüştürülmüştür.

2.c. Hızlı Kırsal Değerlendirme Çalışmasının Yapılması: Bu aşama; yöntem çerçevesinde yer alan “İlgili paydaşların görüş ve beklentilerini dikkate alan” katılımcı yaklaşımının özünü oluşturmaktadır.

Geçmişte yaşanan planlama deneyimlerinden yola çıkılarak bugün gelinen noktada; gerek turizm gerekse de kalkınma amaçlı yapılan planlarda, yöre halkının ve diğer ilgi gruplarının görüş, beklenti ve rollerinin belirlenmesi ve tanımlanması oldukça önemli olduğu görülmektedir. İlgili planlarda, özellikle katılımcı yaklaşım ve işbirliği temel ilke olarak benimsenmiştir. Bu kapsamda yöntem çerçevesinde katılımcılığı sağlamak için “Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği” kullanılmıştır. Yerel aktörlerin kendi yerel bölgelerinde uygulanacak projeler ve gerçekleştirilecek strateji ile ilgili olarak karar alma süreçlerinin farklı aşamalarına katılma sürecini içeren "katılımcılık" (Sevilmiş, 2016) esasına dayalı olarak geliştirilen Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği, 1970'lerin sonunda bir sosyal bilim yaklaşımı olarak uygulanmıştır. Başlangıçta gelişmekte olan ülkelerde kırsal kalkınma projelerinde araç olarak kullanılmıştır. Özellikle ziraat alanında, tarım ekosistem analizlerinde sosyal ormancılıkta sulama projelerinde ve sosyolojik yaklaşımlarda ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Katılımcılığın vurgulandığı kırsal kalkınmaya ilişkin üst ölçekli plan kararlarının, alt ölçekli kararlarda uygulanabilirliği amacıyla kullanılan bir tekniktir (Cavestro, 2003; Xiang, 1995; Beebe, 1995; Gülçubuk, 2000; Kiper, vd., 2010; Cengiz ve Çelem, 2005; Kiper, vd., 2015; Özlü ve Beyazlı, 2016). Günümüzde; HKD Tekniği, kırsal planlama ve uygulama amaçları için proje alanının kapsamlı sosyo-kültürel, ekonomik ve ekolojik değerlendirmelerine yönelik bilgi edinmek için sosyal bilimlerin mülakat ve anket yöntemlerinden uyarlanan bir tekniktir. Teknik esas olarak; yerel tarımsal koşullar, sorunlar ve özelliklerin 'anlaşılmasını' sağlamak için tasarlanmış belirli

bir coğrafi bölgeye ilişkin bilgileri oldukça hızlı bir şekilde toplamak, analiz etmek ve değerlendirmeye dayanır. Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği; "sınırlı bir süre içinde kırsal alana ilişkin yeni bilgilerin edinilmesi dahil olmak üzere çıkarımlar, sonuçlar, hipotezler veya değerlendirmeler çıkarmak için tasarlanmış herhangi bir sistematik faaliyet" olarak tanımlanmıştır (Grandstaff ve Grandstaff, 1985; Molnar,1991; Kashyap, 1992; Blackburn ve Holand,1999; Ghorbani ve Khodamoradi, 2011).

Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği, kırsal alanlara ilişkin olarak, kısa sürede bilgi edinme, hipotez oluşturma, sonuçlara varma ve verileri güncelleme gibi katkılar sağlar. Hipotezler katılımcılarla birlikte saptanabilmekte, veriler çoğunlukla grup çalışmalarıyla birlikte değerlendirilmekte ve yorumlanmaktadır.

Aynı zamanda; harcama ve zamandan tasarruf sağlayarak, tespit edilen problemleri çözmek için stratejiler geliştirmek amacıyla yerel bilgi, ihtiyaçlar ve topluluk potansiyelinin nispeten hızlı bir şekilde değerlendirilmesine imkan sağlayan geleneksel anket yöntemlerine göre çekici bir alternatif oluşturur. Genel bir konudan başlayarak bir çalışmanın temasını veya yönünü kontrol etmeye yardımcı olur. Yerel paydaşlar ile uzman grup arasında etkileşimi ve bilgi alışverişini teşvik eder, deneyim imkanı sağlar ve üretilen bilgiler yerinde analiz edilir. Hem yerel halk hem de yerel karar vericiler gibi farklı hedef gruplara uygulanabilir. Öyle ki; HKD, Arthika (2020)'nin belirttiği gibi; amacı ne olursa olsun, herhangi bir olası sonuçtan "yararlanıcı" olan kişileri içermelidir. Uzmanlar ve yerel paydaşlar birbirlerine bilgi vermektedir. Avantajlarının yanı sıra; deneyim gerektirmesi, dikkatle uygulanması, geniş bir alan için yüksek kaliteli sonuçlar elde edilememesi gibi birtakım dezavantajları da bulunmaktadır (Molnar, 1991; Xiang, 1995; Beebe, 1995; Jackson ve Ingles, 1998; Özkaya, 2000; Chambers, 2002; Jackson ve Ingles, 2004; Wilkins vd., 2004; Arthika, 2020; <https://www.apo-tokyo.org/publications...>; <https://projects.ncsu.edu/...>).

Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği'nin, başarılı kullanımı Xiang (1995)'e göre; aşağıdaki faktörleri gerektirir:

- Süreci yönetecek, uzman grupların deneyimli kişilerden oluşturulması. Çünkü multidisipliner bir ekip, kırsal yaşam ve planlama eylemi ile ilgili kırsal kaynaklar hakkındaki bilgileri ve hipotezleri ortaya çıkarmak, analiz etmek ve değerlendirmek için basit, standart olmayan yöntemler ve yerel halkın bilgilerini kullanır. Bunun için de uzman ekibin, konuşma, gözlem ve analizdeki becerileri ve deneyimleri, koordinasyonları ve çok disiplinli bakış açısı, bu tekniğin başarısı için oldukça önemlidir.

- Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği kullanımı, yeni bilgiye ihtiyaç duyan ve hızlı bir şekilde değiştirilebilen projeler için etkilidir.
- HKD; en çok, uzun vadeli ve tutarlı yeni bilgilere hızlı bir şekilde ihtiyaç duyan projeler için yararlıdır, ancak çok sayıda kantitatif istatistiksel veri içeren veya uzun süre belirli bir duruma odaklanan projeler için uygun değildir.
- HKD, özellikle küçük ölçekli (örneğin köy) kalkınma planlaması için uygundur.
- HKD, küçük bir alan için hızlı kalitatif veya kantitatif analiz için uygundur.

Dolayısıyla, yukarıda verilen bilgilere dayanarak, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği; kırsal alanlar hakkında yerel düzeyde bilgi edinme, tutum ve motivasyonların değerlendirilmesi, anket ve deneylerden elde edilen nicel verilerin yorumlanması ile hipotezler ve yaklaşımların geliştirilmesi aşamalarında başarılı bir şekilde kullanılır (Kumar, 1993).

HKD, mevcut kaynaklara ve hedeflere bağlı olarak mevcut kayıtların gözden geçirilmesini, temel bilgi kaynağı görüşmelerini, odak grup görüşmelerini, doğrudan gözlemi ve akış diyagramlarını ve içerebilir. Dolayısıyla bu teknik; bilgilendirici görüşmeler, odak grupları, doğrudan gözlemler, topluluk anketleri veya atölyeler çerçevesine yürütülmektedir (Melville,1993; Kumar, 1993; Jackson ve Ingles, 2004). Bunlar;

- Kilit bilgilendirici görüşmeler; tipik olarak, çalışma alanından 15-25 kişi ve çeşitli uzmanlardan oluşan grupla görüşme oluşturulur. Bu görüşmeler yarı yapılandırılmış, niteliksel niteliktedir ve esasen derinlemesine tartışmalardır
- Odak grupları; homojen bir grup oluşturan 8-12 kişi arasında araştırmacının ilgilendiği konular ve deneyimlerle ilgili tartışmalardan oluşur. Bir moderatör konuyu tanıtır, tartışmayı kolaylaştırır ve harekete geçirir.
- Topluluk mülakatları; amaç olarak odak gruplarına benzer, ancak bunlar tipik olarak bir halk toplantısında yapılır ve yerel halk ile katılımcılar arasında kapsamlı bir etkileşim içerir. Görüşmeler genellikle soru-cevap yoluyla gerçekleştirilir.
- Doğrudan gözlemler; esas olarak, gördüklerini, duyduklarını ve deneyimlediklerini ayrıntılı bir gözlem formuna kaydedilmesi ile gerçekleştirilir.
- Mini anketler; olasılık dışı örnekleme stratejisi kullanılarak 25-75 kişiye uygulanan yapılandırılmış ancak kısa (1-2 sayfalık) anketlerden (genellikle kapalı uçlu sorular içerir) oluşur (Kumar, 1993).

HKD, grup tipi (mülakat) görüşme tekniğini oluşturmaktadır. Yöntem; inceleme, insanlarla tanışma, soru sorma, dinleme, tartışma, problemi saptama, çözüm, fırsatlar ve haritalama ya

da diyagramlama şeklinde yürütülmektedir. Bu süreç; kırsal alanda yaşayan paydaşların yerel potansiyelleri ve sorunları analiz ettiği, bilginin paylaşıldığı, ortak fikrin üretildiği, belirlenen problemin çözümüne yönelik öngörülerin yapıldığı bir süreci kapsar (Chambers, 1991; Chambers, 2002).

Mevcut durumun saptandığı, nerede? sorusunun yanıtının belirlendiği aşamadır. "*Hangi kaynaklara sahibiz? Nadide özellikler nelerdir? Alana kimlik kazandıran özgün değerler nelerdir? Peyzajda neler iyi işlemiyor? Neleri iyileştirmeye gereksinim vardır? vb., Planın başarısına katkısı olacak dış faktörler nelerdir? Alanın fırsat olarak değerlendirilebilecek kaynakları nelerdir? Hangi plan, politika ya da değişimler planlama sürecini ve başarısını kolaylaştırabilir?"* vb. gibi birtakım soruların da cevapları envanter çalışmaları sonucuna göre şekillenmektedir (Tazebay, 2018).

2.d. Mevcut Durum Analizi

Alanın geneline ilişkin mevcut verilerin, problemlerin ve senaryonun uygulamaya geçmesi için gerekli çalışmaların yapıldığı aşamadır. Bradley ve Hammond (1992)'a göre; analiz, planlama için gerekli bir ön adımdır ve planlama boyunca devam eder. Bununla birlikte; Ullah ve Hafız, 2014'ün belirttiği gibi; uygun ekoturizm alanlarının belirlenmesi; jeolojik yapı, iklim koşulları, toprak türleri, topografik yapı, arazi kullanımı, bitki örtüsü çeşitliliği, altyapı gibi faktörler dahil olmak üzere çeşitli mekansal değişkenlerin ölçülmesini ve değerlendirilmesini gerektirir (Ullah ve Hafız, 2014). Çalışmada bu aşamada gerçekleştirilen süreçler Tablo 7'de sunulmuştur. Büro ve arazi çalışmalarına dayalı olarak geliştirilen bu aşama, CBS temelli olarak tematik haritalara dayalı olarak yürütülmüştür.

Tablo 7. Mevcut durum analizi kapsamında gerçekleştirilen süreçler ve ilgili veri kaynakları

BÜRO ÇALIŞMALARI	Doğal Veriler	
	MSB. Harita Genel Komutanlığı	Eğim, baki, yükseklik grupları, jeomorfolojik yapı
	Mülga Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1/25.000 ölçekli sayısal toprak haritası	Büyük toprak grupları, arazi kullanım yetenek sınıfları, erozyon
	Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü iklim verileri	Biyoklimatik konfor durumu
	Tarım ve Orman Bakanlığı Kırklareli Orman Müdürlüğü Orman Amenajman Planı	Alana ilişkin doğal bitki örtüsü ve orman varlığı kapallılık durumu
	MTA (Maden Tetkik Arama Enstitüsü)	Jeolojik yapı
	Kültürel Veriler	
	TÜİK ve DİE nüfus verileri	Nüfus dağılımı, nüfus yoğunluğu, cinsiyet, yaş dağılımı, vb.
	Kırklareli İl Tarım ve Orman Genel	Bitkisel ve hayvansal üretim durumu (Verim,

	Müdürlüğü, Kofçaz İlçe Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü	üretim miktarı, üretim ve ekim alanı, çiftçi eğitimi ve yayım faaliyeti, tarımsal kooperatifler vb.)
	MSB. Harita Genel Komutanlığı	Ulaşım durumu, yollara erişim, yerleşim merkezlerine erişim durumu
	Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Tarihi ve arkeolojik değerler, geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği, folklorik değerler, geleneksel mimari yapı
ARAZI ÇALIŞMALARI	Veri Kullanım Türü: Arazi gözlemleri, yerel halk ile görüşmeler, merkezi ve yerel yönetim temsilcileri ile görüşmeler,	
	Su varlığı, yüzey şekilleri, bitki örtüsü, manzara noktaları vb.	
	Hane sayısı, köyün tarihi geçmişi (kuruluş yılı, etnik köken vb), geçim kaynakları (sahip olunan arazi büyüklüğü ve çeşidi, yetiştirilen ürünler, üretim-pazar ilişkisi vb.) alt-üst yapı durumu (eğitim, sağlık, sosyal donanım ve alt yapı)	
	Ekoturizm gelişimi açısından bakış açısı, farkındalık oluşumuna yönelik görüşleri	

3. AŞAMA: Kırsal Yerleşimlere İlişkin Değerlendirme Matrisinin Oluşturulması

Bu aşamada **elde edilen bilgilerin bir bölümü bir sonraki aşamada yer alan doğal ve sosyo-kültürel peyzaj çeşitliliğe ilişkin ölçütlere temel** oluşturacaktır. Dolayısıyla bu aşamadan elde edilen bulgular, ekoturizme uygun alanların belirlenmesi için oluşturulan EKOS yönteminin bir kısmına veri temin edecektir. Bu kapsamda; proje alanı içerisinde yer alan **16 köy; topoğrafya, biyoklimatik konfor, toprak yapısı, orman durumu, jeomorfolojik yapı olmak üzere** doğal kimlik bileşenleri, **yerleşimin fiziki yapısı, etnik köken, tarihi-arkeolojik, etnografik, mitolojik değerler, yerel etkinlikler ve nüfus olmak üzere** kültürel kimlik bileşenlerigibi kriterler çerçevesinde bir matris oluşturulmuştur. Bu matris (Tablo 8), köy muhtarlarına uygulanan köy bilgi formları, yerel halk ile yapılan görüşmeler, literatür incelemeleri, arazi gezileri ve Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı sonucu elde edilen veriler ve mevcut durum analizi kapsamında üretilen tematik haritalar kapsamında değerlendirilmiştir. Kırsal yerleşim değerlendirme matrisine yönelik değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesinde; Geray, 1985; Türkdogan, 2006; Roberts, 2003; Görmüş, 2012; Erdem, 2012; Köse ve Şahin, 2017; Topçuoğlu, 2018 ve Topçuoğlu ve Kiper, 2020'den yararlanılmıştır.

Ayrıca bu aşamada, her bir kırsal yerleşime ilişkin google earth görüntüleri üzerine yapısal kullanımlar, dereler ve tesviye eğrileri sayısal olarak işlenerek, yatay ve dikey yönde kesitler alınmış ve görsellerle desteklenmiştir. Bu durum, köy yerleşim planı çerçevesinde arazi formunun belirlenmesini sağlamıştır.

Tablo 8. Kırsal yerleşimlere ilişkin doğal ve kültürel kimlik temelli değerlendirme matrisi örneği

YERLEŞİME İLİŞKİN KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:																	
COĞRAFİ KONUM:																	
NÜFUS:	1965-1975	1976-1986	1987-1997	1998-2008	2009-2020												
İL'E UZAKLIK:							İLÇE'YE UZAKLIK:										
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik						Eğim											
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
TOPRAK YAPISI							ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI							☐ İşinsal ☐ Lineer ☐ Merkezli ☐ Toplu ☐ Dağınık										
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektaşlı	Gacal	Muhacir	Pornak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI							☐ Elektrik ☐ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☐ Yol ☐ Okul ☐ İnternet ☐ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☐ Muhtarlık ☐ Kanalizasyon										

4. AŞAMA: Swot Analizi

Proje alanına yönelik **problemlerin, potansiyel ve risklerin belirlenmesinde, stratejilerin oluşturulmasında yönlendirici** olması (Tazebay, 2018) nedeniyle Swot Analizi tercih edilmiştir.

GZFT (SWOT) Analizi, incelenen sürecin veya durumun Güçlü yönler (*Strenghts*) ve Zayıf yönleri (*Weaknesses*) ile dışsal çevreden kaynaklanan Fırsatlar (*Opportunities*) ve Tehditleri (*Threats*) saptamakta kullanılan bir stratejik planlama aracıdır (Yavuz ve Baycan, 2017).SWOT, çeşitli konularda kısa veya uzun vadeli karar verme ile strateji ve düzen seçme yöntemidir. Bu yöntem, iç ve dış faktörlerden oluşan iki matristen oluşur. İç faktörler, bir kümenin veya bir bölgenin veya konunun zayıf yönleri (W) ve güçlü yönleriyle (S) ilişkilidir ve dış faktörler, bir bölgenin veya sistemin fırsatları (O) ve tehditleri (T) ile ilgilidir (Khayyati ve Somayye, 2014). SWOT matrisi, stratejik planlamada seçilen alanın güçlü ve zayıf yönleri (iç faktörler) ile tehditler ve fırsatlar (dış faktörler) arasındaki bağlantıyı sunarak, stratejileri belirlemek için bir çerçeve sağlar (Genç, vd., 2018). Güçlü Yönler; planlama alanının diğerlerine göre avantaj sağlayan özellikleri, zayıf yönler; planlama alanının diğerlerine göre dezavantajlı kılan özellikler, fırsatlar: projenin kendi yararına yararlanabileceği unsurlar,tehditler: alan için sorun yaratabilecek, çevredeki unsurlar olarak tanımlanır (Abyaa, vd., 2015). İç ve dış faktörlerin analizine dayanan Swot Analizi kalkınma odaklı planlama sürecinin önemli bir parçası olup, bu yöntem, iç ve dış ortamlara ilişkin mevcut koşulların değerlendirilmesinde etkili bir araçtır (Reihanian, vd., 2012; Kumar Mallick, vd., 2020). Mondal (2013)'e göre de turizme yönelik yapılan Swot analizi yönteminde; Güçlü yönler ve fırsatlar, değerlendirilen alanın değerlerini ve çekiciliğini temsil eder ve zayıf yönler ve tehditler, sürdürülebilir turizm gelişiminin kısıtlamalarına atıfta bulunur.

Swot Analizi; sürdürülebilir kalkınma ve turizm planlama çalışmalarında; bir değerlendirme ve planlama yöntemi olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Hossain ve Khanal, 2020; Kumar Mallick vd., 2020; Mustika ve Khrisna, 2018; Kişi, 2019; Ghorbani, vd., 2015; Vladi, 2014; Ganjali, vd., 2014; Falsolayman ve Sadeghi, 2013; Javanmard ve Mahmoudi, 2008; Ommani, vd., 2009 ve Reihanian, vd., 2012 sürdürülebilir kalkınma için Swot analizi kullanan çalışmalara örnektir).

Arazi çalışmaları, yerel yönetim ve kamu kurumlarından alınan bilgiler, yerel halk ile yapılan karşılıklı görüşmeler, araştırma alanı ve benzer alanlar için daha önceden yapılmış çalışmalar, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği uygulamasından ve kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrisinin oluşturulmasıaşamasından elde edilen ve araştırma bulgularından

elde edilen sonuçlar doğrultusunda oluşturulmuştur. Swot analizi kapsamında geliştirilecek **güçlü yönler, alanın geleceğe yönelik hedeflerini destekleyecek, zayıf yönler ise geleceğe yönelik olarak alınması gereken önlemlere temel** oluşturacaktır. Akpınar Külekçi ve Bulut (2013), Kızılaslan ve Ünal (2014), Güngör ve Arslan (2004), Kiper (2006), Ganjali vd. (2014), Goranczewski ve Puciato (2010); Hong ve Chan (2010), Arsic, vd. (2017); Topçuoğlu, (2018); Sumarmi (2018); Çelik (2020) tarafından SWOT analizi ekoturizm stratejilerinin geliştirilmesinde analiz yöntemi olarak kullanılmıştır.

5. AŞAMA: Ekos Yöntemi İle Doğal Ve Sosyo-Kültürel Peyzaj Değerlerine İlişkin Uygunluk Analizleri

Ekoturizm potansiyelinin ortaya konması ve ekoturizme yönelik öncelikli alanların belirlenmesi amacıyla yönelik olarak EKOS (Ekoturizm Olanakları Spektrumu) yöntemi kullanılmıştır.

Ekos yöntemi, ekoturizme yönelik kaynak değerlerinin ve ekoturizm olanaklarının belirlenmesi ve ekoturizm faaliyetlerine göreceli öncelikler saptanmasında önemli bir araç olup, ekoturizm planlaması ve yönetimine katkı sağlamaktadır (Boyd ve Butler, 1996; Neth, 2008; Ajlaoni, 2011). With (2011)'e göre ise; ECOS, ekoturizm öncelikli kalkınmanın analizi için bir araç olup, çevresel ve sosyo-ekonomik açıdan sürdürülebilir ekoturizm stratejileri geliştirmek için çok önemlidir (Poyyamoli, 2018).

Ekoturizm Olanakları Spektrumu (ECOS) yöntemi ilk defa, Boyd ve Butler 1996 tarafından, "Managing ecotourism: an opportunity spectrum approach" başlıklı çalışmada kullanılmıştır. Bu çalışmada; ekoturizm için fırsatların belirlenebileceği mevcut yaklaşımlara dayanan yeni bir çerçevenin ana hatlarını çizmek amaçlanmıştır. Bu çerçevede; ekoturizm varlıklarının kaynak değerlerinin belirlenmesi ile ekoturizm faaliyetlerine göreceli öncelikler saptanması amacıyla Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS) yöntemi geliştirilmiştir. Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS) yöntemi çerçevesinde; (1) Ulaşılabilirlik, (2) Ekoturizmin diğer kaynaklarla ilişkisi, (3) Bölgesel çekicilikler, (4) Turistik altyapı, (5) Ekoturistlerin yetenek ve bilgileri, (6) Sosyal etkileşim düzeyi, (7) Ziyaretçilerin ekoturizm kaynağı üzerindeki etkisi ve bu etkinin kontrol edilmesi, (8) Alanın uzun dönemli olarak korunması için geliştirilen yönetim tarzı gibi değişkenlerden oluşan 8 temel kriter kullanılmıştır (Boyd ve Butler, 1996). Boyd ve Butler (1996)'in, Ekos yöntemi çerçevesinde kullandığı bu kriterler, daha sonra farklı araştırmacılar tarafından araştırma alanı özelinde çeşitli değişiklikler ve uyarlamalar yapılarak geliştirilerek, çeşitli biçimlerde değerlendirilmiştir. Çeşitli araştırmacılar tarafından EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. EKOS yönteminde temel alınan değerlendirme kriterleri

Değerlendirme Ölçütleri	Neth (2008)	Açıksöz vd. (2010)	Uzun vd. (2010)	Türker (2013)	Hardy vd. (2014)	Rahman (2014)	Kiper vd. (2015)	Cengiz vd. (2016)	Salıcı (2018)	Rudianto vd. (2019)	Alam (2019)	Meydan (2020)	Kabataş (2020)	Yiğit (2020)
Ulaşılabilirlik	x			x	x	x	x		x	x	x		x	x
Ekoturizmin diğer kaynaklarla ilişkisi	x				x	x				x				
Bölgesel çekicilikler	x				x	x				x	x			
Turistik altyapı	x			x			x		x	x	x		x	x
Ekoturistlerin yetenek ve bilgileri	x				x				x		x			
Sosyal etkileşim düzeyi	x				x				x	x	x			
Ziyaretçilerin ekoturizm kaynağı üzerindeki etkisi					x	x	x		x	x	x			
Alanın uzun dönemli olarak korunması için geliştirilen yönetim tarzı	x			x						x				
Kaynağın fiziksel çekiciliği									x					x
Turistik üstyapı imkanları				x			x		x				x	x
Sosyokültürel yapı		x	x	x			x	x					x	x
Ekonomik yapı		x	x	x				x					x	x
Biyolojik ve fiziksel yapı		x	x					x			x			
Ekoturizm kaynağının doğal peyzaj çekicilikleri							x						x	
Görsel çeşitlilik									x					
Habitat çeşitliliği									x					
Özel sektör ilgisi	x													

Tablo 9'a göre; araştırmacıların EKOS Yöntemi çerçevesinde geliştirdikleri değerlendirme ölçütlerinde benzerlikler ve farklılıklar olmakla birlikte; genellikle sosyo-kültürel peyzaj

özelliklerinin (ulaşılabilirlik, turistik altyapı, sosyo-kültürel yapı) baskın olduğu saptanmıştır. Proje çalışması kapsamında Boyd ve Butler (1996)'ın ECOS (Ecotourism Opportunity Spectrum - Ekoturizm Fırsat Spektrumu) yöntemi; genel planlama kararları çerçevesinde, ekoturizme yönelik kaynak değerlerinin belirlenmesi amacıyla kullanılmış olup, çalışma ve alan özelinde çeşitli değişiklikler ve uyarlamalar yapılarak değerlendirilmiştir. Çalışmada kullanılan EKOS yöntemi gerek ana çerçevesi gerekse de kullanılan ölçütler açısından diğer çalışmalardan farklılıklar içermektedir. Bu farklılıklar aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Ekos Yöntemi birçok çalışmada anketlere ve uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilmiş olup, ana ve alt ölçütlere verilen puanların toplanması esasına dayanmıştır (Boyd ve Butler, 2006; Neth, 2008; Türker, 2013; Hardy, vd., 2014; Alam, 2019). Çalışma kapsamında ise Ekos Yöntemi, literatür verileri, uzman görüşleri, Hızlı Kırsal Kalkınma Tekniği çerçevesinde elde edilen verilere dayalı olarak geliştirilen alt ölçütlere verilen puanların CBS ortamında tematik haritalara işlenmesi ve uygunluk analizleri ile sentez paftasının elde edilmesi esasına dayanmıştır.
- Ekos Yönteminde kullanılan ölçütler ana ve alt ölçütler çerçevesinde geliştirilmiştir. Proje çalışmasında, ana ve alt ölçütlerle birlikte üçüncül düzeyde de ölçütler geliştirilmiştir.
- Ekos yöntemi Kiper vd. (2015)'nin yaptıkları çalışma dışında diğer çalışmalarda idari sınırlar çerçevesinde kullanılmıştır. Proje çalışmasında ise, mikro havzalar çerçevesinde değerlendirmeler yapılmıştır.
- Çalışma kapsamında kullanılan EKOS yöntemi, Biyoklimatik Konfor Analizi ve AHS teknikleri ile birlikte değerlendirilmiştir.
- Proje çalışmasında; iklimsel verilere ilişkin ölçütler biyoklimatik konfor değerleri çerçevesinde kullanılarak, ilgili haritalara aktarılmıştır.
- Proje çalışmasında; geliştirilen ölçütlerin nitelik ve nicelik olarak değişken olması nedeniyle, değişkenler arasında üstünlük ve önem derecelerinin belirlenmesi için Çok Ölçütlü Karar Verme (Multiple Criteria Decision Making (MCDM) Tekniklerinden tek ölçüte dönüşen yöntemlerden (Değer/ Fayda Temelli) AHS Metodu kullanılmıştır.

Ekos yöntemi çerçevesinde ilk olarak **ekoturizm kaynaklarına ilişkin değerlendirme parametreleri** oluşturulmuştur. Bu parametreler; **literatür bilgileri, tematik haritalar, Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı, Swot analizi ve kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrislerinden elde edilen sonuçlar** doğrultusunda geliştirilmiştir. Öyle ki; ekoturizmde; kültür (yaşam biçimi), yerel miras (geleneksel yerleşim dokusu, el sanatları, gastronomik ve folklorik değerler vb.), peyzaj (bitkisel çeşitlilik, doğal manzara etkisi, orman varlığı, etkili su

ögesi, renk etkisi/canlılık, orijinallik/ özgünlük/ korunmuşluk vb.), doğa, çevreyi koruma ve sosyo-ekonomik bütünlük önemli rol oynayan faktörlerdir (Kiper, vd., 2015). Bununla birlikte; WTO (1993) ve Weaver ve Opperman (2000)'in belirttiği gibi; Dünya Turizm Örgütü tarafından yayımlanan klavuzlarda ekoturizmin “kaynak değerleri”, doğal ve kültürel çekicilikler şeklinde tanımlanmıştır. Doğal çekicilikler; topografya, iklim, hidroloji, yaban hayatı, vejetasyon şeklinde alt sınıflara ayrılırken, kültürel turizm çekicilikleri ise; yer (tarih öncesi kalıntılar, tarihi mekânlar) veya olay (fuar, festival, folklorik değerler) şeklinde ele alınmıştır (Akgün, vd., 2020). Doğal ve kültürel ekoturizm çekiciliklerinin yanı sıra, başarılı bir ekoturizm planlamasında, yerel alt yapı (su kaynakları, iletişim olanakları), üst yapı (konaklama, beslenme, rekreasyon.. vb.) olanakları ile ilgili paydaş grupların etki ve rollerinin tanımlanması da oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamında Ekos yöntemi çerçevesinde; değerlendirme parametreleri, Boyd ve Butler (1996), Gulinck vd. (2001); Bi (2005); Khalid, Hashim ve Rahman (2010), Khalid, Nasır ve Ahmad (2010), Jurowski (2010), Açıksöz vd. (2010), Uzun vd. (2010), Türker (2013), Yaseera ve Sharma (2014), Gültekin (2014), Uzun vd. (2015); Kiper vd. (2015), Salıcı (2018), Kabataş (2020) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. Bununla birlikte Topay, (2003); Cengiz, (2003); Akten, (2008); Güzelmansur, (2012); Atasoy, (2018)'un çalışmaları ile de desteklenmiştir Boyd ve Butler (1996), tarafından geliştirilen ECOS Metodunda; ulaşılabilirlik, ekoturizmin diğer kaynaklarla ilişkisi, bölgesel çekicilikler, turistik altyapı, ekoturistlerin yetenek ve bilgileri, sosyal etkileşim düzeyi, ziyaretçilerin ekoturizm kaynağı üzerindeki etkisi ve bu etkinin kontrol edilmesi, yönetim tarzı gibi değişkenlerden oluşan 8 temel kriter kullanılmasına rağmen çalışmada; 6 temel faktör, 23 parametre ve 73 alt kriter belirlenmiştir (Tablo 10). Değerlendirilmeye alınan ölçüt ve temel kriter sayısının fazla ve çeşitli olması ekoturizm çalışmasının hassasiyetini arttırmıştır. Kriter ve alt ölçütlerin uygunluk değerlerinin sayısal ifadesi için 4'lü Likert ölçeği (4: Çok yüksek, 3: Yüksek, 2: Orta, 1: Düşük) kullanılmıştır. Bu değerlendirmenin yapılmasında Türker (2013)'ün yapmış oldukları puanlamadan yararlanılmıştır. Her bir ölçüt çerçevesinde 23 adet veri/analiz oluşturulan 145 mikro havza düzeyinde ifade edilerek haritalanmıştır.

Tablo 10. EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme ölçütleri ve alt birimleri

EKOS DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ VE ALT BİRİMLERİ		PUAN (1-4)	Ağırlık Katsayısı (100 üzerinden)*		
1. ERİŞİLEBİLİRLİK	1- Yollara Erişim ve yoğunluk durumu		4,1		
	1.1 Yollara erişilebilirlik				
		Ana karayolunun geçtiği mikro havzalar	4		
		Stabilize yolların geçtiği mikro havzalar	2		
	1.2 Yollara erişilebilirlik yoğunluğu	Mikro havzalarda km ² başına düşen yol oranı (uzunluğu)	0-400m/km ² oranında düşük yol yoğunluğu olan mikro havzalar	1	
			400-800m/km ² oranında orta yol yoğunluğu olan mikro havzalar	2	
			800-1200m/km ² oranında yüksek yol yoğunluğu olan mikro havzalar	3	
			1200m/km ² ve üzeri oranında çok yüksek yol yoğunluğu olan mikro havzalar	4	
	2- Yerleşim Merkezlerine Erişim		4,3		
	2.1 Mikro havzalardan yerleşim merkezlerine erişim				
		Yerleşim merkezleri ile temas halinde olan birincil mikro havzalar	4		
		Yerleşim merkezleri ile temas halinde olan ikincil mikro havzalar	3		
		Yerleşim merkezleri ile temas halinde olan üçüncül mikro havzalar	2		
		Yerleşim merkezleri ile temas halinde olan dördüncül mikro havzalar	1		
	3- Ekoturizm Kaynaklarına Erişim		6,2		
3.1 Mikro havzalardan potansiyel rekreasyonel etkinliklerine (doğa yürüyüş alanları, fotosafari alanları, mesire yerleri, yamaç paraşütü alanı) erişim (m)					
	0-5000 m erişim alanında olan mikro havzalar	4			
	5001-10000 m erişim alanında olan mikro havzalar	3			
	10001-15.000 m erişim alanında olan mikro havzalar	2			
	>15.001 ve üzeri m erişim alanında olan mikro havzalar	1			
3.2 Su kaynaklarına (sulu derelere) erişim (m)					
	0-1000 m erişim alanında olan mikro havzalar	4			
	1000-2000 m erişim alanında olan mikro havzalar	3			
	2000-5000 m erişim alanında olan mikro havzalar	2			

		>5000 m erişim alanında olan mikro havzalar	1	
	4- Biyoklimatik Konfor Değeri			5,2
	4.1	Biyoklimatik konfor değeri yüksek olan mikro havzalar (18-23 C)	4	
	4.2	Biyoklimatik konfor değeri orta olan mikro havzalar (13-18C)	3	
	5- Topoğrafik Yapı Çeşitliliği			10,1
	5.1 Yükseklik gruplarındaki çeşitlilik durumu	Dört farklı yükseklik grubunun görüldüğü mikro havzalar	4	
		Üç farklı yükseklik grubunun görüldüğü mikro havzalar	3	
		İki farklı yükseklik grubunun görüldüğü mikro havzalar	2	
		Tek grup yükseklik görülen mikro havzalar	1	
	5.2 Mikro havzalarda ortalama eğim durumu (%)	% 0-18 eğim grubunun hakim olduğu mikro havzalar	4	
		%18-30eğim grubunun hakim olduğu mikro havzalar	3	
		% 30 ve üzerieğim grubunun hakim olduğu mikro havzalar	2	
2- DOĞAL PEYZAJ ÇEKİCİLİK DEĞERLERİ	5.3 Mikro havzalarda bulunan bakı miktarı yoğunluğu	Güney, güneydoğu, güneybatı bakıların baskın olduğu mikro havzalar	4	2,6
		Doğu, batı ve düz bakıların baskın olduğu mikro havzalar	3	
		Kuzeydoğu, kuzeybatı bakıların baskın olduğu mikro havzalar	2	
		Kuzey bakıların baskın olduğu mikro havzalar	1	
	6- Orman Varlığı			9,7
	6.1 Orman varlığı kapallılık durumu	% 10> Boşluklu kapalı	4	
		% 11-40 Gevşek kapalı	3	
		%41-70 Orta kapalı	2	
		%71-100 Kapalı	1	
	7- Su Varlığı			9
	7.1 Mikro havzalar içindeki ormanlık alanlardaki toplam akarsu/dere uzunluğu oran	%75-100 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar	4	
		%50-75 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar	3	
		%25-50 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar	2	
		%0-25 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar	1	
8-Toprak			2,6	
8.1 Erozyon durumu	Yok yada hafif	4		
	Orta şiddetli	3		

		Şiddetli	2	
		Çok şiddetli	1	
	8.2 Mikro havzalardaki arazi kullanım yetenek sınıfları yoğunluğu	II , VII. Sınıfın baskın olduğu mikro havzalar	4	
		III, VI. Sınıfının baskın olduğu mikro havzalar	3	
IV, V. Sınıfın baskın olduğu mikro havzalar		2		
VIII. Sınıfın baskın olduğu mikro havzalar		1		
	9-Folklorik Değerler (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.)			5,6
9.1 Folklorik değerlerin (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda bulunma durumu	Folklorik değerlerin (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda görülme durumunun baskın olması (en az 3 adet)	4		
	Folklorik değerlerin (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda görülme durumunun orta olması(en az 2 adet)	3		
	Folklorik değerlerin (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda görülme durumunun düşük olması(en az 1 adet)	2		
	10- Tarihi Arkeolojik Değerler			9,5
3- KÜLTÜREL PEYZAJ ÇEKİCİLİK DEĞERLERİ	10.1 Mikro havzalarda tarihi arkeolojik değerlere (Dolmen, tümülüs, menhir, türbe – yatır, kale ve manastır) erişilebilirlik	4 ve üzerinde tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar	4	
		3 adet tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar	3	
		2 adet tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar	2	
		1 adet tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar	1	
	11-Yerel Mimari Yapılar			6
11.1. Yerel mimari yapıların bulunduğu mikro havzalar	Yerel mimari yapıların görüldüğü mikro havzalar	4		
	Yerel mimari yapıların görülmediği mikro havzalar	2		
	12. Geleneksel Yaşam Kültürü			4,6
	12.1 Mikro havzalarda geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği	Amuca, Gacal, Pomak, Boşnak kültürünün görüldüğü mikro havzalar	4	
	13. Bitkisel Üretim Durumu			4,1
4- EKONOMİK YAPI ÇEŞİTLİLİĞİ	13.1 Mikro havzalardaki bitkisel üretim ekim alanı yoğunluğu	4001 ve üzeri da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar	4	
		2001-4000 da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar	3	
		1001-2000 da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar	2	
		100-1000 da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar	1	

	14. Hayvansal Üretim Durumu			4,3
	14.1 Mikro havzalardaki toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan miktarı yoğunluğu	3501 ve üzeri sayıda toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar	4	
		2001-3500 arasında toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar	3	
		1001-2000 arasında toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar	2	
		300-1000 arasında toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar	1	
5- TURİSTİK ALT YAPI OLANAKLARI	15-İçme Suyu, Elektrik, İletişim Araçlarının Varlığı			4,5
	15.1 Mikro havzalardaki içme suyu, elektrik, iletişim araçlarının varlığı	İnternet, telefon, elektrik, su vb. tamamının bulunma durumu	4	
		İnternetin ve cep telefonu sinyalinin ulaşamadığı diğer alt yapı elemanlarının bulunma durumu	3	
		İnternet, elektrik, kanalizasyon ve su bulunmama durumu	1	
6- ÖRGÜTLENME DÜZEYİ VE SOSYAL ETKİLEŞİM	16- Nüfus Yoğunluğu			1,5
	16.1 Mikro havzalardaki km² başına düşen nüfus yoğunluğu	1,24-1,84 kişi/km ² arasında nüfus yoğunluğuna sahip olma durumu	4	
		0,63-1,23 kişi/km ² arasında nüfus yoğunluğuna sahip olma durumu	3	
		0,01-0,62 kişi/km ² arasında nüfus yoğunluğuna sahip olma durumu	2	
	17. Örgütlenme Düzeyi			2,9
	17.1. Birlik-kooperatif bulunan mikro havzalar	Birlik-kooperatif bulunan mikro havzalar	4	
		Birlik-kooperatif bulunmayan mikro havzalar	1	
	18. Ekoturizm Algısı			3,2
18.1 Yerel halkın ekoturizme bakış açısı	Olumlu	4		

EKOS yöntemine ilişkin değerlendirme parametreleri oluşturulurken iklim parametrelerinin değerlendirilmesinde Biyoiklimsel Konfor Analizine ilişkin bir yöntem izlenmiştir.

Biyoklimatik konfor durumu; insanın en az miktarda enerji harcayarak çevresine uyabildiği koşullar olup, insanların en az % 80'i için ısı açısından uygun olan veya başka bir deyişle bu durumlarda ne üşüme ne de sıcak hissettiren bir dizi koşul olarak tanımlanmaktadır (Olgay 1973; Topay ve Yılmaz, 2004). Biyoklimatik konfor çalışmalarında amaç; sıcaklık, rüzgar, bağıl nem verilerini kullanarak çalışma alanında hissedilen sıcaklık değerlerini bulmak ve

bulunan bu değerlere göre iklimsel olarak insanların kendilerini konforlu, rahat, sağlıklı ve dinamik hissettikleri konfor bölgelerini tespit etmektir. İklim koşulları, alan kullanım biçimlerinin şekillenmesinde önemli bir araçtır. Bununla birlikte, turistik seyahatlerin de ana nedeni olup, turizm sektörü üzerinde anahtar bir etkiye sahiptir (Smith, 1993; Boniface ve Cooper, 1994; Perry, 1997; Güçlü, 2010). Dolayısıyla da; biyoklimatik konfor durumunun belirlenmesi odaklı farklı amaçlara yönelik olarak, birçok çalışma (Kakvan, vd., 2020; Düzgüneş ve Bezirkan, 2020; Erkek, vd., 2020; Adıgüzel, vd., 2020; Cheng ve Zhong, 2019; Koç, 2019; Gura vd., 2019; Boz, 2017; Çetin, 2016; Özşahin, vd., 2015; Çetin, 2015; Daneshvar, vd., 2013; Yılmaz, vd., 2013; Javan ve Malazadeh, 2013; Matzarakis, vd., 2010; Ramazani Gourbi, 2010; Gomez Martin, 2005; Oliveira ve Andrade, 2007; Zaninovic ve Matzarakis, 2007; Scott, vd., 2004; De Dear, vd., 1997; Perry, 1997; Boniface ve Cooper, 1994; Smith, 1993) yapılmıştır.

Biyoklimatik konfor şartlarının değerlendirilmesi, bazı eşik değerlerin ve indekslerinin belirlenmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Dış mekan biyoklimatik konforunu değerlendirmek için birçok indeks kullanılmaktadır. Bu indeksler arasında; PMV9'un indeksleri, SET10, ET, OUT-SET11, UTCI, PET ve ETFE sayılabilir (Endler ve Matzarakis, 2007; Özşahin, vd., 2015; Özyavuz, 2017; Toy ve Yılmaz, 2010; Güngör ve Cengiz, 2006; Kestane ve Ülgen, 2013; Ateş, 2017).

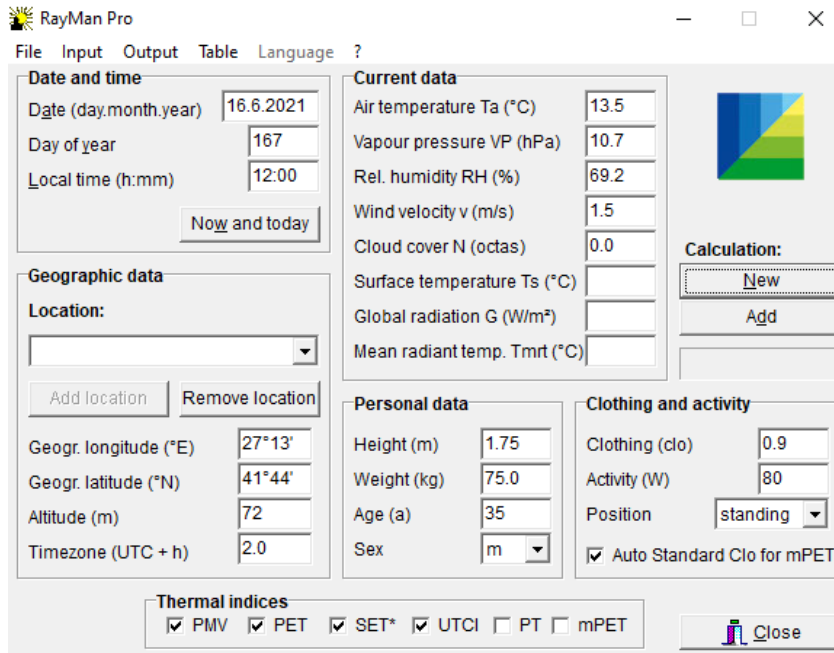
Bu çalışmada biyoklimatik konfor alanlarının belirlenmesinde PET indeksi kullanılmıştır. Biyoklimatik konforun uygunluğunu belirlemek için kullanılan en yaygın indekslerden biri Fizyolojik Eşdeğer Sıcaklık (PET) indeksidir. Fizyolojik Olarak Eşdeğer Sıcaklık (PET), insan ısı enerjisi dengesinden türetilen indekstir. Fizyolojik Eşdeğer indeks, anlaşılması kolay bir indekstir. PET'in oluşturulmasının altında yatan temel fikir, iç mekandaki gerçek termal biyoklimatik koşulların aynı etkiyi yaratması beklenen kurgusal denk bir dış ortama aktarılmasıdır (Bulgan ve Yılmaz, 2017). PET, insan vücudunun iç mekandaki termal koşullarını oluşturan hava sıcaklığı olarak bilinir ve dış mekan konfor koşullarının belirlenmesine yönelik pek çok çalışmada kullanılmıştır (Lin ve Matzarakis, 2008; Çalışkan, vd., 2012; Salata, vd., 2016; Nasrollahi, vd., 2017; Xuan vd., 2019; Abdulrahman Hamad ve Oguz, 2020).

Biyoklimatik konfor analizi için RayMan (Matzarakis ve Rutz, 2005; Matzarakis, vd., 2007; Matzarakis, vd., 2010) modeli kullanılarak, PET hesaplaması yapılmıştır. Özellikle dış mekanlar için geliştirilen ve Fizyolojik Eşdeğer Sıcaklık olarak bilinen (FES= PET

(Physiological Equivalent Temperature) MEMI (Munich Energy Model fo Individuals) modeline dayalı bir modeldir (Fanger, 1970; VDI, 1998; Höpfe, 1999; Şahingöz, vd., 2014).

RayMan'da PET'in termal konfor indeksinin hesaplanmasında, Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden elde edilen Kırklareli İl sınırları içerisinde bulunan 17 iklim istasyonuna ilişkin 1980-2018 yılları arasındaki uzun yıllar aylık ortalama sıcaklık, bağıl nem ve rüzgâr ölçüm değerleri kullanılarak RayMan programı aracılığıyla FES hesabı yapılmıştır (Şekil 14).

RayMan Pro yazılımında kullanılacak olan kişisel fizyolojik bilgiler ise her yıl için sabit olmak kaydıyla program ile gelen ve Şekil 14'de "Personal Data" ve "Clothing and Activity" bölümlerindeki standartlarda belirttiği şekilde kullanılmıştır.

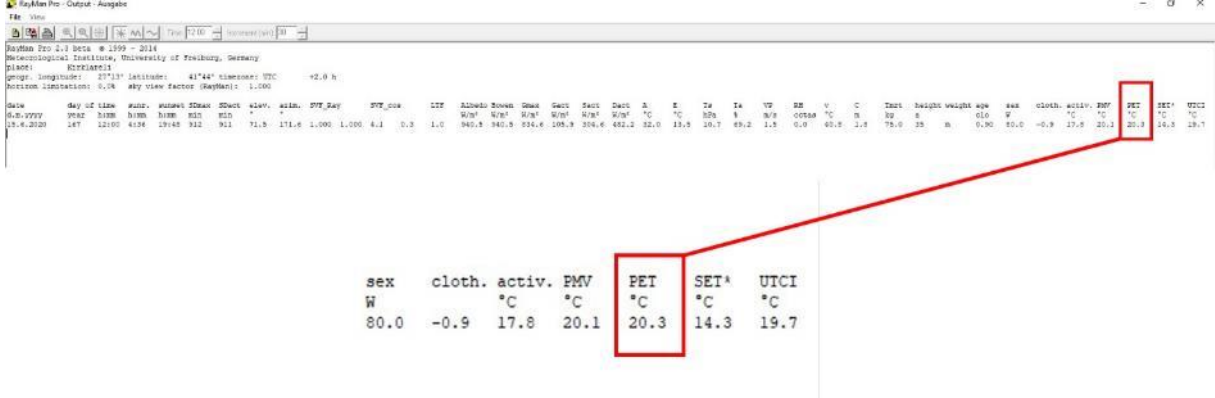

The screenshot shows the RayMan Pro software interface with the following data entered:

Section	Parameter	Value
Date and time	Date (day.month.year)	16.6.2021
	Day of year	167
	Local time (h:mm)	12:00
Geographic data	Location	[Dropdown menu]
	Geogr. longitude (°E)	27°13'
Personal data	Height (m)	1.75
	Weight (kg)	75.0
	Age (a)	35
	Sex	m
	Timezone (UTC + h)	2.0
Current data	Air temperature Ta (°C)	13.5
	Vapour pressure VP (hPa)	10.7
Clothing and activity	Clothing (clo)	0.9
	Activity (W)	80
	Position	standing
	Auto Standard Clo for mPET	☒
	Thermal indices	☒ PMV ☒ PET ☒ SET* ☒ UTCI ☐ PT ☐ mPET

Şekil 14. RayMan programına girilen veriler

RayMan programına her bir meteoroloji istasyonunun koordinatları ve rakımları girilmiş, ardından meteorolojik veriler de girilerek hesaplamalar gerçekleştirilmiştir. Hesaplamalar sonucunda elde edilen PET (FES) değeri (Şekil 15) ArcGIS programında her bir meteoroloji istasyonunun veritabanına işlenmiştir.

Şekil 15. RayMan Pro programı ile yapılan analizler sonrası ortaya çıkan PET (FES) değeri

Elde edilen ve meteoroloji istasyonları veri tabanına işlenen FES sıcaklık değerleri, ArcGis programında Inverse Distance Weighted (IDW) yöntemi ile entepole edilmiştir. Elde edilen haritalar Tablo 11’de verilen biyoklimatik konforu belirleyen konfor zonlarına göre sınıflandırılmış ve çalışma alanına ait biyoklimatik konfor haritası oluşturulmuştur.

Tablo 11. Biyoklimatik konforu belirleyen konfor zonları

PET (°C)	Termal Algı	Fiziksel Stres Derecesi
>41	Çok Sıcak	Aşırı Isı Stresi
35 – 41	Sıcak	Güçlü Isı Stresi
29 – 35	Ilık	Orta Isı Stresi
23 – 29	Hafif Ilık	Hafif Isı Stresi
18 – 23	Konforlu	Termal Stres Yok
13 – 18	Hafif Serin	Hafif Soğuk Stresi
8 – 13	Serin	Orta Soğuk Stresi
4 – 8	Soğuk	Güçlü Soğuk Stresi
≤4	Çok Soğuk	Aşırı Soğuk Stresi

Araştırma alanlarının içerdiği ekoturizm çekiciliklerinin oldukça fazla sayıda ve nitelik itibariyle değişken bir yapıda olması, araştırmada çok kriterli karar verme tekniklerinin uygulanmasını gerektirmiştir. Saaty (1980)'e göre; çok kriterli karar vermenin yaygın olarak kullanılan modellerinden biri, alternatifleri sıralayan veya hedeflerin, kriterlerin ve alt kriterlerin hiyerarşik yapısına göre en uygun alternatifleri seçen Analitik Hiyerarşi Süreci'dir (Saaty, 1980). Öyle ki; Stojković, vd., (2015) çalışmasında; Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) entegrasyonunun, ekoturizm planlamasında karar verme sürecini büyük ölçüde kolaylaştırdığını vurgulamıştır.

Bu kapsamda; değerlendirmeye alınan kriterlerin uygunluk puanlarının verilmesinin ardından, bu kriterlerin birbirlerine göre önemi dikkate alınarak kriterlerin ağırlık puanları, çeşitli bilim dallarındaki uzmanların görüşleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Ekos yöntemi ana ve alt

ölçütlerin öncelik değerleri ve sıralamasını elde etmek amacıyla değerlendirmelerde **üstünlük ve önem derecelerinin** belirlenmesinde **Çok Ölçütlü Karar Verme (Multiple Criteria Decision Making (MCDM)) Tekniklerinden tek ölçüte dönüşen yöntemlerden (Değer/ Fayda Temelli) AHS Metodu kullanılmıştır.**

Analitik Hiyerarşi Süreci - AHS (Analytic Hierarchy Process-AHP) Thomas L. Saaty (2000) tarafından tanımlanmış olan çok ölçütlü karar verme yöntemlerinden biridir. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) bir öz değer yaklaşımı olup, çeşitli faktörleri ikili karşılaştırmalar kullanarak ölçen bir faktörün diğerine üstünlüğünü ölçen bir teknik olup, farklı ölçeklerdeki katmanlarının entegre birimlere dönüştürüldüğü hem nitel hem de nicel kriterlerin tutarlı bir şekilde karşılaştırılmasını içermektedir (Pereira ve Duckstein, 1993). AHS, farklı hedeflerin, kriterlerin ve alternatiflerin düzenlenmesinden ve en iyi alternatifi elde etmek için kriterlerin ikili olarak karşılaştırılmasından oluşur (Gavade, 2014). Saaty (2008)'e göre; AHP sorunun tanımlanması, bir karar hiyerarşisi oluşturulması, araştırmayla ilgili bir dizi ikili karşılaştırma oluşturulması ve türetilen öncelikler kullanılarak karşılaştırılan kriterlerin ağırlıklandırılması olmak üzere dört temel aşama çerçevesinde şekillenmiştir. Taha (2011)'e göre; AHS tekniğinde, karar vericiler, paydaşlar ve/veya uzmanlar tarafından ikili karşılaştırma için bu faktörlere 1 ile 9 arasında belirli sayısal değerler atanır; daha büyük bir değer, bir faktörün daha önemli olduğunu gösterir (Obeidat, vd., 2017).

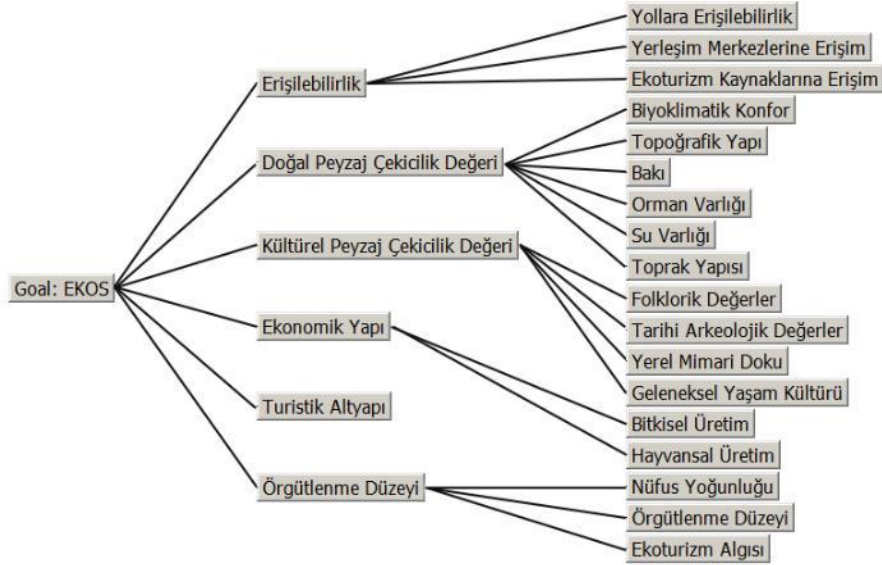
AHS Tekniği; kırsal kalkınma, sürdürülebilir kalkınma planlarının modellenmesi, ekoturizm planlama ve yerleşim planlaması çalışmalarında dünya genelinde yaygın olarak kullanılmaktadır (Oddershede, vd., 2007; Quaddus ve Siddique, 2001; Min, 1994, Akbulak, 2010; Akpınar, 1995; Yılmaz, 1999; Daşdemir ve Yılmaz, 2002; Bhushan ve Rai, 2004; Yılmaz, Ok ve Okan, 2004; Cengiz, 2003; Bunruamkaew ve Murayama, 2011; Cengiz ve Çelem, 2011; Nahuelhual vd., 2013; Dhama vd., 2014, Mobaraki, vd., 2014; Yılmaz ve Surat, 2015; Dhama, vd., 2017; Ilgaz Yıldırım ve Güzel, 2019; Zarghi, vd., 2019; Sahani, 2020; Zabihi, vd., 2020; Mansour, vd., 2020).

Projede, AHS metodu ile ilk olarak, yöntemin uygulanacağı uzmanların seçimi yapılmıştır. İlgili uzmanlar, çalışmanın konusu ile bağlantılı meslekler (Peyzaj mimarı, Şehir Bölge Plancısı, Orman Mühendisi, Coğrafyacı) arasından olmak üzere toplam 12 kişi seçilmiştir. Sonrasında; kriterler ve alt kriterler ile hiyerarşik bir diyagram tanımlandıktan sonra, bir faktörün göreceli önemini veya etkisini belirtmek için karşılaştırma matrisleri hazırlanmıştır. Karşılaştırma matrislerinde ilgili puanların verilmesinde, Saaty (2008) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır (Tablo 12).

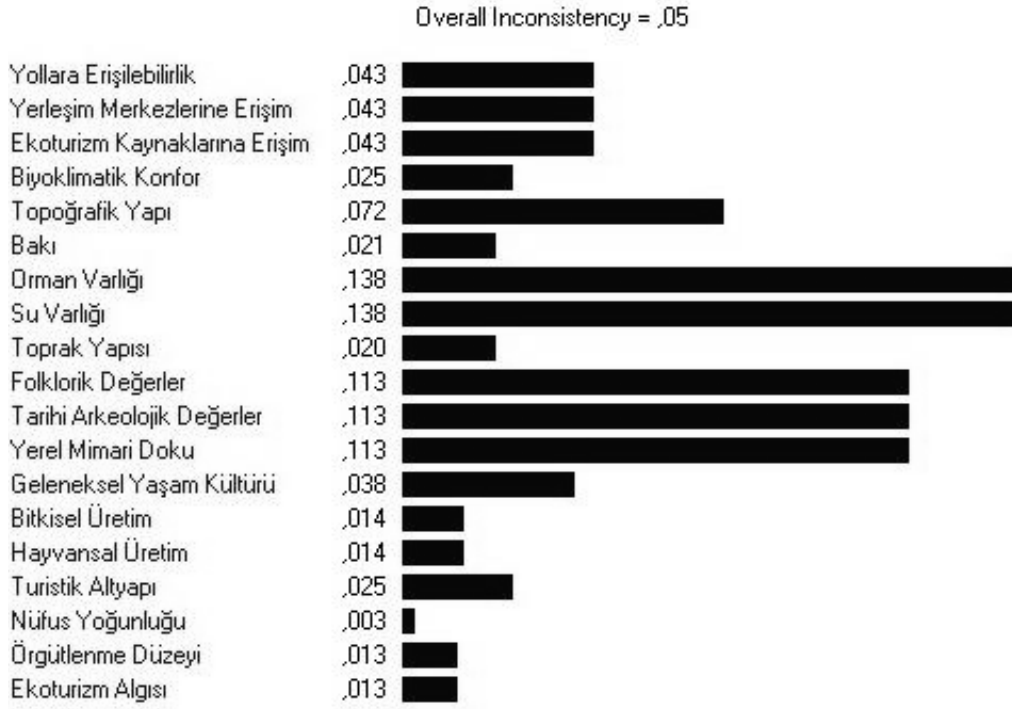
Tablo 12. AHS Tekniğinde kullanılan önem değerleri ve değer tanımları

Önem Değerleri	Değer Tanımları
1	Her iki faktörün eşit öneme sahip olması durumu
3	1. Faktörün 2. faktörden daha önemli olması durumu
5	1. Faktörün 2. faktörden çok önemli olması durumu
7	1. Faktörün 2. faktöre nazaran çok güçlü bir öneme sahip olması durumu
9	1. Faktörün 2. faktöre nazaran mutlak üstün bir öneme sahip olması durumu
2,4,6,8	Ara değerler

Değerlendirmesi yapılması beklenen değerlendirme ölçütlerine ilişkin formlar uzmanlara e-posta aracılığı ile gönderilmiştir. Uzmanların, ana konu başlıkları değerlendirdiği ve Erişilebilirlik, Doğal Peyzaj Çekicilik Değeri, Kültürel Peyzaj Çekicilik Değeri, Ekonomik Yapı Çeşitliliği, Örgütlenme Düzeyi ve Sosyal Etkileşim ana başlık altındaki etmenleri (Şekil 16) puanladığı toplam 6 değerlendirme yapılmıştır (Uzmanlara gönderilen AHS formları EK-3'de verilmiştir). Alınan puanlar Expert Choise programı yardımıyla değerlendirilmiştir (Şekil 17).

Şekil 16. Uzmanlar tarafından AHS Tekniği ile puanlandırılmaya alınan değerlendirme parametreleri

Şekil 17. Expert Choise programıyla uzmanların verdikleri puanların değerlendirilmesi

Tutarlılık katsayısı 0.1'den küçük olan örnekler değerlendirmeye alınmış ve toplamda 8 değerlendirme elde edilmiştir. Tutarlılık katsayısı 0.1'den küçük olan örnekler değerlendirmeye alınmamıştır. 8 uzmana ait bu 8 değerlendirme aritmetik ortalama ile toplanmış ve etmen katsayısı elde edilmiştir (Tablo 13). Çalışma kapsamında etmen katsayılarının 100'lük ölçütleri değerlendirmeye alınmıştır. Etmen katsayıları ait oldukları analizlere paylaştırılmıştır ve etmen puanları elde edilmiştir. Belirlenen etmen puanları Arcgis programında veritabanına girilmiştir (Tablo 14).

Tablo 13. Uzmanların verdiği cevaplara göre oluşturulan etmen puanları

	Şehir ve Bölge Planlama	Şehir ve Bölge Planlama	Coğrafya	Peyzaj Mimarı	Peyzaj Mimarı	Orman Mühendisi	Şehir ve Bölge Planlama	Peyzaj Mimarı	Ortalama
Yollara Erişilebilirlik	0.154	0.031	0.059	0.043	0.004	0.015	0.019	0.006	0.041
Yerleşim Merkezlerine Erişim	0.154	0.031	0.044	0.043	0.021	0.015	0.022	0.014	0.043

Ekoturizm Kaynaklarına Erişim	0.154	0.031	0.197	0.043	0.021	0.015	0.004	0.034	0.062
Biyoklimatik Konfor	0.01	0.076	0.062	0.025	0.083	0.011	0.062	0.083	0.052
Topoğrafik Yapı	0.061	0.039	0.036	0.072	0.169	0.046	0.216	0.17	0.101
Bakı	0.025	0.032	0.005	0.021	0.021	0.026	0.05	0.03	0.026
Orman Varlığı	0.055	0.064	0.011	0.138	0.119	0.2	0.089	0.102	0.097
Su Varlığı	0.055	0.064	0.016	0.138	0.066	0.2	0.078	0.102	0.090
Toprak Yapısı	0.025	0.022	0.01	0.02	0.029	0.067	0.018	0.016	0.026
Folklorik Değerler	0.02	0.076	0.062	0.113	0.042	0.071	0.011	0.05	0.056
Tarihi Arkeolojik Değerler	0.061	0.076	0.055	0.113	0.163	0.071	0.11	0.109	0.095
Yerel Mimari Doku	0.061	0.076	0.032	0.113	0.047	0.071	0.051	0.028	0.060
Geleneksel Yaşam Kültürü	0.02	0.076	0.059	0.038	0.047	0.071	0.023	0.036	0.046
Bitkisel Üretim	0.023	0.066	0.031	0.014	0.039	0.044	0.056	0.057	0.041
Hayvansal Üretim	0.005	0.066	0.062	0.014	0.039	0.044	0.056	0.057	0.043
Turistik Altyapı	0.061	0.057	0.075	0.025	0.042	0.018	0.067	0.016	0.045
Nüfus Yoğunluğu	0.008	0.013	0.03	0.003	0.004	0.013	0.007	0.042	0.015
Örgütlenme Düzeyi	0.023	0.048	0.055	0.013	0.014	0.005	0.043	0.029	0.029
Ekoturizm Algısı	0.023	0.057	0.1	0.013	0.028	0.001	0.017	0.02	0.032

Tablo 14.Kriterlerin ağırlık katsayıları (AHS sürecine göre üretilmiştir)

Kriterler	1 üzerinden ağırlık katsayıları	100 üzerinden ağırlık katsayıları
Yollara Erişebilirlik	0,041	4,1
Yerleşim Merkezlerine Erişim	0,043	4,3
Ekoturizm Kaynaklarına Erişim	0,062	6,2
Biyoklimatik Konfor	0,052	5,2
Topoğrafik Yapı	0,101	10,1
Bakı	0,026	2,6
Orman Varlığı	0,097	9,7
Su Varlığı	0,090	9
Toprak Yapısı	0,026	2,6
Folklorik Değerler	0,056	5,6
Tarihi Arkeolojik Değerler	0,095	9,5
Yerel Mimari Doku	0,060	6
Geleneksel Yaşam Kültürü	0,046	4,6
Bitkisel Üretim	0,041	4,1
Hayvansal Üretim	0,043	4,3
Turistik Altyapı	0,045	4,5
Nüfus Yoğunluğu	0,015	1,5
Örgütlenme Düzeyi	0,029	2,9
Ekoturizm Algısı	0,032	3,2
Toplam	1	100

Tüm değerler işlendikten ve ilgili haritalar oluşturulduktan sonra **Mc Harg (1969) tarafından geliştirilen Overlay Analizi (Üs Üste Çakıştırma) ile sentez paftası** oluşturulmuştur. Uygunluk analizleri kapsamında öncelikle alandaki ekoturizm potansiyeli belirlenmiş ve ekoturizm olanakları sorgulanmıştır. Tüm çalışmaların birleştirildiği sentez haritasında Kofçaz için ekoturizme yönelik öncelikli alanlar belirlenmiştir. Mc Harg, planlama ile ekolojiyi bütünleştiren ve “uygunluk analizi” olarak bilinen yöntemi geliştirmiştir (Tozar ve Ayaşlıgil, 2008; Çelikyay, 2005). Mc Harg yaklaşımında; doğal bilimlere dayanan fiziksel ve biyolojik süreçleri anlamının, doğru yargılara ulaşabilmek için gerekli olduğunu ortaya koymuştur (Şahin, 2009). Mc Harg’ın yapmış olduğu çalışma, planlama konusunda ekolojik temelli ve üst üste çakıştırma tekniğine dayalı çalışmaların temelini oluşturması açısından oldukça önemlidir (Uzun, 2003).

6. AŞAMA: Kırsal Kalkınma Öncelikli Ekoturizm Gelişim Stratejilerinin Oluşturulması

Bu aşamada, yöntem dahilindeki tüm aşamalardan elde edilen bulgular çerçevesinde ekoturizme dayalı sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek amacıyla üst ölçek plan kararları ile uyumlu olacak şekilde, geleceğe yönelik olarak koruma, planlama, gelişim, yönetime yönelik olarak çeşitli stratejiler üretilmiştir. İlgili stratejilerin geliştirilmesinde; Onbirinci Kalkınma Planı, Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu, Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu, Onuncu Kalkınma Planı, Turizm 2023 Strateji Belgesi, Türkiye Mekânsal Strateji Planı’na ilişkin Kapsam Belirleme Raporu, 2020; Aksaray Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Eko Turizm Eylem Planı (2013-2023), Düzce Turizm Strateji ve Eylem Planı, (2014); Kastamonu İl Turizm Eylem Planı, (2017), Tr21 Trakya Bölge Planı (2014-2023), Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı (2020-2023) gibi üst ölçek plan ve belgeler ile Kiper, vd., (2015), Kiper vd., (2016) ile Cengiz, Tüfekçioğlu ve İskender, (2005)’in çalışmaları etken olmuştur. Strateji ve hedefler saptanırken proje alanının ekonomik, ekolojik avantajları ile paydaşların beklentileri dikkate alınarak, kırsal yerleşimlerin özgün karakterini koruyacak ve geliştirecek nitelikte olması sağlanmıştır. Geliştirilen her bir stratejiye yönelik olarak da sorumlu kurum ve kuruluşların tanımlandığı uzun, orta ve kısa vadede gerçekleştirilebilecek hedef ve alt hedefler belirlenmiştir. Aynı zamanda bu hedefler, eğitim, doğal kaynaklar, kültürel kaynaklar, işbirliği, organizasyon ve hizmetler gibi farklı alanlara yönelik tedbir ve önerileri içermektedir. Bu strateji ve hedefler, araştırmacılar, yöneticiler, uygulayıcılar ve kullanıcılar için bir rehber niteliği taşıyacaktır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Ekoturizm; doğal ve sosyo-kültürel peyzaj kaynak değerleri temelli, katılımcı, yerel halkın kalkınması, ziyaretçilerin eğitilmesi ve kaynakların sürdürülebilir koruma ve kullanımını hedefleyen bir turizm yaklaşımıdır. Dolayısıyla da ekoturizm planlama yaklaşımında, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri (Tablo 15) önemli bir kaynak değeridir.

Tablo 15. Ekoturizm planlama yaklaşımı çerçevesinde ele alınması gereken doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenler (Chan ve Bhatta, 2013)

Doğal peyzaj özellikleri	Tarihi -Kültürel özellikleri	Sosyal özellikleri
Jeomorfolojik yapı	Tarihi ve yerel mimari yapı	Ulaşılabilirlik
Coğrafi konum ve kırsal doku	Yerel kimlik değerleri	İmaj ve çekicilik oranı
Klimatik özellikler	Gelenek ve görenekler	Sosyal yapı
Doğal peyzaj çeşitliliği	Kültürel ve tarihi peyzaj çeşitliliği	Güvenlik
Yaban hayatı varlığı	Arkeolojik alanlar, eserler ve anıtlar	Konukseverlik ve yerel halkın turizme karşı tutumları
Relikt (soyu tükenen) ve endemik (sadece o yörede bulunan) ağaç ve bitki türlerinin varlığı	Kültür anıtları	Üstyapı tesis varlığı
Korunan doğal alan varlığı	Tarihi izler ve yaşanmışlıklar	Altyapı tesis varlığı
Termal ve mineral su varlığı	Kültürel faaliyetler (düğün, şenlik, bayram)	Eğitim durumu
	Dini değerler ve objeler	Kalite ve marka, sembolik değerler
	Geleneksel ve yöresel ürünler	

4.1 Araştırma Alanının Doğal Peyzaj Özellikleri

Fiziki planlamalarda doğal ortam özelliklerinin belirlenmesi, başlangıç aşamasında yönlendirici olduğu kadar, sonrasında da süreklilik, kalıcılık ve korumaya katkı sağlayarak sürdürülebilir kalkınmaya kaynak teşkil eder (Turoğlu, 2000). Bununla birlikte; Gunn (1998)'un da belirttiği gibi; özellikle iklim koşulları, ormanlık alanların durumu, akarsuların gelişimi, bitki örtüsü, yeryüzü şekillerindeki değişim gibi değerler turizmin anahtar belirleyicisidirler (Gunn, 1998). Aynı zamanda bu değerler kırsal kalkınmanın da en önemli bileşenlerinden olup, etkin kullanımı kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlar.

4.1.1 Topoğrafik yapı

Topografya, rekreasyonel kullanımlarda aktivite türünü belirleyen önemli bir etkidir. Öyle ki; yükselti açısından çeşitlilik gösteren alanlar farklı iklim, vejetasyon ile üretime yönelik dayanak oluşturduğu için değişik turizm etkinliklerine de olanak sağlamaktadır.

Araştırma alanının topoğrafik özellikleri Harita Genel Komutanlığı'nın 1/25.000 ölçekli haritalarından üretilmiştir. Bu haritalardan ise eğim, bakı ve yükseklik grupları analizleri yapılmıştır.

- **Yükseklik**

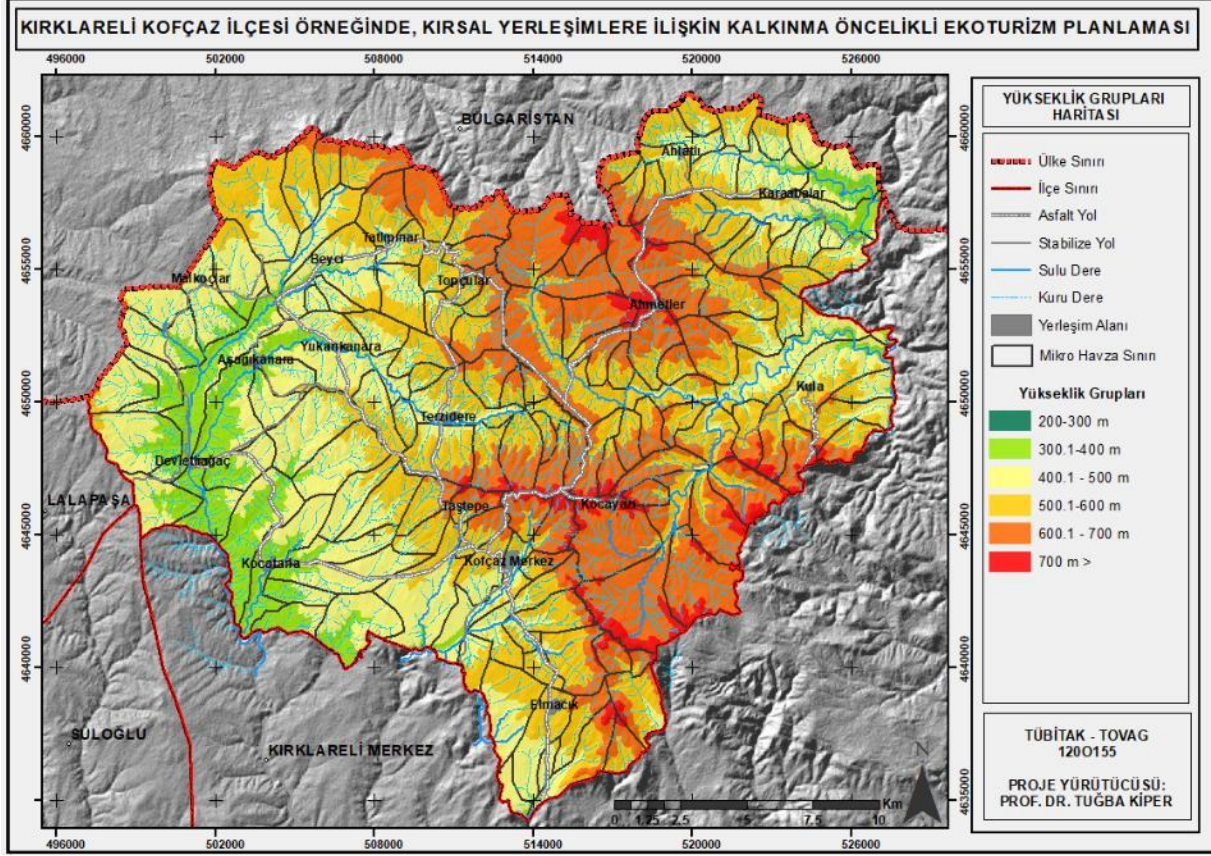
Yükseklik, coğrafi koşulların şekillenmesinde en önemli topografik faktörlerden biridir (Taş ve Yakar, 2009). Öyle ki; yükseklik Sergün (1994)'ün de belirttiği gibi; kırsal yerleşmelerde yaşayan nüfusun temel faaliyetleri olmak üzere, iklim, toprak ve bitki örtüsü gibi faktörler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Kofçaz ve kırsal yerleşimlerine ilişkin mikro havzalar yükseklik grupları haritası her 100m de bir olmak üzere 6 grup olarak sınıflandırılmıştır. Alanın Kofçaz merkez yerleşiminin olduğu bölüm daha düşük yüksekliklerde iken merkezden batı ve kuzey kesimlere doğru yöneldikçe yüksekliğin de arttığı gözlemlenmiştir (Şekil 18).

Arazi yapısı yönünden incelendiğinde proje alanı, 298 m ile 759 m yüksekliğe kadar değişen bir yükseltiye sahiptir. İlçe'nin en yüksek noktası 759 metre yüksekliğinde yer alan Kiraz Tepesi'dir (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009). Alanda farklı yükselti kuşaklarının görülmesi, ekoturizm aktivitelerinde çeşitliliğinin görülmesi anlamında önemlidir.

Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin mikro havzaların bulunduğu alanda çoğunlukla 400-600 m yükseklik aralığı baskın olarak görülmektedir (% 62 'lik oranlarla 400-600 m) (Tablo 16). 400.1-500 m yükseklik grubuna sahip mikro havzalar 122 adettir ve özellikle Malkoçlar, Beyci, Yukarıkanara, Kula, Karaabalar, Kocatarla, Kofçaz Merkez ve Aşağıkanara'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, 400.1-500 m yükseklik grubu çalışma alanının batı, kuzeydoğu ve güneybatı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. 500.1-600 m yükseklik grubuna sahip mikro havzalar 124 adettir ve özellikle Kula, Elmacık, Topçular, Terzidere, Tatlıpınar, Taştepe ve Kofçaz Merkez'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, 500.1-600 m yükseklik grubu çalışma alanının doğu, kuzeydoğu, kuzeybatı ve güney yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

Daha sonra %24'lük oranla en fazla bölümü 600-700 m yükselti oluşturmaktadır (Tablo 16). 600.1-700 m yükseklik grubuna sahip mikro havzalar 85 adettir ve özellikle Topçular, Ahmetler, Kocayazı ve Taştepe'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, 600.1-700 m yükseklik grubu çalışma alanının güneydoğu ve kuzey yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

Şekil 18. Kocpaaz ve kırsal yerleşimlerimikro havzaları yükseklik grupları haritası

Tablo 16. Kocpaaz ve kırsal yerleşimlerimikro havzaları yükseklik grupları dağılımı

Yükseklik Grupları (m)	Alan	Yüzde (%)
298-400	48649900	10
400-500	154903000	31
500-600	150892000	31
600-700	119076000	24
700 ve üzeri	18796500	4
Toplam	492317400	100

300.1-400 m yükseklik grubuna sahip mikro havzalar 32 adettir ve özellikle Karaabalar, Kocatarla, Devletliğaç ve Aşağıkanara'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, 300.1-400 m yükseklik grubu çalışma alanının batı, kuzeydoğu ve güneybatı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

700 > m yükseklik grubuna sahip mikro havzalar ise 43 adettir ve özellikle Ahmetler, Elmacı, Kocayazı ve Taştepe'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, 700> m

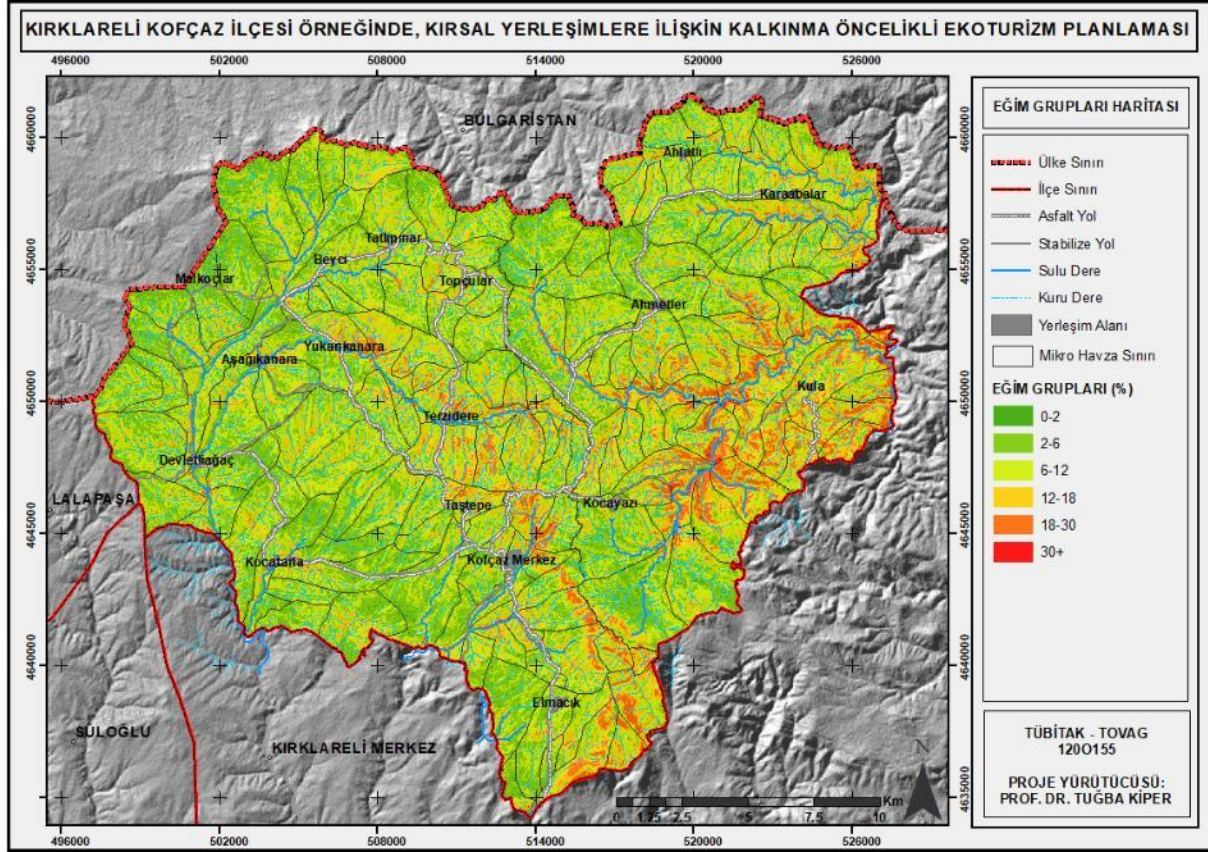
yükseklik grubu çalışma alanının kuzey ve güneydoğu yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

- **Eğim**

Eğim, alan kullanımlarına yönelik doğal yapı analizlerinde kullanılan önemli bir eşik değeridir. Araştırma alanının eğim durumu %0-2, %2-6, % 6-12, %12-18, %18-30, % 30-100 olmak üzere 6 grup altında sınıflandırılmıştır. Araştırma alanı eğim grupları açısından incelendiğinde çok dik ve sarp, çok sarp eğime sahip olan alanların az yer kapladıkları görülür. Alanın büyük bir kısmı % 6-12 (%44,56)'lık eğim ile % 0-6 (%32,74) arasındaki eğime sahiptir. Öyle ki; Türkiye için eğim değerleri bakımından ve araziden faydalanma açısından en uygun arazi orta eğimli ve hafif dalgalı araziler olup, eğim değerleri % 5-15 arasında kalan gruptur (Tunçdilek, 1985). Eğimi %8- 18 arasında olan ve toprak derinliği 50 cm den fazla olan araziler, "Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı" gereğince, "özel ürün arazileri" olarak kabul edilmiştir (Anonim, 2005b). Bu durum ekoturizm faaliyetleri açısından alanın önemli bir eğim değerine sahip olduğunu göstermektedir (Şekil 19, Tablo 17).

% 2-6 eğim grubuna sahip mikro havzalar 145 adettir ve özellikle Kocatarla, Malkoçlar ve Elmacık'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, % 2-6 eğim grubu çalışma alanının kuzeybatı, güneybatı ve güney yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. % 6-12 eğim grubuna sahip mikro havzalar 145 adettir ve özellikle Terzidere, Ahmetler ve Tatlıpınar'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, % 6-12 eğim grubu çalışma alanının kuzeybatı, kuzeydoğu ve batı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

% 0-2 eğim grubuna sahip mikro havzalar 138 adettir ve özellikle Kocatarla, Kocayazı ve Tatlıpınar'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, % 0-2 eğim grubu çalışma alanının kuzeybatı, güneybatı ve güneydoğu yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

Şekil 19. Kocaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grupları haritası

Tablo 17. Kocaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grupları dağılımı

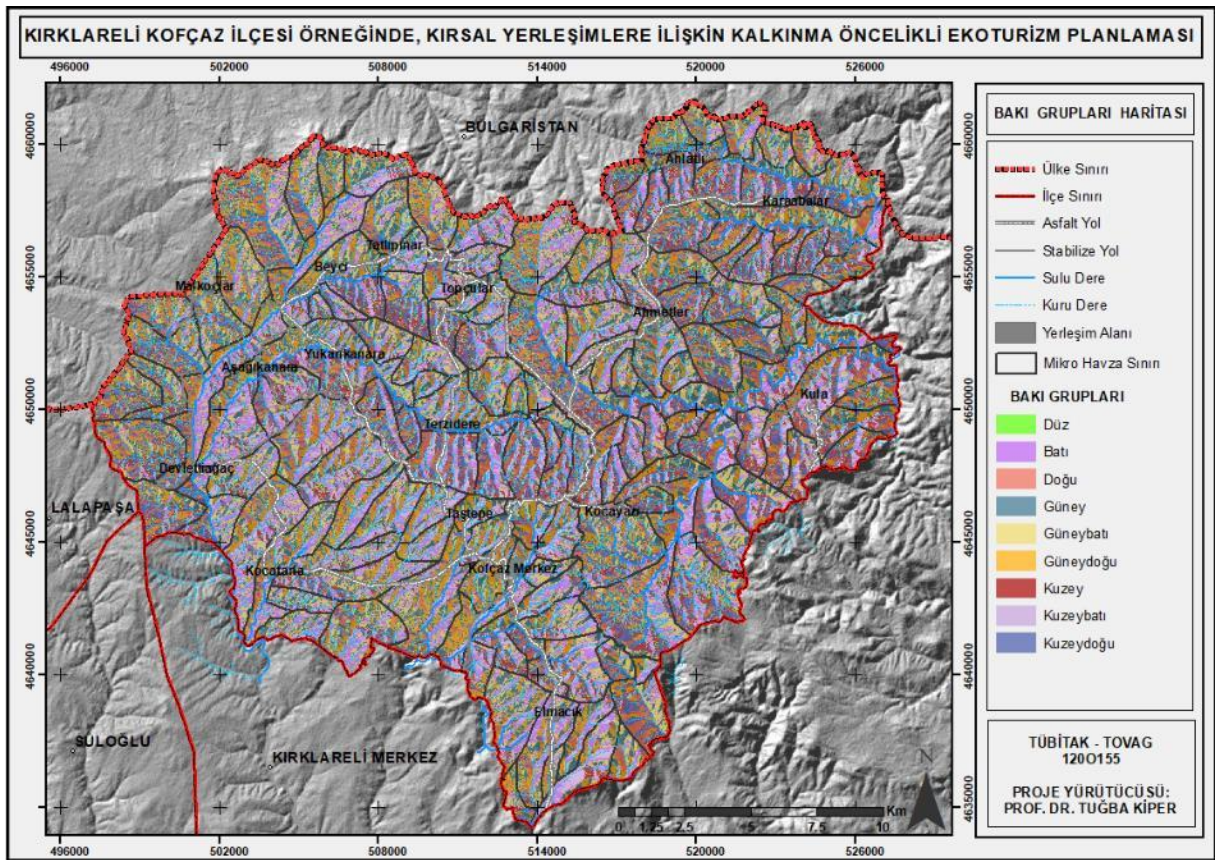
Eğim grupları (%)	Alan	Yüzde (%)
Düz veya düze yakın yüzeyler (0-2)	14.74009991	3.00
Hafif eğimli yüzeyler (2-6)	145.9629974	29.74
Orta eğimli yüzeyler (6-12)	218.7359924	44.56
Dik eğimli yüzeyler (12-18)	81.54709625	16.61
Çok dik eğimli yüzeyler (18-30)	29.05660057	5.92
Sarp ve çok sarp eğimli yüzeyler (30-100)	0.8129230142	0.17
Toplam	490.8557095442	100

- **Bakı**

Eğim yüzeyinin yönü olarak tanımlanan bakı; o yerin nem, yağış miktarı, rüzgâr durumu, güneşlenme süresi ve şiddetini etkiler. Çepel (1994)'ün belirttiği gibi; Ülkemizde “güney, güneydoğu, güneybatı ve batı” bakıları daha sıcak olduğu için bunlara güneşli bakılar, “kuzey, kuzeydoğu, kuzeybatı ve doğu” bakıları da daha serin olduğu için bunlara da gölgeli

bakılar denilmektedir. Bu iki grubun güneşlenme süreleri belirgin bir şekilde birbirinden farklıdır (Wilson ve Gallant, 2000; Çelikyay, 2005).

Çalışmada; baki, dört ana yön, dört ara yön ve düz alanlarla birlikte toplamda 9 grup olarak belirlenmiştir. Çalışma alanına ilişkin baki haritasında, güney, güneybatı, güneydoğu bakılı alanlar daha fazla yer kaplamaktadır. Bu durum özellikle turizm kullanımları açısından güneşli yönlerin tercih edilmesi anlamında önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Düz (%0,1) bakılar ise en az alan kaplayanbakılar olmuştur (Şekil 20,Tablo 18).

Şekil 20. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları baki grupları haritası

Tablo 18. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları baki grupları dağılımı

Bakılar	Alan	Yüzde (%)
Düz	13.64229965	2.78
Kuzey	43.56219864	8.87
Kuzeydoğu	56.97129822	11.61
Doğu	56.45320129	11.50

Güneydoğu	64.08879852	13.06
Güney	65.97879791	13.44
Güneybatı	65.14880371	13.27
Batı	62.60680008	12.75
Kuzeybatı	62.40800095	12.71
Toplam		100

4.1.2 İklim

İklim; yerleşim yeri seçimi, bitki örtüsü, alan kullanımları, yaban yaşamı, ulaşım gibi pek çok alanın gelişiminde önemli bir değere sahiptir. Bununla birlikte iklim, kırsal alanlarda evlerin biçimlenişi, cephesi, yapım tekniği, malzeme seçeneği ve yerleşim düzenini de etkilemiştir (Çınar, 2014). Öyle ki; Mandal (2001)'a göre yerleşim yeri seçiminde, verimli toprak, ılıman iklim ve arazi biçimlenişi etken olmuştur. Aynı zamanda Bell (1999)'un belirttiği gibi; iklim, her bir yerleşimi ayırt edici nitelikler kazandırarak, yerleşimin kimliği üzerinde tanımlayıcı bir etkiye sahiptir (Erdem, 2012). Dolayısıyla; yapılaşma biçimi, bitki çeşitliliği, yaban hayatı varlığı, yerleşim düzeni ve yerel ayırtedici özellikler olarak tanımlanan kırsal kimlik gelişiminde etken olan iklim faktörü turizm faaliyetleri için de önemli bir çekicilik oluşturur. Öyle ki, Öztürk ve Kalaycı (2018)'in de belirttiği gibi; doğal çevrede yapılan ekoturizm aktiviteleri için iklim faktörü anahtar bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, iklim; turizme yönelik çekicilik değerlerinin belirlenmesinde, turizm tür ve aktivitelerinin belirlenmesinde, farklı kullanım türlerinin turizme entegrasyonun sağlanmasında ve yer seçimine yönelik önceliklerin saptanmasında başat rol oynamaktadırlar. Bu kapsamda turizm planlama çalışmalarında iklim elemanları değerlendirilmekte ve genellikle de biyoklimatik konfor kapsamında ele alınmaktadır. Fanger (1970)'e göre; biyoklimatik konfor, genel olarak insanın en az miktarda enerji harcayarak çevresine uyum sağladığı ve kendisini son derece sağlıklı ve dinamik hissettiği iklim koşullarıdır (Bulgan ve Yılmaz, 2017). Bu kapsamda çalışmada, iklim verileri biyoklimatik konfor analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Biyoklimatik konfor durumunun belirlenmesi için; sıcaklık, nisbi nem ve rüzgar hızı verileri ele alınmıştır.

Kırklareli İli asıl olarak Trakya'ya özgü karasal iklimin etkisi altında olmakla birlikte, yağışlı Karadeniz ikliminin de belirli etkisi bulunmaktadır. Bu anlamda kışları yağışlı ve soğuk, yazları kurak ve sıcak bir iklime sahiptir. İlde yağışın büyük kısmı yağmur bir kısmı da kar şeklindedir (Çebi ve Tok, 2009).

Kırklareli İli Thornthwaite yağış etkinlik indeksine göre “-19 – 0 (C1) Yarı Kurak – Az Nemli” iklim sınıfı içerisinde, Aydeniz kuraklık katsayısına göre “0.51 – 0.75 Yarı Nemli” iklim sınıfı içerisinde, De Martonne kuraklık indeksine göre “10.1 – 20 Yarı Kurak – Nemli Arası” iklim sınıfı içerisinde, Erinç yağış indeksine göre “23.1–40 Yarı Nemli” iklim sınıfı içerisinde, Köppen iklim sınıflandırmasına göre “Csa – Kışı Ilık, Yazı Çok Sıcak ve Kurak İklim (Akdeniz İklimi)” iklim sınıfı içerisinde ve Köppen – Trewartha iklim sınıflandırmasına göre ise “Do – Denizsel Ilıman İklim” iklim sınıfı içerisinde yer almaktadır (MGM, 2021a).

Çalışma alanına ilişkin meteorolojik verilerin incelenmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nden 18406 nolu Kofçaz istasyonuna ait 1980-2018 yıllarına ait meteorolojik veriler temel alınmıştır (Tablo 19). Bu veriler öncelikle biyoklimatik konfor olmak üzere ihtiyaç duyulan analizlerde kullanılmıştır.

Tablo 19. Çalışma alanına ilişkin 1980 - 2018 yıllarına ilişkin aylık ortalama sıcaklık, nisbi nem ve rüzgar hızı verilerine ilişkin değerler (MGM, 2021a).

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)	2.4	4.9	7.5	12.3	16.2	20.1	22.7	23.1	19.1	12.6	9.5	4.6	12.9
Aylık Ortalama Nisbi Nem (%)	85.9	87.6	81.0	66.6	72.7	69.4	66.4	65.2	67.9	80.7	82.9	80.5	75.6
Aylık Ortalama Rüzgar Hızı (m/sn)	3.2	3.9	3.6	3.0	3.0	2.8	2.7	3.6	3.3	3.2	3.3	3.2	3.2

Kofçaz ilçesinin 1980-2018 yılları arası meteorolojik verileri incelendiğinde en sıcak ayın ortalama 23.1°C ile Temmuz ayı olduğu, en soğuk ayın ise ortalama 2.4 °C ile Ocak ayı olduğu ve yıllık ortalama sıcaklığın ise 12.9 °C olduğu görülmektedir.

Aylık ortalama nisbi nem değerleri incelendiğinde ise en yüksek nisbi nem değerinin %87.6 ile şubat ayında olduğu, en düşük değer ise %65.2 ile Ağustos ayında ve yıllık ortalama nisbi nem değerinin %75.6 olduğu görülmektedir.

Aylık ortalama rüzgar hızı değerleri incelendiğinde en yüksek ortalama rüzgar hızının 3.9 m/sn ile Şubat ayında, en düşük ortalama rüzgar hızının 2.7 m/sn ile Temmuz ayında ve yıllık ortalama rüzgar hızının ise 3.2 m/sn olduğu görülmektedir.

Kırklareli Merkez ilçesine göre Kofçaz ilçesinin aylık ortalama sıcaklık verileri incelendiğinde yaklaşık 1 derece daha soğuk olduğu, aylık nisbi nem değerlerinin yaklaşık %5 daha fazla olduğu ve aylık ortalama rüzgar hızının ise yaklaşık 2 kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Bu farkların görülmesinde en büyük etkenlerden biri Kırklareli ilinde kuzeye doğru gidildikçe artan rakımdır. Kırklareli il merkezi deniz seviyesinden yaklaşık 200m yükseklikteyken, Kofçaz ilçesinin deniz seviyesinden yüksekliği 300m ile 800m arasında değişmektedir. Bu verilerin sıcaklık ve rüzgar değerleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Kırklareli Merkez ilçesinin genelde tarım alanlarından oluşan arazilerinin aksine, Kofçaz ilçesinin arazilerinin büyük çoğunluğu ormanlardan oluşmaktadır. Ormanların iklim üzerinde etkili olduğu, özellikle de nisbi nem değerleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Proje kapsamında, Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları iklim durumu biyoklimatik konfor analizi çerçevesinde değerlendirilerek saptanmıştır. Tablo'da belirtilen konfor zonlarına göre biyoklimatik konfor düzeyi belirlenmiştir. FES indeksi metodu çerçevesinde ArcGIS yazılımı ile RayMan Pro kullanılarak biyoklimatik konfor haritası oluşturulmuştur.

Biyoklimatik konfor haritası oluşturma aşamasında, Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü Müdürlüğü'nden elde edilen Kırklareli İli yakın çevresine ilişkin 17 iklim istasyonuna ait uzun yıllar ortalama hava sıcaklığı, bağıl nem ve rüzgâr hızı (MGM, 2021b; MGM, 2021c; MGM, 2021d) verileri kullanılmıştır. Bu veriler Tablo 20, Tablo 21 ve Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 20. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama sıcaklık değerleri

1980 – 2018														
Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)														
İstasyon No	İstasyon Adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
9,034	Alpullu	4.1	4.4	6.7	12.2	16.9	22.0	23.7	23.2	20.6	14.3	8.5	7.0	13.6
758	Babaeski	2.2	3.1	7.3	11.7	16.5	22.7	23.7	23.0	19.9	16.1	8.8	7.6	13.6
18,405	Babaeski	3.5	7.1	9.3	13.2	18.0	22.1	24.6	25.4	20.8	14.5	10.5	5.2	14.5
18,794	Babaeski/ Yenimahalle Köyü	1.8	5.6	10.1	13.3	17.8	21.9	24.0	24.4	20.6	14.2	9.4	4.2	13.9
557	Demirköy	0.4	1.3	4.4	9.4	14.6	18.6	20.7	19.4	16.5	15.4	10.3	6.3	11.4
18,102	Demirköy	3.5	5.6	8.1	12.8	16.8	20.1	22.2	22.9	18.8	13.3	9.8	4.7	13.2
18,795	Demirköy/ Beğendik Köyü	3.1	6.5	8.1	10.7	16.5	21.1	22.9	24.2	20.4	15.6	10.6	5.3	13.8
510	Dereköy	1.3	2.3	5.0	10.5	14.1	18.4	20.2	20.5	16.5	10.7	5.8	1.9	10.6
560	Igneada	3.8	3.6	6.3	10.9	15.5	20.0	22.0	22.0	19.2	15.0	9.5	6.2	12.8
9,026	Kırklareli Duc	2.8	3.6	5.7	11.3	16.4	21.1	23.5	23.1	18.8	13.3	8.0	4.4	12.7
17,052	Kırklareli	3.1	4.1	7.1	12.3	17.3	21.7	24.3	24.1	19.7	14.2	9.0	4.9	13.5
19,900	Kırklareli Üniver.							24.0	24.6	22.1	14.6	9.3	3.5	16.4
648	Kıyıköy-Midyе	3.8	4.4	6.7	11.2	14.7	19.3	21.6	22.1	18.7	14.6	9.7	5.7	12.7
515	Kofçaz	1.7	3.0	5.1	11.1	14.4	19.1	21.6	21.2	17.2	10.5	5.2	2.2	11.0
18,406	Kofçaz	2.4	4.9	7.5	12.3	16.2	20.1	22.7	23.1	19.1	12.6	9.5	4.6	12.9
17,631	Lüleburg. Tiğem	3.4	4.5	7.4	12.0	17.0	21.6	23.9	23.7	19.6	14.3	9.0	5.1	13.5
18,796	Lüleburg. Ahmetbey Beldesi	2.2	5.6	9.1	15.9	19.6	23.0	23.1	23.9	21.7	15.6	10.5	4.5	14.6

Tablo 21. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama nispi nem değerleri

1980-2018
Aylık Ortalama Nispi Nem (%)

İstasyon No	İstasyon Adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
9,034	Alpullu	82.1	78.0	76.3	71.2	68.7	64.1	61.7	63.7	65.6	72.9	78.3	81.6	72.0
758	Babaeski	79.0	74.2	71.6	66.1	64.6	55.4	54.0	56.7	61.8	69.4	77.9	81.1	67.7
18,405	Babaeski	88.2	82.8	82.1	71.7	72.6	69.7	64.5	61.6	66.2	80.4	84.2	87.0	75.9
18,794	Babaeski/ Yenimahalle Köyü	85.8	84.4	78.7	67.5	71.9	70.8	70.6	67.4	81.0	88.6	88.6	86.6	78.5
557	Demirköy	70.9	77.1	72.3	68.3	73.2	74.8	81.1	80.5	71.0	66.1	75.0	73.0	73.6
18,102	Demirköy	81.6	82.8	75.2	64.1	70.9	72.8	70.8	70.3	73.8	80.0	83.5	77.0	75.2
18,795	Demirköy/ Beğendik Köyü	83.5	83.1	83.1	81.5	86.4	85.5	84.5	82.2	82.4	85.7	87.4	81.1	83.9
510	Dereköy	72.8	75.9	74.7	72.8	70.0	68.1	69.3	73.4	73.5	74.9	76.4	73.0	72.9
560	Igneada	73.6	73.4	71.1	70.6	71.7	72.0	70.9	70.5	70.1	72.3	73.9	73.4	72.0
9,026	Kırklareli Duc	78.7	72.6	70.6	69.3	64.7	59.8	55.0	57.8	62.3	70.5	77.3	80.1	68.2
17,052	Kırklareli	78.9	75.5	72.2	66.4	64.4	62.0	58.6	59.3	64.0	72.8	77.5	79.1	69.2
19,900	Kırklareli Üniversitesi							71.8	62.0	68.3	77.2	82.9	84.7	74.5
648	Kıyıkoy-Midyeye	77.0	76.5	74.0	71.9	74.9	74.7	74.4	74.6	73.1	75.7	76.8	77.6	75.1
515	Kofcaz	78.7	77.5	71.6	63.5	63.4	64.5	58.5	57.7	63.8	74.4	79.4	80.6	69.5
18,406	Kofcaz	85.9	87.6	81.0	66.6	72.7	69.4	66.4	65.2	67.9	80.7	82.9	80.5	75.6
17,631	Lüleburgaz Tigem	80.6	76.5	74.7	71.3	68.1	64.5	61.8	61.7	65.8	72.8	78.4	80.9	71.4
18,796	Lüleburgaz/ Ahmetbey Beldesi	88.9	86.5	83.7	61.2	68.8	71.4	79.0	73.8	70.1	79.6	85.3	86.5	77.9

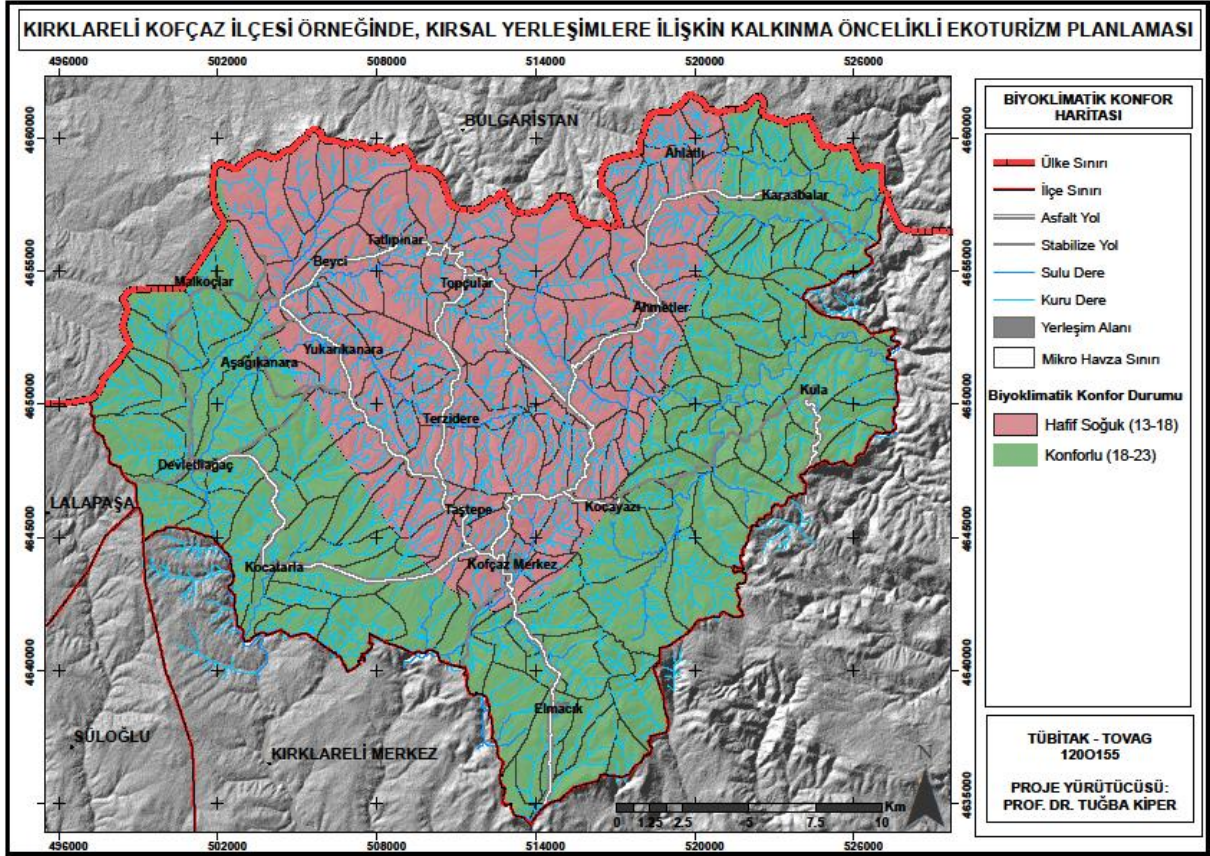
Tablo 22. Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama rüzgar hızı değerleri

1980 – 2018
Aylık Ortalama Rüzgar Hızı (m/sn)

İstasyon No	İstasyon Adı	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	YILLIK
9,034	Alpullu	1.4	1.6	1.6	1.6	1.3	1.3	1.3	1.4	1.3	1.2	1.1	1.4	1.4
758	Babaeski	2.0	2.2	2.3	2.0	2.3	2.4	2.6	2.4	2.2	1.9	1.4	1.8	2.1
18,405	Babaeski	3.0	3.8	3.2	2.8	3.0	2.9	2.9	3.4	3.1	3.0	3.0	2.8	3.1
18,405	Babaeski/Yenimahalle Köyü													
557	Demirköy	2.3	3.3	2.4	2.0	1.6	1.4	1.0	1.1	1.3	1.9	2.9	3.2	2.0
18,102	Demirköy	2.3	2.3	2.2	2.1	2.0	2.1	2.1	2.0	2.0	1.9	1.8	2.3	2.1
18,795	Demirköy/Beğendik Köyü	3.2	3.6	2.7	2.3	2.5	2.3	2.4	3.4	3.1	3.0	3.1	3.2	2.9
510	Dereköy	1.6	2.1	1.9	1.8	1.6	1.5	1.5	1.7	1.7	1.9	1.8	1.9	1.8
560	Igneada	2.2	2.3	2.2	1.9	1.7	1.5	1.7	1.8	1.8	2.0	2.0	2.2	1.9
9,026	Kırklareli Duc	2.9	3.3	3.1	2.4	1.8	1.7	1.9	1.9	1.7	2.3	2.5	3.1	2.4
17,052	Kırklareli	1.6	1.7	1.7	1.6	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.6	1.5
19,900	Kırklareli Üniversitesi							3.4	4.9	4.7	4.2	5.4	3.7	4.4
648	Kıyıkoy-Midyeye	3.1	2.9	3.0	2.2	2.3	2.2	3.1	3.1	2.8	3.5	3.2	3.1	2.9
515	Kofcaz	3.0	3.7	3.2	2.8	2.6	2.0	2.8	2.7	2.6	3.6	3.0	2.9	2.9
18,406	Kofcaz	3.2	3.9	3.6	3.0	3.0	2.8	2.7	3.6	3.3	3.2	3.3	3.2	3.2
17,631	Lüleburgaz Tigem	1.4	1.8	1.8	1.5	1.4	1.3	1.4	1.5	1.4	1.3	1.3	1.5	1.5
18,796	Lüleburgaz/Ahmetbey Beldesi													

İklim istasyonlarından elde edilen uzun yıllar ortalama verileri FES indeksi metodu çerçevesinde ArcGIS yazılımı ile RayMan Pro kullanılarak yöntem bölümünde ayrıntıları

verilen süreç çerçevesinde Biyoklimatik konfor zonlarına göre sınıflandırılmış ve çalışma alanına ait biyoklimatik konfor haritası oluşturulmuştur. Buna göre; % 60'lık oranla, Aşağıkanara, Devletliğağaç, Kocatarla, Elmacık, Kula, Karaabalar yerleşimlerinin bulunduğu çalışma alanının güney, doğu ve batı bölümlerindeki 85 adet mikro havza biyoklimatik konfor açısından yüksek olarak belirlenmiştir. Kofçaz merkez ile alanın kuzey bölümlerini oluşturan mikro havzalar ise Biyoklimatik konfor açısından orta olarak belirlenmiştir (Şekil 21, Tablo 23).

Şekil 21. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor durumu analizi

Tablo 23. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor alan dağılım miktarı

Biyoklimatik Konfor	Alan (m ²)	Yüzde (%)
13-18	215965000	40
18-23	328773000	60

4.1.3 Toprak özellikleri

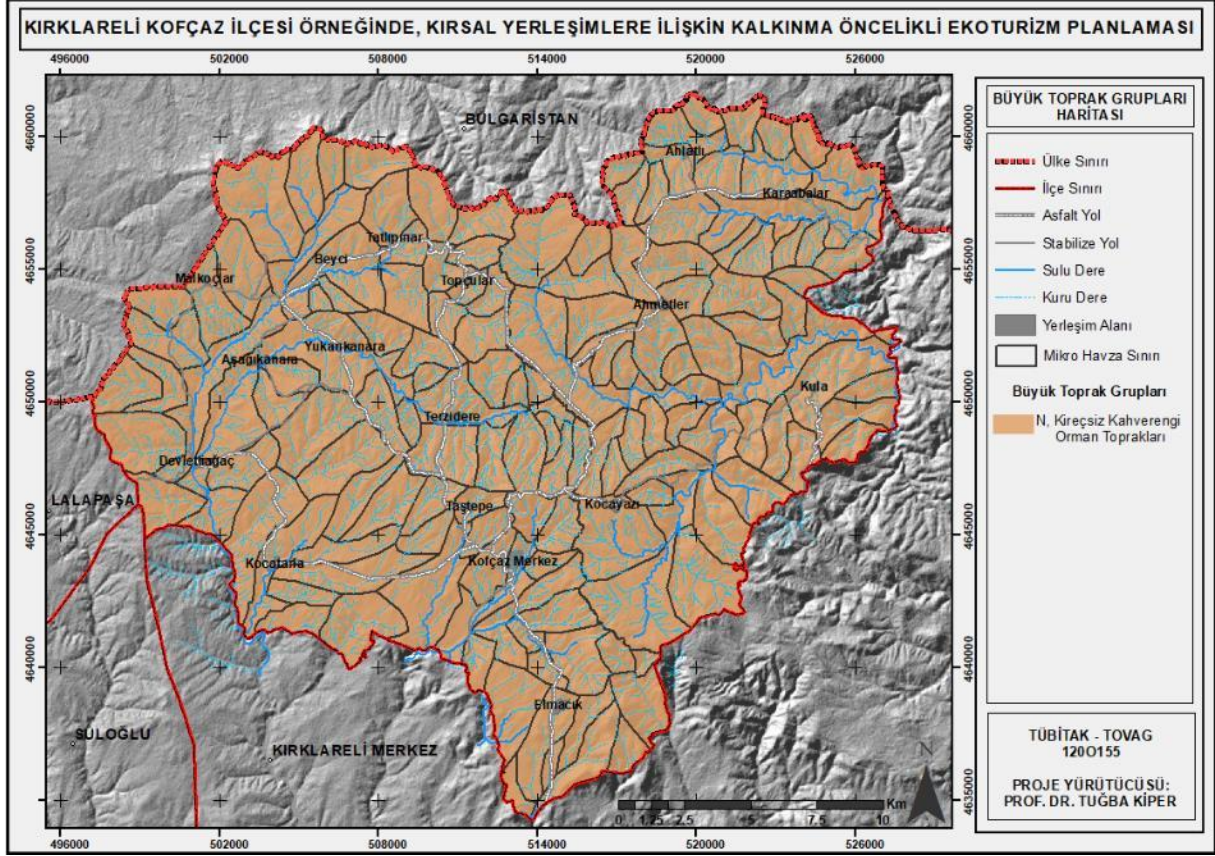
Ekoturizmin gelişimi ile toprak özellikleri arasında güçlü bir ilişki vardır. Toprak yapısı, özellikle, tarımsal üretim biçimi, verim durumu, ürün çeşitliliği ile bitki gelişimi açısından etkilidir. Keza, Doğanay ve Coşkun (2012)'un da belirttiği gibi; toprak tarımsal etkinliklerin temel ekonomik kaynağı ve çiftçilerin en önemli taşınmaz sermayesidir. Bu tarım özellikle ekoturizme yönelik tarım turizmi, çiftlik turizmi gibi etkinlikler için toprağın önemli bir etken olduğunun göstergesidir.

Çalışmada; toprak özellikleri ana başlığı altında, özellikle ekoturizme yönelik faaliyetlerde en çok etkisi olabileceği düşüncesiyle, büyük toprak grupları, Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları ve erozyon durumuna ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

- **Büyük Toprak Grupları**

Araştırma alanının büyük toprak grubu özelliklerini gösteren harita Şekil 22'de verilmiştir. Çalışma sahasının genel toprak özellikleri incelendiğinde sahanın tamamını kireçsiz kahverengi orman toprakları oluşturmaktadır (Şekil 22).

Kireçsiz kahverengi orman toprakları ılıman kuşakta, yaprağını döken orman örtüsü altında görülmektedir ve organik madde üst topraktaki mineral maddeye karışmış durumdadır (Atalay, 2006). Bu tip topraklar daha çok çam ormanlarının altında ve kireçsiz ana materyaller üzerinde oluşmuştur. Topraklar kireçsizdir ve reaksiyon asit, nötr veya kalevidir. Yer yer meşeler de bu toprakların üzerinde yer alan önemli bitki örtüsünü oluşturur. Sarp ve kayaların yüzeye çıktığı bölgelerde bu bitki örtüsü korunması kaldırılmış ve birçok yerde üzeri açılarak veya otlak olarak kullanılarak doğal yapısı bozulmuştur. Bunun sonucu olarak, toprakların organik madde içeriği azalmış, özellikle üst toprak organik maddece fakirleşmiştir. Bu topraklar, yararlı fosfor ve potas yönünden de iyidir (Anonim, 1984; Anonim, 2005b).

Şekil 22. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları büyük toprak grupları haritası

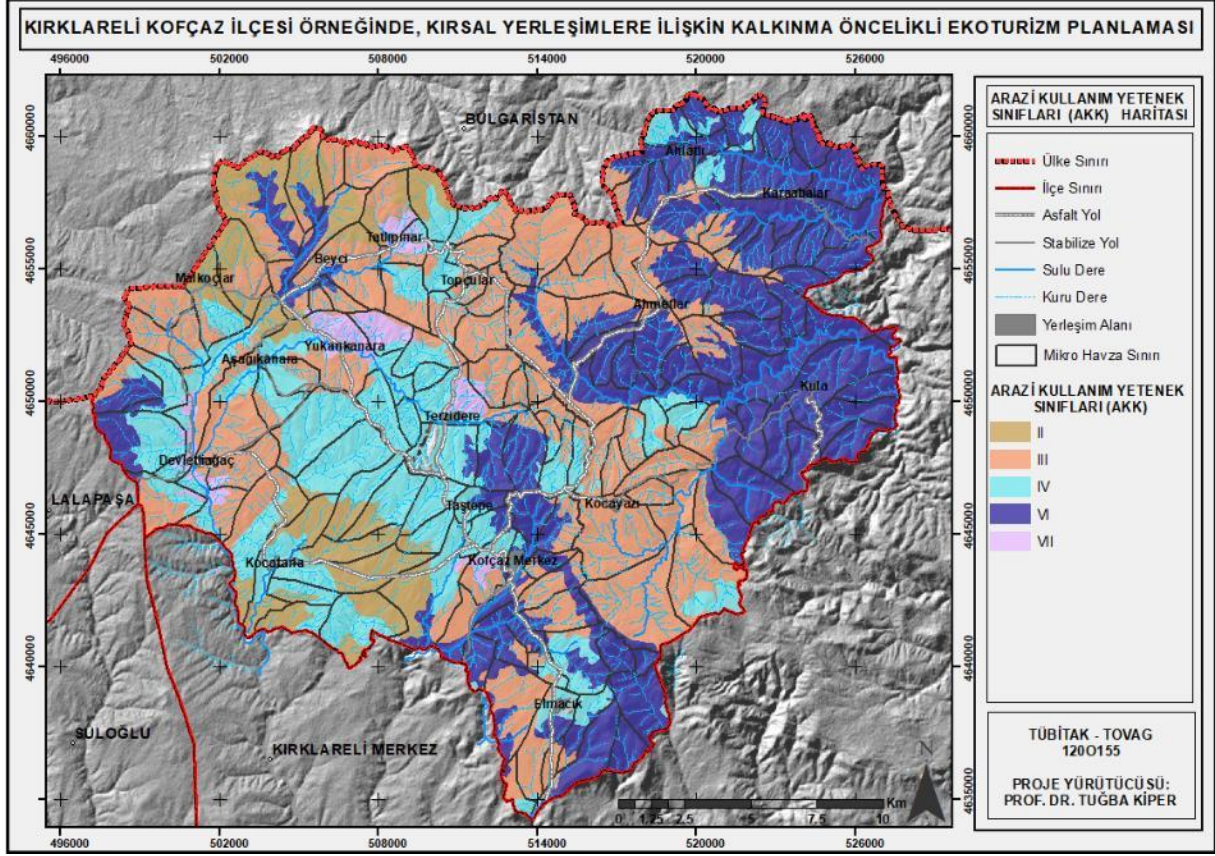
• Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları

Arazi Kullanım yetenek sınıflaması, I. sınıf ile VIII. sınıf arasında olmak üzere 8 grupta tanımlanmakta ve çoğunlukla arazi kullanım planlarının yapılması, çiftlik planlaması ve kullanımdan kaynaklanan erozyonun önlenmesi gibi amaçlarla kullanılmaktadır.

Araştırma alanında II, III.,IV.,VI.,VII. sınıf olmak üzere 5 adet arazi kullanım yetenek sınıfına sahip toprak grubu bulunmaktadır (Şekil 23).

Alanda tarıma elverişli olan II. sınıf arazi kullanım yeteneğine sahip toprakların dağılımı oldukça azdır. II. sınıf arazileri oluşturan bu alanlar kırsal yerleşimlerin %5,61 'ini barındırmaktadır. Ayrıca araştırma alanında geniş yer kaplayan III. sınıf arazilerin oranı ise %35 olup, bu sınıf araziye sahip mikro havzalar 99 adettir. Genel olarak incelendiğinde ise, III. sınıf arazi kullanım tipinin çalışma alanının kuzey, batı, güneydoğu ve güney yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. Tarımsal verimliliğin yüksek olduğu bu araziler daha çok araştırma alanının orta bölümlerinde Kocayazı, Beyci, Elmacık'ın bir bölümü ve Topçular yerleşimlerinde bulunmaktadır. Diğer taraftan alanının doğu ve güneydoğu kesimlerinde bulunan VI. sınıf araziler tarımsal verimliliğin düştüğü ve tarımsal üretime uygun olmayan

alanlar olup, mikro havzalardaki oranı %33 olmuştur. VI. sınıf arazi kullanım yetenek sınıflarına sahip mikro havzalar 78 adettir ve özellikle Kula, Karaabalar ve Ahlatlı'da yoğunlaştığı görülmektedir (Tablo 24).

Şekil 23. Kofçaz ve kırsal yerleşimlerimikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları haritası

Tablo 24. Kofçaz ve kırsal yerleşimlerimikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları dağılımı

Arazi Kullanım Yetenek Sınıfları	Alan	Kapladığı Alan Miktarı (%)
Yerleşim	3543376	0,5
II	45361310	9
III	169638697	35
IV	97643695	20
VI	164079319	33
VII	12102770	2,5
Toplam	492369167	%100

I., II., III. ve IV. Sınıf araziler işlemeli tarıma elverişlidir. Fakat I. sınıf araziler dışındaki topraklar tarımda değerlendirilirken çeşitli önlemlerin alınması gerekmektedir (Tablo 25).

Tablo 25. Arazi kullanım kabiliyeti sınıfları (Topçu, 2012)

Arazi Sınıfı	Açıklamalar
II. Sınıf araziler	Hafif eğimli, verimli, kolayca işlenebilen toprakları içeren arazilerdir.
III. Sınıf araziler	Orta derece eğimli, verimli, orta derece işlenebilen toprakları içeren arazilerdir.
IV. Sınıf arazileri	Fazla derecede eğimli, kısıtlı olarak işlenebilen toprakları içeren arazilerdir.
VI. Sınıf araziler	Fazla eğimli ve şiddetli erozyona maruz kalabilen arazilerdir. Özel meyve türleri ve sebzeler yetiştirilebilmektedir.
VII. Sınıf araziler	Fazla eğimli, taşlı yapıya sahip, bataklık ve diğer elverişsiz toprakları da içerebilen, orman veya çayır olarak kullanılabilen arazilerdir.

IV.sınıf arazi kullanım yetenek sınıflarına sahip mikro havzalar 66 adettir ve özellikle Terzidere, Taştepe ve Kocatarla'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, IV. sınıf arazi kullanım tipinin çalışma alanının güneybatı ve batı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

II.sınıf arazi kullanım yetenek sınıflarına sahip mikro havzalar 23 adettir ve özellikle Malkoçlar, Beyci ve Kocatarla'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, II. sınıf arazi kullanım tipinin çalışma alanının güneybatı ve batı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

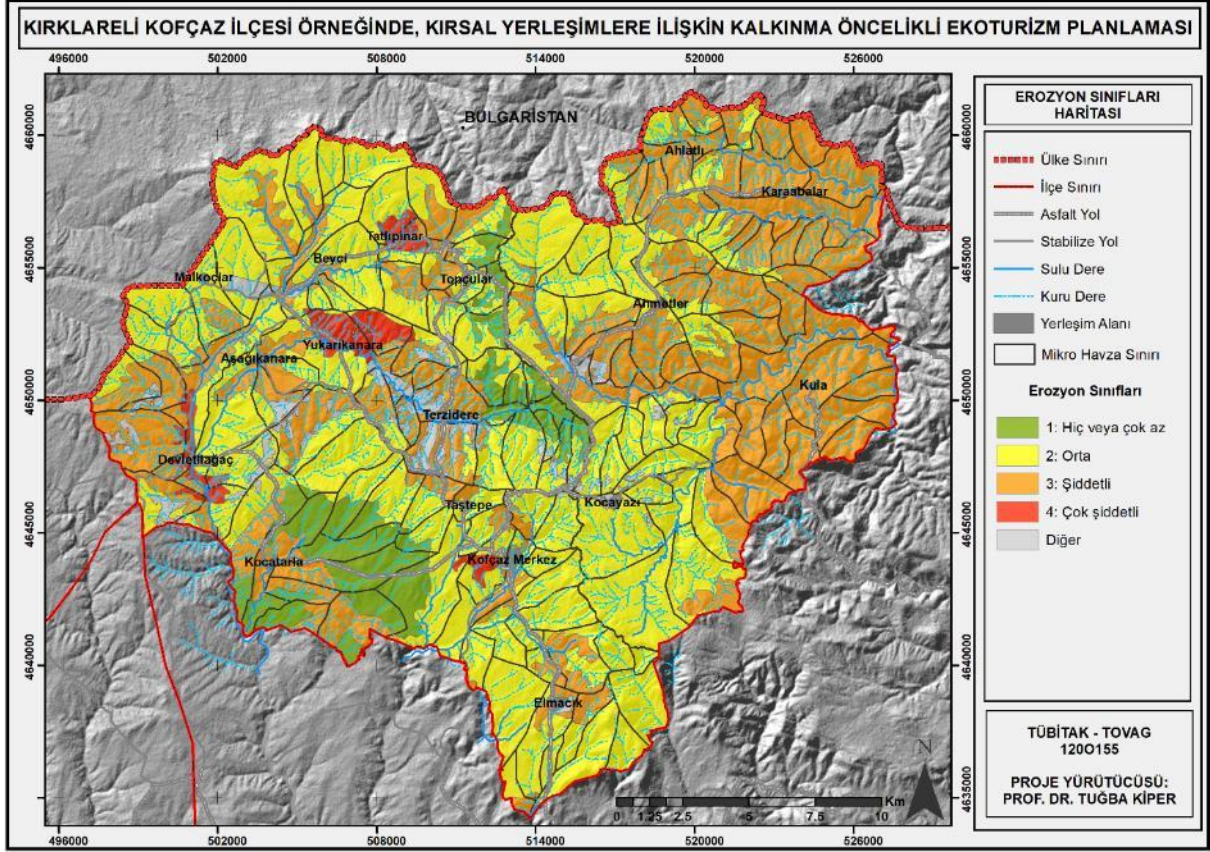
VII. sınıf arazi kullanım yetenek sınıflarına sahip mikro havzalar 13 adettir ve özellikle Yukarıkanara, Tatlıpınar ve Terzidere'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, VII. sınıf arazi kullanım tipinin çalışma alanının kuzeybatı yönünde baskın olduğunu göstermektedir.

• Erozyon Durumu

Erozyon; toprakların parçalanması, su ve rüzgar gibi dış etmenler neticesinde taşınarak, buldukları konumdan başka bir ortamda birikmesidir (Topçu, 2012). Canlı yaşamı ve toprak örtüsü üzerindeki aktiviteler açısından erozyon çok önemlidir. Oluşturulan veri tabanı doğrultusunda erozyon şiddeti belirlenmiş ve erozyon şiddeti haritası üretilmiştir (Şekil 24).

Şekil 24'e göre; Kocatarla yerleşiminin doğu bölümlerinde erozyon riskinin şiddetli olduğu, buna karşın alanın büyük bir bölümünde erozyon şiddetinin orta olduğu görülmüştür.

Yerleşimlerin %50'si orta, %37'si ise şiddetli derecede erozyona maruz kalmaktadır (Şekil 24, Tablo 26).

Şekil 24. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon durumu haritası

Tablo 26. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon durumu dağılımı

Erozyon Durumu	Alan	Kapladığı Alan Miktarı (%)
Hiç/çok az	34558760	7
Orta	245659370	50
Şiddetli	184458562	37
Çok şiddetli	10306400	2
Diğeri (Yerleşim yerleri ve veri bulunmayan alanlar)	17385777	4
Toplam	492368869	%100

Orta erozyon sınıfına sahip mikro havzalar 115 adettir ve özellikle Kocayazı, Beyci, Taştepe, Elmıcık ve Kofçaz Merkez'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise,

orta erozyon sınıfı çalışma alanının kuzeybatı, güney ve kuzey yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. Şiddetli erozyon sınıfına sahip mikro havzalar ise 95 adettir ve özellikle Karaabalar, Kula, Ahlatlı, Ahmetler, Devletliağaç, Terzidere, Kocatarla, Topçular ve Elmalı'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, şiddetli erozyon sınıfı çalışma alanının batı ve doğu yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

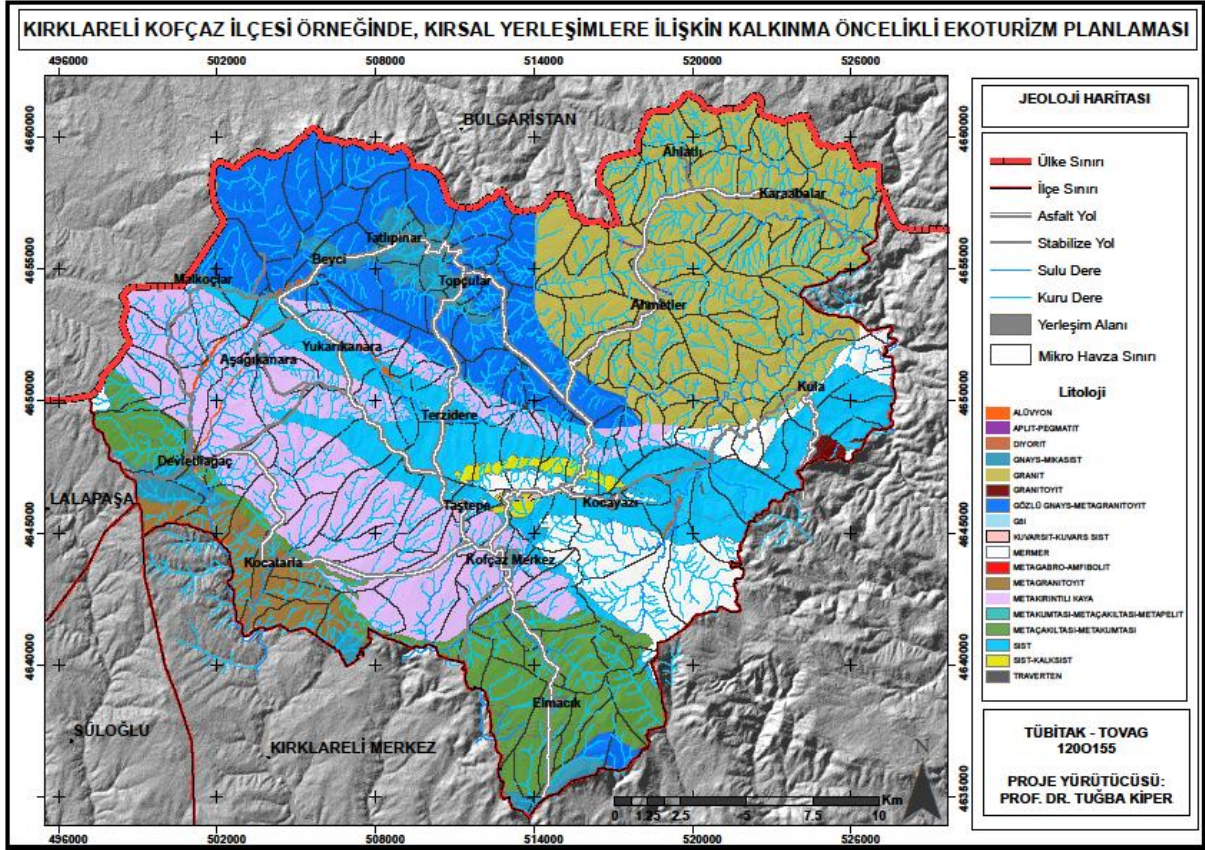
Hiç veya çok az erozyon sınıfına sahip mikro havzalar 23 adettir ve özellikle Kocatarla, Topçular, Terzidere'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, hiç veya çok az erozyon sınıfı çalışma alanının kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir.

4.1.4 Jeolojik yapı

Planlama çalışmalarında; toprak ve kayaç gibi jeolojik malzemeler, bunların yatay ve düşey dağılımları, tabakalanma, kırık, çatlak, kıvrımlanma, fay, zemin ve kayaçlara geçirimsizlik, deformasyon ve dayanım gibi jeoteknik özellikler yer seçim ve yapılaşmada etkindir (Arkoç ve Özsahin, 2015). Koçan (2012)'a göre; birçok jeolojik unsur (güncel traverten oluşumları, fosiller, mağaralar, özel tip kesit lokasyonları, özel stratigrafik istifler, (terk edilmiş) maden sahaları/galerileri, güncel mineral oluşum alanları vb.) ve jeoloji ile ilgili olgular, olaylar jeoturizmin ana konusudur (Vural, 2019).

Proje alanı özelinde jeolojik yapıya ilişkin çalışmaya rastlanmamış olup, çalışma alanı jeolojik yapı haritası MTA Genel Müdürlüğü 1/25.00 ölçekli jeoloji paftasından üretilmiştir (Şekil 25).

Kırklareli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023)'ndan elde edilen bilgilere göre; Kırklareli İli'nin kuzeyinde, kuzeybatı güneydoğu doğrultusu boyunca uzanan Istranca Masifine ait metamorfik kayaçlar yüzeylenmektedir. Yurtsever, vd. (1990)'na göre de; masifin tabanında Permiyen ve öncesi yaşa sahip yüksek derecede metamorfizmaya uğramış çekirdek kayaçları yer almaktadır (Yurtsever, vd., 1986). Bu çekirdek kayaçları, Kofçaz'ın da yer aldığı Kırklareli-Dereköy hattı üzerinde ve masifin tüm batı bölümünde yüzeylenmiştir (Kırklareli Doğa Turizmi Master Planı, 2012).

Şekil 25. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeolojik yapı (litoloji) haritası

Tablo 27. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeolojik yapı (litoloji) dağılımı

Jeoloji	Alan	Kapladığı Alan Miktarı (%)
Alüvyon	2736806	1
Aplit-Pegmatit	206191	0.4
Dıyorit	42782	0.2
Gnays-Mikasist	17654323	4
Göl	241837	0.45
Gözlü Gnays-Metagranitoyit	76591533	15.6
Granit	117257222	23
Granitoyit	1239409	0.6
Kuvarsit-Kuvars Sist	552453	0.5
Mermer	34838238	7
Metaçakıltası-Metakumtasi	50413405	11

Metagabro-Amfibolit	19496	0.1
Metagranitoyit	16207039	3
Metakırıntılı Kaya	103279384	20
Metakumtası-Metaçakıltası-Metapelit	24382	0.15
Sıst	65886490	12
Sıst-Kalksıst	5079391	0.7
Traverten	98488	0.3
Toplam		%100

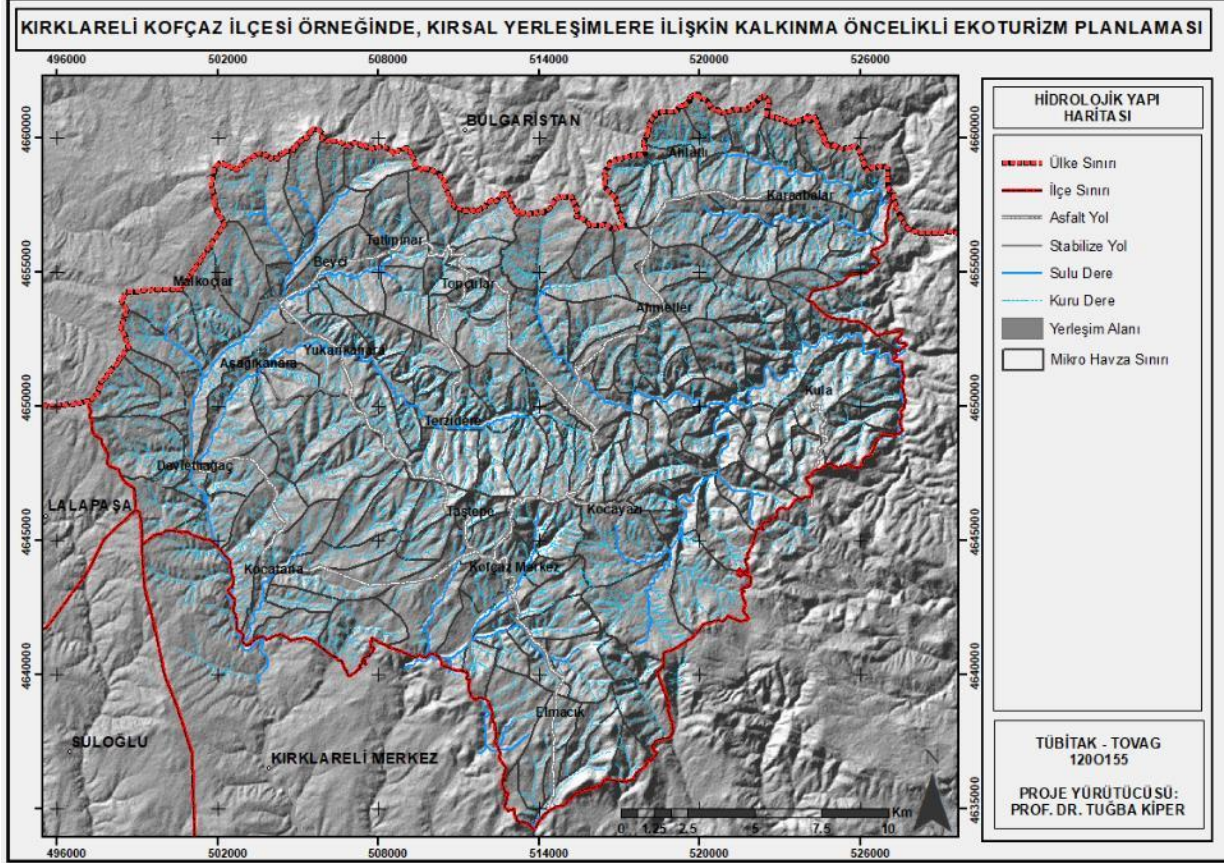
Şekil 25'e göre; bölge; Istranca masifinin, çoğunluğu metamorfizmaya uğramış granit, gözlü gnays, şist, metaçakıltası ve metakırıntılı kayadan oluşan 17 farklı kayaçtan oluşmuştur. Kofçaz ve kırsal yerleşimlerini içeren mikro havzalar, incelendiğinde alansal olarak en fazla miktarı % 23 oran (42 mikro havza) ile granit, %20 oran (36 mikro havza) ile metakırıntılı kaya ve % 15,6 oran (28 mikro havza) ile gözlü gnays yer almıştır. Genel olarak incelendiğinde ise; çalışma alanının kuzeydoğu bölümünü oluşturan Ahlatlı, Karaabalar, Ahmetler ve Kula'nın üst kısmını granit oluştururken, Aşağıkanara ve Kofçaz merkezin olduğu bölümler ise metakırıntılı kayalardan oluşmaktadır.

• Deprem Durumu

Kofçaz, dördüncü derece deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır (Kırklareli Doğa Turizmi Master Planı, 2012). Bu durum Kofçaz'ın deprem açısından güvenli bir bölge olduğunu göstermektedir (Gün, 2009).

4.1.5 Hidrolojik yapı

Çalışma kapsamında hidrolojik yapı çerçevesinde akarsu, dere ve göller ele alınmıştır. Çalışma alanı sınırları içerisinde deniz varlığı bulunmamaktadır. Alanın genel hidrolojik yapısının belirlenmesi için 1/ 25.000 ölçekli topoğrafik haritalardan yararlanılmıştır (Şekil 26).

Şekil 26. Kofçaz ve kırsal yerleşimlerimikro havzaları hidrolojik yapı haritası

Çalışma alanında çok sayıda dere bulunmaktadır. Değirmendere, Kaynakdere, Kocadere (Çağlayık Deresi), Teke Deresi, Böcek Deresi ve Büyükdere Kofçaz ve kırsal yerleşimleri içeren mikro havzalarda yer alan derelerdir (Özkan, 2006). Kocadere (Çağlayık Deresi), Kırklareli'nin Kofçaz ilçesinin kuzeyindeki dağlık kesimlerden doğarak, Çağlayık Köyü'nden sonra Bulgaristan topraklarına girmektedir (Korkmaz, 2019).

Kırklareli'nin Kofçaz ilçesinin kuzeyinden doğan Teke Deresi ile Edirne'nin Lalapaşa ilçesine bağlı Vaysal köyü yakınlarından doğan Süloğlu Deresi Ergene Nehri ile birleşmeden önce Pehlivan köyü yakınlarından birleşmektedir. Teke Deresi üzerinde Kayalıköy Barajı kurulmuştur (Korkmaz, 2019). İlçe arazisinden doğan dereler birleşerek Kayalıköy Barajı'nı beslemektedir (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009). Teke Deresi, Bulgar Hududu (Kofçaz-Tatlıpınar) Ergene Nehri sınırları içerisinde yer alan, toplam 119,25 km uzunluğunda 3.804 m³/s debiye sahip bir deredir. Balık avcılığı yapılmaktadır (Anonim, 2020b).

Göller

Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları içerisinde Kofçaz Göleti bulunmaktadır. Kofçaz Göleti, 0,544 hm³ depolama hacmine sahip, 178 ha sulama alanına sahip, sulama amaçlı olarak kullanılmaktadır. 2020 yılında işletmeye açılmıştır (Anonim, 2020b).

4.1.6 Doğal bitki örtüsü

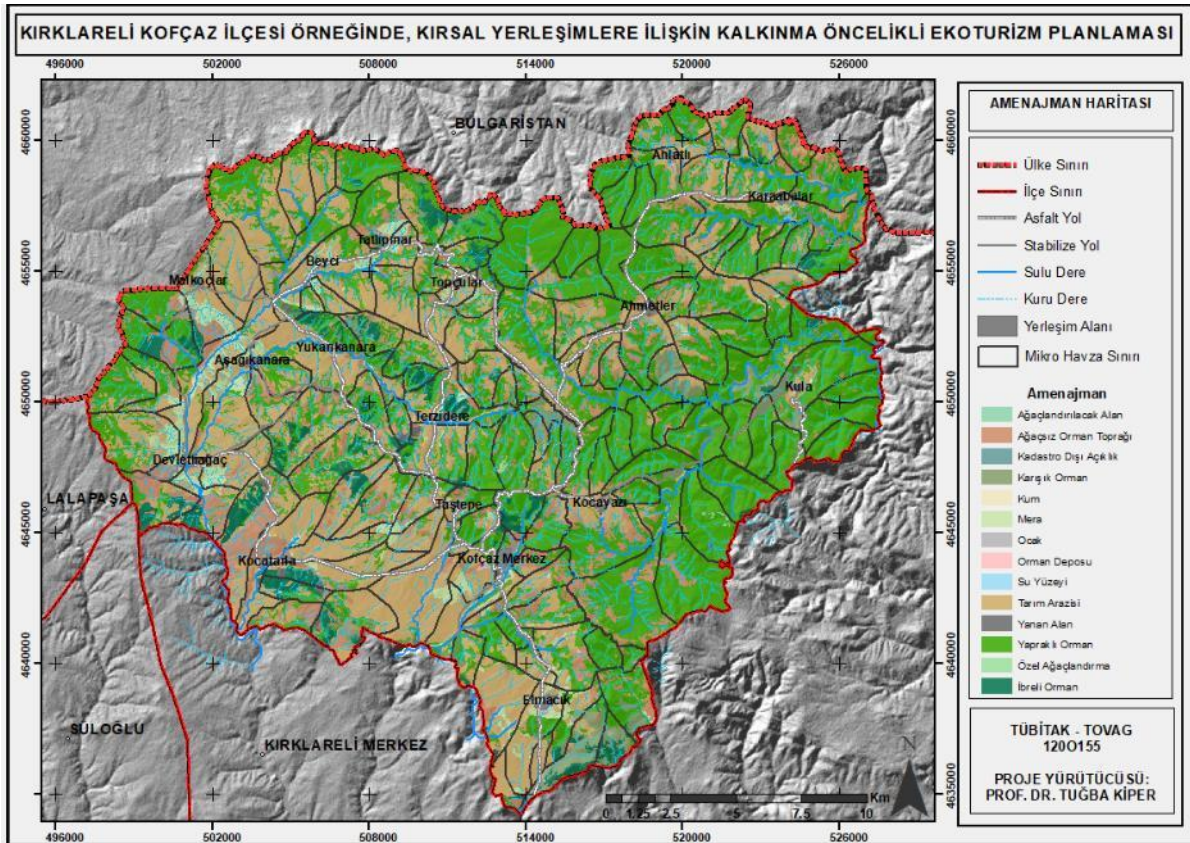
Bitki örtüsü, yoğunluğu, sıklığı, kapladığı alanın boyutu, yerleşim alanının morfolojisini etkileyen önemli bir faktördür. Aynı zamanda topoğrafya ile birlikte yerleşimin silueti üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bitki toplulukları karışık orman, ibreli orman, yapraklı orman, makilikler, step, ağaç kümeleri, izole ağaçlar vb. farklı biçimlerde, söz konusu alanın bölgesel ve yerel özelliklerine bağlı olarak gelişen farklı karakterlerdeki bitki gruplarını temsil etmektedir (Erdem, 2012).

Trakya Bölgesi zengin bitki örtüsü, büyük bir kısmının yerleşim ve tarım alanı yoğunluğu, kuzeyde bulunan Istranca dağlarının geçmişte relikt alan olarak görev yapması ile son derece önemli fitocoğrafik alanlardan biridir. Bölge Mediterran (Akdeniz), Euro-Sibirian (Avrupa Sibiryası) ve İrona Turanien (İran-Turan) floristik bölgelerinin karşılaştığı alanda bulunmaktadır. Bu açıdan Avrupa ile Anadolu arasından bir geçit teşkil eden Trakya Bölgesi doğal bitki örtüsü zenginliği ve çeşitliliği açısından son derece önemlidir. Trakya bölgesinde 2573 takson ve 62 endemik tür bulunmaktadır (Güler, 2013). Kırklareli ili özelinde ise, 113 familyaya ait 581 cins, 1581 tür, 363 alttür, 124 varyete olmak üzere toplam 1669 doğal veya doğallaşmış takson bulunmaktadır (Anonim, 2020b).

Proje alanı 6.384,5 km² si verimli koru, 6.000,0 km² si bozuk koru, 12.384,5 km² si ormanlık alan ve 16.147,5 km² si ormansız alandan oluşmaktadır (Anonim, 2020b). Orman alanlarında; yapraklı ağaçlardan meşe, gürgen ve kayın bulunmaktadır. Güler (2013)'e göre; kayın ormanları Ahmetler köyü kuzeyinden başlar, Ahmetler ve Bulgar sınırı arasında 500 m'den alçak yerleri ise meşe ormanları kaplamaktadır. Ahmetler köyü kuzey ve kuzey batısında saplı meşe hakimdir. Ahmetler-Topçular-Kocadere ve Bulgar sınırı arasında kalan bölgede ise saplı meşe yoğundur. Kula köyü ve civarında 400 m üzerinde yine kayınlar görülebilir. Çok gür olan bu ormanlar gramineler, eğreltiler, *Rubus fruticosus* (böğürtlen) ve *Smilax excelsa* (saparna) dan oluşan yoğun bir orman altı florası baskındır. Kula köyü doğusunda meşeler yoğun olarak birlikler halinde bulunur. Malkoçlar ve Tatlıpınar köyleri çevresinde ise saplı meşe hakimdir. Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre ise;

Kocatarla, Devletli ağaç, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Malkoçlar ve Beyci köylerinin yerleşim alanlarının yakın çevresinde, bozuk meşe türleri ve diğer yapraklı ağaç türlerinden oluşan ormanlar yer almaktadır. Tatlıpınar, Topçular, Terzidere köyleri yakın çevresinde ise meşemeşcereleriyle birlikte gürgen ve kayın meşcereleri bulunmaktadır. Kofçaz İlçesi'nin kuzeybatısında meşe ve kayın türleri, güneydoğusunda ise gürgen ve meşe asli türler olmaktadır.

Kofçaz mikro havzalarına ilişkin bitki örtüsü durumu, Tarım ve Orman Bakanlığı Kırklareli Bölge Müdürlüğü'nden alınan orman amenajman planları doğrultusunda oluşturulmuştur. Şekil 27'deki haritaya göre; en fazla görülen gruba yapraklı ormanlar oluşturmaktadır. Yapraklı orman alanına sahip mikro havzalar 143 adettir ve özellikle Kula, Karaabalar, Ahlatlı ve Ahmetler'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, yapraklı ormanlar kuzeydoğu, doğu ve güneydoğu yönlerinde baskındır. İbrelî orman alanına sahip mikro havzalar ise 39 adettir ve özellikle Yukarıkanara, Terzidere'de yoğunlaştığı görülür. Genel olarak incelendiğinde, ibrelî ormanlar; batı, kuzeybatı, güneybatı ve güney yönlerinde baskındır. Karışık orman alanına sahip mikro havzalar ise 14 adettir ve özellikle Elmacık, Kula'da yoğunlaştığı görülür. Genel olarak incelendiğinde ise, karışık orman alanlarının güney ve doğu bölümlerinde baskın olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 27. Kofçaz ve kırsal yerleşimleri mikro havzaları bitki örtüsü haritası

Kırklareli Florasına ilişkin, Güler (2013) tarafından yapılan çalışmadan yararlanılarak Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin bitki varlığı potansiyeli Tablo 28'de verilmiştir. Tablo 28'de belirtildiği üzere çalışma alanı önemli bir bitki potansiyeline sahiptir. Bu durum özellikle alanın önemli bir bölümünün orman alanı olmasından kaynaklanmaktadır. Tablo 28'egöre; IUSN kriterleri çerçevesinde; *Ferulago confusa* Velen. (LC: Düşük risk), *Erysimum diffusum* Ehrh., *Dianthus pinifolius* Sibth. & Sm ve *Vaccinium arctostaphylos* L (VU: Hassas, zarar görebilir), *Knautiadyrmeia* Heuffel (DD: Yetersiz veri), *Euphorbia amygdaloides* L. var. *robbiae* ve *Ranunculus illyricus* L. subsp. *illyricus* (NT: Neredeyse tehdit altında), *Orchis mammosa* Desf., *Orchis morio* L. subsp. *morio*, *Orchis purpurea* Hudson ve *Orchis tridentata* Scop (EK II: nesillerinin devamıyla bağdaşmayan kullanımları önlemek amacıyla ticaretleri belirli esaslara bağlanmıştır) türleri koruma altına alınmıştır.

Tablo 28. Çalışma alanı doğal bitki dokusuna ilişkin liste (Güler, 2013'den yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Familiya		Taksonlar	Türkçe Adı	IUSN	
Amaryllidaceae	<i>Allium</i>	<i>A. flavum</i> L. subsp. <i>flavum</i>	Sarısoğan		
		<i>A. guttatum</i> Stev. subsp.	Albenli soğan		
Apiaceae	<i>Eryngium</i>	<i>E. campestre</i> L. var. <i>virens</i> Link.	Yer kestanesi		
		<i>Ferulago confusa</i> Velen.	Günlük otu	LC	
		<i>H. spondylium</i> L. subsp. <i>ternatum</i> (Velen) Brummitt	Devesil		
	<i>Physocaulis</i> (DC) Tausch	<i>T. nodosus</i> (L.) Tausch	Hacıkuş		
	<i>Oryala</i>	<i>O. grandiflora</i> (L.) Hoffm.	Koca dilkanatan		
	<i>Toriiis</i>	<i>T. japonica</i> (Houtt.) DC.	Uzun dercikotu		
Apocynaceae	<i>Vince</i>	<i>V. hirundinaria</i> Medicus	Kuş gavur biberi		
Araceae	<i>Arum</i>	<i>A. byzantinum</i> Blume	Yılan yastığı		
		<i>A. maculatum</i> L.	Yılan ekmeği		
Asparagaceae	<i>Muscari</i>	<i>M. armeniacum</i> Leichtlinex Baker	Gavurbaşı		
		<i>Ornithogalum</i>	<i>O. comosum</i> L.	Güzel sasal	
			<i>O. montanum</i> Cirillo	Dağ akyıldızı	
	<i>O. sigmoideum</i> Freyn&Sint.		Sakarca		
	<i>Ruscus</i>	<i>R. aculeatus</i> L. Boiss	Tavşanmemesi		
	<i>Scilla</i>	<i>S. bifolia</i> L.	Orman sümbülü		
Asteraceae	<i>Achillea</i>	<i>A. setacea</i> Waldst. Et Kit.	Ayvabala		
	<i>Calendula</i>	<i>C. candicans</i> Waldst. et Kit. subsp. <i>globifer</i>	Ova toptellisi		
	<i>Carlina</i>	<i>C. corymbosa</i> L.	Kırbaş dikenli		
	<i>Chondrilla</i>	<i>C. juncea</i> L.	Karakavuk		
	<i>Cnicus</i>	<i>C. benedictus</i> L. var. <i>benedictus</i>	Topdiken		
	<i>Crepis</i>	<i>C. foetida</i> L. subsp. <i>rhoeadifolia</i> (M. Bieb.)	Sakarkanak		
	<i>Cyanus</i>	<i>C. segetum</i> Hill	Gelintacı		
	<i>Filago</i>	<i>F. arvensis</i> L.	Keçetotu		
	<i>Inula</i>	<i>I. ensifolia</i> L.	Kılıç andızotu		
		<i>I. heterolepis</i> Boiss.	Ak andızotu		
		<i>I. oculus-christi</i> L.	Yalotu		
	<i>Lactuca</i>	<i>L. muralis</i> (L.) Gaertn			
	<i>Leontodon</i>	<i>L. crispus</i> Vill. subsp. <i>asper</i> (Waldst. Et Kit.) Röhl.	Aslandışı		
	<i>Pilosella</i>	<i>P. hoppeana</i> (Schultes) C.H.	Saplı tırnakotu		
<i>P. x auriculoides</i> (Lang.) Arv.-		Kulak tırnakotu			

		Touv.		
	<i>Sonchus</i>	<i>S. asper</i> (L.) Hill. subsp. <i>glaucescens</i> (Jordan)	Gevirtlek	
	<i>Tanacetum</i> L.	<i>T. parthenium</i> (L.) Schultz. Bip.	Beyaz papatya	
	<i>Tripleurospermum</i>	<i>T. parviflorum</i> (Willd.) Pobed.	Beybunik	
	<i>Xeranthemum</i>	<i>X. cylindraceum</i> Sm.	Deli kağıtçiçeği	
Aspleniaceae	<i>Asplenium</i>	<i>Asplenium ceterach</i> L.	Dalakotu	
Betulaceae	<i>Carpinus</i>	<i>C. orientalis</i> Mill. subsp. <i>orientalis</i>	İstiriç	
	<i>Corylus</i>	<i>C. avellana</i> L. var. <i>avellana</i>	Fındık	
Boraginaceae	<i>Anchusa</i>	<i>A. officinalis</i> L.	Ballıağan	
	<i>Heliotropium</i>	<i>H. suaveolens</i> M. Bieb.	İtirli bambul	
	<i>Myosotis</i>	<i>M. alpestris</i> F.W.Schmidt subsp. <i>alpestris</i>	Boncukotu	
		<i>M. arvensis</i> (L.) Hill. subsp. <i>arvensis</i>	Kardeş boncuğu	
		<i>M. laxa</i> Lehm. subsp. <i>caespitosa</i>	Hüthütgözü	
	<i>Trachystemon</i>	<i>T. orientalis</i> (L.) G. Don.	Kaldırık	
Brassicaceae	<i>Alliaria</i>	<i>A. petiolata</i> (Bieb.) Cavara&Grande	Sarımsalhardalı	
	<i>Berteroa</i>	<i>B. incana</i> (L.) DC.	Boz delitere	
	<i>Capsella</i>	<i>C. bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Çobançantası	
	<i>Diplotaxis</i>	<i>D. muralis</i> (L.) DC.	Boz penki	
	<i>Erysimum</i>	<i>E. diffusum</i> Ehrh.		VU
	<i>Rorippa</i>	<i>R. sylvestris</i> (L.) Besser subsp. <i>sylvestris</i>	Çakandura	
	<i>Sisymbrium</i>	<i>S. altissimum</i> L.	Ergelenotu	
		<i>S. officinale</i> (L.) Scop.	Ergelen hardalı	
Campanulaceae	<i>Campanula</i>	<i>C. macrostachya</i> Waldst. & Kit.	Pekerçanı	
		<i>C. persicifolia</i> L.	Zarif çingirak	
		<i>C. rapunculus</i> L. var. <i>rapunculus</i>	Frenk salatası	
Caprifoliaceae	<i>Knautia</i>	<i>K. drymeia</i> Heuffel	Vekika kulağı	DD
		<i>K. macedonica</i> Griseb.	Lal eşekulağı	
	<i>Scabiosa</i>	<i>S. argentea</i> L.	Yazı süpürgesi	
Caryophyllaceae	<i>Agrostemma</i>	<i>A. githago</i> L.	Buğday karamuğu	
	<i>Dianthus</i>	<i>D. calocephalus</i> Boiss.	Güzel karanfil	
		<i>D. corymbosus</i> Sibth. &Sm.	Dallı karanfil	
		<i>D. giganteus</i> Urv.	Deve karanfili	
		<i>D. leptopetalus</i> Willd.	Gece karanfili	
		<i>D. pinifolius</i> Sibth. &Sm.	Keçi karanfili	VU
		<i>D. roseoluteus</i> Vel.	Puslu karanfil	
	<i>Gypsophila</i>	<i>G. muralis</i> L.	Kır çöveni	
	<i>Herniaria</i>	<i>H. glabra</i> L.	Atyaran	
	<i>Minuartia</i>	<i>M. glomerata</i> (Bieb.) Degen.	Küme tıstıs	
	<i>Moehringia</i>	<i>M. trinervia</i> (L.) Clairv.	Keleşot	
	<i>Moenchia</i>	<i>M. mantica</i> (L.) Bertl. subsp. <i>mantica</i>	Dördüz otu	
	<i>Sagina</i>	<i>S. apetata</i> Ard.	Tarla sağınotu	
		<i>S. officinalis</i> L.	Sabunotu	
		<i>S. perennis</i> L. subsp. <i>dichotomus</i> (Schur) Stoj. &Stefanov	Çatal kınavel	
		<i>S. perennis</i> L. subsp. <i>Marginatus</i> (Guss.) Arc.	Kaz kınavel	
	<i>Silene</i>	<i>S. conical.</i>	Sivri nakıl	
		<i>S. coronaria</i> L.	Rana nakıl	
		<i>S. italica</i> (L.) Pers. subsp. <i>italica</i>	Yuğuş yüreği	
		<i>S. subconica</i> Friv.	Mahruti nakıl	
	<i>Stellaria</i>	<i>S. holostea</i> L.	Urgancık	
		<i>S. pallida</i> (Dumort.) Piré	Kuşmak	
Cistaceae	<i>Cistus</i>	<i>C. creticus</i> L.	Laden	
	<i>Tuberaria</i>	<i>T. guttata</i> (L.) Fourr.	Karagözü	
	<i>Convolvulus</i>	<i>C. elegantissimus</i> Mill.	Mahmudeotu	
	<i>Cuscuta</i>	<i>C. campestris</i> Yuncker	Kafirşacı	

Cornaceae	<i>Cornus</i>	<i>C. mas</i> L.	Kızılıçık	
	<i>Sedum</i>	<i>S. hispanicum</i> L.	Dam kuruğu	
	<i>Scirpoides</i>	<i>S. holoschoenus</i> (L.) Sojaks subsp. <i>holoschoenus</i>	Vurla	
Ericaceae	<i>Calluna</i>	<i>C. vulgaris</i> (L.) Hull.	Süpürge çalısı	
	<i>Vaccinium</i>	<i>V. arctostaphylos</i> L.	Likarpa	VU
	<i>Euphorbia</i>	<i>E. amygdaloides</i> L. var. <i>robbiae</i>	Has zerana	End, NT
		<i>E. stricta</i> L.	Katı sütleğen	
	<i>Astragalus</i>	<i>A. thracicus</i> Gris.	Ergene geveni	
	<i>Bituminaria</i>	<i>B. bituminosa</i> L.	Asfaltotu	
	<i>Dorycnium</i>	<i>D. graecum</i> (L.) Ser.	Ak kaplanotu	
		<i>D. pentaphyllum</i>	Zehirli yonca	
	<i>Genista</i>	<i>G. carinalis</i> Griseb.	Kırtıl çalısı	
	<i>Lathyrus</i>	<i>L. hirsutus</i> L.	Kaba mürdümük	
		<i>L. laxiflorus</i>	Deli burçak	
		<i>L. nissolia</i> L.	Çimenburçak	
	<i>Lotus</i>	<i>L. corniculatus</i> L. var. <i>tenuifolius</i> L.	Gazal boynuzu	
	<i>Medicago</i>	<i>M. sativa</i>	Kara yonca	
	<i>Ononis</i>	<i>O. spinosa</i>	Demirdelen	
	<i>Trifolium</i>	<i>T. affine</i>	Kıvrık yonca	
		<i>T. alpestre</i>	Sert yonca	
		<i>T. campestre</i> Schreb.	Üçgül	
		<i>T. elongatum</i> Willd.	Helva üçgülü	
		<i>T. purpureum</i> Lois. var. <i>purpureum</i>	Mor üçgül	
		<i>T. repens</i> L. var. <i>repens</i>	Aküçgül	
		<i>T. spumosum</i> L.	Kese yonca	
		<i>T. vesiculosum</i> Savi var. <i>rumelicum</i> Gris.	Rumeli yoncası	
<i>Vicia</i>		<i>V. cracca</i> L. subsp. <i>cracca</i>	Kuş fiği	
		<i>V. cracca</i> L. subsp. <i>gerardii</i>	Gülçine	
		<i>V. grandiflora</i> Scop. var. <i>grandiflora</i>	Koca bakla	
Fagaceae	<i>Fagus</i>	<i>F. orientalis</i> Lipsky	Kayın	
	<i>Quercus</i>	<i>Q. cerris</i>	Saçlı meşe	
		<i>Q. infectoria</i>	Mazı meşesi	
		<i>Q. pubescens</i> Willd. Berl.	Tüylü meşe	
	<i>Geranium</i>	<i>G. asphodeloides</i> Burnm. fil. subsp. <i>asphodeloides</i>	Yaramerhemi	
		<i>G. columbinum</i> L.	Güvercin ıtırı	
		<i>G. dissectum</i> L.	Dilimli ıtır	
		<i>G. lucidum</i> .	Dakkaotu	
		<i>G. molle</i>	Yumuşak ıtır	
		<i>G. purpureum</i> Vill.	Ebedön	
		<i>G. pusillum</i> Burm. fil.	İncegelinçarşafı	
		<i>G. pyrenaicum</i> Burm. fil.	Gelinçarşafı	
		<i>G. robertianum</i> L.	Dağ ıtırı	
		<i>G. sanguineum</i> L.	Ece ıtırı	
	<i>Hypericum</i>	<i>H. perforatum</i> L.	Binbirdelikotu	
		<i>H. perforatum</i> L.	Kantaron	
		<i>H. thasium</i> Griseb.	Saçaklı kantaron	
Iridaceae	<i>Crocus</i>	<i>C. biflorus</i> Miller subsp. <i>adamii</i> (Gay) Mathew	Çökülce	
		<i>C. flavus</i> Weston subsp. <i>flavus</i>	Yer çiğdemi	
		<i>C. pallasii</i> Goldb. subsp. <i>pallasii</i>	Güzçimi	
		<i>C. pulchellus</i> Herbert	Güzlalesi	
Juncaceae	<i>Juncus</i>	<i>J. bufonius</i> L.	Kamır	
		<i>J. inflexus</i> L. subsp. <i>inflexus</i>	Sazak	
		<i>J. striatus</i> Griseb.	Yivli kofa	
	<i>Luzula</i>	<i>L. forsteri</i> (Sm.) DC.	Gevşek luzul	
Lamiaceae	<i>Ajuğa</i>	<i>A. chamaepitys</i>	Acıgıcı	

		<i>A. genevensis</i>	Çayır mayası	
		<i>A. laxmannii</i>	Bozmayasıl	
	<i>Clinopodium</i>	<i>C. alpinum</i> (L.) Kuntze	Dağ fesleğeni	
		<i>C. vulgare</i> L.	Kamış fesleğeni	
		<i>C. vulgare</i> L. subsp. <i>vulgare</i>	Yabani fesleğen	
		<i>L. amplexicaule</i> L.	Baltutan	
	<i>Lamium</i>	<i>L. maculatum</i> L.	Benli balıcağ	
		<i>L. purpureum</i> L. var. <i>purpureum</i>	Ballıbaba	
		<i>N. nuda</i> L. subsp. <i>albiflora</i> (Boiss.) Gams	Karaküncü	
	<i>Origanum</i>	<i>O. vulgare</i> subsp. <i>vulgare</i>	Karakınık	
	<i>Phlomis</i>	<i>P. pungens</i> Willd. var. <i>hirta</i> Velen.	Silvaok	
	<i>Prunella</i>	<i>P. laciniata</i>	Bodur fesleğen	
	<i>Salvia</i>	<i>S. argentea</i>	Boz şalba	
		<i>S. verbeneca</i>	Elmakekiği	
		<i>S. verticillata</i> L. subsp. <i>verticillata</i>	Dadırac	
	<i>Scutellaria</i>	<i>S. albida</i> L. subsp. <i>albida</i>	Akkaside	
	<i>Sideritis</i>	<i>S. montana</i> L. subsp. <i>montana</i>	Karaçay	
	<i>Stachys</i>	<i>S. angustifolia</i> M. Bieb.	Dar deliçay	
		<i>S. cretica</i> L. subsp. <i>bulgarica</i>	Kızıl deliçay	
		<i>S. thirkei</i> K. Koch.	Kestere	
	<i>Teucrium</i>	<i>T. chamaedrys</i>	Kısa mahmut	
		<i>T. polium</i> subsp. <i>polium</i>	Acı yavşan	
	<i>Thymus</i>	<i>T. longicaulis</i>	Aş kekiği	
		<i>T. striatus</i>	Çizgili kekik	
	<i>Ziziphora</i>	<i>Z. capitata</i>	Anuk	
Linaceae	<i>Linum</i>	<i>L. bienne</i> Mill.	Deli keten	
Lythraceae	<i>Lythrum</i>	<i>L. salicaria</i> L.	Hevhulma	
Malvaceae	<i>Alcea</i>	<i>A. biennis</i> Winterl.	Fatmaanagülü	
	<i>Althaea</i>	<i>A. officinalis</i> L.	Deli hatmi	
	<i>Lavatera</i>	<i>L. punctata</i> All.	Saracak	
	<i>Malva</i>	<i>M. neglecta</i> Wallr.	Çobançöreği	
	<i>Tilia</i>	<i>T. tomentosa</i> Moench	Gümüşi ihlamur	
	<i>Fraxinus</i>	<i>F. ornus</i> L. subsp. <i>ornus</i>	Çiçekli dişbudak	
Onagraceae	<i>Circaea</i>	<i>C. lutetiana</i>	Kankurutan	
	<i>Epilobium</i>	<i>E. angustifolium</i>	Yayla yakısı	
		<i>E. hirsutum</i>	Hasan hüseyin çiçeği	
		<i>E. lanceolatum</i> Seb. Et Mauri	Dilyakısı	
Orchidaceae	<i>Ophrys</i>	<i>O. mammosa</i> Desf.	Kedikulağı	Ek-II
	<i>Orchis</i>	<i>O. morio</i> L. subsp. <i>morio</i>	Gelincik salebi	Ek-II
		<i>O. purpurea</i> Hudson	Hasancık	Ek-II
		<i>O. tridentata</i> Scop.	Katranalacası	Ek-II
Orobanchaceae	<i>Melampyrum</i>	<i>M. arvense</i> L. var. <i>arvense</i>	İnekbuğdayı	
Paeoniaceae	<i>Paeonia</i>	<i>P. peregrina</i>	Bocur	
Papaveraceae	<i>Chelidonium</i>	<i>C. majus</i>	Kırlangıçotu	
	<i>Fumaria</i>	<i>F. officinalis</i>	Şahdere	
	<i>Digitalis</i>	<i>D. lanata</i>	Yünlü yüksükotu	
	<i>Linaria</i>	<i>L. genistifolia</i>	Som nevrüzotu	
	<i>Misopates</i>	<i>M. orontium</i>	Asi balıkağzı	
	<i>Plantago</i>	<i>P. holsteum</i> Scop.	Beşdamarotu	
		<i>P. lanceolata</i> L.	Damarlıca	
		<i>P. major</i> L. subsp. <i>intermedia</i>	Yedidamarotu	
		<i>P. major</i> L. subsp. <i>major</i>	Sinirotu	
	<i>Veronica</i>	<i>V. anagallis-aquatica</i> L.	Sugedemesi	
		<i>V. chamaedrys</i> L.	Canca	
<i>V. polita</i> Fries		Mavişot		
Plumbaginaceae	<i>Armeria</i>	<i>A. cariensis</i> Boiss. var. <i>cariensis</i>	Çim menekşesi	
	<i>Goniolimon</i>	<i>G. incanum</i> (L.) Hepper	Boz kuduzotu	
	<i>Aegilops</i>	<i>A. caudata</i> L.	Karaot	
		<i>A. neglecta</i> Reg. ex Bertol	Tüylü buğday	
		<i>A. triuncialis</i> L. subsp. <i>triuncialis</i>	Üçkılçık	
<i>Alopecurus</i>	<i>A. aequalis</i> Sobol.	Kınalı tilkikuyruğu		

		<i>A. geniculatus</i> L.	Yassı tilki kuyruğu	
	<i>Apera</i>	<i>A. spica-venti</i> (L.) P. Beauv.	İpek çimi	
	<i>Avena</i>	<i>A. fatua</i> L. var. <i>glabrata</i> Peterm.	Deli yulaf	
	<i>Botriochloa</i>	<i>B. ischaemum</i> (L.) Keng.	Sakalotu	
	<i>Bromus</i>	<i>B. arvensis</i> L.	Tarla bromu	
		<i>B. squarrosus</i> L.	Kirpikli damiye	
	<i>Dactylis</i>	<i>D. glomerata</i> L. subsp. <i>hispanica</i> (Roth) Nyman	Kıllı domuzayrığı	
	<i>Eragrostis</i>	<i>E. minor</i> Host	Bodur yulaf	
	<i>Festuca</i>	<i>F. callieri</i> (Hack.)	Çarşak yumağı	
		<i>F. gigantea</i>	Kocayumak	
		<i>F. heterophylla</i>	Dağ çayırı	
		<i>F. jeanpertia</i>	Kireç yumağı	
	<i>Glyceria</i>	<i>G. notata</i> Chevall.	Kıvrık tatlıçim	
	<i>Hordeum</i>	<i>H. vulgare</i> L.	Arpa	
	<i>Rostrata</i> Trin.	<i>R. cristata</i> (L.) Tzvelen var. <i>cristata</i>	Gagaotu	
	<i>Melica</i>	<i>M. ciliata</i> L. subsp. <i>transsilvanica</i> (Schur) Celak.	Balkan incisi	
	<i>Micropyrum</i>	<i>M. tenellum</i> (L.) Link.	Cüce buğdayotu	
	<i>Oryzopsis</i>	<i>O. coerulescens</i> (Desf.) Hack.	Gök prinçotu	
	<i>Poa</i>	<i>P. annua</i> L.	Salkımotu	
		<i>P. bulbosa</i> L.	Yumrulu salkım	
		<i>P. infirma</i> Kunth	Hatun salkımotu	
		<i>P. trivialis</i> L.	Kaba salkımotu	
	<i>Polypogon</i>	<i>P. monspeliensis</i> L.) Desf.	Hitir	
	<i>Setaria</i>	<i>S. viridis</i> (L.) P.Beauv.	Yeşil sıçansaçı	
	<i>Stipa</i>	<i>S. capillata</i>	İnce kilaç	
		<i>S. pulcherrima</i> K. Kochsubsp. <i>crassiculmis</i>	Kaba sorguç	
	<i>Taeniatherum</i>	<i>T. caput-medusae</i>	Kılçık arpası	
	<i>Trisetum</i>	<i>T. flavescens</i> (L.) P. Beauv.	Palah	
	<i>Triticum</i>	<i>T. aestivum</i> L.	Ekmeçlik buğday	
	<i>Polygonum</i>	<i>P. patulum</i> Bieb. Subsp. <i>pulchellum</i>	Soğanbağı	
	<i>Rumex</i>	<i>R. conglomeratus</i> Murray	Ekşikulak	
		<i>R. tuberosus</i> L. subsp. <i>tuberosus</i>	Kuzukıvrıldağı	
	<i>Lysimachia</i>	<i>L. punctata</i>	Benli kargaotu	
		<i>L. vulgaris</i>	Karga otu	
	<i>Primula</i>	<i>P. acaulis</i> subsp. <i>rubra</i> (Sm.) Greuter&Burdet	Evvelbahar çiçeği	
	<i>Anemone</i>	<i>A. hortensis</i>	Güllale	
	<i>Clematis</i>	<i>C. viticella</i>	Yakmuk	
Ranunculaceae	<i>Ranunculus</i>	<i>R. illyricus</i> L. subsp. <i>illyricus</i>	Gümüş düğünçiçeği	NT
		<i>R. trichophyllus</i> Chaix.	Suluçanak	
Resedaceae	<i>Reseda</i>	<i>R. lutea</i> L. var. <i>lutea</i>	Eşekçitlimi	
Rosaceae	<i>Agrimonia</i>	<i>A. eupatoria</i>	Fıtkotu	
	<i>Crataegus</i>	<i>C. monogyna</i> acq. var. <i>monogyna</i>	Yemişen	
	<i>Fragaria</i>	<i>F. vesca</i>	Dağ çileği	
	<i>Geum</i>	<i>G. urbanum</i>	Meryamotu	
	<i>Mespilus</i>	<i>M. germanica</i>	Muşmula	
	<i>Potentilla</i>	<i>P. argentea</i>	Gümüş parmakotu	
		<i>P. calabra</i> Ten.	Sivri parmakotu	
		<i>P. crantzii</i> (Crantz) Fritsch	Beşparmakotu	
		<i>P. recta</i>	Su parmakotu	
	<i>Pyracantha</i>	<i>P. coccinea</i> M.Roem.	Ateşdikenini	
	<i>Pyru</i>	<i>P. elaeagnifolia</i> Pallasubsp. <i>elaegnifolia</i>	Ahlat	
	<i>Rosa</i>	<i>R. canina</i>	Kuşburnu	
		<i>R. iberica</i> Stev.	Gülezer	
<i>Sorbus</i>	<i>S. torminalis</i>	Pitlicen		

Rubiaceae	<i>Asperula</i>	<i>A. rumelica</i> Boiss.	Çatallı belumotu
		<i>A. tenella</i> Heuffele Degen	Yamaç belumotu
	<i>Crucianella</i>	<i>C. angustifolia</i>	İnce haçotu
	<i>Cruciata</i>	<i>C. laevipes</i> Opiz.	Sarılıkotu
	<i>Galium</i>	<i>G. aparine</i>	Çoban süzgeci
		<i>G. spurium</i>	Arsız iplikçik
<i>G. verum</i> L. subsp. <i>verum</i>		Boyalık	
<i>Rubia</i>	<i>R. tinctorum</i>	Kökboyası	
Sapindaceae	<i>Acer</i>	<i>A. campestre</i> L. subsp. <i>campestre</i>	Ova akçaağacı
	<i>Lycium</i>	<i>L. barbarum</i> L.	Atlangaç
		<i>L. chinense</i> Miller	Termiye çalısı
Urticaceae	<i>Parietaria</i>	<i>P. judaica</i>	Duvarfesleğeni
	<i>Urtica</i>	<i>U. dioica</i>	Isırgan
		<i>U. urens</i>	Cılağan
Verbenaceae (Mineçiçeğigiller)	<i>Valeriana</i>	<i>V. officinalis</i>	Mineçiçeği
	<i>Viola</i>	<i>V. sieheana</i> Becker	Çayır menekşesi
Vitaceae	<i>Vitis</i>	<i>V. sylvestris</i> Gmelin	Deli asma
Zygopyllaceae	<i>Tribulus</i>	<i>T. terrestris</i>	Çoban çökerten

Bunların yanı sıra alanın mevcut doğal bitki örtüsü içinde tıbbi-aromatik özelliği olan *Arum maculatum* (Yılanotu, yılan yastığı), *Sambucus ebulus* L. (Sultanotu, pıyan, haptovina, ademotu, piran, mülver), *Sambucus nigra* L. (mürver), *Matricaria chamomilla* L. var. *recutita* (L.) (Papatya), *Ecballium elaterium* (L.) A. Rich. (Acıkavun, acidülek, yabani kavun, yaban düleği), *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus* (Ardıç katranı), *Elaeagnus angustifolia* L. (iğde); *Hypericum perforatum* (kantaron), *Mentha longifolia* (L.) Hudson subsp. *typhoides* (Briq.) Harley var. *typhoides* (Yabani nane, dere nanesi), *Origanum vulgare* L. subsp. *hirtum* (Link) Letswaart (Yer kekiği, kekikotu, keklikotu, keklik), *Thymus longicaulis* C. Presl subsp. *longicaulis* var. *subisophyllus* (Borbas) Jalas (Keklik otu), *Viscum album* L. subsp. *album* (ökseotu), *Chelidonium majus* L. (Sarılık otu, sultan otu, yaraotu, temraotu, mayasılotu), *Papaver rhoeas* L. (Gelincik), *Plantago lanceolata* (sinirotu), *Plantago major* L. subsp. *major* (sinirotu), *Ranunculus muricatus* L. (Bacakotu), *Agrimonia eupatoria* L. (Guatr otu), *Prunus spinosa* L. subsp. *dasyphylla* (Schur) Domin (Güvem dikenini), *Rosa canina* L. (Kuşburnu), *Datura stramonium* L. (Süzgeç otu), *Urtica dioica* L. (Isırgan otu), *Chelidonium majus* (sarılıkotu), *Helleborus orientalis* Lam. (Karacaotu), *Heracleum spondylium* L. subsp. *ternatum* (Velen.) Brummitt (Devesilotu) gibi bitkiler yer almaktadır. Bu bitkilerin tıbbi-aromatik özelliğinin yanı sıra Nisan Eylül ayları arasında oluşturduğu renk etkisi ile kırsal peyzaj açısından oldukça güzel görünümler oluşturmaktadır (Kültür, 2007).

4.1.7 Doğal hayvan varlığı

Tarım alanları, orman içi açıklıklar, karışık ormanlar ve dere kenarları gibi alanlar, bitki ve hayvan türleri açısından yaşam ortamları sunarak, biyolojik çeşitliliğe de zenginlik katarlar. Bu anlamda, doğal hayvan varlığı; trekking, fotosafari, sportif olta balıkçılığı, yaban hayatını

yerinde gözlemlene gibi pek çok ekoturizme yönelik aktivitelerin çeşitlenmesi açısından önemlidir. Bu açıdan; bu bölümde çalışma alanında tespit edilen türlere ilişkin bilgi verilmiştir. Doğal hayvan varlığına yönelik çalışma alanı özelinde yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamakla birlikte Trakya Bölgesi ve Kırklareli İl özelinde yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır.

Çalışma alanının doğal hayvan varlığı potansiyeli Kırklareli İl Çevre Durum Raporu'ndan elde edilen verilerden elde edilmiştir. Rapor kapsamında Kofçaz özelinde saptanan türler Tablo 29' da verilmiştir. Buna göre; IUCN Red List'e göre; memeli türlerinden *Lutra lutra* (Su samuru) NT (Tehdite yakın), diğerleri LC (Düşük Riskli) , Sürüngenlerden *Natrix natrix* (Yarı sucul yılan) ve *Dolichopsis caspius* (Hazer yılanı) LC (Düşük Riskli), çift yaşamlılardan *Rana dalmatina* (Çevik Kurbağa)ve iç su balık türlerinden *Barbus tauricus* (Bıyıklı balık) VU (neslinin doğada tükenme riskinin yüksek olduğu türler, Duyarlı, Hassas, Zarar görebilir) kategorisinde yer almıştır. Omurgasızlardan *Formica pratensis* (Avrupa kırmızı orman karıncası) ise Türkiye'de sadece Trakya Bölgesinde yaşamakta olup, Kofçaz bu türün yuvalarının büyük bir kısmının bulunduğu alandır (Anonim, 2018c; Anonim, 2020b).

Tablo 29. Çalışma alanında bulunan doğal hayvan varlığı (Anonim, 2018c; Anonim, 2020b)

	Latince Adı	Türkçe Adı
Memeliler	<i>Capreolus capreolus</i>	Karaca
	<i>Felis silvestris</i>	Yaban Kedisi
	<i>Glis glis</i>	Bayağı Yediuyur
	<i>Sciurus vulgaris</i>	Kızıl Sincap
	<i>Lutra lutra</i>	Su Samuru
Sürüngenler	<i>Dolichopsis caspius</i>	Hazer Yılanı
	<i>Pseudopus apodus</i>	Oluklu Kertenkele
	<i>Testudo graeca</i>	Mahmuzlu Akdeniz Kaplumbağası
	<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
	<i>Anguis fragilis</i>	Yılanımsı Kertenkele
Çift yaşamlılar	<i>Rana dalmatina</i>	Çevik Kurbağa
İç Su Balıkları	<i>Barbus tauricus</i>	Bıyıklı Balık
	<i>Cobitis taenia</i>	Taş Isıran Balığı
Omurgasızlar	<i>Formica pratensis</i>	Avrupa Kırmızı Orman Karıncası

Bolyarovo ve Kofçaz ilçelerindeki genç çevreciler arasında işbirliğini güçlendirerek doğa koruma kapasitesinin geliştirilmesi" projesi raporunda; çalışma alanına ilişkin olarak Kuş türlerinden, Bayağı sülün, çil keklik, keklik, bildircin, avrasya çulluğu, tahtalı (kuş), üveyik bulunduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte, kara çaylak, yılan kartalı, bayağı sahin ve atmaca ile

serçegiller, ağaçkakan, uzun bacaklı kuşların çeşitli temsilcilerinin de bölgede yaşadığı bildirilmiştir (Anonim, 2014b).

Çalışma alanına ilişkin olarak, fauna yapısına ilişkin yukarıda verilen bilgilerin yanı sıra dere ve gölet lokalitelerinde saptanan Chironomid ve Tabanidae familyasına ilişkin türler ise Tablo 30' ve Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 30. Proje alanında yer alan Chironomid (Chironomidae; Diptera) faunasına ilişkin türler (Özkan, 2006)

Alt Familya	Latince Adı	Konum
Chironominae	<i>Chironomus anthracinus</i> Zett.	Koçaz Deresi, Koçaz-Kırlareli
	<i>Chironomus plumosus</i> L.	Teke Deresi, Çayırılı Koçaz, Kırlareli
	<i>Chironomus (Camptochironomus) tentans</i> Fabr.	TerzidereGöleti, Terzidere, Koçaz
	<i>Einfeldiadissidens</i> (Walk.)	TerzidereGöleti, Terzidere, Koçaz
	<i>Einfeldia pagana</i> (Mg.)	TerzidereGöleti, Terzidere, Koçaz
	<i>Parachironomus arcuatus</i> Goet.	TerzidereGöleti, Terzidere, Koçaz
	<i>Parachironomus vitiosus</i> (Goet.)	TerzidereGöleti, Terzidere, Koçaz
	<i>Microtendipe schloris</i> (Mg.)	Büyükdere Kocayazı Kula Koçaz
	<i>Paratendipesdemirsoyus Şahin</i>	Büyükdere Kocayazı Kula Koçaz
	<i>Polypedilum (P.) scalaenum</i> (Schr.)	Koçaz Deresi, Büyükdere Kocayazı Kula, Koçaz-Kırlareli
	<i>Polypedilum (P.) pedestre</i> (Mg.)	Büyükdere Kocayazı Kula Koçaz, Kırlareli
	<i>Stictochironomus longipugionis Şahin</i>	Koçaz Deresi, Koçaz-Böcek II Deresi, Kırlareli
	<i>Tanytarsus gregarius</i> K.	Koçaz Deresi, Koçaz-Kırlareli
	<i>Micropsectra praenox</i> Wie d.	Koçaz Deresi, Koçaz- Büyükdere Kocayazı Kula Kırlareli
Orthocladinae	<i>Brillam odesta</i> (Mg.)	Koçaz Deresi, Koçaz-Kırlareli
	<i>Epoicocladius ephemerae</i> (K.)	Büyükdere Kocayazı, Kula Koçaz, Kırlareli
Prodiamesinae	<i>Prodiamesa olivacea</i> (Mg.)	Koçaz Deresi, Koçaz-Böcek II Deresi, Büyükdere, Kocayazı, Kula, Kırlareli
Tanypodinae	<i>Macropelopiane bulosa</i> (Mg.)	Koçaz Deresi, Koçaz-Büyükdere, Kocayazı, Kula, Koçaz, Kırlareli
	<i>Pentaneurella katterjokki Fittk&Murr.</i>	Koçaz-Böcek II Deresi
	<i>Ablabesmyia longistyla</i> Fittk.	Büyükdere Kocayazı, Kula Koçaz, Kırlareli

Tablo 31.Proje alanında yer alan Tabanidae (Diptera) faunasına ilişkin türler (Kılıç, 1999).

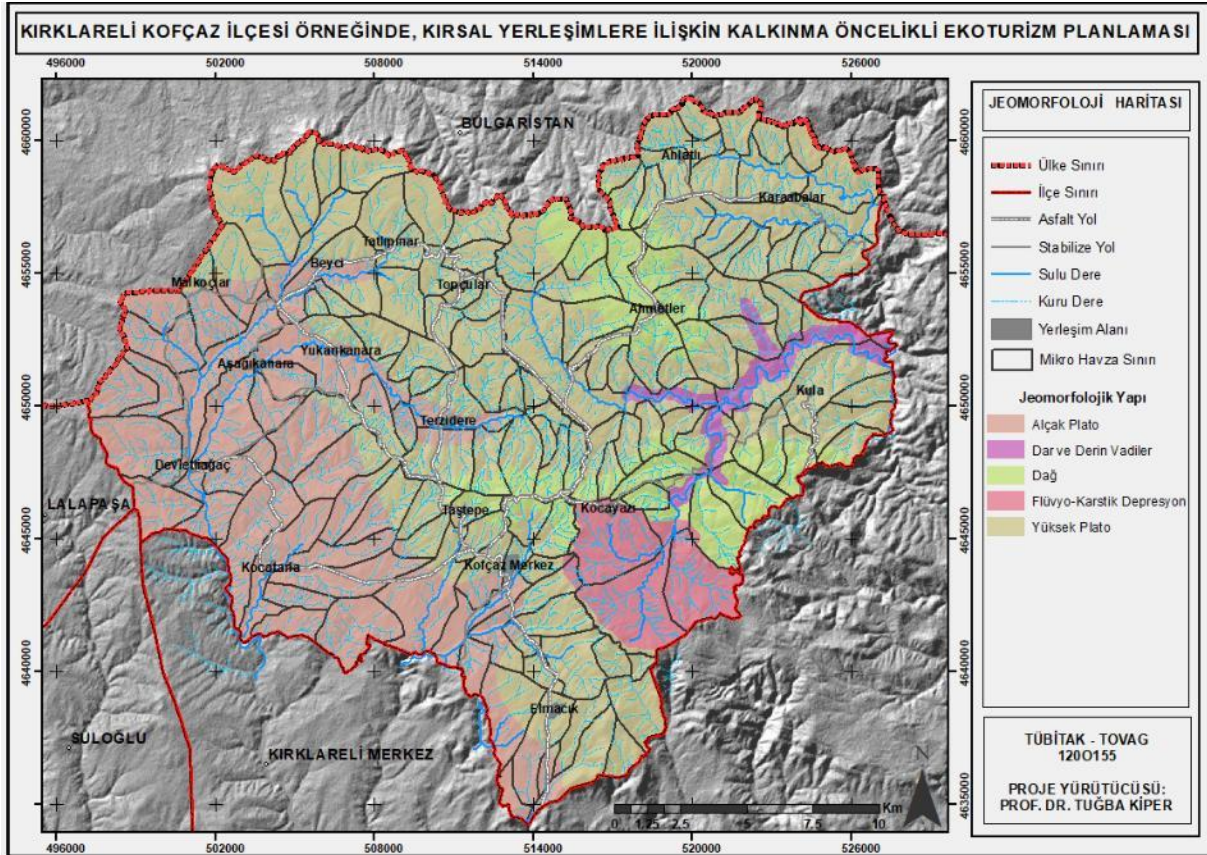
Alt Familya	Latince Adı	Konum
Chrysopsinae	<i>Silvius (s.str.) alpinus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Chrysops (s.str.) caecutiens</i>	Kofçaz Merkez
Tabanianaee	<i>Philipomyia graeca</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Atylotus loewianus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus bifarius</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus bromius</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus cuculus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus exlusus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus glaucopis</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus lunatus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanusma culicornis</i>	Kofçaz Merkez, Kula, Kocayazı
	<i>Tabanus miki</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus obsolescens</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus shannonellus</i>	Kofçaz Merkez
	<i>Tabanus spectabilis</i>	Kofçaz Kula
	<i>Tabanus spodopterus</i>	Kofçaz Merkez, Kula
<i>Tabanus tergestinus</i>	Kofçaz Merkez	
<i>Tabanus unifasciatus</i>	Kofçaz Merkez	

4.1.8 Jeomorfoloji

Jeomorfoloji; yerleşmelerin toplu ya da dağınık oluşu, ulaşım ağının nitelikleri, kent morfolojisi (seyrek ve gevşek), mimari yapının biçimlenişi ile yerleşimlerin kuruluş ve biçimlenişinde etkilidir (Erginal ve Erginal, 2003; Aliağaoğlu ve Uğur, 2010; Özşahin, 2015).

Araştırma alanına ilişkin jeomorfolojik yapı haritası, Şekil 28’de verilmiştir. Buna göre; en fazla oranda yüksek plato yapısı gözlemlenmiştir. Yüksek plato jeomorfolojik yapısına sahip mikro havzalar 102 adettir ve özellikle Kula, Karaabalar, Ahlatlı, Tatlıpınar, Topçular, Elmacık’da yoğunlaştığı görülmektedir. Yüksek plato alanları %52’lik oranla, alanın önemli bir

bölümünü kaplamaktadır. Genel olarak incelendiğinde ise, yüksek plato jeomorfolojik yapı çalışma alanının kuzeybatı, kuzeydoğu, doğu ve güney yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. Alçak plato jeomorfolojik yapısına sahip mikro havzalar ise 53 adet olup, alanın % 29'luk bölümünü kaplamaktadır. Bu alanların özellikle, Yukarıkanara, Aşağıkanara, Devletli ağaç, Kocatarla, Terzidere'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, alçak plato jeomorfolojik yapı çalışma alanının batı ve güneybatı yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. Dağ jeomorfolojik yapısına sahip mikro havzalar 40 adettir ve özellikle Ahmetler ve Taştepe'de yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, dağ jeomorfolojik yapı çalışma alanının kuzeydoğu ve güneydoğu yönlerinde baskın olduğunu göstermektedir. Dar ve derin vadiler jeomorfolojik yapısına sahip mikro havzalar 13 adettir ve özellikle Kocayazı ve Kula'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, dar ve derin vadiler jeomorfolojik yapı çalışma alanının doğu yönünde baskın olduğunu göstermektedir. Flüvyo-karstik depresyon jeomorfolojik yapısına sahip mikro havzalar 8 adettir ve özellikle Kocayazı'da yoğunlaştığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde ise, flüvyo-karstik depresyon jeomorfolojik yapı çalışma alanının güneydoğu yönünde baskın olduğunu göstermektedir (Şekil 28, Tablo 32).

Şekil 28. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeomorfolojik yapı durum paftası

Tablo 32. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları jeomorfolojik yapı birimlerine ilişkin dağılım

Jeomorfoloji	Alan	Kapladığı Alan Miktarı (%)
Yüksek Plato	255729837	52
Flüvyo-Karstik Depresyon	24966830	5
Dağ	53487673	11
Dar ve Derin Vadiler	12677892	3
Alçak Plato	145506637	29
Toplam		%100

4.2 Araştırma Alanının Kültürel Peyzaj Özellikleri

Ekoturizmde; tarihi yapı, demografik yapı, sosyal alt yapı, folklorik değerler (halk edebiyatı, geleneksel yaşam kültürü, yöresel giyim, yerel mutfak ürünleri, geleneksel el sanatları), ekonomik etkinlikleri, geleneksel sivi mimari doku vb. özellikler geçmiş kültürü yansıtan ve turizmde ana kaynak değeri oluşturan önemli değerlerdir. Bu değerler geçmiş hakkında ipuçları vererek, geleceğe de ışık tutarlar.

4.2.1 Tarihi

Kofçaz, coğrafi konumu sayesinde tarih içinde birçok medeniyetin izlerini taşımaktadır. Özellikle Trak ve Balkan izleri, göçmen kültürü, etnik yapı çeşitliliği (Pomak, Gacal, Muhacir kültürleri) gibi değerler kırsal yerleşimlere ilişkin havzaların tarihi ve arkeolojik değerler açısından değer kazanmasına neden olmuştur. Çekül tarafından hazırlanan; "Trakya Kültür Öncelikli Yol Haritası" nda; Kofçaz'ın da içinde yar aldığı Ergene Havzası'nın kuzey kısmında, havzasınında bulunan İstanbul ile Balkanlar'ıbağlayan koridorun, bölge içinde tarihte yoğun yerleşim aksı olduğu belirtilmiştir. İstanbul-Büyükçekmece'den başlayarak Vize'den Kofçaz'a, havza sınırını ve İstiranca Dağları'nın eteklerini takip ederek kuzeye, Bulgaristan'a doğru çıkan eski Roma aksı, yoğun yerleşimlerin yanı sıra koridor içinde yer almaktadır. Bizans döneminde bu yol üzerinde, Pazarlı-İstanbul arasından oluşturulan, bir ana galeri ve ona su getiren ikincil galerilerden oluşan isale hattı bulunmaktadır. Bu isale hattı İstiranca Dağları'ndan gelen suların 40 adet su kemeri üzerinden geçerek İstanbul'a iletilmesini sağlamıştır (ÇEKÜL, 2012). Bu durum, Roma ve Bizans döneminde Kofçaz'ında

İçinde yer alan yerleşimlerin önemli birer odak ve varış noktası olduklarını göstermektedir. İstanbul'dan başlayarak Vize'den Kofçaz'a Ergene havza sınırı ve Istranca Dağları'nın etekleri boyunca kuzeye uzanan Ergene havzası kuzey koridorunda yer alan eski Roma aksı Şekil 29'da verilmiştir.

Şekil 29. Ergene Havzası kuzey koridorunda eski roma aksı (ÇEKÜL, 2012).

Karaçam (1995)'e göre; Osmanlı topraklarına 1369 yılında katılan Kofçaz'ın kesin olarak ne zamankurulduğu bilinmemektedir. Bölge alındıktan sonra buraya, Anadolu'dan ve dahasonra Balkanlar'dan çok sayıda Türkmen toplulukları yerleştirilmiştir. Göçmen toplulukların yerleşmeleri; 1912-1913 Balkan Harbi, 1924'lerdeki mübadeleler ile 1035-1938 yılları arasında da devam etmiştir (Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014). Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kofçaz, Bulgarlara karşı tampon bölge konumunda kalmıştır. Budurum, bölgenin tarih boyunca Balkanlar'dan gelen tüm saldırılara açık kalmasına neden olmuştur. Bölge, daha sonra 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı sırasında işgale uğramıştır. Dahasonra Bulgar ve Yunan istilalarına maruz kalmış ve 10 Kasım 1922 tarihinde geri

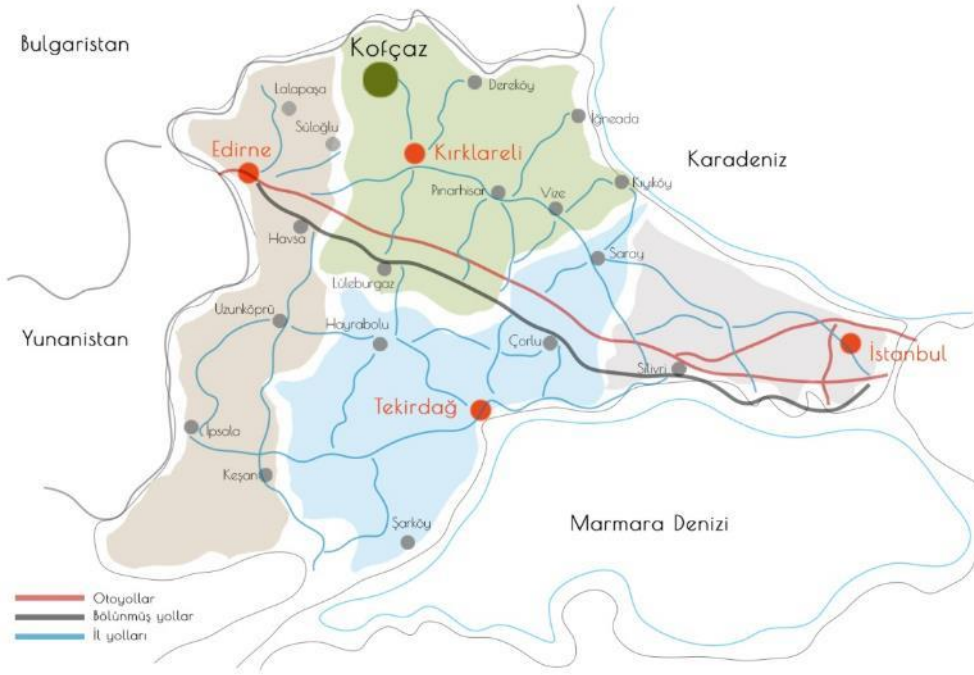
alınmıştır (Atıcı, 2016). Kofçaz, Cumhuriyet döneminde Keşirlik adıyla nahiye merkezi olarak yer almıştır. İlçe olarak ise, 1 Nisan 1959 tarihinde Kofçaz adı ile kurulmuştur.

Kofçaz ve köylerinde, M.S. 3. yy. Erken Demir Çağı dönemini içeren tümülüsler ve geç Osmanlı erken Cumhuriyet dönemlerini içeren dolmenler yer almaktadır (Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014). Bunlar, çalışma alanının tarihinin oldukça eskilere dayandığı hakkında ipuçları vermektedir. Bölgede kapaklı veya kapaklı kaya olarak da anılan dolmenler, yekpare yassı iri taşlardan, basit oda şeklinde yapılmış anıt mezarlardır. Dolmenler Erken Demir Çağı (M.Ö. 1300-800) sürecinde kullanılmıştır. İlçede ayrıca pek çok tümülüs bulunmaktadır. Kofçaz yakınlarında önemli oranda tahrip edilmiş olmakla birlikte, çok sayıda kale kalıntısı da bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri; Kocayazı Kalebayırı Kalesi, Ahmetler Kalesi, Aşağı ve Yukarı Kanara Kaleleridir (Kırklareli ve Burgas'ın Tarihi, Kültürel, Doğal ve Turistik Değerleri, 2012).

4.2.2 Ulaşım durumu

Çalışma alanı, ulaşım durumu açısından incelendiğinde, en önemli ve baskın kullanılan ulaşım tipi karayolu ulaşımıdır. İlçe merkezinin bağlı bulunduğu Kırklareli İli'ne ve komşusu bulunduğu İstanbul, Tekirdağ ve Edirne İllerine olan bağlantıları karayolu ile sağlanmaktadır.

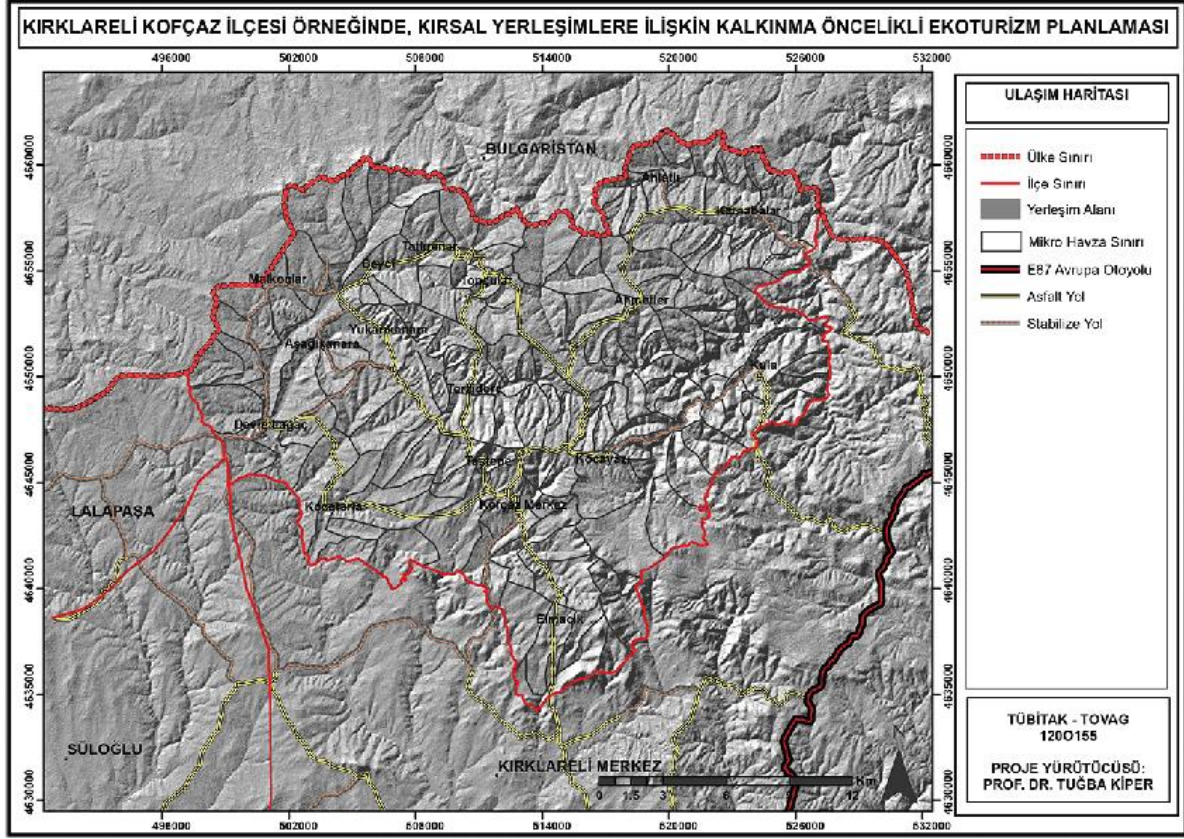
Kırklareli İli'nde İstanbul-Edirne bağlantısını sağlayan D-100 yolu ile Türkiye'nin Avrupa ile bağlantısını sağlayan TEM Otoyolu bağlantıları bulunmaktadır. D-100 yolun eksenin üzerinde Babaeski ve Lüleburgaz ilçe merkezleri, kuzeyinde ise il merkezi yer almaktadır. İldeki bir başka eksen de Silivri'den ayrılan Çerkezköy-Vize-Pınarhisar-Kırklareli ve Edirne bağlantılı yoldur. Kuzey-güney bağlantılı iki ulaşım eksenidir. Aziziye sınırına kadar uzanan Dereköy-Kırklareli-Babaeski-Pehlivanköy karayolu Bulgaristan ile bağlantıyı sağlar. Diğer eksen ise Karadeniz ile bağlantıyı sağlayan İğneada-Demirköy-Pınarhisar-Lüleburgaz karayoludur. İzgara biçimini alan ulaşım eksenleri, tüm yerleşmelerin bu eksenlerden yararlanmalarını sağlamaktadır (<https://www.trakyanet.com/trakya-haritasi/>). Kofçaz ilçesinin Kırklareli ile doğrudan bağlantısı olup, D-100 yolu, TEM Otoyolu ve/veya Bulgaristan İl yolu ile eksenleri üzerinde doğrudan yer almamaktadır (Şekil 30).

Şekil 30. Kofçaz İlçesi ulaşım bağlantı aksları (Kırklareli Karayolları Haritası, 2021'den yararlanılarak)

Kırklareli Merkez İlçe'nin kuzey doğusuna doğru uzanan yol ile Kofçaz İlçesi'ne bağlantı sağlanmaktadır (Kırklareli Çevre Düzen Planı, 2009). Kofçaz merkez ve köy bağlantılarının tamamına yakını asfalt yollarla sağlanmaktadır. Sadece Kocayazı Kula köyleri arasını stabilize yolla ulaşım sağlanmaktadır (Şekil 31).

Kofçaz Bulgaristan ile sınır yerleşimidir. Kofçaz merkez ile Bulgaristan arası 283 km dir. Kofçaz merkezden, Kırklareli'e 26 km, İstanbul'a 235 km, Edirne'ye 70 km, Tekirdağ 198 km uzakta erişim sağlanmaktadır. Çorlu Havalimanı'na 135 km uzaklıktadır. Tem Otoyolu ile Avrupa'ya ve Anadolu'ya doğrudan bağlantı imkânı bulunmaktadır. Kırsal yerleşimlerin Kırklareli İli ve İlçe merkezine erişim mesafeleri "kırsal yerleşim matrislerinin oluşturulması" bölümünde verilmiştir.

Şekil 31. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları ulaşım durum paftası

4.2.3 Demografik yapı

Ekoturizmin gelişeceği alanda ev sahibi toplumu oluşturan yerel halk, en önemli paydaş gruplarından birini oluşturmaktadır. Öyleki yerel halk; ekoturizm faaliyetlerinde, rehberlik, ulaşım, tarım, sunum, gıda, konaklama gibi pek çok alanda rol almaktadır. Bu anlamda; yerel halkın cinsiyet, yaş ve nüfus ölçütlerine ilişkin demografik yapıya yönelik değerlendirmeler oldukça önemlidir.

Çalışmada, Kofçaz kırsal yerleşimlerinin genel nüfus ölçütü açısından yıl bazında değişimleri Tablo 33’de verilmiştir. Buna göre; 1970 yılındaki nüfus verisi ile 2020 yılındaki nüfus verisi karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, 50 yıllık süreçte nüfusun büyük oranda azaldığı saptanmıştır. Bununla birlikte, 1970 yılında 100 kişinin altında nüfusa sahip bir yerleşim bulunmazken, 2020 yılında 11 adet köy yerleşiminin (Ahlatlı, Aşağıkanara, Beşci, Karaabalar, Kocatarla, Kula, Malkoçlar, Taştepe, Tatlıpınar, Topçular, Yukarıkanara) nüfusu 100 kişinin altına inmiştir. En düşük nüfusa sahip kırsal yerleşim ise 32 kişi ile Aşağıkanara olmuştur. En fazla nüfusa sahip olan köyler ise Elmıcık ve Kocayazı olmuştur.

Tablo 33. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin yıl bazında nüfus miktarları (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021)

Yerleşim Birimleri	Yıllar								
	1970	1980	1990	2000	2010	2015	2018	2019	2020
Kofçaz	6852	6055	5004	4166	2798	2644	2368	2308	2282
Köy	5.984	4.973	3698	2628	2126	1902	1724	1704	1672
Ahlatlı	313	356	156	56	57	55	55	53	53
Ahmetler	436	385	303	167	121	124	120	125	136
Aşağıkanara	253	200	136	83	68	41	32	28	32
Beyci	185	149	131	94	70	70	55	56	56
Devliağaç	495	395	299	252	196	180	161	166	156
Elmacık	786	528	431	326	292	262	245	239	230
Karaabalar	182	146	115	93	95	87	87	91	94
Kocatarla	408	339	293	197	131	115	94	92	90
Kocayazı	658	631	473	365	284	253	227	225	229
Kula	174	164	100	74	71	62	72	71	74
Malkoçlar	318	272	219	166	105	112	89	90	91
Taştepe	297	238	182	138	108	94	89	81	80
Tatlıpınar	339	286	178	102	83	70	68	59	54
Terzidere	584	465	355	275	260	232	202	203	197
Topçular	257	201	195	150	98	79	71	72	61
Yukarıkanara	299	218	132	90	87	66	57	53	49

Çalışma alanı nüfus yoğunluğu bakımından incelendiğinde; 2020 verileri dikkate alındığında km² başına 4 kişi düşmektedir. Kırklareli'nin diğer ilçeleri ile kıyaslandığında da Kofçaz, nüfus yoğunluğu bakımından en düşük orana sahiptir. Yine 2020 yılı verileri dikkate alındığında yıllık nüfus artış hızı binde -18,50 olmuştur (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021).

Genel nüfus verilerinin yanı sıra cinsiyet ve yaş gruplarına ilişkin dağılımlar da ekoturizm de oldukça önemlidir. Keza Avcıkurt (2009)'un belirttiği gibi; turizm talebine etki eden en önemli demografik unsurlardan biri nüfusun yaş yapısıdır (Avcıkurt, 2009).

Proje çalışmasında; çalışma alanına ilişkin yaş gruplarının dağılımında Bures (2017) tarafından geliştirilen aralık baz alınmıştır. Bures'in çalışmasına göre; 25-44 yaş aralığı genç, 45-54 yaş aralığı orta yaşlı, 55-64 yaş aralığı erken yaşlı ya da yaşlılığa giriş dönemi, 65-74 yaş aralığı yaşlılık dönemi ve 75 yaş üstü yaş aralığı da ihtiyarlık dönemi olarak belirlenmiştir (Kumtepe, 2018). Buna göre çalışma alanına ilişkin 2020 yılı cinsiyet ve yaş grubu dağılımına ilişkin liste Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo 34. Çalışma alanında 2020 yılına ilişkin cinsiyet ve yaş gruplarına ilişkin dağılım miktarı (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021)

Cinsiyet	Yaş Aralıkları					
		Genç	Orta yaşlı	Erken yaşlı	Yaşlılık	İhtiyarlık
	24 altı	25-44	45-54	55-64	65-74	75 ve üzeri
Erkek	201	251	165	248	204	131
Kadın	185	152	121	218	210	196
Toplam	386	403	286	466	414	327
Kofçaz	2282 (Erkek: 1200 % 52,59, Kadın: 1082 %47,41)					

Yaş grupları dağılımları incelendiğinde en fazla sayıyı 741 kişi ile 65 ve üzeri yaş grubu oluşturmuştur. Birleşmiş Milletler bir ülkedeki yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranına göre 4 grup altında değişen aralık belirlemiştir. Buna göre, nüfusunun % 10'undan fazlasının 65 yaş ve üzeri kişilerden oluşan yerleşimleri "Çok yaşlı toplumlar" "olarak tanımlamıştır

(Kumtepe, 2018). Bu ölçüte göre çalışma alanı %32,42'lik oranla (65 yaş ve üzeri) çok yaşlı toplum statüsünde yer almaktadır (Tablo 34).

Cinsiyet açısından bakıldığında ise kadın ve erkek nüfusu arasında çok fazla bir fark görülmemekle birlikte, erkekler % 52,59'luk oranla kadınlardan daha fazla sayıya sahiptir. Yaş grupları cinsiyet ilişkisi dikkate alındığında; 25-64 yaş aralığında özellikle erkekler kadınlara oranla sayıca daha fazladır. 65 ve üzeri yaş dağılımında ise kadınların sayıca daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 34).

4.2.4. Sosyal altyapı

- **Sağlık**

Kofçaz merkezde 1 adet aile sağlık merkezi bulunmaktadır. Ancak sağlık hizmetleri sınırlıdır. Bu nedenle detaylı sağlık hizmetlerinden yararlanmak için daha çok Kırklareli Devlet Hastanesi ve çeşitli özel hastaneler kullanılmaktadır.

- **Eğitim**

Kofçaz merkezde 1 tane ortaokul ve 1 tane de ilkokul kurumu bulunmaktadır. Kofçaz'da nüfus azlığı nedeniyle birçok köyde eğitim verilememektedir. Okul bulunmayan köylerde eğitim, taşınmalı sistemle merkeze en yakın diğer yerleşim birimlerinde devam etmektedir. 2020-2021 verilerine göre toplam 120 öğrenci eğitim almaktadır (<https://kofcazortaokulu.meb.k12.tr/>, Kofçaz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021).

4.2.5. Korunan alanlar

Yaban hayatının ve doğal bitki örtüsünün gözlemlendiği özgün alanlar, mağaralar, arkeolojik sitler, sulak alanlar gibi doğal ve kültürel miras alanları ekoturizm için önemli çekiciklerdir ve kaynak potansiyeli oluşturlar. Bu değerler, nadir ve özgün olma potansiyellerine göre ilgili kurumlarca koruma statüsü çerçevesinde değerlendirilmişlerdir. Bu anlamda, Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin korunan alan statü durumları belirlenmiştir. Çalışma alanında; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (1983) ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu (2003) ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde korunan alan statüsüne alınmış, arkeolojik sit ve devlet avlağı alanları bulunmaktadır.

Arkeolojik sit: "İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanları" olarak tanımlanmıştır. Koruma ve kullanma koşullarına göre bu alanlar derecelendirilmiştir. Birinci Derece Arkeolojik Sitler; "Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent kalıntıları ile yerleşim alanları ve sosyal yaşama konu olmuş; taşınmaz kültür varlıklarına ait kalıntılar ve buluntuların veya bunu destekleyen taşınır kültür varlığı buluntularının yoğun olarak yer aldığı alanlar" şeklinde tanımlanmıştır. İlgili mevzuatta bu alanların, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunması gerektiği kararı alınmıştır (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263742/658-nolu-ilke-karari-arkeolojik-sitler-koruma-ve-kullan.html>)

Devlet avlağı: devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahaları ve benzeri yerlerle devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalarında, ilgili kuruluşun muvafakati alınarak Bakanlıkça avlak olarak ayrılan yerlerdir (www.ormansu.gov.tr).

Kofçaz'da koruma altına alınan alanlar, yapılar ve korunma şekilleri Tablo 35'de detaylı şekilde verilmiştir. İlgili veriler, Kültür ve Turizm Bakanlığı Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 16.12.2015 tarih ve 164 sayılı kararı doğrultusunda geliştirilmiştir.

Tablo 35. Kofçaz'da koruma altına alınan alanlar, yapılar ve korunma şekilleri (Anonim, 2015b; Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014)

Adı	Mevki	Niteliği	Derecesi
Kocatarla Mercimektepe Tümülüsü	Kocatarla	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Onbaşı Bayırı Tümülüsü	Kocatarla	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Taştepe Deliktaş Tümülüsü ve Dolmeni	Taştepe	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Mandıralık Tümülüsü	Merkez	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kayacık Tümülüsü	Merkez	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kocakaynak Tümülüsü (1-2)	Merkez	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Taştepe Taşlıtepe Tümülüsü	Taştepe	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Taştepe Tavşantepe Tümülüsü	Taştepe	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kocayazı Paraşüttepe 1 Tümülüsü	Kocayazı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kocayazı Paraşüttepe 2 Tümülüsü	Kocayazı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kula Yolu Tümülüsü	Kocayazı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Çamlık Tümülüsü ve Nekropol Alanı	Kocayazı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Mevziler 1-2 Tümülüsü	Kocayazı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Höyükler Bayırı 1-2 Tümülüsü ve Dolmeni	Ahmetler	Arkeolojik Sit Alanı	I.

Şabanın Höyükler 4 Adet Tümülüs	Ahmetler	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Höyükeyrek Tümülüsü	Ahlatlı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Balıkçı (Sınır) Tümülüsü	Ahlatlı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Ağaçsızhöyük Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
72 Nolu Hudur Taşı Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Petre Tepesi Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Teldirek Alçağı Tümülüsü	Aşağıkanara	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Gırgatepe Tümülüsü	Gırgırtepe-Zemlik	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Botaş Yolu Tümülüsü	Höyükler Bayırı	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Höyükbaba Tümülüs ve Menhirleri	Malkoçlar Köyiçi	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Beyci Köyiçi Tümülüsü	Beyci	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kruşova Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kruşova Başı Nekropol Alanı	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Ayazma Kalebeli 1-2-3 Tümülüsleri	Kula	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Traşlamabaşı Nekropol Alanı	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Haydutlu Mevkii Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Molla İbrahim Korusu Tümülüsü	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Höyük Tümülüsü ve Mezarlığı	Karaabalar	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Devletli ağaç Höyük Tümülüsleri (5 adet)	Devletli ağaç-Höyükler	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Yukarıkanara Kalesi	Yukarıkanara	Arkeolojik Sit Alanı	I.
Kocatarla Mercimektepe Dolmeni	Kocatarla	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Devletli ağaç Delikli taş Mezarlığı	Devletli ağaç	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Taştepe Kavakdere Dolmeni	Taştepe	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Taştepe Mezarlık Dolmeni	Taştepe	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Taştepe Yılanlıpınar Dolmeni	Taştepe	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Taştepe Kuru Dolmeni	Taştepe	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Tatlıpınar Eski Mezarlığı	Tatlıpınar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Kapak kaya 1 Dolmeni	Ahmetler	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Kapak kaya 2 Dolmeni	Ahmetler	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Harmanbayırı Dolmeni	Ahmetler	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Şabanın Höyükleri Dolmeni	Ahmetler	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Balıkçı Dolmeni	Ahlatlı	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Kozaalçağı Dolmeni	Ahlatlı	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Ahlatlı Köy Camii Hazinesi	Ahlatlı Köyiçi	Kültür varlıkları	K.G.K

			varlığı
Şarлак Dolmeni	Karaabalar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
İkizce Dolmenleri (2 adet)	Karaabalar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Malkoçlar Tavla Binası	Malkoçlar	Kültür varlıkları	S.M.Ö (2.grup)
Deliklitaş 1 Dolmeni	Malkoçlar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Deliklitaş 2 Dolmeni	Malkoçlar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Malkoçlar Koca Mezarlık	Malkoçlar Çelik Kule Mevkii	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Kayacık Sırtı Dolmeni	Karaabalar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Şerif Hocanın Pınarı Sırtı Dolmeni	Karaabalar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Yeşilkapak Dolmeni	Karaabalar	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı
Karaabalar Köyü Camii Haziresi	Karaabalar Köy İçi	Kültür varlıkları	K.G.K varlığı

Çalışma alanı, Tablo 35'de görüldüğü üzere, tümülüslerin yoğun olarak bulunduğu bir bölgede yer almaktadır. Tümülüsler; yığma tepeler biçiminde oluşturulmuş anıt mezar tepeleridir. En çok bilinen biçim, konik olmak üzere, küre, yarım küre, biçimsiz tümsekler gibi çeşitli tipleri bulunmaktadır. Tümülüsler mezar tipine göre; platformlular, çukurlular, mezar odalılar, lahitliler ve basit mezar olmak üzere beş ayrı grupta incelenebilir. Nadiren tek, çoğunlukla gruplar halinde bulunurlar. Kırklareli il sınırları dâhilinde şu ana kadar 92 adet tümülüs tescil edilerek koruma altına alınmıştır. Çalışma alanında ise; 49 adet tümülüs(Kofçaz (merkez)'de 6 adet, Devletliğağaç'da 5 adet, Beyci'de 1 adet, Taştepe, Kocayazı ve Ahmetler'de 5'er adet, Kocatarla, Ahlatlı, Aşağıkınara, Malkoçlar ve Terzidere'de 2'şer adet, Karaabalar 7 adet, Kula'da 3 adet Elmacık'ta 1 adet) koruma altına alınmıştır. Bu tümülüslerin Erken Demir Çağına (M.S. 3. yüzyıl) ait oldukları belirlenmiştir (Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014).

Bununla birlikte dolmenler de arkeolojik açıdan önem teşkil eden diğer yapılar olup, arkeolojide megallitik anıtlar olarak adlandırılmıştır. Büyük çoğunluğu, dört veya daha fazla levhadan yapılmış, bu levhadan daha büyük levha ile üstleri kapatılmış basit dikdörtgen kutulardır. Çalışma alanında 15 adet dolmen (Taştepe, Karaabalar ve Ahmetler'de 4'er adet, Malkoçlar'da 2 adet ve Ahlatlı'da 1 adet) bulunmaktadır. Bunlar Son Tunç Çağı bitimi ile İlk Demir Çağı başlarına kadar (bazılarının MÖ. VII. yüzyıla kadar sürdüğü) tarihlenmektedir (Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014).

Çalışma alanında; yukarıda belirtilen korunan alanların dışında bir de devlet avlağı statüsünde alan bulunmaktadır. Devlet Avlağı "Avlakların Kuruluşu, Yönetimi ve Denetimi Esas Ve Usulleri İle İlgili Yönetmelik" gereğince; Devlet ormanları, toprak muhafaza, ağaçlandırma sahaları ve benzeri yerlerle Devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalarında, ilgili kuruluşun muvafakatı alınarak Bakanlıkça avlak olarak ayrılan yerler" (Anonim, 2014c) olarak tanımlanmıştır.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu gereğince, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 2014-2015 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı'nca (Anonim, 2014c). Proje alanında 1 adet devlet avlağı bulunmaktadır. Kofçaz–Kocayazı Devlet Avlağı; alan sınırını kuzeyinde Malkoçlar'dan itibaren Çağlayık'a kadar Bulgaristan sınır hattı, doğusunda Çağlayık'tan itibaren Kula, Geçitağzı, Dereköy, Dereköy-Kırklareli yolunda Kuzulu sapağı, güneyinde Dereköy-Kırklareli yolunda Kuzulu sapağından itibaren Kuzulu, Kadıköy ve Kofçaz yoluna çıkış, batısında Malkoçlar'dan itibaren Yukarıkanara, Kofçaz, Elmacık, Kadıköy sapağı oluşturmaktadır (<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/43643?AspxAutoDetectCookieSupport=1>).

4.2.6 Ekonomik yapı

Kırsal yerleşim alanlarının temel geçim kaynakları arasında bitkisel ve hayvansal üretim, ormancılık ve balıkçılık önemlidir. Bitkisel üretime yönelik olarak, ürün desenindeki çeşitlilik ve üretim biçimleri ile hayvansal üretime yönelik olarak faaliyet alanları ve hayvansal ürün çeşitliliği ekoturizmde çekicilik oluşturmaktadır. Dolayısıyla kırsal ekonomik yapı ile ekoturizm açısından güçlü bir ilişki vardır. Özellikle gelen ziyaretçilerin; kırsal yerleşim alanlarına ilişkin bitkisel ve hayvansal üretime dönük etkinlikleri yerinde gözlemlenmeleri, ve/veya toprağın sürülmesi, ekilmesi, sulanması, ürünlerin hasadı, paketlenmesi gibi tarımsal işler ile yerel bir el sanatının yapımı; hayvanların beslenmesi, sağılması ve bakımı; yerel gıda ürünlerin (peynir, tereyağı, reçel, salça vb.) üretimi gibi aktivitelerde bizzat bulunması bunu desteklemektedir. Bu kapsamda, çalışma alanı kırsal yerleşimlerine ilişkin olarak bitkisel ve hayvansal üretim durum çerçevesinde, Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile Kofçaz İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden elde edilen verilerle çeşitli değerlendirilmeler yapılmıştır.

Bitkisel Üretim

Proje alanının toplam arazi varlığı 530.000 dekadır. Bu alanın büyük bir bölümü 251.470 dekarı (%47,45) orman arazisidir. Tarım arazisi olarak kullanılan alan ise 106.830 dekarlık bir alanı (% 20,16) kaplamaktadır (Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021).

Buna göre; ekim alanı büyüklüğüne bağlı olarak en fazla üretimi yapılan ürünler olarak; Buğday (ekmeklik) ve Ayçiçeği öncelikli olarak ilk sırada yer almaktadır. Bitkisel üretimin en fazla yapıldığı köy ise Devletliağaç, Beyci ve Kocayazı olmuştur (Tablo 36, Tablo 37, Tablo 38, Tablo 39, Tablo 40, Tablo 41, Tablo 42, Tablo 43, Tablo 44, Tablo 45, Tablo 46, Tablo 47, Tablo 48, Tablo 49, Tablo 50, Tablo 51, Tablo 52), (Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, 2021).

Tablo 36. Ahlatlı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Ahlatlı	Arpa	277,988
	Buğday (Ekmeklik)	437,053
	Ceviz (Muhtelif)	87,655
	Fasulye (Kuru)	118,136
	Tritikale	491,894
	Yem Bezelyesi (Silaj)	10,661
	Yulaf	778,579
	Toplam	2201,966

Tablo 37. Ahmetler bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Ahmetler	Arpa	203,912
	Arpa (Yemlik)	48,995
	Ayçiçeği (Yağlık)	382,036
	Buğday	1412,86
	Ceviz	195,733
	Fasulye (Kuru)	365,439
	Kiraz	10,00
	Lavanta	14,893
	Macar Fiği	14,413
	Tritikale	2297,279
	Yem Bezelyesi	31,671
	Toplam	4962,338

Tablo 38. Aşağıkanara bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Aşağıkanara	Ayçiçeği (Yağlık)	1638
	Buğday (Ekmeklik)	2409,425
	Ceviz	22,008
	Macar Fiği (Silaj)	33,036

Macar Fiği (Yeşil Ot)	9,675
Mısır (Silaj)	111,120
Yem Bezelyesi	20,002
Yulaf	151,749
Toplam	4395,015

Tablo 39. Beyci bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Beyci	Arpa	66,864
	Ayçiçeği	1288
	Buğday	3004
	Fasulye (Kuru)	12,515
	Kolza (Kanola)	161,672
	Mısır (Silaj)	30,135
	Tritikale	128,374
	Yem Bezelyesi (Silaj), Yem Bezel. (Yeş. Ot)	67,457
	Yem Şalgamı (Silaj)	26,00
	Yulaf	843,409
	Yonca	14,547
	Toplam	5450,06

Tablo 40. Devletliağaç bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Devletliağaç	Arpa	102,11
	Ayçiçeği	2404,453
	Buğday	4086,511
	Ceviz	8,66
	Fasulye (Kuru)	14,644
	Kavaklık	4,258
	Macar Fiği (Silaj)	225,221

Macar Fiği (Yeşil Ot)	85,487
Mısır (Silajlık)	608,82
Tritikale	419,006
Yem Bezelyesi	193,058
Yonca (Yeşil Ot), Yonca (Muhtelif)	67,794
Yulaf	115,011
Toplam	8345,033

Tablo 41. Elmacık bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Elmacık	Adaçayı	1,232
	Armut	2
	Arpa	24.778
	Ayçiçeği	1.400,173
	Ayva	1,386
	Badem	11,65
	Biberiye	1,23
	Buğday	1.722,936
	Ceviz	205,813
	Çayır Otu	26,103
	Kabak(Çerezlik)	13,303
	Kanola	25,98
	Lavanta	1,23
	Macar Fiğ	37,42
	Mısır(Silaj)	15,643
	Tritikale	448,087
	Yonca	25,784
	Yulaf	187,623
Toplam	4.152,371	

Tablo 42. Karaabalar bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Karaabalar	Arpa	198,339
	Buğday	169,856
	Ceviz	21,90
	Fasulye (Kuru)	51,356
	Tritikale	639,795
	Yulaf	469,463
	Toplam	1550,709

Tablo 43. Kocatarla bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Kocatarla	Arpa	86,412
	Ayçiçeği (Yağlık)	4,464
	Buğday(Ekmeklik)	4,883
	Ceviz (Fidanlık)	76,00
	Fasulye (Kuru)	6,20
	Tritikale(Muhtelif)	30,054
	Yaban Mersini	16,852
	Yem Bezelyesi (Silaj)	40,788
	Yem Bezelyesi (Ot)	42,40
	Yulaf	41,430
	Toplam	343,283

Tablo 44. Kocayazı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Kocayazı	Arpa	74,804
	Ayçiçeği (Yağlık)	39,00
	Buğday (Ekmeklik)	195,602
	Ceviz (Fidanlık)	10,14
	Ceviz(Muhtelif)	134,00

Fasulye (Kuru)	31,111
Kavaklık	5,375
Mısır (Silajlık)	20,478
Tritikale	159,107
Yem Bezelyesi (Silaj)	18,026
Yem Bezelyesi (Ot)	39,00
Yem Şalgamı (Silaj)	13,006
Yonca	17,443
Yulaf	126,198
Toplam	883,290

Tablo 45. Kula bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Kula Köyü	Ceviz	24,184
	Kiraz	17,112
	Fasulye (Kuru)	8,536
	Tritikale	59,00
	Toplam	108,832

Tablo 46. Kocayazı bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Malkoçlar Köyü	Arpa	173,556
	Ayçiçeği	20,209
	Buğday	4266,138
	Ceviz (Fidanlık)	40,50
	Çayır Otu	0,40
	Fasulye (Kuru)	8,479
	Kolza (Kanda)	30,593
	Kolza [Kanola (Muhtelif)]	20,447
	Macar Fiği (Yeşil Ot)	11,427

Mısır (Silaj)	153,565
Tritikale	125,628
Yem Bezelyesi	10,552
Yem Bezelyesi (Silajlık)	49,155
Yonca (Yeşil Ot)	11,60
Yulaf	405,794
Toplam	5328,04

Tablo 47. Taştepe bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Yerleşim Adı	Ürün Adı
Taştepe	Arpa	100,328
	Ayçiçeği	1453,118
	Buğday	1006,733
	Ceviz (Fidanlık)	17,081
	Fasulye(Kuru)	1,283
	Fiğ (Yeşil Ot)	21,975
	Kolza/Kanola	41,280
	Macar Fiği (Yeşil Ot)	16,367
	Mısır (Silaj)	23,90
	Tritikale	97,472
	Yem Bezelyesi (Yeşil Ot), (Silaj)	67,752
	Yulaf	96,788
	Toplam	2944,077

Tablo 48. Tatlıpınar bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Tatlıpınar	Arpa	140,233
	Ayçiçeği	1014,182
	Ceviz (Fidanlık)	2,48

Çayır Otu	9,95
Fasulye (Kuru)	38,332
Kolza (Kanola)	190,789
Macar Fiği (Yeşil Ot)	14,689
Tritikale	340,378
Yem Bezelyesi (Yeşil Ot)	63,465
Yonca (Yeşil Ot), (Muhtelif)	14,697
Yulaf	1014,756
Toplam	2843,951

Tablo 49. Terzidere bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Terzidere	Arpa	100,338
	Ayçiçeği	882,915
	Buğday	1510,729
	Ceviz	127,606
	Macar Fiği (Yeşil Ot)	82,23
	Mısır (Silaj)	91,615
	Nadas	7,143
	Nohut	1,399
	Tritikale	647,389
	Yem Bezelyesi (Muhtelif)	3,817
	Yem Bezelyesi (Silaj)	68,128
	Yem Bezelyesi (Yeşil Ot)	213,335
	Yulaf	450,101
	Toplam	4186,745

Tablo 50. Topçular bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Topçular	Arpa	211,721
	Ayçiçeği (Yağlık)	506,252
	Buğday(Ekmeklik)	1799,052
	Ceviz (Fidanlık)	25,592
	Fasulye (Kuru)	7,44
	Kolza (Kanola)	94,729
	M.Fiği (Silaj)	25,034
	Tritikale(Muhtelif)	658,678
	Yem Bez. (Silaj), (Ot)	100,016
	Yulaf	725,177
	Toplam	4153.091

Tablo 51. Yukarıkanara bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Yukarıkanara	Ayçiçeği	1303,198
	Buğday	1674,53
	Ceviz	2,007
	Fasulye(Kuru)	6,42
	Macar Fiği (Yeşil Ot)	18,814
	Tritikale	41,590
	Yulaf	13,292
	Yulaf(Muhtelif)	138,979
	Toplam	3198,83

Tablo 52. Kofçaz merkez bitkisel üretim çeşiti ve ekim alanı dağılımı

Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)	Yerleşim Adı	Ürün Adı	Ekim Alanı (da)
Yeni Mahalle	Armut	26,166	Yeşillik Mahallesi	Arpa	78,69
	Arpa	74,944		Ayçiçeği	1880,722
	Ayçiçeği (Yağlık)	1092,041		Buğday	1905,684

Buğday (Ekmeklik)	1359,782	Ceviz (Fidanlık)	11,763
Ceviz (Fidanlık)	17,588	Ceviz (Muhtelif)	205,431
Ceviz(Muhtelif)	125,331	Fasulye (Kuru)	1,25
Erik	15,037	Macar Fiği (Yeşil Ot)	44,297
Fasulye (Kuru)	1,877	Mısır (Silaj)	23,045
Macar Fiği (Silaj)	5,787	Tritikale	119,686
Macar Fiği (Ot)	43,358	Yem Bezelyesi	10,315
Mısır (Silajlık)	11,723	Yulaf (Muhtelif)	64,979
Tritikale	9,67	Toplam	4345,862
Yonca	4,57		
Yulaf	3,42		
Toplam	2791,294		

-Tarımsal Üretim Kooperatifleri

Yerel kalkınmanın sürdürülebilirliği kapsamında en önemli faaliyetlerden biri örgütlenmedir. Proje alanında tarımsal odaklı olarak, birlik, dernek ve kooperatifleşme gibi faaliyetler yer almakta olup, sayıca yeterli değildir. Çalışma alanında; mevcut 5 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 1 Adet Pancar Ekicileri Kooperatifi, 1 adet Tarım Kredi Kooperatifi ve 1 adet de Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi olmak üzere toplam 8 adet kooperatif faaliyet göstermektedir (Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, 2021). (Tablo 53).

Tablo 53. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin tarımsal üretim kooperatif durumu

	Kooperatif Adı
1	Ahlatlı-Karabaalar Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
2	Ahmetler Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
3	Kocayazı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
4	Kula Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
5	Kofçaz Ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
6	Alpullu Pancar Ekicileri Kooperatifi
7	Kofçaz Tarım Kredi Kooperatifi
8	Kofçaz Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi

-Hayvansal Üretim

Proje alanında, küçükbaş hayvancılık, büyükbaş hayvancılık ve arıcılık önemli bir potansiyele sahiptir. Kırsal yerleşimlere ilişkin büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayılarına ilişkin bilgiler Tablo 54'de verilmiştir. Buna göre, en fazla hayvan sayısına sahip yerleşim Kofçaz merkez dışında, Terzidere, Devletliağaç ve Kocayazı'dır (Tablo 54).

Tablo 54. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin hayvansal üretim miktarı dağılımı

Köy Adı	Koyun Sayısı	Keçi Sayısı	Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı	Sığır Sayısı	Manda Sayısı	Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı
Ahlatlı	1.455	170	1.625	60	-	60
Ahmetler	1.542	406	1.948	94	-	94
Aşağıkanara	487	17	504	49	-	49
Beyci	1.297	508	1.805	234	-	234
Devletliağaç	2.002	315	2.317	1.195	-	1.195
Elmacık	2.367	302	2.669	593	11	604
Karabaalar	1.183	93	1.276	99	-	99
Kocatarla	1.213	404	1.617	229	-	229
Kocayazı	1.965	1.119	3.084	319	-	319
Kula	662	660	1.322	34	-	34
Malkoçlar	935	63	998	367	-	367
Merkez	3.937	646	4.583	236	-	236
Merkez/Yenimalle	148	11	159	63	-	63
Merkez/Yeşillik	362	0	362	6	-	6
Tastepe	2.409	503	2.912	171	-	171
Tatlıpınar	434	0	434	101	-	101
Terzidere	4.059	1.347	5.406	94	-	94
Topçular	378	0	378	166	-	166
Yukarıkanara	1.507	226	1.733	96	-	96
TOPLAM	28.342	6.790	35.132	4.206	11	4.217

Arıcılık potansiyeli açısından ön plana çıkan yerleşimler ise Kofçaz merkezle birlikte; Karaabalar ile Elmacık yerleşimleri olmuştur (Tablo 55).

Tablo 55. Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimlerine ilişkin AKS'ye kayıtlı arı üreticileri ve kovan sayısı

Köy Adı	Üretici Sayısı	Kovan Sayısı
Ahmetler	3	178
Aşağıkanara	1	80
Beyci	2	85
Elmacık	5	241
Karabaalar	5	388
Kula	2	112
Malkoçlar	1	75
Tatlıpınar	2	80
Kofçaz/Yeni Mahalle	4	307
Kofçaz/Yeşillik	2	150
Yukarıkanara	1	40
Toplam:	28	1.736

-Ekonomik Yapıya Yönelik Teşvik ve Destekler

Proje alanında, Kırklareli İl Tarım ve Ormancılık Müdürlüğü tarafından; kırsal yerleşimlerin ekonomik gelişiminin desteklenmesi amacıyla; üreticilerin toprak analizleri, ürün destekleri, arı yetiştiriciliği vb. konularda işletme kredileri verilmiştir. Ancak bu destekler arazinin mülkiyetiyle ilgili belgeye sahip olan bireysel çiftçilere verilmektedir. Bitkisel ve hayvansal üretime yönelik 2020 yılında verilen desteklere ilişkin bilgiler Tablo 56'da verilmiştir.

Tablo 56. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin 2020 yılı teşvik ve destekleme verileri (Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021)

Destekleme Alanı	Destekleme Türleri	Üretici Sayısı	Desteklenen Toplam Alan (da)	Destekleme Miktarı (TL)
Bitkisel Üretim	Mazot-Gübre-Toprak Analizi Desteklemesi	526	77.091,864	1.674.509,20
	Ayçiçeği Prim Desteklemesi	195	14.824,730	827.358,79
	Sertifikalı Tohumluk-Fidan Kullanım Desteklemesi	311	29.539,250	246.584,07
	Hububat Fark Ödemesi Desteklemesi	189	24.695,276	199.794,94
	Yem Bitkileri Desteklemesi	81	2.383,501	129.102,49
Hayvansal Üretim	Çiğ Süt Desteklemesi	182		368.513
	Arıcılık Desteklemesi	26	1748 (Kovan)	17.480

4.2.7 Geleneksel yaşam biçimi

Çekül (2015) tarafından yapılan "Kültür Rotaları Planlama Rehberi"nde; geleneksel yaşam; yemek, müzik, inanç, dil, el sanatları gibi coğrafyaya özgü yaşam öğeleri olarak tanımlanmıştır. Ekoturizmde yerel halkın günlük yaşamı, değer yargıları, giyim kültürü,

yemek kültürü, geleneksel halk oyunları gibi değerleri katılımcılar için birer çekim merkezidir ve gelen kişiler bu deneyimlerden yararlanmak istemektedirler.

Proje alanında yer alan kırsal yerleşimlerin yaşam biçimlerinin biçimlenişinde coğrafi konum, arazi biçimlenişi, ekonomik yapısı ve tarihi süreç içerisindeki gelişimleri etken olmuştur. Coğrafi konumundan kaynaklanan sınır yerleşimleri olmaları, orman içi ve orman köyü olma durumları ile tarihi ve kültürel miras değerleri; giyim-kuşam, yemek, halk oyunları ve el sanatları gibi pek çok alanda etkisini göstermiştir.

Kırsal yerleşimler; Gacallar, Muhacirler, Pomaklar ve Boşnak olarak adlandırılan topluluklardan oluşmaktadır (Interreg-IPA CBC Bulgaristan – Türkiye Programı, 2018). Bununla birlikte; Devletliağaç, Türkmen kültürünü koruyan ve yaşatan, Malkoçlar ise eski Türk kültürünü yaşatan bir köydür. Kocatarla ise halk kültürü yönünden zengindir (Kırklareli Çevre Düzen Planı, 2009). Yerli halk olarak adlandırılan Gacallar; Kofçaz ilçe merkezinde ve Elmacık köyünde yoğunlukta görülmektedir. Pomaklar; Ataları Kuman-Kıpçak Türkleri olan ve XI. Yüzyılda Orta Asya'dan Balkanlara gelen topluluklar olup (Kemaloğlu, 2013), Kocayazı, Kula ve Taştepe köylerinde yaşamaktadırlar (Çakır, vd., 2014). Boşnaklar; Bosna-Hersek, Sancak ve Kosova Bölgelerindeki topluluklar olup, Taştepe köyünde görülmektedir (Sızan, 2016). Muhacirler (Göçmenler), 1877-1878 Osmanlı- Rus savaşı sonlarında Doğu Trakya Bölgesine Bulgaristan'dan gelen topluluklar olup, Kofçaz merkez Yeşillik Mahallesinde görülmektedir (Demirel, 2008)

Geleneksel Giyim Kültürü: Köylerde kadınlar (özellikle 50 yaş ve üzeri) çarşaf, ferace denilen siyah renkli giysileri tercih ederler. Yörede tülbent, yazma, çember gibi başörtüleri yaygındır. Özellikle düğün gibi özel günlerde; şalvar, cepken ve börümcek gömlek üste giyilen kıyafetler olup, koyun yapağından yapılan çetikler de ayaklara giyilmektedir. Erkekler ise genelde hazır olarak aldıkları ceket ve pantolon giyerler. Başlarında da kasket denilen şapka kullanırlar. Yaşlı olanlar sıcak tutsun diye kışları şayak (aba) pantolon giyerler. Yöresel giyim kültüründe ise; gömlek, potur, cepken, kuşak ve peşkir bulunmaktadır (Trakya Bölgesi Mevcut Durum Tespit Raporu, 2012; Kurtulmuş, 2010).

Yöresel Yemek Kültürü: Kurtulmuş (2010)'göre; yemek kültürünün şekillenmesinde; yörede yetişen bitkisel ürün desenine, tarihsel süreç içinde köylerde yaşayan toplulukların yaşam biçimi ve kültürü ile ekonomik yapısetken olmuştur. Yöre mutfağının kaynağını tarım ürünleri (buğday, ayçiçeği, kuru fasülye, arpa), büyük (inek, manda), küçükbaş (koyun) hayvancılık ve kümes hayvancılığı oluşturmaktadır. Yörede hayvansal ürün olarak; hayvan kesimiyle elde edilen et, hayvandan elde edilen süt ile yoğurt, peynir, ekşimik, kümes hayvanlarından

da yine et ve yumurta elde edilmekte, elde edilen bu ürünlerden yöre insanının becerisine ve mutfak kültürüne göre değişik yiyecekler yapılmaktadır.

Kesme makarna, kuskus, erişte, tarhana gibi Anadolu'ya özgü yemekler yanında, kaçamak, klapanik, pırasa böreği, bulgurlu düğün böreği, köy mantısı, Pomak böreği (tikva), kuru fasülye yörenin özgün yemekleri arasındadır.

Bunların yanı sıra, doğal yöntemlerle elde edilen köy peyniri, orman balı, köy yumurtası, köy ekmeği, Hardaliye de geleneksel yemek kültürünü çeşitlendiren ürünler olmuşlardır.

Baklava, irmik tatlısı, kadıngöbeği, taze peynir, irmik ve yumurta ile yapılan hoşmerim (yağmur dualarında yaygın olarak yapılır), zerde tatlısı, hurma tatlısı, ekmek tatlısı, kireçtekbak tatlısı yörede bilinen tatlı çeşitleridir.

Yöresel El Sanatları: Kurtulmuş (2010)'a göre; yöresel el sanatları olarak 20. y.y. ortalarına kadar dokumacılık, arabacılık (taliga yapımcılığı), ağaç iççiliği, boyamacılık, çömlekçilik, çarık yapımcılığı, takunya yapımcılığı görülmektedir. Ancak günümüzde geleneksel el sanatları önemini kaybetmiş ve kaybolmuştur. Ayrıca 20.y.y.ortalarına kadar hemen hemen her köyde dokuma tezgâhları bulunmakta ve herkes kendi ihtiyacı olan peşkir, önlük, çarpana dokumaları, bez dokuma, pala denilen yer yaygıları, kilim, seccade, felemen kumaşı dokumakta iken her şeyin modernleşip makineleşmesi ile birlikte bugün bu tezgâhlar ortadan kalkmıştır. Ayrıca 2000 yılına kadar; Devletliağaç, Malkoçlar, Tatlıpınar köylerinde çul, çultar, çimdik denen dokumalar yapılmıştır. Ayrıca, koyun yapağından, keçi kılından pantolon ve ceket ile adına "kebe"çoban paltosu yapımında kullanılan şayak dokumaları yapılmıştır. Bununla birlikte; kırsal yerleşim yerlerinin birçoğunda; çorap ve çetrik, tığ ile çember ve tülbent kenarına işlenen iğne oyası,, karyola takımı, televizyon örtüsü, buzdolabı örtüsü, sehpa örtüsü, vitrin örtüsü, masa örtüsü, yün paspas, yün mutfak örtüleri gibi el ürünleri yapılmaktadır.

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre de; İlçe genelinde orman iççiliği, Kula ve Taştepe köylerinde sap örmeciliği, Devletliağaç, Malkoçlar, Tatlıpınar köyleri gibi alanlarda üretilen çul, çultar, çimdik denen dokumalar gibi yöreye özgü el sanatlarının geliştirilmesi gerekliliği öngörülmüştür. Özellikle araştırma alanı içerisine giren köylerin orman köyü veya orman bitişiği köyü statüsünde olmaları nedeniyle, orman ve ağaç ürünlerinin geliştirilmesine yönelik yöresel el sanatlarının geliştirilmesi de dikkate alınmalıdır.

Halk Müziği: Bu başlık altında özellikle yerel halk sanatçıları ve ürettikleri ürünler ele alınmıştır. Yerel sanatçılar ve ürettikleri ürünler; özellikle yaşanmışlıkların ve yöresel kültürün

devamlılığı açısından önemlidir. Öyle ki, geleneksel halk müziği ürünü olan türküler; ait olduğu coğrafyadaki kültürel dokuya ilişkin izlerin yer aldığı, sözlü kültür veya bellekle aktarılan, yaşanmışlıklara dair bilgilerin bulunduğu öğelerden biridir. Bu anlamda, türküler dünden bugüne eğitici, eğlendirici yönleriyle kişilerarası iletişimin canlı tutulmasına, sürdürülebilir olmasına ve zenginleştirilmesine katkı sağlamıştır (Fidan, 2011; Mustan Dönmez ve Haşhaş, 2014; Çalışır, 2015). Yere özgü bu değerler ekoturizm faaliyetleri açısından ilgi çekici olup, değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Kurtulmuş (2010)'un belirttiği gibi; Kofçaz İlçesi Terzidere Köyü 1956 yılı doğumlu olan ve Kırklareli'nde yaşayan emekli öğretmen ve mahalli THM sanatçılarından Hasan ÖZTÜRK kendi ilçe ve köylerinden pek çok türkü derlemiştir. "Ağlama Kız Gelin", "Gel Dediniz Geldim İşte" ve "Şeker Alalım" türküleri bunlar arasındadır. Bu türküler, yerleşimlerin yaşanmışlıkları ve değerlerine ilişkin ipuçları vermekte, aynı zamanda da eğlendirici özelliği ile iletişimde önemli bir araç olarak ekoturizmde bir araç olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte müzik, evrenseldir ve her yaştan, cinsiyetten, ırktan ve dilden birçok insan için de iletişim aracı olarak süreçler boyunca dinlenmektedir.

Geleneksel Halk Oyunları: Kırklareli yöresinde oynanan halk oyunlarından bazıları; Alay Beyi, Dere Boyu, Drama Karşılması ve Kız karşılması olarak sayılabilir (Kurtulmuş, 2010).

Konukseverlik: Yöre insanı oldukça misafirperverdir ve geniş bir hoşgörüyeye sahiptir. Gerek Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı, gerek arazi gezileri sırasında yerel halkla yapılan görüşmeler, gerekse de Trakya Kalkınma Ajansı tarafından 2012 yılında yapılan "Trakya Bölgesi Turizm Potansiyeli Araştırması" sonuçları (Trakya Bölgesi Turizm Potansiyeli Araştırması, 2012) bunu destekler niteliktedir. Bu sonuçlar proje alanı için ekoturizmin geliştirilebileceği konukseverliğin bulunduğunu göstermektedir.

4.2.8 Festival ve şenlikler

İlban ve Kömür (2019)'ün de belirttikleri gibi; festival ve şenlikler; buldukları yöreler için tanıtım, bilinirlik, güçlü bir imaj ve markalaşma gibi etkiler oluştururlar. Öyle ki diğer turizm türlerinde olduğu gibi, ekoturizmde de güçlü bir imaj oluşumu ve bilinirlik oldukça önemlidir. Bununla birlikte, tarım, hayvancılık, müzik, sinema, sanat, kültür vb. pekçok alana özgü gerçekleştirilen festival ve şenlikler; doğal, tarihsel ve kültürel değerlerin korunması, değerlendirilmesi ve sürdürülmesi anlamında yararları bulunmaktadır. Böylelikle en önemli turistik çekiciliklerden biri olarak değerlendirilirler. Yılın belirli tarihlerinde çeşitli festivaller

kutlanmakta ve bunlar turizmin yıl içinde dengeli dağılımı açısından da fayda sağlamaktadır. Proje alanında gerçekleştirilen festivaller Tablo 57'de gösterilmiştir.

Tablo 57.Proje alanında yapılan festival ve şenlikler (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009).

Köyler	Etkinlik Adı	Tarihi
Koçcaz	Koçcaz'ın Kurtuluşu	11 Kasım
Koçcaz	Nazari şenlikleri	Nisan ayının ilk ve ikinci haftası Perşembe günü
Topçular, Koçcaz	Topçubaba Anma Günü	Haziran ilk haftası Pazartesi günü
Ahmetler, Koçcaz	Gülbaba Anma Günü	Haziran üçüncü haftası Perşembe günü

Tablo 57'ye göre, çalışma alanında 4 adet etkinlik yapılmaktadır. Bunların hepsi de, kültürel amaçlı etkinliklerdir. Nazari etkinlikleri çerçevesinde; yerel halk tarafından, Hidrellezden bir ay önceki perşembe günü iş yapılmaz, o gün nazari niyetleri tutulur ve bir sonraki perşembe günü ise niyet çömleri çıkartılarak eğlenceler düzenlenmektedir (Morgül, 2014). Topçu Baba etkinlikleri çerçevesinde, Topçu Baba Türbesi'ne gidilmekte, dualar edilmektedir.

4.2.9 Turizm ve rekreasyon

Ekoturizm gelişiminde, ana kaynak değeri olarak pek çok unsur ele alınmaktadır. Bunlar arasında; doğal değerler (arazi biçimi, ormanlar, korunan alanlar, dereler, mağaralar, yaban hayatı, doğal bitki dokusu, biyoklimatik faktörler vb.), sosyo-kültürel değerler (geleneksel sivil mimari yapı, tarihi ve arkeolojik değerler, yerel yaşam tarzı, el sanatları, yerel tatlar, ekonomik faaliyetler, turizm gelişimine yaklaşımlar, konukseverlik, örgütlenme olanakları vb.) ve altyapı olanakları (ulaşım ağları, sağlık imkânları, vb.) sayılabilir. Ekoturizmde kaynak teşkil eden bu değerler çalışma alanı özelinde Ekos yöntemi çerçevesinde ilgili bölümlerde (araştırma bulguları, kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrislerinin oluşturulması ve uygunluk analizleri) detaylı bir şekilde verilmiştir. Bu bölümde turizm ve rekreasyon değerlerine ilişkin mevcut veriler çok genel bir şekilde sunulmuştur.

Çalışma alanı; doğal kaynakları, bozulmamış çevresi, tarihi ve kültürel miras değerleri, etnik yapıya ilişkin yerel yaşam tarzı ile mübadele kültürü, değerleri, stratejik konumu ile önemli bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Ekoturizm amaçlı faaliyetler için uygun mekânlar mevcuttur. Doğa yürüyüşleri için (trekking) orman yolları, piknik için Kanara Deresi Mesire Yeri (C tipi), orman içi ve kenarındaki çeşitli bitki dokusu ile orman altı florası, Topçu Baba Türbesi, Gülbaba Türbesi, Koçcaz Yamaç Paraşütü Alanı, Kocatarla Genel Avlağı, Koçcaz-Kocayazı Devlet Avlağı gibi farklı değerleri ve foto safariye uygun alanları ile ekoturizm açısından ilgi

çekici durumdadır. Kırsal yerleşimlerin tarihi geçmişleri, yöresel tatları, organik bal gibi yöreye has ürünleri, yerel el sanatları, yöresel etkinlikleri de ekoturizm potansiyelini kuvvetlendiren diğer unsurlardır. Çalışma alanının turizm ve rekreasyon kaynak değerlerine ilişkin geliştirilen liste Tablo 58’de verilmiştir.

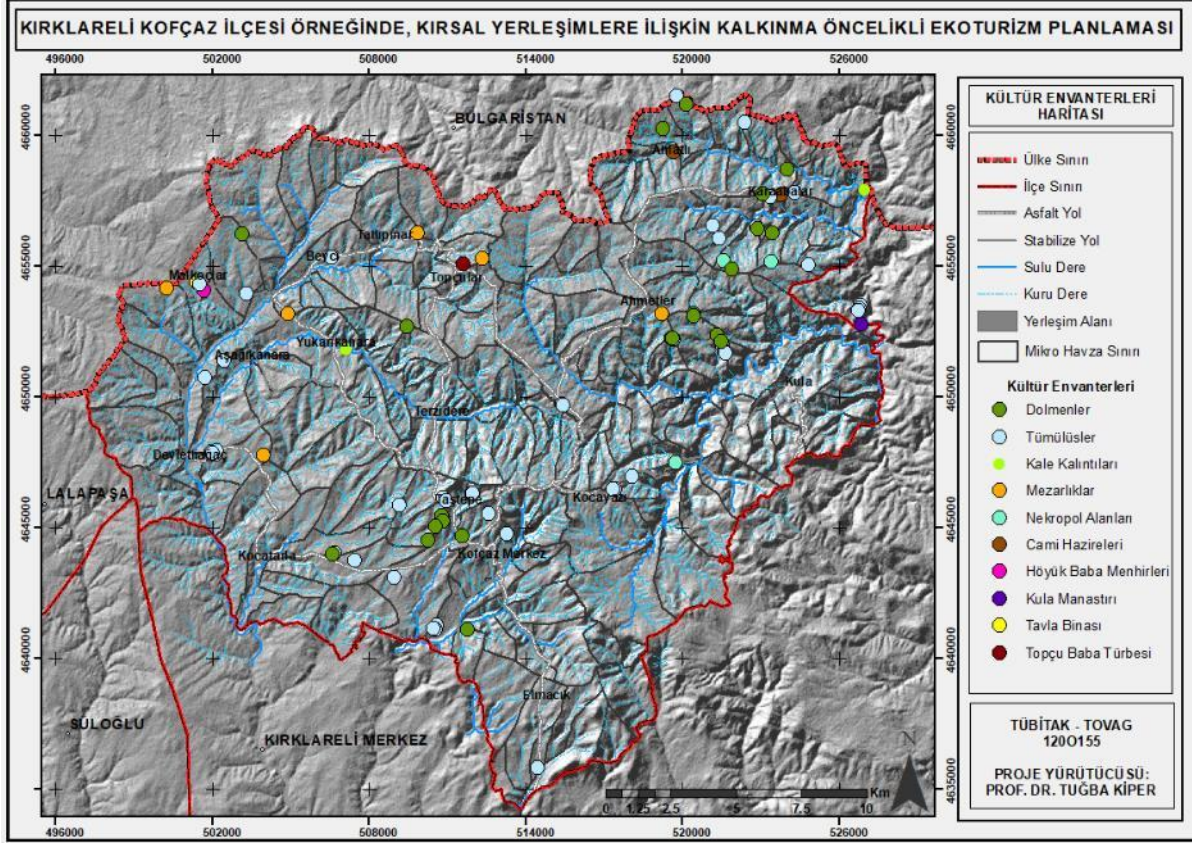
Tablo 58. Turizm ve rekreasyon amaçlı doğal-kültürel kaynak değerleri

Kaynak Adı	Kaynağın Niteliği	Turizm–Rekreasyon Potansiyeli
Kanara Deresi Mesire Yeri	Sulama, balık	Doğa yürüyüşleri, doğa gözlemciliği, suya dayalı rekreasyon
Koçaz-Kocayazı Devlet Avlağı	Biyolojik çeşitlilik, rekreasyon, görsel kalite	Yaban hayatı gözleme
Kocatarla Genel Avlağı	Biyolojik çeşitlilik, rekreasyon, görsel kalite	Yaban hayatı gözleme
Koçaz Yamaç Paraşütü Alanı	Yükselti farklılıkları, vista noktaları	Yamaç paraşütü
Orman dokusu	Biyolojik çeşitlilik, rekreasyon, görsel kalite	Orman içi rekreasyonu, flora ve fauna turizmi
Flora yapısı	Zengin, az bulunur bitki çeşitliliği	Flora turizmi, fotosafari
Fauna yapısı	Hayvan çeşitliliği ve zenginliği; sürüngenler, omurgalılar, çift yaşamlılar, balıklar	Fauna turizmi, fotosafari
Topçubaba ve Gülbaba Türbeleri	Folklorik değerler,	Kültür turizmi
Tarihi ve arkeolojik değerler	Tümülüs, dolmen, kale kalıntısı, manastır	Kültür turizmi
Kırsal yerleşimler	Yerel tatlar, geleneksel yaşam tarzı, el sanatları, tarımsal (bitkisel-hayvansal) etkinlikler,	Kültür turizmi

Tablo 58’de belirtilen Kanara Deresi Mesire Alanı 0.76 ha. alana sahip C tipi mesire alanı statüsündedir. Koçaz Yamaç Paraşütü Alanı, Elmacık köyünde bulunan Hamasi Tepe, Küçük Baba Tepe ve Koca Bayır tepelerinde kalkış alanları şeklinde planlanmıştır. Koçaz-Kocayazı Devlet Avlağı; 14.09.2012 tarihinde 45.373 hektarlık alanda tescil edilmiş olup Koçaz İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Avlakta yaban domuzu, bıldırcın, orman çulluğu, yabani tavşan, tahtalı, üveyik bulunmaktadır. Kocatarla Genel Avlağı ise; 31.03.2015 tarihinde 23.444 hektarlık alanda tescil edilmiştir. Avlakta yaban tavşanı, domuz, bıldırcın, üveyik, çulluk, yaban ördeği, yaban kazı, kaya güvercini ve tahtalı avı bulunmaktadır (Kırlareli Tabiat Turizmi Master Planı, 2013-2023).

Aydınğün ve Aydınğün (2013)’ün belirttiği üzere; Koçaz kırsal yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar; Trak, Bizans ve Anadolu kültürlerinin yaşam sürdüğü bir bölgede yer almakta olup, Trak/Frig halklarının Erken Demirçağında kullandıkları göç yolları içerisinde yer almaktadır.

Bu durum çalışma alanının dolmen, tümülüs, kale kalıntısı gibi arkeolojik değerler yönünden potansiyelini arttırmıştır (Şekil 32). Kofçaz kırsal yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalarda; 48 adet tümülüs, 15 adet Dolmen, 2 adet Nekropol alanı bulunmaktadır (Kırklareli İl Kültür Varlıkları Envanteri, 2014).

Şekil 32. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları kültür envanterleri

4.3 Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği İle Ekoturizmin Etkilerinin Değerlendirilmesi

Katılımcı yaklaşım, kırsal planlama sürecinin ilk aşamalarında paydaşlarla etkili bir iletişim kurularak bu kesimlerin ilgi ve katkısının sağlanmasına, paydaşların görüş ve beklentilerinin tespit edilmesini ve paydaşların hangi aşamalarda katkı sağlayacaklarının belirlenmesini ve sorun ve potansiyellerin yerinde belirlenmesini sağlamaktadır (Kiper, vd., 2015). Bu kapsamda; yerel kurum yöneticileri ile uzmanlar arasında bilgi akışını sağlamak ve Kofçaz'ın kalkınmasını sağlayabilecek öncelikli faaliyet alanlarını saptamak, alanın ekoturizm faaliyetlerine yönelik olarak güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmek, ilgi gruplarının ekoturizme bakış açılarını ve destek verme durumlarını belirlemek amacıyla "Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği-HKD" "Kırklareli Kofçaz İlçesi Örneğinde, Kırsal Yerleşimlere İlişkin Kalkınma Öncelikli Ekoturizm Planlaması" başlıklı Tubitak Projesi kapsamında uzmanlar tarafından uygulanmıştır. Bu doğrultuda; Kofçaz'ın kırsal kalkınmasına yönelik sorunların, beklentilerin

ve çözümlerin yerel aktörlerle tartışılması, ekoturizmin uygulanabilirliğine yönelik potansiyelin yerinde sorgulanması hedeflenmiştir. Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği aşağıda detaylı olarak verilen 4 temel aşamada gerçekleştirilmiştir (Şekil 33).

Şekil 33. Kofçaz'da uygulanan Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği aşamaları

1. Aşama, Ön Hazırlık Aşaması: Çalışmanın en önemli adımlarından birini oluşturmaktadır. Bu aşamada, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniğinin çerçevesi belirlenmiş ve kendi içerisinde 3 ana alt aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada; tekniğin uygulama tipi, biçimi ve katılımcı grup tanımlanmıştır. Bu kapsamda; grup tipi (mülakat) görüşme tekniğinin kullanılarak, odak grup toplantısı yapılması kararlaştırılmıştır. İlgili paydaşlarda; Üniversite: araştırmacı, yol gösterici, plancı olarak uzman grubu oluşturmuş, Merkezi ve Yerel Hükümet: uygulayıcı grubu yerel halk da destekleyici grubu oluşturmuştur. Yerel halkın öngörü ve görüşleri arazi gezileri ile yüzyüze görüşmeler çerçevesinde alınmıştır. İkinci aşamada; toplantı organizasyonu için yerel kurum ve kuruluş temsilcilerinin seçimi gerçekleştirilerek, toplantı yeri ve zamanı Kofçaz Kaymakamlığı ile iletişime geçilerek belirlenmiştir. Bu kapsamda; HKD'nin 07 Eylül 2020 tarihinde Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Kaymakamlık Toplantı salonunda saat 10.00 'da yapılmasına karar verilmiştir. Toplantı yeri ve zamanı katılımcılara Kofçaz Kaymakamlığı'nın desteği ile önceden duyurulmuştur. Grup toplantısı için yerel kurum temsilcilikleri olarak; İlçe Jandarma ve Emniyet Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Tarım ve Orman Kofçaz İlçe Müdürlüğü, Köylere Hizmet Götürme Birliği, Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği, Köylere Hizmet Götürme Birliği, Orman İşletme Şeflikleri belirlenmiştir. Üçüncü aşamada; toplantı çerçevesinde sorulması planlanan soruların yer aldığı formlar ve projeye ilişkin tanıtım broşürlerinin hazırlanması gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede; Kalkınmayı neler desteklemektedir veya neler engellemektedir? Yerel kaynaklar

nelerdir? gibisoruların yer aldığı HKD Tekniği çerçevesinde kullanılacak formlar; Cengiz ve Çelem, 2005; Kiper, vd., 2010 ve Kiper, vd., 2015'nin yaptıkları çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur (Tablo 59).

Kırsal kalkınma ve ekoturizm konusunda yerel halkın görüş ve öngörülerinin alınması amacıyla da HKD toplantısı öncesi ve sonrasında Kofçaz'ın köylerinde farklı tarihlerde arazi çalışmaları yapılarak, özellikle köy muhtarları ile görüşmeler yapılmıştır (Şekil 34).

Tablo 59. Hızlı Kırsal Değerlendirme ön hazırlık aşaması

1. Aşama		
1.1 HKD Tekniğinin uygulama tipi	1.2 HKD Tekniğinin uygulama biçimi	1.3 HKD Tekniğinde katılımcı grup
Grup tipi (mülakat) görüşme tekniğinin kullanılması	Odak grup toplantısı yapılması	Araştırmacı, yol gösterici, plancı uzman grup: Üniversite Uygulayıcı grup: Merkezi ve Yerel yönetim temsilcileri Destekleyici grup: yerel halk
2. Aşama		
2.1 Yerel kurum ve kuruluş temsilcilerinin seçimi	2.2 Kofçaz Kaymakamlığı ile toplantı yeri ve zamanının belirlenmesi	2.3 Toplantı yeri ve zamanının Kofçaz Kaymakamlığı'nın desteği ile katılımcılara duyurulması
İlçe Jandarma ve Emniyet Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, Tarım ve Orman Kofçaz İlçe Müdürlüğü, Köylere Hizmet Götürme Birliği, Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği, Köylere Hizmet Götürme Birliği, Orman İşletme Şeflikleri	07 Eylül 2020 tarihinde Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Kaymakamlık Toplantı salonunda saat 10.00.	
3. Aşama		
3.1 Toplantı çerçevesinde sorulması planlanan soruların yer aldığı formlar ve projeye ilişkin tanıtım broşürlerinin hazırlanması	3.2 HKD Tekniği çerçevesinde kullanılacak formların hazırlanması	3.3 Yerel halkın görüş ve öngörülerinin alınması amacıyla da HKD toplantısı öncesi ve sonrasında köy muhtarları ile görüşmeler yapılması

Şekil 34. Arazi gezileri sırasında yerel halk ile yapılan görüşmeler ve değerlendirmeler

2. Aşama, Bilgiyi Paylaşma Aşaması: Bu aşama HKD Tekniğinin uygulandığı toplantının başlangıç kısmını oluşturmaktadır. Amacı, yerel kurum yöneticileri ile uzmanlar arasındaki etkileşimin güçlendirilmesidir. Toplantı proje ekibiyle birlikte yaklaşık 15 kişi ile yürütülmüştür. Hızlı Kırsal Değerlendirme 12 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Yerel kurum yöneticileri ile toplantı süreci boyunca; bilgi sağlayıcı olarak, görüş belirterek ve/veya tartışmalara dahil olma şeklinde katılımları sağlanmıştır. Bunun için toplantıda ilk olarak katılımcı ve uzmanların (Tubitak projesini yürüten ekip) tanışmaları sağlanmış ve çalışmanın amacı görsel materyaller, haritalar ve çizelgelerle desteklenen bir sunum aracılığı ile net bir şekilde açıklanmıştır. Görüşme direk soru ve cevap şeklinde gerçekleşmeyerek konuya odaklanan sohbet havası içinde olmuştur (Şekil 35).

Bu aşamada yapılan toplantının amacı, uzman grup ile katılımcılar arasında diyalog oluşturmak, katılımcıların beklentileri ve toplantı sonrasında elde edilen verilerin nasıl kullanılacağı konusunda bir paylaşımın yapılması ile örnek seçilen alanla ilgili sorun, beklenti ve farkındalıkların tespit edilmesidir.

Şekil 35. Hızlı Kırsal Değerlendirme toplantısına ilişkin görünüm

3. Aşama, Kaynak ve Potansiyellerinin Belirlenmesi: Var olan potansiyellerin, alanın kaynakları ile zayıf ve güçlü yönlerinin konuşulduğu aşamadır. Bu süreçte, yerel kalkınma için problemler, çözümler, potansiyeller tartışılmıştır. Problemleri sıraya koyma ve puanlandırma işleminde kişiye yönelik soru sorulmadığı için anket gibi diğer yöntemlere göre daha net cevaplar elde edilmiştir.

Bu aşamada özellikle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Kırsal kalkınma konusunda desteklenmesi düşünülen faaliyet alanları,
- Ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkileri
- Ekoturizmin olumsuz etkileri açısından değerlendirilmesi
- Kofçaz'ın ekoturizm potansiyeline ilişkin güçlü ve zayıf yönleri
- Kıyıköy'de gerçekleştirilecek ekoturizm çalışmasının başarı koşulları
- Kofçaz'da ekoturizm uygulamaya konulursa destek verme durumu

Yukarıda belirtilen sorular çerçevesinde hazırlanan sorulara verilen cevaplarda özellikle katılımcılara birden fazla seçeneği tercih etme imkanı tanınmıştır. Bu da kişilerin tercihlerinde daha geniş bir çerçeve sunma imkanı yaratmıştır.

Katılımcılar Kofçaz için kırsal kalkınma alanında desteklenecek faaliyetleri 3 grupta toplamışlardır. Bunlar en önemliden en az önemliye doğru Tablo 60'daki gibi sıralanmıştır. Katılımcıların tamamı bitkisel ve hayvansal üretimin kırsal kalkınmada önemli bir potansiyeli olduğunu belirtirken, turizm de bu anlamda desteklenmesi gereken diğer bir faaliyet olarak öngörülmüştür.

Tablo 60. Kırsal kalkınma konusunda desteklenmesi düşünülen faaliyet alanlarına ilişkin dağılım

Faaliyet alanları	Puanlama
Bitkisel ve Hayvansal Üretim	12
Turizm	8
Ormancılık	6

Kalkınma alanında desteklenecek her bir faaliyet alanına ilişkin mevcut temel sorunları tanımlamışlardır. Bunlar en önemliden en az önemliye doğru olmak üzere sıralanmışlardır. Bunlar şu şekildedir:

- Bitkisel ve hayvansal üretim alanında yaşanan en önemli sorunlar: tarımsal amaçlı sulama altyapısının yetersizliği tarıma dayalı üretimde verim ve kalitenin düşük olması, aktif iş gücü eksikliği ile küçük ve çok parçalı işletmelerin yaygınlığı
- Turizm alanında yaşanan en önemli sorunlar: alt (kanalizasyon, sulama, vb.) ve üst yapıya (konaklama olanakları, turizme yönelik sosyal tesisler) ilişkin eksiklikler, planlamaya yönelik eksiklikler (doğal ve kültürel potansiyelin değerlendirilmemesi) ile tanıtım eksikliği
- Ormancılık alanında yaşanan en önemli sorunlar: orman ürünleri üretimi ve pazarlanmasında yaşanan sorunlar, üretici örgütlenmesinin yetersiz olması alternatif orman ürünlerinin (mantar, tıbbi-aromatik bitki, orman meyveleri vb.) yeterince değerlendirilememesi ile ormandan kaynaklanan gelir kaynaklarının gittikçe azalması olarak sıralanmışlardır.

Kırsal kalkınma konusunda genel olarak ise, sırasıyla bitkisel ve hayvansal üretim odaklı desteklerin artırılması, turizm çalışmalarının özendirilerek, ekonominin güçlendirilmesinde kullanılması ve girişimciliğin teşvik edilerek, pazarlama alanında destek sağlanması olmuştur.

Toplantıda katılımcıların kırsal kalkınma ve buna yönelik çeşitli sorunlara yönelik bakış açıları saptandıktan sonra çalışmanın amacı için önemli olan ekoturizm ve rekreasyon konusuna odaklanılmıştır.

Katılımcıların ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirdikleri sorular incelendiğinde; ekoturizmin pek çok olumlu katkısı olduğuna işaret etmekle birlikte özellikle, kontrolsüz turizm gelişimi sonucunda doğal kaynaklar ile geleneksel yaşam biçiminde bozulmalar olabileceği konusunda tereddütlerini belirtmişlerdir (Tablo 61).

Tablo 61. Ekoturizmin olumlu ve olumsuz etkilerine ilişkin öngörüler

Ekoturizmin Olumlu Etkileri Açısından Değerlendirme	Puanlama
İstihdam olanaklarını arttırır.	11
Geçim kaynaklarında çeşitlilik oluşturur.	11
Alanın tanınırlığını sağlayarak, çekim gücü oluşturur. .	11
Kırsal göçü önlemede etken olabilir.	10
Tarımsal, hayvansal ve ormana dayalı ürünlerin değerlendirme olanaklarını arttırır.	9
Sektörler arası işbirliği güçlenmiş olur.	11
Doğal kaynakların korunması ve etkin kullanımına olumlu etkisi olur.	10
Kültürel kaynakların korunması ve etkin kullanımına olumlu etkisi olur.	11
Pazarlama, örgütlenme ve işbirliği alanlarında olumlu etkisi olur.	10
Ekoturizmin Olumsuz Etkileri Açısından Değerlendirme	Puanlama
Kontrolsüz turizm gelişimi sonucu görüntü ve gürültü kirliliği yaratabilir.	9
Geleneksel yaşam biçiminde (kültürel yapı, adetler, gelenekler vb.) olumsuz bir etki yaratabilir.	7
Doğal kaynaklarda (akarsu, toprak yapısı, bitki dokusu vb.) bozulmalar oluşur.	7
Kültürel kaynaklarda (mimari yapı vb.) bozulmalar oluşur.	5
İstenmeyen bir nüfus artışı gerçekleşir.	2
Turizme yönelik yapılacak yanlış kullanımlar iklim üzerinde değişimlere neden olur.	3

Bütün bunların yanı sıra toplantıda doğru bir planlama ve organizasyonla Kofçaz'da ekoturizm çalışmasının yapılabileceği ve mutlaka teşvik edilmesi gerektiği konusunda hem fikre varılmıştır. Bu çerçevede, Türkiye'nin kuzeybatı doğrultusunda Yıldız (Istranca) Dağlarının eteklerinde, Bulgaristan'la sınır olup, İstanbul gibi metropol bir kentin etkisi alanında bulunan Kofçaz; orman (%47,45'lik bir bölümü) ve ormana dayalı ürünlerin varlığı Odoğal bitki örtüsü, tarihi ve kültürel miras potansiyeli, Arkeolojik değerler (Tümülüs, menhir, dolmenler, kale ve höyük vb.), Doğa yürüyüşleri, manzara seyir, fotoğraf çekme vb. gibi rekreasyonel olanaklar gibi farklı peyzaj değerlerine sahiptir. Keza katılımcılar Kıyıköy'ün ekoturizm potansiyeline yönelik olarak sayılan bu değerleri güçlü yönler olarak değerlendirmekle birlikte, plan, yönetim ve uygulama adımlarını içeren etkin bir turizm planlamasının olmayışı, aktif nüfusun dışa göç vermesi ile yöre halkının turizme yönelik eğitim ve bilgi eksikliği de zayıf yönler olarak belirtmişlerdir. Bunlar en önemliden en az önemliye doğru Tablo 62'deki gibi sıralanmıştır.

Tablo 62. Kofçaz'ın ekoturizm potansiyeline ilişkin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin dağılım

Ekoturizm Açısından Güçlü Yönler	Puanlama
Orman ve ormana dayalı ürünlerin varlığı (böğürtlen, kızılıcık, yaban meyveleri, mantar, tıbbi-aromatik bitkiler vb.)	12
İklim şartları (bol oksijen, düşük nem)	12
Güçlü coğrafi konum (Bulgaristan'a olan sınır, İstanbul'a yakınlık)	11
Kültürel etkinlikler (Şenlik, festival vb.)	10
Hayvansal üretim varlığı (büyükbaş hayvancılık, arıcılık)	10
Yöresel yemek kültürü (pomak böreği (tikva), kaçamak, kuru fasulye)	10
Doğa yürüyüşleri, manzara seyir, fotoğraf çekme vb. gibi rekreasyonel olanaklar	10
Tarihi ve kültürel miras potansiyeli	9
Arkeolojik değerler (Tümülüs, menhir, dolmenler, kale ve höyük vb.)	9
Geleneksel yaşam kültürü ve konukseverlik	9
Etnografik değerler (yerel el sanatları (şayak dokumaları) vb.)	7
Ekoturizm Açısından Zayıf Yönler	Puanlama
Dışa göç vermesi ve aktif işgücü oranındaki yetersizlikler	12
Yöre halkının turizme yönelik eğitim ve bilinç eksikliği	12
Plan, yönetim ve uygulama adımlarını içeren etkin bir turizm planlamasının olmayışı	12
Turizme yönelik üst yapının (barınma, yeme-içme ve ticaret odaklı) yetersizliği	12
Turizme yönelik teknik eleman yetersizliği	12
Pazarlama ve örgütlenme olanaklarına ilişkin yetersizlikler	11
Bitkisel ve hayvansal üretime yönelik verim ve kapasite konusunda yetersizlikler	10

Kofçaz'da gerçekleştirilecek ekoturizm çalışmasında başarı koşullarını ise en önemliden en az önemliye doğru Tablo 63'deki gibi sıralamışlardır. Buna göre; yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitim programlarına katılması gerekliliği ile kırsal alanda sürdürülebilecek mevcut ya da potansiyel geçim kaynaklarının kullanımı ve devamlılığını teşvik edecek uygulamalara ağırlık verilmesi gerekliliği konuları öncelikli olarak yer almıştır.

Tablo 63. Kofçaz'da gerçekleştirilecek ekoturizm çalışmasının başarı koşullarına yönelik dağılım

Görüşler	Puanlama
Uzun vadeli gelişim stratejileri ile uygulama ve yönetim adımlarını içeren bir turizm planının gerçekleştirilmesi	8
Yerele dayalı doğal ve kültürel kaynak değerlerinin belirlenerek turizme yönelik kullanımı sağlanmalı	6
Turizme yönelik tanıtım ve markalaşma stratejileri geliştirilmeli	4
Turizme yönelik, rehberlik, gastronomi, servis, iletişim ve diğer konularda yerel halka yönelik eğitim destekleri sağlanmalı	5
Alt ve üst yapıya ilişkin düzenlemeler yapılmalı (yollar, konaklama tesisleri)	8
Pazarlama, örgütlenme ve işbirliği konularında destek sağlanmalıdır.	5

Katılımcıların ekoturizm faaliyetlerine yönelik olarak destek verme şekillerine ilişkin görüşleri de en önemliden en az önemliye doğru olmak üzere Tablo 64' de sıralanmıştır. En büyük destekleri ise; rehberlik (bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin tanıtımı), Bitkisel ve hayvansal üretime yönelik uygulamalı eğitim (yetiştiricilik, meyve-sebze ekimi, yetiştiricilik,

hayvan bakımı, bitki toplama, hasat) vb servis hizmetleri olmuştur. Özellikle el sanatları alanlarındaki desteklerin düşük çıkması da katılımcıların büyük bir bölümünün erkek olmasından kaynaklanmaktadır. Arazi gezileri sırasında yerel halktan kadınlarla yapılan görüşmelerde önemli bir bölümü barınma (köy evlerinin pansiyon amaçlı kullanılması), el sanatları ve yerel mutfak alanlarında destek verebileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 64. Kofçaz'da ekoturizm uygulamaya konulursa destek verme durumu

Görüşler	Puanlama
Rehberlik (bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin tanıtımı)	10
Bitkisel ve hayvansal üretime yönelik uygulamalı eğitim (yetiştiricilik, meyve-sebze ekimi, yetiştiricilik, hayvan bakımı, bitki toplama, hasat vb).	9
Yerel mutfak (geleneksel yemeklerin hazırlanması, tanıtımı, sunumu)	6
Barınma (köy evlerinin pansiyon amaçlı kullanılması)	4
Servis hizmetleri (tarımsal hayvansal ürünlerin satışı, tur hizmetleri, vb.)	4
El sanatları (geleneksel el sanatlarının yapımı, satışı, sunumu)	3

4. Aşama, Sonuçların Ortaya Konulması ve Paylaşılması: Kofçaz ilçesinde ekoturizmin yöreye ekonomik anlamda katkı sağlayacağı ve kalkınmada öncelikli sektör olabileceği vurgulanmıştır. Öyle ki 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzen Planı'nda Kofçaz İlçesi "**kırsal merkez**" olarak tanımlanmış olup, **agro-ekoturizmin geliştirileceği** alan olarak değerlendirilmiştir (Trakya Çevre Düzen Plan Raporu, 2009). Bununla birlikte, TR 21 Trakya Bölge Planı (2014-2023)'de, "Trakya Bölgesi'nin kuzeyinde ve Karadeniz sahilinde yer alan Saray, Kofçaz, Vize ve Demirköy ilçeleri ve Kastro, Kıyıköy ve İğneada gibi kıyı beldeleri ile birlikte orman köylerinin koruma-kullanma dengesi çerçevesinde "**Eko-Agro Turizm Koridoru**" olarak belirlenmiştir (TR21 Trakya Bölge Planı, 2013).

Kofçaz ilçesinde gerçekleştirilen Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı ile aşağıda maddeler halinde belirtilen bazı saptamalar yapılmıştır.

- Yerleşim yerlerinin tamamında doğal değerler ve/veya arkeolojik değerler bulunmaktadır.
- Yerleşim yerlerinin büyük bir bölümü etnik tarihi bir geçmişe sahip olup, bir bölümü Pomak (Kocayazı, Kula) köyüdür.
- Yoğun orman alanlarının bulunması nedeniyle, tarımsal faaliyet için uygun arazinin bulunmadığı köylerde hayvancılık, geleneksel arıcılık ve orman işçiliğinin geçim kaynağı olduğu belirlenmiştir.

- Yerleşim yerlerinin tamamında kırsal alandaki geçim kaynaklarıyla (ormancılık, tarım, hayvancılık, arıcılık vb.) ilgilenen kesim giderek azaldığı, kentsel alana doğru göç verildiği ve genç işgücünün giderek azaldığı belirlenmiştir.
- Araştırma alanı; orman varlığı (Meşe, gürgen, kayın türleri hakim), dereleri, doğal bitki örtüsü çeşitliliği, arkeolojik değerleri (Tümülüs, menhir, dolmenler, kale ve höyük vb.), folklorik değerleri (Pomak kültürü, gastronomik değerleri, sosyoekonomik yapısı vb.) gibi farklı peyzaj değerleri ile güçlü bir ekoturizm potansiyeline sahip olduğu ve bu yönüyle Kofçaz'da ekoturizmin geliştirilebileceği saptanmıştır.
- Katılımcıların, bölgelerinde geliştirilebilecek turizme yönelik çeşitli etkinliklerde bulunma isteği vardır.

Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği; üst ölçekli plan kararlarının alt ölçeklerde uygulanabilirliği çerçevesinde; doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri ile öne çıkmış Kırklareli İli Kofçaz İlçesi örneğinde etkin bir kırsal kalkınmanın sağlanması için; yerel paydaşların görüş ve öngörülerinin alınması amacıyla uygulanmıştır.

Turizmde etkileyen ve etkilenen grubu oluşturan paydaşların, ekoturizme yönelik olarak aktivite ve ziyaretçileri benimsemesi, alana ilişkin mevcut potansiyen farkında olması ve hoşgörü, misafirperverlik vb. gibi olumlu tavırlar göstermesi, ekoturizmde aranan ve ön planda olan bir özelliktir. Bu açıdan çıkan sonuçların ekoturizm planlamasının alt ölçekte uygulanabilirliği açısından önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

3.4 Kırsal Yerleşimlere İlişkin Değerlendirme Matrisinin Oluşturulması

Bu bölümde, çalışma alanı içerisindeki kırsal yerleşim alanlarına ilişkin genel bilgiler verilerek, ekoturizm amaçlı kullanılabilirliklerine yönelik çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin mikro havzalarla yapılan çalışma alanı içerisinde 16 köy yerleşimi girmektedir. Kırsal yerleşimlere ilişkin bilgiler; iliteratür verileri ile Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı, yerel halk, köy muhtarları, yerel yönetim ile yapılan görüşmeler, köy bilgi formlarından ve arazi gezilerinden elde edilen verilerden elde edilmiştir. Her bir kırsal yerleşime ilişkin konut dokusu google earth görüntüsü üzerinden sayısallaştırarak, dikey ve yatay yönlü kesitler alınmış ve ilgili görsellerle desteklenmiştir.

Kırsal yerleşimler çoğunlukla orman içi köylerden oluşmaktadır. Köyler, doğası, tarihi ve kültürel öğeleri ile turizm açısından dikkat çeken önemli birer nitelik taşımaktadırlar..

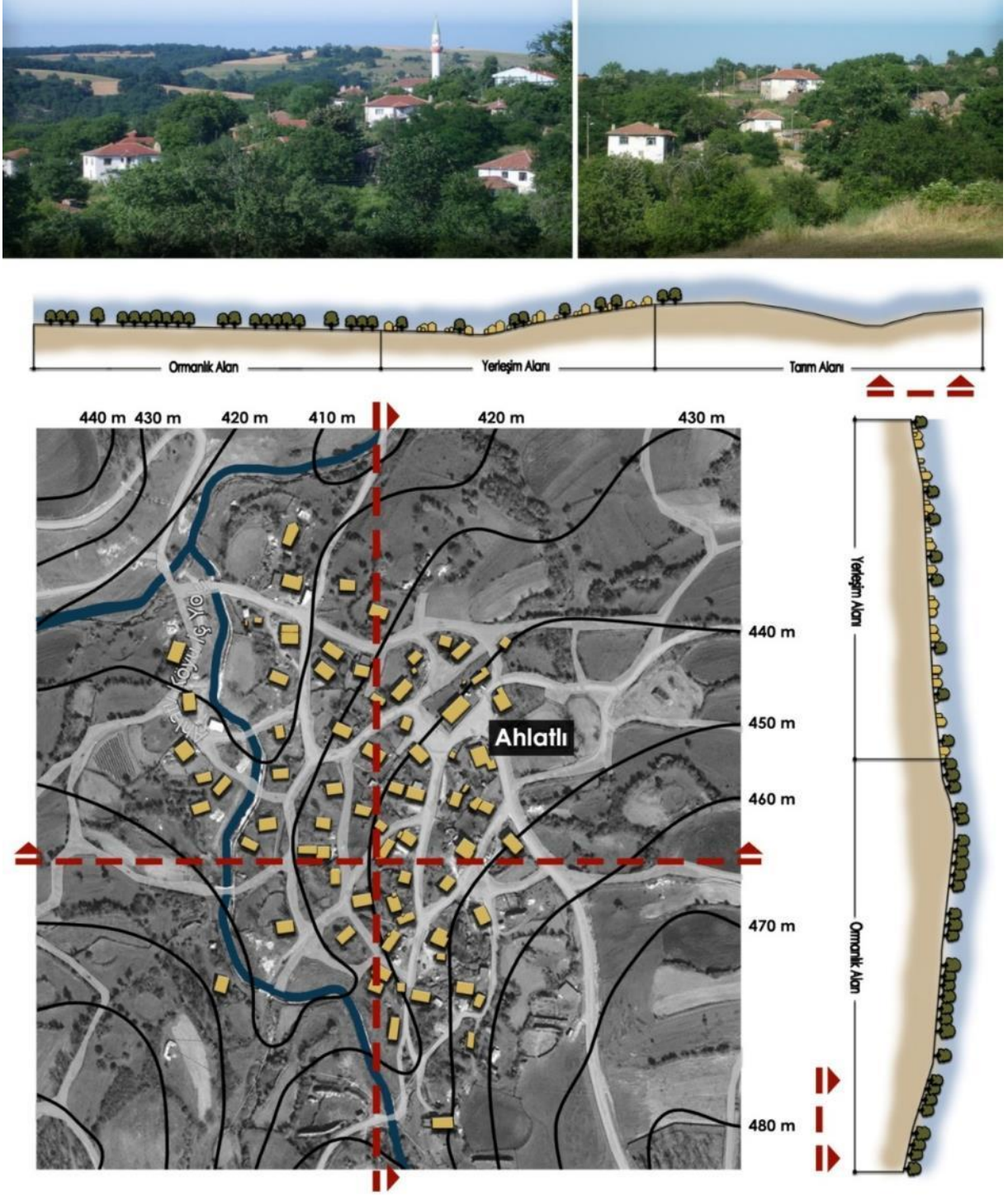
Ahlatlı: 42° 5' 6.6840" Kuzey ve 27° 14' 15.1548" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 17 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 39 kilometre uzaklıktadır. Topoğrafik açıdan yüksek plato dokularında konumlanmıştır. Yaklaşık 2415 ha alana sahip olan yerleşim, 400-500 m arasında değişen yükseklik grupları içerisinde yer almaktadır. Alanda baskın bakı yönü doğu ve kuzey yöneliminde bulunur. VI. sınıf toprak kabiliyeti baskın olup, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarının yer aldığı, şiddetli ve çok şiddetli erozyona sahiptir. Orman içi köyü statüsündedir. Toplu yerleşme tipi örneği göstermektedir (Şekil 36). Geçimini ormancılık yanı sıra, tarımsal üretim ve hayvancılıktan sağlamaktadır.

Ahmetler köyü ile Ahlatlı köyleri arasındaki doğu kayını sahasında 500m yüksekliklerde *Fagus sylvatica* ağaç formunda, *Quercus hartwissiana*, *Carpinus betulus*, *Evonymus europaeus*, *Daphne pontica*, *Corylus avellana* gibi türlerle birlikte yer almaktadır (Aydınöz, 2010).

Karaçam (2011)' göre; köyün yerleşimi çok eskilere dayanmaktadır. Kırsal yaşam kültürü açısından önemli değerlere sahip bir yerleşimdir (Anonim, 2012b). Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesi tarafından Trakya'da yaklaşık 1500 yıl önce kurulan ilk on köyden biridir. Bu yöre köylerinin iskânı Plevne Savaşı 1878'de ve daha sonraki yıllarda Bulgaristan'ın çeşitli bölgelerinden gelen eski Yörük toplulukları tarafından gerçekleştirilmiştir. Ahlatlı köy sınırları içinde dolmen, menhir (toprağa dik olarak yerleştirilmiş tek blok taşlar) ve kümbet şeklinde birçok mezar örneklerine rastlanmaktadır. Dolmenler ilk demir çağında, MÖ 1200 yıllarında Kuzey Balkanlar'dan Trakya'ya göç eden bir topluluğa ait mezar anıtlarıdır (Engin, 2000; Tarık, 2011; Çakır, 2013; Kabataş, 2020; Özdoğan, 2016).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; yörede ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi öngörülmüştür. Bununla birlikte ilgili planda; ekoturizme yönelik olarak ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi önerilmiştir.

Ahlatlı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 65'de verilmiştir.

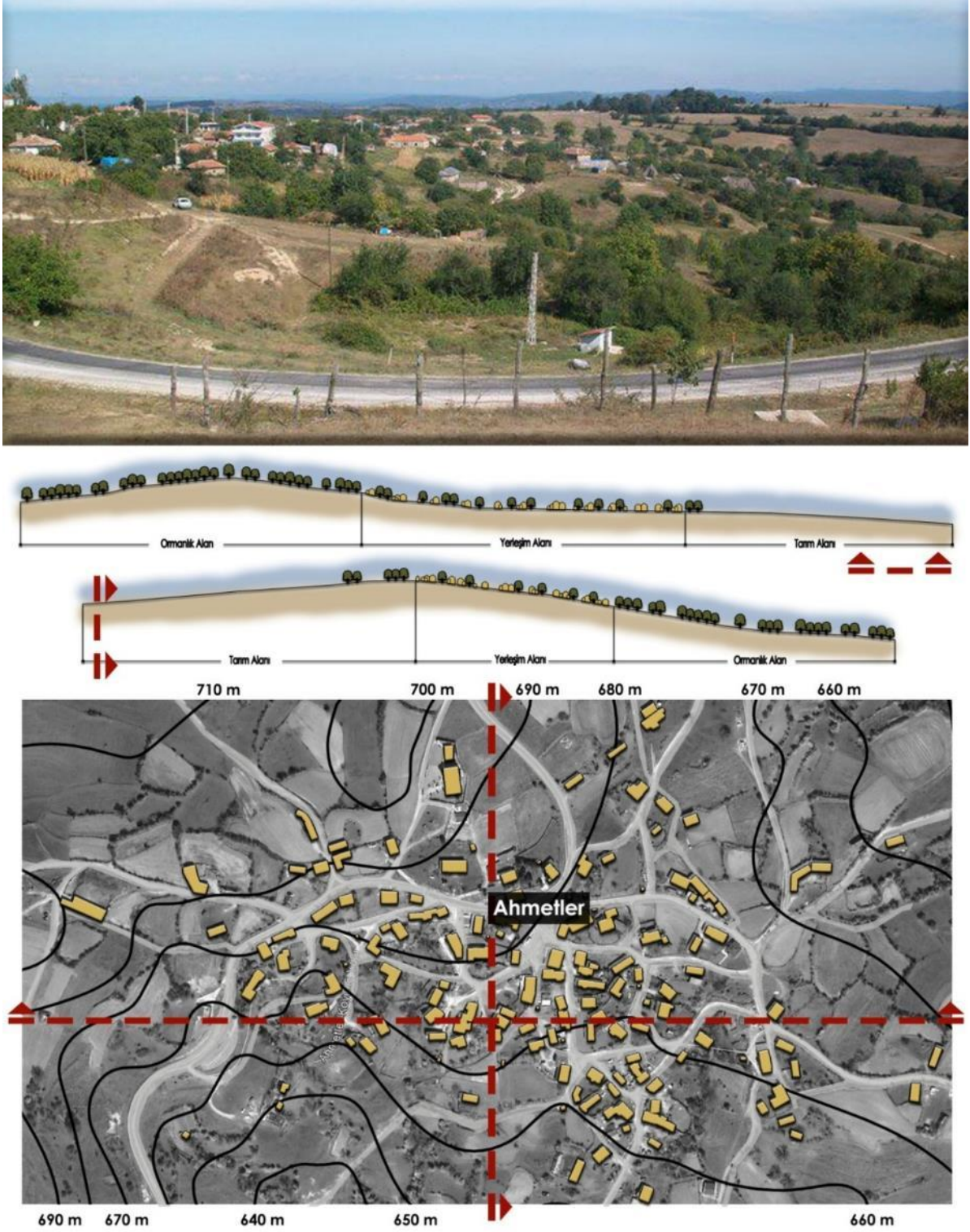
Şekil 36. Ahlatlı yerleşim planı ve kesitleri

Tablo 65. Ahlatlı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

AHLATLI PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI: AHLATLI																	
COĞRAFİ KONUM: 42° 5'6.26"K - 27°14'14.36"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		295-278		272-260		260-56		56-61		58-53							
İL'E UZAKLIK: 52 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 25 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim					Hafif Soğuk		Konforlu					
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18					% 18-30	% 30 üzeri		
		X						X				X					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
			X				X		X				X				
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☐ Toplu ☒ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Aricılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı			X				
X	X		X					X	X				X				
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Ahmetler: 42° 2' 0.2580" Kuzey ve 27° 13' 31.1556° Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 18 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 43 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 5542 ha alana sahip olan yerleşim, 640 ile 710 m kotları arasındaki dağ dokularında konumlanmıştır (Şekil 37). İlçenin en yüksek rakımlı köylerinden biridir. Alanda baskın bakı

yönü doğu ve kuzey yöneliminde bulunur. III. ve VI. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplı olup, şiddetli ve çok şiddetli erozyona sahiptir.

Şekil 37. Ahmetler yerleşim planı ve kesitleri

Orman içi köyü statüsündedir. Aydınöz (2010)'ün belirttiği üzere; Ahmetler-Kofçaz arasındaki 550m yüksekliklerde; *Fagus sylvatica*, *Quercus cerris*, *Carpinus betulus*, *Carpinus orientalis*, *Sorbus torminalis*, *Corylus avellana*, *Cornus sanguinea* gibi türler yer almaktadır. Ahmetler yerleşiminin (Kayacık Tepe) kuzeyindeki sahada ise doğu kayını ile beraber *Fagus sylvatica* yoğun bir yayılım gösterir. *Fagus sylvatica*'nın hem topluluk hem de gelişmişlik bakımından en iyi dağılım gösterdiği yerdir. Sahada hakim durumdaki doğu kayını ve *Fagus sylvatica*'larla birlikte *Quercus cerris*, *Carpinus betulus* ve *Malus sylvestris* türleri görülmektedir.

Toplu yerleşme tipi örneği gösteren Ahmetler Köyü; Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesi tarafından Trakya'da yaklaşık 1500 yıl önce ilk yerleşim yeri olarak Mangırlar mevki denilen bölgede kurulmuştur. Daha sonra Mangırlar ikiye bölünmüş. Köyden bazıları Yağmur Baba mevkinde ikinci defa köy kurmuş, bazıları da bugünkü Topçular köyünü kurmuşlardır. Uzun yıllar Yağmur Baba mevkinde yerleşen Mangırlar köylüleri, daha sonra bugün Gülbaba mevki denen yere taşınmışlardır. Bu yerleşim yeri yaklaşık 300 yıl öncesine rastlar (Özdoğan, 2016; Kabataş, 2020).

Ahmetler köyünde, Gül Baba Türbesi bulunmaktadır. Yüksekliği 4 m. olan türbe, köy mezarlığının yakında yüksek bir tepede bulunmaktadır. Gül Babanın asıl mezarı Macaristan'ın Budin şehrindeki türbede bulunmaktadır. Gül Baba ile ilgili kuşaktan kuşağa gelen bir rivayete göre; tahmini olarak 250 veya 300 sene önce her yer kar ile kaplı iken köye yaşlı bir ihtiyar gelir. Bu ihtiyarın kucağı güllerle doludur. Ona bu gülleri nereden bulduğu sorulduğunda dede cevap olarak şimdi ki mezarının bulunduğu yeri gösterir. Köylüler buna inanmazlar ve tepeye giderek her yerin gül açtığını görürler geri döndüklerinde dede ölmüştür. Dedeyi oraya defnederler. O günden sonra her yıl Haziran ayının üçüncü perşembe günü, Tekirdağ, İstanbul ve çevre şehirlerden gelen insanların da katılımıyla burada adak kurbanlar kesilmekte ve topluca yemekler yenmektedir. Topçu Babayı anma etkinlikleri için gelenler yine dua etmek için Gül Baba türbesini de ziyaret etmektedirler (İnce, 2017).

Ahmetler yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 66' da verilmiştir.

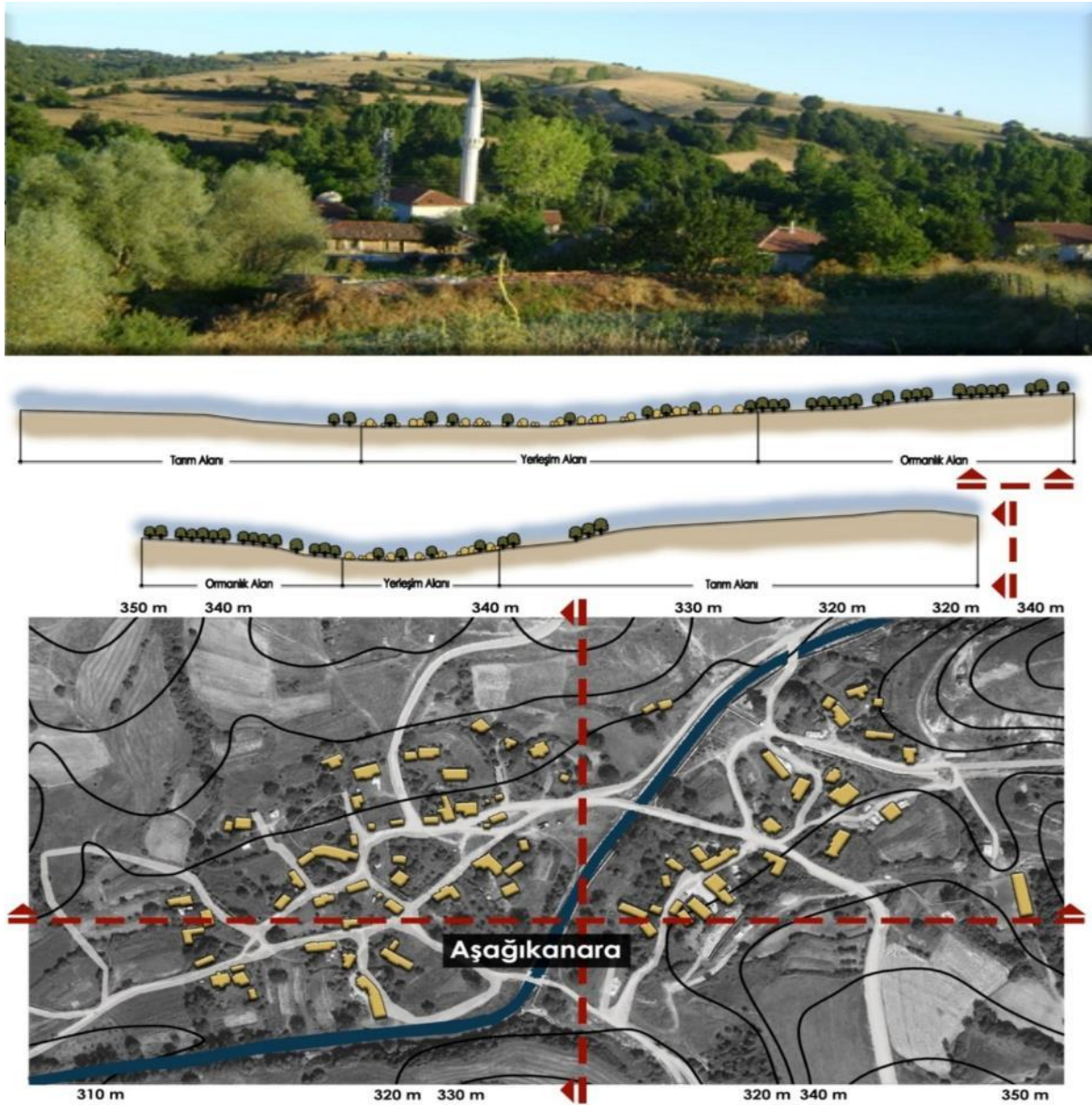
Tablo 66. Ahmetler yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

AHMETLERPEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI: AHMETLER																	
COĞRAFİ KONUM:42° 5'0.25"K - 27°13'31.15"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		568-460		460-353		353-165		165-136		133-136							
İL'E UZAKLIK: 44 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 18 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
				X			X					X					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU				JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
	X		X				X		X						X		
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pornak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı			X		X		
X	X		X										X		X		
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Aşağıkanara: 42° 0' 51.3072" Kuzey ve 27° 2' 31.5708" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 16 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 42 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 1432 ha ha alana sahip olan yerleşim, 310 ile 350 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif

eğimli yüzeylerden oluşur ve alçak plato karakterindedir (Şekil 38). Alanın baskın eğim derecesi %2-6'dır. Alanda baskın bakı yönü doğu ve kuzey yöneliminde bulunur. III. ve IV. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplı olup, şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişiği köyü statüsündedir. Toplu yerleşme tipi örneği göstermektedir. Bitkisel üretimde buğday ve ayçiçeği ön plana çıkmaktadır.

Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köyün adı kayıtlarda Karaçam (1995)'e göre; "Kanara-i Zir" olarak anılmaktadır. Kanarahayvanların topluca kesildiği yer anlamında kullanılmaktadır. Tarihi kayıtlarda bu bölgede çok sayıda hayvan çiftliği olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır (Engin, 2000).

Şekil 38. Aşağıkanara yerleşim planı ve kesitleri

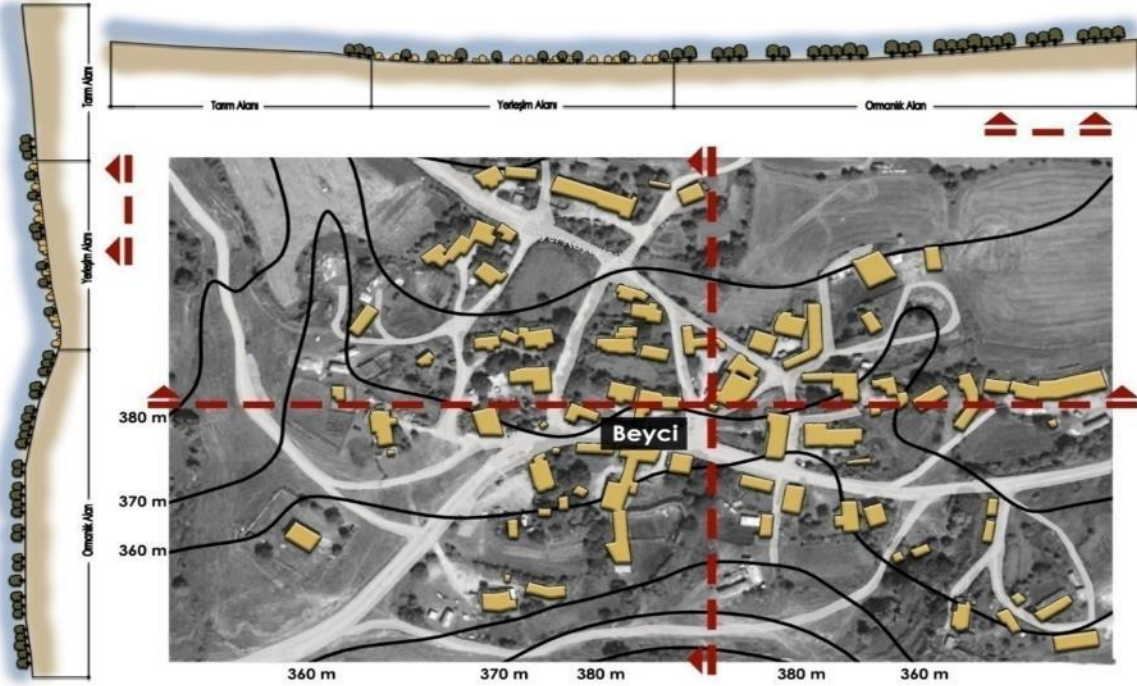
Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; yörede ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi öngörülmüştür.

Aşağıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 67' de verilmiştir.

Tablo 67. Aşağıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

AŞAĞIKANARA PEYZAJ KİMLİK KARTI																		
YERLEŞİM ADI: AŞAĞIKANARA																		
COĞRAFİ KONUM:42° 0'51.30"K - 27°2'31.57"D																		
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020								
		297-272		272-173		173-83		83-66		72-32								
İL'E UZAKLIK: 40 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 13 km.												
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																		
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR								
Yükseklik					Eğim													
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu				
	X							X						X				
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU				JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato	
		X					X		X									X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																		
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İnsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☐ Toplu ☒ Dağınık												
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)				
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı			X					
X	X												X					
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon												

Beyci: 41° 13' 28.8804" Kuzey ve 28° 6' 23.1012" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 20 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 45 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 1432 ha alana sahip olan yerleşim, 360 ile 380 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif eğimli yüzeylerden oluşur ve alçak plato karakterindedir (Şekil 39). Alanın baskın eğim derecesi %2-6'dır. Alanda baskın bakı yönü doğu ve güneydoğu yöneliminde bulunur. III. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplı olup, orta ve şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişiği köyü statüsündedir. Toplu yerleşme tipi örneği göstermektedir. Köyün temel geçim kaynağı; tarım, hayvancılık ve ormandır. Kısmi olarak arıcılık da yapılmaktadır.

Şekil 39. Beyci yerleşim planı ve kesitleri

Kırklareli İli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup Beyci Köyü, Bulgarların yaşadığı bir yerleşim iken, II. Balkan Harbi sonrası, Bulgarlar köyü boşaltmış ve Tatlıpınar köylüleri yerleşmeye başlamıştır. Köy 1912-1952 yılları arasında Tatlıpınar köyünün Peno Mahallesi olarak yer almıştır. Karaçam (1995)'e göre de; Beyci köyü "Peomahalle-Penomahalle" olarak anılmaktadır. 1952 yılında köy tüzel kişiliğine ayrılarak, Beyci ismi ile anılmaya başlanmıştır. Köy kurulduktan sonra Devletliağaç, D zorman ve Tekirdağ Kılavuzlu köylerinden g  almıştır (Tarik, 2011; akır, 2013; Atıcı, 2016;  zdoğan, 2016).

Kırklareli İl evre Düzen Planı (2009)'nında; Beyci yerleşimi için, organik tarımın ve ekoturizme yönelik olarak da;ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi ve teşvik edilmesi öngörülmüştür.

Beyci yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 68' de verilmiştir.

Devletliağaç: 58' 47.7084" Kuzey ve 27° 0' 40.6368" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 19 kilometre, Kırklareli Şehir merkezine 41 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 2893 ha alana sahipolan yerleşim, 290 ile 330 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif eğimli yüzeylerden oluşur ve alçak plato karakterindedir(Şekil 40).

Alanın baskın eğim derecesi %2-6'dir. Alanda baskın bakı yönü güneydoğu– güneybatı yöneliminde bulunur. IV. ve VII. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişiği köyü statüsündedir.Toplu yerleşme tipi  rneği göstermektedir. Bitkisel  retimde  ne çıkan ürünler; buğdayve ayçiçeğidir. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır.

Bu köy adını Osmanlı Devleti'nin kuruluş öyküsünden almıştır. I. Murat döneminde Bizanslılarla yapılan savaş sırasında, sırtını dayadığı ağaca"Devletli Kaba Ağaç" denilmiştir. Devletliağaç Köyü'nün adı da buradan gelmektedir. Fetih döneminde Balkanlar'a düzenlenecek seferler de, Devletliağaç'ta hazırlanmıştır. Rumlar, Devletliağaç köyüne, "toplanma yeri" anlamında "Ausgube" demişlerdir. Köy, Sultanların, akıncı komutanların, devletin ileri gelenlerinin çadırları, ordug hları burada kurulduğu bir "menzil yeri" olmuştur.Günümüzde Köy halkı Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyü olup, Türkmen kültürünü korumaktadır (Atıcı, 2016;  zdoğan, 2016; Kırklareli İl evre Düzen Planı, 2009).

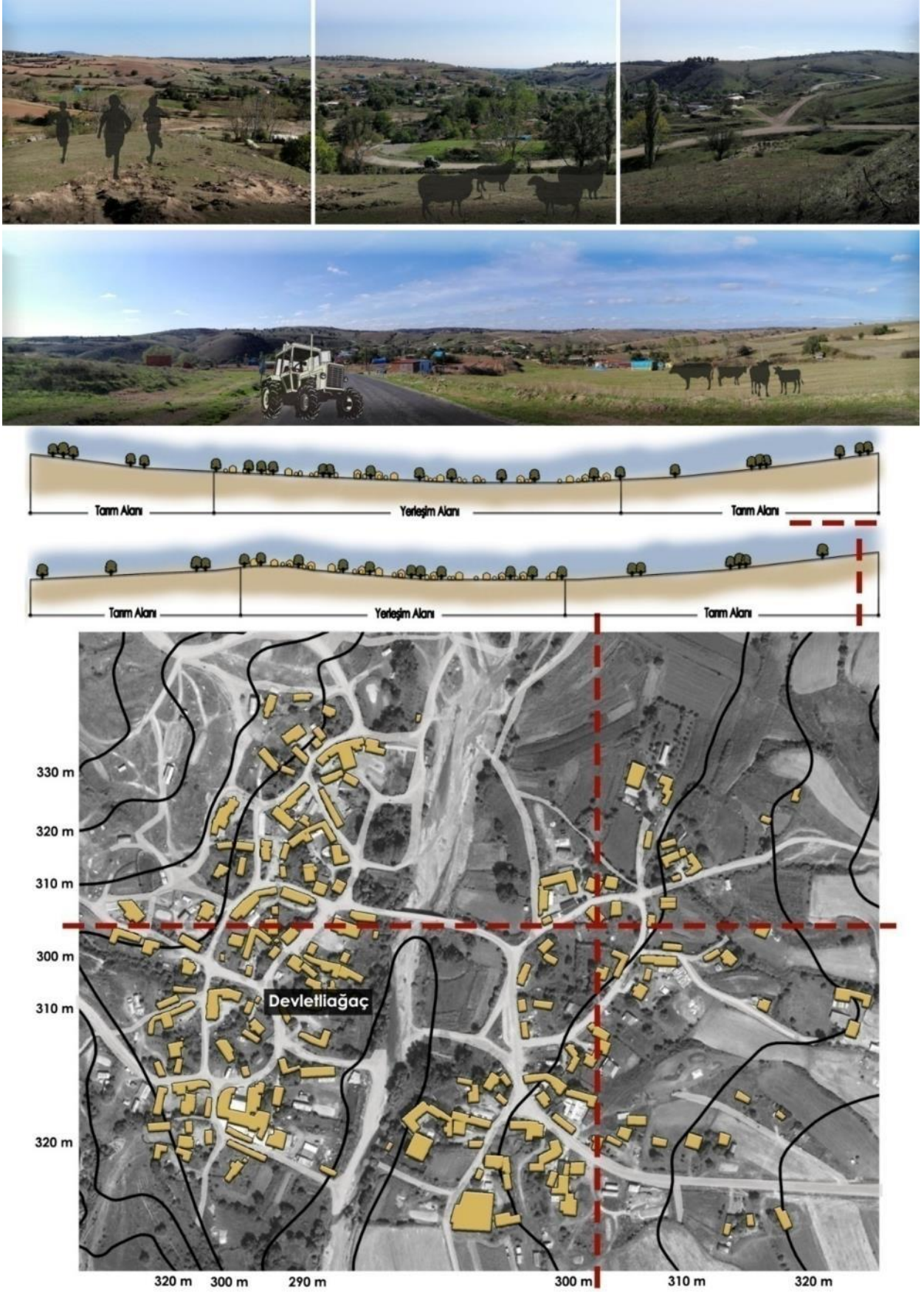
Kırklareli İl evre Düzen Planı (2009)'a göre; yörede ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi

öngörülmüştür. Bununla birlikte ilgili planda; çul, çultar, çimdik denen dokumalgibi yöreye özgü el sanatlarının geliştirilmesi önerilmiştir.

Devletli ağaç yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 69' da verilmiştir.

Tablo 68. Beyci yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

BEYCİ PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI: BEYCİ																	
COĞRAFİ KONUM: 42° 2'53.87"K - 27°4'27.51"D																	
NÜFUS:		1965-1975			1976-1986			1987-1997			1998-2008		2009-2020				
		211-176			176-154			152-98			94-85		86-56				
İL'E UZAKLIK: 46 km							İLÇE'YE UZAKLIK: 20 km.										
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
		X					X					X					
TOPRAK YAPISI							ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçlandı. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Açık Plato
	X					X	X		X				X				X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI							☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık										
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFIK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülsüz	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X		X			X					X				X		
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI							☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon										

Şekil 40. Devletliğaç yerleşim planı ve kesitleri

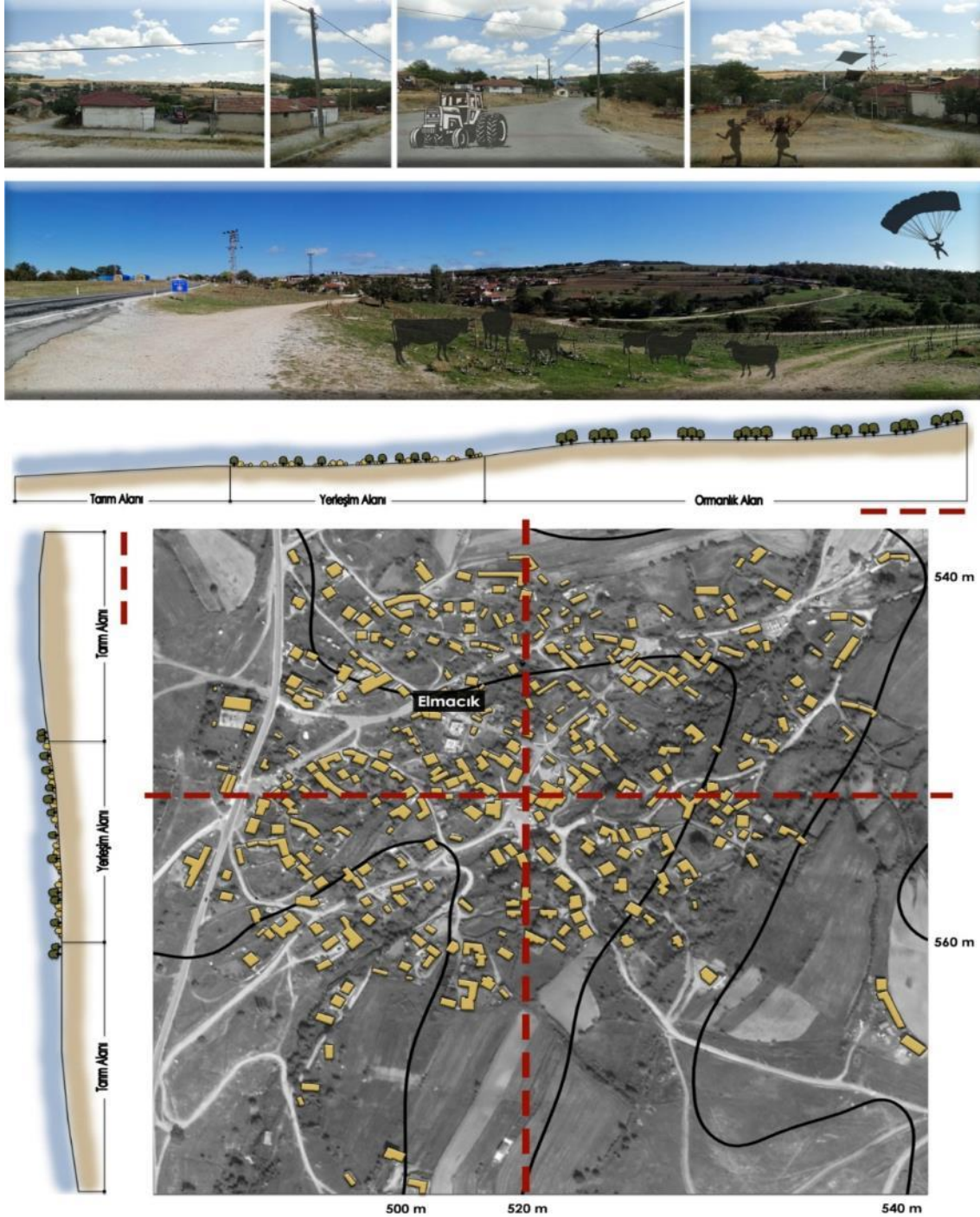
Tablo 69. Devletli ağaç yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

DEVLETLİ AĞAÇ PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI: DEVLETLİ AĞAÇ																	
COĞRAFİ KONUM: 41° 58' 47.70" K - 27° 0' 40.63" D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		592-470		470-362		362-252		251190		190-156							
İL'E UZAKLIK: 44 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 18 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
	X						X							X			
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrel	Karışık Orman	Ağaçlandı. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
	X	X					X		X								X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İnsansal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFIK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
	X		X								X		X				
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu (Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Elmacık

41° 53' 53.1924" Kuzey ve 27° 10' 39.8928" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 6,2 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 20 kilometre uzaklıkta olup, İlçe merkezine en yakın 2. köy, İl merkezine de en yakın 1. köy konumundadır. Yaklaşık 3735 ha alana sahip olan

yerleşim, 500 ile 560 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif eğimli yüzeylerden oluşur ve yüksek plato karakterindedir (Şekil 41). Alanın baskın eğim derecesi %2-6'dır. Alanda baskın bakı yönü batı- kuzeybatıdır. III. ve IV. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Topraklarla kaplıdır. Orta şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişiği köyü statüsündedir. Bitkisel üretimde öne çıkan ürünler; buğday, arpa ve ayçiçeğidir. Hayvancılık ve arıcılık temel geçim kaynakları arasındadır.

Şekil 41. Elmacık yerleşim planı ve kesitleri

Köyün isminin bir zamanlar etrafını çevreleyen ekşi ve küçük elma ağaçlarından aldığı söylenmektedir. Köy yerleşimi, Osmanlı İmparatorluğu tarafından 1360 yılında alınmıştır. Köyün sosyal yapısını, Gacal toplulukları oluşturmaktadır (Özdoğan, 2016). Kırsal yaşam kültürü açısından önemli değerlere sahip bir yerleşimdir (Kofçaz İlçe Planı, 2012).

Köyde anıt ağaç statüsünde tescillenmiş 2 adet Meşe ağacı bulunmaktadır (Tablo 70). Öyle ki anltsal niteliğe sahip ağaçlar, yerel kültür, yöresel tarih ve folklorik açıdan önem taşımaktadır. Bununla birlikte, özellikle boy, çap ve gövde dokusu açısından gözalıcı ve heybetli görünüşleri ile de ekoturizmiçin önemli bir kaynak değeri oluşturmaktadır.

Tablo 70. Elmacık köyünde bulunan anıt ağaçlara ilişkin genel bilgiler (Anonim, 2020b).

Lokasyon	Ağaç Türü	Yaş	Boy	Tepe Çapı	Gövde Çapı
Elmacık Köyü	Sapsız Meşe	300-350	20	30	1.33
Elmacık Köyü	Saçlı Meşe	300-350	20	18	1.21

Elmacık yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 71' de verilmiştir.

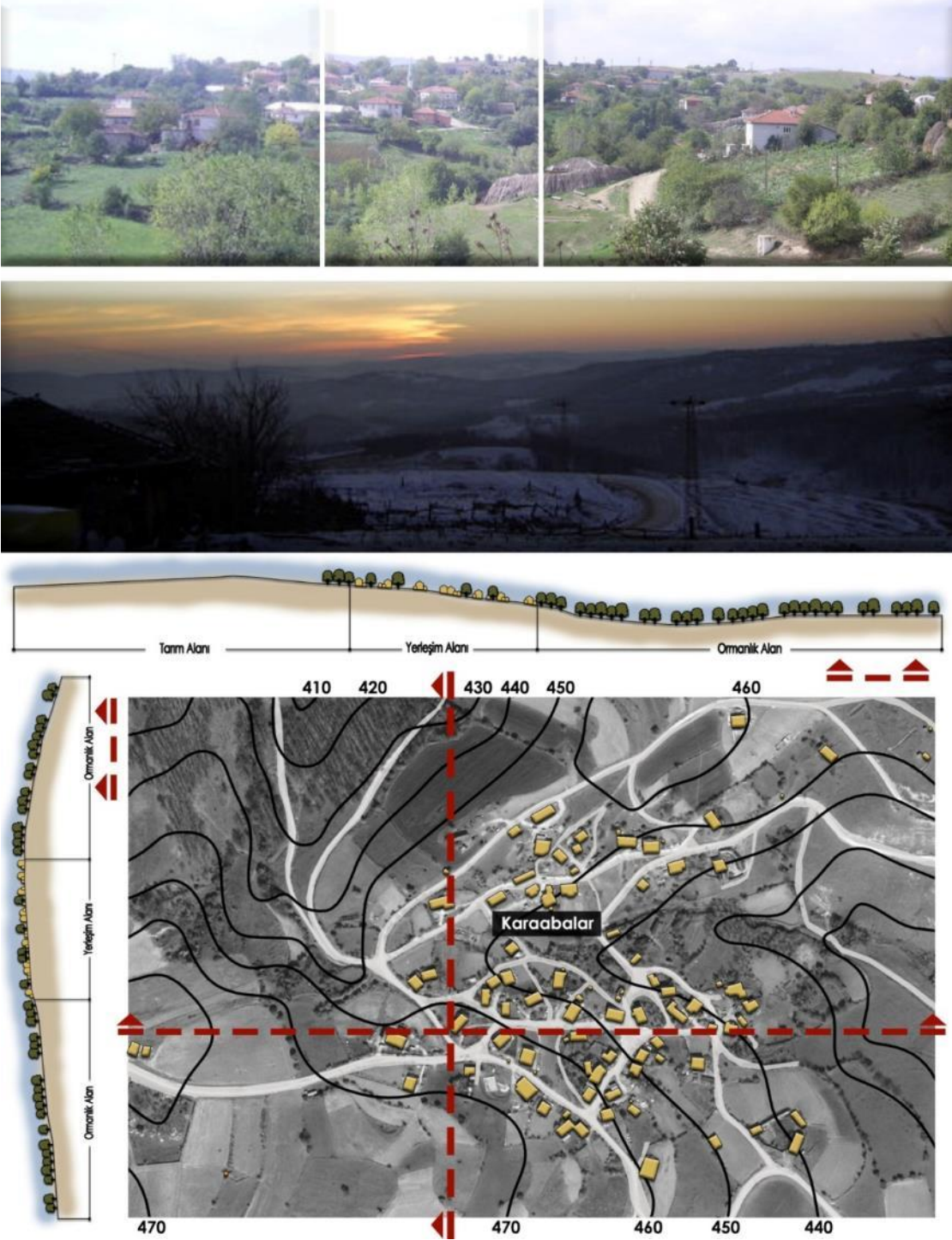
Karaabalar: 42°04'13,2" Kuzey ve 27°17'13,1" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 28 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 55 kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Yaklaşık 2223 ha alana sahipolan yerleşim, 410 ile 470 m kotları arasında buşlunan yüksek plato karakterindedir (Şekil 42). VI. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Topraklarla kaplı olup, şiddetli erozyona sahiptir.Orman, hayvancılık ve arıcılık temel geçim kaynakları arasındadır.

Orman içi köyü statüsündedir. Aydınözü (2010)'nün belirttiği gibi; Karaabalar yerleşiminin doğusunda bulunan 350m yüksekliklerde *Fagus sylvatica*, *Quercus cerris*, *Fraxinus ornus*, *Carpinus betulus*, *Carpinus orientalis*, *Acer campestre*, *Crataegus monogyna*, *Sorbus torminalis*, *Cornus sanguinea*, *Malus sylvertris*, *Corylus avellana* türleri görülmektedir.

Karaabalar, kırsal yaşam kültürü açısından önemli değerlere sahip bir yerleşimdir (Kofçaz İlçe Vizyon Planı, 2012). Kırklareli"ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyü olup, Karaçam (1995)'e göre; Osmanlı Devleti zamanındaki ismi Karaabalar ya da Karabalak olarak geçmektedir. Daha sonra kolay telaffuz edebilmek için Karaabalar denilmiştir. Köy, 19. yüzyılda halk edebiyatı ozanı gezginci bir Bektaşî dervişi olan Hayrani ile anılmaktadır (Özdoğan, 2016).

Tablo 71. Elmacık yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

ELMACIK PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:ELMACIK																	
COĞRAFİ KONUM:41° 53'53.19"K - 27°1'39.89"D																	
NÜFUS:		1965-1975				1976-1986				1987-1997				1998-2008		2009-2020	
		866-530				530-462				462-326				326-319		297-230	
İL'E UZAKLIK: 20 km								İLÇE'YE UZAKLIK: 6 km.									
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA											BİYOKLİMATİK KONFOR						
Yükseklik						Eğim					Konforlu						
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18--30						% 30 üzeri	Hafif Soğuk
		X		X			X			X							
TOPRAK YAPISI								ORMAN DURUMU				JEOMORFOLOJİ					
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları						Erozyon Durumu											
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçlandı. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
	X		X			X			X	X	X		X				X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI								☐ İnsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık									
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN					TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)		
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Aricılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı					X		
X	X		X												X		
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI								☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon									

Şekil 42. Karaabalar yerleşim planı ve kesitleri

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Karaabalar'ın organik tarım ve organik arıcılık potansiyeli olduğu ve bununla birlikte ekoturizme yönelik ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi gerektiği öngörülmüştür.

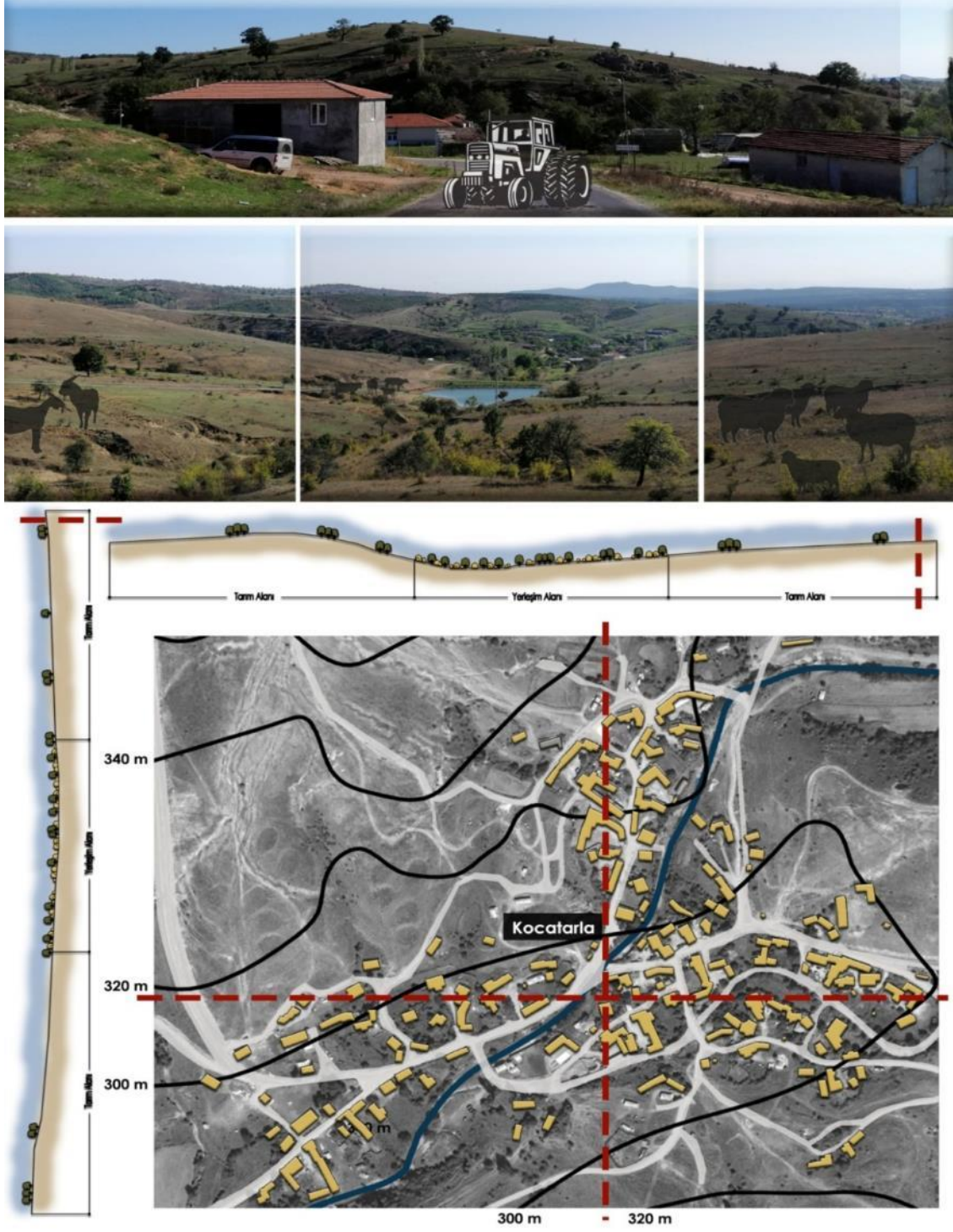
Karaabalar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 72' de verilmiştir.

Tablo 72. Karaabalar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

KARAABALAR PEYZAJ KİMLİK KARTI															
YERLEŞİM ADI:KARAABALAR															
COĞRAFİ KONUM:42° 4'13.31"K - 27°17'14.98"D															
NÜFUS:		1965-1975			1976-1986			1987-1997			1998-2008		2009-2020		
		183-162			162-157			154-96			93-99		97-84		
İL'E UZAKLIK: 54 km							İLÇE'YE UZAKLIK: 28 km.								
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ															
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR					
Yükseklik					Eğim					Hafif Soğuk Konforlu					
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18					% 18-30	% 30 üzeri
		X							X						
TOPRAK YAPISI							ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ					
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu		Yapraklı Orman İbrelî Orman Karışık Orman Ağaçland. Alan Yüksek Plato Flüvyo-Karstik Depresyon Dağ Dar ve Derin Vadiiler Alçak Plato			Yüksek Plato Flüvyo-Karstik Depresyon Dağ Dar ve Derin Vadiiler Alçak Plato					
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta								Şiddetli	Çok Şiddetli
			X											X	X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ															
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI							☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık								
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)	
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Aricılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı					X
X	X							X	X						X
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI							☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon								

Kocatarla:41° 56' 43.2348" Kuzey ve 27° 2' 55.2660" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 11 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 34 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 3268 ha alana sahip olan yerleşim, 300 ile 340 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif eğimli yüzeylerden oluşur ve alçak plato karakterindedir (Şekil 43). Alanın baskın eğim

derecesi %2-6'dır. Alanda baskın bakı yönü kuzey ve kuzeydoğu yöneliminde bulunur. IV. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman Topraklarıyla kaplı olup, şiddetli erozyona sahiptir.Orman bitişiği köyü statüsündedir.Orman ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır.

Şekil 43. Kocatarla yerleşim planı ve kesitleri

Kocatarla, 1912 Bakan Savaşları'na kadar Osmanlı sınırlarında kalan bir Bulgar köyü olup, günümüzde Kırklareli"ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup kişilerden oluşmaktadır. Kocatarla Köyü'nde Deliklikaya ziyaret yeri bulunmaktadır (Kofçaz İlçe Vizyonu, 2012; Özdoğan, 2016).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Kocatarla'da, ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması, hayvancılık potansiyelinin geliştirilmesi ve aşılı ceviz ve badem gibi meyvalıağaçlar ile ağaçlandırma yapılması öngörülmüştür.

Kocatarla yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 73' de verilmiştir.

Kocayazı: 41° 57' 54.5364" Kuzey ve 27° 12' 15.9804" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 9 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 34 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 6065 ha alana sahip olan yerleşim, 640 ile 670 m kotları arasındaki büyük bir çoğunluğu hafif eğimli yüzeylerden oluşur ve alçak plato karakterindedir (Şekil 44). Eğim derecesi % 2-12 arasındadır. III. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşim merkezi şiddetli erozyona sahip iken, yakın çevresi ise hiç yada çok az erozyona sahiptir.Orman içi köyü statüsündedir.Tarım, orman ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Arıcılıkta köyde yapılan diğer bir faaliyettir.

Kocayazı, 1908-1909 yıllarına kadar Kofçaz Nahiyesi adı ile bir Bulgar köyü olarak kayıtlara geçmiştir. Balkan savaşları sonrası 1913 yılında Bulgarların göç etmesi sonucu, Pomaklar Kocayazı'ya yerleşmişlerdir. Günümüzde, Kocayazı yerleşimi, bir Pomak köyüdür. Köyün eski adı Kofçaz"dır. Kofçaz'ın ismi o dönemlerde Keşirlik olarak geçmektedir. Keşirlik ilçe olunca, Kofçaz isini almıştır. Bu köy de Kocayazı ismini almıştır (Çakır, 2013, Özdoğan, 2016; Kabataş, 2020). Pomak böreği (tikva), Kaçamak ve Kuru fasülye köyün meşhuryemeklerindendir. Özellikle Kuru fasülyesi ile bölgede ünlüdür.

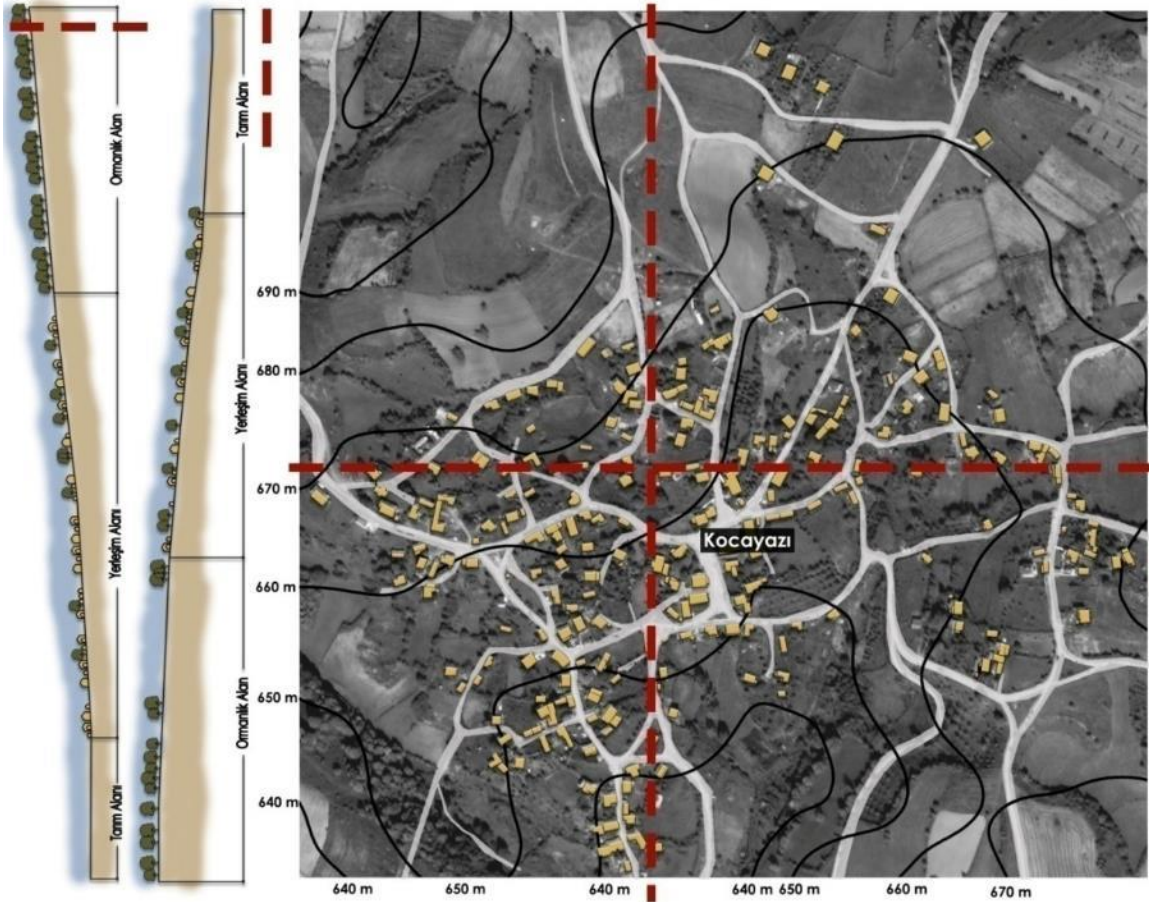
Kocayazı Kalebayırı Kalesi, Deliklikaya ziyaret yeri yörede bulunmakta olup, köyde faal olmayan bir adet de alabalık üretim tesisi bulunmaktadır. Kofçaz İlçe Planı (2012)'de; doğa yürüyüşü ve doğa fotoğrafçılığı aktiviteleri için uygun bir yerleşim yeri olduğu belirtilmiştir.

Kurtulmuş (2010)'a göre; geçmişte köyde, şayak dokumaları adı altında el sanatları yayılmış. Özellikle bu dokumalar ile, pantolon ve ceket yapımı ile Kebe denilen çoban paltosu üretilmektedir (Kabataş, 2020).

Tablo 73. Kocatarla yerleşimine ilişkin yerleşim planı

KOCATARLAPEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:KOCATARLA																	
COĞRAFİ KONUM:41° 56'43.23"K - 27°2'55.26"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		488-376		360-321		319-207		197-133		132-90							
İL'E UZAKLIK: 37 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 11 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim					Hafif Soğuk		Konforlu					
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18					% 18- -30	% 30 üzeri		
	X						X						X				
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
	X					X			X	X							X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı			X		X		
X	X				X	X							X		X		
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Kocayazı'da yörede ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi öngörülmüştür.

Şekil 44. Kocayazı yerleşim planı ve kesitleri

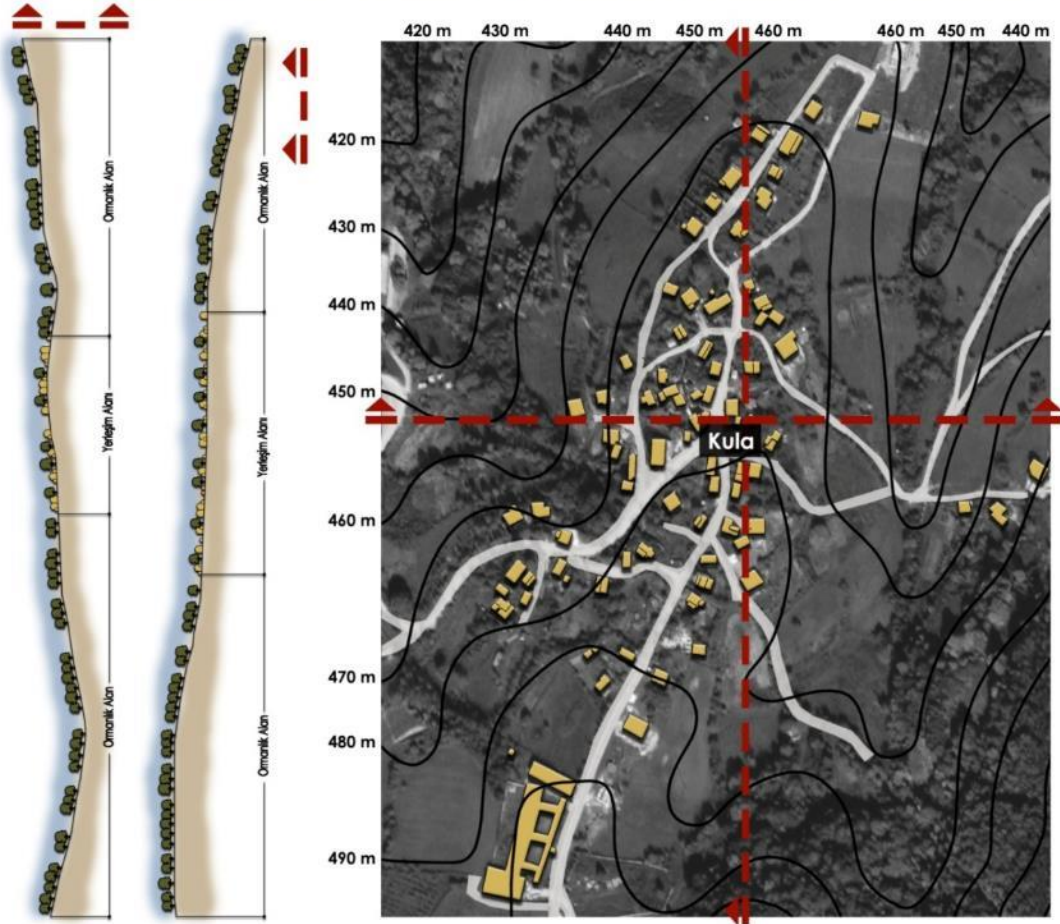
Kocayazı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 74' de verilmiştir.

Tablo 74. Kocayazı yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

KOCAYAZI PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:KOCAYAZI																	
COĞRAFİ KONUM:41° 57'54.53"K - 27°12'15.98"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		602-574		572-559		559-371		365-275		282-229							
İL'E UZAKLIK: 55 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 9 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
				X			X							X			
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU				JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
	X					X			X					X	X		
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İnsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Aricılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X	X				X					X		X				
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Kula: 42°.00'5276 Kuzey ve 27°.29' 5179" Doğukoordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 27 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 43 kilometre uzaklıktadır. Sınır köyü konumundadır. Yaklaşık 3308 ha alana sahip olan yerleşim, 420 ile 500 m kotları arasında oluşur ve yüksek plato karakterindedir (Şekil 45). Eğim derecesi yönünden % 6-12 baskındır. VI. sınıf toprak

kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi şiddetli erozyona sahiptir.Orman içi köyü statüsündedir. Tarım, orman ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Arıcılıkta köyde yapılan diğer bir faaliyettir.

Şekil 45. Kula yerleşim planı ve kesitleri

Yörenin sap çatılı evleri ile günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş sivil mimari örneklerini barındıran Pomak köyüdür. Evlerin çevresinde, tahılın saklanması için ambar ve hayvancılık faaliyetlerine yönelik ahır, samanlık, kümes gibi birimler ile fırın, kuyu, peçka (soba) gibi birimler bulunmaktadır (Kabataş, 2020; Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Kula, ekolojik tarım, orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı ve organik arıcılık potansiyeli taşıdığı ve bu anlamda değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte ilgili plan dahilinde geleneksel el sanatlarına yönelik olarak da sap örmeciliği faaliyetinin yaygınlaştırılması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Kula yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 75' de verilmiştir.

Malkoçlar: 42° 2' 30.4296" Kuzey ve ve 27° 1' 0.8796" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 17,4 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 46,3 kilometre uzaklıktadır. Sınır köyü konumundadır. Yaklaşık 2867 ha alana sahip olan yerleşim, 380 ile 440 m kotları arasında oluşur ve yüksek plato karakterindedir (Şekil 46). II. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi orta şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişik köyü statüsündedir. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır.

Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup sınır köyü olup, eski Türk kültürünü yaşatan bir köydür (Engin, 2000; Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009). Köy yakın çevresinde bulunan Bulgaristan sınır kapısı 1945 yılına kadar açık olup, daha sonra kapanmıştır (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009). Kazancıgil (2014)'e göre; Amucalar, Osman Gazi'nin ağabeyi Gündüz Alp obasına bağlı Türkmen boylarıdır. Malkoçlar köyünün isminin Malkoçoğlu ailesinden geldiği söylenir. Osmanlı döneminde, 1360'lı yıllarda, Akıncı Beyi Malkoçoğlu, civardan gelecek akıncılarla mücadele etmek için, köyün bulunduğu noktada otağını kurmuştur (Özdoğan, 2016). Malkoçlar Köyü'nde Höyük Baba Yatırı bulunmaktadır. Höyük Baba yatırı Kırklareli Kofçaz ilçesinin Malkoçlar köyünde bulunmaktadır. Höyük Baba'nın Horasan Erenlerinden olduğu rivayet edilmektedir. Her yıl ilkbahar ve sonbahar zamanlarında Höyük Baba'yı anma etkinlikleri düzenlenmekte adaklar adanıp kurbanlar kesilmektedir. Höyük Baba mezarının yanında bulunan bazı mezar taşları okutulup tercüme ettirilmiş ve üzerinde Kırmırlı Mehmet Ağa yazdığı ifade edilmiştir (İnce, 2017).

Ayrıca (Kurtulmuş, 2010)' a göre; köyde 2000'li yıllara kadar Çul-Çultar- ve Çimdik denen dokumalar yapılmaktaymış (Kabataş, 2020).

Tablo 75.Kula yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

KULA PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:KULA																	
COĞRAFİ KONUM:42° 0'18.99"K - 27°17'42.64"D																	
NÜFUS:	1965-1975			1976-1986			1987-1997			1998-2008			2009-2020				
	174-148			144-114			114-81			74-75			81-74				
İL'E UZAKLIK: 48 km							İLÇE'YE UZAKLIK: 22 km.										
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
			X						X					X			
TOPRAK YAPISI							ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelil Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
			X				X		X		X		X			X	
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI							☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık										
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFIK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pornak	Boşnak	Tümlülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X				X												
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI							☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon										

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Malkoçlar'da; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi öngörülmüştür.

Şekil 46. Malkoçlar yerleşim planı ve kesitleri

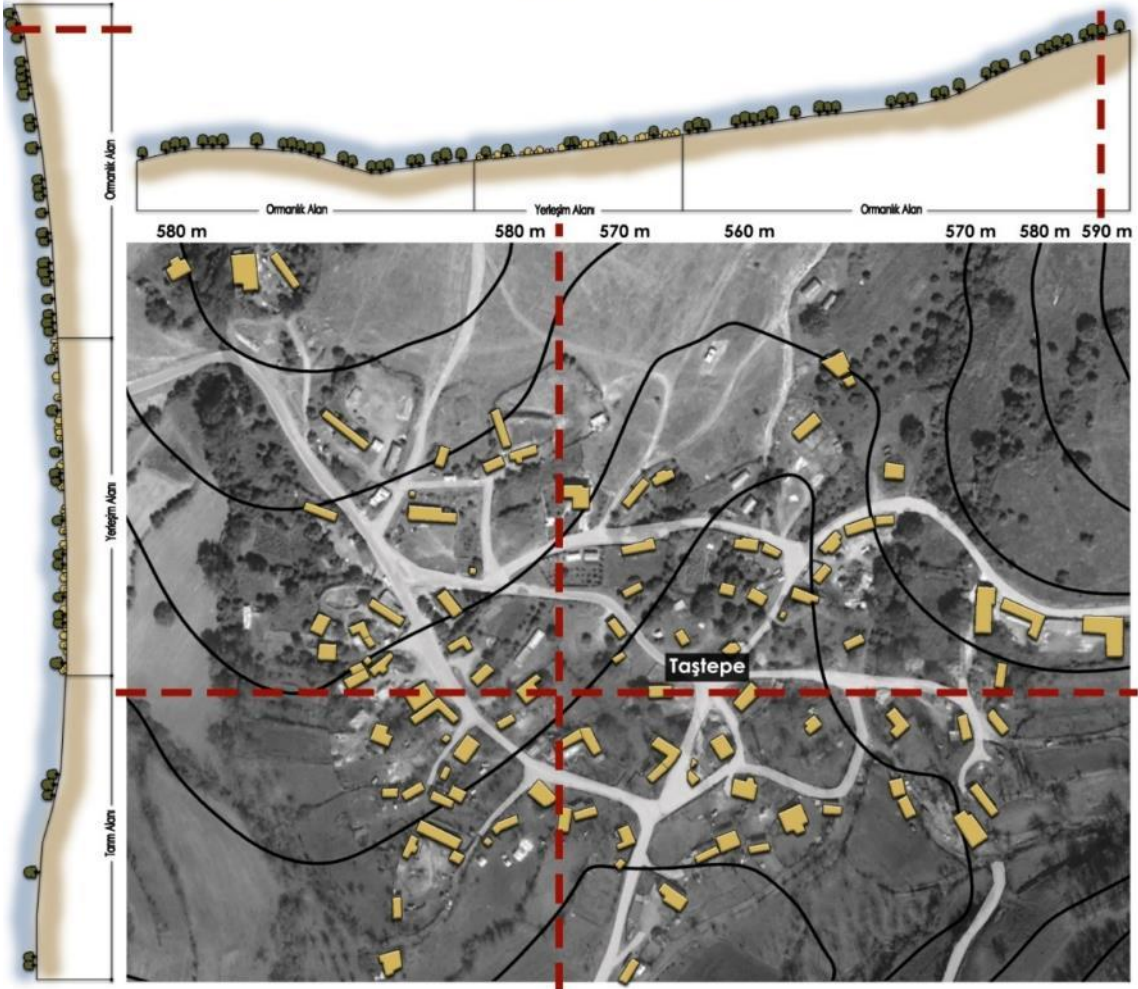
Malkoçlar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 76' da verilmiştir.

Tablo 76. Malkoçlar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

MALKOÇLAR PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:MALKOÇLAR																	
COĞRAFİ KONUM:42° 2'30.32"K - 27°1'16.46"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		370-293		295-267		261-171		165-131		127-91							
İL'E UZAKLIK: 48 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 22 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
		X					X							X			
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
X						X			X				X				X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Aricılık	Alevi-Bektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X		X					X							X		
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Taştepe: 41° 57' 50.6376" Kuzey ve 27° 8' 17.0628" Doğukoordinatlarında;Kofçaz ilçe merkezine 17,4 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 46,3 kilometre uzaklıktadır. Sınır köyü konumundadır. Yaklaşık 1369 ha alana sahip olan yerleşim, 560 ile 600 m kotları arasında oluşur ve dağ karakterindedir (Şekil 47). IV. ve VI. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu,

Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi orta ve şiddetli erozyona sahiptir.Orman bitişik köyü statüsündedir. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Ayçiçeği ve buğday üretimi yapılan baskın bitkisel ürünleridir.

Şekil 47. Taştepe yerleşim planı ve kesitleri

1957 yılında Bosna-Hersek'ten Boşnakların gelişiyle köyde Pomak-Alevi ve Boşnaklardan oluşan karma bir yapı oluşmuştur. Günümüzde, Boşnakların yoğun olarak yaşadığı bir köydür (Özdoğan, 2016).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Taştepe'de; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi öngörülmüştür. Bununla birlikte ilgili planda; aşıllı ceviz, badem gibi meyvalı ağaçlar ile ağaçlandırma yapılması ve el sanatlarına yönelik de sap örneçiliğinin canlandırılması gerektiği önerilmiştir.

Taştepe yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 77' de verilmiştir.

Tatlıpınar: 41° 57' 50.6376" Kuzey ve 27° 8' 17.0628" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 19,8 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 74,3 kilometre uzaklıktadır. Sınır köyü konumundadır. Yaklaşık 2260 ha alana sahip olan yerleşim, 430 ile 470 m kotları arasında oluşur ve yüksek plato karakterindedir (Şekil 48). VII. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi çok şiddetli erozyona sahiptir. Orman içi köyü statüsündedir. Orman ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Ayçiçeği ve yulaf üretimi yapılan baskın bitkisel ürünleridir.

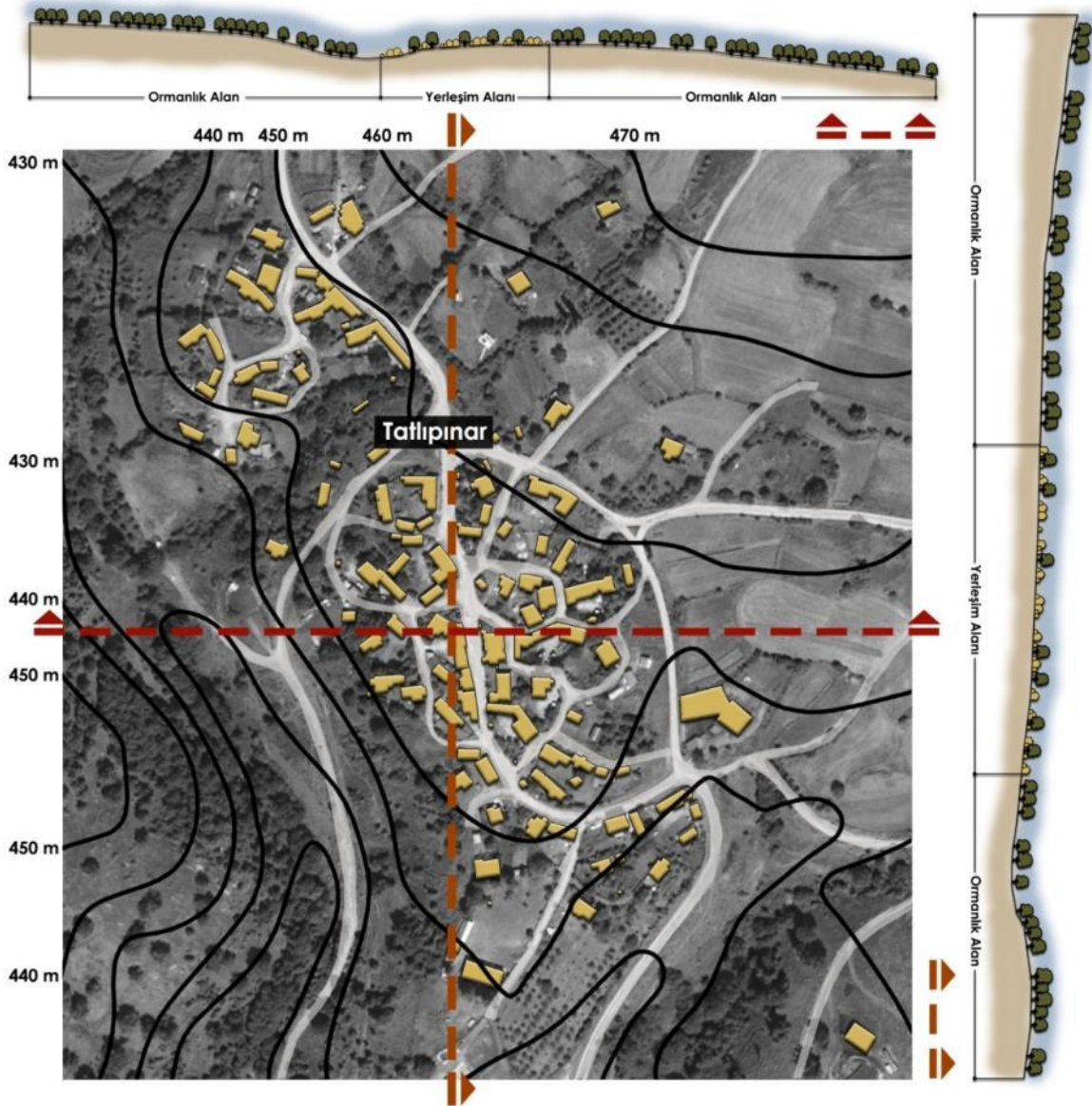
Köyün özellikle kuzey kısmı ormanlık bir alan olup diğer bölgelerde de ormanlık ve çalılık alanlar bulunmaktadır. Köy genel olarak ormanlıktır.

Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür. Köyün girişinde, yamaçtan çıkan bir kaynak suyunun içimi çok tatlı olduğu için köyün ismi bu sudan esinlenerek Tatlıpınar olarak kayıtlara geçmiştir. Köyde mezarları bulunan ve Kalfa Baba, İbrahim Baba, Şartman Baba ve Nazar Baba adında efsaneleri anlatılan dört adet mezar bulunmaktadır (Özdoğan, 2016).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Tatlıpınar'da; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte; ilgili planda; çul, çultar, çimdik denen dokumalar gibi yöreye özgü el sanatlarının geliştirilmesi ve canlandırılması öngörülmüştür.

Tablo 77. Taştepe yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

TAŞTEPE PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:TAŞTEPE																	
COĞRAFİ KONUM:41° 57'50.63"K - 27°8'17.06"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		327-211		209-190		190-142		138-109		110-80							
İL'E UZAKLIK: 29 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 3 km											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk					
			X					X				Konforlu					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
		X	X			X			X	X			X		X		
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI		ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)				
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Ancılık	Alevi-Baektasi	Gacal	Muhacir	Pornak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X				X								X				
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Şekil 48. Tatlıpınar yerleşim planı ve kesitleri

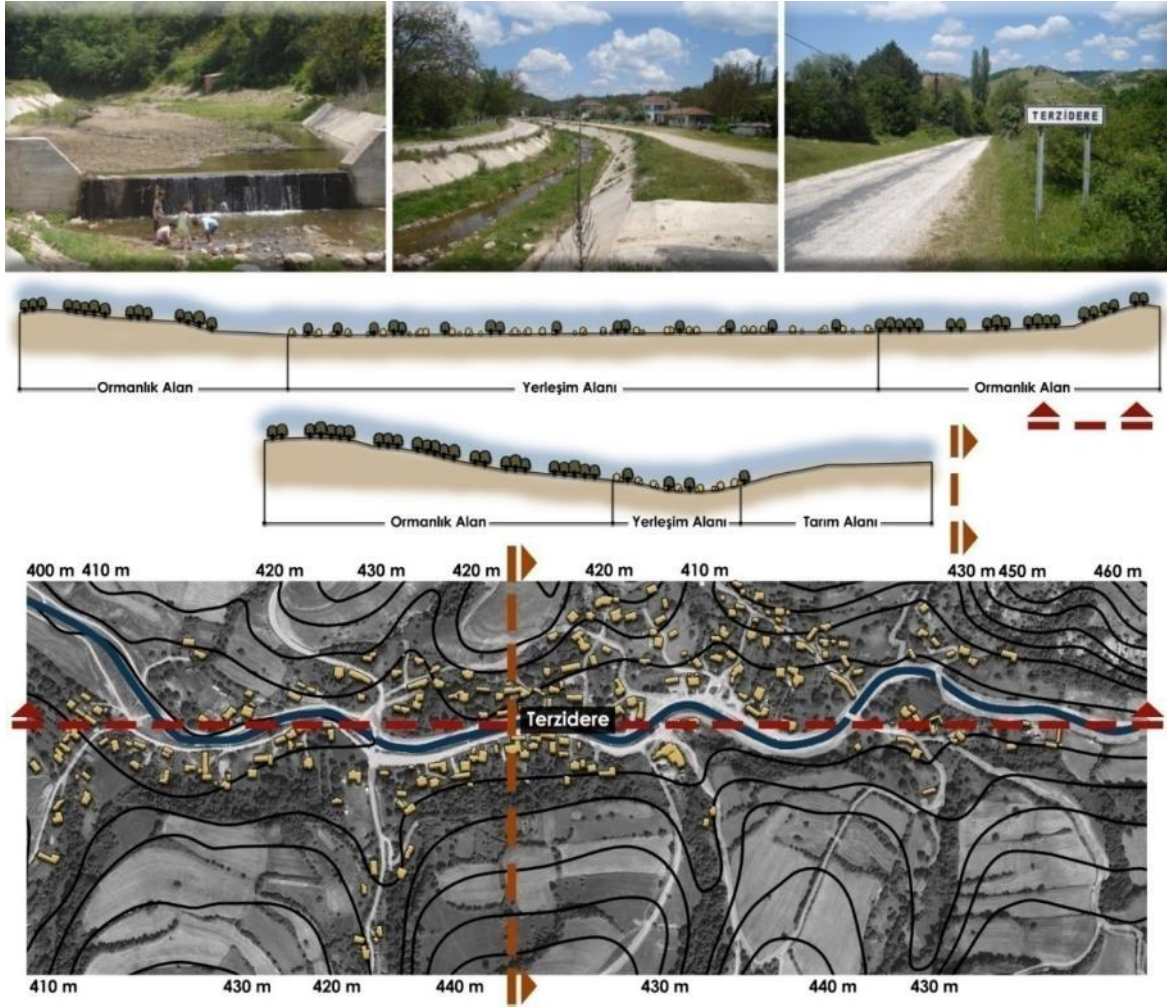
Tatlıpınar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 78' de verilmiştir.

Tablo 78. Tatlıpınar yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

TATLIPINARPEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:TATLIPINAR																	
COĞRAFİ KONUM:42° 3'21.76"K - 27°6'14.39"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		340-271		275-240		237-110		102-89		82-54							
İL'E UZAKLIK: 49 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 23 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Konforlu					
			X					X				X					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
X	X	X		X			X		X	X			X				
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arcılık	Alevi-Bektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X		X	X														
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Terzidere: 41° 59' 41.6796" Kuzey ve 27° 7' 47.9136" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 9,4 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 59,3 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 2702 ha alana sahip olan vadi üzerinde kurulmuş yerleşim, 410 ile 460 m kotları arasında oluşur

ve alçak plato karakterindedir (Şekil 49). IV. ve VII. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi şiddetli erozyona sahiptir. Orman bitişik köyü statüsündedir. Köyün özellikle kuzey kısmı ormanlık bir alan olup diğer bölgelerde de ormanlık ve çalılık alanlar bulunmaktadır. Köy genel olarak ormanlıktır. Dere kenarı boyunca yerleşim konumlanmıştır. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Buğday ve ayçiçeği üretimi yapılan baskın bitkisel ürünlerdir.

Şekil 49. Terzidere yerleşim planı ve kesitleri

Köye ilk olarak 1817 yılında Türklerin, daha sonra da Bulgarların geldiği söylenmektedir. O sıralar Duru Dere ismi ile bilinen köyde uzun süre Bulgarlar yaşamıştır. 1893 yılında Bulgarlar köyden ayrılmış ve 1918 yılında 1. göç ile Türkler yerleşmişlerdir. 15 hane olarak gelen bu kişilere 1928 yılında gelen 2.göç ile köyün yapılanması tamamlanmıştır (<https://www.trakyanet.com/trakya/kirklareli/kofcaz/174-koyler/206-koyleri.html?start=14>).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Terzidere'de; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Terzidere'ye ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 79' da verilmiştir.

Tablo 79. Terzidere'ye ilişkin değerlendirme matrisi

TERZİDEREPEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:TERZİDERE																	
COĞRAFI KONUM:41° 59'41.67"K - 27°7'47.91"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		543-493		467-424		417-284		275-262		256-197							
İL'E UZAKLIK: 36 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 10 km.											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18- -30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk	Konforlu				
			X						X			X					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU				JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları					Erozyon Durumu												
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Alçak Plato
		X		X		X			X	X			X				X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İnsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Bektaşî	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
X	X				X												
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

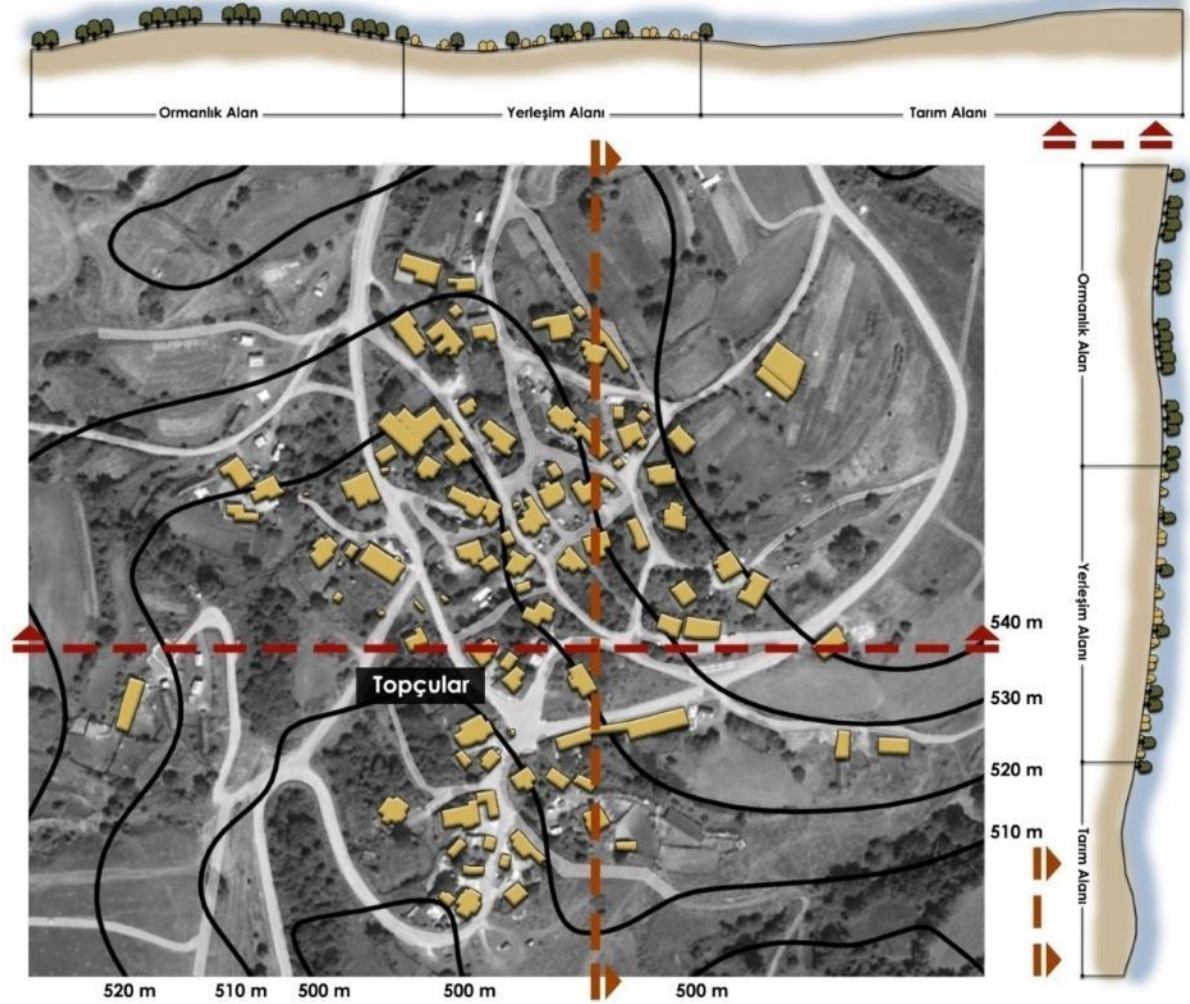
Topçular: 25.3644" Kuzey ve 27° 8' 12.0444" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 8 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 42,3 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 2342 ha alana sahip olan yerleşim, 500 ile 540 m kotları arasında oluşur ve yüksek plato karakterindedir (Şekil 50). III. ve IV. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi orta ve şiddetli erozyona sahiptir. Orman içi köyü statüsündedir. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Buğday ve ayçiçeği üretimi yapılan baskın bitkisel ürünleridir.

Kırklareli'ndeki Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup köydür. Köyün adının Topçu Baba Türbesi'nden aldığı bilinmektedir. Köyde, Topçubaba ve Gülbaba türbeleri olmak üzere 2 adet türbe bulunmaktadır. Topçu Baba Türbesi Kofçaz ilçesi Topçular köyünde bulunmaktadır. Asıl adının Şeyh Mahmut olduğu rivayet edilen Topçu Baba 1350-1400 yılları arasında yaşayan bir Bektaşîdervişidir. 1996 yılında Topçubaba'yı Anma ve Yaşatma Kültür Derneği kurulmuş ve bu şenlikler ilgili derneğin de destekleri ile, Alevi-Bektaşî geleneklerine uygun olarak gerçekleştirilmeye başlamıştır. Her yıl Haziran ayının birinci pazartesi günü, Topçu Babayı Anma Etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinlikler çerçevesinde; farklı il ve ilçelerden ziyaretçiler gelmekte, dualar edilmekte, adak kurbanlar kesilmekte ve yemekler yenilmektedir (Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009; İnce, 2017).

Mercan Baba türbesi ise; Kurtulmuş (2010)'a göre; Kofçaz ilçesi Topçular köyünde Topçu Baba'nın bulunduğu tepenin tam karşısında yer almaktadır. Mercan Baba Türbesi tek katlı bir odadan oluşmaktadır. Mercan Baba'nın da Topçu Baba gibi Horasan erenlerinden olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca Mercan Baba Türbesinin önünde bir Dolmen mezarı bulunmaktadır. Mercan Baba mezarının ön tarafında bulunan delikten geçebilen insanların günahlarından arındığına ve bu delikten sadece kalbi temiz ve içinde kötülük taşımayan insanların geçebileceğine dair inanç günümüzde halen yaşatılmaktadır (İnce, 2017).

Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Topçular'da; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Topçular yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 80' de verilmiştir.

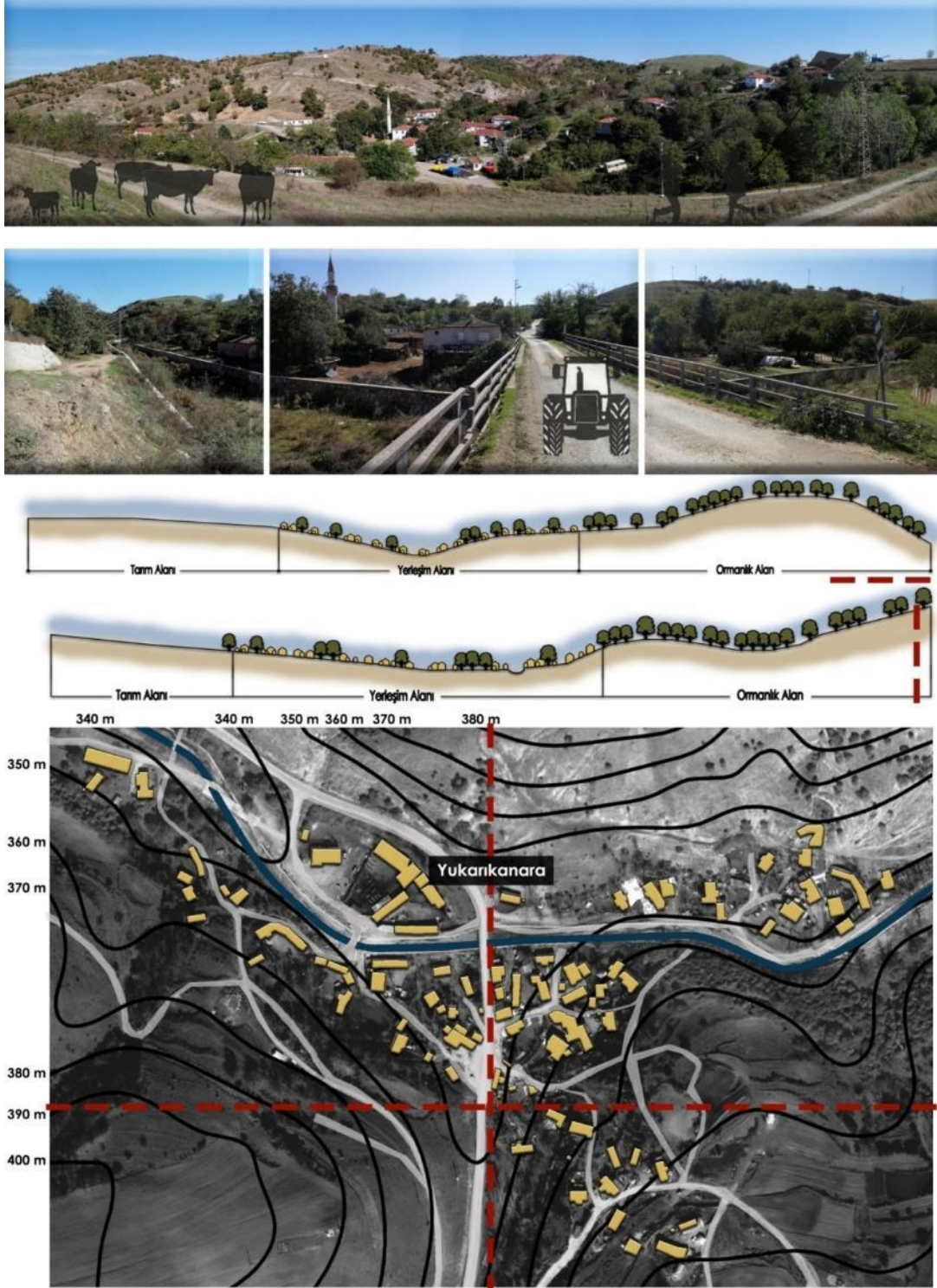
Şekil 50. Topçular yerleşim planı ve kesitleri

Tablo 80.Topçular yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

TOPÇULAR PEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:TOPÇULAR																	
COĞRAFİ KONUM:42° 2'25.36"K - 27°8'12.04"D																	
NÜFUS:		1965-1975		1976-1986		1987-1997		1998-2008		2009-2020							
		269-243		243-194		182-155		150-104		99-61							
İL'E UZAKLIK: 45 km						İLÇE'YE UZAKLIK: 19 km											
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18--30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk					
			X					X				Konforlu					
TOPRAK YAPISI						ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ								
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçlandı. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadi	Alçak Plato
	X					X			X	X			X				
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI						☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık											
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK (Şenlik, Festival Vb.)			
Bikisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Bektasi	Gacal	Muhacir	Pomak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
					X						X		X				
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI						☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon											

Yukarıkanara: 42° 1' 5.5488" Kuzey ve 27° 4' 48.4536" Doğu koordinatlarında; Kofçaz ilçe merkezine 13,7 kilometre, Kırklareli şehir merkezine 42,7 kilometre uzaklıktadır. Yaklaşık 1939 ha alana sahip olan yerleşim, 340 ile 400 m kotları arasında oluşur ve alçak plato karakterindedir (Şekil 51). VII. sınıf toprak kabiliyetinin baskın olduğu, Kireçsiz Kahverengi

Orman topraklarıyla kaplıdır. Köy yerleşimi çok şiddetli erozyona sahiptir.Orman bitişikköyü statüsündedir. Köyün kuzey ve kuzeydoğu kesimleri yapraklı ve ibrelî orman alanları ile kaplıdır.Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynakları arasındadır. Buğday ve ayçiçeği üretimi yapılan baskın bitkisel ürünleridir.

Şekil 51. Yukarıkanara yerleşim planı ve kesitleri

Yukarıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi Tablo 81'de verilmiştir.

Tablo 81. Yukarıkanara yerleşimine ilişkin değerlendirme matrisi

YUKARIKANARAPEYZAJ KİMLİK KARTI																	
YERLEŞİM ADI:YUKARIKANARA																	
COĞRAFİ KONUM:42° 1'5.54"K - 27°4'48.45"D																	
NÜFUS:		1965-1975			1976-1986			1987-1997			1998-2008		2009-2020				
		333-211			209-189			191-93			90-78		72-49				
İL'E UZAKLIK: 40 km							İLÇE'YE UZAKLIK: 14 km										
DOĞAL KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
TOPOĞRAFYA										BİYOKLİMATİK KONFOR							
Yükseklik					Eğim												
200-300	301-400	401-500	501-600	601-700	701 üzeri	% 0-2	% 2-6	% 6-12	% 12-18	% 18-30	% 30 üzeri	Hafif Soğuk		Konforlu			
		X					X					X					
TOPRAK YAPISI							ORMAN DURUMU			JEOMORFOLOJİ							
Arazi Kullanımı Yetenek Sınıfları				Erozyon Durumu													
II. Sınıf	III. Sınıf	IV. Sınıf	VI. Sınıf	VII. Sınıf	Hiç yada az	Orta	Şiddetli	Çok Şiddetli	Yapraklı Orman	İbrelî Orman	Karışık Orman	Ağaçland. Alan	Yüksek Plato	Flüvyo-Karstik Depresyon	Dağ	Dar ve Derin Vadiler	Açık Plato
	X			X			X		X	X			X				X
YAPAY KİMLİK BİLEŞENLERİ																	
YERLEŞİMİN FİZİKSEL YAPISI							☐ İşinsal ☐ Lineer ☒ Merkezli ☒ Toplu ☐ Dağınık										
EKONOMİK YAPI			ETNİK KÖKEN				TARİHİ ARKEOLOJİK DEĞERLER			ETNOGRAFİK DEĞERLER (Yerel El Sanatları vb.)		MİTOLOJİK DEĞERLER (Efsaneler, Hikâyeler Vb.)		KÜLTÜR. ETKİNLİK. (Şenlik, Festival Vb.)			
Bitkisel Üretim	Hayvansal Üretim	Arıcılık	Alevi-Bektası	Gacal	Muhacir	Pornak	Boşnak	Tümülüs	Dolmen	Kale ve Kalıntısı							
	X		X							X							
KAMUSAL HİZMETLER VE ALTYAPI							☒ Elektrik ☒ İçme Suyu(Şebekeli-Şebeke Yok) ☒ Yol ☐ Okul ☒ İnternet ☒ Telefon ☐ Sağlık Birimi ☒ Muhtarlık ☒ Kanalizasyon										

Kırklareli'ndeki Bektaşi geleneğine bağlı Amuca kabilesine mensup bir köyüdür. Köyün eski dönemlerde adı Büyük Kanara anlamına gelen Kanar'i Bala olarak adlandırılmış

olup, hayvanların topluca kesildikleri yer anlamına gelmektedir. Aşağıkanara köyü ile birlikte kurulmuştur (Tarık, 2011; Çakır, 2013). Tarihte bu köylerin buldukları bölgelerin çok sayıda hayvan çiftliklerinin bulunduğu dair kayıtlara rastlanmaktadır (<https://www.trakyanet.com>).

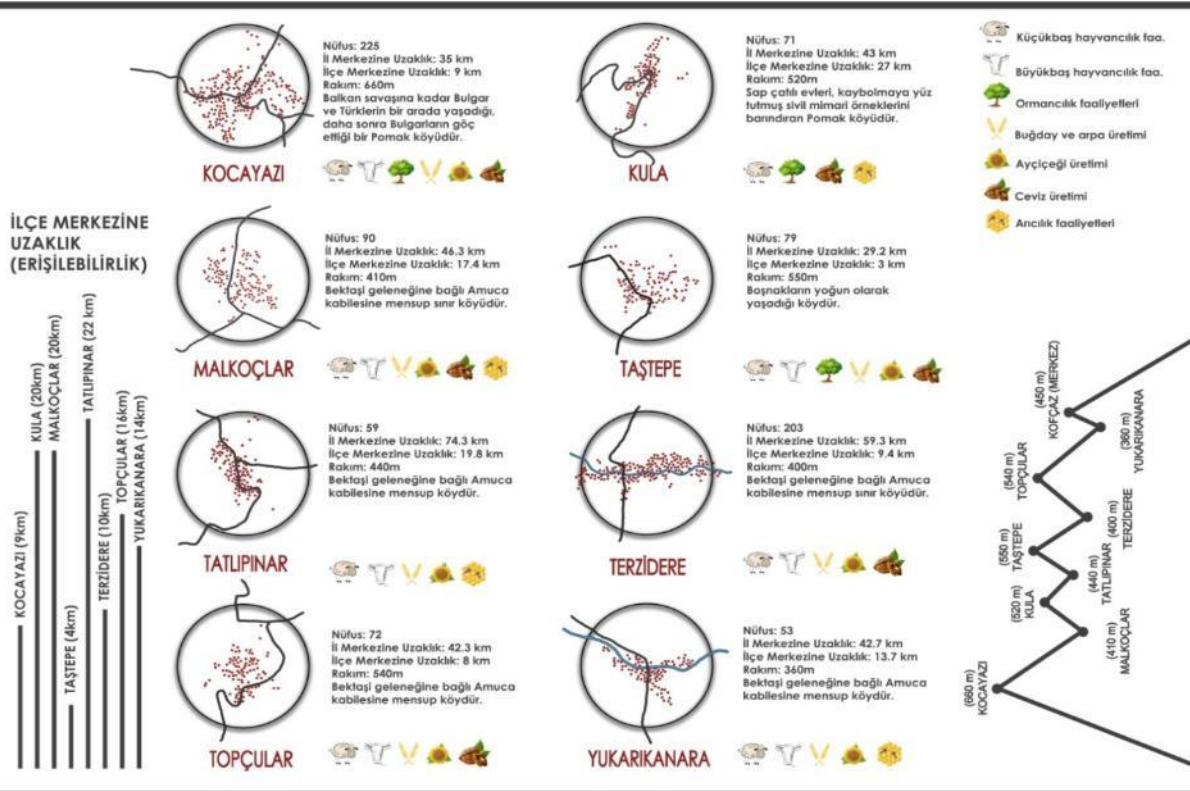
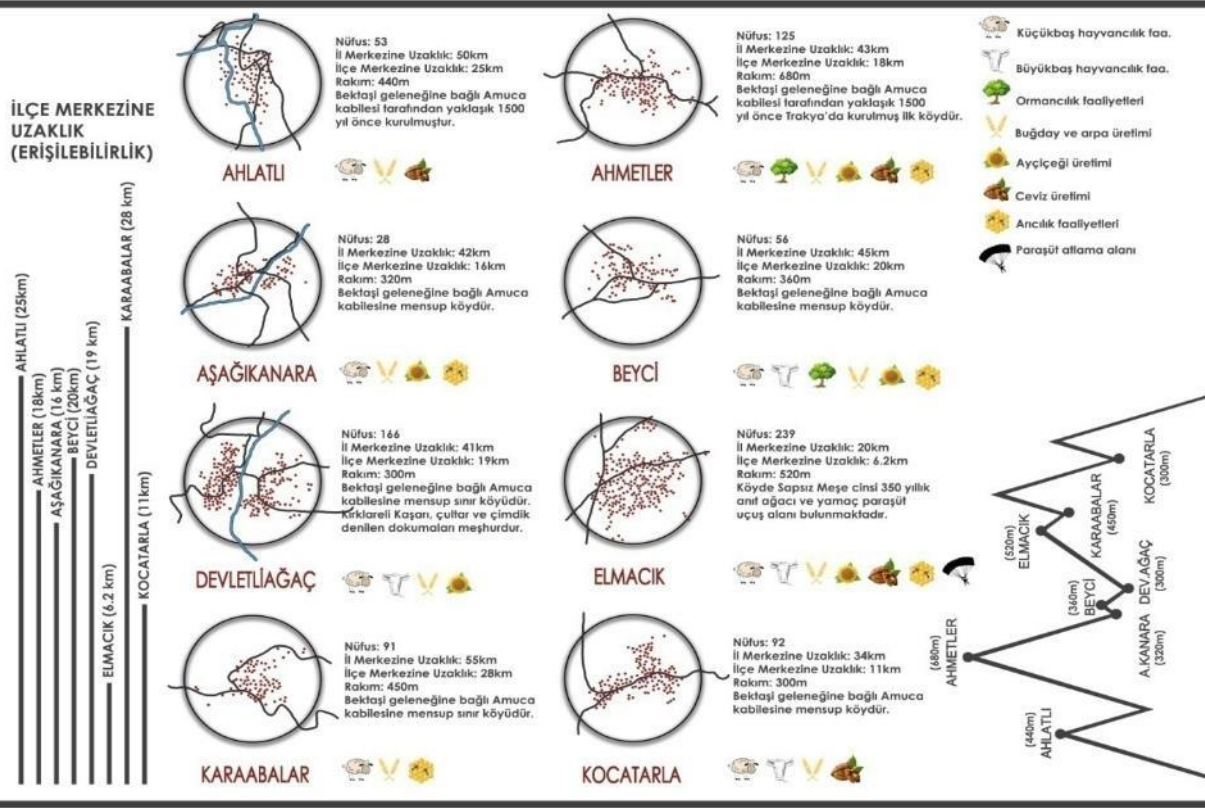
Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'a göre; Yukarıkanara'da; ekolojik tarım orman içi tıbbi-aromatik bitki toplayıcılığı, organik arıcılık yapılması ve yaygınlaştırılmasının teşvik edilmesi önerilmektedir. İlgili planda; ekoturizme yönelik olarak da; ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi ve teşvik edilmesi öngörülmüştür. Yukarıkanara, Avrupa Sınır Ötesi İşbirliği 2004 Türkiye-Bulgaristan Organik Tarımın Özendirilmesi” çalışması kapsamında da organik tarımın uygulandığı pilot yerleşim olmuştur.

Genel olarak değerlendirildiğinde; Kofçaz kırsal yerleşimleri doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri açısından çeşitli özgünlüklere sahip olduğu görülmüştür. Bu açıdan, kırsal yerleşimlerinin genel özellikleri ile bitkisel üretim, hayvansal üretim ve kültürel değerlerine ilişkin unsurların bir arada yer aldığı görseller hazırlanmıştır. Bu durum, kırsal yerleşimlerin genel özellikler açısından benzer ve ayırt edici niteliklerini birarada değerlendirilmesi imkanı sağlayacaktır. Kırsal yerleşimlerin Kırklareli il merkezi ve Kofçaz ilçe merkezine olan uzaklıklar Şekil 52'de verilmiştir.

Kofçaz kırsal yerleşimleri rakım açısından incelendiğinde; en yüksek rakıma sahip yerleşim, Ahmetler ve Kocayazı ilen, en düşük rakımlı yerleşimler Devletli ağaç ve Kocatarla olmuştur. Nüfus açısından incelendiğinde ise; nüfusu en az olan yerleşim Aşağıkanara iken, en fazla olan yerleşim ise Elmacık ve Kocayazı olmuştur (Şekil 52).

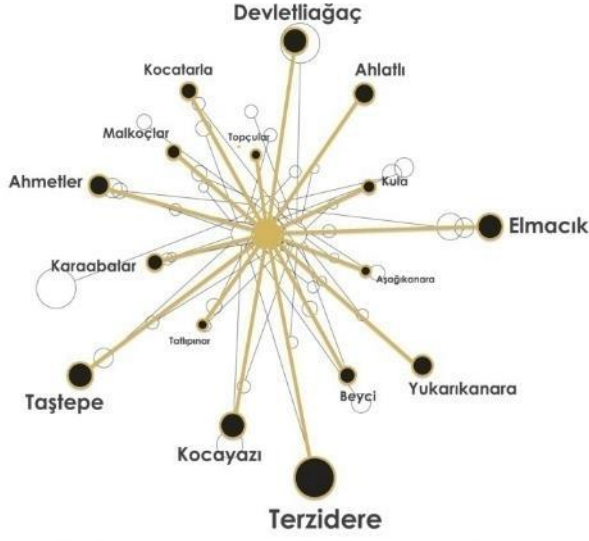
Kofçaz kırsal yerleşimlerinin küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ile arıcılık yapma durumları incelendiğinde; koyun ve keçi yetiştiriciliğine dayalı küçükbaş hayvancılığa yönelik üretimde Terzidere, büyükbaş hayvancılığa yönelik üretimde Devletli ağaç, arıcılığa dayalı üretimde ise Karaabalar ön plana çıkmıştır (Şekil 53).

Kofçaz kırsal yerleşimlerinde; en fazla üretimi yapılan ürünler buğday ve ayçiçeği olmuştur. Yerleşimlerin bitkisel ürün çeşit ve miktar durumları incelendiğinde; arpa üretimi açısından Ahmetler ve Ahlatlı, buğday üretimi açısından Devletli ağaç ve Malkoçlar, ayçiçeği açısından Devletli ağaç yerleşimleri ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte; Ceviz üretimi yönünden Terzidere, fasulye üretimi açısından ise Ahmetler yerleşimleri ilk sırayı almıştır (Şekil 54)

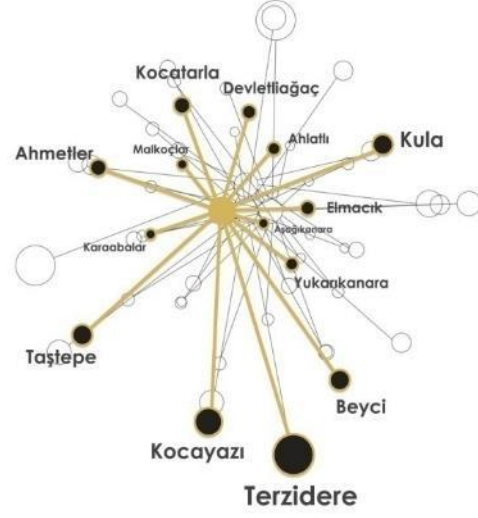

Şekil 52. Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin genel değerlendirmeler

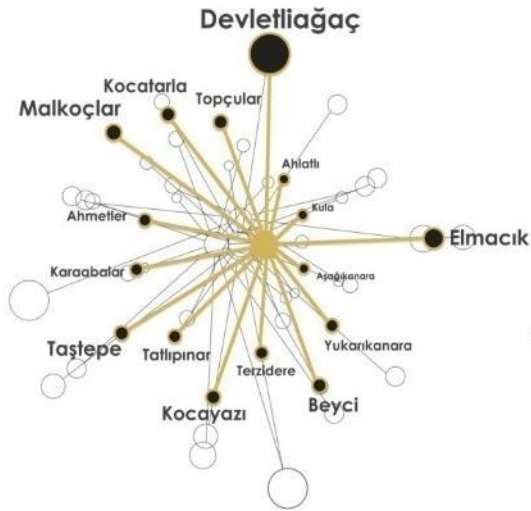
KOYUN YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPAN KÖYLER

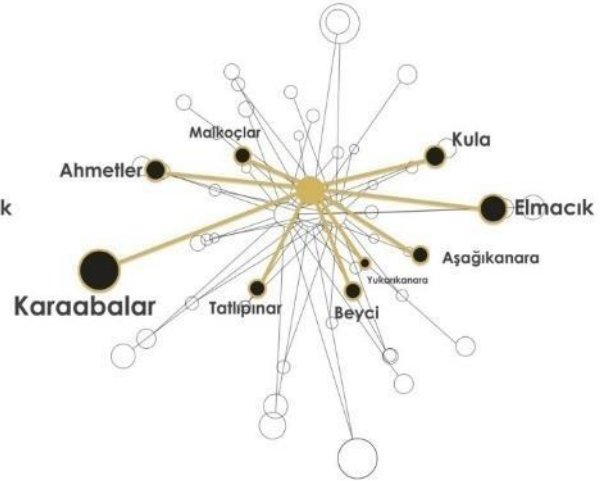
KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPAN KÖYLER

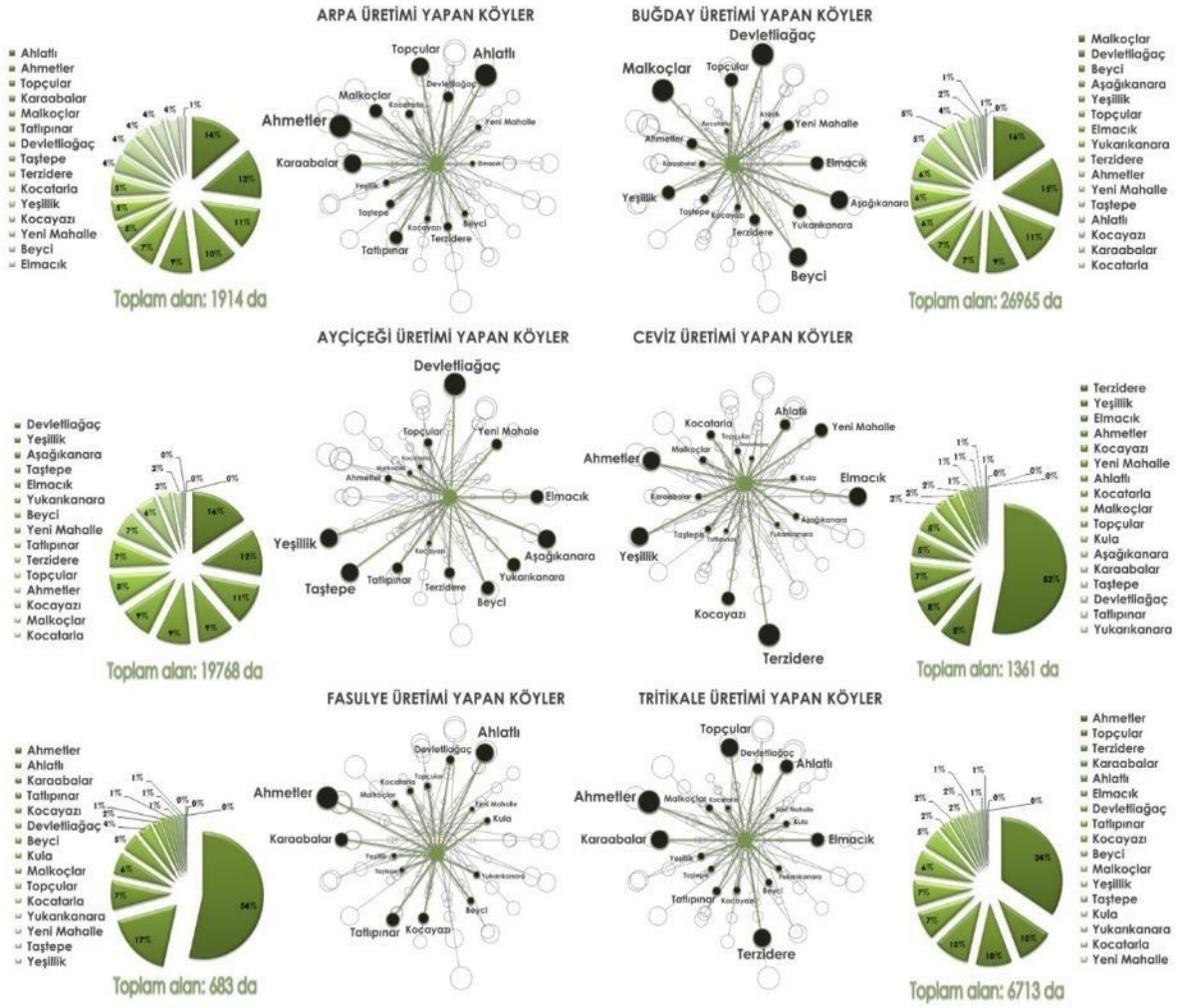
BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK YAPAN KÖYLER

ARICILIK YAPAN KÖYLER

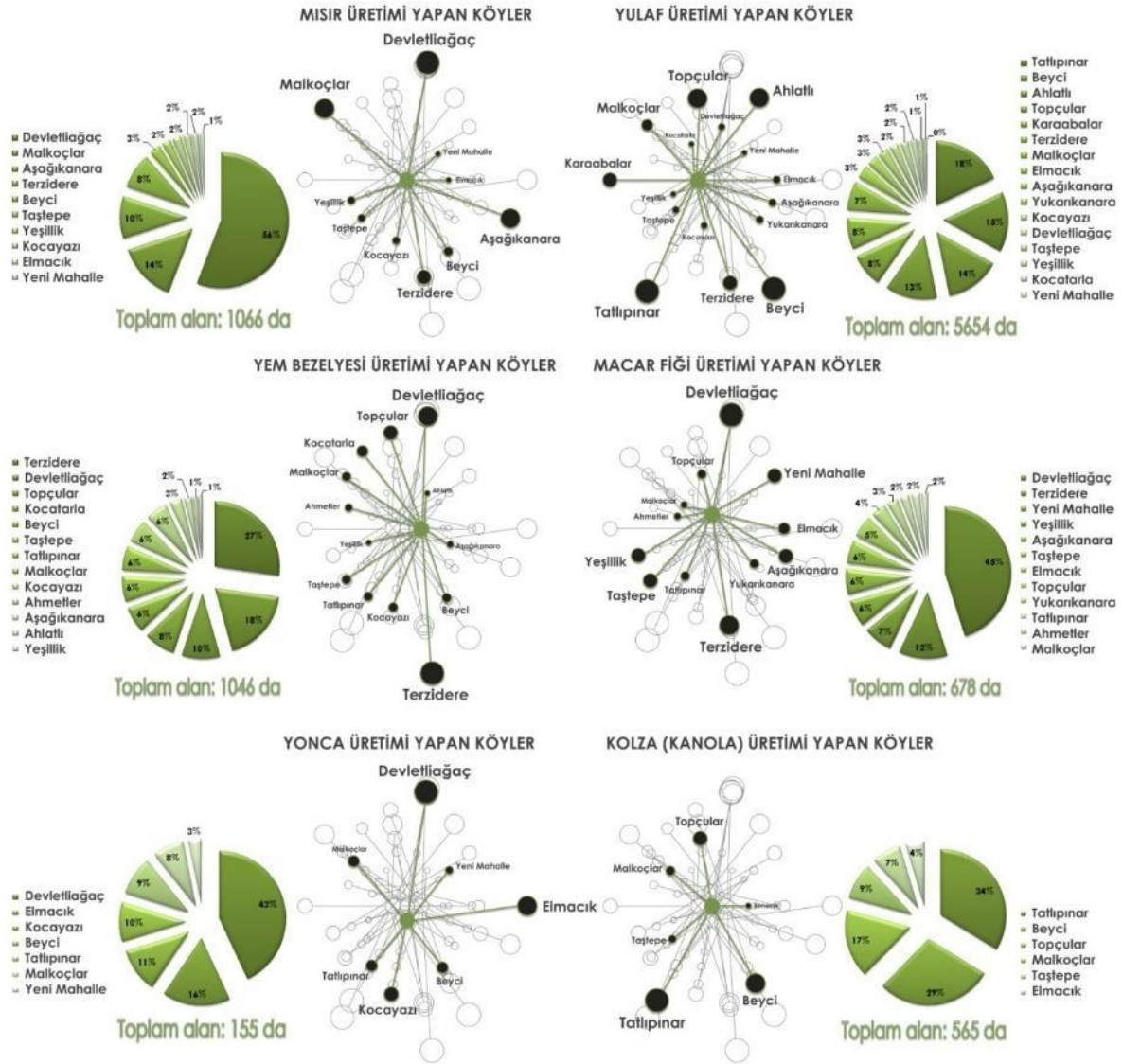

Şekil 53. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık ile arıcılık yapma durumlarına ilişkin değerlendirmeler

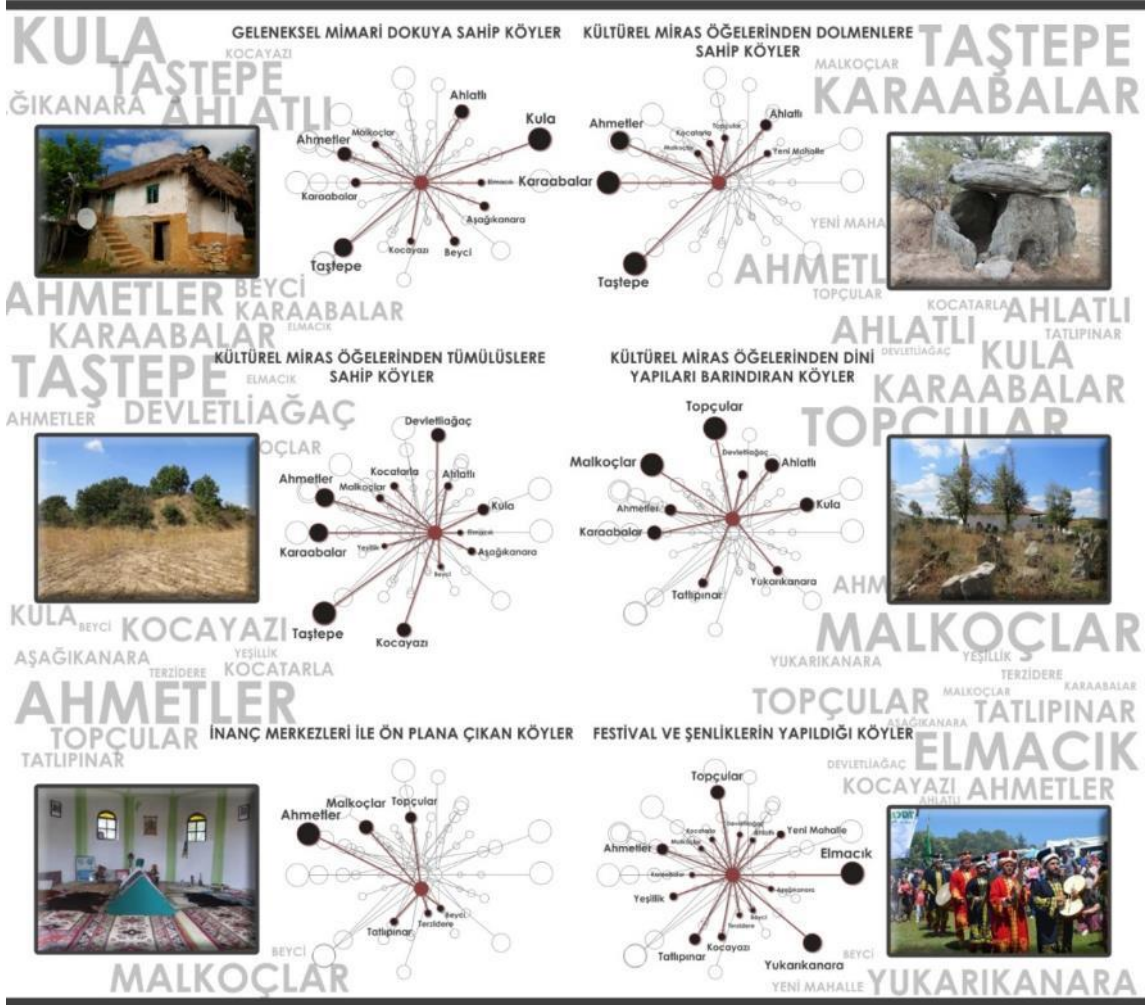
Şekil 54. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin bitkisel üretim (arpa, buğday, ayçiçeği, ceviz, fasulye, trikale) durumlarına ilişkin değerlendirmeler

Kofçaz kırsal yerleşimleri yukarıda belirtilen bitkisel ürünler dışında, diğer bitkisel ürün çeşit ve miktar durumları açısından incelendiğinde; mısır üretimi açısından Devletliagaç ve Malkoçlar, yem bezelyesi açısından Terzidere, yulaf açısından Beyci, Tatlıpınar, kanola açısından ise Tatlıpınar ve Beyci yerleşimleri ön plana çıkmıştır (Şekil 55)

Şekil 55. Kofçaz kırsal yerleşimlerinin bitkisel üretim (mısır, yulaf, yem bezelyesi, macar fiği, yonca, kanola) durumlarına ilişkin değerlendirmeler

Kofçaz kırsal yerleşimleri, tarihi-arkeolojik-kültürel ve yerel değerler açısından genel olarak değerlendirildiğinde ise; öne çıkan yerleşimler; inanç merkezleri açısından, Ahmetler, Malkoçlar ve Topçular, dini yapılar açısından Topçular ve Malkoçlar, arkeolojik değerlere yönelik Tümülüsler açısından Taştepe, Dolmenler açısından Taştepe ve Karaabalar olmuştur. Geleneksel sivil mimari doku açısından durum incelendiğinde ise; Kula ve Taştepe ön planda yer alırken festival ve şenlikler kapsamında ise Elmacık ve Topçular ön plana çıkmıştır (Şekil 56).

Şekil 56.Kofçaz kırsal yerleşimlerinin tarihi-arkeolojik-kültürel-yerel değerler (geleneksel sivil mimari, dolmen, tümülüs, dini yapılar, inanç merkezleri, festival ve şenlikler) durumlarına yönelik değerlendirmeler

3.5 SWOT Analizi İle Ekoturizme İlişkin Mevcut Durumun Saptanması

Bu aşamada araştırma alanında ekoturizme ilişkin mevcut durumu saptamak amacıyla SWOT Analizi uygulanmıştır.

Araştırma alanına ilişkin ilişkin güçlü, zayıf yönler ve fırsatlar-tehditler ile ilgili veriler proje çalışması sırasında arazi çalışmaları, yerel yönetim ve kamu kurumlarından alınan bilgiler, yerel halk ve ziyaretçilerle yapılan karşılıklı görüşmeler, araştırma alanı ve benzer alanlar için daha önceden yapılmış çalışmalar, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği uygulamasından elde edilen ve araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda oluşturulmuştur (Tablo 82, Tablo 83).

Tablo 82. Araştırma alanının ekoturizm potansiyeline ilişkin güçlü ve zayıf yönleri

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> • Stratejik konumu (İstanbul'a yakınlık, Bulgaristan'a sınır olması) • Kırsal yerleşimlerde varlığını sürdüren Pomak, Gacal, Muhacir, Alevi-Bektaşî kültürü • Erken Demir Çağı Ms. 3.yy. Tümülüs yapıları • Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet dönemi Dolmen yapıları • Yerel üretim biçimine dayalı yöresel ürün varlığı (buğday, ayçiçeği, arpa, fasulye, ceviz) • Renk etkisi, bitki türü, manzara bütünlüğü açısından doğal güzelliğini korumuş orman varlığı • Alanın belirli bölgelerinin arkeolojik sit alanı, devlet avlağı gibi farklı koruma statülerine sahip olması • Tarihi izlerin varlığı (tümülüs, dolmen, nekropol alanı, kale, eski roma aksı) • IUCN kapsamında derecelendirilmiş özgün, nadir ve özellikli doğal bitki örtüsünün varlığı ve çeşitliliği • Orman alanları, su alanları gibi farklı habitatlar içerisinde çeşitli tür ve nitelikteki yabani hayvan varlığı • Ekonomik yapının hayvancılık, ormancılık, tarım gibi çeşitlilik göstermesi • Geleneksel arıcılık uygulamalarının yapılması • Folklorik değerleri (etnik yapı çeşitliliğine bağlı geleneksel yaşam kültürü, Topçubaba etkinlikleri, Gülbaba şenlikleri, yerel sanatçıların ürettikleri ezgiler) • Yöresel yemek kültürü (Kaçamak, tikva böreği, kuru fasulye, kireçte kabak tatlısı) • Yerel el sanatları potansiyeli (Şayak dokumaları) • Yamaç paraşütü alanı, mesire alanı, Topçu Baba Türbesi, Gülbaba Türbesi gibi çeşitli turizm ve rekreasyon etkinlik alanlarına sahip olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Kırsal nüfusun azalış göstermesi • Nüfus yoğunluğunun düşük olması • Yaşlı nüfus oranının fazla olması • Havzanın önemli bir bölümünün orman olması nedeniyle ekilecek tarım alanlarının az olması • Kırsal alandaki geçim kaynaklarıyla (tarım, hayvancılık, arıcılık vb.) ilgilenen kesimin giderek azalması • Hayvancılık ve bitkisel üretime yönelik teşviklerin yetersiz olması • Yerel ürünlerin ekonomik değere dönüştürülmesi için gerekli olan; birlik, kooperatif gibi örgütlenme bilincinin eksikliği • Yerel halkın ekoturizme yönelik eğitim ve bilinç eksikliği • Kurumlar arasında işbirliği, diyalog oluşturma ve sahiplenmeye ilişkin yetersizlikler • Doğal ve kültürel peyzaj değerlerine ilişkin envanter oluşumunda eksiklikler • Doğal ve sosyo-kültürel değerlere ilişkin, tanıtım, reklâm, sunum, pazarlama vb. yetersizliğinden kaynaklanan turistik imajın eksikliği • Sağlık, eğitim, ticaret gibi belirli hizmetlere erişimde yetersizlikler • Girişimci ruh ve bilincinin eksikliği • Turizm kullanımlarına yönelik tesis ve hizmetlerin yokluğu (yeme içme alanları, konaklama olanakları, yöresel ürün satış birimleri vb) • Kırsal kalkınma odaklı yaklaşım ve stratejilerin eksikliği • Mekansal-sosyal-çevresel bütüncül bir planlama anlayışının olmayışı

Tablo 83. Araştırma alanının ekoturizm potansiyeline ilişkin fırsat ve tehdit unsurları

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • Üst ölçek planlarda ekoturizm bölgelerinin planlı gelişiminin vurgulanması • Üst ölçek planlarda yerinde kalkınma ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi gerekliliği çerçevesinde kalkınma ile turizmin ilişkilendirilmesi • Kofçaz kırsal yerleşimlerinin üst ölçek planlarda ekoturizmle ilişkilendirilmiş olması • Özellikle pandemi süreci ile birlikte kırsal yerleşimlere olan ilginin artması • Malkoçlar köyünün Bulgaristan'a olan sınırı • Kırsal yerleşimlerin kültürel, tarihsel, doğal zenginliği, görsel kalitesi ve sakinliği, • Trak, Bizans, Osmanlı gibi farklı uygarlıkların yol izleri ve tarihsel birikimlerinin yarattığı eserler • Geleneksel üretim yöntemleri ve ürünlerine olan ilgi • Ekoturizmin; kamp turizmi, çiftlik turizmi, doğa yürüyüşü, bisiklet, yaban hayatı ve bitki inceleme, kültür turizmi gibi farklı turizm türlerine entegrasyonun sağlanabilme potansiyeli 	<ul style="list-style-type: none"> • Genç nüfusun göç etme eğilimi • Planlama-yönetim-örgütlenme-uygulama konusunda yaşanan koordinasyon eksikliği • Üst ölçek planlarda alınan kararların alt ölçek planlara entegrasyonun sağlanamaması • Finansman yetersizlikleri • Plansız gelişecek ekoturizm alanlarında; fiziksel, ekolojik, ekonomik taşıma kapasitesinin aşılması ihtimali sonucunda oluşabilecek sorunlar • Kırsal kalkınma ile ekoturizmin entegrasyonunda planlama, yönetim, işbirliği konularında oluşabilecek belirsizlikler • Sınır yerleşimi olmasından kaynaklanan geçiş güzargahları içerisinde yer almaması • Kırsal alanların yerleşme ve yapılaşma özellikleri ile mimari doku ve karakterini kaybetme riski • İlgili paydaşlara yönelik kırsal kalkınma konusundaki farklı yaklaşımlar • Kırsal kalkınma ile ekoturizm entegrasyonuna yönelik başarılı örneklerin azlığı

Ekoturizm açısından havzanın SWOT analizinin yapıldığı bu aşamada; havzanın özellikle Trak, Bizans ve Osmanlı kültüründen izler barındırması, kırsal yerleşimlere ilişkin Pomak, Gacal, Muhacir, Alevi-Bektaşî kültürü ile çeşitlilik gösteren geleneksel yaşam değerleri, orman varlığı, bitki çeşitliliği ve yaban hayatı varlığının yanı sıra folklorik değerleri öne çıkan güçlü yönleri olmuştur. Diğer taraftan; kırsal nüfusun azalış göstermesi, nüfus yoğunluğunun düşük olması ve yaşlı nüfus oranının fazla olması gibi demografik yapıdan kaynaklanan sorunlar, koordinasyon eksikliği, tanıtım eksikliği, mekansal-sosyal-çevresel bütüncül bir planlama anlayışının olmayışı ve hizmetlere erişimde yaşanan yetersizlikler ise öne çıkan zayıflıklar olmuştur. Bununla birlikte havzanın önemli bir bölümünün orman olması, tarım alanlarının yetersiz oluşu ve girişimciliğe yönelik çalışmaların da yetersiz olması, özellikle genç nüfusun yöreyi terk etme eğilimine neden olmaktadır. Alanda genç nüfusun azalması ile birlikte kırsal yerleşimlerin oldukça önemli bir bölümünün nüfusu 100 kişinin altına düşmüştür (nüfusa ilişkin bilgiler demografik yapı bölümünde detaylı bir şekilde verilmiştir).

Üst ölçek planlarda yerinde kalkınma ve kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi gerekliliği çerçevesinde kalkınma ile turizmin ilişkilendirilmesi, Kofçaz kırsal yerleşimlerinin üst ölçek planlarda ekoturizm alanı olarak öngörülmesi ve kırsal yerleşimlere olan ilginin artması da en önemli fırsatlar olarak değerlendirilmiştir. Genç nüfusun göç etme eğilimi, planlama-yönetim-örgütlenme-uygulama konusunda yaşanan koordinasyon eksikliği ve üst ölçek planlarda alınan kararların alt ölçek planlara entegrasyonun sağlanamaması da öne çıkan tehditler arasındadır.

Swot Analizi ile Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin güçlü yönler ile fırsatlar, zayıf yönler ile tehditler başlıklar altında verilmiştir. Alan; doğal değerleri (orman varlığı, doğal bitki çeşitliliği, yabani hayvan varlığı vb.), tarihi ve kültürel miras potansiyeli (tümülüs, dolmen, nekropol alanı, tarihi yol izi, vb), etnik yapı çeşitliliği, folklorik değerler (festival, şenlik, yerel tatlar, el sanatları potansiyeli, yerel türküler vb.), Bulgaristan'a sınır olması gibi yerel kalkınma dinamiklerine sahiptirler. Bu özellikleri ile havzada doğal ve sosyo-kültürel kaynaklara dayalı etkin bir ekoturizm uygulaması gerçekleştirebilmek için, var olan güçlü yönlerin ve fırsatların ön plana çıkartılması, zayıf yönlerin ve tehditlerin de giderilmeye çalışıldığı plan ve stratejiler geliştirmek gerekmektedir.

5. UYGUNLUK ANALİZLERİ

Çalışma alanında yer alan Kofçaz ve kırsal yerleşimleri havzalarına ilişkin oluşturulan 145 adet mikro havzanın ekoturizm olanakları açısından uygunluk sınıflamasının yapılabilmesi ve ekoturizm stratejileri geliştirilmesi amacı ile EKOS yöntemi uygulanmıştır.

Ekos Yöntemi, ekoturizm olanaklarının belirlenmesinde ve turizm kaynaklarının sürdürülebilirliğine yönelik karar üretmede bir araç olarak kullanılan bir tekniktir.

Uygunluk analizlerinde EKOS yöntemi çerçevesinde seçilen faktörler, alt birimleri ve değerlendirme ölçütleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Bu kapsamda 6 temel ölçüt, 18 adet değerlendirme faktörü ve 73 adet de alt değerlendirme kriterleri oluşturulmuştur. Analizler öncelikle alt değerlendirme kriterlerine göre CBS ortamında Arc GIS 10.2 programında analizler yapılmış ve tematik haritalar oluşturulmuştur. Sonrasında da temel değerlendirme kriterlerine göre CBS ortamında haritalar oluşturulmuştur.

Uygunluk analizi çalışmaları mikro havzalar düzeyinde yapılmıştır. Bu yaklaşım **hem kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planının ekolojik sınırlarla örtüşmesi açısından, hem de havzaların bütüncül olarak değerlendirilmesine olanak sağlayabilen ve üst ölçekten alt**

ölçeğe inen bir plan kararlarının mekâna uygulanması ve kontrolü aşamasında kolaylıklar sağlamaktadır.

Yöntem çerçevesinde uygunluk analizleri çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda; ekoturizm için; yol, yerleşim merkezleri ve rekreasyon kaynaklarına erişilebilir düzeyde, biyoklimatik konfor değeri yüksek, topoğrafik yapı çeşitliliğinin görüldüğü, orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranının yüksek olduğu, orman dokusunun belirli düzeyde korunduğu, erozyonun yok yada hafif düzeyde görülebildiği, II. ve VII. sınıf arazilerin yer aldığı, geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb. gibi folklorik özelliklerin yoğun olduğu, tarihi ve arkeolojik değerlerin baskın olduğu, geleneksel yaşam biçiminin sürdürüldüğü, ağırlıklı bitkisel ekim alanı sahip, hayansal üretimin üstün olduğu, turistik alt ve üst yapı olanaklarına sahip, örgütlenme olanaklarının görüldüğü ve Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı ve arazi gezilerisonucu yerel halka yönelik yapılan görüşmelerde ilgili paydaşların ekoturizm yaklaşımına olumlu baktığı mikro havzalar en uygun alanlar olarak belirlenmiştir.

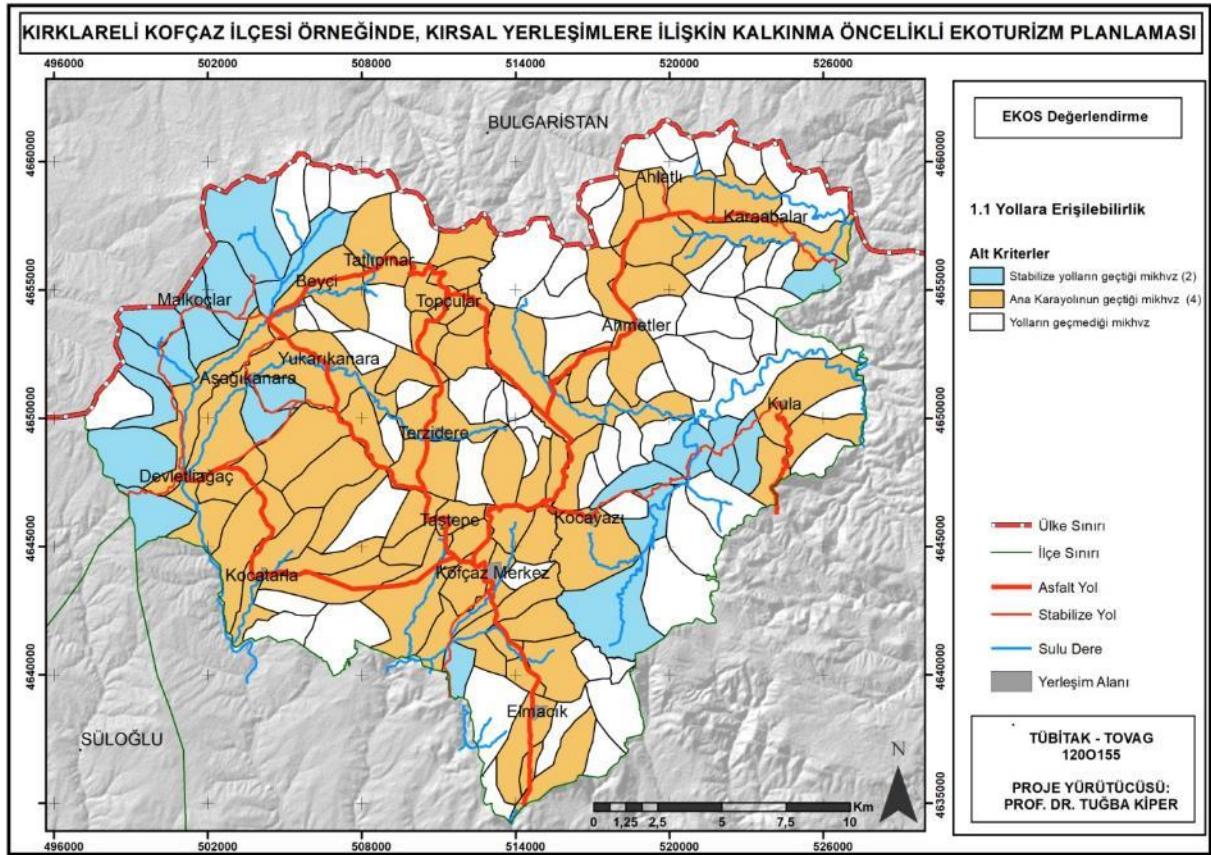
Yöntem çerçevesinde ele alınan ölçütlere ilişkin değerlendirme parametreleri ile alt parametrelerin çok fazla sayıda olması ekoturizme uygun mikro havza sayısını sınırlamıştır. Ancak sınırlayıcı faktörlere yönelik önlemler dikkate alındığında, ekoturizm olanakları açısından az uygun olarak görülen mikro havzalar dışında da ekoturizme uygun alanların belirlenmesi ve geliştirilmesi olanaklı görülmektedir. Öyle ki belirtilen kısıtlamaların iyileştirildiği takdirde o alanların farklı kullanımlar için ayarlanabileceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir.

5.1 Erişilebilirlik

Erişilebilirlik, hedeflere ulaşmayı ifade etmekte olup, konum ve uzaklık temel göstergeleridir. Daha erişilebilir yerlerde bulunan insanlar, ulaşılabilen yerlere göre daha hızlı bir şekilde aktiviteler ve hedeflere ulaşabilecektir (Rosenberg, 2018). Öyle ki; ekoturizmin gelişeceği alanın kolay erişilebilir olması, ziyaretçilerin bölgeye ulaşımında etkili olup, ilgili yörenin çekim gücünü de kuvvetlendirir. Pareta (2013)'ya göre de; erişilebilirlik, ekoturizmin gelişmesi için ön koşuldur. Çalışma kapsamında; Ekos yöntemi çerçevesinde erişilebilirlik temel göstergesi altında aşağıda kısaca açıklanan 3 temel (yollara erişim ve yoğunluk durumu, yerleşim merkezlerine erişim, ekoturizm kaynaklarına erişim), 5 alt kriter ve alt kriterlere bağlı 18 ölçüt değerlendirilmiş ve CBS ortamında haritalanması yapılmıştır.

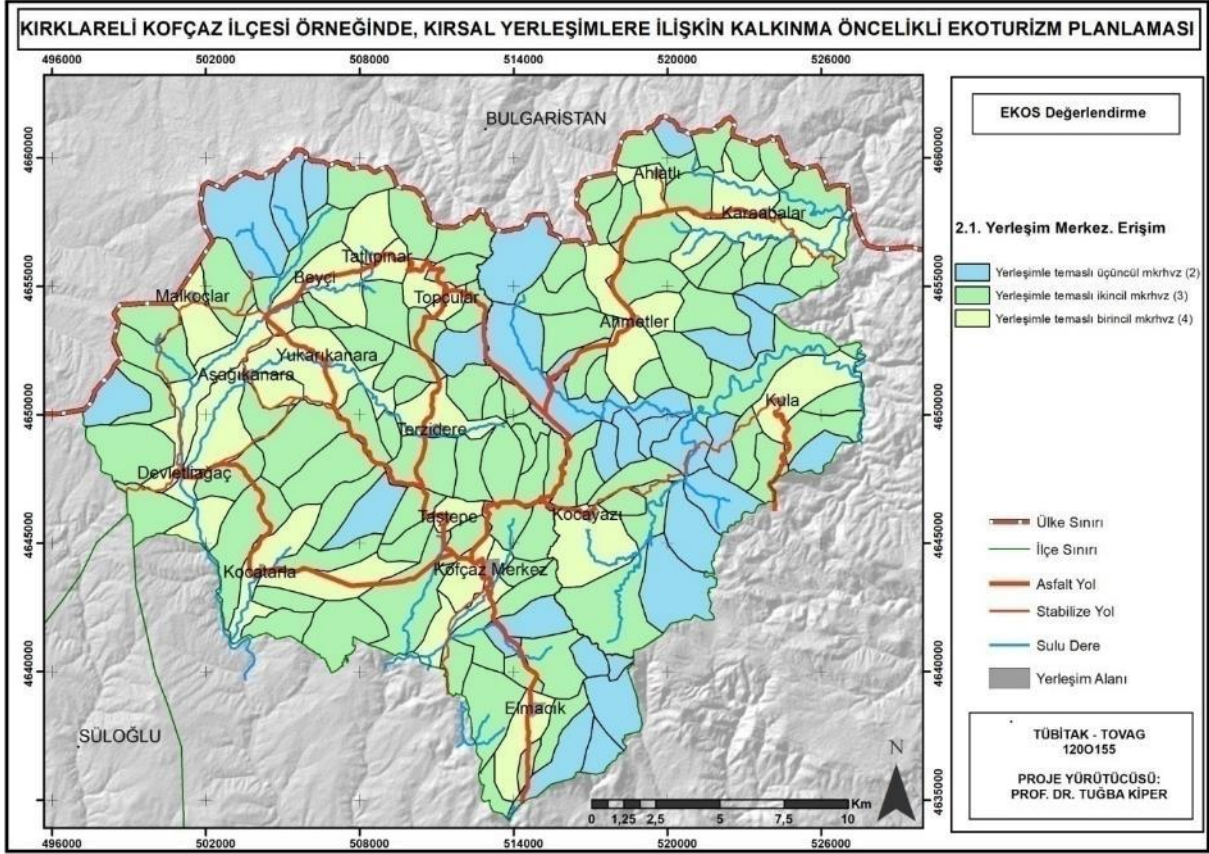
Yollara erişim ve yoğunluk durumu: Bu başlık altında yol durumu ve uzunluk ölçütleri temel alınarak ana ve stabilize yollara erişim durumu ile mikro havzalarda km^2 başına düşen yol oranı (uzunluğu) olmak üzere iki alt ölçüt geliştirilmiştir.

Yollara erişilebilirlik (ana ve stabilize yollara erişim durumu) parametresi başlığı altında; ana karayolunun geçtiği mikro havzalar 4 puan değerini alırken, stabilize yolların geçtiği mikro havzalar 2 puan almıştır. Buna göre; Malkoçlar yerleşiminin bulunduğu mikro havzalar dışında diğer yerleşimlerin bulunduğu mikro havzalar ekoturizm açısından en uygun olarak çıkmıştır. Ana karayollarına erişim açısından, yaklaşık 65 adet mikro havza ekoturizm açısından en uygun olarak belirlenmiştir (Şekil 57).

Şekil 57. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları ana ve stabilize yollara erişim durumu analizi

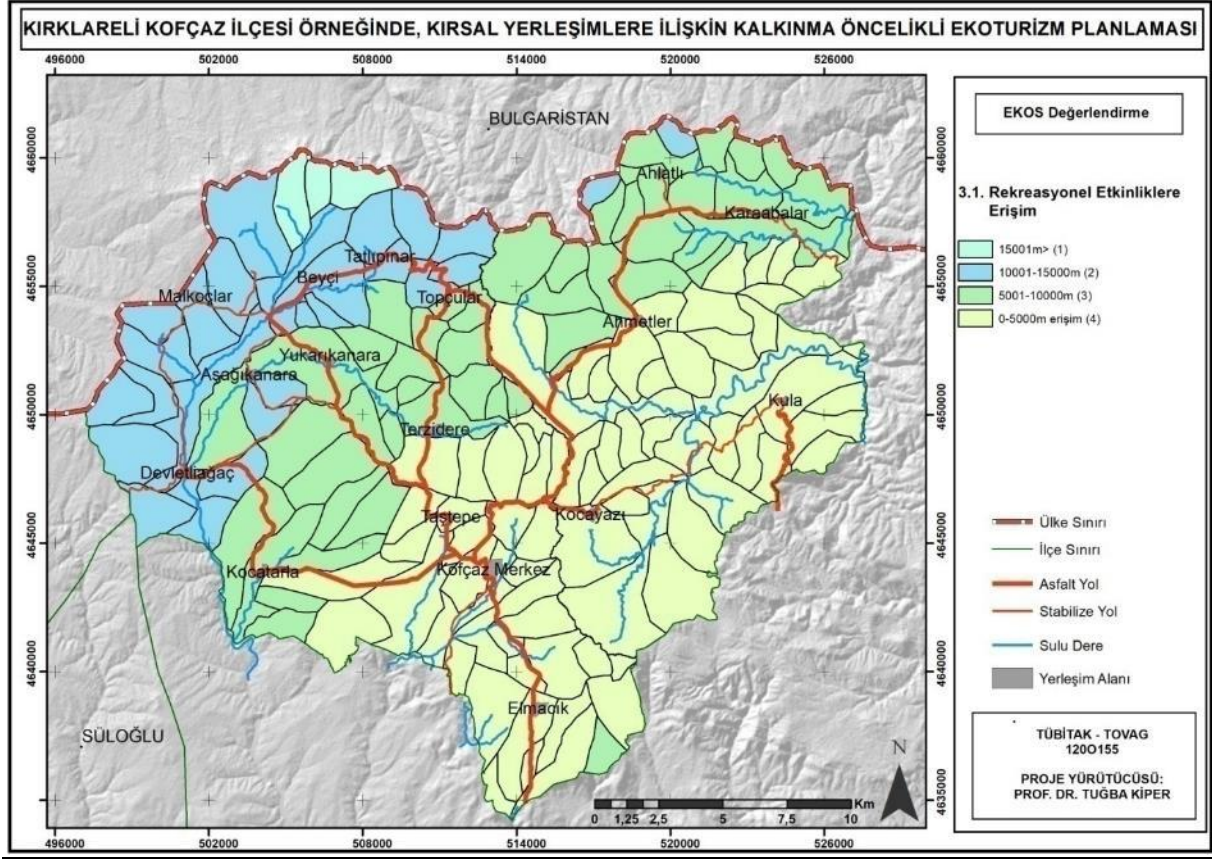
Mikro havzalarda km^2 başına düşen yol oranı (uzunluğu) parametresi ise, Jones, vd., 1997, Uzun, vd., 2015, Uzun, vd., 2018 tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. Uzunluk ölçütü baz alınarak mikro havza içerisine giren yol yoğunluğu ölçütleri geliştirilmiştir. Buna göre; $1200\text{m}/\text{km}^2$ ve üzeri oranında çok yüksek yol yoğunluğu olan mikro

Şekil 59.Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları yerleşim merkezlerine erişim analizi

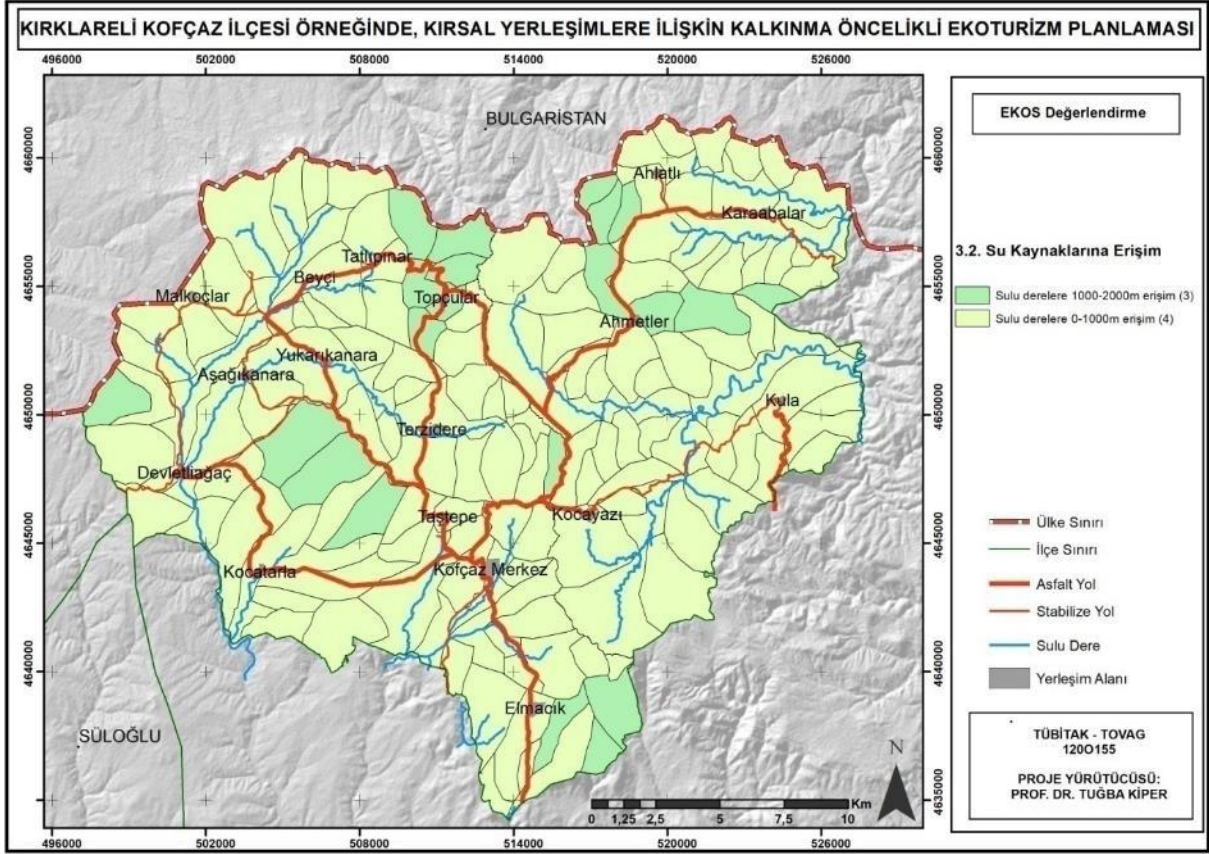
Ekoturizm kaynaklarına erişim: Erişilebilirlikle konum ilişkisi açısından bakıldığında diğer bir ölçüt olarak ekoturizm kaynaklarına erişim parametresi geliştirilmiştir.

Çalışmada; mikro havzalardan potansiyel rekreasyonel etkinliklerine (doğa yürüyüş alanları, foto safari alanları, mesire yerleri, yamaç paraşütü alanı) erişim mesafeleri 5000 m aralıklarla artan oranlarda değişecek şekilde ölçütler çerçevesinde ele alınmıştır. Buna göre; yukarıda tanımlanan ekoturizm kaynaklarına 0-5000 m erişim alanında olan mikro havzalar 4 puan değeri alırken, 5001-10000 m erişim alanında olan mikro havzalar 3 puan değeri almıştır. Ekoturizm faaliyetleri açısından; 80 adet mikro havza en uygun, 49 adet mikro havza da uygun olarak saptanmıştır. Genel olarak bakıldığında; Kofçaz merkez, Taştepe, Kocayazı, Kula yerleşimlerinin bulunduğu güney ve güneydoğuya yönelen bölümler ekoturizm açısından en uygun olarak çıkarken, Ahlatlı, Karaabalar, Kocatarla, Topçular, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Terzidere yerleşimlerinin yer aldığı kuzeydoğu bölümleri ekoturizm açısından uygun olarak belirlenmiştir (Şekil 60).

Şekil 60. Kofçaz kırsal yerleşimleri ekoturizm kaynaklarına erişim analizi

Su kaynaklarına (sulu derelere) erişim (m): Dere, akarsu gibi çizgisel form oluşturan ve koridor etkisi yaratan su varlığı ekoturizmde önemli bir kaynak değeridir. Bu alanlar, hem oluşturdukları görsel etki ile çekim merkezi hem de barındırdıkları bitki ve hayvan çeşitliliği ile habitatlar için yaşam alanı oluşturmaktadırlar. Ana kaynak değerinden itibaren 1000 m’lik zon görsel kalite açısından en etkili bölge olup, turizm etkinliklerinde ziyaretçilerin en çok tercih ettikleri bölgedir (Kiper, vd., 2015). Çalışma kapsamında bu durum dikkate alınarak 1000 m uzaklık ölçütü baz alınarak derecelendirme yapılmıştır. Buna göre; ekoturizm faaliyetleri açısından 20 adet mikro havza uygun olarak belirlenirken, diğer tüm mikro havzalar çok uygun olarak saptanmıştır (Şekil 61).

Şekil 61. Kofçaz kırsal yerleşimleri su kaynaklarına erişim analizi

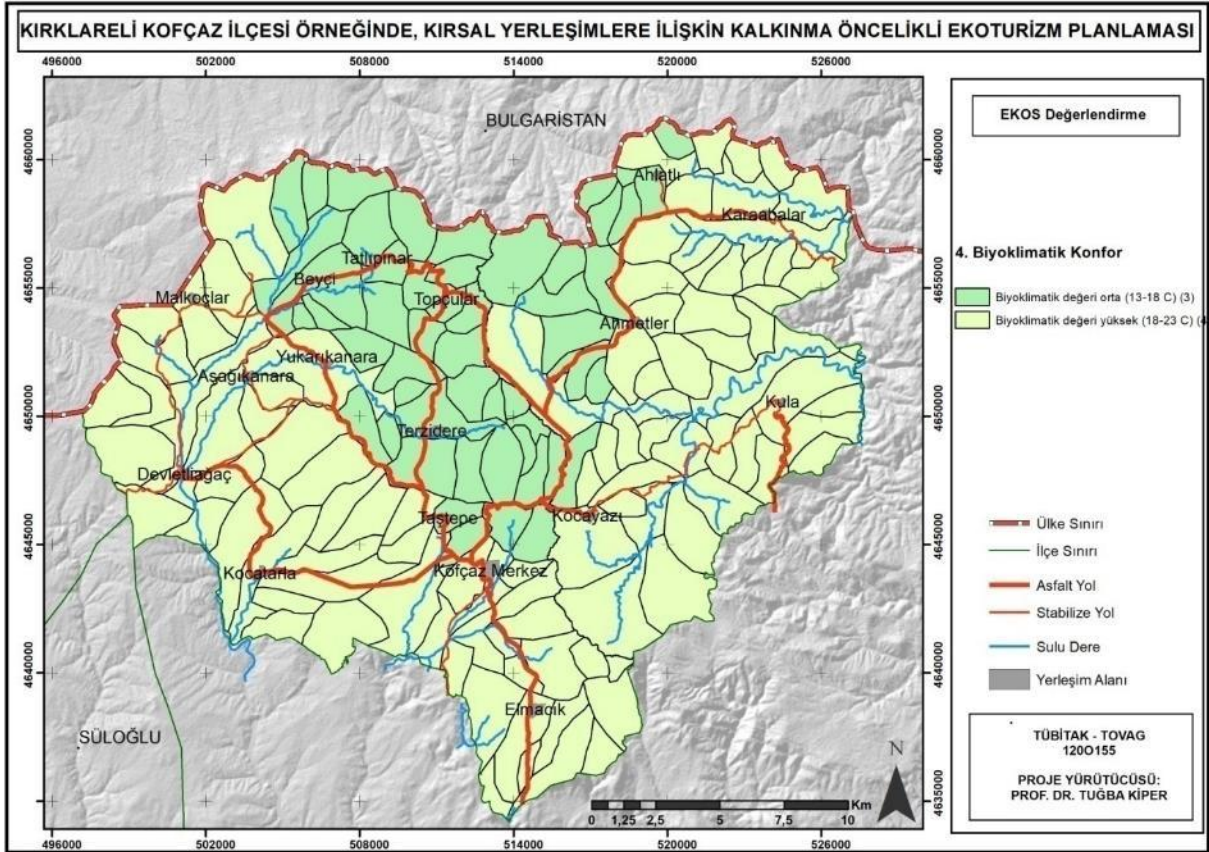
5.2 Ekoturizm Kaynağının Doğal Peyzaj Çekicilikleri

Birçok araştırmacı tarafından, ekoturizm ile doğal peyzaj çekicilikleri arasındaki ilişkinin önemine değinilmiştir. Öyle ki; ekolojik kaynak, ekoturizm için ana turizm kaynağıdır ve üstün ekolojik kaynak, turizmin çekiciliğini artıran önemli bir değerdir (Gunn ve Var, 2002; Nguyen ve Bosch, 2013; Mai ve Smith, 2015; Choi, vd., 2021). Çalışma kapsamında; Ekos yöntemi çerçevesinde doğal peyzaj çekicilikleri temel göstergesi altında aşağıda kısaca açıklanan 5 temel ve 29 alt kriter değerlendirilmiş ve CBS ortamında haritalanması yapılmıştır.

5.2.1 Biyoklimatik konfor

Ekoturizm olanaklarının geliştirilmesinde biyoklimatik konforun önemli bir etkisi bulunmaktadır. Öyle ki, hava ve iklim; turizm sektörü üzerinde anahtar bir rol oynamakla birlikte (Smith, 1993; Boniface ve Cooper, 1994; Perry, 1997), bir yerin çekiciliğini mutlak veya göreceli olarak belirlemede etkilidir (Javan ve Malazadeh, 2013). Bununla birlikte; turist talebinde hava ve iklim baskın faktörler olup, turizme yönelik varış yeri seçimi ile gerçekleştirilecek faaliyetlerin türünü belirlemede etkindir (Kakvan, vd., 2020). Bu nedenle

elverişli iklim koşullarına sahip olmak, turizm için potansiyel avantaj ve potansiyellerden biridir ve çoğu gezgin, bir yer ve seyahat zamanı seçerken hava koşullarına dikkat etmektedirler (Javan ve Malazadeh, 2013). Ayrıca, biyoklimatik konfor, ekoturizm planlarında, turizme yönelik zaman ve mekan sınırlamalarının (Ramazani Gourbi, 2010; Gourabi ve Palic, 2012), turizm mevsimlerinin uzunluğunun ve kalitesinin belirlenmesinde etkilidir (Scott, vd., 2004). Bu kapsamda; çalışmada, ekoturizme yönelik biyoklimatik konfor açısından yapılan değerlendirme Şekil 62’de verilmiştir. Buna göre; Malkoçlar, Yukarıkanara, Aşağıkanara, Devletliagaç, Kocatarla, Kofçaz merkez, Karaabalar, Kula, Kocayazı yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar biyoklimatik konfor değeri açısından yüksek olup, 4 puan değerini almıştır. Bununla birlikte; Beyci, Tatlıpınar, Topçular, Terzidere, Taştepe, Ahmetler ve Ahlatlı yerleşiminin bir bölümünün yer aldığı mikro havzalar ise biyoklimatik konfor değeri açısından orta değer almıştır (Şekil 62).

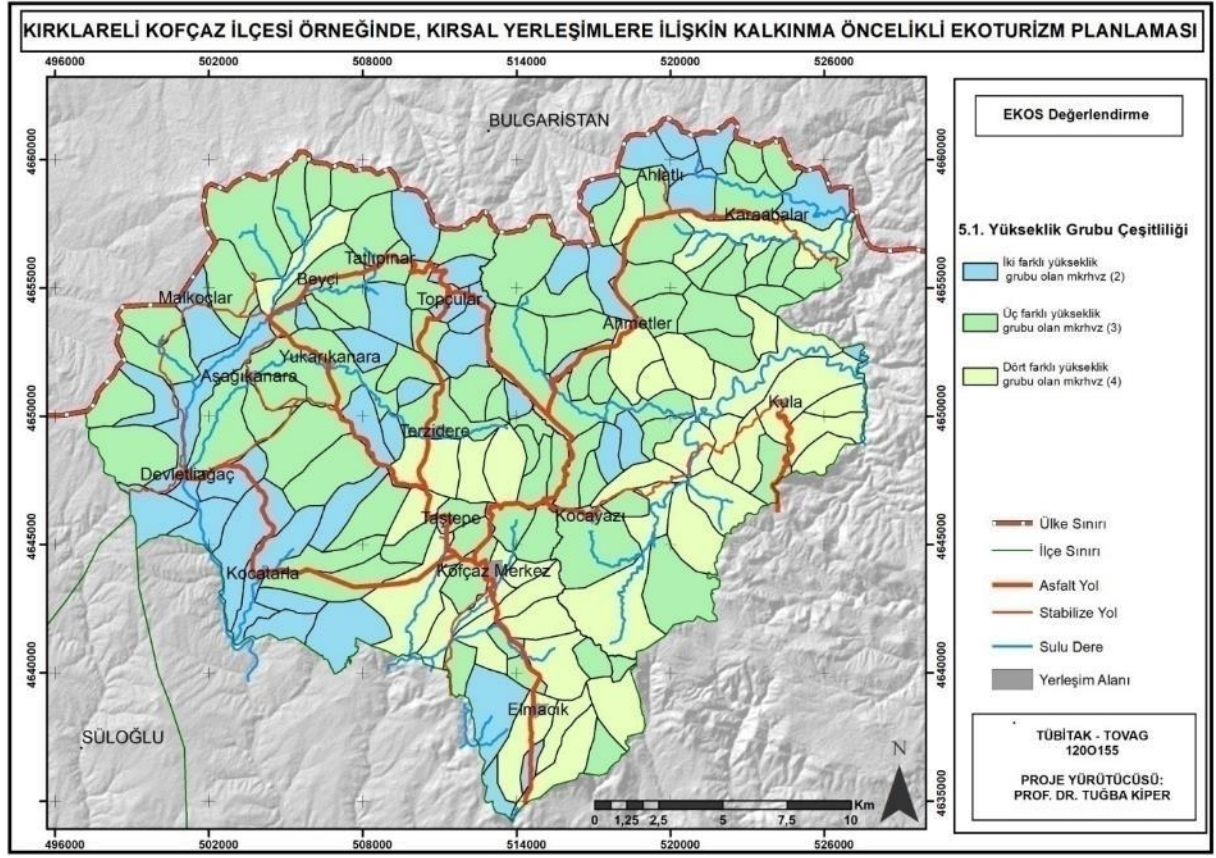
Şekil 62. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları biyoklimatik konfor analizi

5.2.2 Topoğrafik yapı çeşitliliği

Topoğrafik yapı çeşitliliği; yükseklik, eğim ve bakı grupları olarak üç ana ölçüt ve 11 alt ölçüt çerçevesinde ele alınmıştır. Topoğrafik yapı çeşitliliği; iklim, hidroğrafya, toprak oluşumu ve niteliği, bitki örtüsünün çeşitlenmesi ve dağılışı, yerleşmelerin biçimlenişi ve büyüklüğü,

ulaşımı, nüfus dağılışı ve yoğunluğu, yönetim birimlerinin sınırlanması, yerel ekonomik yapı yönünden tarım, hayvancılık, ormancılık, endüstri üzerinde etkindir (Elibüyük ve Yılmaz, 2010; Erdem, 2012). Bu durum, ekoturizm açısından ilgi çekici olanaklar yaratır.

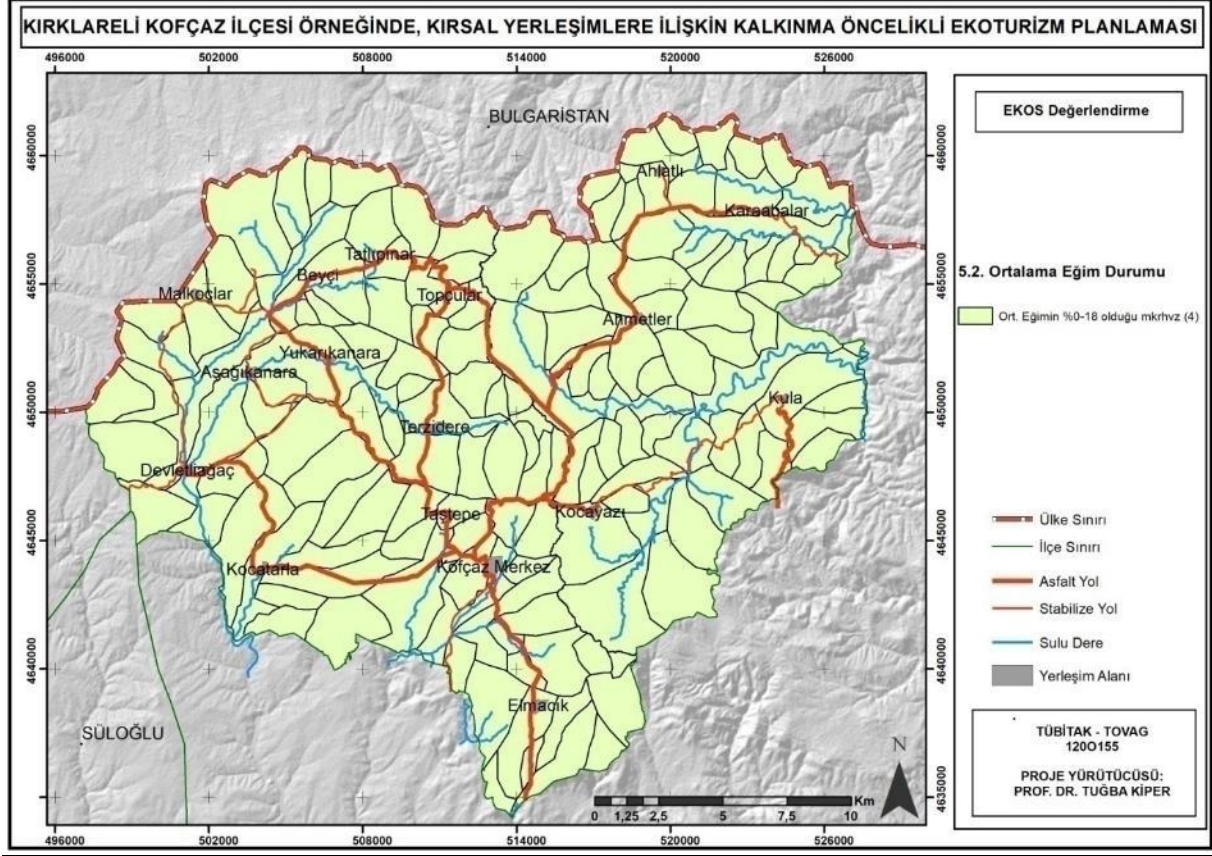
Yükseklik: Yükseklik değeri; Ekos yöntemi sürecinde yükseklik gruplarındaki çeşitlilik durumu çerçevesinde ele alınmıştır. Çeşitlilik bağlamında farklı yüksekliklerin görüldüğü mikro havzalar daha yüksek puan almıştır. Buna göre; dört farklı yükseklik grubunu içeren mikro havzalar ekoturizm açısından en uygun olarak belirlenmiştir. Genel olarak, çalışma alanının güney ve doğu bölümlerinde Kofçaz merkez, Kula ve Elmacık yerleşimlerinin bulunduğu 37 adet mikro havzalar ekoturizm faaliyetleri açısından çok uygun olarak saptanmıştır (Şekil 63).

Şekil 63. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları yükseklik grubu çeşitlilik analizi

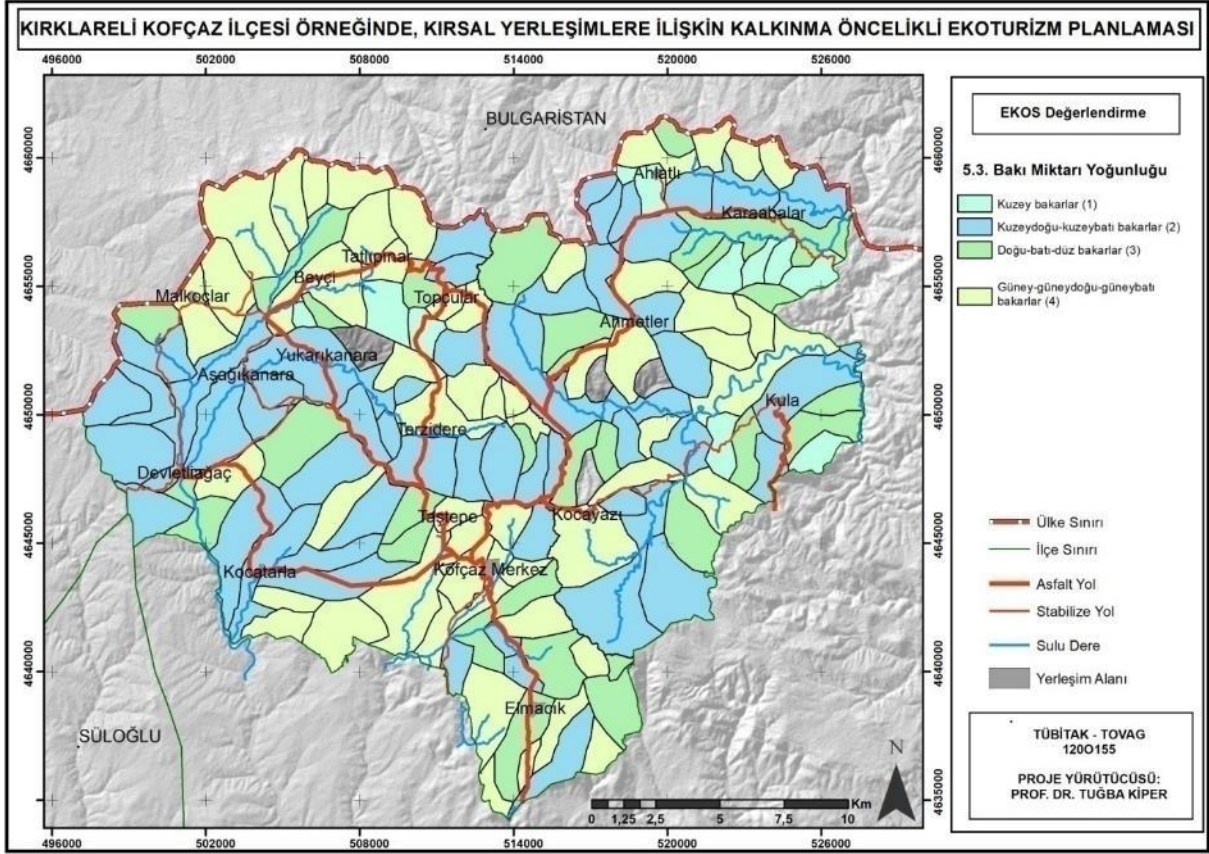
Eğim: Eğim değeri; Ekos yöntemi sürecinde mikro havzalarda ortama eğim durumu (%) çerçevesinde ele alınmıştır. Havur (2002)'a göre doğa yürüyüşleri için insanların fazla zorlanmadan % 0 ile en fazla % 20 arasında değişen eğime sahip alanlarda trekking hattı belirlenmektedir (Topay, 2003). Bu durum dikkate alınarak; % 0-18 eğim grubunun hakim

olduğu mikro havzalar ekoturizm açısından en uygun olarak belirlenmiştir. Geliştirilen ölçüt çerçevesinde eğim durumu dikkate alındığında, tüm mikro havzalar ekoturizm faaliyetleri açısından çok uygun olarak saptanmıştır (Şekil 64).

Şekil 64. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları eğim grubu analizi

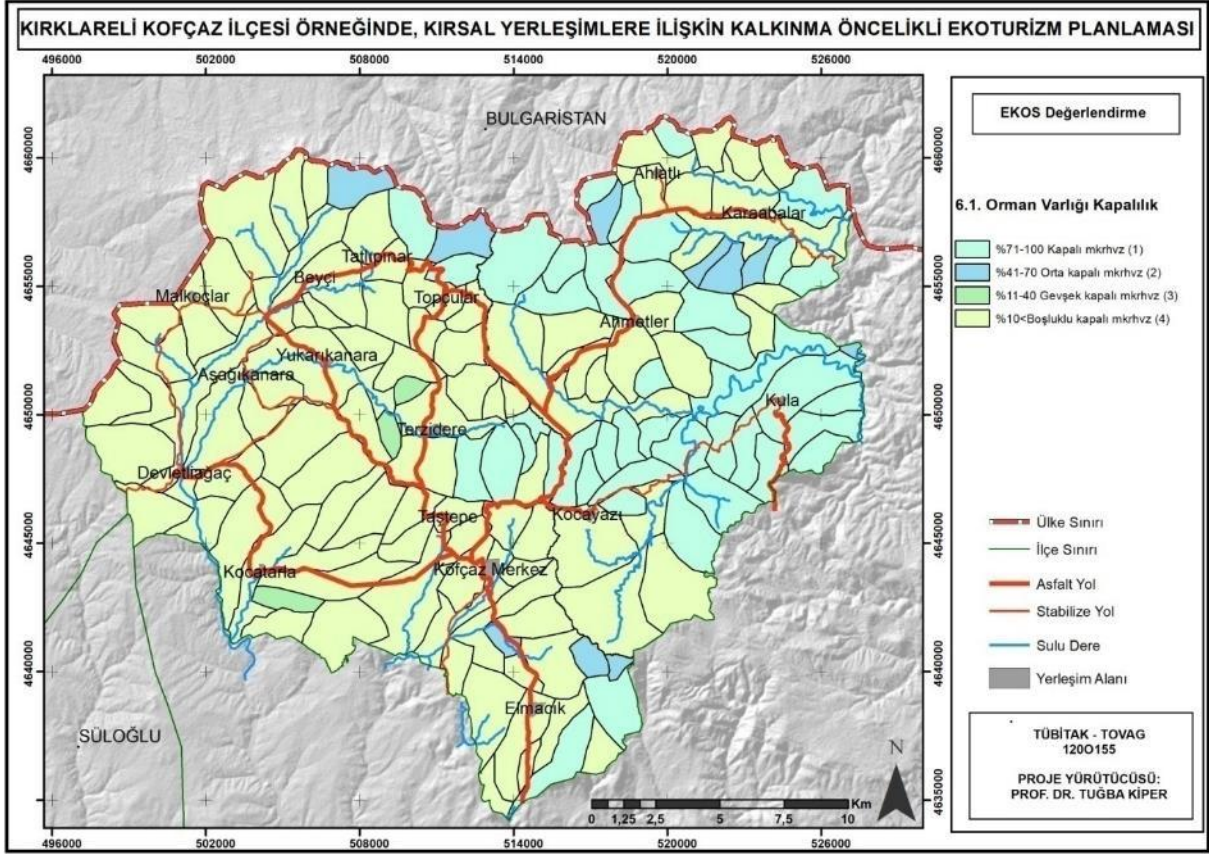
Bakı: Bakı, eğime bağlı olarak arazinin yönelişini ifade eder. Bakılar sıcaklık, yağış, ışıklanma ve evapotranspirasyon bakımından büyük farklılıklar yaratırlar (Çepel, 1994; Çelikyay, 2005). Çalışmada, bakı değeri, mikro havzalarda bulunan bakı miktarı yoğunluğu kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda ekoturizm açısından güney, güneydoğu, güneybatı bakıların baskın olduğu mikro havzalar en uygun olarak belirlenirken, doğu, batı ve düzbakıların baskın olduğu mikro havzalar uygun olarak belirlenmiştir. Genel olarak; Kofçaz merkez, Taştepe, Beyci, Malkoçlar, Tatlıpınar, Ahmetler, Terzidere ve Kocayazı yerleşimlerinin bulunduğu 58 adet mikro havza ekoturizm faaliyetleri açısından çok uygun olarak saptanmıştır. Elmacık, Kocatarla ve Topçular yerleşimlerinin olduğu 27 mikro havza ise ekoturizm faaliyetleri açısından uygun olarak saptanmıştır (Şekil 65).

Şekil 65. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları bakı miktarı yoğunluk durumu analizi

5.2.3 Orman varlığı

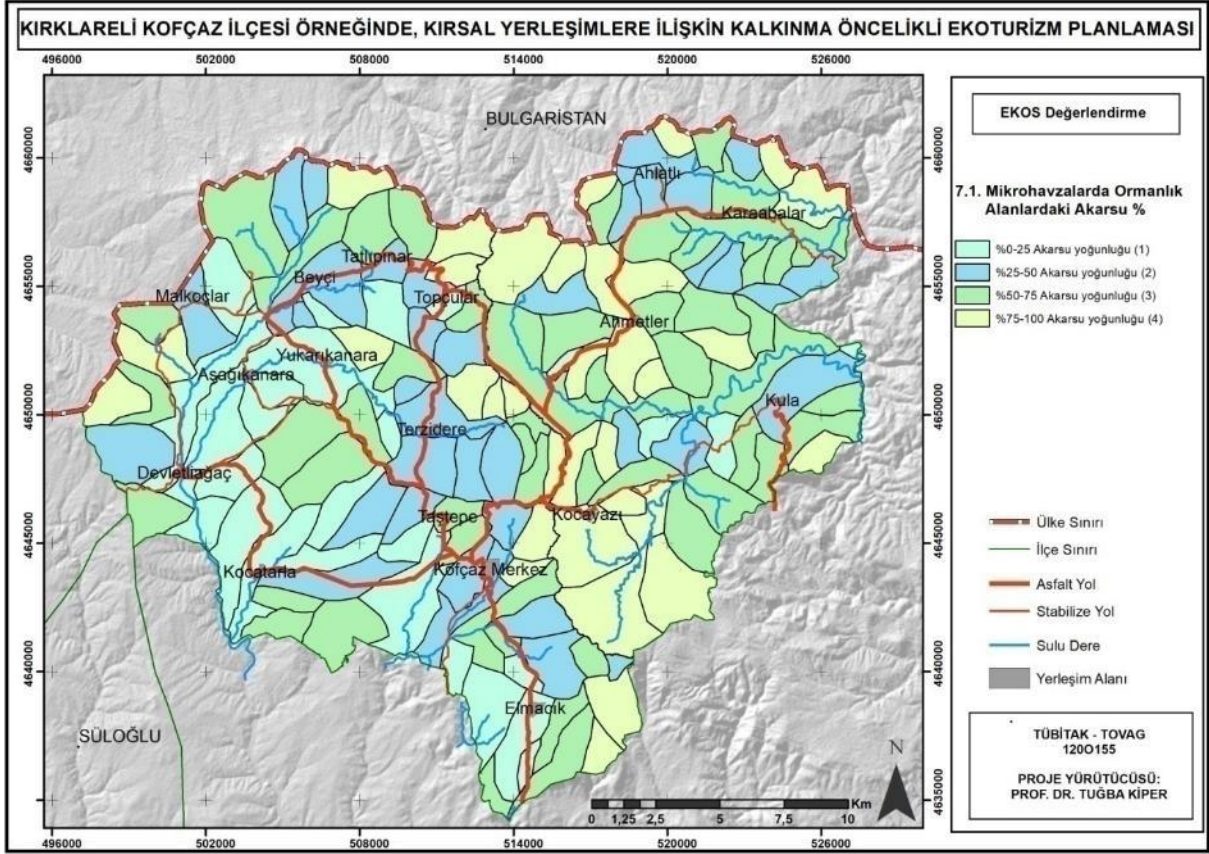
Orman alanları ekoturizm kapsamında değerlendirilmeye alınan önemli bir kaynak değeridir. Özellikle yapraklı bitkilerin çiçeklenme, dal, gövde ve yaprakların oluşturduğu renk, form ve doku etkisi ile oluşturdukları kompozisyon ekoturizmde çekicilik sağlarken, aynı zamanda bitkilerden tıbbi, aromatik etki ile gıda ve ürün temini sağlayarak ekonomik anlamda da katkı sağlarlar. Bitki örtüsü, yoğunluğu, sıklığı, kapladığı alanın boyutu, yerleşim alanının morfolojisini etkileyen önemli bir faktördür (Erdem, 2012). Bu yaklaşıma göre çalışma alanında % 10 > boşluklu kapalı alanlar ekoturizm açısından en uygun olarak belirlenmiştir. Buna göre güney, kuzeybatı ve orta bölümlerinde, Kula yerleşimi dışında diğer tüm kırsal yerleşimlerin bulunduğu 85 adet mikro havzada yer alan alanlar ekoturizm faaliyetleri açısından çok uygun olarak belirlenmiştir (Şekil 66).

Şekil 66. Kocazı kırsal yerleşimleri mikro havzaları orman varlığı kapallık analizi

5.2.4 Su varlığı

Akarsu, dere gibi koridor etkisi yaratan su yüzeyleri; formu, yerleşim alanı ile olan ilişkisi, görsel değerleri, bitki ve hayvan çeşitliliği, yerel ekonomiye katkısı (tarım, rekreasyon, balıkçılık vb.) gibi etkilerle ekoturizmde kaynak değeri olarak kullanılmaktadır. Uzun vd. (2015)'nin da belirttiği gibi, akarsu koridorları; bulunduğu peyzajın görsel (su, renk, doku vb. özellikler açısından) kalitesini artıran, biyoçeşitliliğin yüksek olduğu doğal değerlerin ön planda olduğu önemli birer kaynak değeridirler. Bu kapsamda çalışmada; su varlığı parametresi kapsamında, mikro havzalar içindeki ormanlık alanlardaki toplam akarsu/dere uzunluğu oranı ölçütü temel alınmıştır. Bu ölçüt Uzun vd. (2015)'nin çalışmalarından yararlanılarak geliştirilmiştir. Ekoturizm açısından, %75-100 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar en uygun olarak saptanırken, %50-75 oranında orman örtüsü içindeki akarsu uzunluğu oranına sahip mikro havzalar uygun olarak değerlendirilmiştir. Buna göre; genel olarak incelendiğinde, ekoturizm açısından Kocayazı ve Ahmetler yerleşimlerinin bulunduğu 27 mikro havza en uygun, Ahmetler ve Karaabalar yerleşimlerinin bulunduğu 47 mikro havza ise uygun olarak saptanmıştır (Şekil 67).

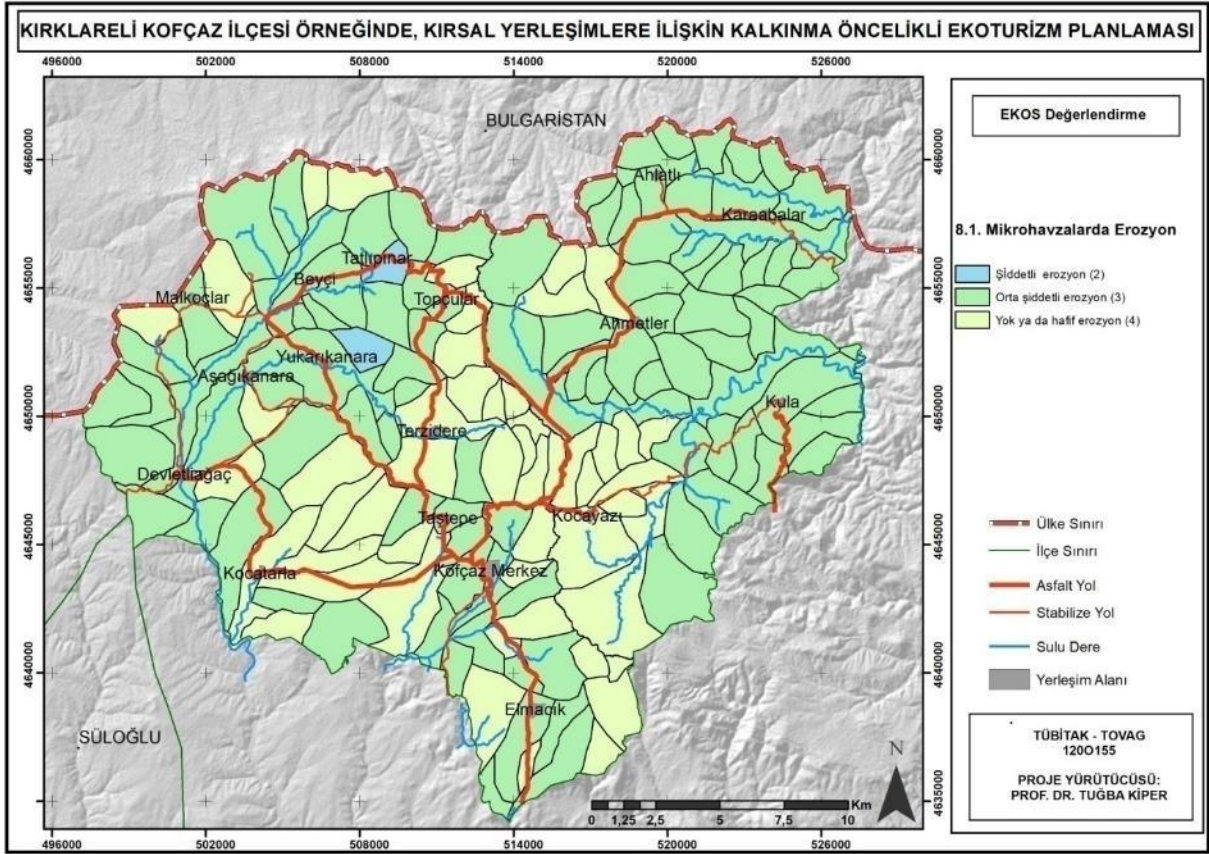
Şekil 67. Kocaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları içindeki ormanlık alanlardaki toplam akarsu/dere uzunluğu analizi

5.2.5 Toprak varlığı

Belirli bir bölgenin toprak yapısı, ekoturizme yönelik olarak özellikle bitki çeşitliliği ile tarımsal ürün deseni üzerinde oldukça etkilidir. Çalışma kapsamında, Ekos yöntemi çerçevesinde erozyon ve arazi kullanım yetenek sınıfları ölçütleri değerlendirilmiş ve ilgili analizler yapılmıştır. Çalışma alanı büyük toprak grupları açısından tek bir grupta yer aldığı için bu ölçüt dahil edilmemiştir.

Erozyon: Erozyon, toprağın rüzgar, yağış, sel veya akarsu gibi dış etkenler tarafından taşınması sürecidir. Erozyon etkisi ile, toprakla birlikte çeşitli mineraller ve organik madde de taşınmakta, toprakların verimliliği azalmakta, sel ve taşkınlar oluşmaktadır (<https://projects.ncsu.edu/...>). Böylelikle, tarımsal üretim ve bitkisel ürün çeşitliliğinde olumsuz etkiler ortaya çıkacaktır. Aynı zaman da verimli toprağın taşınması da görsel etkiyi büyük oranda azaltacaktır. Bununla birlikte, Uzun vd. (2015)'nin da belirttiği gibi; erozyon riskinin yüksek olması, peyzaj kalitesini azaltan etmenler arasındadır. Dolayısıyla, özellikle çok şiddetli ve

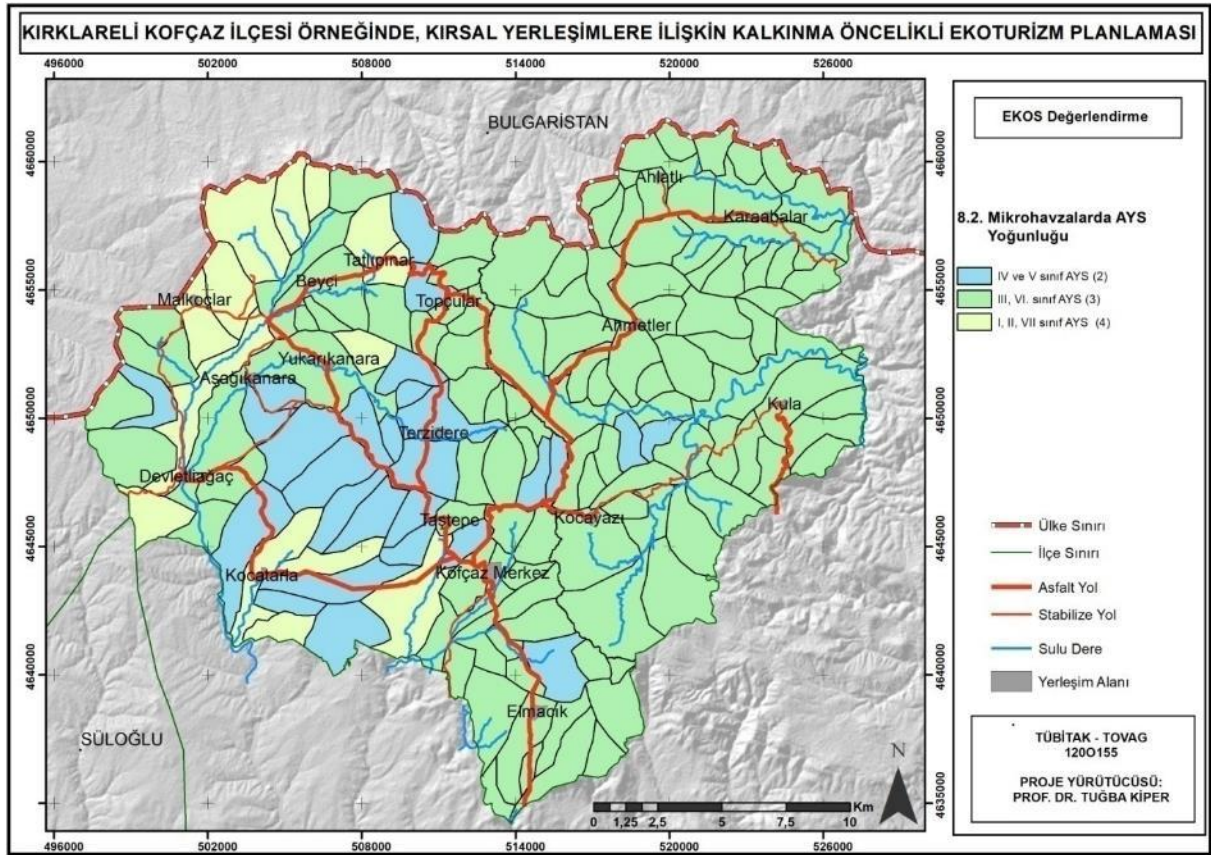
şiddetli erozyon yapısına sahip topraklarda görülen bu durum turizm ve rekreasyonel kullanımlar açısından da olumsuzluklar teşkil edecektir. Buna göre; çalışmada bu yaklaşım temel alınarak mikro havzalar erozyon şiddetine göre değerlendirilerek puanlandırılmıştır. Bu yaklaşıma göre; Kocayazı, Kocatarla, Terzidere ve Elmacık yerleşimin bir bölümünün içerisinde yer aldığı 45 adet mikro havza ekoturizm açısından çok uygun olarak çıkmıştır (Şekil 68).

Şekil 68. Kocazı kırsal yerleşimleri mikro havzaları erozyon analizi

Arazi kullanım yetenek sınıfları: Farklı türlerde tarımsal arazi kullanım sınıflarının bulunması tarım turizmi potansiyelinin oluşmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu yaklaşımdan yola çıkılarak çalışma kapsamında tarımsal kullanım potansiyeli ile yerleşime uygunluk potansiyeli birlikte değerlendirilerek ölçütler geliştirilmiştir. "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" çerçevesinde; "özel ürün arazileri ve ekonomik olarak verimli olan dikili tarım arazileri ile arazi kullanma kabiliyet sınıfı I, II, III, IV. sınıf olan sulu ve I ve II. sınıf olan alanlar kuru tarım arazileri olarak tanımlanmıştır" (Anonim, 2017b). Bu kriter temel alınarak ekoturizmde tarım önceliği dikkate alınarak II. sınıf topraklar ile yerleşim açısından tarım dışı kullanıma ayrılması öngörülen VII. sınıf araziler ekoturizm

açısından “çok uygun” alanlar olarak sınıflandırılmıştır. Aynı yaklaşım çerçevesinde tarım önceliği dikkate alınarak III. sınıf topraklar ile yerleşim açısından tarım dışı kullanıma ayrılması öngörülen VI. sınıf araziler de ekoturizm açısından “uygun” alanlar olarak sınıflandırılmıştır. Bu yaklaşıma göre; ekoturizm faaliyetleri açısından Ahmetler, Kula, Kofçaz merkez, Kocayazı, Karaabalar, Ahlatlı, Beyci, Elmacık ve Taştepe yerleşimlerinin bulunduğu 108 adet mikro havza uygunken, Kocatarla, Malkoçlar, Devletliagaç, Tatlıpınar'ın bulunduğu 15 adet mikro havza da en uygun olarak çıkmıştır (Şekil 69).

Şekil 69. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları arazi kullanım yetenek sınıfları analizi

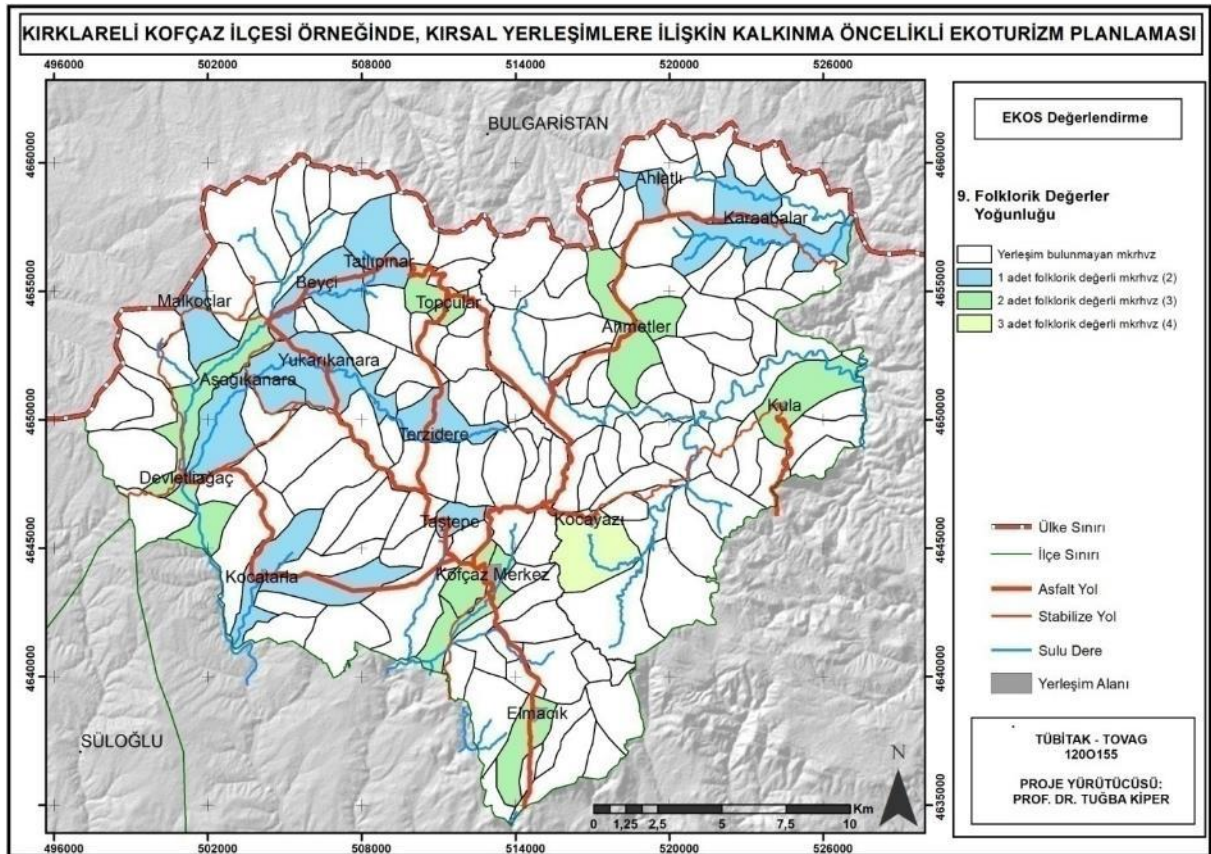
5.3 Ekoturizm Kaynağının Kültürel Peyzaj Çekicilik Değerleri

Turizm; doğal, kültürel ve ekolojik çekicilikleri kullanmaktadır (Bahçe, 2009). Kültürel peyzaj çekicilikleri, yerleşimlerin biçimlenişi, ekonomik yapının gelişimi ve peyzaj kimliğinin şekillenmesinde etkilidirler (Bahçe, 2009; Erdem, 2012). Çalışma kapsamında; Ekos yöntemi çerçevesinde kültürel peyzaj çekicilikleri temel göstergesi altında aşağıda kısaca açıklanan 4 temel ve 7 alt kriter değerlendirilmiş ve CBS ortamında haritalanması yapılmıştır. Kültürel

peyzaj çekicilikleri ile ilgili veriler; Kırklareli İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün Kültür Varlıkları Envanteri (2014) ile diğer kamu, kurum ve kuruluşlardan elde edilen verilerden, literatür bilgilerinden, köy bilgi formlarından, muhtatlarla görüşmelerinden ve arazi gözlemlerinden yararlanılarak değerlendirilmiştir.

5.3.1 Folklorik değerler (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.)

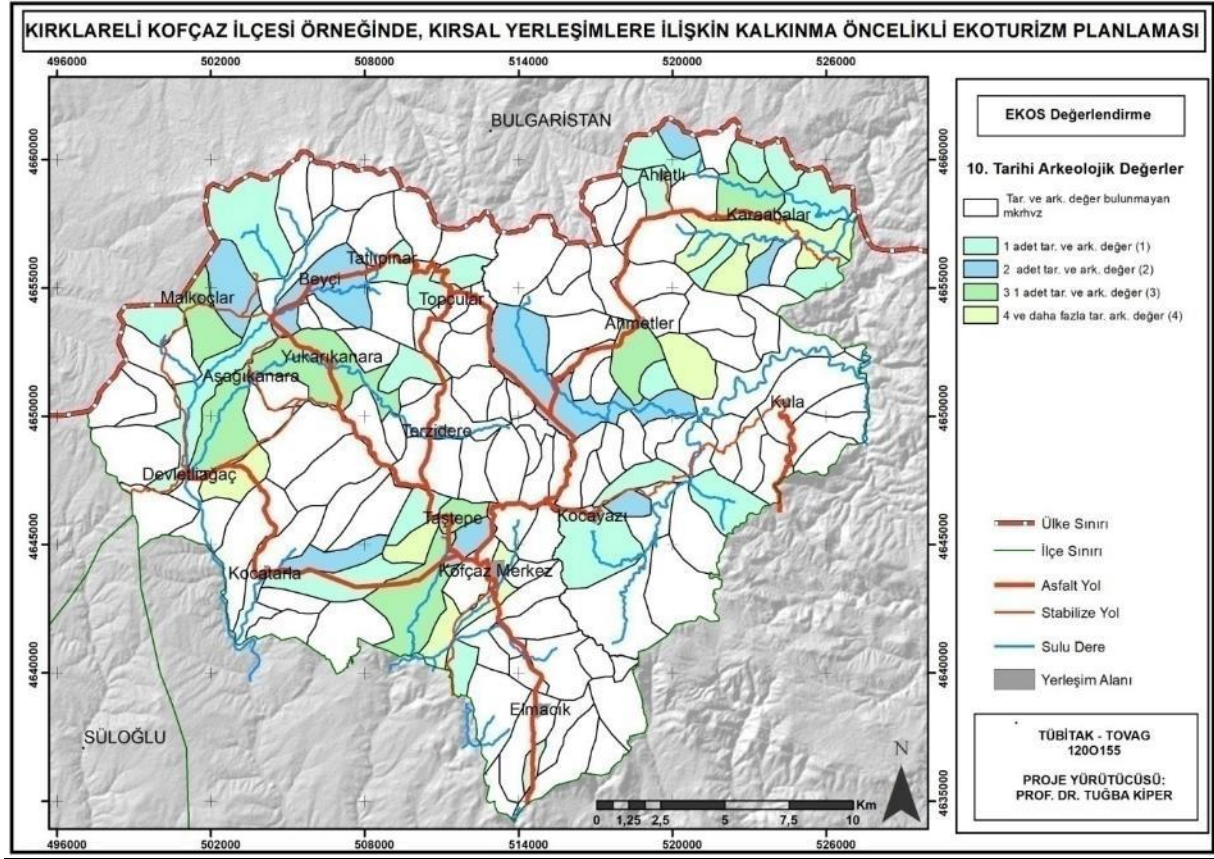
Folklorik değerlerin (Geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) mikro havzalarda görülme durumunda sıklık özelliği dikkate alınarak ölçüt geliştirilmiştir. İlgili ölçütün geliştirilmesinde, Gültekin (2014)'den yararlanılmıştır. Kırsal yerleşim birimlerinin yer aldığı mikro havzalar incelendiğinde Kocayazı yerleşiminin bulunduğu alan ekoturizm açısından en uygun olarak saptanırken, Kofçaz merkez, Kula, Ahmetler, Elmacık, Aşağıkanara ve Topçular yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar ise uygun olarak saptanmıştır (Şekil 70).

Şekil 70. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında folklorik değerlerin (geleneksel yemek, el sanatları ve festival, kutlama, tören vb.) bulunma durumu analizi

5.3.2 Tarihi arkeolojik değerler

Çalışma kapsamında, tarihi arkeolojik değerler kriteri başlığı altında, mikro havzalarda tarihi arkeolojik değerlerin (Dolmen, tümülüs, menhir, türbe – yatır, kale ve manastır) sayıca üstünlüğü dikkate alınmıştır. Bu açıdan 4 ve üzerinde tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar en uygun, 3 ve üzerinde tarihi arkeolojik değerlere sahip mikro havzalar uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; ekoturizm açısından, Devletli ağaç, Taştepe, Kocayazı, Ahmetler, Ahlatlı, Karaabalar, Malkoçlar, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Taştepe, Tatlıpınar Kofçaz merkez yerleşimlerinin çevrelerinde yer alan mikro havzalar en uygun ve uygun olarak saptanmıştır (Şekil 71).

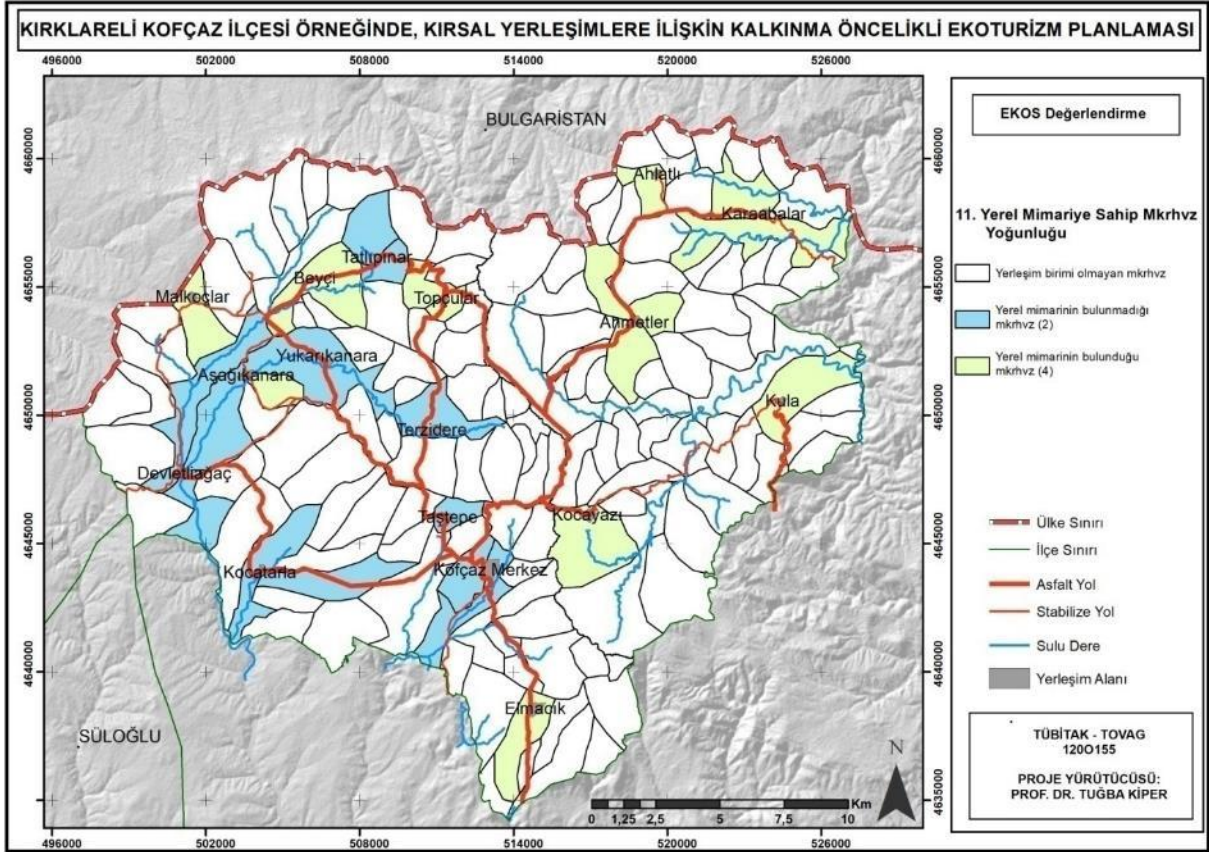

Şekil 71. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarındatarihi ve arkeolojik değerlerin bulunma durumu analizi

5.3.3 Yerel mimari yapılar

Mimari karakter yöresel değerlerin, alışkanlıkların, yapım tekniğinin yöreye özgün farklılıkların, iklim ve topoğrafya ile şekillenen biçimsel tavırların sunulduğu, yerleşim ölçeğindeki en küçük temel birimlerdir (Erdem, 2012). Bu özellikleri ile yerel mimari yörelerin

geçmişi, yaşam kültürü, kültürel değerleri hakkında ipuçları vermekte olup, ekoturizm açısından da önemli bir kaynak değeridir. Çalışmada, Ekos yöntemi çerçevesinde ekoturizm açısından yerel mimari yapıların görüldüğü mikro havzalar en uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; Kocayazı, Kula, Ahmetler, Karaabalar, Ahlatlı, Topçular, Beyci, Malkoçlar ve Elmacık yerleşimlerinin bulunduğu mikro havzalar ekoturizm açısından en uygun değeri almıştır (Şekil 72).

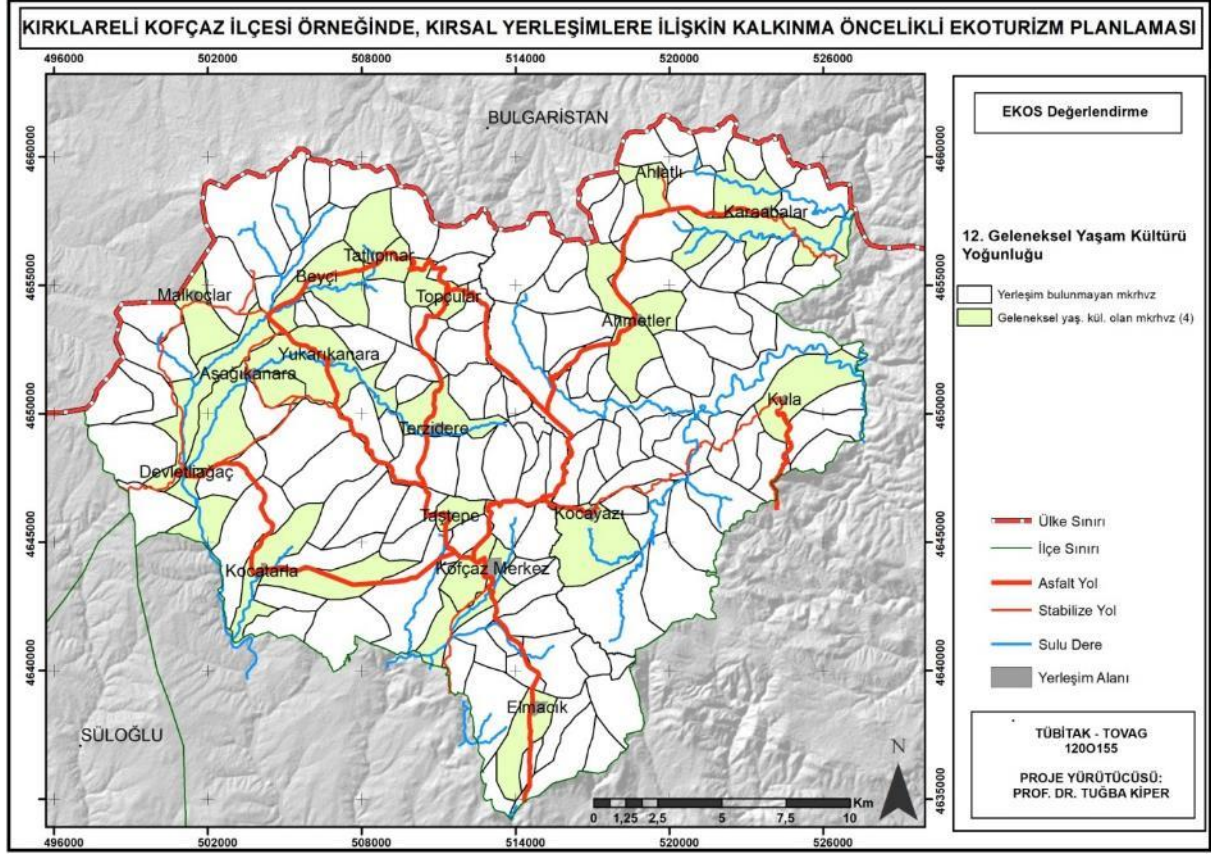

Şekil 72. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarındayerel mimari yapıların bulunma durumu analizi

5.3.4 Geleneksel yaşam kültürü

Geleneksel yaşam kültürü, yerleşimlerin tarihi süreç içerisindeki gelenekleri, inanışları, sözlü sözsüz anlatımları, yaşayış biçimlerini oluşturur. Bu durum özellikle ekoturizmde ana kaynak değeri olup, yerleşimleri de karakterize eden en önemli özelliklerden biridir. Bu kapsamda çalışmada; mikro havzalarda geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği kapsamında Amuca, Gacal, Pomak, Boşnak kültürünün görüldüğü mikro havzalar 4 puan değeri olarak ekoturizm açısından en uygun alanlar olarak belirlenmiştir. Buna göre, 16 kırsal yerleşimin yer aldığı

bütün mikro havzalar ekoturizm faaliyetleri açısından en uygun olarak saptanmıştır (Şekil 73).

Şekil 73. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları geleneksel yaşam kültürü çeşitliliği analizi

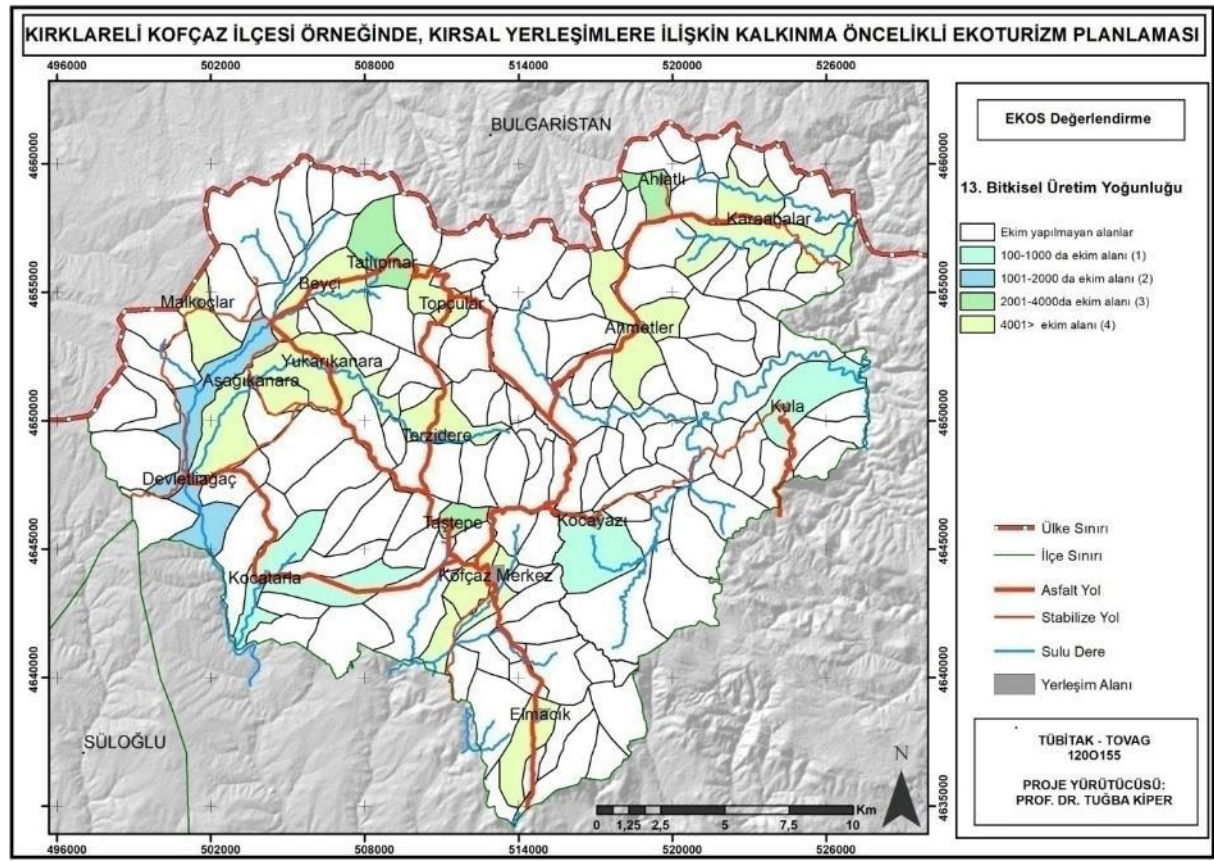
5.4 Ekoturizm Kaynağının Ekonomik Yapı Çeşitliliği

Kırsal yerleşimlerin topoğrafik yapısı, iklim özellikleri, toprak yapısı, su varlığı gibi doğal peyzaj değerlerine bağlı olarak gelişim gösteren tarım, ormancılık, hayvancılık, balıkçılık gibi yerel ekonomik yapı biçimleri ekoturizm aktivitelerinin çeşitlenmesini sağlayarak önemli bir çekim etkisi oluştururlar. Öyle ki ekonomik yapı biçimleri ilgili yörenin yerel karakteristiği olup, ekoturizm faaliyetleri için de önemli bir kaynak değeridirler. Bununla birlikte kırsal alan tanımlarının pek çoğunun içeriğinde de kırsala özgü ekonomik yapıya ilişkin atıflar bulunmaktadır (Geray, 1974; Çevik ve Tekinel, 1998; Sanır, 2000; Zaman, 2010; Arıbaş, 2010; Tekeli, 2016). İlgili kaynaklarda, kırsal alanlar; tarım, hayvancılık, ormancılık gibi temel ekonomik faaliyetlerin sürdürüldüğü alanlar olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda, çalışma kapsamında hem kırsal alanları karakterize eden hem de ekoturizmde çekim etkisi oluşturan

ekonomik yapı parametresi altında bitkisel ve hayvansal üretim olmak üzere 2 adet alt ölçüt ve alt ölçütlere bağlı 8 adet parametre ele alınmıştır.

5.4.1 Bitkisel üretim durumu

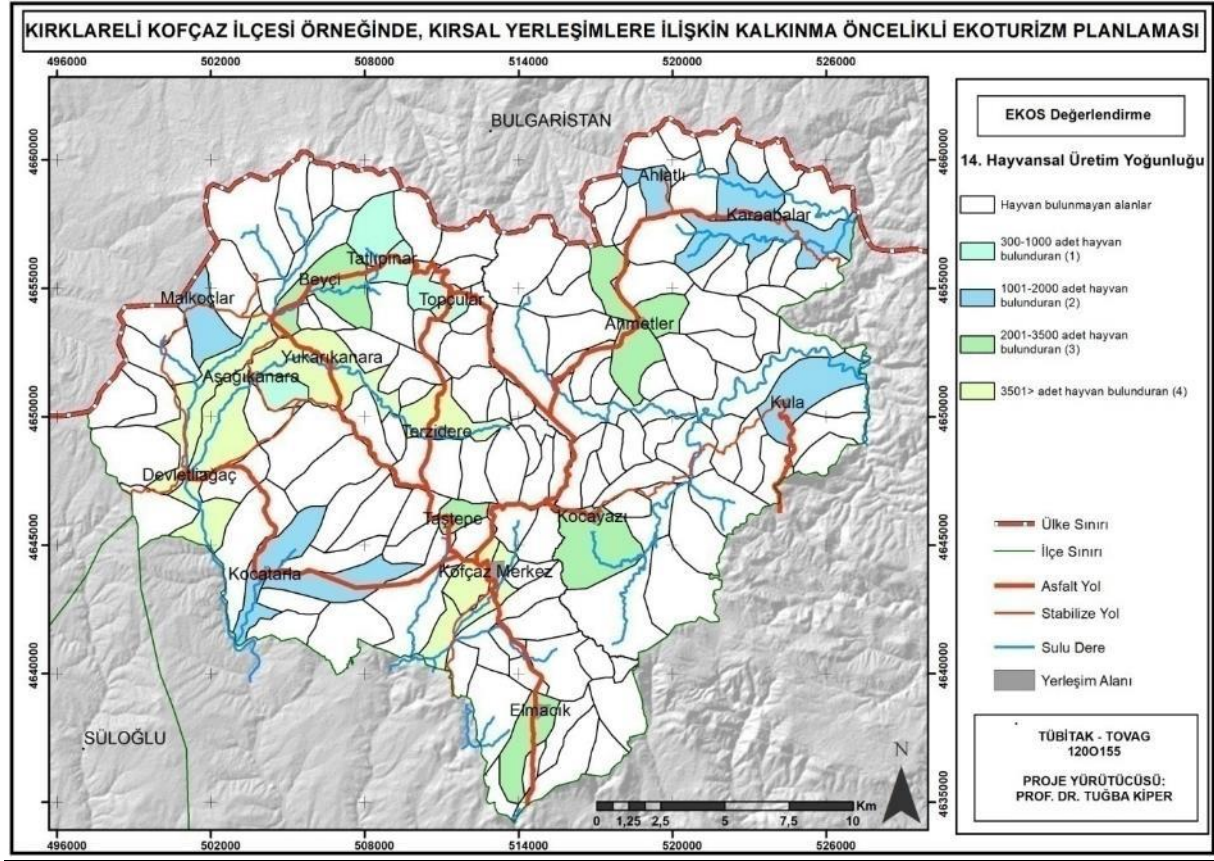
Bu başlık altında; mikro havzalardaki bitkisel üretim ekim alanı yoğunluk durumu dikkate alınmıştır. Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan veriler kapsamında değerlendirmeler yapılmış ve buna göre; ekoturizm aktiviteleri için 4001 ve üzeri da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar en uygun, 2001-4000 da büyüklüğünde ekim alanına sahip mikro havzalar ise uygun olarak değerlendirilmiştir. Buna göre; Kofçaz-Merkez, Elmacık, Ahmetler, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Malkoçlar, Terzidere ve Karaabalar yerleşimlerinin bulunduğu yerleşimler 4 puan değerini alırken, Ahlatlı, Tatlıpınar ve Taştepe yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar ise 3 puan değerini almıştır (Şekil 74).

Şekil 74. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları bitkisel üretim ekim alanı yoğunluk durumanalizi

5.4.2 Hayvansal üretim durumu

Bu başlık altında; mikro havzalardaki toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan miktarı yoğunluk durumu dikkate alınmıştır. Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nden alınan veriler kapsamında değerlendirmeler yapılmış ve buna göre; ekoturizm aktiviteleri için 3501 ve üzeri sayıda toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar en uygun, 2001-3500 arasında toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığına sahip mikro havzalar ise uygun olarak değerlendirilmiştir. Buna göre; Aşağıkanara, Yukarıkanara, Devletliagaç, Terzidere ve Kofçaz-merkez yerleşimlerinin bulunduğu yerleşimler 4 puan değerini alırken, Ahmetler, Kocayazı, Beyci, Elmacık ve Taştepe yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar ise 3 puan değerini almıştır (Şekil 75).

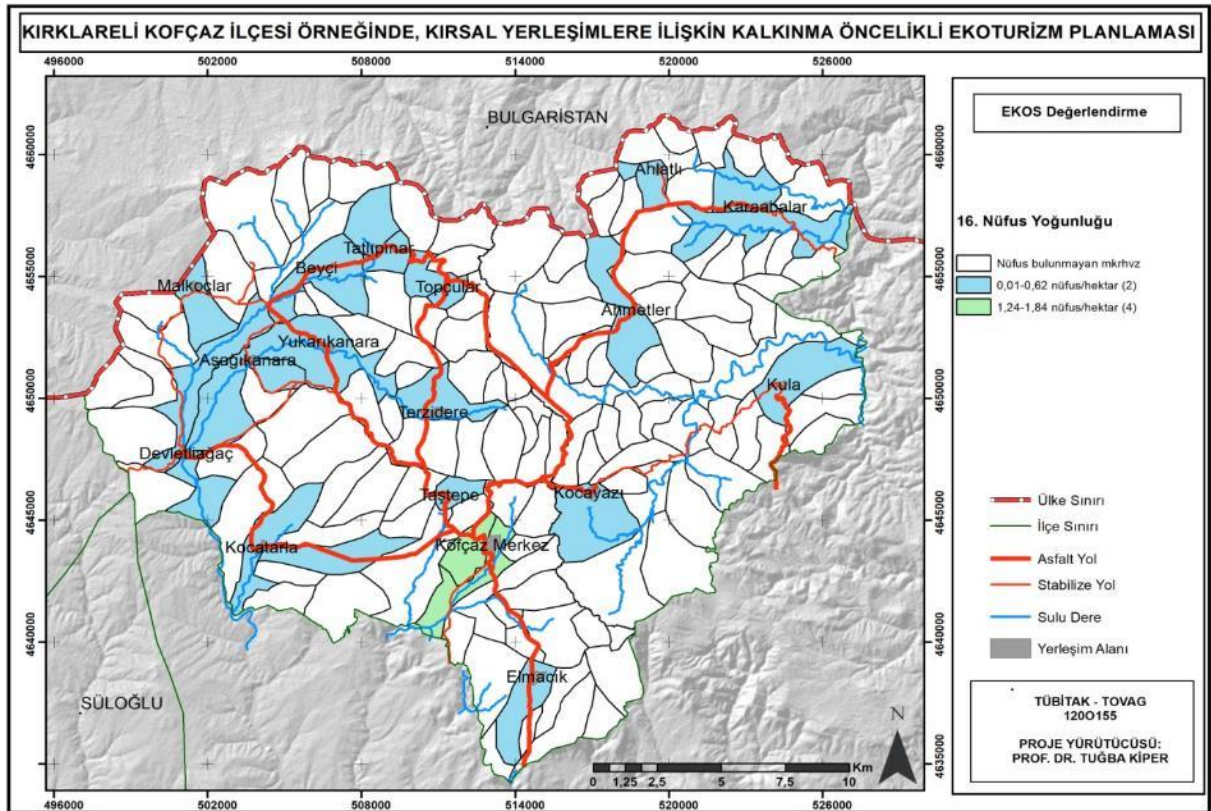
Şekil 75. Kofçaz kırsal yerleşimlerin mikro havzaları toplam büyükbaş ve küçükbaş hayvan miktarı yoğunluk durumu analizi

5.6 Ekoturizm Kaynağının Örgütlenme Düzeyi ve Sosyal Etkileşimi

Bu başlık altında; nüfus yoğunluğu, örgütlenme düzeyi ve yerel halkın ekoturizme yaklaşımı temel ölçütler olarak kullanılmış olup, bunlara ilişkin 6 adet alt ölçüt geliştirilmiştir. Öyle ki her üç ölçüt de ekoturizmi etkileyen ondan etkilenen değerlerdir.

5.6.1 Nüfus yoğunluğu

Kırsal alanlar, kentsel alanlara kıyasla düşük bir nüfus yoğunluğuyla karakterize olmaktadır (Bakırcı, 2007; Şahin, 2009; Tümertekin ve Özgüç, 2015). Dolayısıyla da kırsal alanlara yönelik yapılan planlama çalışmalarında nüfus yoğunluğu önemli bir değerlendirme faktörü olarak ele alınmalıdır. Bu kapsamda çalışmada; nüfus yoğunluğu kriteri altında mikro havzalardaki km^2 başına düşen nüfus yoğunluğu dikkate alınarak alt ölçütler geliştirilmiştir. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, 1,24-1,84 kişi/ km^2 arasındaki nüfus yoğunluğuna sahip mikro havzalar ekoturizm gelişimi açısından en uygun değeri almıştır. Buna göre, Kofçaz merkez yerleşiminin bulunduğu mikro havzalar ekoturizm açısından 4 puan değerini almıştır (Şekil 77).

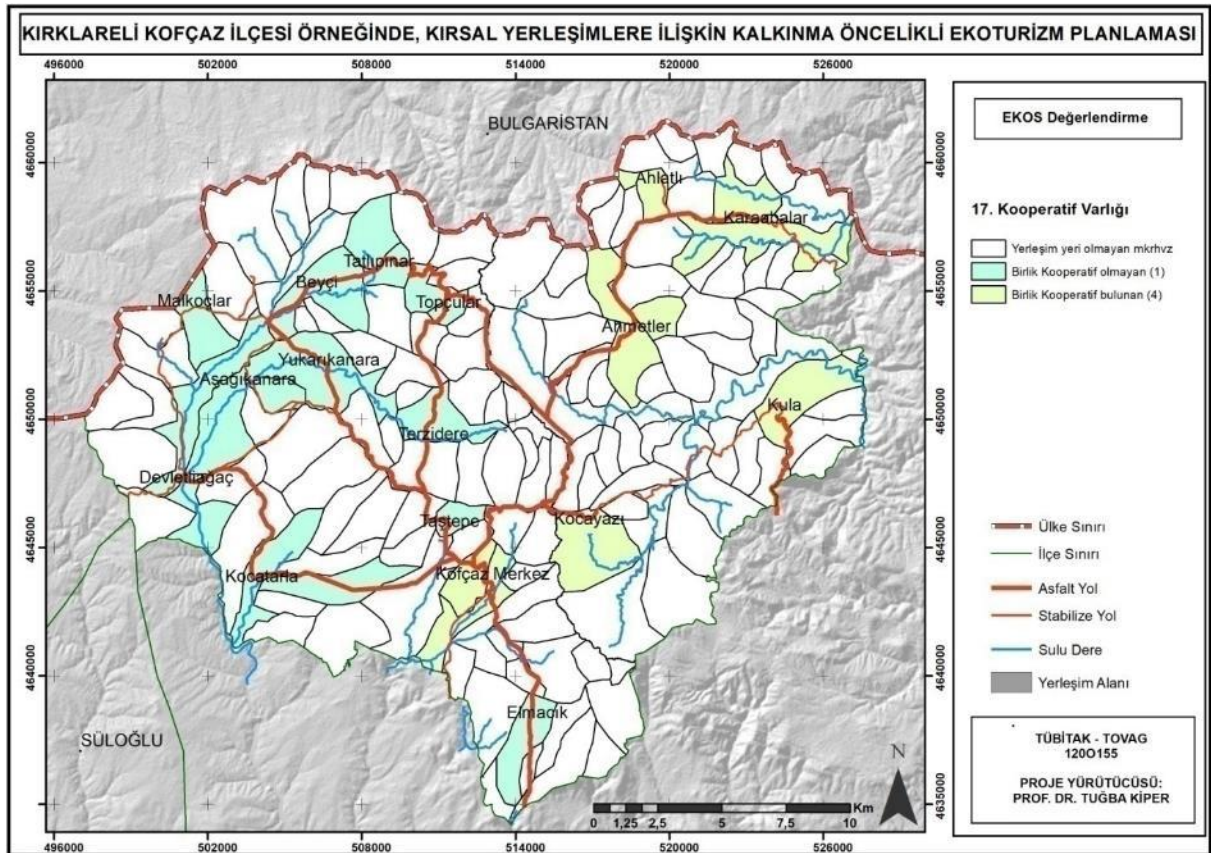
Şekil 77. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki km^2 başına düşen nüfus yoğunluğu analizi

Kırklareli İli İlçeler bazında 2020 Nüfus verileri incelendiğinde; nüfus yoğunluğunun en düşük olduğu ilçe olarak 4 kişi/km² ile Kofçaz olduğu saptanmıştır (Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021). Bu durum mikro havzalardaki km² başına düşen nüfus yoğunluğu ölçütü kapsamında yapılan analiz sonuçlarını da destekler niteliktedir.

5.6.2 Örgütlenme düzeyi

Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; kırsal kalkınma alanında kurumsal kapasitenin oluşturulmasında tarımdaki örgütlenme çabalarının önemine dikkat çekilerek, doğru ve etkin bir örgütlenme yapısının oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır (Anonim, 2018a). Öyle ki etkin bir örgütlenme yapısı, yerel değerlerin devamlılığının sağlanması ve üretilen ürünlere yönelik istihdam olanaklarının artırılmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda çalışmada örgütlenme düzeyi ölçütü çerçevesinde mikro havzalardaki birlik-kooperatif bulunma durumları ele alınmıştır.

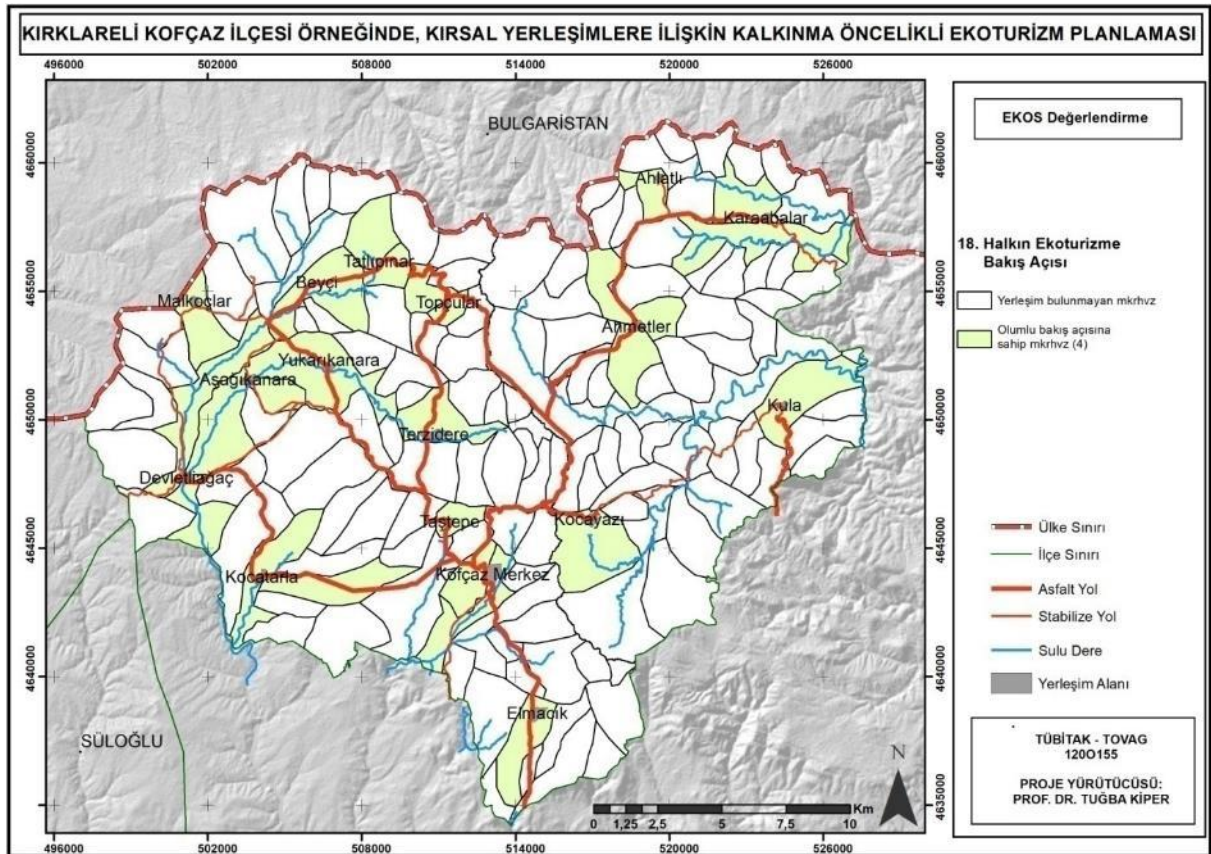
Ekoturizm faaliyetleri açısından birlik-kooperatif bulunan mikro havzalar en uygun olarak belirlenmiştir. Buna göre; Kofçaz merkez, Ahlatlı, Karaabalar, Ahmetler, Kocayazı ve Kula yerleşimlerinin bulunduğu mikro havzalar 4 puan değeri almıştır (Şekil 78).

Şekil 78. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki birlik-kooperatif bulunma durumları analizi

5.6.3 Ekoturizm algısı

Ekoturizm planlama sürecinde en önemli aktör gruplardan biri yerel halktır. Öyle ki, ekoturizmin gelişeceği bölgede ev sahibi toplum yerel halk olup, yapılacak faaliyetlerden en çok etkilenen ve en çok etkileyen grup da yine yerel halktır. Dolayısıyla da; yerel halkın ekoturizmi sahiplenmesi ve olumlu bir tavır göstermesi; yörelerinde geliştirilmesi planlanan ekoturizmin sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir. Aynı zamanda, yerel halkın ekoturizme yönelik olumlu tavrı, sosyal etkileşimi güçlendirecektir. Bu kapsamda çalışmada; ekoturizm algısı başlığı altında yerel halkın ekoturizme bakış açısı ele alınmış olup, halkın olumlu yaklaşımı ekoturizm faaliyetleri açısından en uygun olarak değerlendirilmiştir. Bu parametrenin değerlendirilmesinde Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği çerçevesinde yapılan toplantı sonuçları ile arazi gezileri sırasında köy muhtarları ve yerel halk ile yapılan görüşmeler etkili olmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde; Kofçaz kırsal yerleşimlerinin bulunduğu tüm mikro havzalar ekoturizm faaliyetleri açısından 4 puan değer almıştır (Şekil 79).

Şekil 79. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalardaki yerel halkın ekoturizme bakış açısı analizi

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölüm iki ana alt başlık şeklinde verilmiştir. Birinci bölümde; yöntem akış çerçevesi doğrultusunda literatür taramaları, yapılan arazi gözlemleri, Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı ve EKOS yöntemi çerçevesinde yapılan uygunluk analizlerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. İkinci bölümde ise tüm değerlendirmeler ışığında havzada gerçekleştirilecek ekoturizm çalışmalarının geliştirilmesine yönelik hedef ve stratejiler saptanmış ve bunlara yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

6.1 EKOS Yöntemine İlişkin Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde EKOS yöntemi çerçevesinde belirlenen ölçütler çalışma alanında yer alan 145 adet mikro havzaya uygulanmış ve Mc Harg (1969)' ın "Çeşitli Kullanımlara Göre Peyzaj Değerlendirme-Overlay" (haritaların üstüste çakıştırılması) olarak adlandırılan ekolojik planlama yöntemi temel alınarak, ekoturizme uygun alanlar belirlenmiştir. Veri katmanlarına ait ekoturizme uygunluk haritalarının hazırlanmasında, ölçütlere ilişkin uygunluk değerleri ve AHS tekniği ile belirlenen ağırlık katsayıları baz alınmıştır. Sonrasında, oluşturulan uygunluk haritalarının üst üste bindirilerek çakıştırılması ile ekoturizme yönelik potansiyel alan kullanım haritası elde edilmiştir.

Her bir mikro havzaya ait puanların toplanması ile birlikte her bir mikro havzanın 24 kriter açısından ekoturizme uygunluğuna yönelik toplam puanları hesaplanmıştır. Yönteme ilişkin çizelgede elde edilen alt kriter puanları AHS süreci sonucunda elde edilen aşağıdaki ağırlık katsayıları ile (Tablo 84) çarpılarak, 145 adet mikro havza için 184 ile 452 arasında puan elde edilmiştir. Aradaki puan farkı 4 e bölünerek, potansiyel ekoturizm için 4 farklı Tablo 85'de verilen bölüm elde edilmiştir.

Tablo 84. Ağırlık Katsayıları

Kriterler	1 üzerinden ağırlık katsayıları	100 üzerinden ağırlık katsayıları
Yollara Erişebilirlik	0,041	4,1
Yerleşim Merkezlerine Erişim	0,043	4,3
Ekoturizm Kaynaklarına Erişim	0,062	6,2
Biyoklimatik Konfor	0,052	5,2
Topoğrafik Yapı	0,101	10,1
Bakı	0,026	2,6

Orman Varlığı	0,097	9,7
Su Varlığı	0,090	9
Toprak Yapısı	0,026	2,6
Folklorik Değerler	0,056	5,6
Tarihi Arkeolojik Değerler	0,095	9,5
Yerel Mimari Doku	0,060	6
Geleneksel Yaşam Kültürü	0,046	4,6
Bitkisel Üretim	0,041	4,1
Hayvansal Üretim	0,043	4,3
Turistik Altyapı	0,045	4,5
Nüfus Yoğunluğu	0,015	1,5
Örgütlenme Düzeyi	0,029	2,9
Ekoturizm Algısı	0,032	3,2
Toplam	1	100

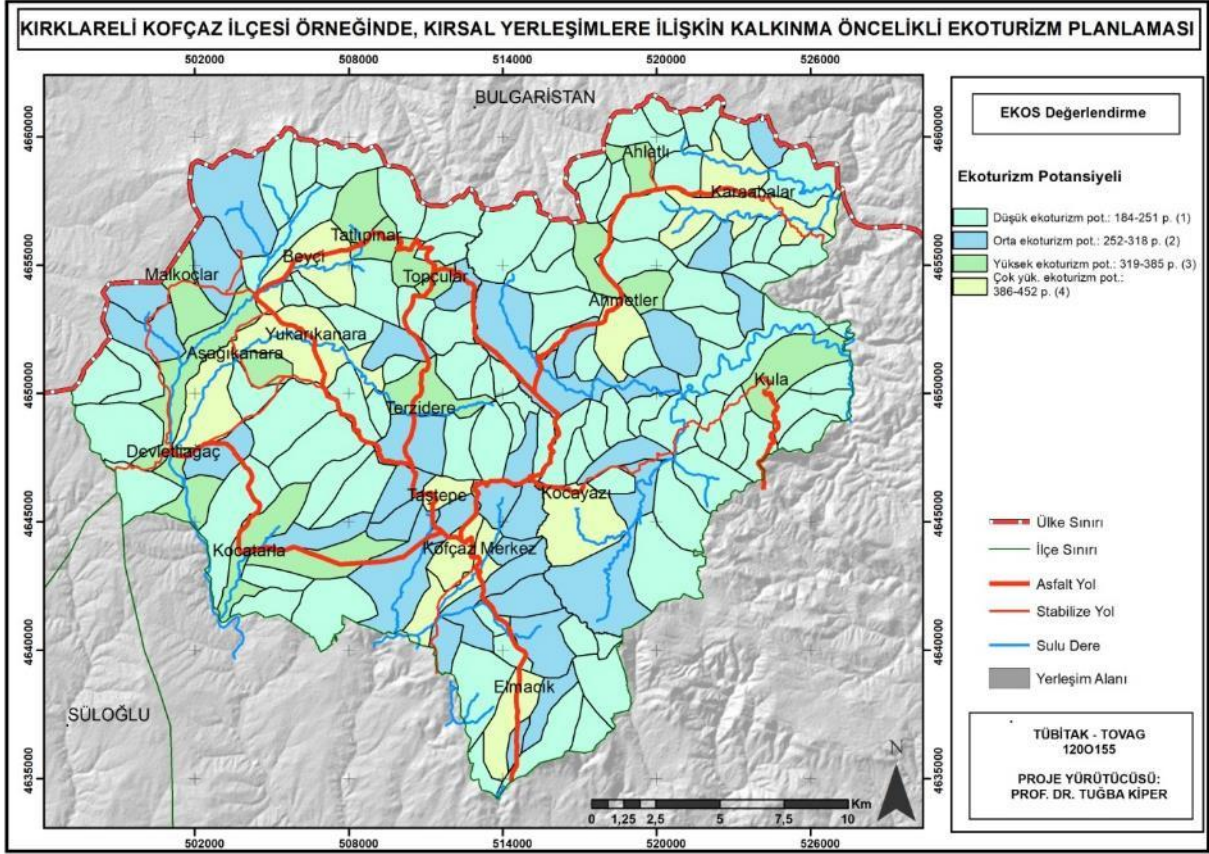
Tablo 85. Ekoturizm olanağına ait değer aralığı

Ekoturizm olanağına ait değer aralığı	
184-151 arası	Düşük (Ekoturizm için az uygun mikro havzalar)
252-318 arası	Orta (Ekoturizm için orta uygun mikro havzalar)
319-385 arası	Yüksek (Ekoturizm için uygun mikro havzalar)
386-452 arası	Çok Yüksek (Ekoturizm için çok uygun mikro havzalar)

Tablo 85'e göre belirlenen mikro havzalara ilişkin değerlendirme sonuçları Tablo 86 ve Şekil 80'de verilmiştir.

Tablo 86. Değerlendirme kriterleri açısından mikro havzaların ekoturizm için uygunluk değerleri

	Ekos Puanlar			
	Düşük Ekoturizm Potansiyeli	Orta Ekoturizm Potansiyeli	Yüksek Ekoturizm Potansiyeli	Çok Yüksek Ekoturizm Potansiyeli
Ekoturizm Potansiyeli	1	2	3	4
Mikro havza sayısı	89	31	15	10

Şekil 80. Değerlendirme kriterleri açısından mikro havzaların ekoturizm için uygunluk değerleri haritası

EKOS yöntemiyle belirlenen ölçütlere göre “çok yüksek” ekoturizm olanaklarına sahip alanlar Kocayazı, Kocaz merkez, Elmıcık, Beyci, Yukarıkanara, Karaabalar, Taştepe yerleşimlerinin bulunduğu mikro havzalar olmuştur. Yine “yüksek” ekoturizm olanaklarına sahip alanlar ise Kula, Ahmetler, Aşağıkanara, Ahlatlı, Topçular, Tatlıpınar, Malkoçlar ve Terzidere yerleşimlerinin bulunduğu mikro havzalar olmuştur.

Çalışma alanında ekoturizm potansiyelinin çok yüksek, yüksek ve orta düzeyde olduğu mikro havzalar bir arada değerlendirildiğinde, Şekil 80’ de de görüleceği üzere birisi doğal diğeri yapay olmak üzere iki temel çizgisel peyzaj elemanının etrafında bu ekoturizm potansiyeli olan mikro havzaların yoğunlaştığı görülmektedir. Çalışma alanında yapay koridorlar olarak adlandırılabilir yol ağı ile doğal koridorlar olarak adlandırılabilir akarsu ağı etrafında ekoturizm potansiyelinin gelişmiş olduğu görülmektedir. Zaten akarsu yakın çevresi alanları Lewis tarafından da vurgulandığı üzere rekreasyon ve turizm aktiviteleri için önemli bir çizgisel koridor niteliği taşımaktadır.

Dolayısıyla bu 3 temel kriter açısından (ekoturizm potansiyelinin çok yüksek, yüksek ve orta düzeyde olduğu mikro havzalar) çalışma alanı incelendiğinde mikro havzalar açısından bir koridor tanımı yapılabilmektedir. Bu durumda temel strateji belki de her iki çizgisel koridorun bir arada bulunduğu alanların koruma kullanma dengesi gözetilerek daha öncelikli değerlendirilmesi, özellikle yerel yönetimler ve il yönetimi tarafından yapılacak ekoturizm amaçlı yatırımlarda ya da projelerde öncelikle değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu ekoturizm koridorlarının dışında kalan alanlarında gerek ormancılık faaliyetleri, gerekse tarım ve diğer faaliyetlerin için doğal kaynakların sürekliliğini sağlayacak bir şekilde yorumlanması önem kazanmaktadır. Ayrıca ekoturizm potansiyelinin yüksek olduğu mikro havzalarda da aynı şekilde koruma kullanma dengesine hassasiyet gösterilerek, ekoturizmin geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır.

Bu çalışmanın amacı ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi olduğu için, tüm alanda peyzaj kalitesine ilişkin analizler yapılmamıştır. Bu nedenle ileride yapılacak ekolojik temelli analizlerle bu alanlarında değerlendirilmesi, gerek çevre düzeni planı gerekse imar planların bu ekolojik altlıkların entegre edilmesi de vurgulanması gereken bir konudur.

Ayrıca alanda yapılan değerlendirmelerde düşük ekoturizm olanağına sahip olan alanlar da çıkmakla birlikte, çevrelerinde orta yada yüksek potansiyel taşıyan mikro havzalar bulunması bu alanların ekoturizm açısından geliştirilebilme potansiyelini göstermektedir. Bunun nedenleri arasında; ekonomik nedenlerle yaşanan yoğun göç olması ve genç nüfusun yerleşimlerden giderek azalması, ziyaretçiler için için barınma, yeme-içme gibi temel gereksinimleri içeren alt ve üst yapı servis ve hizmetlerinin yetersizliğidir. Bu tür sorunların aşıldığı (barınma ve yeme-içme olanağını artırmaya yönelik geleneksel yapıyı yansıtacak ve ziyaretçilere hitap edecek şekilde olanaklar yaratmak vb.) takdirde düşük ekoturizm olanağına sahip mikro havzalar da gelişebilecektir.

Bu kapsamda, ekoturizmi geliştirebilmek için çeşitli stratejiler saptanmış ve mekansal, ekolojik, sosyal ve ekonomik anlamda çeşitli öneriler ortaya konmuştur.

Havzada kırsal kalkınma amaçlı ekoturizm planlamasının gerçekleştirilebilmesi için öncelikle araştırmada saptanan fiziki alanların kullanılması gerekmektedir. Ayrıca saptanan bu arazilerde potansiyelin yükseltilmesi, kullanımının devamı ve potansiyeli düşük alanlarda da ekoturizmin geliştirilebilmesi için alınacak önlemleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

6.2 Ekoturizm Gelişim Stratejilerine Yönelik Sonuç ve Öneriler

Çalışmada “Sürdürülebilir kırsal kalkınmada ekoturizm önemli bir araçtır ve bu konuda sosyo-ekonomik gelişme ile doğa koruma hedeflerinin dikkate alındığı planlama yaklaşımları etkin bir role sahiptir” savından hareketle bütüncül bir kalkınma için ekoturizmin önemi ortaya konmuştur.

Proje kapsamında geliştirilen yöntem yaklaşımları, yapılan analizler ve aşağıda geliştirilen önerilerin **BM Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri** ile ilişkisi aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 87). Keza Birleşmiş Milletler 2030 ajandasında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için 17 hedef belirlenmiştir.

Tablo 87. Küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile proje kapsamında geliştirilen yöntem yaklaşımları, yapılan analizler ve geliştirilen önerilerin ilişkisi

Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri	
Hedef 1. Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek	Ekoturizmle ilgili getirilen öneriler, ilgili mikro havzalarda yaşayan insanların ekonomik yapısına olumlu katkı sağlayacak ve yoksulluğun azalmasına yardımcı olacaktır
Hedef 2. Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek	Ekoturizmin temel bilşenlerinden birisi sürdürülebilirliktir. Bu bağlamda bölgede geliştirilecek bilinçli ekoturizm aktiviteleri, üretilecek hijyenik ve sağlıklı ürünler gıda güvenliğine, bölge halkının beslenme olanaklarının gelişmesine ve organik başta olmak üzere bölgedeki geleneksel ve sürdürülebilir tarımın gelişmesine katkı sağlayacaktır.
Hedef 3. İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak	Alanda geliştirilecek ekoturizm projelerinin kısa vadede özellikle belirli bir yaş grubunun üzerindeki kişilerin sonrasında da ters göçle genç nüfusun refah düzeyini artıracakı düşünülmektedir.
Hedef 4. Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak	Ekoturizm faaliyetlerinin daha bilinçli yapılması için yapılacak eğitimler, bölge halkının kendisini geliştirmesini sağlayacak ve böylece yaşam boyu eğitim konusunda bölge halkına önemli bir destek olacaktır.
Hedef 5. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların ve kız çocuklarının toplumsal konumlarını güçlendirmek	Projenin literatür taramasında da görüleceği üzere kadınlar özellikle ekoturizm çalışmalarında önemli bir paydaş olarak yer almaktadır. Dolayısıyla alanda ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi, kadınlara verilecek mikro kredi vb. olanaklar, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde kadınların elini güçlendirecektir.
Hedef 6. Herkes için suya erişimi ve suyun sürdürülebilir yönetimini garanti altına almak	Ekoturizm faaliyetlerinin asgari standartlarından birisi temiz suya erişim ve kullanım hakkıdır. Bu nedenle bölgede geliştirilecek ekoturizm faaliyetleri, bölgenin alt yapısının geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır.
Hedef 7. Herkes için erişilebilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerji sağlamak	Ekoturizm faaliyetlerinin temel bileşeninin sürdürülebilir olması, bölgede hali hazırda kullanılan güneş enerjisi kullanımı vb. kaynakların bireyler bazında da kullanımını geliştirecektir.

Hedef 8. Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak	Ekoturizmin alanda geliştirilmesi, bölgedeki istihdamı artıracak ve kentten kırsala göçü tetikleyebilecektir.
Hedef 9. Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi veyeni buluşları teşvik etmek	Tarım ve hayvancılığa dayalı üretimin ekoturizmle birlikte çalışma alanında geliştirilmesi, üretim çeşitliliğini ve tekniklerinin gelişimini sağlayacaktır.
Hedef 10. Ülkelerin içinde ve aralarındaki eşitsizlikleri azaltmak	Kırklareli içinde gelişmişlik açısından son sıradaki ilçenin, önerilecek ekoturizm projeleri ile birlikte eşitsizliklerin azaltılmasında katkısı olabilecektir.
Hedef 11. Kentleri güvenli, güçlüve sürdürülebilir kılmak	Bilinçli ekoturizm politikalarının insanları kırsalda tutma becerisi, ilçe merkezleri ve il merkezlerine olan göçü azaltacak bu sayede daha güvenli ketin ve kırsal yerleşimlerin gelişimene katkı sağlanacaktır
Hedef 12. Sürdürülebilir tüketimi ve üretimisağlamak	Ekoturizm projelerinde sürdürülebilir tüketim ve üretim desteklenmektedir.
Hedef 13. İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acil olarak adım atmak	Yerel ve geleneksel bilginin kullanımının geliştirilmesi ve biyoklimatik alanların belirlendiği proje ile dolaylı olarak İklim değişikliği ve etkileri ile mücadelede destek sağlanabilecektir.
Hedef 14. Okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını sürdürülebilir kalkınma için korumak ve sürdürülebilir şekilde kullanmak	Ekoturizmde koruma ön planda olduğu için, dolaylı katkı sağlanacaktır
Hedef 15. Karasal ekosistemleri korumak, restore etmek ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, ormanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek,	Ekoturizmde kouma ön planda olduğu için, dolaylı katkı sağlanacaktır
Hedef 16. Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve herkesi kucaklayan toplumları teşvik etmek, herkesin adalete erişimini sağlamak, her seviyede etkin, hesap verebilirve kucaklayıcı kurumlar inşa etmek	Ekoturizm katılımcı bir yaklaşım çerçevesinde ele alındığı için ilgili paydaşların, kaynakların etkin kullanımı, yönetimi ve planlamasında söz sahibi olmaları açısından ilgili hedefe dolaylı açıdan katkı sağlayacaktır.
Hedef 17. Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak	Alan bulunduğu konum itibarıyla uluslararası ilişkilerin geliştirilebileceği bir alan olarak düşünülebilecektir.

BM Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ilavetengerek Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı'nda gerekse Ergene Havzası ve Kırklareli İl Çevre Düzen Planları, Trakya Bölgesi Turizm Master Planı gibi pek çok çalışmada ekoturizm kenti olarak önerilen, araştırma alanına ilişkin olarak kırsal kalkınma odaklı bir ekoturizm planı ortaya konmuş ve potansiyel kaynaklarına göre en uygun gelişme hedefleri ve stratejileri belirlenmiştir. Araştırma kapsamında;

- **Çalışma alanı, doğal eşikleri dikkate alanalt havza yaklaşımı çerçevesinde mikro havzalar boyutu ile değerlendirilmiştir.** Bu yaklaşım kırsal kalkınmanın ekolojik boyutunu ortaya koymak açısından önemli olup, kırsal yerleşimler ile mikro

havzaları mekânsal–çevresel ve kültürel bağlamda birbirleri ile güçlü bir etkileşim ağı çerçevesinde bütüncül bir şekilde değerlendirilmesini sağlamıştır. Bu durum, üst ölçek planlarda belirtilen sürdürülebilir kalkınma odaklı planlama çalışmalarının havza temelli olması yaklaşımını destekler niteliktedir.

- Çalışma kapsamında, kırsal yerleşim mikro havzalarına ilişkin doğal ve kültürel veriler çerçevesinde detaylı bir veri tabanı oluşumu sağlanmıştır. İlgili veriler, **CBS temelli tematik haritalara** dönüştürülmüştür. Bu veriler kaynakların etkin şekilde kullanımında, stratejik kararların alınmasında ve ileride yapılacak planlama çalışmalarında altlık oluşumunu sağlamıştır. Bu durum Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyo'nu Raporunda hedeflenen, **köy envanterlerinin hazırlanmasına yönelik kırsal göstergelervei tabanı oluşumunu** destekler niteliktedir. Ayrıca Erdoğan (2015) de çalışmasında; kırsal alanlara özgü bilgilerin doğru, güncel harita ve verilerden elde edilmesinin, planlama sürecinde yürütülecek tüm çalışmaların ve alınacak kararların bilimsel bilgi temeline dayanması gereğinin ön koşulu olduğunu vurgulamıştır.
- **Arazi gezileri ile** alanın ekoturizme kaynak teşkil edecek **doğal ve kültürel dokusu yerinde tespit edilmiş** ve literatür bilgileri ile desteklenmiştir. Bu da alana ilişkin **yerel karakteristiklerin saptanması** açısından katkı sağlamıştır.
- Proje süreci çerçevesinde; Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği, kaymakamlık, yerel yönetim ve köy halkı ile yapılan görüşmeler ve muhtarlara uygulanan köy bilgi formları gerçekleştirilmiştir. Bu durum, katılımcılık yaklaşımını sağlayarak, ekoturizm planlamasında; **paydaş grupların rollerin, yörelerinde geliştirilmesi planlanan ekoturizm faaliyetlerine bakış açılarının ve yere özgü doğal ve kültürel kaynaklara ilişkin farkındalıklarının belirlenmesine** yarar sağlamıştır. Bu durum; kırsal kalkınmanın katılımcılık boyutunu destekler niteliktedir.
- Havzada ekoturizme ilişkin problemlerin, potansiyel ve risklerin belirlenmesinde ve stratejilerin oluşturulmasında yönlendirici olması amacıyla SWOT Analizi uygulanmıştır. SWOT Analizi'nden yararlanılarak, alanın **ekoturizm potansiyelinin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatlar ve tehdit faktörleri** belirlenmiştir.
- Uygunluk analizleri EKOS yöntemi çerçevesinde **mikro havzalar düzeyinde** yapılmıştır. Bu durum ekoturizm gelişiminin mikro havzalar düzeyinde **bütüncül ve süreç odaklı bir yaklaşım** çerçevesinde gelişimini sağlamıştır. Böylelikle, mikro havza temelli yaklaşım çerçevesinde geliştirilen analiz ve kararlar; **alt havzalar ve ana havza ile uyumunun sağlanması ile etkin bir havza yönetim planının** geliştirilmesinde etkili olacaktır.

- Çalışma kapsamında mikro havza temelli yaklaşım çerçevesinde geliştiren EKOS yöntemi ile **AHS** (Analitik Hiyerarşi Süreci) tekniği ilişkilendirilmiştir. Bu durum, Ekos çerçevesinde geliştirilen ölçütlerin nitelik ve nicelik olarak değişken olması nedeniyle, **değişkenler arasında üstünlük ve önem derecelerinin ilgili uzmanlar tarafından belirlenmesine** katkı sağlamıştır. Böylelikle, Ekos yönteminin **uzman temelli katılımcı yaklaşımla entegrasyonu** sağlanmıştır.
- Mikro havzalarda, sıcaklık, bağıl nem ve rüzgar verilerine dayalı olarak ekoturizm faaliyetleri açısından **Biyoklimatik Konfor Durum Analizi** yapılmıştır. Bu durum, ekoturizm faaliyetleri açısından **ilgili paydaşların yaşam kalitesi ve konfor durumunun** sağlanmasında etkili olacaktır.
- Sürdürülebilir kırsal kalkınma temelinde, ekoturizme yönelik, yerel kaynaklara dayalı olarak süreç çerçevesinde üretilen stratejiler; sosyal kapasitenin artırılması açısından ekonomik, yere özgü kaynaklara dayalı olması açısından **mekansal, doğal kaynakların mikro havzalar düzeyinde** değerlendirilmesi açısından çevresel kapasitenin güçlendirilmesini sağlamıştır.
- Kırsal kalkınma odaklı ekoturizm gelişimine yönelik geliştirilen her bir stratejiden sorumlu kurum/kuruluşlar ile hedeflenen süreler tanımlanmıştır. Bu durum, **çalışmanın uygulamaya aktarılmasında** etkili olacaktır.

Proje kapsamında; kırsal kalkınma odaklı ekoturizm gelişme stratejileri oluşturulurken, üst ölçek plan kararları ile paralellik ve uyum sağlanması dikkate alınmıştır. Bu yaklaşımla, özellikle de; Türkiye Turizm Stratejisi-2023 Planı, Ulusal Kırsal Kalkınma Plan ve Strateji Belgeleri, Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu, Onbirinci Kırsal Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu, Kırklareli İl Çevre Düzen Planı ile Kofçaz Vizyon Planı hedefleri temel alınmıştır. Öyle ki çalışma kapsamında temel alınan Türkiye Turizm Stratejisi-2023 Belgesi'nde; stratejik planlama başlığı altında, turizmin geliştirileceği alanlarda; mevcut durumun analizi, sentez çalışması ile turizme uygun alanların tespit edilmesi, planlama alanının potansiyelinin belirlenmesi, mevcut potansiyel doğrultusunda planlama amaç ve hedeflerinin ortaya konulması ile bu amaç ve hedeflere uygun stratejilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu durum proje çalışması çerçevesinde izlenen sürecin temel dayanağını destekler niteliktedir.

Geliştirilen stratejiler **yerel farklılıkları dikkate alan “mekânsal”, ilgili paydaşların yer aldığı “katılımcı”, çevresel, sosyal ve ekonomik anlamda “sürdürülebilirlik” yaklaşımları çerçevesinde ele alınmıştır.** Bu kapsamda havzada ekoturizmi geliştirmek amaçlı 6 adet temel strateji tanımlanmış ve bu hedefleri gerçekleştirmek için gerekli olan

hususlar net bir şekilde açıklanmıştır. Hedefler, kırsal yerleşimlere ilişkin mikro havzaların sosyal kapasitenin artırılması açısından ekonomik, yere özgü kaynaklara dayalı olması açısından mekansal, doğal kaynakların mikro havzalar düzeyinde değerlendirilmesi açısından çevresel kapasiteyi koruyacak ve geliştirecek şekilde geliştirilmiştir. Bununla birlikte geliştirilen stratejiler; **planlama, tanıtım, girişimcilik, eğitim ve işbirliği-örgütlenme** ana temaları doğrultusunda şekillenmiştir (Tablo 88). Her bir stratejiye yönelik; amaç, ilgili faaliyetler, kaynak oluşturabilecek çekicilikler, faaliyetlerden sorumlu kurum-kuruluşlar ile hedeflenen süre tanımlanarak, öneri eylem planı geliştirilmiştir.

Tablo 88. Ekoturizm gelişim stratejilerine ilişkin genel değerlendirme

Ana Tema	Strateji	Yaklaşım Çerçevesi
Planlama	Ekoturizme Yönelik Tematik Gelişim Koridorlarının Yaratılması	Mekansal
	Ekoturizme Yönelik Tematik Gelişim Bölgelerinin Yaratılması	Çevresel
Tanıtım	Ekoturizm İmajının Yaratılması	Sosyal,
Tanıtım, Girişimcilik	Kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi	Ekonomik Katılımcı
İşbirliği-örgütlenme	Ekoturizme Yönelik Paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi	Sosyal, Ekonomik Katılımcı
Eğitim Girişimcilik	Yerel Halkın Ekoturizmde Lider Konumda Yer Alması ve Turizmde Yönelik Farkındalığın Geliştirilmesi	Sosyal Katılımcı

Çalışma kapsamında oluşturulan gelişme stratejileri alt başlıklar halinde aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir.

6.2.1 Strateji 1 (Ekoturizme yönelik tematik gelişim koridorlarının yaratılması)

Çalışma alanı; Traklardan kalma höyük, dolmen gibi tarihi izler ile tarihi arkeolojik miras değeri, Boşnak, Pomak, Gacal ve Bektaşî kültürleri ile sosyal değere, arıcılık, süt ve süt ürünleri, buğday ve ayçiçeği ile üretim değerine, yöresel tatları ve geleneksel dokumacılık potansiyeli ile yerel değere sahiptir. Bitki ve hayvan dokusunun oluşturduğu biyolojik çeşitlilik potansiyeli ile de doğal değere sahiptir. Bu durum, çalışma alanının tarihsel-doğal-kültürel miras değerleri farklı temalara dayalı ekoturizm akslarının veya koridorlarının oluşmasına olanak tanımaktadır. Öyle ki; Kırklareli İl Çevre Düzen Planı (2009)'nda; Ahlatlı, Tatlıpınar, Kocayazı, Ahmetler, Elmacık, Karabalar, Topçular, Kula, Terzidere, Kocatarla, Malkoçlar, Taştepe, Aşağıkanara, Yukarıkanara, Devletli ağaç köyleri”, ekolojik tarım, orman içi tıbbi-

aromatik bitki toplayıcılığı ve organik arıcılık faaliyetlerine ilişkin potansiyeller taşıdığı belirtilmiştir. Turizm Strateji 2023 Belgesi'nde de Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerinin olduğu bölge "Trakya Kültür Koridoru" olarak öngörülmüştür. Bu öngörüler geliştirilen stratejiyi destekler niteliktedir. Bu kapsamda alanda kalkınma odaklı ekoturizmin geliştirilmesine yönelik olarak 5 adet tematik turizm koridoru belirlemiştir. İlgili stratejiye ilişkin ana ve alt amaçlar tanımlanmıştır. Stratejinin genel çerçeve amacı Tablo 89' de verilirken, alt amaçlar aşağıda maddeler şeklinde verilmiştir. Alt amaçlar;

- Tümülüs ve dolmen gibi somut kültürel varlıkların oluşturduğu tarihi mirası mikro havzalar ölçeğinde bütüncül şekilde korumak ve sunmak,
- Kırsal yerleşimlere ilişkin özgün yerel lezzetleri canlandırmak ve ekoturizme entegre etmek,
- Yere özgün doğal bitki dokusunu mikro havzalar ölçeğinde bütüncül şekilde ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde değerlendirmek,
- Bitkisel ve hayvansal ürün ve geleneksel üretim değerlerini mikro havzalar ölçeğinde bütüncül şekilde korumak, sunmak ve ekoturizm faaliyetleri ile bütünleştirmekdir.

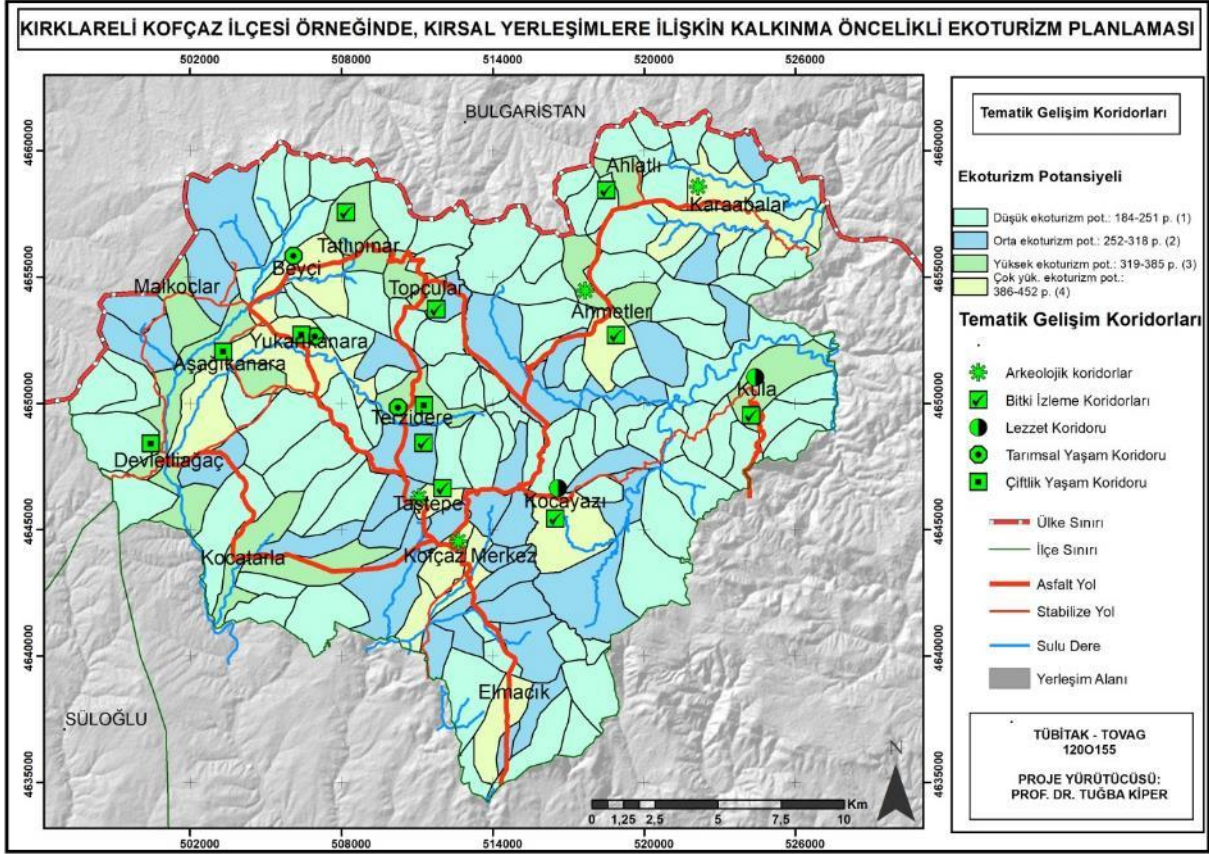
İlgili stratejiye ilişkin geliştirilen her bir koridora isim verilirken baskın ekoturizm değeri etken olmuştur. Bu kapsamda; "Arkeolojik Kültür Koridoru" arkeolojik izler (tekil yapı kalıntıları), "Lezzet Koridoru" somut olmayan kültür mirası (yöresel yemek kültürü), "Bitki izleme koridorları" özgün bitki dokusu, "Tarımsal yaşam koridoru" - "Çiftlik yaşamı koridoru" kırsal doku (bitkisel ve hayvansal üretim deseni) ile ön plana çıkan akslar olmuştur. Bu çerçevede; mikro havzalara uygulanacak eko turizm kapsamında farklı temalarda oluşturulacak koridorlar ziyaretçiler için keşfetme, öğrenme, deneyimleme gibi kazanımlar sağlayacaktır (Şekil 81).

Arkeolojik kültür koridoru kapsamında; Erken Demir Çağına ilişkin höyük, dolmen, kale, kale kalıntısı gibi arkeolojik değerler açısından zengin olan Kofçaz merkez, Ahmetler, Taştepe ve Karaabalar yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar değerlendirilebilir. Bu koridor, gelen ziyaretçiler için öğrenmeye dayalı deneyim kazanma, ilgili dönem hakkında fikir sahibi olma ve keşfetme gibi kazanımlar sağlayacaktır.

Lezzet koridoru kapsamında; özellikle Kocayazı ve Kula yerleşimleri öngörülmüştür. Bu koridor, yerel tatlarla birlikte, yerel yaşamın gözlemlendiği, eğlenceye dayalı etkinlik ve aktiviteleri kapsayacak şekilde ele alınmalıdır.

Tablo 89. Strateji 1'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 1	Ekoturizme Yönelik Tematik Gelişim Koridorlarının Yaratılması	Kırklareli Valiliği (Planlama), Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Planlama), Kofçaz Kaymakamlığı (Doğal ve kültürel varlıklara ilişkin envanter oluşturma, bilgilendirme), Kofçaz Belediye Başkanlığı (tanıtım, işbirliği), Kofçaz Tarım ve Ormancılık İlçe Müdürlüğü (envanter ve alan analizi çalışmaları), Kofçaz Orman İşletme Şefliği (ilgili dokümanları sunmak, envanter ve alan analizi çalışmaları), Trakya Kalkınma Ajansı (proje desteği), Üniversite (bilimsel araştırmalar yapmak, ilgili dokümanları sunmak), Yerel halk (dokümanlar sunmak, rehberlik, sunum)	Orta-Uzun
Amaç	Mikro havzalarda tarihsel-doğal-kültürel miras değerlerine dayalı olarak tematik akslarla dayalı olarak ekoturizmin geliştirilmesi, yerel ve/veya bölgesel kalkınmanın desteklenmesi ve yerel mirasın ön plana çıkarılmasının sağlanmasıdır.		
		Kaynak Oluşturabilecek Çekicilikler	
Faaliyetler	1. Arkeolojik kültür koridoru (Kofçaz merkez-Ahmetler-Taştepe-Karaabalar)	Savaşlar, mübadele ve göçler sonucu oluşan tarihsel arkeolojik miras değeri (Taşlitepe 1 Tümülüsü, Taşlitepe 3 Tümülüsü, Taşlitepe 2 Tümülüsü, Yeni Mahalle Dolmeni, Taşlitepe 4 Tümülüsü, Mandıralık Tümülüsü, Kayacık Tümülüsü, Ahmetler Höyükler Bayırı 1 Tümülüsü, Ahmetler Höyükler Bayırı Dolmeni, Ahmetler Höyükler Bayırı 2 Tümülüsü, Kapakkaya 1 Dolmeni, Kapakkaya 2 Dolmeni, Harmanbayırı Dolmeni, Kavaklıdere Dolmeni, Mezarlık Dolmeni, Deliktaş Tümülüsü, Deliktaş Dolmeni, Yılanpınar Dolmeni, Koru Dolmeni, Kocakaynak 1 Tümülüsü, Kocakaynak 2 Tümülüsü, Taşlitepe Tümülüsü, Tavşantepe Tümülüsü, Ağaçsızhöyük Tümülüsü, Şarлак Dolmeni, 72 numaralı Hudut Taşı Tümülüsü, Karaabalar Kalesi, İkizce Dolmeni, Petre Tepesi Tümülüsü, Kruşova Tümülüsü, Kruşova Başlı Nekropol Alanı , Kayacık Sırtı Dolmeni, Şerif Hocanın Pınar Sırtı Dolmeni, Traşlama Başlı Nekropol Alanı, Haydutlu Tümülüsü, Molla İbrahim Korusu Tümülüsü, Höyük Mezarlığı Tümülüsü, Yeşil Kapak Dolmeni)	Orta-Uzun
	2. Lezzet koridoru (Kocayazı- Kula)	Yerellik değeri, yöresel yemek ve tatlar (Pomak böreği (tikva), Kaçamak, Kuru fasulye, Kireçte Kabak Tatlısı, Bal)	Orta-Uzun
	3. Bitki izleme koridorları (Taştepe-Terzidere-Topçular - Tatlıpınar) (Kocayazı-Kula) (Ahmetler-Ahlatlı)	Doğal değer, Özgün doğal bitki varlığı	Orta-Uzun
	4. Tarımsal yaşam koridoru (Terzidere-Yukarıkanara-Beyci)	Üretim değeri, yerel bitkisel ürünler (Ayçiçeği, buğday)	Orta-Uzun
	5. Çiftlik yaşamı koridoru (Devletli ağaç-Aşağıkanara-Yukarıkanara-Terzidere Koridoru)	Üretim değeri, çiftlik hayvanları ve çiftliktemalı ürünler (Koyun, keçi, büyükbaş hayvan varlığı, peynir, tereyağı, yoğurt, kaymak)	Orta-Uzun

Şekil 81. Kalkınma odaklı ekoturizmin geliştirilmesine yönelik olarak geliştirilen tematik turizm koridorları

Tarımsal yaşam koridoru kapsamında; bitkisel üretim potansiyeli açısından önem teşkil eden Terzidere, Yukarıkanara ve Beyci yerleşimleri öngörülmüştür. Bu koridor, tarımsal etkinliklere dayalı olarak öğrenme, eğlenme ve macera odaklı aktivite ve etkinlikleri kapsayacak şekilde ele alınmalıdır.

Çiftlik yaşamı koridoru kapsamında; Devletli ağaç, Aşağıkanara, Yukarıkanara ve Terzidere yerleşimleri öngörülmüştür. Bu koridor, çiftlik etkinliklere dayalı olarak öğrenme ve eğlenme odaklı aktivite ve etkinlikleri kapsayacak şekilde ele alınmalıdır.

Bitki izleme teması ile Taştepe-Terzidere-Topçular -Tatlıpınar, Kocayazı-Kula ve Ahmetler-Ahlatlı mikro havzalar olmak üzere 3 adet koridor öngörülmüştür. Bitki çeşitliliği açısından incelendiğinde; Yarıcı (1999)'nın yapmış olduğu çalışmadan yararlanılarak Ahmetler-Ahlatlı mikro havzaları arasında; *Hypocoum imberbe* Sibth. & Sm. (Hidrellez otu), *Viola sieheana* Becker (Çayır menekşesi), *Stellaria holostea* L. (Kuş otu), *Ranunculus tuberosus* L. subsp. *tuberosus* (Kuzu kıkırdağı), *Beta maritima* L. var *maritima* (Kıyı Pancarı), *Geranium*

robertianum L. (Turna gagası), *Epilobium angustifolium* L. (Yakı otu), *Cruciata laevipes* Opiz (Sarılık otu) bitkileri yoğun olarak yer almaktadır.

Kocayazı-Kulamikro havzaları arasında; *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn (Kartal eğreltisi), *Paeonia peregrina* Miller (Şakayık), *Viola sieheana* Becker (Çayır menekşesi), *Stellaria holostea* L. (Kuş otu), *Rumex conglomeratus* Murray (Çayır labadası), *Hypericum perforatum* L. (Sarı kantaron), *Tilia argentea* Desf. ex DC. (Gümüşi ihlamur), *Geranium molle* L. subsp. molle (Kılçıksız turnagagası), *Acer campestre* L. subsp. campestre (Oya akçaağacı), *Vicia cracca* L. subsp. gerardii Gaudin (Kuş fiği), *Lathyrus laxiflorus* (Desf.) O. Kuntze subsp. laxiflorus (Deli burçak), *Trifolium spumosum* L. (Kese yonca), *Lotus corniculatus* L. var. tenuifolius L. (Gazel boynuzu), *Potentilla reptans* L. (Beşparmak otu), *Geum urbanum* L. (Meryem otu), *Rosa canina* L. (Kuşburnu), *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. monogyna (Adi alıç), *Sorbus aucuparia* L. (Kış üvezi), *Sorbus torminalis* (L.) Crantz. var. Torminalis (Akçaağaç yapraklı üvez), *Myrrhoides nodosa* (L.) Cannon (Altın çilek), *Torilis arvensis* (Huds.) Link subsp. arvensis (Dercik otu), *Hedera helix* L. (Duvar sarmaşığı), *Cornus mas* L. (Kızılılık), *Achillea coarctata* Poir. (Kirpit), *Cirsium arvense* (L.) Scop. subsp. arvense (Köy göçerten), *Centaurea salicifolia* Bieb. ex Willd. subsp. salicifolia (Rize serçebaşı), *Cichorium intybus* L. (Beyaz hindiba), *Mycelis muralis* (L.) Dum. (Divar marulu); *Chondrilla juncea* L. var. Juncea (Ak hindiba), *Fraxinus ornus* L. subsp. ornus (Çiçekli dişbudak), *Centaureum erythraea* Rafn. subsp. erythraea (Kırmızı kantaron), *Prunella vulgaris* L. (Yara otu), *Urtica udiocia* L. (Isırgan otu), *Fagus orientalis* Lipsky (Doğu kayını), *Quercus petraea* (Mattuschka) Liebl. subsp. petraea (Sapsız meşe), *Quercus petraea* (Mattuschka) Liebl. subsp. iberica (Steven ex Bieb.) Krassiln. (Gürcü meşesi), *Carpinus betulus* L. (Adi gürgen), *Corylus avellana* L. var. Avellana (Adi fındık), *Populus tremula* L. (Titrek kavak), *Galium verum* L. subsp. verum (Yoğurt otu), *Arum maculatum* L. (Yılan yastığı), *Ruscus hypoglossum* L. (Tavşan kirazı), *Poa exaratum* Hochst. ex Griseb. subsp. exaratum (Meşe itkuyruğu), *Festuca gigantea* (L.) Vill. (Koca yumak), *Festuca heterophylla* Lam. (Dağ Çayırı), *Festuca jeanpertia* (St. Yves) F. Markgraf apud Hayek subsp. jeanpertia (Kireç Yumağı), *Festuca callieri* (Hackel ex St. Yves) F. Markgraf apud Hayek subsp. callieri (Çarşak yumağı), *Poa trivalis* L. (Kaba salkımotu), *Dactylis glomerata* L. subsp. hispanica (Roth) Nyman (Domuz ayrığı), *Piptatherum coerulescens* (Desf.) P. Beauv. (Gök piriç otu) bitkileri bulunmaktadır.

Taştepe-Terzideremikro havzaları arasında; *Ranunculus repens* L. (Sürünücü düğün çiçeği), *Fumaria kralikii* Jordan (Gül şahtere), *Rorippa thracica* (Gris.) Fritsch (Tüylü düzbağa), *Rumex conglomeratus* Murray (Çayır Labadası), *Prunus spinosa* L. subsp. dasypylla (Schur) Domin (Çakal eriği), *Pyracantha coccinea* Roemer (Kızıl ateş diken), *Eryngium campestre* L.

var. *virens* Link. (Boğa diken), *Centaurea cyanus* L. (Mavi Kantaron), *Cyclamen coum* Miller var. *Coum* (Yabani siklamen), *Borago officinalis* L. (Hodan), *Veronica chamaedrys* L. (Cancan), *Veronica pectinata* L. var. *Pectinata* (Tarak mavişi), *Parentucellia latifolia* (L.) Caruel. subsp. *latifolia* (Üçdilotu), *Ajuga reptans* L. (Dağ mayası otu), *Juncus inflexus* L. (Sazak), *Anthoxanthum odoratum* L. subsp. *odoratum* (Kokulu çayır otu), *Briza maxima* L. (Kuş yüreği) bitkileri yoğun olarak yer almaktadır (Yarç, 1998).

Topçular-Tatlıpınarmikro havzaları arasında ise; *Ranunculus gracilis* Clarke (Narin Yağcıçeği), *Silene italica* (L.) Pers. (Yuğuş yüreği), *Scleranthus perennis* L. subsp. *dichotomus* (Schur) Stoj. (Çatal Kınavel), *Acer tataricum* L. (Tatar akçaağacı), *Potentilla recta* L. Group B. (Beşparmak otu), *Potentilla holosteum* Scop. (Beş damar otu), *Phleum subulatum* (Savi) Aschers. & Graebn. subsp. *subulatum* (Tel itkuyruğu), *Briza media* L. (Çan çimi) bitkileri yer almaktadır (Yarç, 1998).

Bu koridorlardaki, farklı türlerdeki odunsu ve otsu bitkilerin oluşturduğu renk, biçim, dokunun oluşturduğu kompozisyon çekim gücü oluşturarak, ekoturizmin doğal kaynak değerini güçlendirecektir.

Gerçekleştirme önerileri:

- Proje kapsamında öngörülen tematik rotaların alt ölçekte tasarım kararları (rota uzunluğunun belirlenmesi, rotada yer alacak temel değerlerin ön plana çıkarılması, rotalarda doğa yürüyüşleri, fotosafari, kamp kurma, piknik yapma, kuş gözlemlene, çeşitli hobi etkinliklerinde bulunma (fotoğrafçılık, resim yapma vb.) gibi faaliyetler için uygun alanların belirlenmesi vb. ve ilgili rotaların haritalanması) çerçevesinde uygulanabilirliğinin gerçekleştirilmesi,
- Yerel halkın ilgili rotalarda; ekoturizm faaliyetleri içerisinde etkin rol almasının sağlanması, (Örneğin, yerel halk tarafından üretilen ürünlerin (organik bal, kuskus, tarhana, salça, marmelat vb.) yine bizzat yerel halk tarafından ziyaretçilere çeşitli şekillerde (kendin topla aktiviteleri, yol kenarı tezgâhları, yöresel pazarlar, şenlikler vb.) pazarlamasının yapılması, çiftlik faaliyetlerinin bizzat yerel halk tarafından gelen ziyaretçilere teknik açıdan bilgi ve uygulama, ekoturizm koridorlarının tanıtılmasına yönelik alan kılavuzluğu)
- Üst ölçekte Trakya Bölgesi özelinde geliştirilmiş rotalarla entegrasyonun sağlanması (Çekül (2012) tarafından yapılan "Trakya Birleştirici Güç: Doğa, Su, Kültür Strateji Planı" çerçevesinde öngörülen, *Ergene Havzası Kuzey Koridoru*, Trakya Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan *Lezzet Rotası*, *Doğa Rotası*, *İnanç Rotası* ve *Tarih Rotası* gibi rotalarla entegrasyonu sağlanmalıdır)

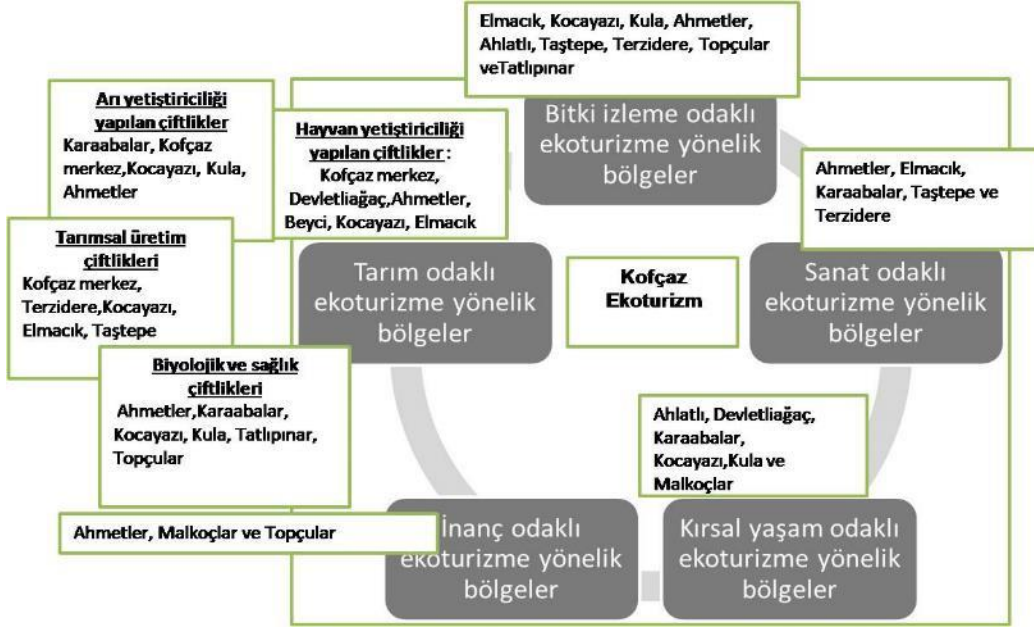
- İlgili rotalarda; bitkisel ve hayvansal ürünlere yönelik yetiştiricilik, ekim, dikim, bakım, doğal bitki dokusunun tanınması, peynir, reçel, marmelat, yoğurt, tarhana yapımı, bal işleme gibi yerel tatların üretimi ile ilgili etkinlikler ile tarihi izler ve arkeolojik değerlere ilişkin keşif gibi faaliyetlerin geliştirilmesi
- Tematik rotalara ilişkin ilgili verilerin envanterlerinin tamamlanarak online platformda bilgi sistemine dahil edilmesi ve akıllı turizm uygulamaları çerçevesinde değerlendirilmesi ve güncelenmesi ("*arkeolojik kültür koridoru*" için; konum, dönem, mevcut durum, fiziksel sağlık ve koruma başlıkları, lezzet koridorları kapsamında; konum, yerel tatlara ilişkin isimler, malzeme listesi ve yapıları, "*bitki izleme koridorları*" için; konum, bitkilere ilişkin familya, Latince-Türkçe isim, yaprak, çiçek, gövde rengi, taç genişliği, uzunluğu, çiçek açma ve meyve verme zamanı, *tarımsal yaşam koridoru* için iş planı, mevsimlik takvimler, zaman çizelgesi, ürün deseni ve aktivitelere ilişkin bilgiler sisteme entegre edilmelidir).
- Tarımsal yaşam koridoru çerçevesinde, öngörülen yerleşimlerde üretilen ayçiçeği, mısır, buğday, fasulye gibi ürünlerin ekim, çiçeklenme, meyve verme zamanı gibi süreçlerin zaman dilimi çerçevesinde ilgili görsellerle desteklenmesi ve katılımcıların bilgilendirilmesininin sağlanması (Tarımsal yaşam koridoru çerçevesinde üretilen ürünlere ilişkin ürün-zaman çizelgesi örneği EK-4'de verilmiştir)
- Çalışma alanında öngörülen bitki izleme koridorlarında yer alan bitkilerin çiçeklenme ve meyve verme zamanlarını belirten, bitkilerin resimlerinin de yer aldığı görsel yönden zenginleştirilmiş takvimler hazırlanmasıdır.

6.2.2 Strateji 2 (Ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgelerinin yaratılması)

Belirli senaryolar çerçevesinde farklı temalara yönelik oluşturulmuş 4 adet bölge belirlenmiştir (Tablo 90). Ana amaç, ekoturizme kaynak teşkil edecek doğal ve sosyo-kültürel değerlerin köy ölçeğinde ele alınmayıp, kırsal yerleşimlerin yer aldığı mikro havzaların birlikte değerlendirildiği kümeler veya bölgeler şeklinde değerlendirilmesidir. Böylelikle; noktasal ölçekte ve belirli bir yere ilişkin alınan kararlar yerine farklı temaların mikro havzalar bütününde entegrasyonunun sağlandığı bir kalkınma yaklaşımı sağlanmış olacaktır (Şekil 82).

Tablo 90. Strateji 2'ye ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 2	Ekoturizme Yönelik Tematik Gelişim Bölgelerinin Yaratılması	Kırklareli Valiliği (Planlama), Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Planlama), Kofçaz Kaymakamlığı (Doğal ve kültürel varlıklara ilişkin envanter oluşturma, bilgilendirme), Kofçaz Belediye Başkanlığı (tanıtım, işbirliği), Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü (envanter ve alan analizi çalışmaları), Kofçaz Orman İşletme Şefliği (ilgili dokümanları sunmak, envanter ve alan analizi çalışmaları), Kofçaz Belediyesi Başkanlığı (doküman, tanıtım, işbirliği), Trakya Kalkınma Ajansı (proje desteği), Üniversite (bilimsel araştırmalar yapmak, ilgili dokümanları sunmak), Yerel halk (dokümanlar sunmak, rehberlik, sunum)	Orta
Amaç	Ekoturizme kaynak teşkil edecek doğal ve sosyo-kültürel değerlerin köy ölçeğinde ele alınmayıp, kırsal yerleşimlerin yer aldığı mikro havzaların birlikte değerlendirildiği kümeler veya bölgeler şeklinde değerlendirilmesidir.		
Faaliyetler		Kaynak Oluşturabilecek Çekicilikler	
	1.Tarım odaklı ekoturizme yönelik bölgelerin saptanması	Bitkisel ürün ve değerler, yerel tatlar, tarımsal üretim deseni, tarımsal faaliyetler, yerel gıda üretim faaliyet ve teknikleri	Orta-Uzun
	2. Bitki izleme odaklı ekoturizme yönelik bölgelerin saptanması	Özgün bitki dokusu, ağaç, ağaçcık, calı ve yerörtücü bitki tür ve çeşitlerinin oluşturduğu kompozisyon, tür çeşitliliği, koruma statülerine sahip bitki varlığı	Orta-Uzun
	3. İnanç odaklı ekoturizme yönelik bölgelerin saptanması	Tarihi süreç içerisinde, sembolik değerleri oluşturan önemli kişiler, olaylar ve/veya mekânlar	Orta-Uzun
	4.Kırsal yaşam odaklı ekoturizme yönelik bölgelerin saptanması	Yerel tatlar, el sanatları gibi yere özgü geleneksel yaşam kültürü	Orta-Uzun
	5. Sanat odaklı ekoturizme yönelik bölgelerin saptanması	Geleneksel müzik, eğlence, halk hikayeleri, masallar gibi geleneksel sanat öğeleri	Orta-Uzun

Şekil 82. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgeleri önerisi

I. Tarım Odaklı Ekoturizme Yönelik Bölgeler

Bu başlık altında tarım odağı çerçevesinde çeşitli çiftliklerin geliştirilmesi öngörülmüştür. Mikro havzalara uygulanacak eko turizm kapsamında farklı temalarda oluşturulacak çiftlikler ziyaretçiler için bir çekim merkezi olacaktır. Bu kapsamda bölgede **hayvan yetiştiriciliği yapılan çiftlikler** (Kofçaz merkez, Devletliagaç, Ahmetler, Beyci, Kocayazı, Elmacık), **arı yetiştiriciliği yapılan çiftlikler** (Karaabalar, Kofçaz merkez, Kocayazı, Kula, Ahmetler), **tarımsal üretim çiftlikleri** (Kofçaz merkez, Terzidere, Kocayazı, Elmacık, Taştepe), **biyolojik ve sağlık çiftlikleri** (Ahmetler, Karaabalar, Kocayazı, Kula, Tatlıpınar, Topçular) örnek olarak geliştirilebilir. Çalışma kapsamında, farklı temalara göre oluşturulacak çiftliklerde; ziyaretçiler inek ve koyun sağımı, çiftlik hayvanlarının beslenmesi, tohum ekimi, fidan, sebze dikimi, arazi hazırlıkları, arazi işleme, bitki hasadı, bal üretimi, peynir, yoğurt, tereyağı yapımı ile mevsimine göre turşu kurma, reçel, marmelat, salça, tarhana, kuskus yapımı gibi işleri gözlemleyebilme imkanı ve kendilerinin bizzat katılımı ile bilgi, beceri ve deneyimlerini artırma imkânı yaratılacaktır. Bununla birlikte, biyolojik ve sağlık çiftlikleri kapsamında; ziyaretçiler için tıbbi, aromatik ve biyolojik kökenli bitkilerin keşfedilmesi, deneyimlenmesi, kekik, adaçayı, böğürtlen, kuşburnu vb. toplanması ve fotoğraflanması gibi katkılar sağlayacaktır. Ziyaretçiler için öngörülen bu deneyimler; Bernardo ve Leatherman, (2009)'ın da belirttiği gibi; eğitsel (inek ve koyun sağımı, çiftlik hayvanlarının beslenmesi, bitki hasadı, arazi işleme, tohum ekimi, bal üretimi, peynir, yoğurt, tereyağı yapımı ile mevsimine göre turşu kurma, reçel, salça, tarhana, kuskus yapımı), eğlence (hasat festivalleri ya da

şenlikleri), ağırlama hizmetleri (çiftlikte kalma, tur rehberliği), çiftlikte doğrudan satışlar (kendin topla faaliyetleri, yol kenarı stantları) anlamında katkılar sağlayacaktır.

II. Bitki İzleme Odaklı Ekoturizme Yönelik Bölgeler

Çalışma alanı; orman içi ve orman kenarı köy statüsünde yer alan yerleşimlerden oluşmaktadır. Orman alanlarında; kayın, meşe, gürgen gibi ağaçlar yer almaktadır. Mürver, karaçalı, böğürtlen türleri de onlara eşlik etmektedir. Bununla birlikte, IUCN kriterleri kapsamında değerlendirilen özgün türler ile renk, form, ölçü (anıt ağacı), doku gibi özellikleri ile görsel yönden etkili pek çok bitki türleri bulunmaktadır. Bu durum, çalışma alanının yılın belirli dönem ve mevsimlerinde görsel yönden bir kompozisyon oluşturmasında etken olmuştur. Bununla birlikte; orman alt tabakasında kekik, böğürtlen, kantaron, ateş dikeni, böğürtlen, karanfil, mürver, papatya, kuşburnu gibi odun, kabuk, meyve, çiçek, yaprakları, soğanları ile ekonomik değer taşıyabilecek farklı türler bulunmaktadır. Bu türler fonksiyonel ve estetik özellikleri ile birlikte farklı mevsimlerde kırsal alanlarda ilgi çekici manzaralar oluşturmaktadır. Bu tür alanların bitki izleme odaklı bölgeler olarak değerlendirilmesi yerel kalkınmaya katkı sağlayacak olup, ziyaretçiler için de bulunduğu yere ait bitkisel değerleri öğrenme ve keşif gibi deneyim sağlamasına olanak tanıyacaktır. Aynı zamanda kaynakların etkin kullanımı ve sürdürülebilirliği anlamında da katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda, Elmacı, Kocayazı, Kula, Ahmetler, Ahlatlı, Taştepe, Terzidere, Topçular ve Tatlıpınar yerleşimlerine ilişkin mikro havzalar bitki izleme odaklı tematik gelişim bölgeleri olarak değerlendirilebilir.

III. İnanç Odaklı Ekoturizme Yönelik Bölgeler

Bu başlık altında; inanç turizmi çerçevesinde değerlendirilebilecek yerleşimler ele alınmıştır. Ahmetler, Malkoçlar ve Topçular bu kapsamda ele alınacak yerleşimlerdir. Önerilen bu kırsal yerleşimlerde; Gül baba, Höyük baba, Topçu baba ve Mercan baba türbeleri bulunmaktadır. Bu türbeleri ziyaret eden Alevi ve Bektaşî inancına sahip kişiler, dualar etmekte ve dilekler dilemektedirler. Geliştirilen mikro havzaların etkin ögesi sembolik değerleri oluşturan önemli kişiler, olaylar veya mekânlardır. İlgili tema; mevcut-potansiyel yöresel ürün, tat ve ritüellerle de güçlendirilerek gelen ziyaretçiler için deneyim sağlayacak çekicilikler oluşturacaktır.

IV. Kırsal Yaşam Odaklı Ekoturizme Yönelik Bölgeler

Bu başlık altında; yerel tatlar, el sanatları gibi yere özgü geleneksel yaşam kültürüne sahip mikro havzalar değerlendirmeye alınmıştır. Amaç, öngörülen bölgelerde, yerel karakteristiğin algılanmasını sağlamak, özgün değerleri canlandırmak ve tanıtmaktır. Ahlatlı, Devletli ağaç, Karaabalar, Kocayazı, Kula ve Malkoçlar yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar bu

kapsamda değerlendirilebilir. Ahlatlı ve Karaabalar Alevi-Bektaşî ve Devletliâğaç da Türkmen kültürünü koruyan yerleşimlerdir. Kocayazı (Pomak köyü) ve Malkoçlar yerel el sanatları potansiyeli olan yerleşimlerdir. Öyle ki, Kocayazı, Şayak dokumaları, Malkoçlar, çul ve çuldar dokumalarının gözlemlendiği yerleşimlerdir. Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda, el sanatları üretim ve uygulama köylerinin yaygınlaştırılması önerilmiştir. Bu durum ilgili öneriyi destekler niteliktedir. Kula ise, geleneksel sivil mimari doku potansiyeline sahip bir Pomak köyüdür.

V. Sanat Odaklı Ekoturizme Yönelik Bölgeler

Bu başlık altında; geleneksel müzik, eğlence, halk hikayeleri, masallar gibi geleneksel sanat öğeleri kapsamında değerlendirilmeye alınabilecek mikro havzalar değerlendirmeye alınmıştır. Amaç, somut olmayan kültürel miras unsurlarının kırsal kalkınma temelinde ekoturizm faaliyetlerine yönelik olarak algılanmasını sağlamak, canlandırmak ve tanıtmaktır. Bu kapsamda; Ahmetler, Elmacık, Karaabalar, Taştepe ve Terzidere yerleşimlerinin yer aldığı mikro havzalar bu kapsamda değerlendirilebilir. Öyle ki; Ahmetler, Karaabalar ve Terzidere Bektaşî geleneğine bağlı Amuca kabilesinden oluşmaktadır. Engin ve Çakır (2013)'e göre; Amuca toplumunda; sofrâ erkânı, deve oynatma, hıdırrellez, gelin pidesi, ad koyma gibi önemli zamanlarda çörek kesme geleneği gibi eğlenceler yapılmaktadır. Gezici bir derviş olan Halk Edebiyat ozanı Hayrani 19. Yüzyılda Karaabalar'da, yerel halk müziği sanatçısı Hasan ÖZTÜRK de Terzidere'de yetişmiştir (Kurtulmuş, 2010; Çakır, 2013). Elmacık yerleşimi Gal, Taştepe ise Boşnak topluluğundan oluşmaktadır.

Gerçekleştirme önerileri:

- Belirli senaryolar çerçevesinde farklı temalara yönelik oluşturulmuş ekoturizm gelişim bölgelerinde çekicilikleri oluşturan potansiyelin canlandırılması için; merkezi ve yerel yönetim, turizm tur operatörleri, üniversite, kalkınma ajansı, sivil toplum örgütleri ile koordinasyonun sağlanması ve ilgili konularda destek sağlanması,
- Tarım odaklı ekoturizme yönelik saptanan bölgeler için önerilen çiftliklerin, ulusal ve/veya uluslararası girişimlerle kapsamındaki ağlar çerçevesine dahil edilmesi (Bu kapsamda, Ülkemizde Buğday Derneği'nin başlattığı; UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) ve GEF (Küresel Çevre Fonu)-SGP (Küçük Destekleme Programı) desteğinde 2003 yılında başlatılan TaTuTa (<http://www.bugday.org/portal/projeler.php?pid=41>) programı içine dahil edilmesi sağlanabilir)
- Ekoturizm gelişim bölgelerine yönelik içerik ve faaliyet planlarının planlanması,

- Yerel halkın ilgili gelişmeleri sahiplenmesi, fikir sahibi olması ve faaliyet alanlarına yönelik bilgi sahibi olmasına yönelik eğitim programları düzenlenmesi ve yerel halkın girişimcilik konusunda desteklenmesi,
- Ziyaretçilere yönelik el sanatları, tarımsal üretim yöntemleri, yerel tatların yapımı, tohum ekimi ve meyve-sebze dikim teknikleri vb. gibi tarımsal, yerel kültür ve mutfak odaklı atölye olanaklarının planlanması,
- İlgili mikro havzalarda ulaşım ve altyapı sistemlerin geliştirilmesi,
- Ekoturizm gelişim bölgelerinde üretilen ürünlerin ve ekoturizm faaliyet alanlarına yönelik kapasitesinin artırılması için kooperatif, üretici birlikleri ve diğer çiftçi örgütlerinin desteklenmesi,
- Tarımsal ürün, çiftlik ürünü, yerel el sanatları, ritüeller gibi farklı değerlerin, festival, şenlik gibi etkinlikler çerçevesinde tanınırlığının artırılması,
- Yerel ürün ve tatların satış ve pazarlama olanaklarının artırılması ve ekoturizm amaçlı kullanımının sağlanması için köy pazarlarının, yol kenarı standlarının ve satış birimlerinin geliştirilmesi,
- Tematik gelişim bölgelerine ilişkin ilgili verilerin envanterlerinin tamamlanarak online platformda bilgi sistemine dahil edilmesi ve akıllı turizm uygulamaları çerçevesinde değerlendirilmesi ve güncelenmesidir.

6.2.3 Strateji 3 (Ekoturizm imajının yaratılması)

Araştırma kapsamında yapılan Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı, yerel halkla yapılan görüşmeler ve literatür verileri sonucunda; çalışma alanının ekoturizm anlamında tanınırlığının oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Oysa ki üst ölçek planlarda, ekoturizm gelişim bölgesi olarak öngörülen bir alan olarak öngörülmüş, ancak uygulamaya aktarılamamıştır. Bu durum, çalışma alanının yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde, tanınabilirliğini sağlayacak güçlü bir imajın oluşturulmasını gerektirmiştir. Ekoturizm planlama çalışmalarında alana ilişkin güçlü bir imajın geliştirilmesi oldukça önemlidir. Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planında da; turizm gelişiminin sürdürülebilir kılınması için; uluslararası ve ulusal pazarlarda net bir imajın oluşturulmasının önemli olduğundan bahsedilmiştir. Bununla birlikte Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda ise destinasyon bazında tanıtım, imaj oluşturma veya yenileme faaliyetlerinin sürdürülmemesi sorun olarak saptanmış ve imaj oluşumunun desteklenmesine ilişkin hedefler belirlenmiştir. Öyle ki; turizm imajı; rekabet üstünlüklerinin ortaya konması ile ziyaretçilerin tercih ve memnuniyet düzeylerini etkileyen bir durumdur. Bu anlamda, çalışma alanının ekoturizm imajının yaratılmasına yönelik faaliyetler saptanmış ve gerçekleştirme önerileri geliştirilmiştir.

Gerçekleşme Önerileri

Alanın sahip olduğu unutulmuş ya da mevcut kültürel ve doğal özgün değerler, imaj yaratımına son derece uygundur. İmaj yaratılmasında kullanılabilecek değerler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Mikro havzalar çerçevesinde, göçmen kültürü, mübadele kültürü, Pomak, Gacal, Boşnak ve Bektaşilerden oluşan sosyal yapı çeşitliliğinin ekoturizmde aktif olarak değerlendirilmesi,
- Geleneksel türküler, maniler, hikayeler, ritüeller gibi somut olmayan kültürel mirasın ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilmesi,
- Geleneksel yöntemlerle üretilen arıcılık ve balüretimimin yaygınlaştırılması,
- Şavak dokumaları, çim-çultar-çimdik dokumaları ve sap örmeciliğinin canlandırılması,
- Saz bitkisinin veya çavdar bitkisinin saplarından oluşan yüksek kırma çatılı sivil mimari örneklerinin devamlılığının sağlanması, (Şekil 83)

Şekil 83. Kula kırsal yerleşiminde kaybolmaya yüz tutmuş sivil mimari örneği (<https://twitter.com/TrakyaDergi/...>)

- Topçu baba, Gül baba gibi önemli kişi ve olaylara yönelik, bal, ceviz, fasülye gibi ürünlere yönelik, şayak dokumaları gibi geleneksel el sanatlarına yönelik tarihi, tarımsal ve yerel değerlerin festival ve şenlik çerçevesinde tanınırlığının artırılması. Bununla birlikte, bitkisel ve hayvansal üretime yönelik çiftlikler, arkeolojik eserlerin bulunduğu bölgeler, bitki izleme alanları ve/veya özgün dokunun korunduğu kırsal yerleşimlere yönelik olarak; okul turları, tarımla ilgili kurum gezileri, bahçe turları,

tarımsal sergiler ve ürün tanıma programları çerçevesinde ziyaretlerin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

- Yere özgün tarımsal, tarihi, sosyal, yerel ve doğal değerlerin, tanıtım broşürü, CD, harita, logo, kitapçık gibi basılı olarak ve online platformda da bilgi sistemi dahilinde sunumunun yapılması (yerel türküler, hikayeler, masallar, el işi ürün ve dokuma desenleri, yerel tat ve ürünleri tanıtım kampanyalarında temel çekicilik olarak kullanılabilir. Tarımsal ürün (ayçiçeği, buğday, fasulye, ceviz), tıbbi-aromatik bitkiler ile çiçekleri, meyveleri ve yaprakları ile gösterişli bitkilere ilişkin mevsimlik ve yıllık takvimler hazırlanması (EK-4) ve güncellenmesi de ekoturizm imajını güçlendirecektir. Bununla birlikte yöreye özgü hikâyeler, şenlikler ve geleneksel yaşam; sinema dizi film ve reklamlarda kullanılma imkanlarının geliştirilmesi ve Kofçaz kırsal yerleşimlerinin sinema ve veya dizi çekimleri için mekan oluşturulması desteklenmelidir). Öyle ki Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda imaj oluşumun desteklenmesine ilişkin öngörüler çerçevesinde yerli ve yabancı film, belgesel, dizi çekimi taleplerinin tanıtıma katkısının önemine değinilerek, bu yönde girişimlerin desteklenmesi gerekliliği vurgulanmıştır.
- Şayak dokumaları, geleneksel yöntemlerle üretilen meşe balı gibi değerlerin coğrafi işaret almasına yönelik girişimlerin desteklenmesi,
- Ekoturizme yönelik Bulgaristan ile sınır ötesi işbirliği çerçevesinde projelerin gerçekleştirilmesi,
- Trakya Bölgesi özelinde (örn.Yıldız Dağları, Istranca Dağları) gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerine yönelik tur programlarına, çalışma alanının da rekabet edilebilirlik çerçevesinde üstün ve ayrıcalıklı değerleri ile birlikte dahil edilmesi,
- Kaymakamlık ve yerel yönetim işbirliği çerçevesinde, ekoturizm kapsamında yerel tatlar, el sanatları ve mutfak kültürüne yönelik yarışmaların düzenlenmesi

“Ekoturizm imajının yaratılması”stratejisine ilişkin öneri eylem planı Tablo 91’da verilmiştir.

Tablo 91.Strateji 3'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 3	Ekoturizm İmajının Yaratılması	Kırklareli Valiliği (Planlama, koordinasyon), Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Planlama, tanıtım), Kofçaz Kaymakamlığı (Doğal ve kültürel varlıklara ilişkin envanter oluşturma, bilgilendirme), Kofçaz Belediye Başkanlığı (tanıtım, finansman desteği, işbirliği), Kofçaz Orman İşletme Şefliği (İmaj yaratılmasını sağlayacak dokümanlar sunmak), Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü (Envanter, ürün oluşturma, ürün çeşitlendirme ve geliştirmeye yönelik teşvik), Trakya Kalkınma Ajansı (Tanıtım, finansman desteği), Üniversite (Bilimsel araştırmalar yapmak), Özel Sektör (Tanıtım, ürün oluşturma, ürün çeşitlendirme ve geliştirme, pazarlama ve hizmet sunumu), Sivil toplum kuruluşları (tanıtım, işbirliği), Muhtarlıklar (hoş görü ve konuk severliği sergilemek, somut olmayan kültürel miras değerleri ile ilgili bilgi vermek)	Orta
Amaç	Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin mikro havzaların yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde, tanınabilirliğini sağlayacak tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine başlanması ve güçlü bir imaj oluşumunun gerçekleştirilmesi		
		Kaynak Oluşturabilecek Çekicilikler	
Faaliyetler	1. Sosyal yapı çeşitliliğinin ekoturizmde aktif olarak değerlendirilmesi	Göçler ve mübadeleler sonucu, Pomak, Gacal, Boşnak ve Bektaşî kültürü	Orta
	2. Somut olmayan kültürel mirasın ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde değerlendirilmesi	Geleneksel türküler, maniler, hikayeler, ritüeller	Orta
	3. Geleneksel yöntemlerle üretilen üretimimin yaygınlaştırılması	Arıcılık ve bal	Orta
	4.Yerel el sanatlarının canlandırılması	Şavak dokumaları, çim-çultar-çimdik dokumaları,sap örmeciliği	Orta
	5.Geleneksel sivil mimari yapı devamlılığının sağlanması	Saz bitkisinin veya çavdar bitkisinin saplarından oluşan yüksek kırma çatılı sivil mimari örnekleri	Orta-uzun
	6. Tarihi, tarımsal ve yerel değerlerin festival ve şenlik çerçevesinde tanınırlığının artırılması	Topçu baba, Gül baba gibi önemli kişi ve olaylara yönelik, bal, ceviz, fasülye gibi ürünlere yönelik, şayak dokumaları gibi el sanatlarına yönelik tarihi, tarımsal ve yerel değerler	Kısa
	7. Ekoturizme yönelik Bulgaristan ile sınır ötesi işbirliği çerçevesinde projelerin gerçekleştirilmesi	Tarımsal üretim deseni, bitki çeşitliliği, çiftlik aktiviteleri, tarımsal aktiviteler	Kısa
8. Trakya Bölgesi özelinde ekoturizm faaliyetlerine yönelik tur programlarına, çalışma alanın da rekabet edilebilirlik çerçevesinde üstün ve ayrıcalıklı değerleri ile birlikte dahil edilmesi	Doğal, tarihsel, sosyal, kültürel değerler	Orta	
9. Kaymakamlık ve yerel yönetim işbirliği çerçevesinde, ekoturizm kapsamında yönelik yarışmaların düzenlenmesi	Yerel tatlar (meşe balı, kireçte kabak tatlısı, kaçamak), el sanatları (Şayak dokumaları) ve mutfak kültürü	Kısa-orta	

6.2.4 Strateji 4 (Kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi)

Kırsal yerleşimlere özgü, ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi, kırsal kalkınmada anahtar rol oynayacaktır. Keza kırsal yerleşimlerde yerel el sanatları, geleneksel arıcılık ve bal üretimi, tıbbi-aromatik bitki çeşitliliği, dere ve orman ekosistemlerindeki biyolojik çeşitlilik, arkeolojik miras değeri, geleneksel sivil mimari yapı ve yerel tat ve mutfak kültürü gibi kaybolmaya yüz tutmuş, sınırlı şekilde yapılan ya da devam eden faaliyetlerin ekoturizmde araç olarak kullanılması ekonomik potansiyelin harekete geçirilmesini sağlayacaktır. Bu kapsamda "Kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi" stratejisine ilişkin öneri eylem planı Tablo 92'de verilmiştir.

Gerçekleştirme önerileri:

- Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve üretim, sunum, pazarlama olanaklarına ilişkin eğitimler verilmesi,
- Geleneksel arıcılık ile bal üretiminin yaygınlaştırılması ve ilgili eğitimlerle arıcılığa bağlı ürün çeşitliliğinin teşvik edilmesi,
- Bitkisel ürünlerin tarım fuarları, şenlikler, kermesler, yarışmalar gibi etkinliklerle pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve tanıtımının sağlanması
- Hayvansal üretime yönelik; süt sağımı, hayvan besleme, bitkisel üretime yönelik; tohum ekimi, sebze fidesi dikimi, ürün hasadı gibi faaliyetlerin; ziyaretçilere çiftlikte yaşam konsepti çerçevesinde; eğitici ve eğlendirici aktiviteler şeklinde sunulması,
- Kırsal yerleşimlerde kadınların da ekoturizm faaliyetleri içerisinde lider konumda yer almalarının sağlanması, (Kadınlar tarafından yapılan dantel, oya, çetrik, iğne oyası gibi mevcutta yapılan el ürünlerinin yanı sıra ağaç işçiliğine dayalı olarak, hasır örücülüğü, sepet yapımı, tahta kaşık vb. yapımı gibi alternatif el sanatlarının geliştirilmesi).
- Konaklamalı etkinlikler için bitkisel ve hayvansal üretim ile ormancılıktan elde edilen ürünlerin kullanılması, (Köy kahvaltılarında sunulmak üzere yerel halk tarafından üretilen, organik bal, peynir, tereyağı, yoğurt, kuşburnu, ahlat, böğürtlen ve ceviz reçeli yapımı özendirilmelidir)
- Bitkisel, hayvansal kökenli ürünler ile orman alanlarında bulunan ve üretilen bitkilerin sunum ve satış olanaklarının artırılması, (Bunun için ilgili ürünlere yönelik atölye, yeme-içme mekanları, satış birimleri, yöresel pazarlar, yol kenarı standları ile aynı zamanda online platformda pazarlanması gerçekleştirilmelidir. Sunulan ürünlere yönelik markalaşmanın sağlanması da bu nokta da önemli olacaktır)

Tablo 92. Strateji 4'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 4	Kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesi	Kırklareli Valiliği (eğitim programlarına destek, markalaştırılmasının sağlanması), Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü (ilgili dokümanları sunmak), Kofçaz Orman İşletme Şefliği (ilgili doküman temini), Trakya Kalkınma Ajansı (Pazar analizlerinin yapılması), Üniversite (Bilimsel araştırmalar yapmak, ilgili dokümanları sunmak), Özel Sektör (Ürün oluşturma, ürün çeşitlendirme ve geliştirme, pazarlama ve hizmet sunumu), Yerel halk (geleneksel üretim faaliyetlerinin devamı ve aynı zamanda geliştirilmesi, hoş görü ve konuk severliği sergilemek)	Orta-Uzun
Amaç	Kofçaz kırsal yerleşimlerine ilişkin mikro havzalarda kaybolmaya yüz tutmuş, sınırlı şekilde yapılan ya da devam eden faaliyetlerin ekoturizmde araç olarak kullanılması ekonomik potansiyelin harekete geçirilmesini sağlamak		
		Kaynak Oluşturabilecek Çekicilikler	
Faaliyetler	1. Tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve üretim, sunum, pazarlama olanaklarına ilişkin eğitimler verilmesi	Tıbbi ve aromatik bitki potansiyeli (Kocayazı, Kula, Ahlatlı, Ahmetler, Tatlıpınar, Topçular)	Orta
	2. Geleneksel arıcılık ile bal üretiminin yaygınlaştırılması ve ilgili eğitimlerle arıcılığa bağlı ürün çeşitliliğinin teşvik edilmesi	Arıcılık potansiyeli (Kofçaz merkez, Karaabalar, Kocayazı, Kula, Tatlıpınar, Beyci)	Orta-Uzun
	3. Bitkisel ürünlerin tarım fuarları, şenlikler, yarışmalar gibi etkinliklerle pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve tanıtımının sağlanması	Ayçiçeği, Buğday, Fasulye, Ceviz (Elmacık, Devletliağaç, Ahmetler, Ahlatlı, Terzidere, Malkoçlar)	Kısa-Orta
	4. Hayvansal üretime yönelik; süt sağımı, hayvan besleme, bitkisel üretime yönelik; tohum ekimi, sebze fidesi dikimi, ürün hasadı gibi faaliyetlerin; ziyaretçilere çiftlikte yaşam konsepti çerçevesinde; eğitici ve eğlendirici aktiviteler şeklinde sunulması.	Büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı potansiyeli (Devletliağaç, Terzidere, Kofçaz merkez, Kocayazı, Taştepe, Elmacık, Kula)	Orta-Uzun
	5. Kırsal yerleşimlerde kadınların da ekoturizm faaliyetleri içerisinde lider konumda yer almalarının sağlanması.	Dantel, oya, çetrik, iğne oyası gibi mevcutta yapılan el ürünlerinin yanı sıra ağaç işçiliğine dayalı yerel el sanatı potansiyeli (Kula, Kocayazı, Taştepe, Tatlıpınar, Malkoçlar, Devletliağaç)	Orta-Uzun
	6. Konaklamalı etkinlikler için bitkisel ve hayvansal üretim ile ormancılıktan elde edilen ürünlerin kullanılması	Yerel ürün ve tatlar (Organik bal, peynir, tereyağı, yoğurt, kuşburnu, ahlat, böğürtlen ve ceviz reçeli) (Kofçaz merkez, Karaabalar, Kocayazı, Kula, Tatlıpınar, Beyci, Devletliağaç, Terzidere, Taştepe, Elmacık)	Uzun
	7. Bitkisel, hayvansal kökenli ürünler ile orman alanlarında bulunan ve üretilen bitkilerin sunum ve satış olanaklarının artırılması	Ayçiçeği, buğday, fasulye, ceviz, bal, peynir, reçeli, marmelat (Ahmetler, Ahlatlı, Malkoçlar, Devletliağaç, Terzidere, Kocayazı, Kula)	Orta-Uzun

Yöredeki her bir köy için farklı bir ürün ya da eserin ön plana çıkarılarak tanıtımının yapılması ve markalaştırılması da ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve yerel kalkınmanın sağlanması anlamında önemli olacaktır. Örneğin, bir köyde diğer bir köyde geleneksel ev mimarisi (Kula), diğer bir köyde demirden ürünleri (Terzidere, Devletli ağaç), diğer bir köyde dericilik ve bal (Karaabalar, Kula), başka bir köyde organik tarım ürünleri (Malkoçlar), yerel el sanatları (Kocayazı, Malkoçlar) gibi yöresel ürünler ön plana çıkarılabilir.

6.2.5 Strateji 5 (Yerel halkın ekoturizmde lider konumda yer alması ve turizme yönelik farkındalığın geliştirilmesi)

Kırsal kalkınma ve ekoturizmde yerel halk en önemli paydaş grubunu oluşturmaktadır. Öyle ki Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Rapor'unda; BM tarafından benimsenen kırsal kalkınma yaklaşımlarının, kırsal yöredeki kalkınma sorunlarının bütüncül bir yaklaşımla yerel halk ile birlikte oluşturulması ve uygulanması olduğundan söz edilmiştir (Anonim, 2018a). Bununla birlikte, Onuncu Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda turizmin zayıf yönleri arasında yerel halk ve yetkililerin, sürdürülebilir turizm kapsamında, karar mekanizmalarına yeterince katılmadığı belirtilmiştir. Bunun sonucu olarak, yerel halkı turizm ile bütünleştiren bir yaklaşım benimsenmiştir (Anonim, 2014a). Kırsal kalkınma ve ekoturizm tanımlarının ortak paydasında da yerel halk ve katılımçılık yer almaktadır. Keza yerel halk, ekoturizme yönelik olarak sunum, pazarlama, hizmet, rehberlik, üretim gibi pek çok alanda başat rol oynar. Dolayısıyla da ekoturizm planlama çalışmalarında, yerel halkın lider konumda yer alması, rollerinin tanımlanması oldukça önemlidir. Bu noktada etkin bir ekoturizm planlamasının yapılabilmesinde, yerel halkın ekoturizm konusunda bilinçlenmesi, konuyu benimsemesi ve sunum, pazarlama, hizmet, rehberlik, üretim gibi pek çok alanda eğitim programlarına dahil edilmesi etkili olacaktır. Böylelikle, çalışma kapsamında, "yerel halkın ekoturizmde lider konumda yer alması ve turizme yönelik farkındalığın geliştirilmesi" stratejisi geliştirilmiştir (Tablo 93). Bu kapsamda; ekoturizm, koruma, etkili diyalog, sunum, hizmet kalitesi, bitkisel ve hayvansal üretim teknikleri, el sanatları, girişimcilik konularına yönelik eğitim temel kurguları çerçevesinde öneriler geliştirilmiştir. Avrupa Ekoturizm Standartları Türkiye Uygulama Rehberi (2018) çerçevesinde; bir ekoturizm işletmecisinin kaliteli hizmet hedefinin, yalnızca iyi bilgilendirilmiş ve eğitilmiş personelle gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir. Bu ilke proje çalışmasındaki stratejiyi destekler niteliktedir.

Gerçekleştirme önerileri:

- İlgili paydaşların katılımı ile eğitim programları kapsamında yerel halkın ekoturizme yönelik farkındalık ve algı düzeyi tespit edilmelidir. Bu amaçla; öncelikle yöre halkına

ekoturizmin önemi, amacı, kapsamı ve ekoturizmin gerçekleştirildiği alanın doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri hakkında ilgili paydaşlar tarafından eğitimler verilmelidir. İlgili eğitimler; Kaymakamlık ve Belediye Başkanlığı tarafından koordineli bir biçimde organize edilerek, konunun uzmanlarınca belirli programlar dahilinde süreklilik dahilinde verilmelidir. Bu eğitimler, yerel halkın hem ekoturizm hem de alan hakkında bilgi edinmesini sağlayarak, eko-turizme yönelik algı ve tutumun belirlenmesinde etkili olacaktır.

- Trakya Kalkınma Ajansı, Valilik, Belediye ve Üniversiteler (Kırklareli, Tekirdağ Namık Kemal, Trakya) aracılığı ile farklı doğa eğitim projeleri aracılığı ile biyoçeşitlilik ve tarihi-arkeolojik değerlerin korunmasına yönelik eğitimler verilmelidir. Bu eğitimler, kaynakların etkin kullanımı, özgün-nadir ya da tükenme tehdidi altında bulunan türler ve tarihi-arkeolojik eserlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında etken olacaktır. Aynı zamanda ilgili eğitimleri alan ve alanı iyi tanıyan yerel halktan seçilen kişilerin ekoturizm amaçlı olarak geliştirilen rota ve bölgelerde klavuz yada rehber olarak görev alma imkanı sağlayacaktır.
- Özellikle, köy evlerinde konaklama durumunda; ziyaretçilerle iletişim, karşılama, yöresel tatların sunumu, hizmet kalitesi gibi konularda yapılabilecek eğitimler de ekoturizmin gelişimine katkı sağlayacaktır.
- Ekoturizmin gelişimine yönelik öngörülen, tarımsal yaşam koridorları ile tarım odaklı ekoturizm bölgeleri olarak öngörülen mikro havzalarda yaşayan yerel halka yönelik; toprak işleme yöntemleri, tarımsal üretim teknikleri (yetiştiricilik, ekim, dikim, bakım), gübre ve kimyasal ilaç kullanımı, tarımsal örgütlenme, organik ve ekolojik tarım, tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi, satış, sunum ve pazarlama konusunda eğitim çalışmaları düzenlenmelidir. İlgili eğitimler, yöresel ürün geliştirme ve pazarlama kapasitelerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Öyle ki Onbirinci Kalkınma Planı çerçevesinde; aile işletmelerine yönelik çiftçi eğitimi ve tarım danışmanlığı konularındaki faaliyetlerin güçlendirilmesi (Anonim, 2019a) hedeflenmiştir.
- Mevcut/ potansiyel yerel el sanatlarının canlandırılması ve ekoturizmde sunulması amacıyla, halk eğitim merkezleri tarafından yöre kadınlarına yönelik eğitim çalışmaları düzenlenmelidir. İlgili eğitimler, mesleki ve bireysel yetenekleri de geliştirecektir.
- Girişimcilik ve kendi işini kurma-işletme konularında eğitim çalışmaları düzenlenmelidir. Eğitim programları ile birlikte, özellikle, ilgili alanlarda ekoturizme yönelik girişimler için lider kişilerin çıkması ve seçilmesi, konuyu benimsemesi ve başarılı olması halinde, bu hareketlilik, diğer kişilerce de benimsenecektir.

Tablo 93. Strateji 5'e ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 5	Yerel Halkın Ekoturizmde Lider Konumda Yer Alması ve Turizme Yönelik Farkındalığın Geliştirilmesi	Koçgaz Kaymakamlığı (koordinasyon, işbirliği), Koçgaz Belediye Başkanlığı (koordinasyon, işbirliği, eğitim programlarına destek), Kırklareli Tarım ve Ormancılık İlçe Müdürlüğü (İlgili doküman temini, tarımsal uygulama-satış ve pazarlama odaklı ve farkındalık eğitimlerine destek), Koçgaz Orman İşletme Şefliği (İlgili doküman temini, farkındalık eğitimlerine destek), Trakya Kalkınma Ajansı (proje ve finansal destek), Koçgaz Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü (farkındalık, girişimcilik, pazarlama, üretim, sunum vb. konularda mesleki ve bireysel eğitim), Üniversite (Eğitim çalışmalarına yönelik ilgili dokümanları sunmak, ilgili uzmanlar tarafından koruma- tarımsal uygulama-satış ve pazarlama odaklı, yerel rehberlik, iletişim, karşılama, yöresel tatların sunumu, hizmet kalitesine yönelik eğitim programları düzenlemek)	Kısa-orta
Amaç	Yerel halka yönelik olarak; ekoturizm, koruma, etkili diyalog, sunum, hizmet kalitesi, bitkisel ve hayvansal üretim teknikleri, el sanatları ve girişimcilik konularında farkındalık yaratılması, rollerin tanımlanması ve eko-turizme yönelik algı ve tutumun geliştirilmesidir.		
Faaliyetler	1.Yöre halkına yönelik ekoturizmin önemi, amacı, kapsamı, ekoturizmin gerçekleştirildiği alanın doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri hakkında ilgili paydaşlar tarafından eğitimler verilmesi		Kısa
	2. Farklı doğa eğitim projeleri aracılığı ile biyoçeşitlilik ve tarihi-arkeolojik değerlerin korunmasına yönelik eğitimler verilmesi		Kısa
	3. Ziyaretçilerle iletişim, karşılama, yöresel tatların sunumu, hizmet kalitesi gibi konularda eğitimler verilmesi		Kısa-Orta
	4. Toprak işleme yöntemleri, tarımsal üretim teknikleri (yetiştiricilik, ekim, dikim, bakım), gübre ve kimyasal ilaç kullanımı, tarımsal örgütlenme, organik ve ekolojik tarım, tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi, satış, sunum ve pazarlama konularında eğitimler verilmesi		Kısa-orta
	5. Mevcut/ potansiyel yerel el sanatlarının canlandırılması ve ekoturizmde sunulması amacıyla, halk eğitim merkezleri tarafından yöre kadınlarına yönelik eğitim verilmesi		Kısa-Orta
	6.Girişimcilik ve kendi işini kurma-işletme konularında eğitim verilmesi		Kısa

6.2.6 Strateji 6 (Ekoturizme yönelik paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi)

Kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlama çalışmalarında; kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, kaynakların etkin kullanımı, paydaşlar arasında güçlü bir diyalogun sağlanması ve sürdürülebilir bir ekoturizm gelişiminde; ilgili paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi oldukça önemlidir. Öyle ki "Aksaray Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Eko Turizm Eylem Planı 2013-2023 (2013)'de kırsal kalkınmanın, hem eğitim hem de örgütlenme işi, Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda ise; kırsal kalkınmanın temelini çiftçi örgütlenmesi (Anonim, 2018a) olduğu vurgulanmıştır. Bu kapsamda, paydaşlar arasında etkili bir koordinasyon ve işbirliği ağı kurulmadığı durumlarda, sürdürülebilir bir kırsal kalkınmadan söz etmek doğru olmayacaktır. Onbirinci Kalkınma Planı (2019), kırsal kalkınma destekleri kapsamında aile işletmeleri ile küçük ve orta ölçekli üreticilerin üretim ve finansal yapısını güçlendirmek ve ölçek ekonomilerinden faydalanılmasını sağlamak üzere örgütlenmelerinin teşvik edilerek, üretici örgütlerinin sosyal dayanışma, işbirliği, eğitim ve finansman konularında öncü kurumlar olması hedeflenmiştir. Bununla birlikte kırsal kalkınmada, sivil toplum-kamu-özel sektör işbirliğinin artırılması vurgulanmıştır. AB düzeyinde kırsal kalkınma destekleme uygulamalarında da paydaşlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğine vurgu yapılmıştır. Belirtilen bu yaklaşımlar, projede geliştirilen öneriyi destekler niteliktedir. Bu anlamda, çalışma kapsamında "**Ekoturizme yönelik paydaşlar arasında işbirliği düzeyinin ve örgütlenme olanaklarının artırılması**" stratejisi geliştirilmiştir (Tablo 94).

Gerçekleştirme önerileri:

- Ekoturizm planlama çalışmalarında, etkili olabilecek ilgili paydaş gruplarının görev ve sorumlulukları tanımlanmalıdır. Ekoturizmle ilgili olarak; tanıtım, üretim, pazarlama, finansman, örgütlenme ve insan kaynakları eğitimi, doğal, tarihsel, yerel, sosyal değerlerin korunması ve yönetim vb. alanlarda etkin bir gelişim için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, paydaşların katılımının sağlanması ile görev ve sorumluluklarının belirlenmesi oldukça önemlidir. Öyle ki; paydaş, organizasyonun hedeflenen başarı sürecini etkileyen veya etkilenen birey ya da gruplar olarak tanımlanmıştır (Freeman, 1984; Scholl, 2001; Dönmez, 2008; Freeman vd., 2010). Bu kapsamda ekoturizm gelişiminden etkilenecek ve/veya ekoturizm gelişimini etkileyen birçok kurum-kuruluş bulunmaktadır.

Tablo 94.Strateji 6'ya ilişkin ekoturizm gelişim stratejileri kapsamında hedeflenen faaliyetler ve sorumlu kurum/kuruluşlar

Strateji No	Ekoturizm Gelişim Stratejileri	Sorumlu Kuruluşlar	Süre
Strateji 6	Ekoturizme yönelik paydaşlar arasında işbirliği düzeyinin ve örgütlenme olanaklarının artırılması	Kırklareli Valiliği, Kofçaz Kaymakamlığı (Koordinatör kurum, İl ve ilçe turizm paydaşları arasında işbirliğinin sağlanması, Doğal-tarihi-sosyal-yerel değerlerin tespit edilmesi, korunması, ekoturizme yönelik projeler geliştirilmesi, ekoturizme yönelik gerekli izin ve denetimlerin alınması), Kofçaz Belediye Başkanlığı (Köy muhtarları ile etkili iletişimin sağlanması, tanıtım, pazarlama, alt ve üst yapı çalışmaları konusunda destek verilmesi, ev pansiyonculuğunun desteklenmesi, yöresel yemeklerin yapılmasının teşvik edilmesi, yerel ürünlerin çeşitlendirme faaliyetlerine yönelik festivallerin organize edilmesi, yerel ürünlerin satış ve pazarlanması hususunda mekan desteği), Kırklareli İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Kofçaz Tarım ve Ormanlık İlçe Müdürlüğü, (Tarihi, yerel, sosyal değerlerin tespit edilmesi, ekoturizm konusunda farkındalık yaratılması, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına destek verilmesi, turizme yönelik eylem planlarının yapılması, bitkisel ve hayvansal veri temini, ekotarımın teşvik edilmesi, fide, tohum, ürün vb. destek temini, eğitim çalışmaları, Kofçaz Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü (farkındalık,girişimcilik, pazarlama, üretim, sunum vb. eğitim) Üniversite (Uzman kişiler tarafından üretici örgütülüğünün faydaları konusunda yerel halkın bilgilendirilmesi), Köy muhtarları (Bitkisel ve hayvansal üretim, yerel yiyecek, el sanatları üretimi, hoşgörü ve konuk severlik sergilemek, pazarlama, satış, turizm imajı oluşumuna etki etme)	Orta-Uzun
Amaç	Kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlama çalışmalarında; kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, kaynakların etkin kullanımı, paydaşlar arasında güçlü bir diyalogun sağlanması ve sürdürülebilir bir ekoturizm gelişiminde; ilgili paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi.		
Faaliyetler	1. Ekoturizm planlama çalışmalarında, etkili olabilecek ilgili paydaş gruplarının görev ve sorumluluklarının tanımlanması		Kısa-Orta
	2. Ekoturizme yönelik ilgili paydaşların katılımını esas alan yönetim model önerisi geliştirilmesine yönelik yerel ölçekte "Kofçaz Kırsal Yerleşimleri Mikro Havzaları Ekoturizm Birliği"nin oluşturulması		Orta-Uzun
	3. Ulusal ve uluslararası kurumlarla işbirliği çerçevesinde ekoturizm odaklı projeler hazırlanması		Orta
	4. Ekoturizme yönelik bilgi ve işbirliği ağlarını sistematize edecek bölge ve ulusal ölçekli ortak platformlar içerisinde yer alma olanaklarının geliştirilmesi		Kısa-Orta
	5. Ekoturizme yönelik bilgi ve işbirliği ağlarını sistematize edecek bölge ve ulusal ölçekli ortak platformlar içerisinde yer alma olanaklarının geliştirilmesi		Orta-Uzun
	6. Proje alanı mikro havzalarında yerel potansiyel taşıyan, tarımsal amaçlı bitkisel ürün (ayçiçeği, buğday, fasulye) ve hayvansal ürünler (et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri), orman ürünleri (tıbbi-aromatik bitkiler, sepet üretimi vb.), yerel el sanatları (dokumacılık) üretimi, sunumu, pazarlanması gibi amaçlarla kooperatifler aracılığı ile üretici örgütlenmelerinin geliştirilmesi		Orta-Uzun

Ekoturizm planlamasına yönelik paydaşlar arasında güçlü bir iletişim kurulabilmesi için öncelikle ilgili paydaşların görev ve sorumluluk alanlarının tanımlanması gerekmektedir. Bu anlamda, ekoturizm planlama çalışmalarında, etkili olabilecek ilgili paydaş gruplara ilişkin görev tanımlamaları Tablo 95 'de belirtilmiştir.

Tablo 95. Ekoturizm gelişimine katkı sağlayacak paydaşların görev tanımları (Kastamonu İl Turizm Eylem Planı, 2017; Çalışkan ve Toy, 2016; Gültekin, 2014 ve Cengiz, Tüfekçioğlu ve İskender,2005 ve Kiper, vd., 2015'den yararlanılarak hazırlanmıştır)

Paydaşlar	Ekoturizm gelişine yönelik görev ve sorumlulukları
Kırklareli Valiliği ve Kofçaz Kaymakamlığı	Koordinatör kurum, İl ve ilçe turizm paydaşları arasında işbirliğinin sağlanması, Doğal-tarihi-sosyal-yerel değerlerin tespit edilmesi, korunması, ekoturizme yönelik projeler geliştirilmesi, ekoturizme yönelik gerekli izin ve denetimlerin alınması
Kofçaz Belediye Başkanlığı	Köy muhtarları ile etkili iletişimin sağlanması, tanıtım, pazarlama, alt ve üst yapı çalışmaları konusunda destek verilmesi, ev pansiyonculuğunun desteklenmesi, yöresel yemeklerin yapılmasının teşvik edilmesi, yerel ürünlerin çeşitlendirme faaliyetlerine yönelik festivallerin organize edilmesi, yerel ürünlerin satış ve pazarlanması hususunda mekan desteği,
Kırklareli Kültür Ve Turizm İl Müdürlüğü, Kırklareli İl Tarım ve Ormanlık İl Müdürlüğü, Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, Kofçaz Orman İşletmesi Müdürlüğü, Kofçaz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Tarihi, yerel, sosyal değerlerin tespit edilmesi, ekoturizm konusunda farkındalık yaratılması, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına destek verilmesi, turizme yönelik eylem planlarının yapılması, bitkisel ve hayvansal veri temini, ekotarımın teşvik edilmesi, fide, tohum, ürün vb. destek temini, eğitim çalışmaları,
Kırklareli Üniversitesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Trakya Üniversitesi	Turizm Master Planı'nın oluşturulması, doğal-tarihi-arkeolojik-sosyal-yerel değerlere ilişkin envanter oluşturma, ulusal ve uluslararası bilimsel projeler üretmek, üretim-pazarlama-örgütlenme-planlama-tasarım-yönetim ve sunum teknikleri alanlarında eğitim vermek, danışmanlık yapmak,
Trakya Kalkınma Ajansı	Ulusal ve uluslararası işbirliği ağlarının geliştirilmesi, yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle projeler geliştirmek, yatırım desteği
Özel Sektör	Tanıtım, imaj oluşturma, pazarlama, turizme yönelik yatırımlar yapmak ve işletmek.
Sivil Toplum Kuruluşları	Farkındalık oluşturma, doğa-kültürel-sosyal-yerel değerlerin korunması, işbirliği vb. konularda destek vermek
Yerel Halk	Bitkisel ve hayvansal üretim, yerel yiyecek, el sanatları üretimi, hoşgörü ve konuk severlik sergilemek, pazarlama, satış, turizm imajı oluşumuna etki etmek,

- Ekoturizme yönelik ilgili paydaşların katılımını esas alan yönetim model önerisi geliştirilmelidir. Onbirinci Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda; turizm potansiyelinin yüksek olduğu ilçe ve il ölçeğinde, ilgili kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının yer alacağı ulusal ve yerel destinasyon yönetim örgütlenmelerinin kurulması ve bu kararın destinasyon yönetim üst kurulu veya Bakanlıkça ölçülebilir kriterler esas alınmak koşuluyla verilmesi hedeflenmiştir. Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda ise; kırsal kalkınmada kamu ve kamu dışı paydaşlar arasında etkili yönetim mekanizmalarının oluşturulması amaçlanmıştır. Şerefoğlu, vd. (2017) tarafından yapılan Ankara (TR51) Kırsal İnovasyon Yol Haritası (2017-2023)" de; stratejik ve katılımcı planlamaya dayalı bir turizm stratejisinde kurumsal bir yapı ve koordinasyon eksikliğinin en temel kırılma noktalarından biri olduğu vurgulanarak, ilçe ya da alt-bölgesel ölçekte böyle bir koordinasyonu sağlayacak ve yürütecek organizasyonel yapılara ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Doğan, vd. (2017) de; ekoturizmin gelişimini destekleyecek örgütlenmeye dayalı kurumsal bir organizasyonun sağlanması gerekliliğine dikkat çekmiştir. Belirtilen bu yaklaşımlar, projede geliştirilen öneriyi destekler niteliktedir. Bu kapsamda proje çerçevesinde, kamu kuruluşları, yerel yönetimler, özel sektör, yerel sivil toplum kuruluşları ve üniversiteden uzman kişilerin de katkıları ile yerel ölçekte "**Kofçaz Kırsal Yerleşimleri Mikro Havzaları Ekoturizm Birliği**" adı altında bir ekoturizm birliğinin kurulması için gerekli girişimlerde bulunulması önerilmektedir. Benzer şekilde Kiper, vd. (2015) de çalışmalarında Kazandere ve Pabuçdere havzalarında ekoturizmin gelişimine yönelik bir birlik önerisi geliştirmişlerdir. Bu kapsamda havzada kurulması planlanacak ekoturizm birliğinin görevleri ise aşağıda Tablo 95'de tanımlanmıştır.
- Ulusal ve uluslararası kurumlarla işbirliği çerçevesinde ekoturizm odaklı projeler hazırlanmalıdır. İlgili projeler; yerel kaynak değerlerine yönelik envanter oluşturulması, sürdürülebilirliği, farkındalık oluşturulması, çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, yerel ürünler ve mikro işletmelerin ekonomik gelişimi vb. konularda önemli katkılar sağlayacaktır. Bu kapsamda, Kalkınma Ajansı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Leader Programı, Avrupa Birliği fon kaynakları (IPARD), KOSGEB gibi programlar çerçevesindeki teşvikler değerlendirilebilir. Öyle ki; Tr 21 Trakya Bölge Planı (2010-2013) çerçevesinde; agro-turizme uygun tarımsal üretimin bulunduğu yörelerde agro-turizm çiftliklerinin oluşturulması, butik otel tarzı konaklama tesislerinin yapımı ve geliştirilmesi yönündeki girişimlerin destekleneceği vurgulanmıştır (Anonim, 2010).

Tablo 96. Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında kurulması planlanan öneri ekoturizm birliğinin görevleri (Atay, vd., 2007 ve Kiper, vd., 2015 ve Demirezen, 2018'den değiştirilerek)

Kofçaz Kırsal Yerleşimleri Mikro Havzaları Ekoturizm Birliği	
<p>Yerel halk (Ahlatlı, Ahmetler, Aşağıkanara, Beyci, Devletliğaç, Elmalı, Karaabalar, Kocayazı, Kula, Malkoçlar, Taştepe, Tatlıpınar, Terzidere, Topçular, Yukarıkanara Muhtarları),seyahat ajenteleri vetur operatörleri, yerel sivil toplum kuruluşları,kamu kuruluşları (Kofçaz Nüfus Müdürlüğü, Kofçaz Tarım ve Ormancılık İlçe Müdürlüğü, Kofçaz Orman İşletme Şefliği, Kofçaz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Kofçaz Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü) yerel yönetimler (KofçazBelediye Başkanlığı), Trakya Kalkınma Ajansı ve Kırklareli Üniversitesi'nden uzman kişilerden oluşan temsilciler Kaymakamlık,</p>	<p>Tanıtım Birimi: Alanın yerel ve bölgesel düzeyde, tanınabilirliğini sağlayacak, imaj oluşumuna katkı sağlayacak uygulamaları koordine etmek,</p> <p>Rezervasyon Birimi: Seyahat ajenteleri vetur operatörleri ile bağlantı kurarak veya online platform kanalları ile belirlenecek kota dâhilinde gelecek kişilerin sayısını, konaklayacakları alanları ve katılacakları turları düzenlemek,</p> <p>Tarımsal-Kültürel-Doğal-Tarihsel Temalı Rekreatif Faaliyetler ve Etkinlikler Birimi: Hayvan besleme, meyve/sebze toplama, tohum ekimi, fide dikimi, arazi hazırlığı, bitki gözlemlene, ürün hasadı, yerel tatlar ve el sanatlarına yönelik faaliyetler, doğa yürüyüşleri, arkeolojik alanlara yönelik ziyaret, piknik ve sportif etkinlikler, hobi etkinlikleri (fotoğraf çekme, resim yapma, koleksiyon), çeşitli kurslar (geleneksel el sanatları, yemek, spor, müzik, halk dansı, yerel üretim teknikleri, şifalı doğal bitkiler, turizm-çevre-koruma) vb. için etkinlik takvimleri hazırlamak, etkinliklerin organizasyonunu düzenlemek,</p> <p>Konaklama Birimi: Köy evlerinin pansiyon olarak kullanılması, kampçılık, oda ve kahvaltı, çiftlikte yaşam vb. amaçlı konaklama olanaklarının geliştirilmesine destek olmak</p> <p>Eğitim Birimi: Ziyaretçi ve yerel halka yönelik olarak,tarımsal-doğal-kültürel-yerel değerlerin tanınması, korunması, canlandırılması amacıyla, bilgi, deneyim ve keşif odaklı eğitim çalışmalarını desteklemek yerel halkın eğitimini sağlamak. Bu kapsamda çeşitli seminerler, sempozyumlar, paneller, konferanslar, festivaller düzenlenmek</p> <p>Pazarlama Birimi:Çiftlikürünleri, yerel tatların ve el sanatlarının yol kenarı stantları, çiftlik market, hediye dükkanları, yöresel pazarlar, çiftlikte kendin topla uygulamaları, yerel yeme-içme birimleri aracılığı ile satış, sunum ve pazarlama olanaklarının geliştirilmesine destek olmak</p>

- Ekoturizme yönelik bilgi ve işbirliği ağlarını sistematize edecek bölge ve ulusal ölçekli ortak platformlar içerisinde yer alma olanaklarının geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bu kapsamda 2003 yılında Buğday Derneği tarafından "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve

Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası” projesi adı altında geliştirilen ekolojik çiftlik ağları içerisine proje alanının da dahil edilmesi sağlanabilir.

- Proje alanı mikro havzalarında yerel potansiyel taşıyan, tarımsal amaçlı bitkisel ürün (ayçiçeği, buğday, fasulye) ve hayvansal ürünler (et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri), orman ürünleri (tıbbi-aromatik bitkiler, sepet üretimi vb.), yerel el sanatları (dokumacılık) üretimi, sunumu, pazarlanması gibi amaçlarla kooperatifler aracılığı ile üretici örgütlenmelerinin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Keza, **Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nda**; Ülkemiz koşullarında kooperatifleşmenin, üretici örgütlenmesinde en uygun seçenek olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte; **2012 yılı Birleşmiş Milletler tarafından resmi olarak “Uluslararası Kooperatifler Yılı”**, **2014 yılı “Uluslararası Aile Çiftçiliği Yılı”** ve **2017 yılı “Kalkınma İçin Sürdürülebilir Turizm Uluslararası Yılı”** (Anonim, 2018a) olarak ilan edilmiştir. Bu durum kırsal kalkınma-sürdürülebilir turizm-kooperatifleşmeye verilen önemi destekler niteliktedir.

Proje kapsamında yapılan tüm saptamalar ışığında aşağıda çalışmanın genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Araştırmada, **Ülke kalkınma plan ve stratejileri ile Türkiye Turizm Stratejisi-2023'ün de öngördüğü hedeflere paralel olarak; Üst ölçekli plan kararlarının alt ölçeklerde uygunabilirliği çerçevesinde; doğal, kültürel ve tarihi peyzaj değerleri ile öne çıkmış Kırklareli İli Kofçaz İlçesi örneğinde etkin bir kırsal kalkınmanın sağlanması için; yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenler temelinde ekoturizme için uygun olan alanlar saptanarak, paydaş temelli ileriye yönelik strateji ve hedeflerin belirlendiği bir ekoturizm planlaması** gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında öncelikle farklı sorulara cevaplar aranmıştır. Bu soruların cevapları yöntem akış şemasındaki aşamalar kapsamında çözülmüştür. Bunlar;

- ✓ **Çalışma alanının ekoturizm açısından kaynak değeri yaratacak doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerleri nedir?** (Veri toplama ve analiz aşaması)
- ✓ **Ekoturizme yönelik özgün ve üstün nitelikli yerel değerler nelerdir?**(Veri toplama ve analiz aşaması, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği)
- ✓ **Yerel halk ve ilgili kurum temsilcilerinin turizme yönelik algı, farkındalık ve yapabilecekleri nelerdir?** (Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği, arazi gezileri, köy bigi formları, köy muhtarları ve kurum temsilcileri ile yapılan ön görüşmeler)

- ✓ **Mikro havzaların ekoturizme yönelik problem, potansiyel ve kısıtlayıcıları nelerdir?** (Swot Analizi)
- ✓ **Sıcaklık, nisbi nem ve rüzgar hızı verilerine dayalı olarak ekoturizm açısından Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzaları için uygun biyoklimatik konfor alanları nasıl olmalıdır?** (Biyoklimatik Konfor Analizi)
- ✓ **Ekoturizm gelişimi açısından potansiyel belirleme çalışmalarında ana ve alt ölçütler neler olmalıdır?** (Ekos yöntemi kapsamında belirlenen temel, ana ve alt değerlendirme parametre ve ölçütleri)
- ✓ **Ekoturizm gelişimi açısından potansiyel belirleme çalışmalarında kullanılan ana ve alt ölçütlerinfazla sayıda ve nitelik itibariyle değişken bir yapıda olması durumunda öncelik sıralaması ve derecelendirilmesi nasıl belirlenmelidir?** (Analitik Hiyerarşi Süreci)
- ✓ **Üst ölçek plan kararlarında ekoturizm gelişim alanı olarak öngürülen alanlarda turizm gelişimi mekânsal anlamda nasıl olmalıdır?** (Ekos yöntemi kapsamında uygunluk analizleri)
- ✓ **Ekoturizm gelişimi sürecinde, kalkınma öncelikli turizm stratejileri öngörüsü ne olmalı ve kimler tarafından uygulanmalıdır?**(Ekoturizm gelişim stratejileri)

Kofçaz kırsal yerleşim yerleri mikro havzaları; **tarihi ve arkeolojik miras değerleri (Trak Dönemi Erken Demir Çağı Tümülüsleri, Dolmenler), doğal kimliği** (orman yapısı, bitki dokusu, yabani hayvan varlığı), **kültürel miras değerleri** (göç ve mübadele kültürü ile şekillenmiş Alevi-Bektaşî, Gacal, Pomak, Boşnak yerleşimleri), **yerel kabiliyetleri** (geleneksel arıcılık, şayak dokumaları potansiyeli) ile kalkınma için fark yaratabilecek potansiyelindedir. Bununla birlikte; orman içi ve orman kenarı köyü statü durumları, nüfus yoğunluğu, nüfusun yaş aralığı dağılımı ve hizmetlere erişim gibi nedenlerle de kalkınma anlamında değerlendirilmesi gereken bir alan durumundadır. Öyle ki; proje alanı, 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzen Planı, TR 21 Trakya Bölge Planı (2014-2023), TR 21 Trakya Turizm Master Planı (2013-2023) ve Kırklareli İl Çevre Düzen Plan'larında, kırsal merkez olarak tanımlanmış ve bölgenin rekabet gücünün artırılmasına yönelik olarak eko-agro turizmin geliştirilmesi önerilmiştir. Kentlerin yeniden kurgulanması için yol haritaları ve strateji üretme amaçlı yapılan Kofçaz İlçe Vizyon Planında da; eko-agro turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve eko-turizm geliştirilmesine yönelik planlamaların yapılması öngörülmüştür. Ancak süreç içerisinde **üst ölçek plan kararlarının alt ölçeklerde uygunabilirliği sağlanamamıştır**. Bu kapsamda, çalışmada; tarihi ve arkeolojik miras değerleri, doğal kimliği, kültürel miras değerleri ve yerel kabiliyetleri ile öne çıkmış Kırklareli İli Kofçaz İlçesi mikro havzaları örneğinde etkin bir kırsal kalkınmanın

sağlanması için; yere özgü doğal ve sosyo-kültürel peyzaj bileşenleri temelinde ekoturizme için uygun olan alanların saptandığı, paydaş temelli ileriye yönelik strateji ve hedeflerin belirlendiği bir ekoturizm planlaması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçların Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarının gelişimi açısından sağlayacağı katkılar aşağıda maddeler şeklinde verilmiştir.

- Çalışma ana konusu olan kırsal kalkınma odaklı ekoturizm planlaması; scopus ve yök tez veri tabanlarında yapılan taramalar kapsamında değerlendirildiğinde; çoğunlukla sosyal bilimler alanında yoğunlaştığı görülmüştür. Çalışma kapsamında; çevresel anlamda doğal ve kültürel varlık temeline dayalı olarak **sürdürülebilir**, ekonomik anlamda **uygulanabilir** ve sosyal anlamda **kabul edilebilir** bir kırsal kalkınma anlayışı ile ekoturizm planlamasının yapılması amaçlanmıştır. Bu durum, **Onuncu ve Onbirinci Kalkınma Plan öngörülleri** paralelinde; **kırsal kalkınma ve ekoturizmin sadece sosyal boyutu ile ele alınmayıp, ekolojik ve ekonomik boyutu ile bütüncül bir şekilde ele alınması kapsamında farkındalık oluşumuna** katkı sağlayacaktır. Bu durum projenin **toplumsal etki** potansiyelini ortaya koymaktadır.
- Kofçaz kırsal yerleşim yerlerine ilişkin mikro havzalar düzeyinde veri tabanı oluşumu amacıyla, **Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nun da** öngördüğü hedeflerle paralel olarak; ekonomik, sosyal ve doğal peyzaj değerleri envanteri oluşturulmuştur. **CBS tabanlı geliştirilen ilgili envanterler, yöreye özgü bilgi sisteminin oluşturulmasına** destek sağlamaktadır. Bu durum; kırsal kalkınma ile akıllı uygulamaların ilişkilendirildiği **Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı (2020-2023)** (Anonim, 2019b) hedeflerini de desteklemekle birlikte proje alanı özelinde yapılacak birçok çalışmaya da **veri desteği** sağlayacak ve **ilgili paydaşlar için de bir rehber niteliği** taşıyacaktır. Öyle ki Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nun (Anonim, 2018b) da belirtildiği üzere; kırsal alanlara özgü veri tabanının olmaması kırsalla ilgili mevcut durumun değerlendirilmesini güçleştirmektedir. İlgili veriler, **alanla ilgili çalışmalara dayanak oluşturacağı gibi, proje alanının tanınırlığı, imaj oluşumu, markalaşması gibi gelişim alanlarının da ana kaynağını** oluşturacaktır. Proje ile oluşturulan veri alt yapısı ile alanın hem ulusal güvenliğe hem de imaj oluşumuna katkısı ile **ekonomik etkinliğe** destek sağlanmış olacaktır.
- Ekoturizm gelişim sürecinde **biyoklimatik konfor alanlarının belirlenmesi ile, Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nun da** öngördüğü hedeflerle paralel olarak, iklim koşullarını gözeten bir yaklaşım ortaya konmuştur. Bu durum, proje alanının **kırsal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi** açısından olumlu katkılar sağlayarak, **toplumsal açıdan** destek sağlayacaktır.

- Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği çerçevesinde kurum temsilcileri ile yapılan görüşmeler, köy bilgi formları kapsamında muhtarlar ile yapılan görüşmeler, arazi gezileri sırasında yerel halk ile yapılan görüşmeler ve AHS Tekniği kapsamında uzmanlarla yapılan görüşmeler, çalışmanın katılımcı boyutunu oluşturmuştur. Katılımcı yaklaşım, görüş bildirme ve bilgi edinme yoluyla sağlanmıştır. Bu durum, **Onbirinci Kakinma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu'nun** da öngördüğü hedeflerle paralel olarak, **ilgili paydaşların ekoturizm gelişimine yönelik; sahiplenme, farkındalık vb. duygularının gelişimini** destekleyecektir.
- Çalışma kapsamında ekoturizm gelişim alanlarının belirlenmesinde EKOS (Ekoturizm Olanakları Spektrumu) yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ilgili yöntem, **diğer benzer çalışmalarda kullanılan EKOS yönteminden içerik, ölçüt ve kapsam açısından farklılaştırılarak** geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan EKOS yöntemi; doğal ve kültürel peyzaj çekicilikleri, erişilebilirlik, ekonomik yapı çekiciliği, alt yapı olanakları ile örgütlenme düzeyi ve sosyal etkileşime dayalı olarak geliştirilen, 23 ana ve 73 alt parametre çerçevesinde olmak üzere çok fazla değişkenin kullanıldığı ve her bir değişkenin Likert skalasına dayalı olarak puanlandırılarak, AHS Tekniği ile önceliklerinin belirlendiği bir kapsamda geliştirilmiştir. Yöntem süreci çerçevesinde, mikro havzalar ölçeğinde, Coğrafi Bilgi Sistemleri aracılığı ile Arc GIS ortamında oluşturulan veri tabanı ve analizler gerçekleştirilmiştir. Keza Ekos yönteminin kullanıldığı benzer çalışmalarda (Boyd ve Butler, 1996; Gulink, vd., 2001; Bi, 2005; Khalid, Hashim ve Rahman, 2010; Khalid, Nasır ve Ahmad, 2010; Jurowski, 2010; Türker, 2013; Yassera ve Sharma, 2014) anketlere, uzman görüşlerine dayalı olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda çalışma kapsamında geliştirilen EKOS yöntemi, **benzer konularda yürütülecek olan yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası çalışmalar için katkı** sağlayacaktır.
- Kofçaz kırsal yerleşim yerleri mikro havzalarının sahip olduğu; **tarihi ve arkeolojik miras değerleri, doğal kimlik, kültürel miras değerleri ve yerel kabiliyetler** belirli temalar çerçevesinde ekoturizme yönelik gelişim alanları ve rotaları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu durum, **noktasal ölçekte birbirinden kopuk bir şekilde bulunan değerlerin bütüncül bir ağ dahilinde gelişme bölgeleri ve aksları boyunca değerlendirilmesini, canlandırılmasını ve geliştirilmesini** sağlayacaktır. Böylelikle, Türkiye Turizm Stratejisi-2023'ün de öngördüğü hedeflerle paralel olarak ekoturizme yönelik tematik eksenler çerçevesinde **hem güçlü bir turizm güzergâhı ve varış noktası oluşturulmuş olacak, hem de alan içinde içinde zayıf kalan yerleşimlerin güçlenmeleri de sağlanmış** olacaktır. Bununla birlikte alanda varolan ancak gelişimi desteklenmemiş, Elmacık yamaç paraşütü alanı, anıt ağaçlar, Kanara Deresi mesire yeri

gibi değer ve özelliklerin ekoturizm kapsamında değerlendirilmeleri de destek sağlayacaktır.

- Çalışma kapsamında farklı temalarla geliştirilen ekoturizm koridorları kapsamında "Arkeolojik Kültür Koridoru" (Kofçaz merkez-Ahmetler-Taştepe- Karaabalar) önerilmiştir. Bu öngörü; Türkiye Mekânsal Strateji Planı (2020)'nında hedeflenen "Bölgesel düzeyde kültürel ve arkeolojik miras alanlarının mekânsal haritalamalarının yapılması, tematik rotaların belirlenmesi" (Anonim, 2020a) hedefini destekler niteliktedir. Bununla birlikte "Tarımsal Yaşam Koridoru", "Çiftlikte yaşam Koridoru", "Bitki İzleme Koridoru" temaları ile geliştirilmiş diğer tematik akslar da; **Onuncu Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu hedefleri ile paralel olarak, geleneksel üretim ve yaşam biçimlerinin sürdürülebilirliği, kırsal mirasın yaşatılması ile doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin korunmasına katkı sağlayacaktır.** Bununla birlikte, ilgili rotalar, ziyaretçiler için; **doğa yürüyüşleri, flora ve fauna keşfi, araştırma, gözlemeleme, resmetme, izleme vb. gibi etkinlikler yapabilmelerine olanak tanıyarak, doğa ve kırsal yaşamı deneyimleyebilecekleri imkanlar sağlayacaktır.** İlgili faydalar kültürel ve toplumsal etkiyi güçlendirecektir.
- Çalışma kapsamında; ekoturizm gelişme bölgelerinde **hayvan yetiştiriciliği yapılan çiftlikler (Kofçaz merkez, Ahmetler, Beyci, Kocayazı, Elmacık), arı yetiştiriciliği yapılan çiftlikler (Karaabalar, Kofçaz merkez, Kocayazı, Kula, Ahmetler), tarımsal üretim çiftlikleri (Kofçaz merkez, Terzidere, Kocayazı, Elmacık, Taştepe), biyolojik ve sağlık çiftlikleri (Ahmetler, Karaabalar, Kocayazı, Kula, Tatlıpınar, Topçular) temaları ile farklı aile çiftlikleri önerilmiştir. İlgili hedef, Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Komisyon Raporu'nda yer alan, sürdürülebilir tarımsal üretim için aile çiftçiliğinin desteklenmesi hedefini destekler niteliktedir. FAO tarafından kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla 2014 yılı Uluslararası Aile Çiftçiliği yılı olarak ilan edilmiştir (<http://www.fao.org/3/as281e/as281e.pdf>). Bu durum da uluslararası alanda, aile çiftçiliğine verilen önemi göstermektedir. Farklı temalara göre oluşturulacak çiftlikler; **bitkisel ve hayvansal odaklı üretim faaliyetlerinin turizm-rekreasyon faaliyetleri ile entegrasyonu, ürünlerin ilk elden sunum ve pazarlanması, geleneksel üretim biçimlerinin devamlılığı, kırsal yaşamın sürekliliği ile ziyaretçi-yerel halk arasındaki ilişkilerin gücü açısından olumlu katkılar sağlayacaktır.** Bu durum, kırsal kalkınmanın; çiftliklerin yer seçimi ile **mekansal**, üretim faaliyetlerinin turizme entegrasyonu ve pazarlanma olanaklarının artırılması ile **ekonomik**, ziyaretçi-yerel halk arasındaki ilişkilerin gücü açısından **sosyal** yönünü kuvvetlendirecektir. Arazi gözlemleri sonucunda; alana gelen ziyaretçiler için mikro havzalarda yer alan yerleşim birimlerinde barınma, yeme-içme gibi temel gereksinimleri içeren turistik servis ve**

hizmetlerin bulunmadığı gözlemlenmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilmesi öngörülen çiftlikler sayesinde, ziyaretçiler için **kırsal yaşam konsepti ile barınma, yeme-içme gibi olanaklar** da sağlanmış olacaktır.

- Projede, Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarının; **Onuncu ve Onbirinci Kalkınma Planları hedefleri ile paralel olarak; ekoturizme yönelik olarak yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde, tanınabilirliğini sağlayacak güçlü bir imajın oluşturulmasına** yönelik öngörüler geliştirilmiştir. İlgili öngörüler çerçevesinde; basılı yayınlar, film, reklam kampanyaları, cd, festival ve şenlik, ulusal ve uluslararası projeler, konferans, çalıştay gibi etkinliklerin yanı sıra yerel el sanatlarının canlandırılması, geleneksel üretim biçimlerinin canlandırılması gibi hedefler belirlenmiştir. Bu durum, **çalışma alanının imaj oluşumunda etki yaratarak, ekoturizmin gelişiminde, ziyaretçilerin tercihlerinde ve rekabet üstünlüklerinin belirlenmesinde olumlu katkılar** sağlayacaktır.
- Çalışmada; kırsal yerleşimlere özgü ekonomik faaliyetlerin ekoturizm faaliyetleri çerçevesinde çeşitlendirilmesine yönelik hedefler geliştirilmiştir. Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği çerçevesinde de, kırsal alanda sürdürülebilecek mevcut ya da potansiyel geçim kaynaklarının kullanımı ve devamlılığını teşvik edecek uygulamalara ağırlık verilmesi gerekliliği öncelikli olarak yer almıştır. Geliştirilen hedefler dahilinde; **geleneksel üretim biçimlerinin devamlılığı, potansiyel ürün ve üretim biçimlerinin canlandırılması ile yerel yaşamın sürekliliği** sağlanmış olacaktır. Bununla birlikte; kırsal kalkınmada ekonomik değer taşıyabilecek yerel ürünlerin ekoturizme yönelik olarak değerlendirilmesi ile özellikle **yöre halkından düşük gelirli gruplar için, yeni gelir ve istihdam kaynağı olabilecek ve geleneksel üretim şekillerinin ekoturizme entegrasyonu ile de yerel ve/veya bölgesel kalkınmada alan rekabetçi bir konumda** yer alacaktır. Böylelikle de; **Onbirinci Kalkınma Planı'nın sürdürülebilir kırsal kalkınmaya ilişkin amacı çerçevesinde "üretim kapasitesi ve kırsal istihdam" olanaklarının geliştirilmesi** yönünde önemli katkılar sağlayacaktır.
- **Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma ve Turizm Özel İhtisas Komisyon Rapor'**ları hedefleri ile paralel olacak şekilde; yerel halkın ekoturizm faaliyetleri içerisinde lider olarak yer alması ve farkındalığın geliştirilmesi kapsamında, yerel halka yönelik ekoturizm, üretim, pazarlama, sunum, etkili iletişim, biyoçeşitlilik gibi alanlarda eğitim çalışmalarının yapılması öngörülmüştür. Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği çerçevesinde elde edilen sonuçlar da, yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi ve eğitim programlarına katılması gerekliliğini destekler niteliktedir. İlgili eğitimler; **yerel halka yönelik; ekoturizme yönelik farkındalık oluşumu, yöresel ürün geliştirme ve**

pazarlama kapasitelerinin geliştirilmesi, kaynakların etkin ve sürdürülebilir kullanımı, misafirperverlik ve aidiyet oluşumu gibi önemli katkılar sağlayacaktır.

- Proje kapsamında; ekoturizme yönelik paydaşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ve örgütlenme olanaklarının geliştirilmesi kapsamında, ilgili paydaşlara ilişkin görev tanımları yapılmış ve öneri bir ekoturizm birliği geliştirilmiştir. Bununla birlikte; üretici örgütlenmelerine ilişkin kooperatifleşme, ulusal ve uluslararası proje ağlarına entegrasyon gibi öngörüler de ilgili stratejiler çerçevesinde geliştirilmiştir. İlgili öneriler **Onbirinci Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma ve Turizm Özel İhtisas Komisyon Rapor'ları** hedefleri ile paralel olacak şekilde geliştirilmiştir. Bu durum, ekoturizmle ilgili olarak; **tanıtım, üretim, pazarlama, finansman, örgütlenme ve insan kaynakları eğitimi, doğal, tarihsel, yerel, sosyal değerlerin korunması ve yönetim vb. alanlarda etkin bir gelişim ve ekoturizmin devamlılığı** için önemli katkılar sağlayacaktır.
- Üst ölçek planlarda ekoturizm öngörüsü hedeflenen **Kofçaz'a ilişkin ekoturizm planlaması yapılması ve kırsal kalkınma odaklı stratejilerin belirlenmesi ile** benzer konularda yürütülecek olan **yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası çalışmalar için ana kaynak değeri** oluşturulacak olup, **akademik açıdan katkı sağlayacaktır.**
- Projeden elde edilen bulgular ve sonuçlardan yararlanılarak; alana ilişkin; **köy tasarım rehberleri, ekoturizm master planları ve turizm rota tasarımları gibi çalışmalara** destek sağlayacaktır.

Bütün bunlarla birlikte çalışma süresince, literatür taramaları, arazi gözlemleri, yerel halka yapılan görüşmeler ve Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği çerçevesinde bazı veri ve bilgilerden kaynaklanan eksiklikler araştırmanın bazı noktalarını sınırlandırmıştır. Bunlar;

- Özellikle köy birimlerine ilişkin detaylı istatistikler tutulmadığından gerekli olan sosyo-ekonomik veriler; Kırklareli İli Tarım ve Orman Müdürlüğü, Kofçaz İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantısı ve yöre halkı ile yapılan görüşmelerle desteklenmiştir.
- Köy düzeyinde eğitim düzeyine ilişkin verilere ulaşamamıştır.
- Proje süreci, Covid 19 Pandemi dönemine tekabül etmiştir. Kırsal yerleşimlerde yaşayan halkın yaş durumları ve belirli dönemleri kapsayan kısıtlamalar; arazi gözlemlerini ve yerel halkla yapılan görüşmeleri sınırlandırmıştır. Bu durum karşısında, proje dönemi süresince uygun zaman aralıklarında olabildiğince arazi gezileri yapılmaya çalışılmıştır. Özellikle projede görev alan araştırmacının Kırklareli İli'nde ikamet etmesi ve proje yürütücüsünün alanı yakından tanınması arazi gezilerine ilişkin sınırlılıkları gidermeye yardımcı olmuştur.

- Diğer bir sınırlılık Hızlı Kırsal Değerlendirme Süreci çerçevesinde yaşanmıştır. Covid 19 Pandemi döneminde ilgili paydaş gruplarını riske atmamak adına, fiziki alt yapı olanakları da hesaba katılarak, Hızlı Kırsal Değerlendirme Süreci kapsamında, toplantıya katılımları sağlanacak kişiler Kaymakamlıkla yapılan görüşmeler kapsamında kurum temsilcilerinden oluşan toplam 12 kişi ile sınırlı tutulmuştur. Öyle ki zaten birçok araştırmada da odak grup görüşmesine dayalı HKD tekniğinde katılımcı grubun 8-12 kişi arasında olması gerektiğine dikkat çekilmiştir (Melville,1993; Kumar, 1993; Jackson ve Ingles, 2004). Bununla birlikte diğer paydaş grubunu oluşturan muhtarlar, Belediye Başkanı ve yerel halkın görüşleri arazi gezileri sırasında ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında yapılan tüm değerlendirmeler doğrultusunda, bu proje çalışması ile birlikte devamında aşağıda sıralanan çalışmalar ile alan için sağlıklı planlar üretilmesi mümkün olabilecektir.

- Kofçaz kırsal yerleşimleri mikro havzalarında geliştirilecek ekoturizm için, projede öngörülen tematik ekoturizm gelişim bölgeleri ve tematik gelişimkoridorlarınınilgili harita, doğal-tarihsel-yerel-sosyal değerlerin tanımlandığı, ilgili görsellerle desteklendiğiWEB sayfalarının tasarlanması,
- Proje kapsamında, CBS ile üretilen harita ve dökümanlara ilişkin veri tabanının, akıllı kent yaklaşımı çerçevesinde turizm kent bilgi sistemi tabanlı olarak kullanılması ve güncelenmesi,
- Tematik turizm gelişme rotalarının belirlendiği alanların üniversitelerde uzman kişilerin desteği ile tasarımı, bakımı ve yönetimine ilişkin çalışmalar yapılması,
- Proje kapsamında, CBS ile üretilen tematik harita, çizelge, grafik ve dökümanlar ile elde edilen bulgular kapsamında yerel karakteristiklere dayalı Köy Tasarım Rehberi çalışmalarının yapılması,
- Proje kapsamında belirlenen bitki izleme koridor ve bölgelerinde, doğal bitki ve hayvan varlığı tespitine ilişkin detaylı envanter çalışmalarının yapılması, teşhisi yapılan bitki isimlerinin alanda bitkilerin üzerine yazılması ve ilgili görsellerle desteklenmiş bilgilerin kitap, broşür, CD-Room vb. şeklinde hazırlanması,
- Bulgaristan ile sınır ötesi işbirliği çerçevesinde bitkisel ve hayvansal üretim çiftliklerine yönelik ortak bir platform ile ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi,
- Özellikle yöre kadınlarının da içerisinde yer aldığı agro-turizm kooperatiflerinin teşvik edilmesi,

- Kiper vd. (2015)'in de belirttikleri gibi; yörede ön plana çıkan/çıkacak ürünler konusunda pazar analizlerinin yapılması ve pazarlanabilecek nitelikte olan ürünlerin etiketlenmesi ve sertifikasyonun sağlanması olarak belirtilebilir.

Sonuç olarak, **turizm bölgesel kalkınmada mekansal, sosyal, çevresel ve ekonomik ölçekte anahtar bir rol oynamaktadır** (Stem, vd., 2003; Li, 2004; Telfer ve Sharpley, 2008; Tran ve Walter, 2013; Seifi ve Janbaz Ghobad, 2017). Ancak bu noktada; Roger ve Datta Bhatta (2013)'nın da bahsettiği gibi; "ekoturizmin sürdürülebilir kalkınmada etkin olabilmesinde, nasıl planlandığı, uygulandığı ve yönetildiği önemlidir" ibaresi unutulmamalıdır. Bu kapsamda; **kalkınmanın başarısı, turizmle ilişkilendirildiğinde, etkin ve sürdürülebilir bir ekoturizm planlama, yönetim ve işbirliğine** bağlıdır. Buradan yola çıkılarak çalışmada; yerel halkın görüşlerinin alındığı, üst ölçek planlara dayanan, mikro havza düzeyinde, yerel farklılıkların analiz edildiği, kırsal yerleşim kimliklerinin belirlendiği, ilgili paydaşlarla koordinasyon ve işbirliği kurgusuna dayanan stratejilerin geliştirildiği bir kırsal kalkınma yaklaşımı ele alınmıştır. Bu anlamda; **Kofçaz mikro havzalarının doğal ve sosyo-kültürel peyzaj değerlerinin etkin olarak kullanıldığı, ekoturizm öncelikli kalkınmaya ilişkin mekansal anlamda kullanılabilir, ekonomik anlamda uygulanabilir, çevresel anlamda sürdürülebilir ve sosyal anlamda kabul edilebilir stratejileri içeren bir ekoturizm planlaması gerçekleştirilmiştir.** Çalışmadan elde edilen sonuçlar, yerel ve ulusal ölçekli kırsal kalkınma önceliklerine dayalı olarak destinasyon bazında strateji, master plan ve fiziki planların hazırlanmasına temel oluşturacaktır.

KAYNAKLAR

- Abdulrahman Hamad, T. ve Oguz, H. 2020. "Determining Thermal Comfort Zones for Outdoor Recreation Planning: A Case Study of Erbil – Iraq". Turkish Journal of Forest Science, 4(1), 133-145.
- Abdullah, M., Mamat, M.P., Adnan, N. ve Hussain, F.N.T. 2020. "Ecotourism as Tool for Eradicating Rural Poverty in Peninsular Malaysia". 2nd International Conference on Tropical Resources and Sustainable Sciences, IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science, 1-7.
- Abyaa, H., Nasiri Khalilib, M.M., Ebrahimic, M. ve Movaheda, A. 2015. "Strategic Planning for Tourism Industry Using SWOT and QSPM" Management Science Letters, 5, 295–300.

- Aciksoz, S., Görmüş, S. ve Karadeniz, N. 2010. "Determination of Ecotourism Potential in National Parks: Kure Mountains National Park, Kastamonu-Bartın, Turkey". African Journal of Agricultural Research, 5(8),589-599.
- Adıgüzel, F., Cetin, M., Kaya, E., Simsek, M., Gungor, S. ve Bozdogan Sert, E. 2020. "Defining Suitable Areas for Bioclimatic Comfort For Landscape Planning and Landscape Management in Hatay, Turkey." Theoretical and Applied Climatology, 139, 1493–1503.
- Ajlaoni, N. 2011. "Ecotourism and Cultural Landscape Conservation." Faculty of Engineering at Birzeit University, Masters Thesis, Palestina.
- Akbulak, C. 2010. "Analitik Hiyerarşi Süreci ve Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Yukarı Kara Menderes Havzası'nın Arazi Kullanımı Uygunluk Analizi." Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(2), 557-575.
- Akci, A. 2015. "Kırsal Kalkınma İçin Bir Model Önerisi: Köy Kümeleri." Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Konya.
- Akgün ,T., Ok, K., Yılmaz , E., Kula , A.A. ve Çelik, İ. 2020. "Yönetim Amacı Farklı Orman Alanlarındaki Ekoturizm Çekiciliklerinin Önceliklerinin Belirlenmesi." Turkish Journal of Forestry, 21(4), 417-42.
- Akın, T. 2020. "Isparta-Atabey Yöresinin Ekoturizm Potansiyeli ve Turizm Rotalarının Belirlenmesi". Süleyman Demirel Ün. Fen Bilm. Ens. Peyzaj Mim. Ana. Bilm. Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Akpınar Külekçi, E. ve Bulut, Y. 2013. "Erzurum İli Oltu İlçesi ve yakın çevresi ekoturizm potansiyelinin SWOT analiz yöntemi ile belirlenmesi". Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 14(1),1-12.
- Akpınar, N. 1995. "Madencilik Sonrası Alan Kullanım Alternatiflerinin Değerlendirilmesinde Fuzzy Set Tekniğinden Yararlanma Olanakları Üzerine Bir Araştırma". Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1430, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 793, Ankara.
- Aksaray Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Eko Turizm Eylem Planı 2013-2023, 2013. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Aksaray Şube Müdürlüğü/Aksaray.
- Akten, M. 2008. "Isparta Ovasının Optimal Alan Kullanım Planlaması Üzerine Bir Araştırma". Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Isparta.

- Alam, M. F. 2019. "Strategi Pengembangan Wisata Mangrove Dengan Pendekatan Ecotourism Opportunity Spectrum Di Kawasan Wisata Mangrove Exotic Mengare Kabupaten Gresik." Sarjana thesis, Universitas Brawijaya.
- Alexander, S.E. ve Whitehouse, J.L. 2004. "Challenges for Balancing Conservation And Development Through Ecotourism: Insights and Implications From two Belizean Case Studies."In F.D. Pineda, C.A Brebbia ve M.Mugica, Sustainable tourism. 129-142, Southampton: WIT press.
- Aliağaoğlu, A. ve Uğur, A. 2010. "Şehir Coğrafyası". Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Anonim, 1924. 442 Sayılı Köy Kanunu. RG: 07.04.1924, 68. <https://mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>. Erişim Tarihi: 05 Eylül 2021.
- Anonim, 1963. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1967. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968-1972), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1972.Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973-1977), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1979. Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1984. Türkiye Toprak Envanteri. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Anonim, 1985. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1985-1989), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1990. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990-1994), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1995. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1998. Türkçe sözlük, Cilt:2, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.
- Anonim, 2000a. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 2000b. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyon Raporu, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.

- Anonim, 2002. Köy Envanteri (1997). Ankara: Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları.
- Anonim, 2005a. Dokuzuncu Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Politikaları Alt Komisyonu Raporu. Devlet Planlama Teşkilatı. Ankara.
- Anonim, 2005b. "Toprak ve Arazi Sınıflaması Standartları Teknik Talimatı". s.150. http://www.tarim.gov.tr/Belgeler/Mevzuat/Talimatlar/ToprakAraziSiniflamasiStandartlariTeknikTalimativelligiMevzuat_yeni.pdf. Erişim Tarihi: 10.06.2014.
- Anonim, 2006a. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 2006b. "Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2007-2013)", Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara: [https://kkp.tarim.gov.tr/Ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi % 20 \(2007-2013\).pdf](https://kkp.tarim.gov.tr/Ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi_%20(2007-2013).pdf)/. Erişim Tarihi: 27.01.2021.
- Anonim, 2007. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı. Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara, s. 60.
- Anonim, 2010. "Tr21 Trakya Bölge Planı 2010-2013." Trakya Kalkınma Ajansı, 160s. https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/TARYAT/Belgeler/kalkinma_ajansi_bolg_plan/TR21.pdf. Erişim Tarihi: 05.09.2020.
- Anonim, 2011. Ulusal Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013). Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı: Ankara.
- Anonim, 2012a. Anadolu'da Kırsal Mimarlık. Bursa Büyükşehir Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği, ÇEKÜL, Bursa.
- Anonim, 2012b. Kofçaz Vizyon Planı. Trakya Kalkınma Ajansı, 48s., Tekirdağ.
- Anonim, 2013a. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018). TC. Kalkınma Bakanlığı, Ankara.
- Anonim, 2013b. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020). kkp.tarim.gov.tr /. Erişim Tarihi: 27.01.2021.
- Anonim, 2014a. Onuncu Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu. T. C. Kalkınma Bakanlığı Özel İhtisas Komisyonu Raporu Ankara 2014.
- Anonim, 2014b. B005.1.12.153 "Bolyarovo ve Kofçaz ilçelerindeki genç çevreciler arasında işbirliğini güçlendirerek doğa koruma kapasitesinin geliştirilmesi".INTERREG-IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır ötesi İşbirliği Programı ile Avrupa Birliği, CCI No 2014TC16I5CB005 projesi.

Anonim, 2014c. “Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2014-2015 Av Dönemi Merkez Av Komisyonu Kararı”. s. 169. www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140528M1-3.docx. Erişim Tarihi:12.06.2014.

Anonim, 2015a. Kırsal Kalkınma Eylem Planı. Gıda Tarım ve Hayvanlık Bakanlığı, 52 s., Ankara.

Anonim, 2015b. “Kültür Varlıkları İle Sit Alanlarına İlişkin Hazırlanan Liste.”Kültür ve Turizm Bakanlığı Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Karar, 16.12.2015 - 164 Sayılı Karar.

Anonim, 2017a. III. Turizm Şurası. Kültür ve Turizm Bakanlığı Çevre-Planlama-Altyapı Komisyonu, s.16,Ankara.

Anonim, 2017b. “Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik.” http://gis.nacse.org/rewab/docs/Regulation_on_Utilization_Protection_of_Agricultural_Lands_2003_Tu.pdf. Erişim Tarihi: 02.03.2021.

Anonim, 2018a. Onbirinci Kırsal Kalkınma Planı (2019-2023) Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Kalkınma Bakanlığı, 140s., Ankara.

Anonim, 2018b. Onbirinci Kırsal Kalkınma Planı (2019-2023) Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Kalkınma Bakanlığı, 140s., Ankara.

Anonim, 2018c. Türkiye Istranca bölgesindeki turizm kaynakları ve turizmin geliştirilmesi çalışma ve analiz raporları (Kırklareli ili).Istrancaların güzellikleri- Bulgaristan-Türkiye sınır ötesi bölgesindeki doğal ve kültürel mirasların araştırılması, keşfedilmesi ve yaygınlaştırılması projesi, CB005.1.22.105 No'lu PROje, Interreg-IPA CBC Bulgaristan – Türkiye Programı.

Anonim, 2019a. Onbirinci Kırsal Kalkınma Planı (2019-2023). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. s. 189, Ankara.

Anonim, 2019b. Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı (2020-2023). T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 658s., Ankara.

Anonim, 2020a. “Türkiye Mekânsal Strateji Planı Kapsam Belirleme Raporu.” T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir Ve Bölge Planlama Bölümü, s.101. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/scd/icerikler/taslak-kapsam-bel-rlleme-raporu-20201126143645-20201127193249.pdf>.

Anonim, 2020b. Kırklareli İli 2019 Yılı Çevre Durum Raporu. Kırklareli Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü Çed, İzin Ve Denetim Şube Müdürlüğü, s.136.

- Arıbaş, K. 2010. Türkiye’de Yerleşme. (Edit: H.Yazıcı, M.K. Koca), Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arkoç, O. ve Özşahin, B. 2015. “Kentsel Planlamada Jeolojinin Etkisi, Kırklareli Örneği.” Kırklareli University Journal of Engineering and Science, 1, 30-40.
- Arsić , S.S., Nikolić, D. ve Živković, Z. 2017. “Hybrid SWOT - ANP - FANP Model for Prioritization Strategies of Sustainable Development of Ecotourism in National Park Djerdap.” Forest Policy and Economics, 80, 11-26.
- Arthika B. 2020. “Role of Participatory Rural Appraisal Tools and Rapid Rural Appraisal Tools-A Review.” Journal of Xi'an University of Architecture and Technolog, 12(7), 1166-1171.
- Atalay, İ. 2006. Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası. Ankara: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Atasoy, F. 2018.“Türkiye’de Biyoklimatik Bölgelerin Mekansal Analiz Yöntemleriyle Sınıflandırılması.”Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Atay Ç., Oral Y., Ecemiş Kılıç, S. vd. 2007. “Mumcularda Kırsal Turizm Modeli”, Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir.
- Ateş, O. 2017. “Peyzaj Planlama Ve Mekânsal Planlama İlişkisi: Malatya Kenti Örneği.” Düzce Ün. Fen Bilm. Ens. Peyzaj Mim. Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Düzce.
- Atıcı, D. 2016. “Kofçaz Ağzı (İnceleme-Metinler-Sözlük).” Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Australian Bureau of Statistics, 2013. “Frequently Asked Questions.” Commonwealth of Australia, Australian Bureau of Statistics, Belconnen, ACT, Australia, [www.abs.gov .au/websitedbs/D3310114.nsf/home/Frequently+Asked+ Questions#Anchor7](http://www.abs.gov.au/websitedbs/D3310114.nsf/home/Frequently+Asked+Questions#Anchor7). Erişim Tarihi :02.02.2021.
- Avcıkurt, C. 2009. “The Mature Age Market in Europe and Its Influence on Tourism.” Tourism Review.142-157.
- Avrupa Ekoturizm Standartları Türkiye Uygulama Rehberi, 2018. [https://ecoact.ogm.gov.tr/Dokmanlar/ ECOACT _EETLS_TR.pdf](https://ecoact.ogm.gov.tr/Dokmanlar/ECOACT_EETLS_TR.pdf).Erişim tarihi: 10.02.2021.

- Aydın, İ.Z. ve Türker, M.F. 2010. "Artvin- Borçka Camili Biyosfer Rezerv Alanındaki Ekoturizm Potansiyelinin Orman Köylüleri Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi". Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 11 (1), 43-51.
- Aydınğün, G. ve Aydınğün, H. 2013. "Erken Demirçağ'a "İstanbul Boğazı" Üzerinden Trak/Frig Kavimlerinin Anadolu'ya Geçişine Ait İlk Bulgular."Arkeoloji ve Sanat Dergisi, 142, 65-78.
- Aydınözü, 2010. "Avrupa Kayını (Fagus Sylvatica)'nın Yıldız (Istranca) Dağlarındaki Yeni Yayılış Alanları." Kastamonu Eğitim Dergisi. 18(2), 623-630.
- Bahçe, A. S. 2009. "Kırsal Gelişimde Kültür (Mirası) Turizmi Modeli". Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25, 1-12.
- Bakırcı, M. 2007. "Türkiye'de Kırsal Kalkınma: Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar". Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Baruah, P. 2020. "Potential of Urban Wetlands for Ecotourism Development- A Case of Deepor Beel, Guwahati" Nature Environment and Pollution Technology. 19(2), 611-625.
- Beebe, J. 1995. "Basic Concepts and Techniques of Rapid Appraisal". Human Organization, 54, 42-51.
- Bell, S.1999. Pattern, Perception and Process.Taylor & Francis.
- Bernardo, D.L.V. ve Leatherman, J. 2009. "Agritourism: If we Build It, Will They Come?", <http://www.uvm.edu/tourismresearch/agtour/publicatios/kansas%20State%20Study.pdf>. Erişim Tarihi: 24.09.2021.
- Beşen, T. 2006. "Katılımcı Havza Planlaması Yaklaşımı İle Kırsal Kalkınma Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma Düzce İli Cumayeri İlçesi Avlıyan Havzası Örneği".Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi,Ankara.
- Beşen T, Karakurt, E., Elmas ,E., Karabulut Aloe, A., Sürek. D., Altundağ, A., Bay, U., Karahan, F., Dengiz, O., Namlı, A., Ateş, Ç., Saygın, F., Cebel, H., İncirkuş, V., Demirkıran, O. ve Başkan, O. 2018. "Ekosistem Yaklaşımıyla Kırsal Kalkınma Metodolojisinin Geliştirilmesi Projesi." Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Bhuiyan, A.H., Siwar,C., Ismail , S.M. ve Islam, R. 2012. "The Role of Ecotourism for Sustainable Development In East Coast Economic Region (Ecer),Malaysia." OIDA International Journal of Sustainable Development, 3 (9), 53-60.

- Bi, Y.L. 2005. "Operationalising the Ecotourism Opportunity Spectrum (ECOS): Case Examples from China." University of Otago Department, Thesis, Master of Tourism.
- Blackburn, J. ve Holand, J. 1999. "WhoChanges? Institutionalizing Participation in Development". London: UK IT Publications.
- Blamey, R.K. 2001. "Principles of Ecotourism". In Weaver, D., ed. The encyclopedia of ecotourism. New York: Cabi. 5-21.
- Bradley, T. ve Hammond, H. 1992. "Landscape Analysis and Planning Summary. A Component of Wholistic Forest Use". Silva Ecosystem Consultants Ltd.
- Bollukcu, P. 2014. "Peyzaj Planlama ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Bartın-Arit Çayı Havzası Örneği." Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,(Basılmamış)Doktora Tezi, Bartın.
- Boniface, B. ve Cooper, C. 1994. "The Geography of Travel and Tourism". Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Boyd, SW. ve Butler, RW. 1996. "Managing Ecotourism: An Opportunity Spectrum Approach". Tourism Management, 17(8), 556-566.
- Boz, A.Ö. 2017. "Tekirdağ Kent Merkezinin Biyoklimatik Konfor Değerleri Bakımından İncelenmesi.", Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,(Basılmamış)Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.
- Bhushan, N. ve Rai, K. 2004. "Strategic Decision Making Applying the Analytic Hierarchy Process".United States of America: Springer-Verlag London Limited.
- Bukenya, J,O. 2001. "Application Of GIS in Ecotourism Development Decisions: Evidence From The Pearl Of Africa". In Vijah R. Kannan (ed.), Southeast Decision Science Institute's Proceedings—Thirty-First Annual Meeting, Charlotte NC. 299-303.
- Bulgan, E. ve Yılmaz, S. 2017. "Farklı Kent Dokularının Yaz Aylarında Biyoklimatik Konfora Etkisi: Erzurum Örneği." Iğdır Univ. J. Inst. Sci. & Tech. 7(4), 235-242.
- Bunruamkaew, K. ve Murayama, Y. 2012. "Land Use and Natural Resources Planning for Sustainable Ecotourism Using Gis in surat Thani, Thailand." Sustainability, 4(3), 412-429.
- Cater, E. 1994. "Ecotourism in the Third World – Problemsand Prospects for Sustainability". In E. Cater and G.Lowman (Eds), Ecotourism: A Sustainable Option? (pp.69-86). Chichester: John Wiley and Sons.

- Cavestro, L. 2003. "P.R.A. - Participatory Rural Appraisal, Concepts, Methodologies and Techniques". Retrieved from <http://www.agraria.unipd.it/agraria/master/0203/PARTICIPATORY%20RURAL%20APPRAISAL.pdf>. Erişim Tarihi: 23.05.2014.
- Ceballos-Lascuráin, H. 1996. "Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature-Based Tourism Around the World and Guidelines for Its Development". Cambridge: IUCN Publications.
- Cengiz A. E. , Ayhan C. K. ve Timur U. P. 2016. "Method For Determination of the Potential for Ecotourism in the Canakkale Wars Gallıpolı Historical Area Canakkale, Turkey." Oxıdation Communications, 39(1),641-660.
- Cengiz, T. 2003. "Peyzaj Değerlerinin Korunmasına Yönelik Kırsal Kalkınma Modeli Üzerine Bir Araştırma: Seben İlçesi (Bolu) Alpagut Köyü Örneği."Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi,Ankara.
- Cengiz, T., Çelem, H. 2005. "Hızlı Kırsal Değerlendirme Yöntemi: Alpagut Köyü Örneği Seben, Bolu." Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi, 6 (1-2), 161-170.
- Cengiz, T. ve Çelem, H. 2011. "Kırsal Kalkınmada Analitik Hiyerarşı Süreci (AHS) Yönteminin Kullanımı." Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 4 (1), 144-153.
- Cengiz, T., Tüfekçioğlu, A. ve İskender, A. 2005. "Artvin İl Gelişme Planı (AGEP) Turizm Sektörü Raporu." Artvin, http://www.artvin.gov.tr/eski/igp/agip_turizm.pdf. Erişim tarihi: 03.01.2015.
- Chambers, R. 1991. "Rapid and Participatory Rural Appraisal". *Appropriate Technology*, 16(4), 14-16.
- Chambers, R. 2002. "Relaxed and Participatory Appraisal: Notes on Practical Approaches and Methods for Participants in PRA/PLA-Related Familiarization Workshops, 2002." URL: <http://www.ids.ac.uk/ids/particip/research/pr/pranotes02.pdf>. Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- Chan, R. ve Bhatta, K. 2013. "Ecotourism Planning and Sustainable Community Development: Theoretical Perspectives for Nepal." *SAJTH*, 6(1), 69-96.
- Cheia, G. 2013. "Ecotourism: Definition and Concepts." *Journal of Tourism*, 56-60.
- Cheng, Qp. ve Zhong, Fl. 2019. "Evaluation of Tourism Climate Comfort in the Grand Shangri-La Region." *J. Mt. Sci.* 16,1452–1469.

- Choi Y.E., Oh, C. ve Chon, J. 2021. "Applying the Resilience Principles for Sustainable Ecotourism Development: A Case Study of the Nakdong Estuary, South Korea." *Tourism Management* 83, 1-11.
- Cohon, J.L. 1997. "MCDM Trends in Natural Resources and Environmental Management". In: Clímaco, J (ed.) *Multicriteria Analysis*, New York: Springer-Verlag.
- Collins, M.G., Steiner, F.R. ve Rushman, M.J. 2001. "Landuse Suitability Analysis in the United States: Historical Development and Promising Technological Achievements." *Environmental Management*, 28 (5), 611–621.
- Çakır, A. 2013. "Lot 2 Tourism Marketing Survey Kofcaz/Turkey". Initiation of Partnerships for Valorization of Local Natural Assets and Cultural Haritage. Bulgaria- Turkey IPACross-Border Programme, CCI Number 2007CB16IPO008.
- Çakır, A., Sezer, B. ve Küçükaltan, D. 2014. "Trakya Mutfağı"nda Kültürel Unsurlar: Kırklareli Örneği." *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1), 49-67.
- Çalışır, G. 2015. "Unutulmaya Yüz Tutan Folklorik Değerlerin Kişilerarası İletişime Katkısı: Gümüşhane Örneği." *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic.*, 10(14), 109-134.
- Çalışkan, O., Çiçek, İ. ve Matzarakis, A. 2012. "The Climate and Bioclimate of Bursa (Turkey) from the Perspective of Tourism." *Theoretical and Applied Climatology*, 107(3-4), 417-425.
- Çalışkan, U. ve Toy, S. 2016. "Kalkınma Ajanslarının Planlama ve Finansman Açısından Turizm Sektörüne Sağladığı Katkıları." *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 17(2):141-160.
- Çebi, Ü. ve Tok, H. H. 2009. "Trakya'da Ayçiçeği Yetiştiriciliğinde Yoğun Olarak Kullanılan Trifluralin'in Yeraltı Su Kaynaklarında Yarattığı Kirlilik Sorunlarının Tarla ve Lizimetre Koşullarında Tespiti". Proje No: KHGM 02210L01. Kırklareli: Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Atatürk Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü.
- Çekül, 2012. "Trakya Birleştirici Güç: Doğa, Su, Kültür Strateji Planı Kültür Öncelikli Bölgesel Yol Haritaları - 1." <https://www.cekulvakfi.org.tr/proje/2012-yol-haritalari>. Erişim Tarihi: 03.05.2021.
- Çekül, 2015. "Kültür Rotaları Planlama Rehberi". İstanbul: Tarihi Kentler Birliği Yayınları.
- Çekül, 2020. "Kırsal Mirasın İzinde". Çekül Kırsal Miras Programı, ISBN: 978-605-06615-2-1,90s.

- Çelik, Z. 2005. "Planlı Dönemde Türkiye'deki Kırsal Kalkınma Politika ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme". *Planlama*, 2, 61-71.
- Çelik, Z. 2006. "Türkiye'de Kırsal Planlama Politikalarının Geliştirilmesi." Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehir Planlama Ana Bilim Dalı. (Basılmamış) Doktora Tezi, İzmir.
- Çelik, A. 2020. "Kilis İli'nin Ekoturizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi ve Planlamaya Yönelik Öneriler." *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(70), 203-215.
- Çelikyay, S. 2005. "Arazi Kullanımlarının Ekolojik Eşik Analizi İle Belirlenmesi Bartın Örneğinde Bir Deneme" Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Şehir Planlama Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, İstanbul.
- Çepel, N. 1994. *Peyzaj Ekolojisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 3868.
- Çetin, M. 2015. "Determining the Bioclimatic Comfort in Kastamonu City." *Environmental Monitoring and Assessment*, 187(10), 640.
- Çetin, M. 2016. "Peyzaj Planlamada Biyoklimatik Konfor Alanların Belirlenmesi: Cide Kıyı Şeridi Örneği." *Turkish Journal of Agriculture –Food Science and Technology*, 4(9), 800-804.
- Çevik, B. ve Tekinel, O. 1998. "Kırsal Yerleşim Tekniği". Adana: Ç.Ü. Ziraat Fak. Genel Yayın No. 197, Ders Kitapları Yayın No: A-63.
- Çınar, H. 2014. "Anadolu Kırsal Mimarisinin Oluşum Mantığı: Yer Değiştiren Kesmez Köyü'nde Mekân ve Mekân Düzeni." Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Daneshvar, M.R.M., Bagherzadeh, A. ve Tavousi, T. 2013. "Assessment of Bioclimatic Comfort Conditions Based on Physiologically Equivalent Temperature (PET) Using the Ray Man Model in Iran". *Cent. Eur. J.Geo.*, 5, 53–60.
- Dasgupta, P., Morton, J.F., Dodman, D., Karapinar, B., Meza, F., Rivera-Ferre, M.G., Tour Sarr, A. ve Vincent, K.E. 2014. "Rural Areas". In: *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [Field, C.B., V.R. Barros, D.J. Dokken, K.J. Mach, M.D. Mastrandrea, T.E. Bilir, M. Chatterjee, K.L. Ebi, Y.O. Estrada, R.C. Genova, B. Girma, E.S. Kissel, A.N. Levy, S. MacCracken, P.R. Mastrandrea, ve L.L.White (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, pp. 613-657.

- Daşdemir, İ. ve Yılmaz, E. 2002. "Çok Boyutlu Karar Verme Metotları ve Ormancılıkta Uygulama Alanları." ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 4(4),1-19.
- De Dear, R., Brager, G. ve Cooper, D. 1997. "Developing an Adaptive Model of Thermal Comfort and Preference." Final Report. ASHRAE RP- 884. Ashrae.
- Demirel, M. 2008. "Türkiye'de Bosna Göçmenleri." Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (2) , 285-306.
- Demirezen, B. 2018. "Tüm Yönleri İle Kırsal Turizm Ve Kayseri İli Üzerine Bir Swot Analizi Çalışması." Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi. 2(2), 79-101.
- Dhami, I., Deng, J., Burns, R.C. ve Pierskalla, C. 2014. "Identifying and Mapping Forest-Based Ecotourism Areas in West Virginia – Incorporating Visitors' Preferences." Tourism Management, 42, 165-176.
- Dhami, I., Deng, J., Strager, M. ve Conley, J. 2017. "Suitability-sensitivity Analysis of Nature-Based Tourism Using Geographic Information Systems and Analytic Hierarchy Process." Journal of Ecotourism, 16(1),41-68.
- DİE, 2013. "Genel Nüfus Sayımı Bilgileri". Devlet İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr. Erişim Tarihi: 12.05.2014.
- Dinçer, B. ve Özaslan, M. 2004. "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004)." Ankara: DPT Bölgesel Gelişme Ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü.
- Doğan, H.H. 2019. "Kırsal Kalkınma ve Kooperatifçilik". Bölüm Adı: Türkiye'de Kalkınma Planlarının Kırsal Yerleşme Düzenine Yaklaşımları. A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 621, A.Ü. Ernst Reuter İskân Ve Şehircilik Uygulama Ve Araştırma Merkezi Yayınları No: 24, 98-151.
- Doğan, D. ve Yardımcı, B. 2019. "Kırsal Kalkınma: Tanım, Temel Meseleler ve Politikalar". Ankara: Türkiye Kalkınma Vakfı, Hermes Basım, 56s.
- Doğan, M., Seçme, D., Karakoç, A. ve Gül, A. 2017. "Davraz Dağı Kayak Merkezinin Ekoturizm Değerleri ve Eylem Planı." Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Özel Sayı 3, 105-121.
- Doğanay, H. ve Coşkun, O. 2012. "Tarım Coğrafyası". 2. Baskı. Erzurum: Pegem Akademi.
- Dönmez, D. 2008. "Paydaş Teorisi Çerçevesinde Otel İşletmelerinin Seyahat Acentaları ile İlişkileri ve Otel İşletmelerinin Performansı Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma." İstanbul Yönetim Dergisi, 61, 91-112.

- Dünya Bankası, 2018. [https://data.worldbank.org/indicator/ SP.URB. TOTL. IN.ZS? contextual=default](https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?contextual=default). Erişim Tarihi: 21.10.2021.
- Düzce İli Turizm Strateji ve Eylem Planı, 2014. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.
- Düzgüneş, E. ve Bezirkan, M. 2020. "Kıyı Alanlarındaki Biyoklimatik Koşulların Rekreatif Planlama Açısından Değerlendirilmesi." ATA Planlama ve Tasarım Dergisi, 4 (1), 9-18.
- Elibüyük, M. ve Yılmaz, E. 2010. "Türkiye'nin Coğrafi Bölge ve Bölümlerine Göre Yükselti Basamakları ve Eğitim Grupları."Coğrafi Bilimler Dergisi, 8 (1), 27-55.
- Ellis, F. ve Biggs, S. 2001. "Evolving Themes in Rural Development 1950s-2000s." Development Policy Review, 19(4), 437-448.
- Eminağaoğlu, Z. ve Çevik, S. 2005. "KırsalYerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi". Planlama Dergisi, 32, 72-81.
- Endler, C. ve Matzarakis, A. 2007. "Climate Change and Climate–Tourism Relationships in Germany."Developments in Tourism Climatology (Edited by: A. Matzarakis, C. R. de Freitas and D. Scott), p.260-266, Commission Climate, Tourism and Recreation, Freiburg: International Society of Biometeorology.
- Engin, R. 2000. "Trakya ve Balkanlarda Bektaşilik." Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi, (23-28 Ekim) Nevşehir.
- Engin, R. ve Çakır, A. 2013. "Amuca Bektaşilerinde Sofra ve Sofra Erkânı."Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 65, 299-312.
- Erdoğan, A. 2015. "Veri Tabanı Tasarımı". D. Beyazlı, A. Erdoğan, S.Aydemir, Ş. Bülbül, B. Sulak, S. Özlü ve M. Duran (Ed.) İDA 5.2b Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması: Bir Model Önerisi-Planlama/ Tasarım El Kitabı içinde (s. 3-9). A.M. Öksüz, R. Erdem ve M.Ç. Meşhur (Yön.), (TÜBİTAK-KAMAG 1007 Proje no. 108G173, 108G187).
- Erdem, M. 2012. "Kırsal Yerleşim Peyzaj Kimlik Özelliklerinin Tespiti, Korunması Ve Geliştirilmesine Yönelik Değerlendirme Matrisi Önerisi." İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,(Basılmamış) Doktora Tezi İstanbul.
- Eraktan, G. ve Yıldırak, N. 1989. "Türkiye'de Kırsal Kalkınma Stratejileri ve Politikaları". Ankara: Friederich Ebert Yayınları.

- Erdoğan, N. 2003. "Çevre ve Ekoturizm". Ankara: Pozitif Yayıncılık.
- Erginal, A. E. ve Erginal, G. 2003. "Çanakkale Şehrinde Yer Seçiminin Jeomorfolojik Açından Değerlendirilmesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9, 94-116.
- Erkek, E, Kalaycı, Ö., Başaran, N., Öner, A., Atun, R., Lamba, H., Uyguçgil, H., Çabuk, S. ve Ağaçsapan, B. 2020. "Biyoklimatik Konfor ve Arazi Kullanımı Arasındaki İlişkinin CBS ve UA Teknikleri Kullanılarak İncelenmesi: İzmir İli Örneği." *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 20 (1) , 174-188.
- Ersoy, M. 2012. "Kentsel Planlama Kuramları", Ankara: İmge Yayınları.
- Eurostat, 2020. "Urban-rural Typology". http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Urban-rural_typology. Erişim Tarihi: 10.02.2020.
- Falsolayman, M. ve Sadeghi, H. 2013. "An Analysis on Capabilities of Agricultural Sector of Southern Khorasan to Have a Sustainable Development Managed by the Application SWOT Model." *Iranian Journal Geography and Development*, 11(30), 139-156.
- Fanger, P.O. 1970. "Thermal Comfort". Copenhagen: Danish Technical Press.
- Farsari, Y. 2003. "GIS-based Support for Sustainable Tourism Planning and Policy Making". In: *Paper presented at the XII International Leisure and Tourism symposium*, 3-4 April. Available at: www.iacm.forth.gr/papers/Barcelona.pdf. Erişim Tarihi: 05.10.2020.
- Feick, R.D. ve Hall, G.B. 2002. "Balancing consensus and conflict with a GIS-based multi-participant, multi-criteria decision support tool." *GeoJournal*, 53, 391-406.
- Feltynowski, M. ve Szajt, M. 2021. "The Analytic Hierarchy Process (AHP) in Rural Land-use Planning in Poland: A Case Study of Zawidz Commune" *Planning Practice & Research*, 36:1, 108-119.
- Fennell, D. A. 2001. "A Content Analysis of Ecotourism Definitions." *Current Issues in Tourism*, 4(5), 403-421.
- Fennell, D.A. 2008. "Ecotourism". 3rd ed. New York: Routledge. 282 p.
- Fidan, S. 2011. "Sözlü Kültür-Sözlü Tarih İlişkisi Bağlamında Niş Türküleri". *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 139-148.
- Forman, R. T. T. 1995. "Land Mosaics". *The Ecology of Landscape and Region*. Cambridge University Press. Cambridge, UK.

- Freeman, R. E. 1984. "Strategic Management: A Stakeholder Approach". (1 st Edition), Boston: Pitman.
- Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Parmar, B. L. ve Decolle, S. 2010. "Stakeholder Theory: The State of Art". (1 st Edition), New York: Cambridge University Press.
- Ganjali, S., Shayesteh, K., Ghasemi, A. ve Mohammadi, H. 2014. "Environmental and Strategic Assessment of Ecotourism Potential in Anzali Wetland Using SWOT Analysis." *Caspian J. Env. Sci.*, 12 (1), 155-164.
- Garipoğlu, N. 2012. "Havza Planlamalarında Coğrafyanın Rolü ve Türkiye'de Havza Planlamacılığı". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2), 303-336.
- Gourabi, B.R. ve Palic, M. 2012. "Recognition of Monthly Bioclimatic Comfort With Tourism Climatic Index in Ramsar, Southwest of Caspian Sea, Iran." *AGD Landscape & Environment*, 6(1), 1-14.
- Gavade, R. K. 2014. "Multi-criteria Decision Making: An Overview Of Different Selection Problems and Methods." *International Journal of Computer Science and Information Technologies* ,5(4), 5643–5646.
- Geldenhuys, S. 2009. "Ecotourism Criteria and Context." (In Saayman, M., ed. *Ecotourism: Getting Back to Basics*. Potchefstroom: Leisure Publications. p. 2-24.
- Genç, T., Kabak, M., Özceylan, E. ve Çetinkaya, C. 2018. "Evaluation of Natural Gas Strategies of Turkey in East Mediterranean Region: A Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats and Analytic Network Process Approach." *Technological and Economic Development of Economy*, 24(3), 1041-1062.
- Geray, C. 1974. "Planlı Dönemde Köye Yönelik Çalışmalar: Sorunlar-Yaklaşımlar-Örgütlenmeler". Ankara. Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 139.
- Geray, C. 1985. "Türkiye'de Köysel Yerleşme Düzeni. Köy Sosyolojisi Okuma Kitabı". İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İdari Bilimler Fakültesi.
- Ghorbani, A., Valiollah, R., Rafiaani. P. ve Azadi, H. 2015. "Ecotourism Sustainable Development Strategies Using SWOT and QSPM Model: A Case Study of Kaji Namakzar Wetland, South Khorasan Province, Iran." *Tourism Management Perspectives*, 16, 290-297.

- Ghorbani, E. ve Khodamoradi, M. 2011. "Comparing Participatory Rural Appraisal (PRA) and Rapid Rural Appraisal (RRA) Methods in Rural Research." *Life Science Journal*. 8(3): 1-6.
- Gourabi, B.R. ve Palic, M. 2012. "Recognition of Monthly Human Bioclimatic Comfort With Tourism Climate Index In Ramsar, South-West Of Caspian Sea, Iran." *AGD Landscape & Environment*. 6 (1), 1-14.
- Goeldner, R.C. ve Ritchie, J.R.B. 2002. "Tourism: Principles, Practices, Philosophie". Canada: John Wiley&Sons Inc., 9th edition, p.250.
- Gomez Martin, M.B. 2005. "Weather, Climate and Tourism" *Annals of Tourism Research*, 32 (3), 571--591.
- Goranczewski, B. ve Puciato, D. 2010. "Swot Analysis In the Formulation of Tourism Development Strategies For Destinations". *Tourism*, 20(2), 45-53.
- Government of India, 2012. "Implication of Terms Used in Indian Censuses. Government of India Office of the Registrar, General and Census Commissioner, New Delhi, India," censusindia.gov.in/Data_Products/Library/Indian_perceptive_link/Census_Terms_link/censusterm.html. / Erişim Tarihi: 05.01.2021.
- Görmüş, S. 2012. "Korunan Alanlarda Peyzaj Karakter Analizi: Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Örneği," Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı,(Basılmamış) Doktora Tezi, Ankara.
- Grandstaff, T.B. ve Grandstaff, S.W. 1985. "Report on Rapid Rural Appraisal Activities Khon Kaen: KCU-Ford Rural Systems Research Project." Khon Kaen, Thailand: Khon Kaen University.
- Gulinck, H., N. Vyverman, K. Van Bouchout ve Gobin, A. 2001. "Landscape as Framework for Integrating Local Subsistence and Ecotourism: A Case Study in Zimbabwe". *Landscape and Urban Planning*, 53, 173-182.
- Gunn, C.A. 1998. "Vacationscape-Designing Tourist Regions." New York: Van Nostrand Reinhold.
- Gunn, C. A. ve Var, T. 2002. "Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases". Psychology Press.
- Gura, D., Kuzyakina, M. ve Gribkova, I. 2019. "Assessment of Bioclimatic Comfort of the Krasnodar Krai." *IOP Conf. Series: Earth and Environmental Science*, 403.

- Güçlü, Y. 2010. "Ege Bölgesi Kıyı Kuşağında İklim Konforu Şartlarının Kıyı Turizmi Yönünden İncelenmesi,"*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 794-823.
- Gülçubuk, B. 2000. "Kırsal Alanda Kredi Kullanımının Sosyo-Ekonomik Temelleri Hızlı Kırsal Değerlendirme Yaklaşımı ile Kırıkkale İli Keskin İlçesi Araştırması". Ankara: Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yayınları.
- Gülçubuk B.,Yıldırak, N., Kızılaslan, N., Özer,D., Kan, M. ve Kepoğlu, A. 2016. "Kırsal Kalkınma Yaklaşımları ve Politika Değişimleri". http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/e443d6819ae22b2_ek.pdf. Erişim Tarihi: 24.05.2014.
- Güler, K. 2013. "Kırklareli İli (Merkez, Babaeski, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köy Ve Pınarhisar) Flora ve Vejetasyonu." Çevre Ve Orman Bakanlığı Kırklareli Orman İşletme Müdürlüğü, s.57.
- Güler, K. 2016. "Türkiye'de Nüfusunu Yitiren Kırsal Yerleşimlerin Korunması İçin Bir Yöntem Önerisi: Ödemiş-Lübbey Köyü Örneği."İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış) Doktora Tezi, İstanbul.
- Gültekin, P. 2014. "Uğursuyu ve Aksu Havzalarında Peyzaj Planlama ve Ekoturizm Odaklı Kırsal Kalkınma". Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Düzce.
- Gültekin, P., Gültekin, Y.S., Uzun, O. Gök, H. 2018. "Katılımcı Ekoturizm Planlamasında Yapısal Eşitlik Modellemesi ile Paydaş Analizi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği". *Journal of Forestry*, 14, 33-56.
- Gültekin, P. ve Uzun, O. 2019. "Ecological, Cultural and Participation (ECP) Method for the Development of Ecotourism Planning and Management Strategies: Example of Uğursuyu and Aksu Basins." *European Journal of Sustainable Development*, 8(1), 409-427.
- Gün, E. 2009. "İstiranca Masifinin Kıyıköy Civarındaki Mesozoyik Yaşlı Kayalarının Yapısal ve Metamorfik Evrimi".İstanbul Teknik Üniversitesi, Avrasya Yer Bilimleri Enstitüsü, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Güngör, S. ve Arslan, M. 2004. "Turizm ve Rekreasyon Stratejileri İçin Swot Analizi, Görsel Kalite Değerlendirmesi, Turizm Tesislerinin Beğenilirliği ve Turizm Tesisleri Durum Analizi Uygulaması: Beyşehir İlçesi Örneği." *Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi*, 18(33), 68-72.

- Güngör, S. ve Cengiz, T. 2006. "Artvin İlinin İklim Konforuna Sahip Rekreasyon ve Turizm Alanları." Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi, 7, 69-80.
- Gürbüz, B. 2001. "Kırsal Kalkınma Planlaması; Bursa İli Keleş İlçesi Örneği.", Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış) Doktora Tezi, Bursa.
- Güzelmansur, A. 2012. "Amik Ovası ve Çevresinin Sürdürülebilir Alan Kullanım Planlaması". Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Adana.
- Hardy, A., Pearson, L., Davidson, P. ve Kriwoken, L. 2014. "Social Analysis of Sustainable Tourism Development as a Contributor to the Economic Development of Tasmania." National Environmental Research Programme, Landscapes and Policy Research, 161.
- Holland, J. M., Burian, M. ve Dixey, B.L. 2003. "Tourism in Poor Rural Areas, Diversifying the Product and Expanding the Benefits in Rural Uganda and Cezh Republic." PPT Working Paper, No:12. 39p
- Hong, C.W. ve Chan, N.W. 2010. "Strength-Weakness-Opportunities-Threats Analysis of Penang National Park for Strategic Ecotourism Management". World App. Sci. J. 10, 136–145.
- Hossain, J. ve Khanal, B.P. 2020. "SWOT Analysis of Forest Protected Area Based Sustainable Tourism Development: A Case Study in the Lawachara National Park." Journal of Tourism & Hospitality Education, 10, 71-89.
- Höppe, P. 1999. "The Physiological Equivalent Temperature-A Universal Index For The Biometeorological Assessment of The Thermal Environment". International Journal Biometeorology, 43(1), 71–75.
- <https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/43643?AspxAutoDetectCookieSupport=1>.Erişim Tarihi: 02.12.2020.
- <https://kofcazortaokulu.meb.k12.tr/>. Kofçaz Ortaokulu. Erişim Tarihi: 10.03.2021.
- https://projects.ncsu.edu/project/cnrint/GHANA/rra_notebook.pdf. /Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/10/20201016M1-1.htm>.Kamu Malî Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. 16 Ekim 2020 Tarih ve 31276 sayılı Kanun. Erişim Tarihi: 22.05.2021.
- <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263742/658-nolu-ilke-karari-arkeolojik-sitler-koruma-ve-kullan-html>. Erişim Tarihi: 02.04.2021.

- <https://twitter.com/TrakyaDergi/status/1219534154817327104>. Erişim Tarihi: 02.04.2021.
- https://www.apo-tokyo.org/publications/p_glossary/rural-rapid-appraisalparticipator-rural-appraisal-2/. Erişim Tarihi: 18.01.2021.
- <https://www.bugday.org/portal/projeler.php?pid=41>. Erişim Tarihi: 22.04.2021.
- <http://www.fao.org/3/as281e/as281e.pdf>. Erişim Tarihi: 27.05.2021.
- <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>. 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu. Erişim Tarihi: 22.04.2021.
- https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/2020_14%20Say%C4%B1%C4%B1%20UKK%20Genelgesi.pdf. Erişim Tarihi: 22.04.2021.
- <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263742/658-nolu-ilke-karari-arkeolojik-sitler-koruma-ve-kullan-html>. Erişim Tarihi: 20.03.2021.
- <https://www.trakyanet.com/trakya/kirklareli/kofcaz/174-koyler/206-koyleri.html?start=14>. Erişim Tarihi: 22.04.2021.
- <https://www.trakyanet.com/trakya-haritasi>. Erişim Tarihi: 23.05.2021.
- Ilgaz Yıldırım, B. ve Güzel, Ö. 2019. "Seyahat Acentelerinin Turist Rehberi Seçim Kriterlerinin Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) Yöntemi ile Değerlendirilmesi." *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. 30(1), 69 - 81.
- İlban, M.O. ve Kömür, T. 2019. "Destinasyon Markalaşmasında Festival Turizminin Rolü: Ayvalık Uluslararası Zeytin Hasat Günleri Örneği." *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*. 16 (2), 274-295
- İnce, Y. 2017. "İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Kırklareli İl Ve İlçelerinin Değerlendirilmesi." Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli.
- Jackson, W. J. ve Ingles, A. W. 1998. *Participatory Techniques for Community Forestry*. Aus AID, IUCN and WWF.
- Javan, K. ve Malazadeh, W. 2013. "Surveying the Tourism Climate of Urmia City Using Bioclimatic Indicators, Zagros Quarterly". *Journal of Urban and Urban Planning*, 5, (16), 96-83.
- Javanmard, M. ve Mahmoudi, M. 2008. "A SWOT Analysis of Organic Dried Fig Production in Iran." *Environmental Sciences*, 6(1), 101-110.

- Jones, K.B, Riitters, K.H., Wickham, J.D., Tankersley, R.D., O'Neill, R.V., Chaloud, D.J., Smith, E.R. ve Neale, A.C. 1997. "An Ecological Assessment of the United States Mid-Atlantic Region: A Landscape Atlas". US Environmental Protection Agency. Report # EPA 620/R-95/003.
- Jurowski, C. 2010. "Nature and Ecotourism Experience Classification Schema." ICHRIE Summer Conference Proceedings, August 28-31, San Juan, Puerto Rico.
- Kabataş, E. 2020. "Kırsal Alanlarda Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi: Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Örneği".Tekirdağ Namık Kemal Ün. Fen Bilim. Ens. Peyzaj Mim. Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi,Tekirdağ.
- Kakvan, R., Alijani, B. ve Saliqeh, M. 2020. "Evaluation of Tourism Climate Conditions At Three Stations of Noshahr, Ramsar and Rasht Using the Physiological Equivalent Temperature and Average Predicted Polling Index." REGET, 24(22).
- Kara Avcılığı Kanunu, 2003. "4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu". <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4915.pdf>. Erişim Tarihi: 19.05.2021.
- Karaçam, N. 1995. "Efsaneden Gerçeğe Kırklareli". Kırklareli: Özyılmaz Matbaası.
- Karakayıcı, Ö. 2018. "Bölge Planlamada Kırsal Alanların Önemini Yeniden Keşfetmek: Yeni Bölgecilik Perspektifinde Kuramsal Tartışmalar." Planlama, (Ek 1), 42–51.
- Kashyap, P. 1992. "RAP, Rapid Assessment Procedures." Qualitati and Methodologies for Planning and Evaluation of Health Related Programmes (International Nutrition Foundation for Developing Countries - INFDC, 528 p.
- Kastamonu İl Turizm Eylem Planı, 2017. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, Kastamonu. https://www.kuzka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.kuzka.gov.tr_48_GN5Z88YY_kastamonu-il-turizm-eylem-planı.pdf. Erişim Tarihi: 02.03.2021.
- Kayıççı, S. 2009. "Türkiye'de Kırsal Alan Yönetimi". Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Ankara.
- Kazancıgil, R. 2014. "Edirne Merkez Vilayeti Salnamesi (H.1319- M.1901)."Edirne: T.C. Edirne Valiliği, Cilt 2.
- Kemaloğlu, M. 2013. "Bulgar ve Pomak." Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 53 (2), 421-431.

- Kenny, L. 2017. "The Road Less Travelled: A Case Study on Ecotourism and Sustainable Development in the Sundarbans, Bangladesh." Bachelor Thesis. Lund University Department of Sociology.
- Kestane, Ö. ve Ülgen, K. 2013. "İzmir İli İçin Biyoklimatik Konfor Bölgelerinin Belirlenmesi". SDU Teknik Bilimler Dergisi, 3(5), 18-25.
- Khalid, M., Hashim, Z. Rahman, A.A. ve Aziz, N.A. 2010. "Ecotourism Opportunity Spectrum at Sungai Sedim Recreational Forest Area, Kedah". Center for Biodiversity and Sustainable, Universiti Teknologi Mara.
- Khalid, M. D., Nasır, R. A. M. ve Ahmad, C. B. 2010. "Recreation Opportunity Spectrum For Ecotourism Area At Rezab Hidupan Liar Fraser Hill Selangor". Research Management Institute (Rmi) Universiti Teknologi Mara, 43 p, Malezia.
- Khayyati, E. ve Somayye, N. 2014. "Strategic Planning of Tourism Development Using SWOT Model Case Study in Borjlon Tourist Village Ardebil". International Journal Department of Architecture and Municipality Education, 2, 12-21.
- Kılıç, A.Y. 1999. "Trakya Bölgesi Tabanidae (Diptera) Faunası." Tr. J. of Zoology, 23 (1): 67–89.
- Kırklareli İl Çevre Düzen Planı, 2009. Kırklareli İl Özel İdaresi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Trakya Kalkınma Birliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi.
- Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2021. "2021 Yılı Kırklareli İli Kofçaz İlçesi Tarım Verileri". Erişim Tarihi: 03.03.2021.
- Kırklareli İli Doğa Turizmi Master Planı (2013-2023), 2012. 1.Bölge Müdürlüğü Kırklareli Şube Müdürlüğü, s. 151.
- Kırklareli İli Tabiat Turizmi Master Planı 2013-2023. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, [https:// bolge1. tarimorman.gov .tr/ Documents /menu-dosyalar/Do%C4%9Fa%20 Turizmi % 20 Master %20Planlar %C4 %B1/ KIRKLAREL % C4%B0%20TTMP.pdf](https://bolge1.tarimorman.gov.tr/Documents/menu-dosyalar/Do%C4%9Fa%20Turizmi%20Master%20Planlar%C4%B1/KIRKLAREL%C4%B0%20TTMP.pdf).
- Kırklareli İstatistik Yıllığı, 2021. "İlçe, Şehir, Belde, Köy ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2020." Kırklareli İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü. [http:// www. kirklareli. gov.tr/kurumlar/ kirklareli.gov.tr/planlama/istatistikler/102_nufus.pdf](http://www.kirklareli.gov.tr/kurumlar/kirklareli.gov.tr/planlama/istatistikler/102_nufus.pdf). Erişim Tarihi: 03.03.2021.

- Kırklareli Karayolları Haritası, 2021. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Ksarayolları Genel Müdürlüğü, <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Bolgeler/1Bolge/IIller/IIKirkklareli.aspx>.Erişim Tarihi: 13.03.2021.
- Kırklareli Kültür Varlıkları Envanteri, 2014. "Taşınmaz Kültür Varlıkları."Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kırklareli.
- Kırklareli ve Burgas'ın Tarihi, Kültürel, Doğal ve Turistik Değerleri, 2012. The Project is co-founded by EU through the Bulgaria- Turkey IPA-Cross-Border Programmes CCI No:2007CB16IPO008. Kırklareli Valiliği, Burgas Valiliği.
- Kızılaslan, N. ve Ünal, T. 2014. "Tokat İlinin Ekoturizm Kırsal Turizm Potansiyeli Ve Swot Analizi". Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, 945-61.
- Kiper, T. 2013. "Role of Ecotourism in Sustainable Development". Intech Open Access Publisher, ISBN 978-953-51-1167-2, I-Tech Education and Publishing, Rijeka, Croatia, p. 773-802.
- Kiper, T., Korkut, A., Özyavuz, M., Yılmaz, E. 2010. "Tekirdağ İli Şarköy İlçesinde Kırsal Turizme Yönelik Alan Kullanım Planlaması". TUBİTAK 109Y162 Nolu Proje, s.158.
- Kiper, T., Uzun, O., Özdemir, G., Üstün Topal, T. 2015. "Kırsal Kalkınma Amaçlı Ekoturizm Planlaması: Kıyıköy Örneği." 213O298 NoluTubitak Projesi, 217s.
- Kiper T., Uzun O., Üstün Topal T. 2016. "Global Issues and Trends in Tourism, Bölüm: "Developing Ecotourism Development Strategies for Sustainable Rural Development: A Case Study of Kıyıköy, Kırklareli". Yayın Yeri: St. Kliment Ohridski University Press, Ed. Cevdet Avcıkurt, Mihaela S. Dinu, Necdet Hacıoğlu, Recep Efe, Abdullah Soykan, Nuray Tetik.
- Kiper T., Uzun O., Üstün Topal, T. 2017. "Rural Development Oriented Ecotourism Planning on Catchment Basin Scale: The Case of Pabuçdere and Kazandere Catchment Basins", Journal of Agricultural Science and Technology, 19, 293-305.
- Kişi, N. 2019. "A Strategic Approach to Sustainable Tourism Development Using the A'WOT Hybrid Method: A Case Study of Zonguldak." Sustainability. 11 (964), 2-19.
- Koç, A., 2019. "Yalova Kent Merkezinin Biyo-Klimatik Konfor Yönüyle Değerlendirilmesi." 4. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 14 – 17 Şubat 2019, ss. 27-32.
- Kofçaz İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2021. <http://kofcaz.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 18.05.2021.
- Kofçaz Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, 2021. Kofçaz İlçesi Bitkisel ve Hayvansal Ürün ve Üretim Değerleri, Kofçaz.

- Kofçaz İlçe Vizyon Planı, 2012. Trakya Kalkınma Ajansı, Kırklareli.
- Korkmaz, M.S. 2019. Trakya Bölgesi'nin Yüzey Suyu Potansiyeli. Trakya Bölgesinde İklim Değişikliğine Karşı Adaptasyon için Kapasite Geliştirme (Capacity Building for Climate Change Mitigation and Adaptation in Trakya Region, CBCCMA, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, 73-87.
- Korkmaz M. ve Tolunay A. 2002. "Kırsal Kalkınma Aracı Olarak Ekoturizm". First Tourism Congress of Mediterranean Countries, Akdeniz University School of Tourism &Hotel Management, 17-21 April 2002, s. 429-443, Antalya
- Köse Y. ve Şahin Ş. 2017. "Bir Kırsal Yerleşim Olarak Evciler Mahallesi Peyzaj Özellikleri." Ankara Araştırmaları Dergisi, 5(2), 257-272.
- Kumar, K. 1993. "Rapid Appraisal Methods". Washington, D.C.: World Bank.
- Kumar Mallick, S., Rudra, S. ve Samanta, R. 2020. "Sustainable Ecotourism Development Using SWOT and QSPM Approach: A Study On Rameswaram, Tamil Nadu." International Journal of Geoheritage and Parks. 8(3), 185-193.
- Kumtepe, H. 2018. "Yaşlı Nüfusunun (65 +) İl Ve Bölge Yerleşim Yerlerinin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Verilerine Göre Dağılımları ve Oranları İle Demografik Değerlendirilmesi." Sosyal Çalışmacı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yaşlı Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Kurniawan, M.A., Yusran, Y. ve Sabar, A. 2020. "Analysis of Actors in the Management of Lantebung Mangrove Ecotourism, Bira Village, Tamalanrea District, Makassar City." IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, The 2nd International Conference of Interdisciplinary Research on Green Environmental Approach for Sustainable Development, 25 June 2020, Gedung Pasca Sarjana, Indonesia.
- Kurtulmuş, Z. 2010. "Kırklareli Folklorundan (Halk Kültürü) Örnekler". Kırklareli: Kırklareli Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, s.87.
- Kültür, Ş. 2007. "Medicinal Plants Used in Kırklareli Province (Turkey)." Journal of Ethnopharmacology, 111, 341–364.
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 1983. 2863 Sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu . <https://www.mevzuat.gov.tr> . Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- Lamers, M., Haase, D. ve Amelung, B. 2008. "Facing the Elements: Analysing Trends in Antarctic Tourism", Tourism Review, 63(1), 15-27.

- Lang, S. ve Burke, M. 2015. "A Model Ecotourism Master Plan Chapter for Rural Massachusetts Communities: A Case Study of Hardwick, MA." Hardwick, MA and rural Massachusetts communities University of Massachusetts, Department of Landscape Architecture and Regional Planning, 3-47.
- Li, W. 2004. "Environmental Management Indicators for Ecotourism in China's Nature Reserves: A Case Study in Tianmushan Nature Reserve." *Tourism Management*, 25, 559–564.
- Lin, T. P. ve Matzarakis, A. 2008. "Tourism Climate and Thermal Comfort in Sun Moon Lake, Taiwan." *International Journal of Biometeorology*, 52(4), 281-290.
- Mai, T. ve Smith, C. 2015. "Addressing the threats to Tourism Sustainability Using Systems Thinking: A Case Study of Cat Ba Island, Vietnam." *Journal of Sustainable Tourism*, 23(10), 1504–1528.
- Mak, B. K. L., Cheung, L.T. O. ve Hui, D. L. H. 2017. "Community Participation in the Decision-Making Process for Sustainable Tourism Development in Rural Areas of Hong Kong, China." *Sustainability*, 9 (1695), 2-13.
- Malkoç, S. Nizamoğlu, A., Bektaş, B.N. 2020. "Geneyik Kırsal Mahallesi Mekansal Gelişme Stratejileri." *Tasarım-Kuram*, 16(31),172-193.
- Mandal, R.B.2001. "Introduction to Rural Settlement". New Delphi: Concept Publishing Company,pp. 191-198.
- Mandino, E. ve Beery, T. 2019. "Ecotourism As A Learning tool for Sustainable Development thecase of Monviso Transboundary Biosphere Reserve, Italy." *Journal of Ecotourism*, 18(2), 107-121.
- Mansour, S., Al-Awhadi, T. ve Al-Hatrushy, S. 2020. "Geospatial Based Multi-Criteria Analysis for Ecotourism Land Suitability Using GIS & AHP: A Case Study of Masirah Island." *Journal of Ecotourism*, 19(2),148-167.
- Matzarakis, A. ve Rutz, F. 2005. "Application of Ray Man for Tourism and Climate Investigations." *Annalen der Meteorologie*, 41(2), 631-636.
- Matzarakis, A., Rutz, F. ve Mayer, H. 2007. "Modelling Radiation Fluxes in Simple and Complex Environments-Application of the Ray Man Model." *International Journal of Biometeorology*, 51, 323-334.

- Matzarakis, A., Rutz, F. ve Mayer, H. 2010. "Modelling Radiation fluxes in simple and complex environments – Basics of the Ray Man model." International Journal of Biometeorology, 54, 131-139.
- Mc Harg Ian, L. 1969. "Design With Nature". ISBN 0-471-11460-X.
- Melville, B. 1993. "Rapid Rural Appraisal: Its Role in Health Planning in Developing Countries." Tropical Doctor,23(2), 55-8.
- Mengi, A. ve İşcioğlu, D. 2019. "Türkiye’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Kırsal Kalkınmada Köy Yönetimlerinin Değişen Rolü". Kırsal Kalkınma ve Kooperatifçilik, Ankara: Ankara Ün. Yayınlar, 658, 1-22.
- Meydan, K. 2020. "Küre Dağları Milli Parkı’nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin ECOS Yöntemi ile Belirlenmesi". Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.(Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi,Kastamonu
- Meydan K., Vural, Ö., Öztürk, S. ve Işınkaralar, Ö. 2020. "Development of Ecotourism Resource Values Using Rapid Rural Assessment Method: The Case of Ilıca Village." Journal of Current Researches on Social Sciences, 10 (1), 1-14.
- MGM, 2021a. Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü İnternet Sitesi, <https://www.mgm.gov.tr/> Erişim Tarihi: 22.04.2021.
- MGM, 2021b."Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama sıcaklık değerleri." Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü.
- MGM, 2021c."Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama nispi nem değerleri." Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü.
- MGM, 2021d."Kırklareli İli iklim istasyonlarına ait 1980-2018 yılları arası aylık ortalama rüzgar hızı değerleri." Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü.
- Miao, Y., Yanling, H., Shengfeng, L. ve Yud, Q. 2020. "Research on Landscape Planning of Rural Eco-Tourism Area Based on Network Text Analysis-Take the Longji Terrace Scenic Spot As An Example".5th. International Conference on Advances in Energy and Environment Research (ICAEER 2020), Shanghai, China.
- Min, H. 1994. "Location Planning of Airport Facilities Using the Analytic Hierarchy Process." Logistics and Transportation Review, 30 (1), 79-94.

- Ministry of Construction, 1993. "Town Planning Standard: GB 50188-93. Ministry of Construction, People's Republic of China, Beijing, China" www.upo.gov.cn/pages/zwgk/fgzc/bz/2464.shtml/. Erişim Tarihi: 06.02.2021.
- Mobaraki, O., Abdollahzadeh, M. ve Kamelifar, Z. 2014. "Site Suitability Evaluation Forecotourism Using GIS and AHP A Case Study Of Isfahan Townships, Iran".Manag.Sci. Lett. 4, 1893–1898
- Molnar, A. 1991. "Rapid Rural Appraisal Methodology Applied to Project Planning and Implementation in Natural Resource Management."National Association for the Practice of Anthropology Bulletin. 34: 11-23.
- Mondal, M. K. 2013. "Factors Affecting to Choice Cox's Bazaar Sea Beach of Bangladesh As A Tourist Destination." The International Journal of Management, (2), 48-53.
- Morgül, Ş. 2014. "Kırklareli İlinde Eko Turizm Olanakları." Electronic Journal of Vocational Colleges, 27-38.
- Moseley, M.J. 2003. "Rural Development Principles and Practice". London: Sage Publications.
- Mustan Dönmez, B. ve Haşhaş, S. 2014. "Konularına Göre Yapılmış Türkü Sınıflandırmalarının Geleneksel Türk Halk Müziği Nazariyatı Açısından Değerlendirilmesi." Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(5), 1619-1629.
- Mustika, A. ve Khrisna A.M. 2018. "SWOT Analysis of Rural Tourism Development: Case Study of Kampung Tajur, Purwakarta." Advances in Economics, Business and Management Research (AEBMR), 52, 19-28.
- Nahuelhual, L., Carmona, A., Lozada, P., Jaramillo, A. ve Aguayod, M. 2013. "Mapping Recreation and Ecotourism as a Cultural Ecosystem Service: An Application at the Local Level in Southern Chile". Applied Geography, 40, 71-82.
- Nasrollahi, N., Hatami, Z. ve Taleghani, M. 2017. "Development of Outdoor Thermal Comfort Model For Tourists in Urban Historical Areas; A Case Study in Isfahan." Build. Environ., 125, 356–372.
- Neth, B. 2008. "Ecotourism As A Tool For Sustainable Rural Community Development and Natural Resources Management In The Tonle Sap Biosphere Reserve". Kassel: Kassel University Press. 277 p.

- Nguyen, N. C. ve Bosch, O. J. H. 2013. "A Systems Thinking Approach to Identify Leverage Points for Sustainability: A Case Study İn The Cat Ba Biosphere Reserve, Vietnam." *Systems Research and Behavioral Science*, 30(2), 104–115.
- Obeidat, M.S., Qasim, T. ve Khanfar, A. 2017. "Implementing the AHP Multi-Criteria Decision Approach in Buying an Apartment in Jordan." *Journal of Property Research*, 35:1, 53-71.
- Oddershede, A., Arias, A. ve Cancino, H. 2007. "Rural Development Decision Support Using the Analytic Hierarchy Process." *Mathematical and Computer Modeling*, 46, 1107-1114.
- OECD, 2006. "The New Rural Paradigm: Policies and Governance". Paris: OECD Publishing. Paris.
- Öğdül, H. 2019. "Kırsal Alanların Değişimi ve Kırsal Planlama Çerçevesinde Bir Değerlendirme." *Mimarist*, 3, 41-49.
- Olgay, V. 1973. "Design With Climate, Bioclimatic Approach to Architectural Regionalism," in New Jersey, U.S.: Princeton University Press, pp. 224.
- Oliveira, S. ve Andrade, H. 2007. "An Initial Assessment of the Bioclimatic Comfort in an Outdoor Public Space in Lisbon." *Int J Biometeorol*, 52, 69–84.
- Ommani, A. R., Chizari, M., Salmanzadeh, C. ve Hossaini, J. F. 2009. "Predicting Adoption Behavior of Farmers Regarding On-Farm Sustainable Water Resources Management (SWRM): Comparison of Models." *Journal of Sustainable Agriculture*, 33(5), 595-616.
- Ortiz-Guerrero, C. E. 2013. "The New Regionalism: Policy Implications for Rural Regions". *Cuadernos de Desarrollo Rural*, 10(70), 47-67.
- Özdoğan, H. 2016. "Kırklareli İli Köy Adları İncelemesi." Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (Basılmamış)Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli.
- Özkan, B. 2013. "Kırklareli Omurgalı Faunası (Babaeski, Kofçaz, Lüleburgaz, Merkez, Pehlivanköy, Pınarhisar) (Tatlısu Balıkları, İki yaşamlılar, Sürüngenler, Kuşlar, Memeliler)." Kırklareli: T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Kırklareli Orman İşletme Müdürlüğü, s.62.
- Özkan, E. 2007. "Türkiye’de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm". Ankara: T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi.

- Özkan, N. 2006. "Trakya Bölgesi (Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul ve Çanakkale) Chironomid Faunası". Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi, 23(1-2),125-132.
- Özlü S. ve Beyazlı, D. 2016. "Kırsal Yerleşme Eylem Planı Yaratım Süreci: Trabzon/Salacık Köyü Deneyim." Planlama. 26(3), 251–263.
- Özşahin, E. 2015. "Kent Planlaması ve Jeomorfoloji". Kent Çalışmaları II, Ankara: Pegem Akademi.
- Özşahin, E., Kaymaz, Çağlar K. ve Albayrak, L. 2015. "Analysis of the Bioclimatical Comfortable Conditions of Artvin Province and its Importance in Tourism." Journal of Human Sciences, 12(2), 1050–1077.
- Öztürk, S. ve Kalaycı, M. 2018. "Kastamonu-Çatalzeytin ve Çevresinin İklim Konforu Şartlarının Ekoturizm Aktiviteleri Yönünden İncelenmesi." Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (1), 12-21.
- Özyavuz, M. 2017. "Tekirdağ İli'nin Biyoiklimsel Konforunun Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Analizi" NKUBAP.08GA.16.015 no'lu Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi.
- Pareta, K. 2013. "Remote Sensing and Gıs Based Site Suitability Analysis For Tourism Development". International Journal of Advanced Research in Engineering and Applied Sciences, 2 (5), 43-58.
- Pereira, J. M. ve Duckstein, L. 1993. "A Multiple Criteria Decision-Making Approach to GIS-Based Land Suitability Evaluation." International Journal of Geographical Information Science, 7(5), 407–424.
- Perry, A. 1997. "Recreation and Tourism". In: Thompson RD, Perry AH (eds) Applied climatology, London: Routledge, pp. 240-248.
- Poyyamoli, G. 2018. "Ecotourism Policy in India: Rhetoric and Reality." Grassroots Journal of Natural Resources, 1 (1):47-61.
- Priskin, J. 2003. "Issues and Opportunities İn Planning and Managing Nature-Based Tourism İn the Central Coast Region of Western Australia." Australian Geographical Studies 41, 270–286.
- Quaddus, M.A ve Siddique, M.A.B. 2001. "Modelling Sustainable Development Planning: A Multicriteria Decision Conferencing Approach." Environment International; 27, 89–95.
- Rahman, A.A. 2014. "Ecotourism Opportunity Spectrum (ECOS): A Preliminary Study on Lata Kijang Recreational Forest". Siri Kepelbagain Biologi Hutan Hutan Gunung

- Besar Hantu, Negeri Sembilan, Pengurusan Hutan, Persikitrان Fizikal dan Kepelebagaan Biologi, Malaysia: Jabatan Perhutanan Semenanjung, pp.63 -69.
- Ramazani Gourbi, B. 2010. "The Zonning of Human Bioclimatic Comfort for Ecotourism Planning in Gilan, Iran South Western of Caspian Sea". Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 4(8), 3690-3694.
- Reihanian, A., Binti Mahmooda, N. Z., Kahromb, E. ve Hin, T. W. 2012. "Sustainable Tourism Development Strategy by SWOT Analysis: Boujagh National Park, Iran." Tourism Management Perspectives, 4, 223-228.
- Roberts, B.K. 2003. "Landscapes of Settlement, Prehistory to the Present". London: Routledge.
- Roger, C. ve Bhatta, K. 2013. "Ecotourism Planning and Sustainable Community Development: Theoretical Perspectives for Nepal." SAJTH, 6(1), 69-96.
- Rosenberg, M. 2018. "Ulaştırma ve Coğrafyada Erişebilirlik ve Hareketliliğin Tanımlanması" <https://tr.eferrit.com/ulastirma-ve-cografyada-erisebilirlik-ve-hareketliligini-tanimlanmasi/>. Erişim Tarihi: 03.08.2021.
- Rudianto, Putra, A.A., Akbar, Z. H. ve Putri, A. 2019. "A Strategic Plan for Developing The Banda Archipelago As An Ecotourism and Environmental Conservation Areas." Jurnal Ilmu dan Teknologi Kelautan Tropis, 11(3), 697-711.
- Saidmamatov, O., Matyakubov, U., Rudenko, I., Filimonau, V., Day, j. ve Luthe, T. 2020. "Employing Ecotourism Opportunities for Sustainability in the Aral Sea Region: Prospects and Challenges". Sustainability, 12(21), 9249
- Saaty, L. T. 1980. "The Analytic Hierarchy Process", U.S.A: McGraw-Hill Comp.
- Saaty, T. L. 2008. "Decision Making With the Analytic Hierarchy Process." International Journal of Services Sciences, 1(1), 83–98.
- Saayman, M. 2009. "Ecotourism: Getting Back To Basics". Potchefstroom: Leisure Publications. 383 p.
- Sahani, N. 2020. "Application of Analytical Hierarchy Process and GIS for Ecotourism Potentiality Mapping in Kullu District, Himachal Pradesh, India." Environment, Development and Sustainability, 22, 6187–6211.
- Salata, F., Golasi, I., de Lieto Vollaro, R. ve de Lieto Vollaro, A. 2016. "Outdoor Thermal Comfort in the Mediterranean Area. A Transversal Study in Rome, Italy." Building and Environment, 96, 46-61.

- Salıcı, A. 2018. "Application of Ecotourism Opportunities Spectrum Method İn Ecotourism Resources: A Case Study of Samandağ Coastal Areas in Southern Turkey." *Applied Ecology and Environmental Research*, 16(3), 2701-2715.
- Sanır, F. 2000. "Coğrafya Terimleri Sözlüğü". Ankara: Gazi Kitabevi.
- Scholl, H. J. 2001. "Applying Stakeholder Theory to E-Government: Benefits and Limits." Presented at 1st IFIP Conference on E-Commerce, E-Business, and E-Government, 2001, Zurich, Switzerland. ss. 1-20
- Scott, D., Mcboyle, G. ve Schwartzenuber, M. 2004. "Climate Change and The Distribution of Climatic Resources For Tourism İn North America". *Climate Research*, 27(7), 105–117.
- Seifi, F. ve Janbaz Ghobadi, G.R. 2017. "The Role of Ecotourism Potentials in Ecological and Environmental Sustainable Development of Miankaleh Protected Region." *Open Journal of Geology*, 7, 478-487.
- Sergün, Ü. 1994. "Türkiye’de Kırsal Nüfusunun Yükselti Kademelerine Göre Dağılışı", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülteni*, 11, 17-22.
- Sevilmiş, G. 2016. "Kırsalda Kalkınma Yerelden Başlar: Leader Yaklaşımı." *Ar&Ge Bülten* 2016 Mart-Nisan - Sektörel, 10-16. Zto.Org.Tr/Demo_Betanix/Uploads/Cms/Yonetim.Ieu.Edu.Tr/6414_1479974232.Pdf. /Erişim Tarihi: 13.01.2021.
- Shang, Y., Sun, Y. ve Xu, A. 2020. "Rural Ecotourism Planning and Design Basedon SWOT analysis." *International Journal of Low-Carbon Technologies*, 15(3), 368–372.
- Shen, C., Liang, F., Hsu, H., Chien, J. ve Lin, H. 2020. "Research on the Impact of Tourism Development on the Sustainable Development of Reservoir Headwater Area Using China’s Tingxi Reservoir as an Example." *Water*, 12(12), 3311.
- Sızan, E. 2016. "Kırklareli’de Boşnak Halk Kültürü", *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi*, Edirne.
- Smith, K. 1993. "The Influence of Weather and Climate on Recreation and Tourism." *Weather*, 48: 398-404.
- Statistical Institute of Jamaica, 2012. *Population and Housing Census: Findings*. Statistical Institute of Jamaica, Kingston, Jamaica, 150 pp. <http://jamaicagleaner.com/pages/population-and-housing-census-2011/files/assets/basichtml/toc.html>. Erişim Tarihi: 07.02.2021.

- Stem, C.J., Lassoie, P.J., Lee, D.R., Deshler, D.D. ve Schelhas, J.W. 2003. "Community Participation in Ecotourism Benefits: The Link to Conservation Practices and Perspectives." *Society and Natural Resources*, 16,387–413.
- Stojković, S., Đurđić, S. ve Anđelković, G. 2015. "Application of Multi-Criteria Analysis and GIS in Ecotourism Development Case Study: Serbian Danube Region." *Bulletin of the Serbian Geographical Society*, 95(1), 51-66.
- Sumarmi, M., Astina, K. ve Utomo, D.H. 2018. "SWOT Analysis for the Development Strategy of Mangrove Ecotourism in Wonorejo, Indonesia." *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 9(5), 129-138.
- Surat, H. 2011. "Analitik Hiyerarşi Süreci Kullanılarak Ekoturizmin Planlanmasında Katılımcı Yaklaşımla Etkinlik Seçimi: Yusufeli Örneği." Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış) Doktora Tezi, Erzurum.
- Suri, L. 2018. "Planlamada Doğal Eşik Değerlendirme Kriterleri". *Journal of Science*, 17(34), 47-67.
- Şahin, S. 2009. "Türkiye Beşeri Coğrafyası" İçinde (Edit: S.Karabağ, S.Şahin), Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şahingöz, M., Topay, M. ve Berberoğlu, S. 2014. "Seyhan Havzası Biyoiklimsel Konfor Yapısının Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımıyla Belirlenmesi." 5. Uzaktan Algılama-CBS Sempozyumu (UZAL-CBS 2014), 14-17 Ekim 2014, İstanbul.
- Şerefoğlu, C., Doğrukök, E., Gökkaya, E. ve Yaşın, Z. 2017. "Ankara (TR51) Kırsal İnovasyon Yol Haritası 2017-2023". "Sivil Toplum Diyalogu Ankara'da İnovasyonu Kırsala Taşıyoruz Projesi, Ankara Kalkınma Ajansı.
- Tarik, R. 2011. "Tekirdağ Yöresi Alevi-Bektaşî Kültürü; Kılavuzlu Köyü Örneği". Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Taş, B. 2016. "Türkiye'de Coğrafi Bakış Açısıyla Köy Kavramı." TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 13-14 Ekim 2016, 292-302.
- Taş, B. ve Yakar, M. 2009. "Afyonkarahisar İlinde Yerleşmelerin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı". *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 7 (2), 145-161.
- Tatar, F. ve Armatlı Köroğlu, B. 2017. "Ankara İli Beypazarı İlçesi Kırsal Turizm Gelişimi ve Yerel Kalkınmaya Etkisi." *Planlama*, 27(2),115–128.
- Tazebay, İ. 2018. "Stratejik Peyzaj Planlama Süreci." [http://www. acikders.ankara.edu.tr](http://www.acikders.ankara.edu.tr). Erişim: 10.05.2020.

- Tekeli, İ. 2016. "Dünyada ve Türkiye’de Kent Kır Karşıtlığı Yok Olurken Yerleşmeler İçin Temsil Sorunları ve Strateji Önerileri". Ankara: İdealkent Yayınları.
- Telfer, D. ve Sharpley, R. 2008. "Tourism and Development in the Developing World." London: Routledge.
- Topay, M. 2003. "Bartın Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma". Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı,(Basılmamış) Doktora Tezi, Ankara.
- Topay, M. ve Yılmaz, B. 2004. "Biyoklimatik Konfora Sahip Alanların Belirlenmesinde CBS’den Yararlanma Olanakları: Muğla İli Örneği", 3. Coğrafi Bilgi Sistemleri Bilişim Günleri, 2004, 1–12.
- Topçu, P. 2012. "Tarım Arazilerinin Korunması Ve Etkin Kullanılmasına Yönelik Politikalar." Kalkınma Bakanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Topçuoğlu, S. 2018. "Kırsal Kalkınma Odaklı Stratejilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma:Tekirdağ, Saray Örneği."Tekirdağ Namık Kemal Ün. Fen Bilim. Ens. Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi Tekirdağ.
- Topçuoğlu, S. ve Kiper, T. 2020. "Kırsal Alanlarda Yerel Kimlik Özelliklerinin Belirlenmesi". Journal of Forestry, 16(1),73-104.
- Tozar, T. ve Ayaşlıgil, T. 2008. "Doğal Kaynakların Sürdürülebilirliği İçin Geliştirilen Ekolojik Planlama Yöntemleri." İstanbul Ün. Orman Fak. Dergisi, 58(1), 18-36.
- Toy, S. ve Yılmaz, S. 2010."Evaluation of Urban-Rural Bioclimatic Comfort Differences Over A Ten Year Period in the Sample of Erzincan City Reconstructed After A Heavy Earthquake". Atmosfera, 23(4), 387-402.
- TR 21 Trakya Bölge Planı (2014-2023). Trakya Kalkınma Ajansı, https://www.trakyaka.org.tr/upload/Domain/trakyaka/trakya_ka_rev.pdf. Erişim Tarihi: 10.10.2020.
- Trakya Birleştirici Güç: Doğa, Su, Kültür, Strateji Planı, 2012. "Kültür Öncelikli Gelişim Ve Strateji Eylem Planı Kırklareli İli Çalıştay Raporu". Tarihi Kentler Birliği, ÇEKÜL, s.115.
- Trakya Bölgesi Mevcut Durum Tespit Raporu, 2012. Turizm Master Planı. Trakya Kalkınma Ajansı, s.125.
- Trakya Bölgesi Turizm Master Planı 2013-2023, 2012. Trakya Kalkınma Ajansı, s.109s.

- Trakya Bölgesi Turizm Potansiyeli Araştırması, 2012. Trakya Kalkınma Ajansı,https://www.trakyaka.org.tr/upload/Node/33096/xfiles/trakya_bolgesi_turizm_potansiyeli_arastirma.pdf. Son erişim tarihi: 21.04.2021.
- Trakya Çevre Düzen Plan Raporu, 2009. "1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi, Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı." TC. Çevre ve Orman Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Trakap, İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi, s. 490.
- Tran, L. ve Walter, P. 2013. "Ecotourism, Gender and Development in Northern Vietnam." *Annals of Tourism Research*. 44, 116–130.
- TÜİK, 2020. "Kentsel ve Kırsal Alan Nüfus Göstergeleri." Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), www.tuik.gov.tr. /Erişim Tarihi: 07.01.2021.
- TÜİK, 2021. "Genel Nüfus Sayımı (1927-2020)", [https:// data.tuik.gov.tr/ Kategori/ Get Kategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1](https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1). Erişim tarihi: 24.09.2021.
- Tuna, D. 2012, "Su Sorunlarına Çözüm Arayışları:Su Yönetişimi", İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı, Çevre Bilimleri ve Mühendisliği Programı,(Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tunçdilek, N. 1985. "Türkiye’de Relief Şekilleri ve Arazi Kullanımı."İstanbul: İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü, Yayın No:3.
- Turoğlu, H. 2000. "Doğal Ortam Analizi ve Düzenleme-Planlama Çalışmaları". *Coğrafya Dergisi*, 8, 201-212.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. 2015. "Beşeri Coğrafya: İnsan Kültür Mekân". İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Türkdoğan, O. 2006. "Türkiye’de Köy Sosyolojisi". İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Türker, N. 2013. "Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Kaynaklarının Değerlendirilmesi ve Bir Ekoturizm Rotası Önerisi". *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*, 6 (4), 1093-1128.
- Ullah, K. M.ve Hafiz, R. 2014. "Finding Suitable Locations for Ecotourism Development in Cox’s Bazar Using Geographical Information System and Analytical Hierarchy Process." *Geocarto International*, 29(3), 256–267.
- Ulusal Havza Yönetim Stratejisi (2014-2023), 2014. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 44s, Ankara.

- USGS, 2013. Federal Standards and Procedures for the National Water shed Boundary Dataset (WBD). By the U.S. Geological Survey and the U.S. Department of Agriculture, Natural Resources Conservation Service. Chapter 3 of Section A, Federal Standards Book 11, Collection and Delineation of Spatial Data. Techniques and Methods 11-A3 Fourthedition, 2013.
- Uzun, O. 2003. "Düzce Asarsuyu Havzası Peyzaj Değerlendirmesi ve Yönetim Modelinin Geliştirilmesi". Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, (Basılmamış) Doktora Tezi, Ankara.
- Uzun, O., İlke, F., Çetinkaya, G., Erduran, F. ve Açıksöz, S. 2010. "Konya İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırılı-Yalılıhüyük İlçeleri Ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi, Koruma Ve Planlama". T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Laser Ofset, 175 s.
- Uzun, O., Müderrisoğlu, H., Demir, Z., Kaya, L.G., Gültekin, P. ve Gündüz, S. 2015, Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası. Ankara: T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü adına AKS Planlama ve Mühendislik Limited Şirketi, 259 s.
- Uzun, O., Müderrisoğlu, H., Demir, Z., Gündüz,S., Kaya, L.G. ve Gültekin, P. 2018. "Kırsal Mekanların Planlanmasında Peyzaj Kalitesi Kavramı: Yeşilirmak Havzası Örneği." Planlama, (Ek 1), 118–128.
- VDI, 1998. VDI (Verein Deutscher Ingenieure) 3787, Part I: Environmental Meteorology, Methods for The Human Biometeorological Evaluation of Climate and Air Quality For The Urban and Regional Planning At Regional Level. Part I: Climate. Beuth, Berlin.
- Vladi, E. 2014. "Tourism Development Strategies, SWOT Analysis and Improvement of Albania's Image". European Journal of Sustainable Development, 3(1), 167-178.
- Vural, A. 2019. "Zenginleştirilmiş Jeoturizm Güzergahlarına Dair Farkındalık Oluşturulması: Eski Gümüşhane-Dörtkonak Güzergahı." Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 10(EkSayı), 250-274
- Weaver, D. B. ve Lawton, L. J. 2007. "Twenty Years on: The State of Contemporary Ecotourism Research." Tourism Management, 28(5), 1168-1179.
- Weaver, D ve Oppermann, M. 2000. "Tourism Management". Australia Ltd, Milton Old: John Wiley & Sons.

- Wilkins, L., Swatman, P. ve Castleman, T. 2004. "Faster Richer Better: Rapid Appraisal Techniques for the Study of IS Implementation in Virtual Communities". The Qualitative Report, 9: 161-175.
- Wilson, J.P. ve Gallant, J.C. 2000."Terrain Analysis; Principles and Applications". Inc.USA.: Jhon Wiley&Sons.
- With, De L. 2011. "An Ecotourism Model For South African National Parks".Thesis Submitted İn Fulfilment of The Requirements For The Degree Philosophiae Doctor Within the School for Business Management (Tourism Program) at the North-West University (Potchefstroom campus), p.195.
- Womach, J. 2005. "Agriculture: Terms, Programs and Laws". York, NY, USA: Nova Science Publishers, New, 234 pp.
- Wondirad, A., Tolkach, D. ve King, B. 2020. "Stakeholder Collaboration As A Major Factor for Sustainable Ecotourism Development in Developing Countries." Tourism Management, 78.
- Wong K.K.F. ve Fung, T.2015. "Ecotourism Planning in Lantau Island Using Multiple Criteria Decision Analysis With Geographic Information System." Environment and Planning 711 B: Planning and Design, 43(4), 640–662.
- WTO, 1993. "Indicators for the Sustainable Management of Tourism". Informe Del Grupo De Trabajo Internacional Sobre Indicadores De Torismo Sostenible, Kanada.
- www.e-icisleri.gov.tr. İçişleri Bakanlığı Resmi Sitesi, Köy Sayıları. Erişim Tarihi: 27.05.2021.
- www.ormansu.gov.tr. Tarım ve Orman Bakanlığı Resmi Sitesi, Orman Köyü Statü Durumları, Erişim Tarihi: 27.05.2021.
- www.scopus.com. 2021 Yılı Scopus Veri Tabanı Taramaları. Erişim Tarihi: 20.04.2021.
- www.tez.yok.gov.tr. 2021 Yılı Yök Tez Tarama. Erişim Tarihi: 20.04.2021.
- Xiang, Z. 1995. "Working Papers on Biodiversity Conservation: Studies in its Economics and Management, Mainly In Yunnan China." Rapid Rural Appraisal (RRA), Participatory Rural Appraisal (PRA) and their Application in the Global Environmental Facility (GEF-B) Program in China. WorkingPaper No. 19, p.22.
- Xuan Ma, X., Fukuda, M., Zhou, D. ve Wang, M. 2019. "A Study of the Pedestrianized Zone for Tourists: Urban Design Effects on Humans' Thermal Comfort in Fo Shan City, Southern China." Sustainability, 11(2774), 2-21.

- Yarcı, C. 1999. "Contributions to the Flora of the Western Part of Istranca Mountains (Kırklareli/Thrace Region)." *Tr. J. of Botany*, 23, 211-228.
- Yaseera, N. ve Sharma, S. 2014. "Assessment of Ecotourism Potential of Dooru Tehsil and Its Environs", *Anantnag, J & K. Journal of Biodiversity and Environmental Sciences*, 4 (5), 329-334.
- Yavuz, F. 2011. "Katılımcı Havza Planlaması ve Yönetimi: Beyşehir Gölü Havzası'nda Kritik Başarı Faktörlerinin Değerlendirilmesi". Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Fen Bilimleri Enstitüsü, (Basılmamış) Doktora Tezi, Konya.
- Yavuz, F. ve Baycan, T. 2017. "Use of Swot and Analytic Hierarchy Process Integration as a Participatory Decision Making Tool in Watershed Management." *Procedia Technology*, 8,134-143.
- Yeboah, B.A. 2020. "Ecotourism and Sustainable Development: An Investigation of Ecotourism Visitors' Experience at Boabeng-Fiema Monkey Sanctuary, Ghana" (Unpublished master's thesis). University of Calgary, Calgary, AB.
- Yel, S.G. 2020. "Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde Ekoturizme Açılacak Alanların Analitik Hiyerarşi Yöntemi İle Belirlenmesi." Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Harita Mühendisliği Anabilim Dalı, (Basılmamış) Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Yenigül, S.B. 2017. "Kırsal Kalkınma Politikalarında Yeni Yaklaşımlar ve Bu Yaklaşımların Türkiye'nin Kırsal Kalkınma Politikalarına Etkisi", *Planlama*, 27(1),16–25.
- Yılmaz, F., Acar, S., Kazancık, L., Gültekin, L., Meydan, M.C., Özsan, M.E. ve Işık, M. 2019. "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması SEGE-2017". Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü.
- Yılmaz, E., Ok, K. ve Okan, T. 2004. "Ekoturizm Planlamasında Katılımcı Yaklaşımla Etkinlik Seçimi: Cehennemdere Vadisi Örneği". T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü, Tarsus: Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın No: 237, DOA Yayın No: 30, Teknik Bülten No: 21, 56s.
- Yılmaz, S., Demircioğlu Yıldız, N. ve Avdan, U. 2013. "Ekolojik Kentsel Planlamada RAYMAN Modeli ve Termal Bant Kullanılarak Biyoklimatik Konforun Hesaplanması". *Uluslararası Türk Dünyası Çevre Sorunları Sempozyumu*,s. 53-60.
- Yılmaz, H. ve Surat, H. 2015. "Analitik Hiyerarşi Süreci Kullanılarak En Uygun Ekoturizm Etkinliğinin Belirlenmesi." *Turkish Journal of Forestry*, 16(2), 164-176.

- Yılmaz, H. ve Tolunay, A. 2007. "Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Politikalarında Yeni Yönelimler ve Türkiye." Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1, 107-122.
- Yiğit, M. 2020. "Giresun'un Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Sürdürülebilir Turizm İçin Ekoturizm Rotası Önerisi." Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı,(Basılmamış) Doktora Tez, Karabük.
- Yoloğlu, A.C. ve Zorlu, F. 2020. "Türkiye'de Kırsallığın ve Kırsal Alanların Tanımlanması: Bir Yöntem Denemesi". Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi. 3(2), 145-176.
- Yurtsever, A., Çağlayan, M.A., Şengün, A.M., İmik, M.A., Önder, V., Özcan, T., Bozkurt, H.E ve Arda, A. 1986. "Yıldız Dağları (Istıranca-Masifi) Kırklareli Metagraniti Üzerine". Tür. Jeoloji Kongresi. s. 25.
- Yüksel, A., Meral, A., Demir, Y. ve Eroğlu, E. 2020. "Çapakçur Mikro Havzası'nda (Bingöl) Mikro Havza Ölçekli Peyzaj Değerlendirmesi." Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi 7(1), 16–26.
- Zabihi, I. H., Alizadeha , M., Wolfb, I.D., Karamid , M., Ahmada , A. ve Salamiana, H. 2020. "A GIS-based Fuzzy-Analytic Hierarchy Process (F-AHP) for Ecotourism Suitability Decision Making: A Case Study of Babol in Iran." Tourism Management Perspectives, 16, 1-17.
- Zaman, M. 2010. Yerleşme Coğrafyası İçinde (Edit: C. Şahin) Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık,109-135.
- Zarghi, A.H., Bidkhor, A. ve Hosseini, S.M. 2019. "Site Suitability Evaluation for Ecotourism Using GIS & MCDM: A Case Study of Bazangan Lake Watershed, Iran." Journal of Novel Applied Sciences, 8 (8), 170-181.
- Zeren Cetin, I. ve Sevik, H. 2020. "Investigation of the Relationship Between Bioclimatic Comfort And Land Use By Using GIS and RS Techniques in Trabzon." Environmental Monitoring and Assessment, 192(2), 71.
- Zhang, K., Sun, X., Jin, Y., Wang, R. ve Zhang, S. 2020. "Development Models Matter to The Mutualgrowth of Ecosystem Services and House Holdin Comes in Developing Rural Neighborhoods." Ecological Indicators, 115.
- Yılmaz, E. 1999. "Analitik Hiyerarşi Süreci Kullanılarak Çok Kriterli Karar Verme Problemlerinin Çözümü." Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü, DOA Dergisi, Orman Bakanlığı Yayın No: 127 (5), 95-122.

Zaninovic, K. ve Matzarakis, A. 2007. "Biometeorological Basis For Tourism". Developments in Tourism Climatology (Edited by: A. Matzarakis, C. R. de Freitas and D. Scott), Commission Climate, Tourism and Recreation, Freiburg: International Society of Biometeorology, p.24-28

TÜBİTAK
PROJE ÖZET BİLGİ FORMU

Proje Yürütücüsü:	Prof. Dr. TUĞBA KİPER
Proje No:	120O155
Proje Başlığı:	Kırklareli Kofçaz İlçesi Örneğinde, Kırsal Yerleşimlere İlişkin Kalkınma Öncelikli Ekoturizm Planlaması
Proje Türü:	1002 - Hızlı Destek
Proje Süresi:	12
Araştırmacılar:	OSMAN UZUN, OĞUZ ATEŞ
Danışmanlar:	
Projenin Yürütüldüğü Kuruluş ve Adresi:	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL Ü. GÜZEL SANATLAR TASARIM VE MİMARLIK F. PEYZAJ MİMARLIĞI B.
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri:	01/07/2020 - 01/07/2021
Onaylanan Bütçe:	28134.68
Harcanan Bütçe:	23729.82
Öz:	<p>Gelişmekte olan ülkeler içerisinde yer alan Türkiye’de 1927-2020 yılları arasındaki süreç incelendiğinde; kırsal alan nüfusu ile kentsel alan nüfusu arasında ters orantılı bir gelişim söz konusu olmuştur. Bu durum, kırsal alana yönelik yaklaşımların önceliklendirilmesi ve farklılaşmanın gerekliliğine yol açmıştır. Bugün farklı anlayış ve modellerin ele alındığı kalkınma yaklaşımlarında gelinen noktada; yere özgü çevresel, mekânsal ve sosyo-kültürel karakteristiklerin vurgulandığı, katılımcı ve sürdürülebilirlik ilkelerinin yer aldığı bütüncül bir anlayış hâkim olmuştur. Bu anlamda proje konusunu ?sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde; ekoturizm faaliyetleri için uygun görülen bölgelerde, ?mekânsal duyarlılık?, ?katılımcı anlayış? ve ?bütüncül kullanım? yaklaşımını içeren bir fiziksel planlama gereklidir? öngörüsü oluşturmaktadır. Geliştirilen hipotez çerçevesinde; Kırklareli İli Kofçaz İlçesi kırsal yerleşimleri mikro havzaları örneğinde, kalkınma öncelikli yerel kimlik değerlerine dayalı olarak sürdürülebilir, ekonomik anlamda uygulanabilir ve sosyal anlamda kabul edilebilir bir ekoturizm planlamasının yapılması hedeflenmiştir. Bu amaçla ?Üst ölçek plan kararlarında ekoturizm gelişim alanı olarak öngörülen alanlarda turizm gelişimi mekânsal anlamda nasıl olmalıdır?? ve ?Ekoturizm gelişimi sürecinde, kalkınma öncelikli turizm stratejileri öngörüsü ne olmalı ve kimler tarafından uygulanmalıdır?? sorularına yanıt aranmıştır.</p> <p>Proje; amaç ve hedef belirleme, doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanı oluşumuna yönelik mevcut durum tespiti ve analizi, kırsal yerleşimlere ilişkin değerlendirme matrisinin oluşturulması, Swot analizi, uygunluk analizleri (Ekos Yöntemi, Biyoklimatik Konfor Analizi, AHS tekniği) ve ekoturizm gelişim stratejilerinin oluşturulması olmak üzere 6 temel aşamada yürütülmüştür. Öncelikle, ilgili hipotez çerçevesinde kısa ve uzun dönemli amaçlar belirlenmiştir. Doğal ve sosyo-kültürel peyzaj veri tabanı oluşumuna yönelik mevcut durum tespiti ve analizi aşaması ise, Hızlı Kırsal Değerlendirme Tekniği ve CBS temelli tematik haritaların oluşumu ile desteklenmiştir. Sonrasında 16 adet köye ilişkin doğal ve sosyo-kültürel kimlik değerlerinin belirlendiği matrisler oluşturulmuş ve mikro havzalara ilişkin swot analizi ile iç ve dış kaynaklı potansiyel ve problemler belirlenmiştir. Ekos yöntemi çerçevesinde, 21 adet literatürden yararlanılarak, araştırma alanı özelinde 6 temel ölçüt, 23 adet değerlendirme faktörü ve 73 adet de alt değerlendirme kriterleri belirlenmiştir. Ana ve alt ölçütlerin öncelik değerleri ve sıralaması amacıyla AHS tekniği ile değerlendirme kriterlerine ilişkin ağırlık puanları belirlenmiştir. Ölçütlere ilişkin uygunluk değerleri ve uygunluk katsayıları 145 adet mikro havza düzeyinde değerlendirilerek hazırlanan tematik haritalar, McHarg (1969)?ın ?Çeşitli Kullanımlara Göre Peyzaj Değerlendirme-Overlay? (haritaların üst üste çakıştırılması yöntemi) kullanılarak çakıştırılmış ve ekoturizm açısından uygun alanlar belirlenmiştir. Yöntem akışının son bölümünde ilgili paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlendiği stratejiler saptanmıştır. İlgili stratejiler, özellikle; Kofçaz?ın; varolan kapasitesinin tanımlanmasına, kaynakların etkin kullanılmasına ve yerel-bölgesel kalkınmanın başarılmasına yol açacağı gibi, aynı zamanda marka imajı, pazarlama olanakları, ekonomik değer taşıyacak ürün tercihleri ve ekoturizme yönelik tematik gelişim bölgelerinin yaratılması gibi olanakların geliştirilmesini de etkin kılacaktır.</p>

Abstract:	<p>Considering the period between the years of 1927-2018 in Turkey, which is one of the developing countries, there has been an inversely proportional development between rural population and urban population. This has led to the prioritization of rural orientation approaches and the necessity of differentiation. Today, a holistic understanding emphasizing environmental, spatial and socio-cultural characteristics specific to the place with participatory and sustainability principles has dominated at the point reached in the development approaches where different approaches and models are handled. In this sense, the hypothesis that is "a physical planning including spatial sensitivity, participatory understanding and holistic use approach is required in the regions deemed suitable for ecotourism activities within the framework of sustainable development principles" forms the project subject. Within the framework of the developed hypothesis, it is aimed to make a sustainable, economically feasible and socially acceptable ecotourism planning based on development priority local identity values in the example of rural settlements micro-basins of Kırklareli Province Kofçaz District. For this purpose, the answers are sought for the questions that are "What should be the spatial development of tourism in the areas envisaged as ecotourism development area in the upper scale plan decisions?" and "What should be the prediction of development priority tourism strategies and by whom should they be implemented in the process of ecotourism development?".</p> <p>Project was carried out in 6 main stages including purpose and target determination, current situation determination and analysis for the formation of natural and socio-cultural landscape database, creation of evaluation matrix for rural settlements, SWOT analysis, suitability analyzes (Ekos Method, Bioclimatic Comfort Analysis, AHP Technique) and ecotourism development strategies. Firstly, short-term and long-term goals were determined within the framework of the related hypothesis. The current situation determination and analysis phase for the formation of the natural and socio-cultural landscape database was supported by the Rapid Rural Assessment Technique and the formation of GIS-based thematic maps. Subsequently, matrices were created in which the natural and socio-cultural identity values of 16 villages were determined, and internal and external potential and problems were determined with SWOT analysis regarding micro-basins. Within the framework of the Ekos method, 6 basic criteria, 18 evaluation factors and 73 sub-evaluation criteria were determined specific to the research area by using 21 studies in literature. The weight scores of the evaluation criteria were determined by the AHP technique in order to prioritize and rank the main and sub-criteria. The thematic maps, which were prepared by evaluating the suitability values and suitability coefficients of the criteria at the level of 145 micro-basins, were overlapped using McHarg's (1969) "Landscape Evaluation-Overlay for Various Uses" (overlay method of maps) and suitable areas for ecotourism were determined. In the last part of the methodology, the strategies that define the duties and responsibilities of the relevant stakeholders were determined. Relevant strategies especially will lead to the definition of Kofçaz's existing capacity, efficient use of resources, and achievement of local-regional development, also will enable the development of opportunities such as brand image, marketing opportunities, product preferences that will have economic value and creation of thematic development zones for ecotourism.</p>
Anahtar Kelimeler:	Ekoturizm, kırsal kalkınma, mikro havza, biyoklimatik konfor, EKOS Yöntemi, AHS Tekniği, Kofçaz
Fikri Ürün Bildirim Formu Sunuldu Mu?:	Evet